

SNS BANK N.V.

Bankieren om mensen vooruit te helpen

Jaarverslag 2014

Inhoudsopgave

1 SNS Bank in vogelvlucht	6	6 Jaarrekening	114
1.1 Missie	6	Geconsolideerde jaarrekening	115
1.2 Strategie	6	Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening	121
1.3 Geschiedenis	6	Enkelvoudige jaarrekening	182
1.4 Ontvlechting van SNS Bank	7	Toelichting enkelvoudige jaarrekening	184
1.5 Waardecreatie	8	Overige gegevens	193
2 Voorwoord	10	7 Aanvullende informatie	202
3 Corporate governance	13	Samenstelling Directie	202
3.1 Samenstelling, benoeming en functioneren Directie	13	Samenstelling Raad van Commissarissen	204
3.2 Samenstelling, benoeming en functioneren Raad van Commissarissen	13	Afkorting	206
3.3 Bericht van de Raad van Commissarissen	15	Over dit verslag	207
3.4 Code Banken	21	Stakeholderdialoog	211
3.5 Corporate Governance Code	21	Overige Verantwoord Ondernemen prestatie-indicatoren	214
3.6 Bestuursverklaringen	21	GRI-tabel SNS Bank N.V.	217
4 Strategie en ontwikkelingen	25	EDTF referenties	221
4.1 Economische en sector ontwikkelingen	25	8 Pillar 3 rapport	224
4.2 Ontwikkelingen wet- en regelgeving	29	8.1 Inleiding	225
4.3 SWOT-analyse	31	8.2 Eigen vermogen en leverage	228
4.4 Missie en strategie	32	8.3 Kapitaalvereisten	235
4.5 Voortgang EC-besluit	35	8.4 Kredietrisico	240
4.6 Business, operationele en financiële ontwikkelingen	39	8.5 Marktrisico	256
4.7 Onze mensen	54	8.6 Liquiditeitsrisico	258
5 Risicobeheer, liquiditeit en kapitaalmanagement	58	8.7 Securitatie	259
5.1 Samenvatting en leeswijzer	58	8.8 Operationeel risico	266
5.2 Herinrichting risicomanagement	59	8.9 Remuneratie	266
5.3 Risicoprofiel en risicobereidheid	62		
5.4 Kapitaalmanagement	67		
5.5 Kredietrisico	78		
5.6 Marktrisico	97		
5.7 Liquiditeitsmanagement en financiering	103		
5.8 Credit ratings	108		
5.9 Niet-financiële risico's	110		

SNS BANK N.V.

Eén bank met vijf krachtige merken: ASN Bank, BLG Wonen, RegioBank, SNS en ZwitserlevenBank...

	ASN BANK	 BLG wonen	RegioBank	 SNS	Zwitserleven
Producten	Betalen – Sparen – Beleggen	Hypotheeken	Betalen – Sparen – Hypotheeken	Betalen – Sparen – Hypotheeken – Verzekeringsproducten	Sparen
Distributie	Online – Mobiel	1.935 Onafhankelijke adviseurs	535 Zelfstandige adviseurs Regiobank – Online – Mobiel	188 SNS winkels – Online – Mobiel	Online
	ASN Bank is een duurzame bank die wil bijdragen aan het verduurzamen van de samenleving met klimaat, mensenrechten en biodiversiteit als pijlers.	BLG Wonen bedient klanten via intermediairs en wil woongelateerde oplossingen bieden die aansluiten bij de financiële situatie van de klant.	RegioBank wil een echte lokale bank zijn met persoonlijk contact voor iedereen en een volwaardig dienstenpakket.	SNS profileert zich als nuchtere bank met eenvoudige producten die klanten nut opleveren. Daarmee gooien we het roer om en dagen we de grootbanken uit.	ZwitserlevenBank biedt diverse spaarproducten aan vanuit de positionering 'eenvoud voor later'.

... met een duidelijke focus op het Nederlandse retailsegment

Betalen

Sparen

Hypotheeken

SNS Bank is de **4e** bank van Nederland met **2,8 miljoen** klanten,

mensgericht,
Doelstelling
NPS>0
Net Promoter Score

met een **balanstotaal** van **€ 68 miljard**

en aanzienlijke marktaandeelen in **retailsparen**
€ 36 miljard

en **retailhypotheeken**.
€ 46 miljard

Met een **efficiënte** bedrijfsvoering
44,7%
efficiencyratio

behaalden we in 2014
€ 151 miljoen winst

met een **solide kapitalisatie**.
18,3%
Common Equity Tier 1-ratio

Onze missie: Bankieren met de menselijke maat

Mens voor mens

Financiële
weerbaarheid

Nut in plaats
van rendement

Duurzaamheid

Wij zijn een **mensgerichte** bank

Doelstelling:
Onze klanten typeren SNS Bank als mensgericht

Wij zijn een **maatschappelijke** bank

Doelstelling:
Nederland ziet SNS Bank als maatschappelijke bank

Wij zijn een **duurzame** bank

Doelstelling:
SNS Bank is klimaatneutraal

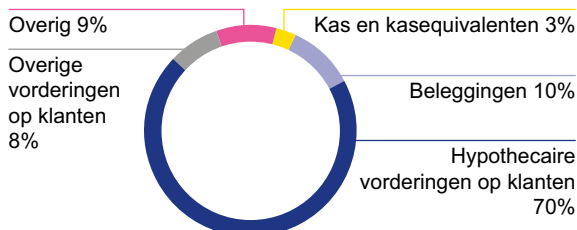
Kerncijfers

Balans

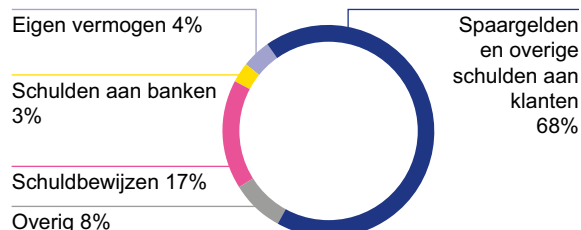
(in miljoenen euro's)

	2014	2013	2012	2011	2010
Balanstotaal	68.159	74.537	81.341	81.272	78.918
Vorderingen op klanten	52.834	53.405	61.768	64.797	65.013
Waarvan hypothecaire vorderingen	47.608	48.458	50.841	52.920	50.888
Schulden aan klanten	46.208	43.904	42.344	40.557	37.880
Waarvan spaargelden	35.666	33.276	32.815	30.342	27.398
Schuldbewijzen	11.252	16.439	21.990	27.361	29.523
Eigen vermogen	2.963	2.582	1.337	1.723	1.580
Risicogewogen activa (RWA)	13.771	15.121	20.592	20.534	22.131

Totale activa

Totale passiva

Kapitaal-, funding- en liquiditeitsratio's

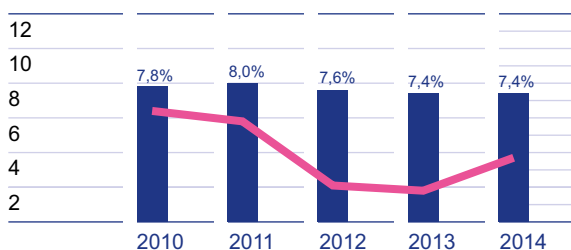
	2014	2013	2012	2011	2010
Tier 1-kernkapitaalratio (prudentieel geconsolideerd)	15,6%	15,1%			
Tier 1-kernkapitaalratio (stand-alone)	18,3%	15,0%	6,1%	9,2%	8,1%
Tier 1-ratio (stand-alone)	18,3%	15,0%	7,7%	12,2%	10,7%
Totaal kapitaalratio (stand-alone)	18,4%	15,0%	9,3%	14,4%	16,7%
Volledig ingefaseerd Tier 1-kernkapitaalratio (stand-alone)	17,4%	12,3%			
Leverage ratio (stand-alone)	3,8%	3,1%			
Volledig ingefaseerd leverage ratio	3,6%	2,5%			
Loan-to-deposit ratio	113%	122%	148%	159%	172%
LCR	455%	436%			
NSFR	130%	120%			

Kwaliteit kredietportefeuille

	2014	2013	2012	2011	2010
Loan-to-Value hypotheekportefeuille	86%	89%	87%	82%	77%
Leningen met een betalingsachterstand (%)	4,3%	4,5%	3,9%	3,6%	3,1%
Impaired ratio	3,1%	3,1%			
Dekkingsgraad	27%	25%			

Marktaandeel Hypotheken

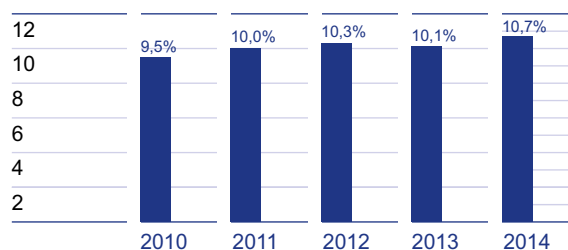
(in %)

■ Portefeuille (obv €) ■ Nieuwe productie (obv #)

Marktaandeel Sparen

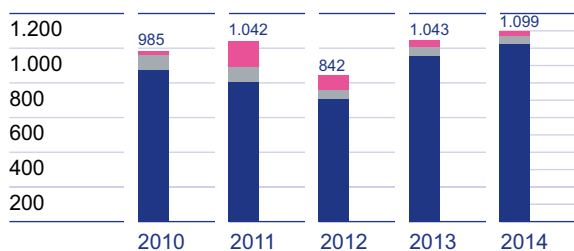
(in %)

Totale baten

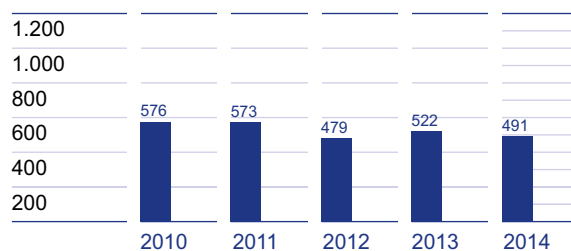
(in miljoenen euro's)

■ Rentemarge ■ Nettoprovisie en beheervergoedingen ■ Overig

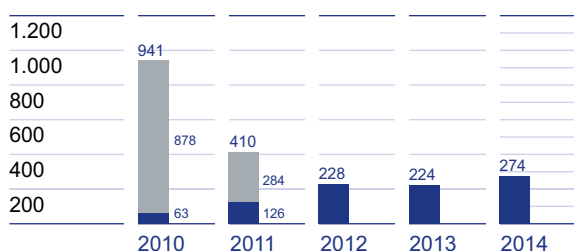
Operationele lasten

(in miljoenen euro's)

Bijzondere waardeverminderingen

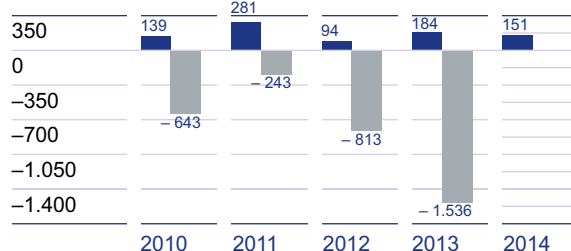
(in miljoenen euro's)

■ SNS Bank ■ Property Finance

Nettoresultaat

(in miljoenen euro's)

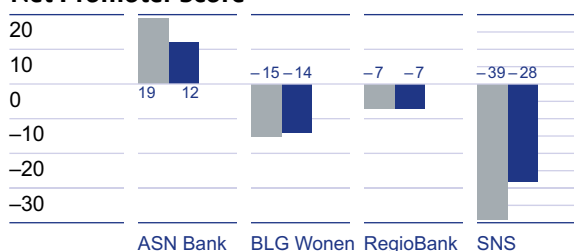

■ SNS Bank ■ Property Finance

Performance-indicatoren

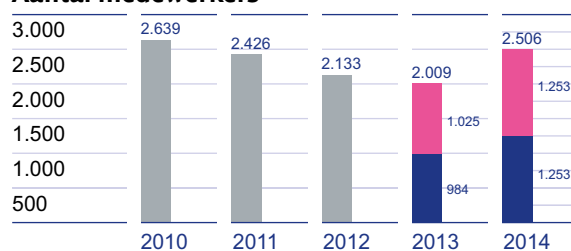
	2014	2013	2012	2011	2010
NIM (rentemarge als % gemiddelde activa)	1,43%	1,23%	0,87%	1,00%	1,09%
Efficiencyratio	44,7%	50,0%	57,4%	49,9%	57,8%
Bijzondere waardeverminderingen als % van brutoleningen	0,38%	0,39%	0,40%	0,17%	0,15%
Rendement eigen vermogen (REV)	5,4%	-52,4%	-53,8%	2,2%	-27,3%
Rendement op activa	0,22%	-1,81%	-0,88%	0,05%	-0,64%

Net Promoter Score

■ 2013 ■ 2014

Aantal medewerkers

■ Man ■ Vrouw ■ Totaal

Overige kerncijfers

	2014	2013	2012	2011	2010
Aantal SNS-winkels	188	166	162	155	143
Aantal zelfstandige adviseurs RegioBank	535	526	536	529	537
Aantal geldautomaten	539	537	519	507	490

Emissies en klimaatvoetafdruk

CO ₂ -uitstoot bedrijfsvoering (x1.000 ton CO ₂)	13	15	15	17	20
CO ₂ -uitstoot per fte (ton CO ₂)	2,7	3,2	3,7	3,6	6,0

‘Wanneer we verwachten
dat een klant een
betalingsachterstand
krijgt op zijn hypotheek,
nemen we direct contact
op. Samen met de klant
proberen we echte
problemen te voorkomen.’

Cengiz Topsakal – Hypotheekspecialist
Marketingstrategie & Innovatie
SNS Bank N.V.

Mens voor mens

1 SNS Bank in vogelvlucht

SNS Bank is de vierde bank van Nederland, actief op de Nederlandse retailmarkt met een focus op hypotheek, sparen en betalen. Het bedrijf voert vijf bankmerken ASN Bank, BLG Wonen, RegioBank, SNS en ZwitserlevenBank, met elk hun eigen identiteit en uitstraling. SNS Bank wil op een mensgerichte, efficiënte en duurzame manier voorzien in de specifieke financiële behoeften van haar klanten. Samen vervullen de merken van SNS Bank een rol als uitdager van de Nederlandse grootbanken. Eind 2014 was SNS Bank onderdeel van SNS REAAL.

1.1 Missie

De missie van SNS Bank is: bankieren met de menselijke maat. Deze missie hebben we nader uitgewerkt in ons Manifest, dat fungeert als anker voor ons denken en handelen. Vanuit dit Manifest hebben we onze kernopdracht en visie bepaald over wat bankieren vandaag de dag moet inhouden en welke rol SNS Bank daarin speelt.

Om onze visie concreet gestalte te geven, hebben we drie ambities voor de langere termijn geformuleerd:

1. We zijn een mensgerichte bank: wij streven naar hoge waarderingcijfers bij zowel klanten als medewerkers.
2. We zijn een maatschappelijke bank: we willen waarde creëren voor onze klanten met eenvoudige, verantwoorde producten en diensten. Daarnaast ontplooiën we initiatieven op het gebied van financiële weerbaarheid. We streven naar een verantwoord rendement.
3. We zijn een duurzame bank: we werken toe naar een klimaatneutrale bank, waarbij we onze eigen bedrijfsvoering verduurzamen en klanten actief stimuleren om energie te besparen.

1.2 Strategie

SNS Bank onderscheidt zich van Nederlandse grootbanken doordat wij ons focussen op het Nederlandse retailsegment: particulieren, zzp'ers en kleinzakelijke klanten. We kiezen nadrukkelijk voor hypotheek, sparen en betalen. Met onze vijf merken (ASN Bank, BLG Wonen, RegioBank, SNS en ZwitserlevenBank) willen we specifieke doelgroepen voorzien van passende financiële producten en diensten. Ook in de distributie houden we rekening met de verschillende behoeften van onze doelgroepen. Een 'single backoffice', een krachtige IT-organisatie en een centrale staforganisatie stellen ons daarbij in staat om effectief en efficiënt te werken.

Onze strategie hebben we uitgedrukt in onder meer de volgende concernbrede doelstellingen voor de langere termijn:

- Tevreden klanten: een positieve Net Promoter Score voor alle merken.
- Tevreden medewerkers: een Net Promoter Score van onze medewerkers hoger dan 20.
- Realisatie van de gewenste marktaandelen: hypotheek - nieuwe verkopen eigen producten tussen de 5 en 8 procent, sparen - hoger dan 10 procent.
- Een Tier 1-kernkapitaalratio van meer dan 14 procent, gebaseerd op huidige regelgeving.

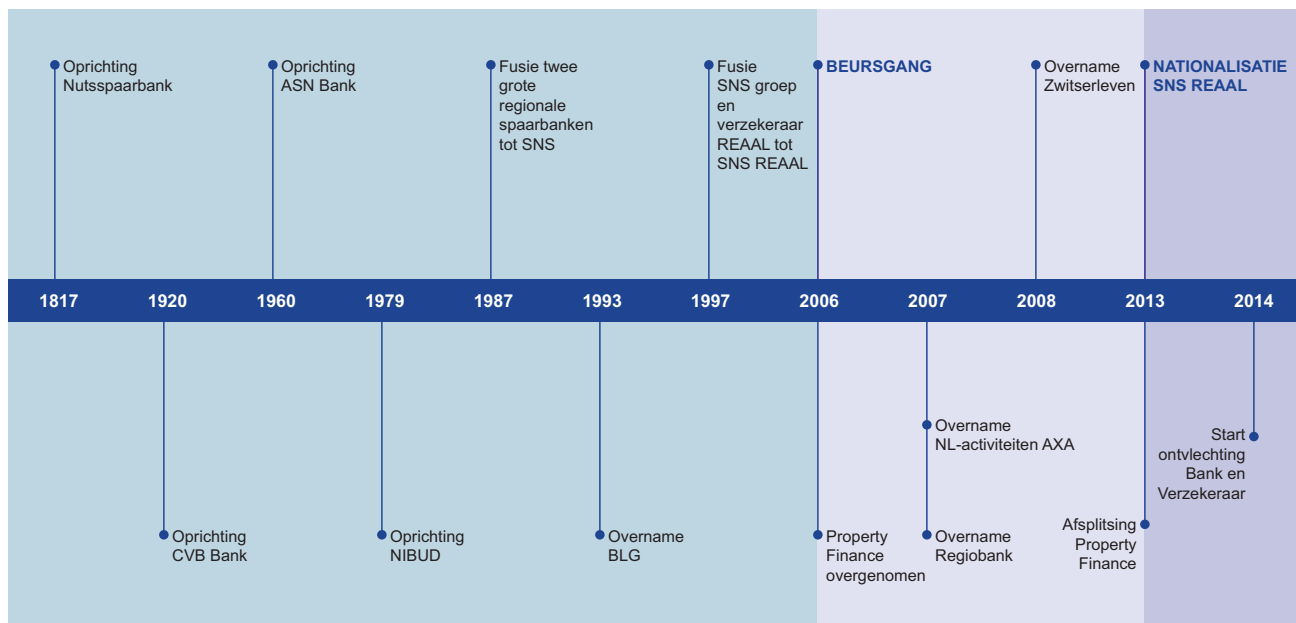
1.3 Geschiedenis

SNS staat voor Samenwerkende Nederlandse Spaarbanken en bestaat bijna 200 jaar. In 1817 werd de eerste Nutsspaarbank opgericht. In 1987 fuseerden twee grote regionale spaarbanken tot SNS. Door fusies en overnames groeide de groep in de jaren 90 snel. In 1997 fuseerden SNS Groep en verzekeraar REAAL Groep tot SNS REAAL. De onderneming ging in 2006 naar de beurs.

In de jaren na de beursgang van SNS REAAL vonden een aantal overnames plaats. In 2006 werden de vastgoedfinancieringsactiviteiten van Bouwfonds (Property Finance) overgenomen en aan de bank toegevoegd. Latere acquisities betroffen RegioBank (2007) en, bij de verzekeraar, de Nederlandse activiteiten van AXA (2007) en Zwitserleven (2008).

De retailbankactiviteiten van SNS Bank zijn door de jaren heen structureel winstgevend gebleven. Ondanks de goede resultaten van dit onderdeel zetten echter vanaf 2009 oplopende verliezen bij Property Finance in toenemende mate de resultaten en solvabiliteit van SNS Bank onder druk. Uiteindelijk heeft dit geleid tot de nationalisatie van SNS REAAL en haar dochtermaatschappijen, waaronder SNS Bank, op 1 februari 2013. Als gevolg van de nationalisatie is de Staat

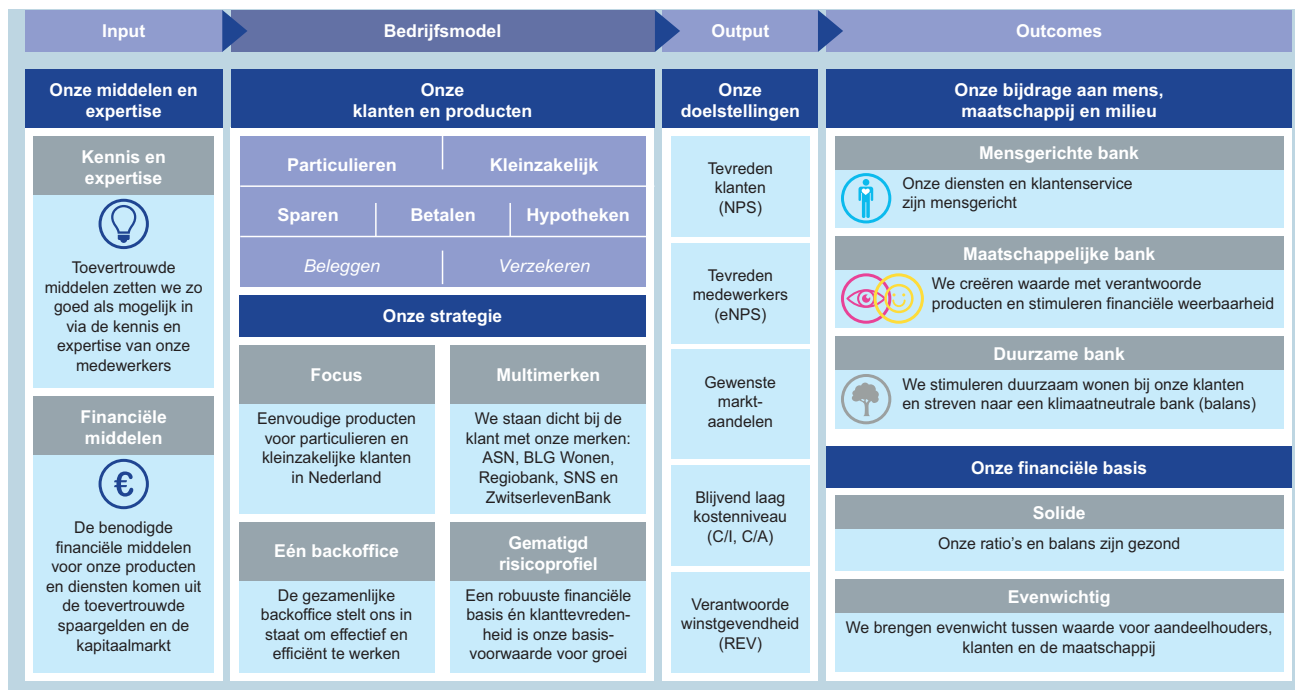
de enige aandeelhouder van SNS REAAL (middels de Stichting NLFi).

Als onderdeel van het voor SNS REAAL opgestelde herstructureringsplan is eind 2013 Property Finance geïsoleerd van SNS Bank en overgedragen aan NLFi. In 2014 is vervolgens een aanvang gemaakt met de ontvlechting van de holding, bank- en verzekeringsactiviteiten, als voorbereiding op de voorgenomen verkoop van de verzekeringsactiviteiten. Deze verkoop is ook onderdeel van het herstructureringsplan, op basis waarvan de Europese Commissie de nationalisatie heeft goedgekeurd.

In februari 2015 heeft SNS REAAL overeenstemming bereikt over de voorwaardelijke verkoop van de verzekeringsactiviteiten aan het Chinese verzekeringsbedrijf Anbang. Dit wordt nader toegelicht in [paragraaf 4.5.3](#). De verkoop onder de voorwaarden zoals vermeld in 4.5.3 zal naar verwachting in het derde kwartaal van 2015 worden voltooid en worden gevolgd door de overdracht van SNS Bank vanuit SNS REAAL naar de Nederlandse Staat. SNS Bank zal daarna geen onderdeel meer uitmaken van SNS REAAL. Op termijn zal SNS Bank weer worden geprivatiseerd.

1.4 Ontvlechting van SNS Bank

De ontvlechting van de holding, bank- en verzekeringsactiviteiten van SNS REAAL in 2014 vergde organisatorische aanpassingen. Zo is de topstructuur van de groep gewijzigd, is voor de bank een nieuwe statutaire directie benoemd en is een deel van de stafmedewerkers van SNS REAAL in de loop van 2014 overgegaan naar de bank. Er zijn nog steeds onderlinge verbanden tussen bank en verzekeraar, onder meer op het gebied van leningen, solvabiliteit, financiën en ICT. Naar verwachting wordt de ontvlechting in de loop van 2015 voltooid.

1.5 Waardecreatie

Bovenstaande figuur geeft weer op welke wijze SNS Bank waarde creëert voor klanten en de samenleving en in welke waardeketen wij actief zijn. Deze visualisatie sluit aan op het rapportageraamwerk van het *International Integrated Reporting Council* en bestaat uit drie elementen: input, ons bedrijfsmodel en *output/outcomes*.

Onze *input* bestaat uit twee verschillende vormen van de zogenoemde kapitalen, namelijk de kennis en expertise van onze medewerkers en onze financiële middelen. Deze maken het mogelijk om ons bedrijfsmodel te laten functioneren. Ons bedrijfsmodel is primair gericht op producten rondom sparen, betalen en hypotheeken voor de Nederlandse retailmarkt. Daarbij hanteren wij een multimerkenstrategie.

Verder geeft het raamwerk inzicht in onze doelstellingen (*outputs*) die wij monitoren en waarop wij sturen. Met ons bedrijfsmodel creëren wij uiteindelijk *outcomes* die enerzijds zorgen voor een solide en evenwichtige financiële basis van ons bedrijf en die anderzijds een bijdrage leveren aan mens, maatschappij en milieu.

In hoofdstuk 4.5 wordt onze visie op onze bijdrage aan mens, maatschappij en milieu concreet gemaakt met ambities en doelstellingen voor de langere termijn.

‘Nooit gedacht dat ik
zou kunnen wennen aan
minder geld. Toch is het
me dankzij de training
gelukt. Nu houd ik iedere
maand zelfs genoeg over
om te sparen.’

John – deelnemer training ‘Stap
voor stap rondkomen’ van stichting
Geldinzicht, een initiatief van
SNS Bank

2 Voorwoord

In 2014 lag de focus van SNS Bank op het herwinnen van het vertrouwen van onze klanten. Daarnaast heeft het afgelopen jaar in het teken gestaan van de ontvlechting uit de SNS REAAL-organisatie en de herijking van onze strategie.

De voorbereidingen voor een situatie waarin SNS Bank zelfstandig opereert zijn in volle gang. Afgelopen jaar heeft de bank een deel van de medewerkers van de stafafdelingen van SNS REAAL verwelkomd. Ook zijn veel processen voor SNS Bank opnieuw ingericht, onder meer op het gebied van governance en risicomanagement.

Voor de herijking van onze strategie kijken wij terug naar de bank die wij 200 jaar geleden waren en kiezen wij voor een hedendaagse vertaling. Onze missie is bankieren met de menselijke maat. Met andere woorden: wij willen een mensgerichte, maatschappelijke en duurzame bank zijn. In het Manifest dat wij voor onszelf hebben opgesteld hebben we onze missie nader uitgewerkt. Dit Manifest vormt de leidraad voor ons handelen. Nu en naar de toekomst.

In dit jaarverslag leggen wij verantwoording af aan onze klanten, medewerkers, financiële en maatschappelijke partijen. De resultaten op het gebied van Verantwoord Ondernemen zijn volledig in het verslag geïntegreerd.

Vanuit onze missie hebben wij drie strategische prioriteiten geformuleerd: we streven naar een excellente klantbeleving, een excellente bedrijfsvoering en een gematigd risicoprofiel.

Excellente klantbeleving

Een excellente klantbeleving is de basisvoorwaarde voor het vertrouwen dat we van klanten krijgen en voor een positieve keuze van klanten voor een van onze bankmerken.

In 2014 heeft SNS Bank verschillende initiatieven ontplooid om de klantbeleving te verbeteren. Zo zijn er verbeteringen aangebracht in het beheer van de hypotheekportefeuille, zowel op het gebied van behoud van klanten als preventief beheer, voor klanten die hulp kunnen gebruiken. Andere voorbeelden zijn innovaties op het gebied van mobiel bankieren en klachtenmanagement. Verder hebben wij ook de rol van uitdager (challenger) in de sector op ons genomen. In 2014 is hiertoe de positionering van het merk SNS aangescherpt. Met het doorbreken van conventies en het aanbieden van innovatieve oplossingen in bankenland, willen wij er voor zorgen dat de klant echt iets te kiezen

heeft. Wij vinden dat de keuzes die wij maken, de producten die wij aanbieden en de diensten die wij leveren allereerst in het voordeel moeten zijn van de klant. Zo biedt SNS rente aan op de betaalrekening, vragen wij niet direct een hoge rente voor de eerste paar dagen roodstand en openen wij bankwinkels waar anderen deze sluiten. Voorts heeft, na de lancering in 2013, ons nieuwste merk ZwitserlevenBank in 2014 een goede groei doorgemaakt.

Mede dankzij deze initiatieven liet SNS Bank in 2014 bemoedigende commerciële prestaties zien. Zo verwelkomden de merken van SNS Bank vorig jaar 231.000 nieuwe klanten. Op een nettobasis steeg het aantal klanten met 98.000. Gemeten naar een aantal externe benchmarks liet de klanttevredenheid een verbetering zien. Zo zette de Net Promoter Score van het merk SNS de opgaande trend, begonnen in 2013, door. Bij RegioBank en BLG Wonen bleef de score stabiel. ASN Bank heeft een van de hoogste Net Promoter Scores van de sector, hoewel iets lager dan eind 2013. SNS Bank blijft streven naar verbetering van de klantbeleving: het uiteindelijke doel is een positieve Net Promoter Score voor alle merken.

Het marktaandeel van SNS Bank in nieuwe particuliere hypotheekleningen steeg van 1,8 procent eind 2013 naar 3,7 procent eind 2014. Echter, het verschil met onze doelstelling van 5-8 procent laat zien dat er nog steeds werk aan de winkel is in 2015 en daarna. Ons marktaandeel in sparen nam licht toe tot 10,7 procent en was in lijn met onze doelstelling van meer dan 10 procent.

Niet alleen bij onze klanten, maar ook voor onze medewerkers was 2014 een jaar van een groeiende tevredenheid naar een score van 7,5, waarbij de betrokkenheid zelfs een 8 liet zien. Onze medewerkers staan achter ons Manifest en handelen hiernaar. Door Het Nieuwe Werken ervaren veel medewerkers een goede balans tussen werk en privé.

Excellente bedrijfsvoering

Excellente klantbeleving staat of valt met een strak georganiseerde bedrijfsvoering. Door onze single backoffice en onze flexibele IT-organisatie hebben wij een

goede uitgangspositie voor het tot stand brengen van een excellente bedrijfsvoering tegen beheersbare kosten. We zien hierbij nog wel ruimte voor verbetering. Zo willen we door het verder uitwerken en implementeren van ons 'Integrated Control Framework' (ICF) en het naar een hoger niveau tillen van datakwaliteit en datamanagement onze interne bedrijfsvoering verder verbeteren.

In 2014 heeft SNS Bank een nettowinst van € 151 miljoen behaald. Dit resultaat is inclusief een incidentele last van € 76 miljoen voor de resolutieheffing aan Nederlandse banken in verband met de nationalisatie van SNS REAAL en een bijzondere waardevermindering van € 67 miljoen op de goodwill betaald bij de acquisitie van RegioBank. Gecorrigeerd voor deze twee posten bedroeg de nettowinst € 294 miljoen, een stijging van 12 procent ten opzichte van het gecorrigeerde resultaat van 2013.

De stijging van 12 procent van het resultaat exclusief eenmalige posten werd voornamelijk veroorzaakt door hogere rentebaten en lagere bijzondere waardeverminderingen op leningen. De stijging van de rentebaten werd veroorzaakt door lagere fundingkosten. Hogere bijzondere waardeverminderingen op mkb-leningen werden in 2014 meer dan gecompenseerd door lagere bijzondere waardeverminderingen op particuliere hypotheekleningen. Deze positieve ontwikkeling werd mede ondersteund door een voorzichtig herstel van de Nederlandse woningmarkt.

In 2014 stegen onze operationele lasten exclusief eenmalige posten met 5 procent, voornamelijk als gevolg van gestegen kosten van wettelijke projecten en het dissynergie-effect dat de ontvlechting uit SNS REAAL met zich meebrengt. De efficiencyratio, gecorrigeerd voor eenmalige posten, bedroeg 44,7 procent, een lichte stijging ten opzichte van 2013 (43,5 procent).

Gecorrigeerd voor eenmalige posten bedroeg het rendement op het eigen vermogen in 2014 10,6 procent. Op basis van het nettowinst was dit 5,4 procent.

Gematigd risicoprofiel

SNS bank streeft naar een gematigd risicoprofiel. De focus op Nederland en op onze specifieke product- en doelgroepen draagt hieraan bij. In 2014 hebben we verbeteringen op het gebied van het beheersproces voor hypotheekleningen doorgevoerd en onze modellen voor acceptatie en kredietrisico's herontwikkeld en geïmplementeerd. De kredietkwaliteit van de leningenportefeuille liet in de loop van 2014 een lichte verbetering zien. De instroom van voorziene leningen was lager dan in 2013.

De aanvang van de implementatie van het ICF draagt eveneens bij aan een verbetering van ons risicoprofiel.

We streven verder naar een gezonde balans met solide kapitaalratio's. SNS Bank voldeed eind 2014 met een Tier 1-kernkapitaalratio van 18,3% (op stand-alone basis) ruimschoots aan de huidige eisen. Nieuwe regelgeving stelt vanaf 1 januari 2018 ook eisen aan niet risicogewogen kapitaalratio's. Voor een retailbank als SNS Bank, met voornamelijk activa met een lagere risicoweging, zijn dergelijke ratio's (zoals de 'leverage ratio' en de 'MREL') momenteel belangrijke factoren voor ons beleid op het gebied van kapitaalmanagement. Om ook aan deze toekomstige regelgeving te voldoen is SNS Bank voornemens haar kapitaalpositie te diversifiëren en te versterken met achtergesteld vermogen.

De uitgebreide beoordeling van de Europese Centrale Bank, waarvan de EBA Stresstest een onderdeel was, hebben wij goed doorstaan. Dit geeft aan dat SNS Bank een goed gekapitaliseerd bedrijf is dat tegen een stootje kan.

Bankieren met de menselijke maat

In 2015 zal SNS Bank vanuit SNS REAAL worden overgedragen aan de Nederlandse Staat, direct volgend op de definitieve overdracht van VIVAT aan het Chinese verzekeringsbedrijf Anbang. Het proces van ontvlechting is dan voltooid en SNS Bank gaat alleen verder. Om dit mogelijk te maken zijn in 2014 de nodige voorbereidingen getroffen wat veel heeft gevraagd van onze medewerkers. Hun inzet en trouw ligt aan de basis voor wat het afgelopen jaar is gepresteerd. Graag spreek ik hiervoor mijn dank en waardering uit. Ook bedank ik onze klanten voor hun vertrouwen in onze bank. Met ons Manifest in de hand blijven wij in 2015 bouwen aan tevreden en langdurige klantrelaties en aan bankieren met de menselijke maat.

Dick Okhuijsen
Directievoorzitter SNS Bank N.V.

‘Ik kijk iedere dag op mijn rekening of wat ik in de winkel heb gepind ook goed wordt afgeschreven. Dat inlogapparaatje dat ik van SNS heb gekregen is reuze handig. Simpel en eenvoudig. Jawel, ik ben een enthousiaste klant!’

Theo Jansen – Klant SNS

Nut in plaats van rendement

3 Corporate governance

Dit hoofdstuk bevat diverse onderwerpen op het gebied van Corporate Governance. Als eerste worden de samenstellingen van de Directie en de Raad van Commissarissen beschreven. Gevolgd door het bericht van de Raad van Commissarissen. Vervolgens worden de Code Banken en de Corporate Governance Code behandeld. Tot slot zijn de bestuursverklaringen opgenomen.

3.1 Samenstelling, benoeming en functioneren Directie

De statutaire directie van SNS Bank N.V. (de Directie) bestond per 31 december 2014 uit de volgende personen:

- Dick Okhuijsen, Chief Executive Officer
- Annemiek van Melick, Chief Financial Officer
- Martijn Wissels, Chief Risk Officer
- Rob Langezaal, Chief Commercial Officer
- Alexander Baas, Chief Operations Officer

Voor meer informatie over de directieleden zie [hoofdstuk 7 Aanvullende informatie Samenstelling Directie](#).

Vooruitlopend op een definitieve zelfstandige bank en zelfstandige verzekeraar zijn in mei 2014 de nieuwe management- en organisatiestructuren van SNS REAAL gepresenteerd. De ontvlechting heeft tevens geresulteerd in een wijziging van de samenstelling van en de taakverdeling binnen de Directie van SNS Bank N.V. Per 1 juli 2014 is deze nieuwe governance doorgevoerd en zijn de voormelde statutaire directieleden in functie benoemd.

De leden van de Directie worden benoemd door SNS REAAL en verder conform de statuten. De samenstelling van de directie is zodanig, dat zij door haar gecombineerde kennis en ervaring haar taak naar behoren kan uitvoeren. De afzonderlijke leden beschikken over ruime deskundigheid en kennis van de financiële respectievelijk bancaire sector en in collectiviteit beschikken zij over ervaring met en kennis van governance, organisatie inrichting en (risico)beheersing, communicatie, commercie, operationele processen en de producten en diensten welke van belang zijn voor SNS Bank. Het beleid van SNS Bank is erop gericht te voldoen aan de wettelijk vereiste diversiteit. Hierbij houdt SNS Bank rekening met het in continuïteit kunnen voldoen aan haar collectieve taken en verantwoordelijkheden.

De Directie heeft met voorafgaande goedkeuring van de Raad van Commissarissen van SNS Bank N.V. een reglement vastgesteld. Dit reglement geeft, in aanvulling op wettelijke en statutaire bepalingen, regels voor de interne aangelegenheden van SNS Bank N.V. Meer in het

bijzonder bepaalt het reglement welke regels de Directie en haar afzonderlijke leden moeten naleven.

De statuten en het reglement bevatten een opsomming van besluiten die aan de goedkeuring van de Raad van Commissarissen en/of SNS REAAL als enig aandeelhouder zijn onderworpen. De Directie besluit bij meerderheid van stemmen.

De Directie bestuurt SNS Bank N.V. binnen de kaders zoals afgesproken met de Raad van Bestuur van SNS REAAL.

De Directie draagt, met inachtneming van de risicobereidheid die de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur van SNS REAAL hebben goedgekeurd, zorg voor een evenwichtige afweging tussen commerciële belangen van SNS Bank N.V. en te nemen risico's. De Directie is verantwoordelijk voor een bedrijfscultuur waarin de zorgplicht naar de klant wordt verankerd.

3.2 Samenstelling, benoeming en functioneren Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen van SNS Bank N.V. bestond per 31 december 2014 uit de volgende personen:

- Jan Nooitgedagt (voorzitter)
- Charlotte Insinger
- Monika Milz
- Jos Nijhuis
- Jan Nijssen
- Jan van Rutte
- Ludo Wijngaarden

Zes commissarissen hebben de Nederlandse nationaliteit. Eén commissaris heeft de Duitse nationaliteit.

Voor meer informatie over de leden van de Raad van Commissarissen zie [hoofdstuk 7 Aanvullende informatie Samenstelling Raad van Commissarissen](#).

Een commissaris wordt voor een termijn van vier jaar benoemd. Herbenoeming gebeurt alleen na zorgvuldige overweging en niet vaker dan twee keer, telkens voor een periode van vier jaar. Bij herbenoemingen wordt rekening gehouden met de profielschets van de Raad van Commissarissen, het functioneren van de betrokkene, de zittingstermijn en overige te bepalen criteria.

De Raad van Commissarissen vergadert minstens zes keer per jaar volgens een jaarlijks op te stellen schema. De Raad van Commissarissen besluit bij meerderheid van stemmen. De Raad van Commissarissen heeft een reglement vastgesteld ter uitwerking van en aanvulling op een aantal bepalingen uit de statuten. In dit reglement staan onder andere aanvullende bevoegdheden. Alle leden van de Raad van Commissarissen hebben verklaard met de inhoud van het reglement akkoord te gaan en de daarin opgenomen regels na te leven.

De Raad van Commissarissen heeft uit zijn midden drie commissies ingesteld die per 31 december 2014 bestonden uit de volgende leden:

- Audit Commissie: Jos Nijhuis (voorzitter), Jan Nooitgedagt, Ludo Wijngaarden en Jan van Rutte.
- Remuneratie en Nominatie Commissie: Ludo Wijngaarden (voorzitter), Jan Nooitgedagt, Charlotte Insinger en Monika Milz.
- Risico Commissie: Jan Nijssen (voorzitter), Jan Nooitgedagt, Charlotte Insinger en Jan van Rutte.

Tussen de Raad van Commissarissen van SNS REAAL N.V., SNS Bank N.V., REAAL N.V., SRLEV N.V., Proteq Schadeverzekeringen N.V. en REAAL Schadeverzekeringen N.V. bestaat een personele unie.

3.3 Bericht van de Raad van Commissarissen

Wij kijken terug op een bijzonder en inspannend jaar waarin veel werk is verzet om het herstructureringsplan uit te voeren zoals in augustus 2013 ingediend bij de Europese Commissie en waarvoor in december 2013 goedkeuring is verkregen. Onderdeel van dit herstructureringsplan is het tot stand brengen van de ontvlechting van de SNS Bank en de verzekeraar van SNS REAAL. Dit heeft geleid tot belangrijke wijzigingen in de governance- en organisatiestructuur van SNS REAAL en SNS Bank. Dit heeft ook veel aandacht gevraagd van de Raad van Commissarissen (RvC). Het heeft eveneens geleid tot een nieuwe werkwijze van de RvC met betrekking tot het toezicht op SNS Bank.

We lichten dat hier kort toe:

Vooruitlopend op een definitieve zelfstandige bank en zelfstandige verzekeraar zijn in mei 2014 de nieuwe management- en organisatiestructuren van SNS REAAL gepresenteerd. De ontvlechting heeft tevens geresulteerd in een wijziging van de samenstelling van en de taakverdeling binnen de statutaire directie van SNS Bank. Medewerkers die een staffunctie hadden bij SNS REAAL, zijn zoveel mogelijk gaan werken binnen ofwel SNS Bank, ofwel REAAL N.V. (hierna te noemen VIVAT). Dit leidde tot een andere organisatiestructuur met consequenties voor de governance die ook hebben doorgewerkt in de wijze waarop de RvC vergaderde gedurende het jaar 2014.

De leden van de RvC van SNS REAAL N.V. zijn ook lid van de RvC van SNS Bank N.V. De Raden vormen een personele unie. RvC-vergaderingen voor beide entiteiten vonden tot 1 juli altijd gecombineerd plaats. Per 1 juli 2014 is de nieuwe governance doorgevoerd. Per die datum is sprake van een personele unie, maar vinden de vergaderingen van de RvC van SNS Bank afzonderlijk plaats met een eigen agenda.

De vergaderingen van de commissies van de Raad van Commissarissen van SNS REAAL N.V., SNS Bank N.V., REAAL N.V., SRLEV N.V., Proteq Levensverzekeringen N.V. en Reaal Schadeverzekeringen N.V. zijn wel gecombineerd gehouden. Waar van toepassing worden de te behandelen onderwerpen in de commissievergaderingen gedifferentieerd naar onderwerpen die zien op SNS Bank, VIVAT of de financiële holding. Dit komt tot uiting in de agenda van de betreffende commissievergadering.

SNS Bank en VIVAT opereerden in 2014 steeds meer als zelfstandige bedrijven. SNS REAAL N.V. heeft daarmee in 2014 een transitie ondergaan van een operationele naar

een financiële holding. De financiële holding zorgt voor adequate besturing van SNS REAAL Groep en legt financiële verantwoording af voor de gehele groep. De financiële holding is tevens eindverantwoordelijk voor de uitvoering van het herstructureringsplan. Concreet betekent dit dat de splitsing vanuit de holding wordt aangestuurd en dat de holding de kaders zet voor een passende strategie van SNS Bank en VIVAT.

3.3.1 Thema's Belangrijke onderwerpen en discussies

Behalve de voorbereidingen op de ontvlechting van de bank- en verzekeringsactiviteiten heeft 2014 uiteraard in het teken gestaan van de toekomst van SNS Bank. Naast zijn toezichthoudende taak heeft de RvC een belangrijke adviserende rol gespeeld voor de Directie van SNS Bank. De Raad heeft uitvoerig met het management gesproken over de business-strategie en de wijze waarop de toekomstige verzelfstandiging van SNS Bank tot stand kan worden gebracht. Ook het verbeteren van de operationele efficiëntie en de winstgevendheid van de bankactiviteiten zijn aan de orde gekomen. Daarnaast kwamen de aanpassingen in modellen en kostenparameters ter sprake en de verwachte hogere kosten door het dissynergie-effect dat de ontvlechting met zich meebrengt. Uiteraard is in de vergaderingen aandacht besteed aan de uitgebreide beoordeling van ECB en de impact die de verkoop van VIVAT heeft op de Bank.

Overige belangrijke onderwerpen waren de jaarrekening over het boekjaar 2013, het beloningsbeleid, de kapitaalpositie van SNS Bank, de EC-commitments, risicomanagement en risicobereidheid, het klantbelang, (de blauwdruk van) het Integrated Control Framework en de grote hoeveelheid aan lopende (strategische) projecten binnen SNS REAAL. In de paragraaf 'Vergaderingen van de RvC' lichten we de inhoud van de vergaderingen van de RvC van SNS Bank nader toe.

Functioneren RvC

Jaarlijks evalueert de RvC zijn functioneren. Dit jaar is dat gebeurd onder begeleiding van een extern bureau. De evaluatie ziet toe op het functioneren van de RvC zelf, het functioneren van de afzonderlijke commissies, dat van de individuele commissarissen, de relatie tot de RvB van SNS REAAL N.V. en de effectiviteit van de permanente educatie.

De evaluatie heeft plaatsgevonden door middel van het afnemen van individuele interviews door de externe evaluator waarin onder meer de hiervoor omschreven aandachtspunten aan de orde zijn gekomen. In deze interviews was naast het beantwoorden van concrete vragen veel ruimte voor het geven van vrije input op het

functioneren van de RvC, de commissies en de individuele commissarissen. De evaluator heeft vervolgens een rapport geschreven met de uitkomsten uit deze interviews. Dit rapport is in januari 2015 door de RvC besproken. De uitkomsten zijn ook gedeeld met de Raad van Bestuur van SNS REAAL en de Directie van SNS Bank. Uit de gehanteerde criteria bij de evaluatie volgde dat de RvC goed functioneert. Inhoudelijk en relationeel is de RvC taakvolwassen. Duidelijk is dat het een zwaar commissariaat is qua complexiteit en tijdsbeslag en dat de leden zeer geëngageerd zijn. De RvC streeft naar een voldoende zorgvuldige en evenwichtige integrale afweging van belangen van alle betrokkenen en al haar stakeholders. De RvC is naar behoren samengesteld en ter zake kundig. Er is een goede dialoog tussen de RvC, RvB en Directie. Verbeterpunten zijn dat de vergaderdiscipline (time management) beter kan en er soms scherper kan worden geconcludeerd. Er wordt, gegeven de situatie, veel gedebatteerd over downward risks en mogelijk te weinig over upward potential.

Naar het oordeel van de Raad van Commissarissen zijn alle commissarissen onafhankelijk en is dus voldaan aan best practice bepaling III.2.1. van de Code Corporate Governance.

Meer informatie over de samenstelling van de RvC en zijn leden in 2014 staat in hoofdstuk 7.

Samenwerking

Samenwerking met commissies

De samenwerking tussen de RvC en zijn commissies was goed. In de vergaderingen van de commissies vindt een verdieping van onderwerpen plaats, ter voorbereiding op besluitvorming in de RvC. De inhoud van de vergaderingen van de commissies wordt teruggekoppeld in de vergadering van de RvC, zodat alle commissarissen volledig op de hoogte zijn en zorgvuldige besluitvorming mogelijk is.

Samenwerking met het management

De RvC houdt toezicht op en adviseert de Directie door zich kritisch op te stellen waar dat moet, te adviseren waar dat nodig is en te ondersteunen waar dat kan. De RvC vergewist zich ervan dat de besluiten die de Directie heeft genomen of voornemens is op goede gronden berusten en zorgvuldig tot stand zijn gekomen of komen. Uit de evaluatie van de RvC blijkt dat door deze opstelling van de RvC de Directie betere c.q. scherpere afwegingen maakt. De RvC neemt daar waar nodig en wenselijk verantwoordelijkheid. Hoewel de nieuwe governance pas per 1 juli 2014 in werking is getreden, mogen we concluderen dat de samenwerking tussen de RvC en de Directie in 2014 goed is geweest. Een volledige

beoordeling van de samenwerking met de Directie en de wijze waarop de leden van de Directie met elkaar samenwerken en functioneren komt echter nu nog iets te vroeg. De RvC stelt de beoordeling van de gevolgen van de nieuwe governance in de loop van 2015 expliciet aan de orde.

Samenwerking met externe deskundigen

Om zijn toezichtstaak goed te kunnen uitoefenen, wint de RvC waar nodig advies in van externe deskundigen. Het regelmatige contact tussen de Audit Commissie en Risico Commissie met de externe accountant is daar een uitvloeisel van. Ook heeft de RvC zijn eigen juridische en financiële adviseur(s) met wie – indien nodig – relevante onderwerpen worden afgestemd.

SNS REAAL heeft haar externe accountant, KPMG Accountants N.V., voor onbepaalde tijd benoemd. Als gevolg van de Wet op het accountantsberoep zal met ingang van 2016 een nieuwe externe accountant aangesteld moeten zijn. SNS Bank voert hiervoor momenteel een tenderproces uit.

Medewerkers

De RvC en de Remuneratie en Nominatie Commissie (ReNomCo) bespraken het P&O-beleid van SNS REAAL veelvuldig evenals de beoordeling van de medewerkers van SNS REAAL. De gevolgen van de ontvlechting van SNS REAAL was ook een belangrijk onderwerp op de agenda van de RvC en de ReNomCo.

Tussen de RvC en de Centrale Ondernemingsraad (COR) is periodiek contact. Monika Milz, die conform het versterkte recht van aanbeveling van de Centrale Ondernemingsraad van SNS REAAL tot commissaris is benoemd, heeft samen met Jan Nijssen periodiek overleg met het dagelijks bestuur van de COR. Dit geldt eveneens voor de voorzitter van de RvC. In 2014 hebben acht overlegmomenten plaatsgevonden, waaronder het bijwonen van één COR-vergadering. Tijdens deze periodieke overleggen hebben constructieve gesprekken plaatsgevonden over onder meer de wijziging van het juridische werkgeverschap van de medewerkers per 1 januari 2015. Per die datum zijn alle medewerkers formeel in dienst getreden bij SNS Bank N.V. Deze wijziging is mede daardoor succesvol tot stand gekomen.

Als gevolg van de splitsing van activiteiten kende 2014 vele veranderingen die impact hadden op en voor de medewerkers. Uit het medewerkersonderzoek in 2014 is gebleken dat, ondanks de soms onzekere omstandigheden, bij SNS Bank de tevredenheid en betrokkenheid gestegen zijn ten opzichte van het jaar ervoor, zie paragraaf 4.7.3.

3.3.2 Vergaderingen van de Raad van Commissarissen

Frequentie

Evenals in 2013 vergaderde de RvC in 2014 een aantal malen meer dan de gebruikelijke acht keer zoals is vastgelegd in de jaarplanning. Dit hield onder meer verband met de jaarafsluiting 2013, de strategie van SNS Bank en de uitgebreide beoordeling van de ECB.

In totaal waren er 18 vergaderingen (zie tabel onderaan pagina) waarbij de Raad hetzij bijeenkwam, hetzij telefonisch overleg voerde.

Aanwezigheid

Ondanks de extra, vaak op korte termijn ingeplande vergaderingen, was de RvC over het algemeen voltallig aanwezig. Indien een commissaris afwezig was, heeft hij of zij in de regel input op de te bespreken onderwerpen van te voren meegegeven aan de voorzitter, dan wel aan de voltallige RvC. Uitgaande van een normale frequentie van acht vergaderingen per jaar, is daarmee de aanwezigheidsgraad hoog gebleken. Dit getuigt van grote betrokkenheid van de commissarissen.

Inhoud vergaderingen

Tot 1 juli 2014 werden in elke reguliere RvC-vergadering updates gegeven van de bedrijfsonderdelen van SNS REAAL, waaronder de Bank. Na 1 juli 2014 gebeurde dit voor de bank in de separate vergadering van de RvC van SNS Bank.

Bij de bespreking van de business updates is ook aandacht voor het thema Klantbelang Centraal waarbij de Raad van Commissarissen zich vergewist heeft van de continuïteit en kwaliteit van de klantbediening. In een permanente educatie-sessie in mei is extra aandacht besteed aan dit onderwerp. Naar aanleiding van deze sessie heeft de RvC aan de SNS REAAL onderdelen, waaronder SNS Bank verzocht klantervaringen aan te bieden aan de leden van de RvC. Dit heeft in september 2014 geleid tot een zogenoemde menukaart, waaruit de leden van de RvC jaarlijks een klantervaring kunnen kiezen. Deze klantervaringen worden SNS REAAL breed aangeboden en hebben betrekking op alle bedrijfsonderdelen binnen SNS Bank en de Verzekeraar. Voorbeelden hiervan zijn (i) het meeluisteren bij SNS Klantenservice of REAAL Klantenservice, (ii), een bezoek aan een kantoor van RegioBank en of (iii) het deelnemen aan een bijeenkomst van de klantenraad van Zwitserleven. Het merendeel van de RvC-leden heeft in 2014 al een dergelijke klantervaring bijgewoond. Aan de hand van evaluaties van deze klantervaringen wordt vervolgens binnen de voltallige RvC een terugkoppeling gegeven van de betreffende ervaring.

Gedurende het jaar heeft de RvC stilgestaan bij de beheersing van de diverse risico's binnen SNS Bank. De interne beheersing heeft onder druk gestaan. De werkdruk was fors opgelopen als gevolg van nieuwe wet- en regelgeving en de daaruit voortvloeiende sterke toename van toezichthoudersvragen en -eisen, maar ook als gevolg van de splitsing van bank- en verzekeringsactiviteiten en het verkoopproces van VIVAT. De wijzigingen in de IT-

Vergaderingen Raad van Commissarissen

Maand	Frequentie	
Januari	Eenmaal (informele vergadering)	Gecombineerde vergadering RvC van SNS REAAL N.V., SNS Bank N.V., REAAL N.V. en SRLEV N.V.
Februari	Driemaal	Gecombineerde vergaderingen RvC van SNS REAAL N.V., SNS Bank N.V., REAAL N.V. en SRLEV N.V.
Maart	Tweemaal	Gecombineerde vergaderingen RvC van SNS REAAL N.V., SNS Bank N.V., REAAL N.V. en SRLEV N.V.
April	Tweemaal	Zowel een gecombineerde vergadering van de RvC van SNS REAAL N.V., SNS Bank N.V., REAAL N.V. en SRLEV N.V., als een vergadering van de RvC van SNS Bank N.V.
Mei	Tweemaal	In mei vond een separate vergadering van de RvC van SNS Bank N.V. plaats. Daarnaast vond een telefonische gecombineerde vergadering van de RvC van SNS REAAL N.V., SNS Bank N.V., REAAL N.V. en SRLEV N.V. plaats.
Juni	Tweemaal	Gecombineerde vergaderingen van de RvC van SNS REAAL N.V., SNS Bank N.V., REAAL N.V. en SRLEV N.V.
Juli	Tweemaal	Gecombineerde vergaderingen van de RvC van SNS REAAL N.V., SNS Bank N.V., REAAL N.V. en SRLEV N.V. Daarnaast vond een consultatiesessie inzake de strategie van de Bank plaats.
Augustus	Eenmaal	Vergadering van RvC van SNS Bank N.V.
Oktober	Eenmaal	Telefonische vergadering van de RvC van SNS Bank N.V.
November	Eenmaal	Vergadering RvC van SNS Bank N.V.
December	Eenmaal	Vergadering RvC van SNS Bank N.V.
Totaal	18	

infrastructuur (gebruikers-, data- en applicatiemigratie), organisatorische wijzigingen en grote projecten zoals de uitgebreide beoordeling van de ECB legden eveneens druk op de interne beheersing. De RvC heeft toegezien op de afzonderlijke componenten waarmee de risico's worden beheerst en op de effectiviteit ervan. Binnen de nieuwe governancestructuur heeft de Directie onverminderd aandacht besteed aan de verdere ontwikkeling van de opzet en het bestaan van het Integrated Control Framework, dat kaders stelt en instrumenten biedt om de interne beheersing te versterken.

De RvC heeft – mede in het licht van de ontvlechting van SNS Bank en VIVAT aandacht besteed aan de financieringsstructuur van de holding en de werkmaatschappijen en de intragroepsposities in het bijzonder.

Andere onderwerpen op de agenda in 2014 waren:

- De jaarresultaten 2013, het jaarverslag en de jaarrekening van SNS Bank over 2013 (*februari en maart*).
- Diverse aspecten die verband houden met de splitsing van SNS Bank en VIVAT, waaronder werknemersaspecten, IT-aspecten, risico's (*gedurende het hele jaar*).
- Wijzigingen in het management van SNS Bank (*februari*).
- Governancestructuur van de RvC (*maart en april*).
- Wijzigingen van de reglementen van de Directie Bank en van de (commissies van de) Raad van Commissarissen (*mei en september*) en de wijziging van de statuten van SNS Bank N.V. (*mei*).
- Communicatie met diverse stakeholders.
- Strategie van SNS Bank (*maart, augustus*) en de voorbereiding van de verzelfstandiging van SNS Bank (*september*).
- Beoordelen van een (in voorbereiding zijnde) Integrated Control Framework (ICF) (*november*).
- Volgen van de acties voortvloeiend uit het herstructureringsplan EC (*gedurende het hele jaar*).
- Invoering tuchtrecht (*december*)
- Operationeel Plan 2015 – 2017 (*december*)

Tijdens de vergaderingen van de RvC vindt eveneens een terugkoppeling van de vergaderingen van de commissies plaats.

Permanente educatie (PE)-sessies

In 2014 heeft de RvC (samen met de RvB van SNS REAAL N.V.) drie PE-sessies gevolgd, met als onderwerpen cybercrime, Klantbelang Centraal en retailbank van de toekomst.

Aanwezigheid Directie

De opening van de vergaderingen (het eerste half uur) vindt plaats zonder aanwezigheid van de leden van de Directie. De RvC vergadert daarna in aanwezigheid van de Directie. Begin 2015 heeft een vergadering plaatsgevonden buiten aanwezigheid van de Directie. Tijdens deze vergadering is onder meer de externe evaluatie besproken (zie paragraaf 'Functioneren').

Aanwezigheid externe accountant

De externe accountant is aanwezig bij alle vergaderingen van de Audit Commissie en ten minste eenmaal per jaar bij een vergadering van de Risico Commissie. In 2014 heeft de externe accountant geen vergaderingen van de Risico Commissie bijgewoond. Begin 2015 vond een vergadering van de Risico Commissie plaats waarbij de externe accountant aanwezig was. Desgewenst woont de externe accountant ook vergaderingen van de RvC bij. Dit gebeurde in 2014 in de vergadering van februari.

3.3.3 Vergaderingen commissies

De drie commissies - Audit Commissie, Risico Commissie en Remuneratie en Nominatie Commissie - bereiden de besluitvorming voor over de taken die aan hen zijn toegewezen en rapporteren aan de voltallige RVC.

Audit Commissie (AC)

De samenstelling van de AC is op 31 december 2014: Jos Nijhuis (voorzitter), Jan Nooitgedagt, Ludo Wijngaarden en Jan van Rutte.

Naast de AC-leden woonden de voorzitter van de RvB, de CFRO, de secretaris, de directeur Group Audit, de directeur Group Finance en de externe accountant vergaderingen bij. Als gevolg van de wijzigingen in de governancestructuur neemt per 1 juli 2014 de CFO van SNS Bank N.V. deel aan het gedeelte van de vergadering van de AC met betrekking tot SNS Bank. De AC kan uiteraard ook anderen uitnodigen voor een vergadering. In 2014 vergaderde de AC negen keer.

De AC besprak en beoordeelde in 2014 in het bijzonder de volgende onderwerpen met betrekking tot SNS Bank:

- De inrichting en werking van de financiële verslaglegging van SNS REAAL en de controle daarop, met daarbij aandacht voor nieuwe IFRS-regelgeving (onder andere IFRS 10).
- Het naleven van de EC-commitments.
- De financiële en auditrapportages.
- Fiscale zaken.
- De interne rapportages van Group Audit en van het management met onderwerpen als datakwaliteit, modelvalidatie, toepassing Code Banken, ICF en resultaten ten opzichte van het Operationeel Plan.

- De voorbereidingen voor de aanstelling van een nieuwe accountant per 2016.
- Voorts kwamen de rapportages en werkzaamheden van de externe accountant, waaronder het jaarplan, het mandaat van de externe accountant en Group Audit en de management letter uitvoerig aan de orde.

Tijdens alle AC-vergaderingen is de externe accountant aanwezig waardoor tijdens de vergadering een goede dialoog tussen de leden van de AC en de externe accountant mogelijk is. De voorzitter van de AC heeft daarnaast periodiek contact met de in- en externe accountants.

Risico Commissie (RC)

De samenstelling van de RC is op 31 december 2014: Jan Nijssen (voorzitter), Jan Nooitgedagt, Charlotte Insinger en Jan van Rutte.

Naast de RC leden wonen de voorzitter van de Raad van Bestuur, de CFRO, de secretaris, de directeur Group Audit, de directeur Group Risk Management en de stafmanager Compliance de RC vergaderingen bij. Als gevolg van de wijzigingen in de governancestructuur neemt per 1 juli 2014 de CRO van SNS Bank deel aan het gedeelte van de vergadering van de RC met betrekking tot SNS Bank. De RC kan uiteraard ook anderen uitnodigen voor een vergadering. De commissie vergaderde in 2014 vijf keer.

De RC richt zich op het voorbereiden en beoordelen van het financiële en niet-financiële risicobeleid en de werking van de risicobeheersing. In 2014 heeft de RC aandacht besteed aan de volgende onderwerpen die ook SNS Bank N.V. betreffen:

- De risicobereidheid
- Risicorapportages
- Litigation risks
- Naleving van de toepasselijke codes en de risicoaspecten van het beloningsbeleid.
- Er was bijzondere aandacht voor de gevolgen van de splitsing tussen SNS Bank en VIVAT op het gebied van IT.

Aan de hand van het Integrated Control Framework, met de inrichting waarvan SNS Bank gestart is, zal de RC nog meer inzicht krijgen in de risicoaspecten.

Remuneratie en Nominatie Commissie (ReNomCo)

De Remuneratie en Nominatie Commissie bestaat uit: Ludo Wijngaarden (voorzitter), Jan Nooitgedagt, Charlotte Insinger en Monika Milz. De voorzitter van de Raad van Bestuur, CFRO, directeur P&O en de secretaris wonen de vergaderingen bij. In 2014 vergaderde de commissie negen keer.

De ReNomCo richt zich op selectie en voorstellen voor benoeming van leden van de Raad van Bestuur, de directies van de bedrijfsonderdelen en de Raad van Commissarissen. De ReNomCo bereidt de besluitvorming voor over het beloningsbeleid van de leden van de directies en het senior management, en over de beginselen van het beloningsbeleid voor de overige medewerkers van SNS Bank. Dit voor zover deze verantwoordelijkheid uit de Regeling beheerst beloningsbeleid Wft 2014 (of daarvoor in de plaats getreden regeling) voortvloeit. Meer details over de hoofdlijnen van het beloningsbeleid, inclusief de verantwoording daarvan staan beschreven in de [paragraaf arbeidsvoorwaarden \(4.7.8\)](#), alsmede in het remuneratierapport welke is opgenomen in het jaarverslag van SNS REAAL.

In 2014 heeft de ReNomCo onder andere aandacht besteed aan de volgende onderwerpen die ook SNS Bank betreffen:

- Key Performance Indicators (KPI's) voor senior management (inclusief ex ante risico-analyse).
- Aanpassing van de topstructuur van SNS REAAL, waaronder de samenstelling van de directies van SNS Bank en VIVAT.
- De totale omvang en de uitkering van de variabele beloningen voor het senior management. Hierbij was aandacht voor het wetsvoorstel beloningsbeleid financiële ondernemingen dat in 2015 in werking moet treden als gevolg waarvan een bonusplafond van 20 procent gaat gelden.
- Ex post risico-analyse van (de uitvoering van) het beloningsbeleid SNS REAAL.
- Evaluatie van de (profielen voor de) RvC.
- Monitoring en borging continuïteit in management.
- De rapportage inzake de jaarlijkse toetsing beloningsbeleid 2013.
- De Regeling beheerst beloningsbeleid Wft 2014.

3.3.4 Jaarrekening

De jaarrekening 2014 is voorafgaand aan de publicatie besproken in diverse vergaderingen van de AC en de RvC. KPMG, de externe accountant, heeft een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening afgegeven.

3.3.5 Slotwoord

De Raad van Commissarissen spreekt zijn dank en waardering uit voor alle medewerkers van SNS Bank, en in het bijzonder voor hun betrokkenheid en inzet. In de afgelopen periode is zowel extern als intern veel van hen gevraagd. Ook van het management van SNS Bank is dit jaar een uitzonderlijke inspanning gevraagd. Ondanks alles is met alle plannen goede vooruitgang geboekt in goede samenwerking met de RvC. Ook daarvoor spreken wij graag onze waardering uit.

Utrecht, 15 april 2015

Namens de Raad van Commissarissen
Jan Nooitgedagt, voorzitter

3.4 Code Banken

Op 9 september 2009 heeft het bestuur van de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) de Code Banken vastgesteld. Hiermee bouwde de NVB voort op de bevindingen en aanbevelingen van het op 7 april 2009 gepubliceerde rapport *Naar herstel van vertrouwen* van de Adviescommissie Toekomst Banken. De Code Banken bevat principes met betrekking tot de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur, risicomanagement, audit en beloningsbeleid. De Code is op 1 januari 2010 in werking getreden.

De Code Banken is van toepassing op alle vergunninghoudende banken, maar kan door banken die deel uitmaken van een groep op onderdelen op groepsniveau dan wel geconsolideerd worden toegepast. Ook binnen SNS Bank geldt de Code Banken voor alle rechtspersonen met een bankvergunning. Per 31 december 2014 waren dat SNS Bank N.V., RegioBank N.V. en ASN Bank N.V.; SNS Securities N.V. beschikte tot medio 2014 over een bankvergunning en heeft sindsdien een vergunning als beleggingsonderneming.

Toen het rapport *Naar herstel van vertrouwen* in april 2009 verscheen, zijn we dan ook direct gestart om waar nodig de aanbevelingen uit het rapport in onze organisatie door te voeren.

Met de invoering van het Manifest en het uitvoeren van onze strategie beogen we bij te dragen aan het herstel van het vertrouwen in de Nederlandse financiële sector en daarmee aan het verbeteren van het functioneren en het stabiliseren ervan.

Op de Code Banken is het 'pas toe of leg uit'-beginsel van toepassing. Een bank past de principes van de Code Banken in beginsel toe, maar het toepassen van de principes is mede afhankelijk van de activiteiten en overige specifieke kenmerken van de bank en de groep waarvan zij eventueel deel uitmaakt. Afwijkingen, mits gemotiveerd, kunnen derhalve gerechtvaardigd zijn.

Binnen SNS Bank N.V. is in 2014 een grote sprong voorwaarts gemaakt met de monitoring van de naleving van de Code Banken door de eerste lijn. Hierdoor is meer inzicht verkregen in de wijze waarop aan de principes van de Code invulling is gegeven. Die inzichten zijn gebruikt als basis voor de interne monitoring door de tweede lijn. Uit deze monitoring is gebleken dat binnen SNS Bank de Code Banken op enkele uitzonderingen na volledig wordt toegepast. Welke uitzonderingen dat zijn, is te lezen op de website van SNS Bank. Op voormelde website zal tevens verslag worden gedaan over de wijze waarop SNS Bank

N.V. voorbereidingen heeft getroffen voor toepassing van de nieuwe Code Banken. De nieuwe Code Banken is in werking getreden op 1 januari 2015.

3.5 Corporate Governance Code

De Nederlandse Corporate Governance Code is een gedragscode voor beursgenoteerde ondernemingen. De Code heeft tot doel behoorlijk ondernemingsbestuur bij Nederlandse beursvennootschappen te bevorderen door een verbeterde transparantie in de jaarrekening, een betere verantwoording aan de Raad van Commissarissen en een versterking van de zeggenschap en bescherming van de aandeelhouders.

Hoewel haar aandelen niet beursgenoteerd zijn, past de moedermaatschappij van SNS Bank N.V., SNS REAAL N.V., de Nederlandse Corporate Governance Code toe en legt zij in haar jaarverslag volgens het 'pas toe of leg uit'-beginsel verantwoording af over de naleving daarvan. Ook op de website van SNS REAAL N.V. is informatie opgenomen over hoe SNS REAAL N.V. de Nederlandse Corporate Governance Code toepast.

3.6 Bestuursverklaringen

3.6.1 In-controlverklaring

De Directie van SNS Bank N.V. verklaart een redelijke mate van zekerheid te hebben dat wezenlijke risico's waaraan SNS Bank N.V. is blootgesteld, daadwerkelijk worden onderkend en dat deze risico's ook op adequate wijze worden opgevolgd en beheerst. De basis hiervoor is de risicobeheerorganisatie (control framework). Het afgelopen jaar heeft SNS Bank N.V. onverminderd aandacht besteed aan de verdere ontwikkeling van het Integrated Control Framework zoals beschreven in hoofdstuk 5. De werking van de essentiële beheersmaatregelen en controles wordt regelmatig onderzocht en getest. SNS Bank N.V. heeft een zogenaamd 'three lines of defense'-model geïmplementeerd met een duidelijke onderliggende organisatiestructuur en bijbehorende verantwoordingsstructuur zoals is vastgelegd in bestuurlijke en risicocomités. De risicosturing van SNS Bank N.V. is gecentreerd rondom de risk appetite (risicobereidheid). Deze drukt de hoeveelheid redelijkerwijs voorzienbaar risico uit die SNS Bank N.V. bereid is te accepteren bij het nastreven van haar doelstellingen, gegeven haar verdienmodel. In de jaarlijkse Operationeel Plan (OP)-cyclus worden voor het komende jaar de risk appetite en strategische doelstellingen vertaald in operationele doelstellingen, budgetten en investeringsbehoefte. De OP-cyclus vormt de basis voor de controlecyclus op maand- en

kwartaalbasis. Deze cyclus wordt in alle onderdelen van het bedrijf uitgevoerd en hierin wordt gerapporteerd over de geleverde prestaties en hieraan verbonden risico's.

SNS Bank N.V. heeft een gestructureerd proces van oplevering van interne in-controlverklaringen op afdelingsniveau die vervolgens geaggregeerd worden op directieniveau. De overwegingen die ten grondslag liggen aan de uitkomsten van de in-controlverklaringen worden met betrokken (experts) besproken en vervolgens door de Directie nader gewogen, getoetst en vastgesteld.

SNS Bank N.V. streeft naar een beheerste en verantwoorde bedrijfsvoering en constateert dat op verschillende onderdelen daarvan verbeteringen moeten worden doorgevoerd. Deze verbeteringen richten zich vooral op het versterken van de risicogovernance, het herinrichten van processen op basis van waardeketenmanagement, het verbeteren van de kwaliteit van data en de verantwoording over interne beheersing. Hiermee borgt SNS Bank N.V. dat processen adequaat worden uitgevoerd, rapportages betrouwbaar zijn, aan wet- en regelgeving wordt voldaan en dat SNS Bank N.V. aantoonbaar in control is.

Vanaf 1 juli 2014 opereert SNS Bank N.V. binnen SNS REAAL onder een zelfstandige en aangescherpte governancestructuur. Als gevolg van de nieuwe inrichting van onze organisatie is per juli 2014 een nieuwe, op SNS Bank N.V. toegespitste en heldere risico-organisatie ingericht, inclusief de benoeming van de Chief Risk Officer in de statutaire directie van SNS Bank N.V. Met deze wijziging zijn de financiële en niet-financiële risico's onder één aansturing gebracht, evenals de verantwoordelijkheid voor compliance en juridische zaken. In 2014 zijn de uitgangspunten van het Manifest nader geconcretiseerd en deels verankerd in veranderprogramma's. Het Manifest bevat de belangrijkste kernwaarden die sturing geven aan een heldere, richtinggevende en inspirerende missie en strategie. Hiermee vormt het Manifest de basis voor de risicomanagementfilosofie van de Bank: een cultuur waarin SNS Bank N.V. het belang van de klant centraal stelt, gefundeerd op betrouwbare bedrijfsprocessen.

Gedurende 2014 is de ambitie van SNS Bank N.V. ten aanzien van een beheerste en verantwoorde bedrijfsvoering nader bepaald en de hieruit voortkomende uitgangspunten van het ICF vastgesteld. De implementatie van deze uitgangspunten in de bedrijfsvoering zal ook in het komende jaar de nodige aandacht krijgen van de Directie. Diverse verbetermaatregelen en veranderprogramma's zullen een stevig fundament leggen onder het bereiken van een hoger volwassenheidsniveau van beheersing.

De Directie van SNS Bank N.V. is verantwoordelijk voor de opzet en het bestaan van een geïntegreerd risico-beheersingssysteem alsook voor de werking ervan. Dit systeem is erop gericht om de risico's te beheersen opdat deze SNS Bank N.V. niet belemmeren in het bereiken van haar doelstellingen. Echter, dit systeem kan geen absolute zekerheid bieden dat materiële onjuistheden, fraudes of strijdigheden met wet- en regelgeving zijn te voorkomen.

3.6.2 Beheersing financiële verslaggeving

De beheersing- en controlesystemen rondom financiële verslaggeving maken integraal onderdeel uit van het geheel van risicobeheersing- en controlesystemen van SNS Bank N.V. De belangrijkste onderdelen voor de beheersing van de financiële verslaggeving zijn:

- Het Managementteam Finance, dat kaderstellend is voor het beleid en de inrichting van de financiële administraties en processen.
- De bedrijfsonderdelen en de staven, die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de werkzaamheden en daarmee voor het op een accurate en getrouwe wijze vastleggen van de transacties en de rapportage daarover.
- Een systeem van financial key controls binnen de administratieve en rapportageafdelingen, om de goede werking van het beheersing- en controlesysteem voor financiële verslaggeving te bewaken.
- De beoordeling van de financiële verantwoording, mede op basis van de uitkomsten uit de key controls, door het Managementteam Finance. Vervolgens vindt goedkeuring plaats door de Directie van SNS Bank N.V. en worden, samen met de financiële verantwoording zelf, de bevindingen over het verslaggevingsproces besproken in de Audit Commissie.
- De interne accountant onderzoekt de werking van dit systeem. Daarnaast rapporteert de externe accountant over het systeem van financial key controls voor zover dat voortvloeit uit zijn werkzaamheden voor de jaarrekeningcontrole. De bevindingen worden besproken met de financiële en risicocomités binnen de bank en verzekeraar, de Raad van Bestuur en de Audit Commissie.

Wij zijn van oordeel dat de maatregelen leiden tot een voldoende beheersing van de financiële verslaggeving.

3.6.3 Getrouwbeeldverklaring

De leden van de Directie verklaren het volgende: "De geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening 2014 van SNS Bank N.V. is opgesteld in overeenstemming met International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals aanvaard binnen de Europese Unie en met Titel 9 Boek 2 BW, en geeft voor zover ons bekend een getrouw beeld van de activa, passiva, grootte en samenstelling van het

vermogen, de financiële positie per 31 december 2014 en het resultaat en met haar in de consolidatie opgenomen ondernemingen. Het jaarverslag geeft voor zover ons bekend een getrouw beeld van de toestand op de balansdatum en de gang van zaken gedurende het boekjaar. De voornaamste risico's waarmee SNS Bank N.V. wordt geconfronteerd, zijn in het jaarverslag opgenomen.”

Utrecht, 15 april 2015

Dick Okhuijsen (voorzitter)
Annemiek van Melick
Alexander Baas
Rob Langezaal
Martijn Wissels

**‘SNS Bank wil haar
hypotheekportefeuille
verduurzamen. Ecofys
heeft bijgedragen aan
het vaststellen van de
CO₂-strategie van
SNS Bank.’**

Giel Linthorst – Managing Consultant
bij Ecofys

4 Strategie en ontwikkelingen

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op economische en sectorspecifieke ontwikkelingen en ontwikkelingen in de regelgeving. Hierna zijn onze SWOT-analyse, missie en strategie opgenomen. Vervolgens wordt nog specifiek ingegaan op de voortgang EC-besluit en volgen de business, operationele en financiële ontwikkelingen. Tot slot komen de personele ontwikkelingen aan bod in Onze mensen.

4.1 Economische en sector ontwikkelingen

4.1.1 Beperkte groei Nederlandse economie

Na twee jaren van krimp liet de Nederlandse economie in 2014 weer een bescheiden groei zien. In dit jaar steeg het Nederlandse bruto binnenlands product met circa 0,7 procent, iets minder dan de groei van het gehele eurogebied van 1 procent. Voor 2015 wordt een lichte groeiversnelling verwacht: 1,5 procent voor het eurogebied en 1,25 procent voor Nederland.

De Nederlandse economische groei wordt in 2014 en 2015 vooral gedragen door de uitvoer en is daarmee sterk afhankelijk van de groei van de relevante wereldhandel. In 2015 zullen naar verwachting ook de binnenlandse bestedingen weer aantrekken. Voor het eerst in lange tijd zal de consumptie weer bijdragen aan de economische groei, zij het nog zeer beperkt.

De toename van de koopkracht als gevolg van de daling van de gemiddelde pensioenpremie en de stabilisering van de woningmarkt spelen hierbij een belangrijke rol. Investerings laten naar verwachting een gematigde groei zien, geholpen door de lage rente, de aantrekkende economie en een oplopende bezettingsgraad. De uitvoer van goederen en diensten blijft echter ook in 2015 de

sterkst groeiende bestedingscategorie. Hier liggen de grootste kansen maar ook de grootste bedreigingen, aangezien geopolitieke spanningen een significant risico vormen voor de mondiale economische groei.

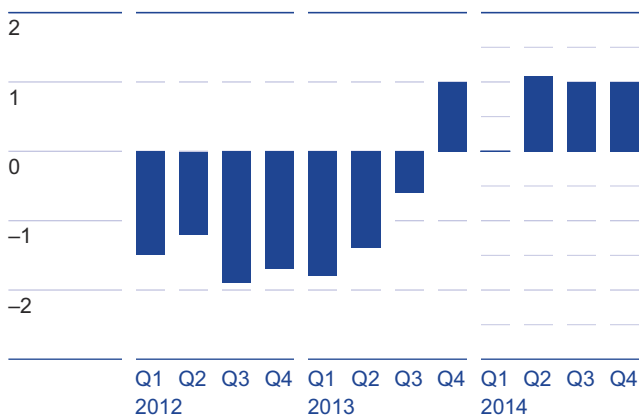
De Nederlandse economie krabbelt dus uit een dal en hoewel de groei nog laag is, kan het in 2015 toch leiden tot een beperkte daling van de werkloosheid en een vermindering van het overheidstekort, bij een blijvend lage inflatie. In de laatste kwartalen van 2014 zijn deze trends al zichtbaar. De macro-economische verbeteringen, broos en beperkt in omvang als ze zijn, zijn ook voor SNS Bank positief te duiden. De verhoogde economische activiteit kan immers leiden tot een groeiend aantal transacties op het gebied van hypotheek, sparen en betalen en een daling van betalingsachterstanden.

4.1.2 Lange rente bereikt nieuw laagterecord

Het ruime monetaire beleid van de ECB, in combinatie met een blijvend lage inflatie vertaalde zich in 2014 in toenemende mate in uitzonderlijk lage Europese renteniveaus. In december 2014 bereikte de lange rente zelfs nieuwe laagterecords. De Duitse 10-jaarsrente daalde tot onder 0,7 procent. Vijf jaar geleden bedroeg deze nog 3,4 procent. De risico-opslag van de Nederlandse rente ten opzichte van Duitsland is momenteel zeer beperkt, iets meer dan 10 basispunten. Een opvallende ontwikkeling in

Bruto Binnenlands Product

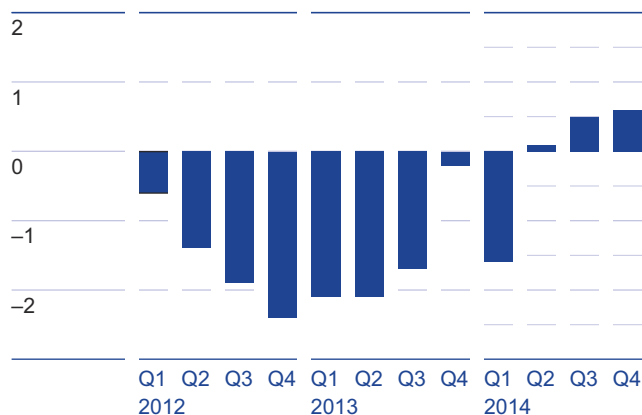
(Mutatie t.o.v. zelfde periode vorig jaar in %)

Bron: CBS

Particuliere consumptie

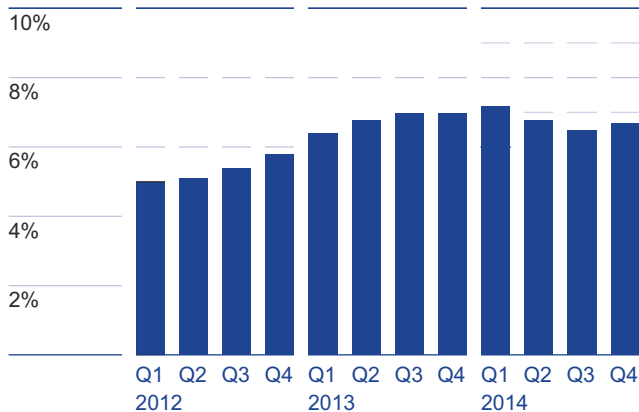
(Mutatie t.o.v. zelfde periode vorig jaar in %)

Bron: CBS

Werkloosheid

(Inter. definitie seizoensgecorrigeerd in %)

Bron: CBS

Inflatie

(consumentenprijzen)

Bron: CBS

2014 was dat ook de risico-opslagen van bijvoorbeeld Spaanse en Italiaanse obligaties fors daalden. Toegenomen vertrouwen in de eurozone en verbeteringen van overheidstekorten en betalingsbalanstekorten lagen hieraan ten grondslag.

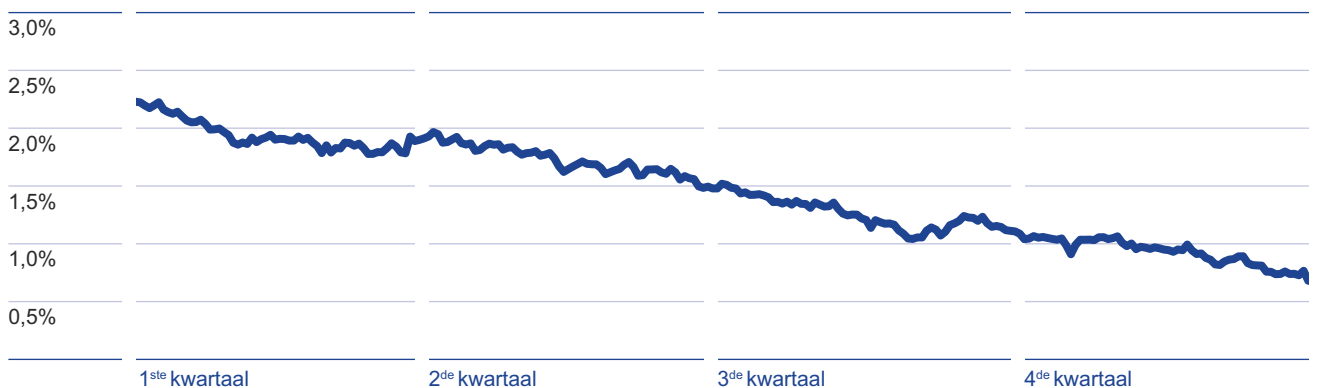
Vooruitkijkend naar 2015 zou een lichte stijging van de lange rente niet onlogisch zijn, als begeleidend verschijnsel van een aantrekkelijke economie. De ruimgeldpolitiek van de ECB en het verwachte beperkte niveau van de economische groei doen echter vermoeden dat het, in ieder geval voor de kernlanden van Europa, niet zo'n vaart zal lopen. Het is wel waarschijnlijk dat de momenteel lage risico-opslagen van perifere landen weer wat zullen oplopen, indien blijkt dat hun structurele problemen niet op korte termijn zijn verdwenen.

4.1.3 Hypotheek- en woningmarkt vertoont tekenen van voorzichtig herstel

Aan de daling van huizenprijzen, ingezet in 2008, kwam in 2014 een einde. Terwijl in 2013 de gemiddelde verkoopprijs nog met 6 procent daalde, laat 2014 een stijging zien van 4 procent. Voor 2015 gaan we uit van een vergelijkbare stijging. Het aantal verkochte woningen neemt sinds het dieptepunt medio 2013 eveneens weer toe: voor 2014 is het aantal verkochte bestaande woningen met 39 procent gestegen. Het niveau van de jaren voor 2008 is overigens nog niet in zicht.

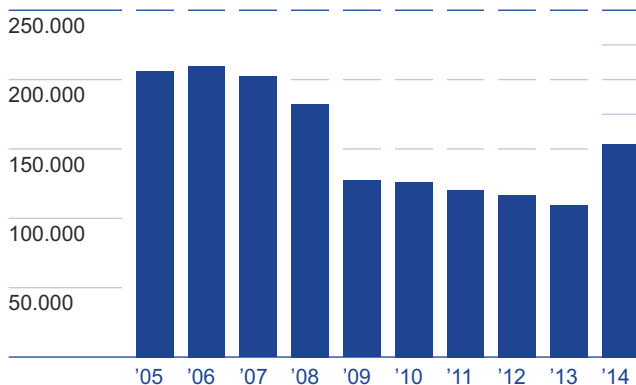
Een gematigde stijging van woningprijzen, een beperkte daling van de werkloosheid, de lagere (hypotheek)rente en een stijgende trend in het aantal verstrekte bouwvergunningen zijn voortekenen van een verder voorzichtig herstel van de Nederlandse woningmarkt. Er is echter ook een aantal dempende factoren voor een meer uitbundig herstel. Zo hanteert het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting voor 2015 lagere

Tienjaarsrente Nederlandse Staatsobligaties in 2014

Bron: Bloomberg

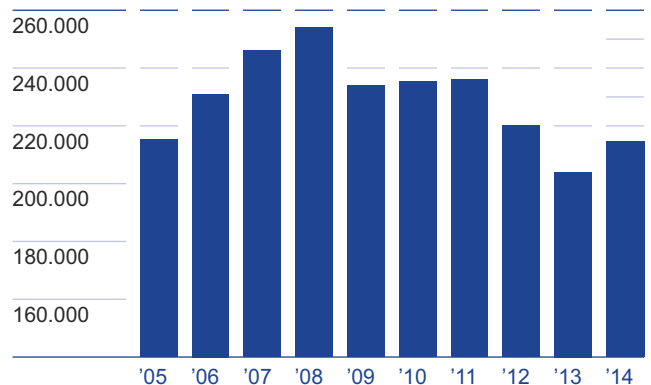
Aantal verkochte woningen

Bron: CBS

Gemiddelde verkoopprijs woningen

(in euro's)

Bron: CBS

financieringslastpercentages. Deze percentages geven weer welk deel van het inkomen er maximaal aan hypotheeklasten kan worden besteed. Hypotheekverstrekkers zijn bij wet verplicht deze percentages als basis te nemen bij het berekenen van hypotheek. Een andere dempende factor is de gefaseerde verlaging van de maximale Loan-to-Value (LTV) voor hypotheek naar 100 procent in 2018 (2015: 103 procent, inclusief 2 procent overdrachtsbelasting) en het feit dat veel hypotheek nog steeds 'onder water' staan. Bij ongeveer een miljoen Nederlandse huishoudens is de waarde van hun woning lager dan de uitstaande hypotheekschuld. Ook de gefaseerde verlaging van de NHG-grens speelt een dempende rol. Deze grens daalt van € 265 duizend in 2014 naar € 245 duizend in 2015 en € 225 duizend in 2016.

Het omslagpunt in de hypotheek- en woningmarkt is in 2014 ook zichtbaar in ontwikkelingen bij SNS Bank. Leningen in achterstand zijn in de loop van 2014 licht

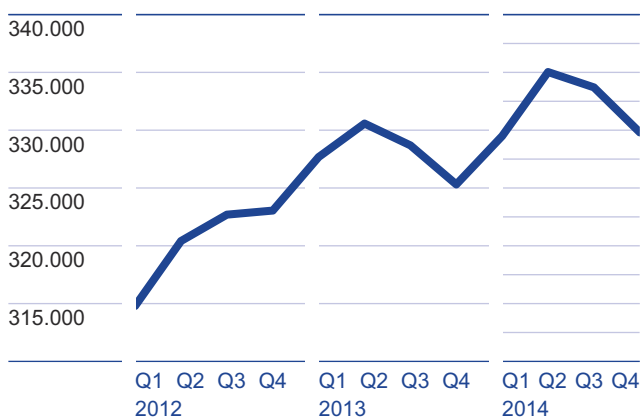
gedaald en de LTV van de hypotheekportefeuille is licht verbeterd. De verbeterde vooruitzichten op de woningmarkt hebben ertoe geleid dat de concurrentie tussen geldverstrekkers is toegenomen: rentemarges op nieuwe hypotheek staan enigszins onder druk. Daar staat tegenover dat in een aantrekkelijke markt ook de kredietverliezen kunnen dalen.

4.1.4 Stijging Nederlandse spaartegoeden

In 2014 (op basis van cijfers per eind november) hebben Nederlandse huishoudens bijna € 6 miljard gespaard. Eind november stond er een bedrag van € 331 miljard op binnenlandse spaarrekeningen, een toename van 2 procent ten opzichte van eind 2013. Per particulier huishouden komt dit gemiddeld neer op circa € 44 duizend. Vrij opneembare deposito's zagen de grootste netto-instroom maar ook bij deposito's met vaste looptijd was er sprake van een lichte instroom.

Totaal spaartegoeden

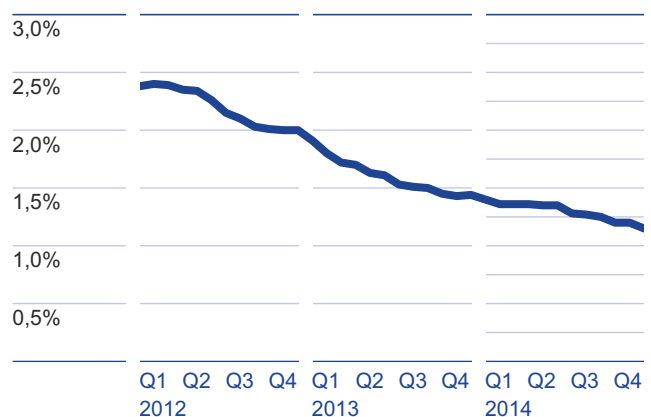
(in miljoenen euro's)

Bron: CBS

Spaarrente

(opzegtermijn < 3 maanden)

Bron: CBS

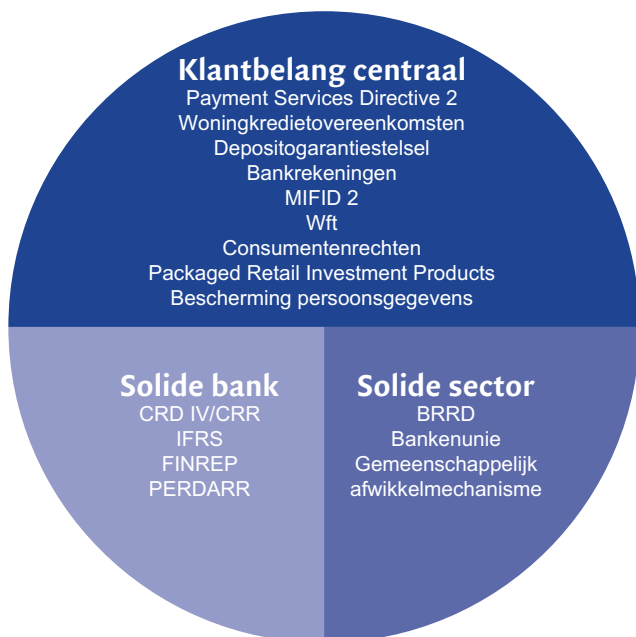

De toename van spaartegoeden staat in contrast tot de gestage daling van spaarrentes in 2014: de gemiddelde rente op vrij opneembare deposito's daalde van 1,4 procent begin 2014 tot 1,2 procent aan het eind van het jaar.

4.2 Ontwikkelingen wet- en regelgeving

In 2014 hebben we te maken gehad met veel nieuwe ontwikkelingen in de wet- en regelgeving, vooral op het gebied van het bancaire toezicht (prudentiële regelgeving). Zowel op nationaal als internationaal niveau was sprake van een toename in wet- en regelgeving die op ons van toepassing is. Deze toename van wet- en regelgeving zorgt ook voor een toename van werkzaamheden om de nieuwe regels volledig en correct te implementeren binnen onze organisatie. Om te waarborgen dat nieuwe regelgeving tijdig wordt gesignaleerd en geïmplementeerd, hebben we een Regulatory Board ingericht. Hieronder functioneren verschillende werkgroepen die de signalering, de implementatie en het toezicht op compliance nader vormgeven.

Naast de prudentiële wet- en regelgeving hebben we hard gewerkt aan de implementatie van wet- en regelgeving die van toepassing is op de producten voor en diensten aan onze klanten. Deze regels en de prudentiële wet- en regelgeving staat in onderstaande figuur weergegeven.

In de volgende paragrafen lichten we de belangrijkste nieuwe prudentiële wet- en regelgeving die van toepassing is of gaat worden op SNS Bank verder toe:

4.2.1 CRD IV

Capital Requirements Directive IV (CRD IV) is een Europese richtlijn voor de implementatie van in 2011 gepubliceerde Basel III-regelgeving. De CRD IV regelgeving heeft de grootste impact op SNS Bank. De richtlijn ziet met name toe op versterking van kapitaal en liquiditeit van banken en beleggingsondernemingen. CRD

IV is aangevuld met een uitvoeringsverordening van de Europese toezichthouders (Capital Requirements Regulation, CRR). Samen vormen ze de kern van het nieuwe prudentiële kader. De richtlijn is in 2014 geïmplementeerd in de Wet op het financieel toezicht. De verordening is rechtstreeks van kracht.

In 2014 is in toenemende mate aandacht gekomen voor niet-risicogewogen kapitaalratio's. Binnen CRD IV is hiervoor de leverage ratio ontwikkeld. Daarnaast heeft het Basel Comité consultaties geïnitieerd op het gebied van krediet-, markt- en operationeel risico.

Leverage ratio

De leverage ratio is gedefinieerd als Tier 1-kapitaal gedeeld door on- en off-balance-posten volgens CRD IV. Onder CDR IV geldt vanaf 2018 een minimum van 3 procent voor deze ratio. Lidstaten hebben de mogelijkheid hiervan af te wijken. Voor Nederlandse banken zal mogelijk een minimum van 4 procent gelden.

Voor SNS Bank, als retailbank met veel (hypotheaire) leningen op de balans die een lage risico-weging kennen, is de impact van de niet-risicogewogen vereisten relatief groot. Desalniettemin verwachten we tijdig aan de nieuwe eisen te kunnen voldoen. We monitoren de leverage ratio op maandbasis.

Consultaties vanuit Basel op het gebied van krediet-, markt- en operationeel risico

Regelgeving vanuit het Basel Comité wordt doorgaans beschouwd als voorportaal van Europese regelgeving. In 2014 heeft het Basel Comité consultaties uitgezet gericht op de introductie van een kapitaalvloer bij interne (Internal Rating Based) kapitaalmodellen en aanscherping van de standaardbenaderingen voor berekening van krediet-, markt- en operationeel risico. Wanneer deze nieuwe regels definitief worden, zullen ze vermoedelijk leiden tot verdere verhoging van de kapitalisering. Consultaties vanuit Europa betreffen vooral nadere uitwerkingen van richtlijnen en verordeningen die eerder zijn verschenen. Het gaat dan niet alleen om de uitvoeringsverordeningen van CRD IV/CRR maar ook om de (hieronder genoemde) BRRD.

SNS Bank volgt deze consultaties op de voet en neemt deel aan nationale en internationale inspraakrondes.

4.2.2 BRRD

De Europese richtlijn voor herstel en afwikkeling van banken (Bank Recovery and Resolution Directive, BRRD) is per 1 januari 2015 in werking getreden. Implementatie in Nederlandse wetgeving is nog niet afgerond.

Onder de BRRD wordt een minimumvereiste voor het eigen vermogen en de in aanmerking komende passiva ingevoerd (Minimum Requirement of Own Funds and Eligible Liabilities, MREL). De bestanddelen van het vreemd vermogen die kwalificeren voor de bail-in buffer worden Eligible Liabilities genoemd. Deze 'own funds and eligible liabilities' vormt een buffer voor het opvangen van verliezen. De BRRD introduceert in samenhang hiermee een 'bail-in'-regime vanaf 1 januari 2016. Dit houdt in dat in geval van een bankfalen eerst verschaffers van eigen en vreemd vermogen worden 'aangeslagen' voor een bedrag ter grootte van minimaal 8 procent van het balanstotaal of 20 procent van de risicogewogen activa. Pas daarna kunnen eventueel publieke middelen worden aangewend.

In het verlengde hiervan heeft de Financial Stability Board een eigen voorstel gelanceerd voor een zogenoemde Total Loss Absorbing Capacity-ratio (TLAC). Net als de MREL uit de BRRD is dit een 'bail-in-instrument'. De TLAC is een standaardindicator voor verliesabsorptie, die in de eerste plaats bedoeld is voor grote internationaal opererende systeembanken. Deze standaard is nog in ontwikkeling.

SNS Bank onderzoekt momenteel de optimale kapitaalstructuur met het oog op bovenstaande ontwikkelingen in de regelgeving. De kapitaal- en financieringsstructuur zal zo worden ingericht, dat spaarders met een saldo boven de € 100 duizend niet onder de 8% 'bail-in' vallen.

Wij monitoren de MREL op maandbasis. De TLAC-voorstellen zijn nog niet van toepassing op SNS Bank, maar we volgen ze wel nauwlettend.

4.2.3 IFRS

Naast regelgeving op het gebied van het bancaire toezicht hebben wij ook te maken met wijzigingen in IFRS-standaarden en -interpretaties. De belangrijkste wijziging voor de komende jaren die op ons betrekking heeft, is de vervanging van IAS 39 Financiële instrumenten door IFRS 9. De verwachting is dat deze nieuwe standaard gevolgen zal hebben voor de classificatie en waardering van de financiële activa en passiva van SNS Bank.

Voor een verdere toelichting op relevante wijzigingen binnen IFRS in 2014 en de toekomstige wijzigingen met een mogelijk effect op de jaarrekening van SNS Bank verwijzen we naar de grondslagen in de jaarrekening.

4.2.4 FINREP

SNS Bank dient als onderdeel van de financiële rapportage aan de toezichthouder (FINREP) over 2014 nieuwe data te rapporteren. Deze data hebben betrekking op activa die beleend zijn of in onderpand zijn gegeven, betalingsregelingen (forbearance) en achterstallige leningen. Wij hebben een separaat programma ingericht om de informatie op te kunnen leveren conform de daarvoor gestelde FINREP-tijdslijnen. Ook zijn werkprocessen en systemen ingericht om aan de rapportageverplichtingen te voldoen.

4.2.5 PERDARR

SNS Bank dient ultimo 2015 te voldoen aan de vanuit het Basel Comité voor Banken Toezicht ontwikkelde PERDARR-richtlijnen (Principles for Effective Risk Data Aggregation and Risk Reporting). Deze richtlijnen zijn bedoeld om de kwaliteit van systemen waarin risicodata worden samengevoegd alsmede om die van interne risicorapportages te verbeteren. Het uiteindelijke doel is versterking van het risicomanagement en verbetering van besluitvormingsprocessen binnen banken. Wij hebben een programma ingericht om alle hiermee samenhangende vereiste technische en organisatorische veranderingen in kaart te brengen en in goede banen te leiden.

4.3 SWOT-analyse

Sterke punten	Zwakke punten
<ul style="list-style-type: none"> • Focus op aanbieden van een beperkt aantal producten: sparen, betalen en hypotheeklen voor het Nederlandse retailsegment: particulieren, zzp'ers en kleinzakelijke klanten. • Meerdere onderscheidende merken die dicht bij hun specifieke klantgroepen staan en op hun eigen manier inspelen op behoeftes en voorkeuren. • Effectief en efficiënt businessmodel, door ondersteuning van de merken vanuit centrale mid- en backoffice en stafafdelingen. • Solide IT-structuur zorgt voor stabiliteit en stelt ons in staat in de markt te acteren als 'smart follower'. • Manifest bindt de medewerkers in de richting van de meest mensgerichte bank. 	<ul style="list-style-type: none"> • Focus op het Nederlandse retailsegment brengt een zeker concentratierisico met zich mee. • Naamsbekendheid van een aantal merken van SNS Bank is kleiner dan die van de grootste spelers. • De beheerste en verantwoorde bedrijfsvoering heeft verbetering nodig op het gebied van risicogovernance, processen en datakwaliteit. • De kredietportefeuille van SNS Bank kent vergeleken met de Nederlandse grootbanken hogere bijzondere waardeverminderingen.
Kansen	Bedreigingen
<ul style="list-style-type: none"> • SNS Bank heeft met haar profiel en door haar omvang ruimte voor innovatie in een periode waar ontwikkelingen elkaar snel opvolgen. • SNS Bank speelt met haar merken in op de trend dat consumenten steeds meer behoefte hebben aan simpele, transparante producten en tegelijkertijd aan een op de individu toegespitste benadering. • Door haar multimerkenbeleid kan SNS Bank snel op gewijzigde behoeften van doelgroepen reageren door een nieuw merk te introduceren. • SNS Bank is goed gepositioneerd voor de trend waarin duurzaamheid steeds belangrijker wordt voor consumenten. 	<ul style="list-style-type: none"> • De toenemende regel- en toezichtdruk legt een materiële druk op de sector en op SNS Bank, en leidt tot hogere kosten. • Nieuwe kapitaaleisen ten aanzien van omvang en kwaliteit van het aan te houden kapitaal leiden mogelijk tot een lager rendement. • Margeverkrapping op de hypotheekmarkt als gevolg van toenemende concurrentie. • Nieuwe toetreders op specifieke delen van de waardeketen, ook van niet-financiële spelers.

4.4 Missie en strategie

De strategie van SNS Bank heeft het Manifest als anker voor ons denken en handelen. In het Manifest is onze missie geformuleerd: bankieren met de menselijke maat. Vanuit het Manifest hebben we onze kernopdracht bepaald, onze visie. Wat moet bankieren vandaag de dag inhouden en welke rol kan SNS Bank daarin spelen.

4.4.1 Bankieren met de menselijke maat

De letterlijke tekst van het Manifest luidt als volgt:

*Een maatschappij waarin mensen vol vertrouwen en optimisme kunnen leven. Waarin we samen de dingen doen die goed zijn voor een volgende generatie. Dat is waar wij aan willen bouwen. En daarom bestaan we om iedereen, **mens voor mens**, te helpen op hun eigen manier **financieel weerbaar** te zijn.*

*Dit betekent dat we, vanuit onze sociale oorsprong, de verantwoordelijkheid nemen om het vak van bankieren vorm te geven vanuit wat mensen echt nodig hebben. Het betekent dat onze financiële dienstverlening gaat over **nut in plaats van rendement**. Over waarde in plaats van geld. Het betekent vooral dat we oprecht de belangen van onze klanten voorop zetten, zodat fundamentele dingen in het leven zoals wonen, educatie en een buffer voor onverwachte uitgaven nu en in de toekomst geborgd zijn.*

*Wij begrijpen ook dat het Nederland van vandaag een grote verscheidenheid kent en ieder mens op z'n eigen manier 'financieel weerbaar' wil zijn. Daarom is SNS Bank een diverse familie van merken: ASN Bank, BLG Wonen, SNS, RegioBank en ZwitserlevenBank. Samen, maar ieder op zijn eigen manier, kiezen we ervoor om **duurzaamheid** als uitgangspunt te nemen voor de toekomst. Om mensen inzicht, overzicht en vooruitzicht in geldzaken te bieden. Om 'goed wonen' toegankelijk te maken en om oprecht persoonlijk contact weer de basis te laten zijn voor bankieren. Wij laten ons continu inspireren om samen met onze klanten eenvoudige dienstverlening te ontwikkelen die de menselijke maat terugbrengt in geldzaken.*

Iedereen die bij ons werkt zet zich elke dag vol overtuiging in om Nederland, mens voor mens, financieel weerbaar te maken. De optelsom van al die mensen bouwt aan een maatschappij waarin vol vertrouwen en optimisme geleefd wordt.

SNS Bank vervult al bijna 200 jaar een unieke positie in het Nederlandse financiële landschap. Alle rechtsvoorgangers van de Samenwerkende Nederlandse Spaarbanken (SNS) waren bonds- of nutsspaarbanken. Banken die vanuit een lokaal en sociaal karakter in staat waren om hun klant te kennen en dicht bij hen te staan.

Vandaag de dag geeft SNS Bank met het Manifest invulling aan sociaal verantwoordelijk bankieren. Het Manifest is de belangrijkste bindende factor tussen de vijf merken van SNS Bank (ASN Bank, BLG Wonen, RegioBank, SNS, ZwitserlevenBank). Bankieren met de menselijke maat betekent dat wij een sociaal verantwoordelijke bank willen zijn, voor de klant en de maatschappij, en van daaruit bestaande conventies in de financiële wereld willen doorbreken.

Om onze visie concreet gestalte te geven hebben we de volgende drie ambities voor de langere termijn geformuleerd:

- Wij zijn een **mensgerichte** bank.
Zowel klanten als medewerkers geven ons hoge waarderingcijfers.
- Wij zijn een **maatschappelijke** bank.
We creëren maatschappelijke waarde met eenvoudige, verantwoorde producten en diensten, en initiatieven op gebied van financiële weerbaarheid. Wij streven daarbij naar een winstniveau dat past bij deze rol en zorgt voor een solide financiële basis van de bank.
- Wij zijn een **duurzame** bank.
We werken toe naar een klimaatneutrale bank, waarbij we onze eigen bedrijfsvoering verduurzamen en klanten actief stimuleren om energie te besparen.

Deze ambities gaan we in 2015 verder uitwerken, toetsen op haalbaarheid en verder concretiseren naar meetbare doelen en prestatie-indicatoren (KPI's).

4.4.2 Onze strategie

SNS Bank onderscheidt zich van andere banken doordat wij ons focussen op het Nederlandse retailsegment: particulieren, zzp'ers en kleinzakelijke klanten. We beperken ons daarbij tot eenvoudige financiële producten waarover we voldoende kennis en kunde in huis hebben. Dit zijn voornamelijk producten op het gebied van sparen, betalen en hypotheek. Daarnaast bieden we verzekeringsproducten en beleggingsfondsen aan.

Door onze multimerkenstrategie staan we dicht bij de klant. Met onze vijf merken (ASN Bank, BLG Wonen, SNS, RegioBank en ZwitserlevenBank) willen we specifieke doelgroepen voorzien van passende financiële producten en diensten. Ook in de distributie houden we rekening met de verschillende behoeften van deze doelgroepen. Zo is ASN Bank een internet-only bank, distribueert BLG Wonen voornamelijk via onafhankelijke tussenpersonen, en combineren SNS en RegioBank internet met een landelijke aanwezigheid, waarbij RegioBank zich specifiek op de kleinere kernen richt.

Een 'single backoffice', een krachtige IT-organisatie en een centrale staforganisatie faciliteren al onze merken en stellen ons in staat om effectief en efficiënt te werken. Door onze omvang, focus en flexibele IT-organisatie hebben wij een 'short time to market' en zijn we in staat innovaties middels een smart-follower-strategie efficiënt en snel door te voeren.

Voor de middellange termijn hebben wij een aantal strategische prioriteiten gesteld:

1. Excellente klantbeleving

Een excellente klantbeleving is de basisvoorwaarde dat we het vertrouwen van klanten krijgen en dat klanten positief kiezen voor een van onze bankmerken. Alleen als klanten enthousiast zijn over ons en onze producten en diensten, zullen ze klant blijven of anderen aansporen klant te worden. Klantcontact is de basis voor de klantbeleving en zal dan ook expliciete aandacht krijgen.

In 2014 zijn verschillende verbeteringen doorgevoerd om de klantbeleving te verbeteren. Zo zijn er verbeteringen aangebracht in het beheer van onze hypotheekportefeuille, zowel op het gebied van behoud van klanten als preventief beheer voor klanten die hulp kunnen gebruiken. Andere voorbeelden zijn innovaties op het gebied van mobiel bankieren en klachtenmanagement. In 4.6 gaan we nader

in op de verschillende initiatieven op het gebied van excellente klantbeleving, zowel per merk als groepsbreed.

Door focus op excellente klantbeleving willen wij de waardering van onze klanten verhogen en onze marktaandelen vergroten.

2. Excellente bedrijfsvoering

Excellente klantbeleving valt of staat met een foutloze, strak georganiseerde bedrijfsvoering. Alleen als wij ons werk goed en consistent doen, kunnen we klanten beloven dat elke afspraak wordt nagekomen en elk product op dezelfde wijze en met dezelfde betrouwbaarheid en kwaliteit wordt geleverd. Een hoge betrouwbaarheid en kwaliteit van ons werk zullen ook leiden tot lagere kosten doordat fout- en herstelkosten niet of nauwelijks voorkomen en risico's beheersbaar zijn.

Door onze single backoffice en onze robuuste en flexibele IT-organisatie hebben wij een goede uitgangspositie voor het tot stand brengen van een excellente bedrijfsvoering tegen beheersbare kosten. We zien hierbij nog ruimte voor verbetering. Zo willen we door het verder uitwerken en implementeren van ons Integrated Control Framework (ICF) en het naar een hoger niveau tillen van onze datakwaliteit en datamanagement onze interne bedrijfsvoering verder verbeteren.

3. Gematigd risicoprofiel

We streven naar een gematigd risicoprofiel. De focus op Nederland en op specifieke product- en doelgroepen dragen hieraan bij. Ons risico wordt primair gedreven door kredietrisico en, in mindere mate, door marktrisico. Deze risico's lichten we nader toe in hoofdstuk 5.

Het terugdringen van onze risicokosten voor particuliere hypotheekleningen door een focus op verdere verbeteringen op het gebied van het beheersproces voor hypotheekleningen, van planning, acceptatie en beheer tot aflossing, is een van de prioriteiten. Zo is in 2014 veel aandacht besteed aan preventief beheer om vroegtijdig klanten te kunnen helpen die mogelijk problemen kunnen krijgen met het betalen van hypotheeklasten. Ook hebben we onze modellen voor acceptatie en kredietrisico's herontwikkeld en geïmplementeerd. De implementatie van het ICF draagt eveneens bij aan een verbetering van ons risicoprofiel.

We streven verder naar een gezonde balans met solide kapitaalratio's. Op dit moment voldoet SNS Bank met een solide Tier 1-kernkapitaalratio van 18,3 procent (op stand-alone basis) ruimschoots aan de huidige eisen. Nieuwe regelgeving stelt vanaf 1 januari 2018 ook eisen aan niet-*risicogewogen* kapitaalratio's. Voor een retailbank als SNS Bank, met voornamelijk activa met een lage

risicoweging, zijn dergelijke ratio's (zoals de leverage ratio en de MREL) momenteel belangrijke factoren voor ons kapitaalmanagementbeleid. Om ook aan deze toekomstige regelgeving te voldoen zijn we voornemens onze kapitaalpositie te diversifiëren en te versterken met achtergesteld vermogen. Voor meer toelichting over de kapitaalratio's op prudentieel geconsolideerde basis en de effecten van de voorgenomen verkoop van Vivat Groep zie [paragraaf 4.5.3](#).

Bij een gematigd risicoprofiel hoort een duurzame winstgevendheid. Het uitgangspunt dat we hierbij hanteren, is een gezonde balans tussen waarde voor klanten, medewerkers, de aandeelhouder en onze maatschappelijke bijdrage. Hiermee bedoelen we dat we een winstniveau nastreven dat past bij ons Manifest en bedrijfsmodel en dat tegelijk bijdraagt aan een gezonde financiële basis voor een gematigd risicoprofiel.

4.4.3 Onze concernbrede doelstellingen

Onze strategie hebben we uitgedrukt in de volgende concernbrede doelstellingen voor de langere termijn:

- Tevreden klanten: een positieve Net Promoter Score voor alle merken.
- Tevreden medewerkers: een Net Promoter Score van onze medewerkers van hoger dan 20.
- Realisatie van de gewenste marktaandelen (sparen hoger dan 10 procent, en nieuwe productie hypotheek tussen de 5 en 8 procent).
- Een Tier 1-kernkapitaalratio van meer dan 14 procent, gebaseerd op de huidige regelgeving.

4.5 Voortgang EC-besluit

4.5.1 Nationalisatie en EC-besluit De besluiten

Op 1 februari 2013 heeft de minister van Financiën op grond van de Wet op het financieel toezicht besloten tot nationalisatie van SNS REAAL. Dit besluit betekende onder meer de onteigening van:

- alle achtergestelde obligaties van SNS Bank N.V., inclusief de door SNS Bank N.V. uitgegeven Participatiecertificaten;
- achtergestelde onderhandse schulden van SNS Bank N.V.

Alle achtergestelde obligaties zijn onteigend ten name van de Staat. De achtergestelde onderhandse schulden zijn onteigend door onteigening van de met die schulden corresponderende passieve vermogensbestanddelen van SNS Bank N.V. ten name van de Stichting Afwikkeling Onderhandse Schulden SNS REAAL. SNS REAAL N.V. is bij wijze van onmiddellijke voorziening als enig bestuurder van deze Stichting benoemd.

Na de onteigening heeft de Nederlandse Staat in 2013 een herstructureringsplan ingediend bij de Europese Commissie. De verkoop van VIVAT Groep door SNS REAAL en de afsplitsing van Property Finance waren hiervan de belangrijkste onderdelen.

De Europese Commissie (EC) heeft op 19 december 2013 definitief goedkeuring verleend voor de maatregelen en het herstructureringsplan van de minister van Financiën. De Europese Commissie heeft een aantal voorwaarden en restricties aan SNS REAAL N.V. gesteld die, tenzij anders bepaald, tot aan het einde van de herstructureringsperiode eind 2017 gelden. De belangrijkste voorwaarden en restricties zijn:

- Er geldt een overnameverbod voor een periode van drie jaar vanaf het moment van het EC-besluit.
- SNS REAAL mag het gegeven van staatseigendom niet in reclame-uitingen gebruiken noch in haar communicatie met bestaande en/of potentiële klanten of beleggers naar de ontvangen staatssteun verwijzen.
- SNS REAAL zal geen betalingen verrichten op hybride schuldinstrumenten die uitstonden op het moment van het EC-besluit, tenzij dergelijke betalingen voortvloeien uit een juridische verplichting. Verder ziet SNS REAAL af van het aflossen of terugkopen van dergelijke instrumenten tenzij zij daarvoor voorafgaande goedkeuring van de EC heeft verkregen.
- Er gelden beperkingen voor de beloning van werknemers en senior management tot het einde van de herstructureringsperiode of totdat SNS REAAL de staatssteun heeft terugbetaald.

- SNS REAAL verplicht zich ertoe de administratieve structuur die momenteel door de holding wordt gedragen, over te dragen aan de bank en de verzekeraar.
- SNS REAAL verplicht zich tot het geleidelijk opheffen van alle financiële banden tussen de bankactiviteiten en de verzekeringsactiviteiten.

Aflossing financiering Propertize

De afsplitsing van Property Finance vond eind 2013 al plaats. Op 1 januari 2014 heeft Property Finance haar naam gewijzigd in Propertize B.V. Propertize heeft zich begin 2014 volledig geherfinancierd voor een bedrag van € 4,1 miljard. Propertize deed dit door middel van de uitgifte van Staatsgegarandeerde Medium Term Notes ter waarde van € 2,3 miljard. Voorts plaatste zij Commercial Paper Notes bij institutionele beleggers onder een fundingprogramma met een garantie van de Staat tot het maximale uitgifteplafond van het fundingprogramma van € 4,1 miljard. Propertize heeft op 4 april 2014 haar financiering van € 4,1 miljard door SNS Bank N.V. volledig terugbetaald. Het kredietrisico van SNS Bank N.V. op Propertize was in de periode van 1 januari tot en met 4 april 2014 afgedekt middels een garantie van de Staat.

Claims en rechtszaken

Per datum van het opmaken van dit jaarverslag zijn er (nog) geen gerechtelijke procedures gestart tegen SNS Bank N.V. in verband met de nationalisatie anders dan vermeld in toelichting 19 van de jaarrekening.

Bijdrage resolutieheffing

De minister van Financiën heeft als onderdeel van de maatregelen naar aanleiding van de nationalisatie, van alle banken een bijdrage gevraagd in de vorm van een eenmalige resolutieheffing in 2014 van € 1 miljard. De bijdrage van SNS Bank N.V. in 2014 was € 76 miljoen. Dit bedrag is ten laste van het resultaat van 2014 gebracht.

4.5.2 De ontvlechting

In 2014 is goede vooruitgang geboekt met de ontvlechting van de bank- en verzekeringsactiviteiten van SNS REAAL. SNS Bank is in 2014 steeds meer als een zelfstandig bedrijf gaan functioneren. Zo is de governancestructuur van SNS Bank aangepast met de benoeming van een nieuwe statutaire directie per 1 juli 2014. Ook zijn alle risicocomités binnen SNS Bank opnieuw ingericht, zie hoofdstuk 5.2.1. Waar nodig worden op basis van service level agreements door de bank nog diensten verleend aan SNS REAAL. Voorts is een deel van de stafmedewerkers van SNS REAAL in de loop van 2014 overgegaan naar SNS Bank. In de eerste helft van 2015 zullen ook de medewerkers van de stafafdelingen IT&C, Investor Relations en Audit van SNS REAAL overgaan naar

SNS Bank. Per 1 januari 2015 is het werkgeverschap veranderd en zijn alle medewerkers van de bank formeel in dienst van SNS Bank N.V.

Met deze maatregelen is samen met SNS REAAL gewerkt aan de overdracht van de administratieve structuur door de holding naar SNS Bank. In samenhang hiermee is ook gewerkt aan het opheffen van de financiële banden tussen de bank- en verzekeringsactiviteiten en de holding en SNS Bank. Twee belangrijke voorwaarden van de Europese Commissie. Dit proces zal in 2015 worden voortgezet. In het tweede halfjaar van 2014 is het verkoopproces van VIVAT Groep van start gegaan.

De ontlechting zal er voor zorgen dat er geen enkele operationele verwevenheid meer is tussen de bank en de verzekeraar. Op commercieel gebied hebben de bank en de verzekeraar de intentie om hun samenwerking voort te zetten zoals zal worden vastgelegd in een meerjarige distributie-overeenkomst. Enerzijds levert SNS Bank N.V. de 'motor' onder de spaarpropositie die het merk Zwitserleven biedt aan particuliere klanten. En anderzijds zal het schadebedrijf van VIVAT via een volmachtconstructie de 'motor' blijven voor de verzekeringen die via SNS Bank onder haar eigen merk aangeboden worden.

4.5.3 Verkoop REAAL N.V. en voorgenomen overdracht SNS Bank N.V.

Verkoop REAAL N.V.

Op 16 februari 2015 maakte SNS REAAL N.V., de aandeelhouder van SNS Bank N.V., bekend dat zij een overeenkomst voor de verkoop van REAAL N.V. heeft getekend met Anbang Group Holdings Co. Ltd., een volledige dochter van Anbang Insurance Group Co. Ltd. (Anbang), een toonaangevende Chinese verzekeringsmaatschappij.

Op grond van de overeenkomst verwerft Anbang 100% van de aandelen van REAAL N.V. tegen betaling van € 150 miljoen. Dit bedrag kan wijzigen als gevolg van mutaties in het IFRS eigen vermogen van REAAL N.V. tussen 31 december 2014 en 30 juni 2015, de verwachte effectieve verkoopdatum. Als onderdeel van de overeenkomst zal na afronding van de verkoop € 302 miljoen aan achtergestelde intragroepsleningen van SNS REAAL N.V. aan REAAL N.V. en SRLEV N.V. worden terugbetaald, onder voorbehoud van een inhouding in geval van negatieve waardeveranderingen in het IFRS eigen vermogen van REAAL N.V. Daarnaast zal een intragroepslening van SNS Bank N.V. aan REAAL N.V. van € 250 miljoen volledig worden terugbetaald. De solvabiliteit van REAAL N.V. zal middels een kapitaalinjectie door Anbang tot een adequaat niveau worden versterkt. Partijen zijn overeengekomen dat

de solvabiliteitsratio van REAAL N.V. zal worden versterkt tot een niveau tussen 140% en 150% onder het Solvency II regime, dat op 1 januari 2016 in werking zal treden.

De afronding van de verkoop van REAAL N.V. aan Anbang is voorwaardelijk aan goedkeuring door toezichthouders in Nederland en China. Ook is een voorwaarde dat het IFRS eigen vermogen van REAAL N.V. tussen 31 december 2014 en 30 juni 2015 niet tot onder vastgestelde grenzen daalt. Op het moment van publicatie van dit jaarverslag is er geen reden om te veronderstellen dat aan de voorwaarden van de verkoop niet zal worden voldaan. Volledige zekerheid over afronding van de transactie bestaat op dit moment echter niet.

Op basis van de boekwaarde van REAAL N.V. per 31 december 2014 zal de transactie in 2015 in een boekverlies van € 1.659 miljoen voor SNS REAAL N.V. resulteren.

Indien niet aan de voorwaarden voor afronding van de transactie kan worden voldaan, zal door SNS REAAL N.V. - indien de Solvency I solvabiliteit van REAAL N.V. zich op dat moment nog steeds onder een adequaat niveau bevindt en de verwachting is dat niet aan de Solvency II solvabiliteitsnorm (Solvency Capital Requirement, SCR) zal kunnen worden voldaan - opnieuw beoordeeld worden welke maatregelen moeten worden genomen. In dat geval zal door SRLEV N.V. nadrukkelijk worden overwogen om geen nieuwe polishouders meer te accepteren en de risicoposities van de bestaande polishouders in een gesloten portefeuille te beheren. De going concern veronderstellingen zullen voor verschillende balansposten daarop worden aangepast. Dit zal alsdan een materiële negatieve impact hebben op de financiële positie van SNS REAAL N.V. en op de kapitalisatie van SNS Bank N.V. op prudentieel geconsolideerd niveau waarin SNS REAAL N.V. wordt meegeconsolideerd. Tevens kan dit van invloed zijn op de waardering van vorderingen van SNS Bank N.V. op SNS REAAL N.V. en REAAL N.V., waaronder een door SNS Bank N.V. verstrekte lening aan REAAL N.V. van € 250 miljoen.

Voorgenomen overdracht van SNS Bank N.V.

Op 16 februari 2015 maakte SNS REAAL N.V. bekend dat zij na afronding van de verkoop van REAAL N.V. een volgende stap zet in het herstructureringsproces.

Op basis van de CRR/CRD IV-regelgeving is SNS REAAL N.V., als gemengde financiële holding, onderdeel van de prudentiële consolidatiekring van SNS Bank N.V. Als gevolg daarvan is SNS Bank N.V. verplicht haar kapitaalpositie, op basis van de kapitaalpositie van SNS REAAL N.V. en haar geassocieerde deelnemingen, te

rapporteren. De ontwikkelingen ten aanzien van REAAL N.V. en SNS REAAL N.V. kunnen daardoor invloed hebben op de kapitaalpositie en -ratio's van SNS Bank N.V. prudentieel geconsolideerd. De daaraan verbonden onzekerheid kan een negatieve invloed hebben op het vermogen van SNS Bank om haar financiële positie verder te versterken en diversificeren via de uitgifte van leningen op de kapitaalmarkt met het oog op toekomstige regelgeving

Daarom zal in overleg met de Nederlandse Staat SNS Bank, kort na de afronding van de verkoop van REAAL N.V., vanuit SNS REAAL N.V. rechtstreeks in eigendom komen van de Nederlandse Staat. De Nederlandse Staat zal SNS Bank N.V. van SNS REAAL N.V. kopen tegen marktwaarde. De overdracht van SNS Bank N.V. vereist goedkeuring van de Europese Centrale Bank en kan leiden tot een boekverlies voor SNS REAAL N.V.

Na de overdracht van SNS Bank N.V. zullen het toetsingskapitaal en de kapitaalratio's uitsluitend stand-alone worden beoordeeld.

Bij de nationalisatie heeft de Staat aan SNS REAAL N.V. een overbruggingslening verstrekt van € 1,1 miljard. Deze overbruggingslening zal worden verrekend met het

verkoopbedrag dat wordt ontvangen voor SNS Bank N.V. Het resterende bedrag zal door SNS REAAL N.V. als vordering op de Nederlandse Staat worden opgenomen en zal al naargelang de liquiditeitsbehoefte van SNS REAAL N.V. worden verrekend totdat SNS REAAL N.V. wordt ontmanteld.

Indien de verkoop van REAAL N.V. geen doorgang vindt zal SNS Bank N.V. als gevolg van de hierdoor ontstane onzekerheid belemmeringen ondervinden, onder andere in de noodzakelijke verdere versterking en diversificatie van haar kapitaalpositie. Het management van SNS REAAL N.V. zal, in nauwe samenwerking met de Nederlandse Staat, overwegen welke maatregelen in dit geval getroffen moeten worden om SNS Bank N.V. te beschermen tegen hieruit voortvloeiende negatieve gevolgen, inclusief een eventuele overdracht van SNS Bank N.V. aan de Nederlandse Staat.

Effect van de verkooptransactie op de kapitaalpositie en -ratio's van SNS Bank N.V.

In de tabellen hieronder is voor de verschillende stappen in het verkoopproces van REAAL N.V. de impact weergegeven op de kapitaalpositie van SNS Bank N.V. zowel prudentieel geconsolideerd als stand-alone, uitgaande van de situatie per 31 december 2014.

Pro forma kapitalisatie SNS Bank N.V. prudentieel geconsolideerde basis

in miljoenen euro's	Gerapporteerd 31-12-2014	Tekenen verkoop- overeenkomst REAAL N.V.	Afronding verkoop REAAL N.V.	Pro forma Balans 31-12-2014
<i>Transitioneel</i>				
Common Equity Tier 1 kapitaal	3.485	-1.507	--	1.978
Risk-weighted-assets (RWA)	22.370	-6.636	-3.058	12.676
Mutatie Common Equity Tier 1 ratio		-3,0%	3,0%	
Stand Common Equity Tier 1 ratio	15,6%	12,6%	15,6%	15,6%
Risico exposure gedefinieerd door CRR	127.360	--	-60.114	67.246
Leverage ratio	2,7%	1,6%	2,9%	2,9%

Pro forma kapitalisatie SNS Bank N.V. stand-alone basis

in miljoenen euro's

	Gerapporteerd	Tekenen verkoop- overeenkomst REAAL N.V.	Afronding verkoop REAAL N.V.	Pro forma Balans
	31-12-2014			31-12-2014
<i>Transitioneel</i>				
Common Equity Tier 1 kapitaal	2.520	--	--	2.520
Risk-weighted-assets (RWA)	13.771	--	-1.250	12.521
Mutatie Common Equity Tier 1 ratio			1,8%	
Stand Common Equity Tier 1 ratio	18,3%	18,3%	20,1%	20,1%
Risico exposure gedefinieerd door CRR	66.724	--	--	66.724
Leverage ratio	3,8%	3,8%	3,8%	3,8%

Op het moment van de overeenkomst inzake de verkoop van REAAL N.V. (14 februari jl.) dient SNS REAAL N.V. een verwacht verlies te verantwoorden van € 1.659 miljoen ten opzichte van de boekwaarde van REAAL N.V. per 31 december 2014. Dit leidt tot een verslechtering van de Tier 1-kernkapitaalratio (en de total capital ratio) op prudentieel geconsolideerd niveau van 15,6% tot 12,6% (volledig ingefaseerd: van 15,3% tot 12,1%). De daling wordt veroorzaakt door een afname van het Tier 1-kernkapitaal als gevolg van het boekverlies, dat slechts gedeeltelijk wordt gecompenseerd door een afname van de risicogewogen activa van SNS REAAL N.V.

Het Tier 1-kernkapitaal daalt met € 1.507 miljoen doordat het boekverlies van € 1.659 miljoen voor een deel wordt tenietgedaan door het wegvallen van prudentiële filters voor REAAL N.V., waarmee rekening wordt gehouden bij de kapitalisatie van SNS Bank op een prudentieel geconsolideerde basis. Dit betreft vooral de aftrek van de cash flow hedge reserve en de reële waardereserve van het Tier 1-kernkapitaal.

De risicogewogen activa nemen met € 6.636 miljoen af doordat de boekwaarde van REAAL N.V., met een risicoweging van 400%, met € 1,659 miljoen daalt tot € 150 miljoen.

De leverage ratio op prudentieel geconsolideerde basis daalt van 2,7% naar 1,6% als gevolg van de daling van het Tier 1-kernkapitaal na het boekverlies, terwijl REAAL N.V. nog steeds wordt meegewogen in de risicoblootstelling gedefinieerd door CRR.

De Tier 1-kernkapitaalratio en de leverage ratio van SNS Bank N.V. stand-alone worden niet geraakt door de overeenkomst voor de verkoop van REAAL N.V.

Afgezien van eventuele effecten onder het prijsaanpassingsmechanisme heeft de afronding van de verkoop van REAAL N.V., verwacht in het derde kwartaal van 2015, tot gevolg dat SNS REAAL N.V. de verkoopprijs van € 150 miljoen (400% risicoweging) ontvangt. Daarnaast worden de op REAAL N.V. en SRLEV N.V. uitstaande leningen van zowel SNS REAAL N.V. (€ 302 miljoen, 400% risicoweging) als SNS Bank N.V. (€ 250 miljoen, 500% risicoweging) afgelost. Op prudentieel geconsolideerde basis nemen door de afronding van de verkoop de totale risicogewogen activa van SNS Bank N.V. met ruim € 3 miljard af. Dit heeft een toename tot gevolg van de Tier 1-kernkapitaalratio (en de total capital ratio) op prudentieel geconsolideerde basis tot 15,6% (volledig ingefaseerd: 15,0%). De leverage ratio op een prudentieel geconsolideerde basis stijgt naar 2,9%.

Zoals reeds vermeld, zal REAAL N.V. na afronding van de verkoop de lening van € 250 miljoen aan SNS Bank N.V. terugbetalen. De risicogewogen activa van SNS Bank N.V. stand-alone nemen hierdoor af met € 1.250 miljoen. Als gevolg hiervan neemt de Tier 1-kernkapitaalratio van SNS Bank N.V. stand-alone toe van 18,3% tot 20,1% (volledig ingefaseerd: van 17,4% tot 19,2%). De stand-alone leverage ratio van SNS Bank N.V. wordt niet beïnvloed.

4.6 Business, operationele en financiële ontwikkelingen

SNS Bank heeft verschillende bankmerken die ieder vanuit hun eigen missie een specifieke klantgroep aanspreken met een overzichtelijk en herkenbaar assortiment en een dienstverlening die het beste bij de doelgroep past. Dat dit de klanten aanspreekt blijkt uit het herstel van vertrouwen in deze merken. De merken van SNS Bank verwelkomden in 2014 231.000 nieuwe klanten (bruto), waarvan 69.000 klanten een van de merken van SNS Bank kozen als hun primaire bank door het openen van een betaalrekening. Gecorrigeerd voor de impact van de verkoop van SNS Fundcoach, inactieve klanten en de invloed van een klantenonderzoeksproject (customer due diligence) wist SNS Bank een nettogroei van de klantenportefeuille te realiseren van 98.000. Aan het eind van 2014 bedroeg het totale aantal klanten 2,8 miljoen. Het totale marktaandeel sparen steeg van 10,1 procent naar 10,7 procent. Het hypotheekmarktaandeel (nieuwe verstrekkingen in aantallen) nam toe van 1,8 procent naar 3,7 procent.

4.6.1 Profiel, ambities en operationele ontwikkelingen per merk

4.6.1.1 ASN Bank

Voor de wereld van morgen

De ASN Bank heeft als missie om als bank een bijdrage te leveren aan het verduurzamen van de samenleving met klimaat, mensenrechten en biodiversiteit als pijlers. Dat doet de ASN Bank via haar investeringen, via (project)financieringen en via de duurzame beleggingsfondsen. Maar ook door samenwerking met andere organisaties, kennisdeling en door maatschappelijke vraagstukken te adresseren en te helpen oplossen. Ook via het faciliteren van de duurzame online community 'Voor de Wereld van Morgen' levert de bank een bijdrage aan sociale en groene initiatieven.

De ASN Bank positioneert zich als een zelfstandige bank. Het eigen duurzaamheidsbeleid en de verantwoordelijkheid voor integrale klantprocessen zijn hiermee onlosmakelijk verbonden. De klanten van de ASN Bank zijn zeer betrokken bij wat er met hun spaargeld gebeurt. Het is de reden om voor onze duurzame bank te kiezen. Bovendien wil de ASN Bank de juiste – maatschappelijk verantwoorde - uitzettingen doen om haar missie waar te maken als bank de duurzaamheid van de samenleving te vergroten.

De relevantie van duurzaam bankieren neemt toe en daarmee ook de concurrentie. De reden is dat maatschappelijk verantwoord ondernemen niet langer iets is wat bedrijven erbij doen. Het is een hygiënefactor én een businesskans geworden. Daarmee stijgt de relevantie en 'aansprekendheid' van de ASN Bank ook bij

oorspronkelijke sceptici. Echter, andere financiële dienstverleners (bestaande en nieuwe) spelen ook in op deze ontwikkeling, waardoor het concurrentieveld van de ASN Bank groter is geworden. Het is noodzakelijker om een scherp onderscheidend vermogen te hebben en te bewijzen dat de duurzame reputatie terecht is. Daarom moet de ASN Bank blijven investeren in haar scherpe positionering en koploperschap.

De ASN Bank wil haar gevestigde reputatie verder versterken en blijven voldoen aan de hoge klantverwachtingen. Reacties van klanten over de nationalisatie waren aanleiding om het contact met klanten te intensiveren en meer uitleg te geven over de historie, het duurzame profiel van de bank, en het denken en handelen dat hieruit voortvloeit. De ASN Bank wil in een geloofwaardige, zelfstandige relatie staan tot SNS Bank. Initiatieven zoals het Manifest en het verduurzamen van de hypotheekportefeuille vormen daarbij een belangrijke schakel.

Wat wil ASN Bank bereiken

De ASN Bank is ambitieus: hoewel groei geen doel op zich is, streeft de bank ernaar binnen 10 jaar 1 miljoen tevreden klanten te hebben en Assets Under Management van € 20 miljard. Met deze groei wil de ASN Bank haar impact op de duurzaamheid van de samenleving verder vergroten. Voor 2015 betekent dit een groei-doelstelling van netto 20.000 klanten, een instroom van € 500 miljoen aan spaargeld, een instroom van € 200 miljoen in beleggen. De bank ontwikkelt daarnaast een zakelijke betaalrekening die primair is bedoeld voor zzp'ers.

Spaargeld duurzaam uitzetten

De ASN Bank 'in Balans' betekent dat de bank met het groeiende aandeel spaargeld van klanten het aandeel duurzame financieringen binnen 10 jaar wil vergroten naar € 5 miljard. Om deze ambitie te kunnen realiseren en op een verantwoorde wijze te groeien is een forse investering in capaciteit en expertise nodig in 2014 en de jaren erna. Het gaat dan vooral om uitbreiding van expertise in duurzame financieringen én in balansmanagement. Voor een verantwoorde groei is het ook noodzakelijk dat de cultuur en betrokkenheid van medewerkers geborgd blijft, met als blijvende doelstelling een hoge medewerkerstevredenheid van hoger dan 8.

Klanttevredenheid

Uitgangspunt blijft dat ook bij deze groei het klantvertrouwen geborgd blijft. Het programma Klantbelang Centraal wordt een verdere uitwerking van bestaand beleid. De ASN Bank drukt de klantwaardering uit in een Net Promoter Score (NPS) die hoger moet zijn dan 25 en een klanttevredenheid hoger dan 8.

Klimaatneutraal in 2030

Klimaatneutraal bankieren in 2030 is een speerpunt in de strategie van de ASN Bank. Ze laat hiermee zien dat klimaatbescherming daadwerkelijk mogelijk is via bancaire activiteiten en versterkt daarmee de reputatie van duurzame bank. De ASN Bank ontwikkelde hiervoor sturingsmethoden die in 2015 geïmplementeerd worden. De bank ging met diverse partijen in gesprek over deze ambitie en ontving daarvoor zowel binnen als buiten de financiële sector waardering.

Wat heeft de ASN Bank bereikt in 2014

Merktoppositionering

Onderzoek geeft aan dat het vertrouwen van klanten sterk is. Wel is de ASN Bank kwetsbaarder geworden op haar duurzame reputatie. Dit heeft te maken met vragen over uitzettingen van spaargeld en met de connectie met SNS REAAL.

Aantal klanten

Het aantal klanten bij de ASN Bank liet een nettogroei zien ten opzichte van 2013. Hiermee komt het totaal aantal klanten op meer dan 600.000. Het grootste deel hiervan betrof klanten die een spaar- en/of betaalproduct hebben afgenomen. Net als in 2013 was er in 2014 daarnaast een toenemende interesse van klanten om een beleggingsproduct af te sluiten.

Sparen

De propositie van de ASN Bank om te kunnen sparen bij een duurzame bank blijft onverminderd populair. Toch zien we dat de dalende trend van de spaarrente relatief grote impact heeft op de klantbeleving bij het nut van sparen. Waar zij het begrip rente in andere jaren als iets positiefs beleefden, vragen klanten zich nu af of sparen meer kost dan dat het opbrengt. Daarnaast zagen we een duidelijke trend dat in 2014 meer spaargeld werd opgenomen om een hypotheek mee af te lossen. Ondanks deze trend steeg het spaarsaldo met 4,3 procent ten opzichte van 2013.

Beleggen

Er was in 2014 een duidelijke interesse in de door de ASN Bank aangeboden huisfondsen. Het totaal belegd vermogen in deze huisfondsen nam toe van € 1,6 miljard in 2013 tot € 2,0 miljard ultimo 2014. Daarnaast won de ASN Bank in 2014 de 'Groene Stier' voor het beste duurzame beleggingsfonds met het ASN Duurzaam Milieu & Waterfonds.

Klanttevredenheid

Het vertrouwen en de aanbevelingsbereidheid hebben zich goed hersteld sinds nationalisatie begin 2013. Dankzij de klantenservice van de ASN Bank, on- en offline dialoog

met klanten, transparante communicatie, maar ook bijvoorbeeld dankzij de introductie van mobiel bankieren. Onderzoek geeft aan dat het vertrouwen van klanten sterk is. Wel is de ASN Bank kwetsbaarder geworden op haar duurzame reputatie. Dit heeft onder andere te maken met vragen over uitzettingen van spaargeld en met de connectie met SNS REAAL.

4.6.1.2 BLG Wonen

Voel je thuis

BLG Wonen gelooft dat het hebben van een woning een van de basisvoorwaarden voor geluk en welzijn is. Daarom helpt BLG Wonen al 60 jaar klanten bij het realiseren van hun WoonWensen door samen met een netwerk van onafhankelijke adviseurs WoonAdvies te geven. Een WoonAdvies gaat verder dan hypotheeken, verzekeringen en spaarproducten. Het maakt dat klanten van hun huis echt een thuis kunnen maken, in de wetenschap dat alles goed geregeld is. Nu en in de toekomst.

Wat wil BLG Wonen bereiken

Merktoppositionering

BLG Wonen streeft naar een samenleving waarin ieder mens een woning heeft waar hij zich thuis voelt. Daartoe dienen voor uiteenlopende woonvraagstukken oplossingen gevonden te worden. BLG Wonen wil fungeren als een autoriteit op het gebied van wonen en financiën. Dat doet ze door een maatschappelijke bijdrage te leveren aan een gezonde woningmarkt door kennisontwikkeling over de woningmarkt en een branche overstijgend netwerk van spelers op de woningmarkt. De verduurzaming van de woningvoorraad heeft daarbij speciale aandacht.

Productvolumes

Tot het assortiment van BLG Wonen behoren onder meer hypotheeken, (bank)sparen, overlijdensrisico- en woonhuisverzekeringen, die aangeboden worden onder de productnamen WoonLenen, WoonSparen en WoonVerzekeren. BLG Wonen zal zich de komende jaren met name toeleggen op het vergroten van het marktaandeel hypotheeken en het behouden van haar bankspaarpositie. Ook woongerelateerde diensten, als het Energie Bespaar Advies wil BLG Wonen actief verder ontwikkelen.

Distributiekanaal

BLG Wonen heeft de samenwerking met de betere onafhankelijke adviseurs scherp in haar vizier en werkt aan een netwerk van topadviseurs. Via een kwaliteitssegmentatieprogramma en opleidingen uit de WoonAcademie wordt de kwaliteit van de advisering gemonitord en gewaarborgd. BLG Wonen ontwikkelt hiervoor specifieke instrumenten om adviseurs te helpen bij het klantcontact. Om de tevredenheid over de

samenwerking te meten onder adviseurs doet BLG Wonen continu adviseurstevredenheidsonderzoek.

Klantcontactstrategie

De ingeslagen weg met betrekking tot consumenten-campagnes wordt doorgezet. BLG Wonen onderzoekt de behoeften van klanten voortdurend via klantenraden en klanttevredenheidsonderzoek. Deze informatie dient als input voor uiteenlopende projecten waarmee de bank werkt aan het klantvriendelijker maken van haar bedrijfsprocessen en de verrijking van haar klantencontact.

Wat heeft BLG Wonen bereikt in 2014

Merkpositionering

Met het oog op het vergroten van de naamsbekendheid startte BLG Wonen met een consumentencampagne 'WoonWensen waarmaken'. Vanuit de campagne was BLG Wonen officieel partner van het tv-programma RTL Woonmagazine, nam zij deel aan de WoonBeurs (70.000 bezoekers) en lanceerde zij het online platform woonwensen.nl waar klanten inspiratie vinden rond de thema's wonen en financiën. De aan de campagne gerelateerde WoonWensActies waren een succes. Ruim 10.000 klanten namen deel.

In 2014 vierde BLG Wonen haar 60-jarig bestaan. Het jubileum werd onder meer gevierd met speciale regiodagen voor adviseurs en WoonWensacties voor klanten. De waarden van wonen die BLG Wonen hoog in het vaandel heeft staan, werden onderstreept door Minister Blok in het voorwoord van de gelijknamige jubileumpublicatie. Het boek had een oplage van 4.500 exemplaren en is aan relaties van BLG Wonen aangeboden.

Aantal klanten

Het totaal aantal klanten van BLG Wonen ligt eind 2014 op ruim 110.000, dit is een kleine daling ten opzichte van 2013. Deze daling is lager dan de daling die in 2012 zichtbaar was. Niettemin is er nog steeds sprake van een achteruitgang in het klantvolume die zich onder meer laat verklaren door lagere instroom van het aantal hypotheekaanvragen en een stijgende lijn in het aantal aflossingen.

Woongerelateerde diensten

BLG Wonen lanceerde als eerste bank het Energie Bespaar Advies (EBA). Advies waarbij de klant in vier stappen wordt ontzorgd bij het doorvoeren van energiebesparende maatregelen en zo zijn woonlasten kan beperken. Om adviseurs in staat te stellen het EBA aan te bieden, werden EBA-trainingen gehouden.

Hypotheken

De woningmarkt en de hypotheekmarkt laten nog geen stevige groei-ontwikkeling zien. Toch boekte BLG Wonen succes. De hypotheekproductie van BLG Wonen liet een stijging zien van 45 procent ten opzichte van 2013. De positieve cijfers laten zien dat BLG Wonen na de nationalisatie terug is op de hypotheekmarkt en haar adviseursnetwerk heeft gereactiveerd.

Sparen

Het spaarsaldo is toegenomen. De groei van de spaarportefeuille is in 2014 afgevlakt door enerzijds een lagere spaarrente en anderzijds het wegvallen van de 'Gouden Handdruk'. Tevens zijn er meer concurrerende initiatieven van verzekeraars die erin slagen expiratiegelden te behouden.

Klanttevredenheid

De NPS van BLG Wonen bedraagt in 2014 -14, dit is een stijging van 6 procent ten opzichte van de eerste meting vorig jaar. In het vierde kwartaal van 2014 kwam de stijgende lijn van het afgelopen anderhalf jaar ten einde. Het gemiddelde tevredenheidscijfer onder klanten is met een 7,5 de afgelopen twee jaar nagenoeg onveranderd gebleven.

4.6.1.3 RegioBank

Dichtbij en betrokken

RegioBank is een bank die werkt met 535 zelfstandig adviseurs die een franchiserelatie hebben met dit merk. Zoals de naam al aangeeft kiest RegioBank bewust voor kantoren in dorpen en kleine steden. De visie is dat mensen een bank in de buurt verdienen. Ze worden geholpen door een lokale zelfstandig adviseur die zijn klanten kent en die weet wat er speelt in de omgeving. RegioBank voert een assortiment eenvoudig te begrijpen producten. Particuliere en (klein)zakelijke klanten kunnen terecht voor betalen, sparen en hypotheek.

Wat wil RegioBank bereiken

Voor RegioBank ontstaan goede kansen nu andere banken zich terugtrekken uit dorpen en kleinere steden door kantoren te sluiten. RegioBank kiest er heel bewust voor om juist de bank in de buurt te blijven.

Vergroten leefbaarheid en zelfredzaamheid

Minister Blok van Wonen en Rijksdienst en RegioBank hebben in november 2014 een intentieverklaring ondertekend. Hierin staat dat het Rijk RegioBank steunt bij het vergroten van de leefbaarheid in krimp- en anticipatie regio's.

Het Rijk bevestigt met de intentieverklaring het belang van de pilots van RegioBank met de geldautomaat en de

serviceloketten. RegioBank wil deze samen met gemeente, lokale ondernemers, bewoners en adviseurs aanbieden in dorpen waar geen geldautomaat of bank meer aanwezig is. Door het beschikbaar stellen van persoonlijke financiële dienstverlening en contant geld draagt RegioBank bij aan de financiële zelfredzaamheid van mensen en aan de lokale economie.

VoordeBuurt

De intentieverklaring verwijst ook naar het andere leefbaarheidsinitiatief dat RegioBank heeft opgezet: het online platform VoordeBuurt. Op dit platform kunnen mensen die actief een bijdrage willen leveren aan hun buurt, inspiratie vinden en oplossingen aandragen voor verbetering.

Wat heeft RegioBank bereikt in 2014

Merkpositionering

RegioBank kende ook in 2014 een forse groei van haar naamsbekendheid. De constante aanwezigheid van RegioBank op radio en tv (via billboardings), de huis-aan-huisfolder en de lokale zichtbaarheid hebben hieraan bijgedragen. Met de Zilvervlootparade kon een zelfstandig adviseur op speelse wijze laten zien dat hij 'de bank in de buurt' is.

Aantal klanten

Het aantal nieuwe spaar- en betaalklanten is ook in 2014 fors gegroeid. Eind 2014 had RegioBank meer dan 560.000 klanten.

Sparen en betalen

Het spaarsaldo nam met bijna 10 procent toe. De spaarproducten zijn opnieuw goed gewaardeerd. Zo heeft MoneyView de Spaar-op-Maat Vrij spaarrekening weer de maximale waardering gegeven van 5 sterren op flexibiliteit. RegioBank kende ook een sterke groei van nieuwe betaalklanten, onder meer door de actie '€ 50 cadeau bij onze betaalrekening'.

Hypotheek

In 2014 heeft RegioBank met concurrerende prijsstelling een top 3-positie in haar segment weten te verkrijgen én te behouden. De doelstelling van de te behalen hypotheekproductie is daarmee gerealiseerd.

Klanttevredenheid

Tijdens het Hypotheek Event heeft RegioBank de award voor 'beste beheer' gewonnen. Voor deze categorie 'beste beheer' vroeg onderzoeksbureau GfK aan consumenten die al een hypotheek hebben naar hun ervaring met de hypotheekverstrekker. RegioBank kwam als beste

dienstverlener naar voren vooral vanwege de goede nazorg van de adviseurs.

RegioBankadviseurs.nl

RegioBank introduceerde een nieuw commercieel online concept: RegioBankAdviseurs.nl. Hiermee koppelt de bank potentiële klanten aan een adviseur. De website brengt de onderscheidende elementen van de adviseur, dichtbij en echt persoonlijk, samen met de meest moderne online technieken. Zo worden de online- en offlinewereld met elkaar verbonden, waarbij persoonlijke dienstverlening centraal staat.

4.6.1.4 SNS

Heel normaal. SNS

SNS is een retailbank die ervoor kiest om een bank te zijn voor de gewone Nederlandse consument. Een koers die goed past bij de oorsprong van SNS als nutsbank met een maatschappelijk doel. Een bank die laat zien dat bankieren anders kan, normaler. Die haar klanten daarmee wil verrassen. En als het in hun belang is, doorbreekt SNS onredelijke bankgewoontes. Vanuit die 'heel normaal' mentaliteit wil SNS zich neerzetten als een no-nonsense bank voor de gewone Nederlander. Een duidelijk alternatief voor de grootbanken.

Wat wil SNS bereiken

SNS wil zich nadrukkelijk onderscheiden in de bankenmarkt en klanten laten zien dat er wel degelijk wat te kiezen valt tussen de Nederlandse banken. De bank wil dit bewijzen met onderscheidende producten en dienstverlening. De bank heeft de ambitie om een nadrukkelijke en grotere rol te spelen, onder meer in de hypotheek- en betaalmarkt. Daarbij stelt SNS zich op als uitdager van de grootbanken.

Eenvoudige en begrijpelijke producten

Met een overzichtelijk en eenvoudig productassortiment kan SNS klanten een complete oplossing bieden voor betalen, (bank)sparen, hypotheek, verzekeren, lenen en profielbeleggen. Klanten worden door SNS actief uitgenodigd voor een persoonlijk gesprek. Klanten die online vergelijken kunnen dat bijvoorbeeld doen met de Voordeelvergelijker. Met deze online tool maakt SNS inzichtelijk wat de grote banken voor verschillende financiële producten op het gebied van betalen, sparen en verzekeren in rekening brengen. Doelstelling is om het aantal SNS-producten per klant te verhogen door proactief advies te geven, goed te luisteren en zo mogelijk aanvullende behoeften van klanten te ontdekken. Door deze adviserende opstelling verdiept de bank de relatie met klanten. Dit moet uiteindelijk tot uitdrukking komen in een significante groei in productdichtheid bij SNS-klanten.

Tevreden klanten

Essentieel voor het realiseren van de commerciële doelstellingen die SNS zich stelt, is dat klanten tevreden zijn over de bankproducten, de manier waarop zij die kunnen afnemen via diverse verkoopkanalen en de service en communicatie van SNS. Een van de manieren om de klanttevredenheid te verbeteren, is de naadloze aansluiting tussen de verschillende contactmogelijkheden (website, mobiel, winkel, callcenter, adviseur). De klant moet deze als volkomen vanzelfsprekend en verrassend ervaren. Klanten bepalen zelf hoe, waar en wanneer ze hun geldzaken regelen. Uiteraard moeten de klantprocessen foutloos en eenvoudig zijn.

Kostenefficiëntie in de winkelorganisatie

SNS blijft zich inspannen om de kosteneffectiviteit en distributiekraft van haar adviesorganisatie te verhogen. SNS heeft geen grote kantoren, maar kleine SNS Winkels. Ook de franchiseformule maakt de organisatie ondernemend en kosteneffectief.

SNS verhoogt de distributiekraft door het aantal winkels uit te breiden. De ambitie is om de komende tijd nog zo'n 50 winkels te openen om zo te groeien naar ruim 230 winkels, waarvan circa een derde bemand is door medewerkers in loondienst en de rest franchise is.

Wat heeft SNS bereikt in 2014

Merkpositionering

In september is de campagne 'Heel Normaal. SNS' gelanceerd die de nieuwe merkpositionering de komende jaren gaat ondersteunen. Al in 2014 heeft dit geresulteerd in een significante verhoging van de merkvoorkeur en merkoverweging bij de consument.

Bij deze positionering hoort bewijsvoering in de vorm van concrete producten en diensten die laten zien dat SNS voorop loopt voor de 'gewone Nederlander'. Zo krijgt de klant geen keuzemenu te horen als hij het callcenter belt. Ook is de bank op zaterdag gewoon open en ontvangt de klant binnen een uur een vervangende pinpas als hij die kwijt is.

Verder vraagt SNS klanten mee te praten over bankzaken en luistert de bank naar opmerkingen in de online Community of via de Klantenraad. De Community telt ruim 12.000 deelnemers.

De boodschap en dienstverlening van de bank slaat duidelijk aan: er is een groei in het aantal klanten en de instroom van producten.

Aantal klanten

Door groei in aantal nieuwe spaar- en betaalklanten steeg het totaal aantal klanten bij SNS tot bijna 1,5 miljoen.

Betalen

Nederland heeft in 2014 opnieuw kennisgemaakt met rente op de betaalrekening. Sinds september 2014 rekent SNS bij de eerste drie dagen van rood staan geen hoge debetrente. De instroom op SNS Betalen steeg met 65 procent en de instroom op de overstapservice zelfs met 150 procent.

De particuliere betaalrekening werd beloond met vijf MoneyView sterren voor prijs en flexibiliteit.

Sparen

Ook sparen groeit mee met het succes van de nieuwe koers van SNS. De bank biedt een goede spaarrente zonder voorwaarden en niet alleen als geld lang wordt vastgezet. Ondanks de lagere spaarrentes in de markt ziet SNS sinds september een significante stijging van de instroom van spaarklanten. Het spaarsaldo van SNS steeg met ruim 5 procent ten opzichte van 2013. Wel is zichtbaar dat consumenten ervoor kiezen om hun spaarsaldo gedeeltelijk te gebruiken als extra tussentijdse aflossing van hun hypotheek.

De markt voor banksparen is minder hard gegroeid. Dit is het gevolg van fiscale wijzigingen die het minder aantrekkelijk maken voor dit product te kiezen. SNS zag dit terug in een daling van het bankspaarsaldo met 4,7 procent ten opzichte van 2013.

Hypotheeken

SNS wil een grotere rol gaan spelen in de hypotheekmarkt. De bank positioneert zich nadrukkelijker in de markt als hypotheekverstrekker door scherpere tarieven. Naast de eigen hypotheeken biedt ze als enige bank ook een huisselectie van andere geldverstrekkers aan. Deze zijn complementair en bieden daardoor de klanten en adviseur van SNS meer keuze bij het vinden van de juiste hypotheek.

Klanttevredenheid

De klanttevredenheid (NPS) steeg van -39 naar -28. Dit is vooral een gevolg van de nieuwe koers en communicatieboodschap die goed bij de doelgroep aanslaat. Ook de tevredenheid van onze medewerkers speelt hierin een belangrijke rol. Tevreden en trotse medewerkers vormen een belangrijke basis om de dienstverlening aan onze klanten verder te verbeteren.

4.6.1.5 ZwitserlevenBank

Sparen voor later

SNS Bank biedt via haar handelsnaam ZwitserlevenBank in samenwerking met de pensioenverzekeraar Zwitserleven spaarproducten aan onder de naam Zwitserleven die gericht zijn op 'sparen voor later'. ZwitserlevenBank is in dit samenwerkingsverband sinds juli

2013 actief op de spaarmarkt en is in staat gebleken om een specifieke doelgroep aan te spreken in het zogenoemde 'mass affluent' segment. Het spaargeld van ZwitserlevenBank valt onder het depositogarantiestelsel van SNS Bank.

Wat wil ZwitserlevenBank bereiken

Marktaandeel vergroten

Door een gerichte benadering van de doelgroep verwacht ZwitserlevenBank in de aankomende periode haar marktaandeel op het gebied van sparen verder te vergroten.

Verder staat de ontwikkeling van een mobiele app op het programma waarmee de dienstverlening kan worden uitgebreid. Om het klanten makkelijker te maken een spaarrekening te openen, moesten een aantal processen verbeterd worden. Dit moet leiden tot een hogere klanttevredenheid en tot een hoger percentage tevreden aanvragers die een spaarrekening bij ZwitserlevenBank afsluiten.

Wat heeft ZwitserlevenBank bereikt in 2014

Aantal klanten

Het aantal nieuwe klanten dat ZwitserlevenBank mocht verwelkomen was ruim hoger dan begroot.

Sparen

Het spaarsaldo is fors toegenomen, waarmee de doelstelling voor 2014 ruimschoots is gehaald. ZwitserlevenBank heeft een goede rentepositie ten opzichte van de concurrentie binnen de doelgroep waar zij zich op richt. Een groot deel van dit obligo is dan ook afkomstig van deze doelgroep.

Klanttevredenheid

Een jaar na de start heeft ZwitserlevenBank nog geen NPS-meting gedaan onder haar spaarklanten. Wel zijn andere vormen van klantonderzoek gedaan om de dienstverlening te verbeteren. Voor 2015 lopen onderzoeken om de NPS-metingen van start te laten gaan.

4.6.2 Groepsbrede thema's

Klantbelang Centraal

Ook in 2014 hebben we in onze dienstverlening stevige accenten gelegd waarmee duidelijk tot uitdrukking komt dat wij het belang van de klant werkelijk centraal stellen. De manier waarop wij dit bevorderen en waarborgen in onze werkwijzen en de resultaten ervan delen wij met de Autoriteit Financiële Markten (AFM). Jaarlijks wordt ook een zelfanalyse uitgevoerd. Deze zelfanalyse leidt tot verbeteringen, zoals aan de orde komt bij de afzonderlijke merken. Deze zelfanalyse wordt ook jaarlijks gedeeld met de AFM.

Op verschillende niveaus binnen de organisatie en binnen onze merken hebben we initiatieven ondernomen om het belang van de klant in te bedden in ons denken en handelen.

Directie en Raad van Commissarissen

We vinden het belangrijk dat het gedachtegoed uit het Manifest goed verankerd wordt. Vandaar dat we het onderwerp Klantbelang Centraal ook in de top van ons bedrijf op de agenda zetten. Voor Directie en Raad van Commissarissen is een permanente educatiesessie georganiseerd om aan de hand van dilemma's met elkaar te praten over het thema Klantbelang Centraal. Een van de wensen die Directie en Raad van Commissarissen uitten, was dat zij de contacten met klanten en medewerkers verder wilden intensiveren. Hieraan hebben de merken gevolg gegeven. Er is een programma samengesteld voor directieleden en commissarissen om de bedrijfsonderdelen te bezoeken en hier medewerkers en klanten te ontmoeten.

Management en medewerkers

We hebben eveneens sessies georganiseerd met al onze leidinggevenden waarin het Manifest en de strategie zijn besproken. Ook zullen in 2015 dergelijke sessies opnieuw plaatsvinden, om leidinggevenden (en hun medewerkers) mee te nemen in de verdere concretisering van het Manifest in de dienstverlening aan onze klanten.

Nieuwe medewerkers krijgen informatie over het Manifest en hoe wij dit verder invullen richting klanten als drager van Klantbelang Centraal. Ook nieuwe managementteamleden die bij de bank zijn komen werken vanuit de holding krijgen deze informatie. In de afgelopen maanden is met alle leidinggevenden gewerkt aan de verdere concretisering van de thema's uit het Manifest.

We hebben een start gemaakt om het Manifest te vertalen in het personeelsbeleid. Zo zijn er drie kerncompetenties gedefinieerd voor alle medewerkers (Ken je klant, Versta je vak en Toon lef) die ook zijn opgenomen in de beoordelingscyclus.

In de opleiding van alle nieuwe medewerkers en de diverse talent development-programma's is tijd vrijgemaakt om medewerkers handvatten te geven om het Manifest van het hoofd naar het hart te brengen.

Merken

De merken geven ieder op hun eigen wijze invulling aan Klantbelang Centraal zoals blijkt uit enkele voorbeelden.

SNS lanceerde in 2014 haar aanscherpte koers met een nieuwe campagne 'Heel Normaal. SNS'. Vanuit deze strategie streeft SNS altijd naar eenvoudige en begrijpelijke producten en diensten met nut en waarde voor de klant.

SNS heeft al in 2014 laten zien dat bankieren anders kan, normaler. Zo ontvangen klanten van SNS rente op de betaalrekening en legt de bank in eenvoudig te begrijpen filmpjes uit hoe bepaalde producten en diensten werken. Sinds september mogen klanten drie dagen per maand rood staan zonder daarover een debetrente te betalen. De motivatie is dat de helft van de Nederlanders wel eens ongewild en ongewenst een paar dagen rood staat. SNS vindt het dan onredelijk om daarvoor direct een debetrente te laten betalen. De bank wil daarmee zeker niet het structureel rood staan stimuleren en biedt klanten diverse hulpmiddelen om zich daar op te laten attenderen. Er was veel media-aandacht voor deze campagne en er kwamen zowel positieve ('bank die met mij meedenkt') als kritische reacties ('rood staan niet stimuleren'). Sinds de lancering van de nieuwe koers en de campagne zag SNS een substantiële toename van het aantal nieuwe klanten met een betaalrekening.

De ASN Bank organiseerde twee regionale 'ASN Live' evenementen en het landelijke evenement 'MorgenVandaag'. Doel daarvan was om inspiratie te bieden en een breed debat te voeren over de duurzaamheidsthema's waarvoor de ASN Bank zich inzet. Sprekers uit het bedrijfsleven, de wetenschap, journalistiek, politiek en jonge ondernemers gaven hun visie op de wereld van morgen. De bank ging ook zelf in gesprek met klanten en bezoekers.

RegioBank heeft in samenwerking met de lokale gemeenschap geldautomaten neergezet in kleinere dorpen. Daarmee geeft RegioBank, mede-initiator van het huidige maatschappelijke debat rondom de beschikbaarheid van geldautomaten, concreet invulling aan een duidelijke behoefte van burgers.

BLG Wonen heeft in haar transformatie van hypotheekadvies naar breed WoonAdvies, adviseurs op diverse wijzen geïnspireerd om in plaats van het product de woonwensen van klanten centraal te stellen. Daartoe lanceerde het merk in het jaar van haar 60-jarig bestaan het online inspiratieplatform woondenken.nl, bracht het een 'woonboek' uit en zijn diverse workshops georganiseerd. In de eigen organisatie is een verdere slag gemaakt naar een nog klant(belang)gerichtere organisatie. Klantenraden zijn ingesteld om de dienstverlening aan een voortdurende toetsing te onderwerpen en het meten van klanttevredenheid een continu proces te laten zijn. Daarnaast is ook een klanttevredenheidsmeting opgestart.

Op basis van klantonderzoeken en klantreacties heeft ZwitserlevenBank voor haar online spaarpropositie diverse belangrijke klant- en communicatieprocessen verbeterd

(van aanvraag tot beschikbaar stellen van het spaarproduct).

Klanttevredenheid over onze merken

De klanttevredenheid meten we bij al onze merken op basis van de Net Promoter Score, een methodiek die aangeeft in hoeverre klanten een aanbieder aanbevelen aan anderen. Deze methodiek wordt breed toegepast door dienstverlenende organisaties waaronder financiële dienstverleners. De scores worden uitgedrukt in een bandbreedte van -100 tot +100.

Onze merken nemen de andere Nederlandse banken op in de vergelijkingsgroep voor hun NPS-score.

SNS liet een duidelijke verbetering zien van haar NPS-score in 2014. BLG Wonen vertoonde een lichte positieve stijging. RegioBank handhaafde haar positie op een NPS die met -7 tot een van de betere van de banken behoort. Nederland kent namelijk twee banken met een positieve NPS. Een van deze twee banken is de ASN Bank met een NPS van +12. Ook dit jaar werd de ASN Bank voor de vijfde keer in successie gekozen tot meest klantvriendelijke bank van Nederland. Een mooi resultaat. De NPS-score van de ASN Bank vertoonde desondanks een daling, waar uiteraard aandacht voor is.

NPS-score per merk

Merk	2014	2013¹
SNS	-28	-39
ASN Bank	12	19
RegioBank	-7	-7
BLG Wonen	-14	-15

1 In het jaarverslag 2013 is de NPS-score vastgesteld ultimo oktober 2013 (in plaats van ultimo 2013)

Sociaal en groen wonen

Wij hebben in april 2014 onze Visie op Wonen onder de titel Duurzaam Wonen gepubliceerd als onderdeel van onze visie op duurzaamheid. Dit is tevens een van de belangrijke thema's in het Manifest. In de woonvisie beschrijven we hoe de merken een bijdrage willen en kunnen leveren aan de twee pijlers: sociaal en groen wonen in Nederland. De visie is voor alle merken het vertrekpunt voor zowel hypothecaire financieringen als dienstverlening aan particulieren.

De woonvisie vertelt wat de merken verstaan onder goed wonen en hoe de woonomgeving van mensen verbeterd kan worden. Ook gaat de visie in op het voorkómen van betalingsproblemen bij klanten om hun financiële weerbaarheid te vergroten. Een concrete invulling van dit

thema komt tot uitdrukking in de wijze waarop we preventief beheer bij hypotheeklen aanpakken.

Preventief Beheer bij hypotheeklen

Om verschillende redenen kan het voor klanten lastig zijn om te voldoen aan de maandelijkse hypotheeklasten. Zo kunnen zij bijvoorbeeld worden geconfronteerd met stijgende vaste lasten, verlies van hun baan, echtscheiding of ziekte. De problemen kunnen soms zo groot worden dat een klant zijn huis gedwongen moet verkopen. Dit is vooral heel vervelend voor de klant, maar heeft ook consequenties voor de hypotheekverstrekende bank.

Om vroegtijdig klanten te kunnen helpen die mogelijk problemen kunnen krijgen met het betalen van hypotheeklasten is Preventief Beheer ingericht bij de merken BLG Wonen, RegioBank en SNS. Hierbij kijkt een adviseur samen met het Hypotheken Hulpteam hoe de klant 'rustig kan blijven wonen' door de hypotheek weer betaalbaar te krijgen en te houden. Eventueel wordt hierbij Budget Hulp ingezet om klanten meer inzicht en controle te geven over hun inkomsten en uitgaven. Het initiatief kan liggen bij de klant die ons benadert voor Preventief Beheer of wij nemen op basis van de ons beschikbare gegevens zelf proactief contact op met klanten die mogelijk een verhoogd risico op betalingsachterstand hebben.

Preventief Beheer is opgestart in 2014. Om deze ontwikkeling goed onder de aandacht te brengen bij onze klanten zijn de volgende activiteiten uitgevoerd.

Preventief beheer

		2014
Verstuurde brieven preventief beheer	aantal	10.028
Verstuurde e-mails hypotheektesttool	aantal	10.243
Bezoeken hypotheektesttool SNS Bank en BLG Wonen	aantal	42.656

Uiteindelijk zijn in 2014 314 klanten door het Hulpteam Hypotheken begeleid. Goed nieuws voor zowel de klant als de bank is dat 83,2 procent van de klanten die we preventief hebben geholpen niet in trajecten van Bijzonder Beheer terecht zijn gekomen. Deze succesratio blijven we monitoren, het is een belangrijk kengetal in de komende jaren.

Klimaatvriendelijk wonen

Wij zijn ons bewust van de impact die het woongedrag heeft op klimaat en milieu. Daarom willen we een bijdrage leveren aan duurzame woningen voor particuliere huiseigenaren, bijvoorbeeld door energiebesparingen en opwekken van duurzame energie te stimuleren.

Een van de eerste concrete activiteiten die we in dit kader hebben ontplooid, was de organisatie van de tweede Expertmeeting Verduurzaming Woningbouw en Vastgoed in juni 2014. We trokken hierin samen op met Eerlijke Bankwijzer en Rabobank. Doel was om kennis uit te wisselen over hoe we woningen en vastgoed in Nederland energiezuiniger kunnen maken.

Een ander concreet voorbeeld is dat RegioBank, BLG Wonen en SNS de wettelijke mogelijkheden (Tijdelijke Regeling Hypothecair Krediet) voor extra hypothecaire ruimte bij energiezuinige woningen hebben opgenomen in hun acceptatiecriteria.

SNS Bank heeft haar handtekening gezet onder een afspraak die energieneutrale renovaties van particuliere koopwoningen stimuleert. Het stimuleren van energieneutrale renovaties past uitstekend in het programma Duurzaam Wonen.

De overheid heeft begin 2014 het Nationaal Energiebespaarfonds in het leven geroepen om Energiebespaarleningen te verstrekken. Dit zijn goedkope leningen aan particuliere woningbezitters die energiebesparende maatregelen in hun woning willen nemen. Het Nationaal Energiebespaarfonds heeft een omvang van € 300 miljoen. ASN Bank heeft daarvan € 50 miljoen gefinancierd, de Rabobank en het Rijk de rest.

BLG Wonen gaat haar klanten een Energie Bespaar Advies (EBA) aanbieden om duurzaam gedrag te stimuleren. Dit draagt bij aan de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad. Het EBA-rapport wordt opgesteld door gecertificeerde adviseurs van het bedrijf Susteen waarmee BLG Wonen samenwerkt. Het geeft inzicht in bouwkundige en installatietechnische verbetermaatregelen waarmee de huiseigenaar energie kan besparen. Hij krijgt ook inzicht in de terugverdientijden van de maatregelen en de CO₂-reductie. Voor de klant resulteert uitvoering van de maatregelen in een lagere energierekening, meer comfort, een gezonder binnenklimaat en een energielabel voor de woning. BLG Wonen is ook een opleiding gestart voor eigen adviseurs waarin zij leren hoe zij een EBA kunnen meenemen in hun woonadvies. Er zijn tien EBA-trainingen georganiseerd waaraan 144 adviseurs hebben deelgenomen.

Nulmeting energielabels

Wij hebben een nulmeting gedaan om te bepalen wat het energielabel is van de woningen die de afzonderlijke merken financieren. Met de Visie op Wonen als uitgangspunt en de resultaten van de meting als startpunt voor verbetering, formuleren we voor de komende jaren

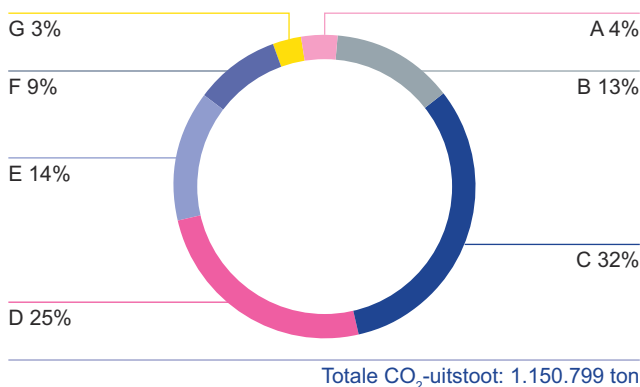

doelstellingen om de hypotheekportefeuille verder te verduurzamen.

Uit de nulmeting blijkt dat de energielabels van onze hypotheeken ongeveer op het Nederlandse gemiddelde liggen. Momenteel heeft 50 procent van onze woningen een energielabel A, B of C. In de andere helft is verbetering mogelijk. We willen het gemiddelde energielabel op een zuiniger niveau brengen door energiebesparing bij onze klanten te stimuleren, door voorlichting, energiebespaaradvies en door duurzame woonfinanciering en producten aan te bieden.

Duurzaam wonen 2014

(Ergielabels woningen in hypotheekportefeuille)

Financiële weerbaarheid

De financiële weerbaarheid van onze klanten is voor ons een belangrijk uitgangspunt. Dit stimuleren we in de eerste plaats door de kwaliteit van onze dienstverlening. Leidraad daarbij is het begrip Klantbelang Centraal. Wij willen onze klanten inzicht, overzicht en vooruitzicht bieden, zodat ze de juiste beslissingen kunnen nemen bij grote en kleine financiële keuzes voor nu en later. Centraal staan:

- Eenvoudige, toegankelijke en veilige producten en service.
- Benutten van klantervaringen en klachten om verbeteringen door te voeren.
- Klanten in staat stellen verantwoorde keuzes te maken met heldere en begrijpelijke productinformatie en/of passend advies.
- Systematische toetsing van het klantbelang en de klantintegriteit.
- Meten en verbeteren van de klanttevredenheid.

Om de financiële weerbaarheid en zelfstandigheid van mensen te vergroten, zetten wij ons ook in voor financiële educatie van mensen die hierbij wat extra hulp of inzicht kunnen gebruiken, zowel volwassenen als jongeren en kinderen. Dat doen we via de Stichting Geldinzicht, ons gastlessenprogramma en de website Eurowijs voor

basisscholen en via ondersteuning aan stichting Weet wat je Besteedt gericht op het voortgezet onderwijs. Daarnaast participeren de medewerkers van SNS Bank N.V. in het branchebrede initiatief 'Bank voor de klas'.

Financiële educatie

		2014
Nieuwsbrief Geldinzicht	abonnees	327
Gastlessen Eurowijs	aantal lessen	466
	aantal deelnemers	11.899
Gastlessen Bank voor de klas	aantal lessen	906
	aantal deelnemers	22.650

4.6.3 Het belang van informatietechnologie (IT)

Voor het leveren van excellente klantbeleving en een excellente bedrijfsvoering speelt informatietechnologie (IT) een steeds belangrijkere rol. De sterke opkomst van mobiel, vooral voor bankieren, bevestigt dat klanten digitale dienstverlening hoog waarderen. Al tientallen jaren leggen we met onze IT-dienstverlening een sterke focus op klant en klantcontact. Het resultaat is een klantgeoriënteerde systeeminrichting. Door een hoge mate van standaardisatie en hergebruik, met een focus op de lange termijn, beschikt SNS Bank over een moderne technische infrastructuur en een eenvoudig applicatielandschap. Ontwikkeling en exploitatie van IT vindt in huis plaats en vakmanschap staat hierbij centraal. Zo is de beheersing van applicatieontwikkeling gecertificeerd op volwassenheidsniveau CMMi level3. De centrale IT-organisatie speelt een leidende rol in het neerzetten van de unieke Multi label & channel/Single System-architectuur.

Onze IT-inrichting helpt ons bij het verder invullen van onze challenger-rol in de Nederlands markt. Bijvoorbeeld op het gebied van gemak en lage kosten door de reeds gerealiseerde hoge automatiseringsgraad middels Straight-Through-Processing (STP) van klantprocessen, op het gebied van betrouwbaarheid door automatisering van IT zelf, en door digitale innovaties op speerpunten als bankieren en mobiel betalen.

Onze IT-organisatie had in 2014 twee belangrijke opdrachten, continuïteit in dienstverlening en de splitsing van IT-systemen van bank en verzekeraar.

Continuïteit dienstverlening

Zorgdragen voor de continuïteit van onze dienstverlening (7x24) aan onze klanten. Continuïteit en beschikbaarheid van IT-systemen is cruciaal voor onze klanten. Ook in 2014 behoorde de beschikbaarheid van onze kernsystemen, het mobiele en het internetkanaal tot de hoogste in de markt.

Splitsing IT bank en verzekeraar

In 2014 zijn we begonnen met een ambitieus, 18 maanden durend programma om de IT-systemen van bank en verzekeraar te splitsen in het kader van de ontvlechting van SNS REAAL. Dit programma voeren we onder eigen regie uit.

In januari 2014 zijn we hiermee gestart. In de eerste fase die duurde tot juli 2014, is de fysieke infrastructuur gesplitst en is voor de verzekeraar nieuwe infrastructuur neergezet in twee nieuwe datacenters. De migratie van businessonderdelen en hun bijbehorende applicaties is in de tweede helft van 2014 uitgevoerd. De doelstelling is om in juli 2015 de splitsing volledig af te ronden.

Doelstellingen IT

Mede naar aanleiding van de splitsing zal in de komende jaren aandacht worden gegeven aan een drietal verbeteringen in het IT-domein:

- Professionaliseren van de Finance & Risk-informatievoorziening: als gevolg van de splitsing willen we de daardoor ontstane consolidatie- en rationalisatiekansen benutten.
- Verder implementeren van de Multi label & channel/ Single System-architectuur voor hypotheek, sparen, betalen en service, waarmee we onze groeiambities ondersteunen.
- Professionalisering van datamanagement, met als doel verhoging van de beheersing en de kwaliteit van data.

Informatiebeveiliging en bestrijding cybercrime

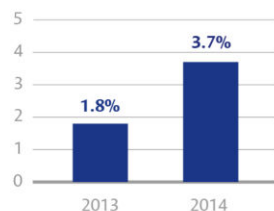
Het gebruik en de afhankelijkheid van IT nemen nog altijd toe. Dat betekent dat cybercrime een majeure impact kan hebben op de veiligheid en continuïteit van onze kanalen voor internetbankieren en mobiel bankieren. Wij zagen de cybercrimepogingen onverminderd toenemen in 2014, waaronder phishing, malware en Distributed Denial of Service (DDoS) aanvallen. Cybercrime is duidelijk een blijvend fenomeen geworden.

We hebben gedurende 2014 doorlopend geïnvesteerd in het verder versterken van onze weerbaarheid tegen cybercrime. Onze cybercrime- deskundigen monitoren cyberontwikkelingen nauwlettend waarbij passende maatregelen worden getroffen als dat nodig is. Mede dankzij onze korte interne lijnen hebben we deze aanvallen in de meeste gevallen weten te pareren en hebben we de overlast voor onze klanten tot een minimum kunnen beperken. De samenwerking met andere financiële instellingen en publieke partijen zoals het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) vormt een vitaal onderdeel in het bereiken van effectieve verdediging tegen cybercrime. SNS Bank is hierbij actief betrokken.

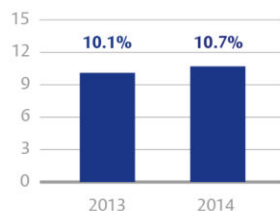
4.6.4 Financiële ontwikkelingen

- Bemoedigende commerciële ontwikkelingen bij alle merken: 231.000 bruto nieuwe klanten; marktaandeel nieuwe particuliere hypotheek meer dan verdubbeld tot 3,7%; marktaandeel particuliere spaartegoeden steeg naar 10,7%; aandeel in nieuwe betaalrekeningen steeg in vierde kwartaal naar 21%
- Hogere nettowinst gecorrigeerd voor incidentele posten van € 294 miljoen, ondersteund door hogere rentemarge en lagere voorziene leningen
- Nettowinst van € 151 miljoen, inclusief eenmalige last voor de resolutieheffing aan Nederlandse banken (€ 76 miljoen) in verband met de nationalisatie van SNS REAAL en een bijzondere waardevermindering van goodwill (€ 67 miljoen)
- Sterke efficiencyratio ondanks stijging van gecorrigeerde operationele lasten
- Eerste tekenen van verbetering in de kredietkwaliteit van de hypotheekportefeuille: lagere instroom van nieuwe defaultleningen en lagere bijzondere waardeverminderingen ten opzichte van 2013
- Solide (stand-alone) Tier 1-kernkapitaalratio van 18,3%, hoger ten opzichte van ultimo 2013 (16,6%) dankzij de nettowinst en een afname in risicogewogen activa; Leverage ratio (stand-alone) van 3,8%, hoger ten opzichte van ultimo 2013 (3,2%)

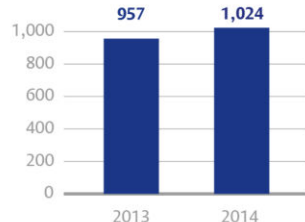
Marktaandeel nieuwe hypotheek

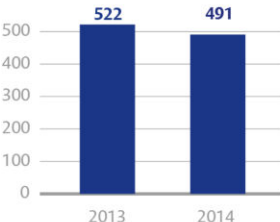
Marktaandeel particuliere spaartegoeden

Rentemarge (in € miljoenen)

Operationele lasten (in € miljoenen)

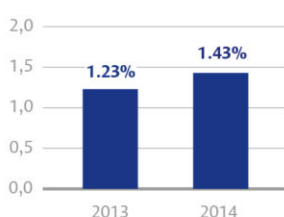
Bijzondere waardeverminderingen op vorderingen (in € miljoenen)

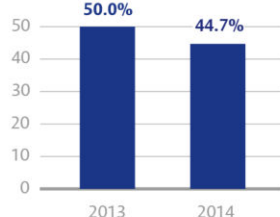
Netto resultaat (in € miljoenen)

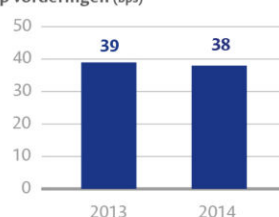
Rentemarge (in percentages)

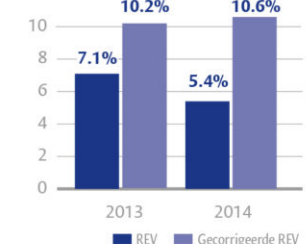
Efficiencyratio (in percentages)

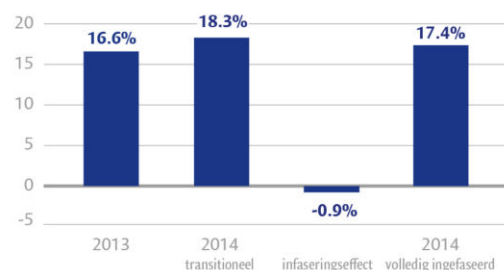
Bijzondere waardeverminderingen op vorderingen (bps)

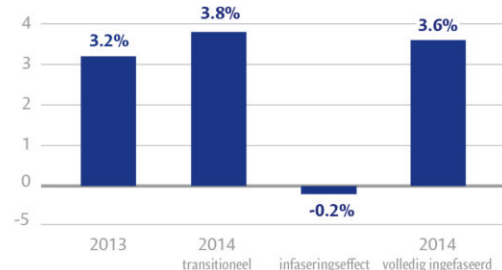
REV (in percentages)

TIER-1 kernkapitaalratio (stand-alone)

Leverageratio (stand-alone)

Winst- en verliesrekening SNS Bank

in miljoenen euro's	2014	2013	Mutatie
Rentemarge	1.024	957	7%
Netto provisie en beheervergoedingen	44	50	-12%
Overige baten	31	36	-14%
Totaal baten	1.099	1.043	5%
Bijzondere waardeverminderingen	207	224	-8%
Bijzondere waardeverminderingen goodwill	67	--	0%
Totaal operationele lasten	491	522	-6%
Overige lasten	83	8	938%
Totaal lasten	848	754	12%
Resultaat voor belastingen	251	289	-13%
Belastingen	100	105	-5%
Nettoresultaat over de periode	151	184	-18%
Incidentele posten	-143	-79	81%
Gecorrigeerd nettoresultaat over de periode	294	263	12%
Efficiëncyratio	44,7%	50,0%	
Rendement eigen vermogen (REV)	5,4%	7,1%	
Netto rentemarge (NIM)	1,43%	1,23%	
Operationele lasten als % van gemiddelde activa	0,69%	0,67%	

Resultaten over 2014 ten opzichte van 2013

De nettowinst van SNS Bank daalde tot € 151 miljoen van € 184 miljoen in 2013, vooral door de invloed van incidentele posten. De incidentele posten bestonden in 2014 uit een last van € 76 miljoen voor de bijdrage van SNS Bank aan de resolutieheffing aan Nederlandse banken in verband met de nationalisatie van SNS REAAL en een bijzondere waardevermindering van de goodwill van € 67 miljoen in verband met de overname van RegioBank in 2007. De bijzondere waardevermindering

van goodwill was het gevolg van de dalende marges op sparen toegeschreven aan de balans van RegioBank N.V., waarin het saldo van de spaargelden hoger is dan dat van particuliere hypotheek (Loan-to-Deposit ratio van minder dan 60%). Bovendien werd de goodwill negatief beïnvloed door de gedeeltelijke toerekening van kosten in verband met het ex-ante Europese depositogarantiestelsel per 1 juli 2015, het Europese resolutiefonds per 1 januari 2015 en andere nieuwe regelgeving, met name de verwachte leverage ratio norm van 4%.

Gecorrigeerd nettoresultaat

in miljoenen euro's	2014	2013	Mutatie
Nettoresultaat over de periode	151	184	-18%
Bijzondere waardevermindering goodwill	-67	--	
Resolutieheffing	-76	--	
Directe impact van nationalisatiemaatregelen	--	7	
Derivaten gerelateerd aan gesecuritiseerde hypotheek portefeuilles	--	-86	
Totaal incidentele posten	-143	-79	
Gecorrigeerd nettoresultaat over de periode	294	263	12%

In 2013 was in de incidentele posten van € 79 miljoen negatief een last van € 86 miljoen netto begrepen in verband met kosten van de mogelijke vervroegde afwikkeling van gesecuritiseerde hypotheekportefeuilles.

Daarnaast was er een eenmalige bate van € 7 miljoen uit nationalisatiemaatregelen, als gevolg van de onteigening van achtergestelde schulden en daaraan verbonden derivaten van € 80 miljoen (opgenomen onder Resultaat

financiële instrumenten), deels tenietgedaan door een dotatie aan de voorziening ter compensatie voor voormalige houders van participatiecertificaten van € 53 miljoen (opgenomen onder Operationele kosten) en een belastingeffect van € 20 miljoen negatief.

Gecorrigeerd voor eenmalige posten steeg de nettowinst van SNS Bank tot € 294 miljoen, van € 263 miljoen in 2013. Deze stijging werd veroorzaakt door een hogere rentemarge, lagere bijzondere waardeverminderingen op leningen en hogere gerealiseerde winsten op beleggingen, deels tenietgedaan door hogere operationele kosten en lagere winsten op de terugkoop van eigen schuldpapier.

Baten

De rentemarge liet een stijging zien van € 67 miljoen tot € 1.024 miljoen (+7%), voornamelijk onder invloed van de

dalende rente op zowel particuliere als zakelijke funding en de invloed van een correctie van de effectieve renteberekening van voorziene leningen. Als gevolg van deze correctie stegen zowel de rentemarge (€ 27 miljoen) als de bijzondere waardeverminderingen op particuliere hypotheekleningen (€ 26 miljoen). Per saldo had de correctie slechts een beperkt positief effect op het nettoresultaat.

Het renteresultaat werd negatief beïnvloed door de volledige aflossing van de aan Propertize verstrekte financiering in de loop van 2014, in combinatie met de daaropvolgende aflossing van de ECB-faciliteiten, de dalende rente op hypotheekleningen en een lichte daling van de hypotheekportefeuille.

Verdeling baten

in miljoenen euro's	2014	2013	Mutatie
Rentemarge	1.024	957	7%
Netto provisie en beheervergoedingen	44	50	-12%
Resultaat uit beleggingen	72	38	89%
Resultaat financiële instrumenten	-46	-8	475%
Overige operationele opbrengsten	5	6	-17%
Totaal baten	1.099	1.043	5%

Netto provisie en beheervergoedingen daalden met € 6 miljoen tot € 44 miljoen als gevolg van lagere vermogensbeheervergoedingen na de verkoop van SNS Fundcoach.

Resultaten uit beleggingen stegen met € 34 miljoen tot € 72 miljoen, dankzij hogere gerealiseerde winsten op vastrentende beleggingen als gevolg van de verkoop van beleggingen om de voor liquiditeitsbeheer gebruikte beleggingsportefeuille te optimaliseren. De opbrengsten zijn opnieuw geïnvesteerd.

Het resultaat op financiële instrumenten bedroeg € 46 miljoen negatief als gevolg van afschrijvingen op derivaten verbonden aan de vastrentende portefeuille. Bovendien waren resultaten op derivaten aangehouden voor hedgingdoeleinden en handelsresultaten op financiële instrumenten negatief. Laatstgenoemde werden meer dan gecompenseerd door positieve handelsresultaten op daaraan verbonden beleggingen, opgenomen onder Resultaat uit beleggingen.

Ten opzichte van 2013 daalde het resultaat financiële instrumenten met € 38 miljoen, gedreven door fors lagere

terugkoopresultaten op eigen schuldpapier. Deze baten waren in dat jaar met € 44 miljoen exceptioneel hoog, omdat werd geprofiteerd van de situatie op de financiële markten op dat moment, in 2014 waren deze nihil. Ook waren de resultaten van reële waardeveranderingen van hypotheekleningen lager. Daarentegen werd het resultaat in 2013 op financiële instrumenten negatief beïnvloed door incidentele posten. Deze bestonden uit een last van € 115 miljoen in verband met de kosten van de mogelijke vervroegde afwikkeling van gesecuritiseerde hypotheekportefeuilles, deels gecompenseerd door een winst van € 80 miljoen uit het afwickelen van derivaten verbonden aan de onteigening van achtergestelde schulden.

Lasten

De totale bijzondere waardeverminderingen op vorderingen daalden licht met € 8 miljoen tot € 206 miljoen, 38 basispunten (bps) van bruto uitstaande vorderingen (2013: 39 bps).

Verdeling bijzondere waardeverminderingen

in miljoenen euro's	2014	2013	Mutatie
Bijzondere waardeverminderingen op particuliere hypotheke	146	173	-16%
Bijzondere waardeverminderingen op andere particuliere leningen	16	5	220%
Bijzondere waardeverminderingen op mkb-kredieten	44	36	22%
Totaal bijzondere waardeverminderingen op vorderingen op klanten	206	214	-4%
Bijzondere waardeverminderingen op materiële vaste activa	1	10	-90%
Totaal bijzondere waardeverminderingen	207	224	-8%
Bijzondere waardeverminderingen op vorderingen als percentage van gemiddelde bruto uitstaande vorderingen op klanten	0,38%	0,39%	
Bijzondere waardeverminderingen op particuliere hypotheke als percentage van gemiddelde bruto uitstaande particuliere hypotheke	0,31%	0,36%	
Bijzondere waardeverminderingen op mkb-kredieten als percentage van gemiddelde bruto uitstaande mkb-kredieten	3,65%	2,84%	

Bijzondere waardeverminderingen op particuliere hypotheke daalden met € 27 miljoen naar € 146 miljoen. Dit staat gelijk aan 31 bps van bruto uitstaande particuliere hypotheke tegenover 36 bps over 2013.

In de bijzondere waardeverminderingen van beide jaren waren een aantal niet-terugkerende negatieve posten begrepen. Naar aanleiding van de uitkomst van de ECB Asset Quality Review (AQR) heeft SNS Bank de Loss Identification Period (verliesidentificatieperiode, LIP)¹ voor de particuliere hypotheekportefeuille verlengd van een gemiddelde van 6 tot 10 maanden. Deze LIP wordt toegepast om de voorziening voor voorkomende maar niet gerapporteerde (IBNR) verliezen te bepalen. Dit heeft in 2014 geresulteerd in een dotatie van € 23 miljoen aan de IBNR-voorziening. Bovendien waren de bijzondere waardeverminderingen in 2014 negatief beïnvloed door een aanpassing in de effectieve renteberekening van voorziene leningen. In de bijzondere waardeverminderingen in 2013 was een last als gevolg van

een extra voorziening begrepen in verband met lagere uitwinningresultaten als gevolg van de zwakke woningmarkt.

De positieve ontwikkeling in bijzondere waardeverminderingen op particuliere hypotheke werd ondersteund door een afnemende instroom van leningen in default.

Bijzondere waardeverminderingen op overige particuliere leningen stegen van € 5 miljoen tot € 16 miljoen. Dit was volledig toe te schrijven aan aanpassingen in parameters in de voorzieningenmodellen voor overige particuliere leningen, wat resulteerde in een stijging van de dekkingsgraad van 58% per ultimo 2013 naar 74% per ultimo 2014.

Bijzondere waardeverminderingen op mkb-kredieten stegen met € 8 miljoen tot € 44 miljoen en weerspiegelde daarmee vooral de invloed van hertaxaties van onderpand en, in mindere mate, de aanhoudend fragiele economische omstandigheden.

¹ Loss Identification Period is het tijdsinterval tussen het werkelijke verlies en de waarneming van verlies door de geldverstrekker

(Gecorrigeerde) efficiencyratio

in miljoenen euro's (bruto)	2014	2013	Mutatie
Totaal baten	1.099	1.043	5%
Correcties (incidentele posten):			
Directe impact van nationalisatiemaatregelen	--	80	
Derivaten gerelateerd aan gesecuritiseerde hypotheek	--	-115	
Gecorrigeerde baten	1.099	1.078	2%
Operationele lasten	491	522	-6%
Correcties (incidentele posten):			
Voorziening ter compensatie voor participatiecertificaten	--	53	
Gecorrigeerde operationele lasten	491	469	5%
Efficiencyratio	44,7%	50,0%	
Gecorrigeerde efficiencyratio	44,7%	43,5%	

De totale operationele lasten daalden met € 31 miljoen tot € 491 miljoen. In 2013 was in de operationele lasten een incidentele last van € 53 miljoen begrepen voor de compensatie van voormalige houders van participatiecertificaten. Gecorrigeerd voor deze incidentele post stegen de totale operationele lasten met € 22 miljoen (+5%), voornamelijk gedreven door hogere kosten in verband met nieuwe regelgeving, inclusief de kosten gerelateerd aan de AQR, kosten voor klantenonderzoeksprojecten (customer due diligence) en kostendissynergie-effecten met betrekking tot de overdracht van stafmedewerkers van de SNS REAAL holding door de ontvlechting. Deze kostendissynergie-effecten werden deels gecompenseerd door een vrijval van voorzieningen voor herstructurering die in voorgaande jaren waren opgenomen en een vrijval van € 9 miljoen in verband met de aangepaste berekening van de bijdrage van SNS Bank aan het depositogarantiestelsel voor Icesave en DSB Bank. In 2013 was in de operationele lasten een vrijval van € 7 miljoen opgenomen in verband met de aangepaste berekening van de bijdrage van SNS Bank aan het depositogarantiestelsel voor DSB Bank.

De efficiencyratio (totale operationele lasten gedeeld door totale baten) over 2014 kwam uit op 44,7% tegenover 50,0% over 2013. De gecorrigeerde efficiencyratio was eveneens 44,7%. De twee incidentele posten in 2014 hadden geen impact op de gecorrigeerde lasten of gecorrigeerde totale baten: de resolutieheffing was begrepen in overige lasten en de bijzondere waardevermindering van goodwill was verantwoord op een separate regel in de winst-en verliesrekening. In 2013 werd de efficiencyratio van 50,0% negatief beïnvloed door incidentele posten. De gecorrigeerde efficiencyratio kwam

over 2013 uit op 43,5%. De lichte stijging van de efficiencyratio over 2014 ten opzichte van de gecorrigeerde ratio over 2013 was het gevolg van hogere gecorrigeerde operationele lasten.

Overige lasten van € 83 miljoen bestonden uit een last voor de bijdrage van SNS Bank aan de resolutieheffing aan Nederlandse banken in verband met de nationalisatie van SNS REAAL (€ 76 miljoen) en de bankenbelasting die sinds 2012 wordt opgelegd aan banken die in Nederland actief zijn (€ 7 miljoen).

De effectieve belastingdruk was in 2014 (40%) relatief hoog doordat de resolutieheffing, de bijzondere waardevermindering van goodwill en de bankenbelasting niet fiscaal aftrekbaar waren. Ook in 2013 was de effectieve belastingdruk relatief hoog (36%) met name door de last inzake compensatie van voormalige houders van participatiecertificaten en de bankenbelasting. Deze posten waren beiden niet fiscaal aftrekbaar.

4.7 Onze mensen

SNS Bank hecht veel waarde aan goed werkgeverschap. Alleen met goed gemotiveerde, deskundige en klantgerichte medewerkers zijn we in staat om onze missie te realiseren: een bank te worden die de menselijk maat weer in ere herstelt. Daar passen gedreven medewerkers bij die zich daar volop voor inzetten.

In 2014 is er veel gebeurd wat ook onze medewerkers heeft geraakt: SNS Bank bereidde zich in 2014 voor op een toekomst als volledig zelfstandige bank. Ondanks alle veranderingen die de bank doormaakt, constateren we dat onze medewerkers zich verbonden voelen met onze missie. Dat blijkt ook uit het jaarlijkse medewerkersonderzoek waarin medewerkers aangeven zich meer betrokken te voelen bij de organisatie. Ze staan achter het Manifest als anker voor ons denken en handelen.

4.7.1 Personele consequenties verzelfstandiging

In 2014 zijn grote vorderingen gemaakt met de ontvlechting van SNS REAAL tot een zelfstandige bank en verzekeraar. Deze ontvlechting heeft personele gevolgen gehad. Zo hebben we de governancestructuur van de groep gewijzigd en is een deel van de stafmedewerkers van SNS REAAL in de loop van 2014 overgegaan naar de bank. Per 1 januari 2015 hebben al deze medewerkers een nieuwe werkgever gekregen: SNS Bank N.V.

Bij de herinrichting van de bank heeft de Centrale Ondernemingsraad (COR) een belangrijke rol gespeeld. Begin 2014 gaf de COR een positief advies over de ontvlechting van het eerste deel van de groepsstaven en de toedeling ervan aan de bank. De Ondernemingsraad van de Bank bracht ook een positief advies uit over de herinrichting van de bank.

4.7.2 Werkgeverschap

De menselijke maat is niet alleen het uitgangspunt voor ons bankieren, maar ook voor ons personeelsbeleid. We streven ernaar een aantrekkelijke en verantwoorde werkgever te zijn.

In 2014 hebben we onze visie op werkgeverschap in lijn met het Manifest gebracht. In deze visie is de menselijke maat het uitgangspunt voor onze cultuur (mens voor mens) en stijl van leidinggeven. Elke medewerker kan het verschil maken en draagt bij aan het gezamenlijke resultaat. Onze rol als werkgever is onze medewerkers de kans te bieden om hun talenten te ontwikkelen en benutten. Het Manifest geeft richting aan ons werk, zodat we samen werken aan een betere bank voor onze klanten.

Invulling geven aan de missie

We dagen medewerkers uit onze missie *Bankieren met de menselijke maat* toe te passen in hun dagelijkse werk. Het gaat daarbij om drie waarden:

1. Ken je klant
Elke medewerker heeft een jaarlijkse prestatiedoelstelling om het klantbelang centraal te stellen in het werk. Het gaat hierbij niet alleen om medewerkers die dagelijks in gesprek zijn met de klant, maar ook om medewerkers die geen direct klantcontact hebben.
2. Versta je vak
Iedere medewerker moet vakbekwaam zijn. Voor medewerkers met klantcontact houdt dit in dat zij Wft-diploma's moeten behalen en hun financiële kennis permanent actueel houden. Wij bieden onze medewerkers instrumenten om hen daarbij te ondersteunen.
3. Toon lef
Om onze missie waar te kunnen maken, is lef nodig. Daarom is lef een verplichte competentie voor alle medewerkers. Hieronder verstaan we geen roekeloos gedrag, maar juist het lef om zich uit te durven spreken en ongewenst gedrag ter discussie te stellen. Lef betekent ook opkomen voor de belangen van de klant en streven naar de voor hem beste oplossing.

4.7.3 Medewerkerstevredenheid

De medewerkerstevredenheid over 2014 bedroeg een 7,5 en de betrokkenheid een 8,0. Een stijging ten opzichte van vorig jaar, zo blijkt uit het jaarlijkse medewerkersonderzoek. Medewerkers staan achter het Manifest en de strategie van de bank. Veel collega's raden onze producten en diensten aan bij anderen en bevelen ook onze organisatie aan als werkgever. Er is vooral veel lof voor Het Nieuwe Werken, wat zorgt voor een goede balans tussen werk en privé. Ook voor de informele werksfeer is veel waardering.

Er zijn ook aandachtspunten. Dit geldt bijvoorbeeld voor de doorgroeimogelijkheden en de loopbaanbegeleiding. Die zijn goed, maar kunnen nog beter, vinden onze medewerkers. Ook willen zij graag dat afdelingen beter gaan samenwerken. Tot slot geven zij het advies om de strategie goed te implementeren en door te vertalen naar het werk.

Superpromoters

Medewerkers die zich vol trots inzetten voor ons Manifest, kunnen Superpromoter worden. Dat zijn enthousiaste en constructief-kritische collega's die hun talenten en enthousiasme inzetten om het Manifest nog meer te laten leven. De groep Superpromoters is in 2014 snel gegroeid. Inmiddels hebben ruim honderd medewerkers de SNS

InHouse Superpromotor Academy doorlopen. Samen inspireren zij collega's en realiseren zij verbeteringen voor klanten. Omdat de groep bestaat uit medewerkers van diverse afdelingen, merken en disciplines, verbetert de samenwerking in de organisatie.

4.7.4 Integriteit

De jaarlijkse integriteitsmeting is in 2014 voor het eerst geïntegreerd in het jaarlijkse medewerkersonderzoek. Hierin zijn achttien integriteitsvragen opgenomen en in het verlengde daarvan ook vier vragen over Klantbelang Centraal. Per afdeling is nu inzichtelijk hoe deze scoort op de verschillende integriteitsaspecten (bespreekbaarheid, voorbeeldgedrag en dergelijke). Zo kan gericht actie worden ondernomen.

Om medewerkers vertrouwd te maken met de bankierseed, die in 2015 wordt ingevoerd, volgden zij een e-learningprogramma (Gezond Verstand, Gezond Geweten). De inhoud van het programma is gebaseerd op incidenten uit de praktijk. Het helpt medewerkers om risico's in bepaalde situaties goed in te schatten en de juiste maatregelen te treffen. In 2014 heeft 68 procent van de medewerkers dit e-learningprogramma gevolgd.

4.7.5 Talenten aantrekken en ontwikkelen

Al onze medewerkers hebben talenten en we stimuleren iedereen om die talenten te ontwikkelen en in te zetten. Voor specifieke groepen zoals trainees en top-talenten zijn specifieke programma's.

Traineeships

In september 2014 startten drie managementtrainees, drie financieel trainees en één IT-trainee bij ons. Zij volgen een ambitieus programma waarin zij elk half jaar een andere opdracht uitvoeren in een andere rol of afdeling. Daarnaast volgen zij diverse cursussen. Door hen kennis te laten maken met diverse onderdelen van het bedrijf, ontwikkelen zij een brede scope op de organisatie en ontdekken zij wat een passende plek voor hen is.

Talentenprogramma's

Tweeëntwintig medewerkers namen in 2014 deel aan ons *talent development*-programma. Hierin staat persoonlijke ontwikkeling centraal. Deelnemers ontdekken hoe ondernemend, creatief en innovatief ze zijn en hoe zij deze eigenschappen verder kunnen versterken. In challenge-teams bedenken de deelnemers samen hoe de bank en zichzelf het Manifest nog beter kunnen waarmaken. Zij worden daarbij ondersteund door leidinggevendenden van al onze onderdelen.

In 2014 was het voor het laatst dat in SNS REAAL-samenstelling het *management development*-programma

en *specialisten development*-programma plaats vonden. We zetten deze programma's op eigen wijze voort binnen SNS Bank.

4.7.6 Diversiteit

Ieder mens is anders. Dat is ook het uitgangspunt van ons personeelsbeleid. We staan dicht bij onze klanten als ons personeelsbestand een afspiegeling vormt van de maatschappij en de arbeidsmarkt. Daarom willen we een diverse organisatie zijn van mensen met verschillende persoonlijkheden, achtergronden en leeftijden en waarin het aantal mannen en vrouwen in balans is. Omdat we weten dat diversiteit leidt tot meer creativiteit en betere prestaties, stellen we onze (management)teams ook divers samen.

Netwerk van vrouwen op sleutelposities

Op grond van de Wet bestuur en toezicht geldt als streefcijfer dat ten minste 30 procent van de zetels in de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen bezet is door vrouwen en ten minste 30 procent door mannen. Onder de zeven leden van de Raad van Commissarissen zijn twee vrouwen; met 29 procent is de samenstelling dicht in de buurt van het streefcijfer. In de directie van SNS Bank N.V. is dat 20 procent, namelijk één van de vijf directieleden is een vrouw. In maart 2014 sloten we ons aan bij het netwerk Women in Financial Services (WIFS). Dit is een netwerk van vrouwen op sleutelposities in de financiële sector die zich inzetten voor een duurzame financiële sector. Door ons aan te sluiten bij WIFS, willen we de positie van deze vrouwen versterken.

Mensen met een arbeidsbeperking

Bij het principe 'Mens voor mens' past ook dat we ons actief inzetten om mensen met een arbeidsbeperking in dienst te nemen. De ambitie is in 2015 twintig mensen met een arbeidsbeperking te plaatsen. Tegelijkertijd zijn we actief in het regionaal samenwerkingsverband 'Utrecht Onbeperkt aan de Slag' om het contact tussen deze doelgroep en werkgevers makkelijker te maken. SNS Bank heeft zich in 2014 ook aangesloten bij De Normaalste Zaak. Dit is een netwerk van mkb-ondernemers en grote werkgevers die het 'de normaalste zaak' vinden dat iedereen de kans krijgt om naar vermogen deel te nemen aan de arbeidsmarkt. Op deze wijze levert SNS Bank een bijdrage aan de mogelijkheid tot inclusief ondernemen.

4.7.7 Duurzame inzetbaarheid

In 2014 hebben we diverse initiatieven ondernomen om de inzetbaarheid van medewerkers voor nu en in de toekomst te bevorderen. Dit is noodzakelijk, omdat de bankwereld in hoog tempo verandert. Dit biedt kansen voor medewerkers om zich verder te ontwikkelen, maar het stelt ook hoge eisen aan hun aanpassingsvermogen. Omdat de

werkgelegenheid in de sector afneemt, is het extra belangrijk dat onze medewerkers duurzaam inzetbaar zijn.

De initiatieven richten zich op drie voorwaarden voor duurzame inzetbaarheid:

Vitaliteit

Om de vitaliteit van onze medewerkers te stimuleren, bieden we iedere medewerker de mogelijkheid een gezondheidscheck uit te laten voeren. Veel medewerkers hebben van deze mogelijkheid gebruikgemaakt. In 2014 zijn we gestart met een nieuwe ronde: het BETER LEVEN-gezondheidsonderzoek.

Werkstress is een aandachtspunt, zeker gezien de vele veranderingen binnen de organisatie. Daarom is dit onderwerp bij medewerkers onder de aandacht gebracht. Zij kunnen in gesprek gaan met een bedrijfsarts of een consulent van de arbodienst. Verder bevat het arboplan oplossingen om werkdruk en werkstress te voorkomen of te verminderen. Medewerkers kunnen deelnemen aan verschillende trainingen, waaronder Life in Balance en Stressmanagement. Leidinggevenden en medewerkers kunnen ook gebruikmaken van de interventie *Aanpak Werkdruk*, bestaande uit drie themabijeenkomsten.

Persoonlijke ontwikkeling

Binnen ons bedrijf hebben medewerkers veel mogelijkheden om zich te ontwikkelen. In hun werk, bijvoorbeeld door andere taken te verrichten, of door het volgen van een opleiding of ontwikkeltraject. We hebben een ruim aanbod aan opleidingen, trainingen en workshops.

Het is ook in het belang van ons als werkgever dat medewerkers zich ontwikkelen. Het is dus niet vrijblijvend. Daarom hebben medewerkers elk jaar ten minste één doelstelling voor persoonlijke ontwikkeling. Die wordt besproken in de jaarlijkse gesprekkencyclus over prestaties en competenties.

Nieuw in 2014 was dat medewerkers zelf hun plannings-, functionerings- en beoordelingsgesprek konden voorbereiden met behulp van een e-learninginstrument. Het instrument stimuleert medewerkers om de regie te nemen over hun eigen loopbaan en een koppeling te maken tussen de eigen prestaties en de afdelingsdoelen. Zo brengen zij persoonlijk leiderschap concreet in de praktijk. Per gespreksronde kunnen medewerkers en leidinggevenden een workshop volgen.

LoopBaanPlaza

Met ons loopbaan- en mobiliteitscentrum LoopBaanPlaza helpen we medewerkers om aan de slag te gaan met hun

loopbaan. Dit gebeurt onder het motto 'Jouw toekomst is onze missie.' Medewerkers kunnen zelfinzichttesten maken en op basis van de uitkomsten een loopbaan- of ontwikkelplan opstellen.

Een uitgebreider traject is mogelijk voor intensievere loopbaanbegeleiding. In 2014 zijn er 147 trajecten en/of testen afgenomen door collega's die actief met hun loopbaan aan de slag wilden gaan. Iedere medewerker kan ook in gesprek gaan met een adviseur van LoopBaanPlaza. Om dit zo laagdrempelig mogelijk te maken, werden in 2014 op verschillende locaties inloopsprekuren gehouden.

LoopBaanPlaza is in het derde kwartaal van 2014 gestart met het geven van een serie workshops waarin medewerkers leren om uiteenlopende vaardigheden zelf in hun loopbaan verder vorm te geven: van het vergroten van zelfinzicht tot solliciteren en netwerken.

4.7.8 Arbeidsvoorwaarden Beloningsbeleid

Het beloningsbeleid van SNS Bank wordt op SNS REAAL niveau vastgesteld. De basis voor dat beloningsbeleid is vastgelegd in het Groepsbeleid Beloning SNS REAAL dat op alle medewerkers, inclusief de Raad van Bestuur, van toepassing is. SNS REAAL wil een maatschappelijk verantwoord beloningsbeleid voeren, dat goed uitlegbaar is naar alle stakeholders en recht doet aan hun belangen. In het Groepsbeleid Beloning SNS REAAL is ook vastgelegd dat de Raad van Commissarissen en de stafafdelingen Risk, Compliance, Juridische Zaken, Finance en P&O een belangrijke toezichthoudende en controlerende rol hebben bij zowel de implementatie als de uitvoering van het beloningsbeleid. Daarnaast toetst Group Audit periodiek en onafhankelijk de uitvoering van het beloningsbeleid. Op de website van SNS REAAL staan onder Corporate Governance diverse jaarlijkse beloningsrapportages.

Voor alle medewerkers van SNS Bank geldt dat hun vaste jaarsalaris is gebaseerd op een bij de functie passende salarisschaal waarbij de hoogte van de beloning is vastgesteld op basis van een marktvergelijking. Het uitgangspunt bij die vergelijking is dat SNS REAAL uiteindelijk niet hoger wil belonen dan de mediaan van de algemene markt. Naast het vaste jaarsalaris komen cao-medewerkers in aanmerking voor een beoordelingstoeslag die bij goed functioneren 2,25 procent van het jaarsalaris bedraagt. Het is een eenmalige toeslag die wordt toegekend in januari en waarvan de hoogte afhankelijk is van het functioneren in het kalenderjaar daarvoor.

Enkele groepen medewerkers hebben een regeling variabele beloning in plaats van de beoordelingstoeslag.

Beloning Management Body 2014 (Pillar 3)

in duizenden euro's	Direct uitgekeerd ¹	Uitgesteld	Totaal vast (contant)	Variabele beloning	Totale beloning
G. Van Olphen	550	--	550	--	550
M.B.G.M. Oostendorp	440	--	440	--	440
D.J. Okhuijsen	440	--	440	--	440
W.H. Steenpoorte	440	--	440	--	440
A.T.J. van Melick (vanaf 1-7-2014)	145	--	145	--	145
V. A. Baas (vanaf 1-7-2014)	119	--	119	--	119
R.G.J. Langezaal (vanaf 1-7-2014)	145	--	145	--	145
M. Wissels (vanaf 1-7-2014)	142	--	142	--	142
Totaal beloning	2.421	--	2.421	--	2.421

1 Direct uitgekeerd betreft de vaste beloning exclusief sociale lasten, bijdrage in ziektekostenverzekering en voordeel van het privé gebruik van ter beschikking gestelde auto.

Het gaat dan bijvoorbeeld om het senior management. De hoogte van de variabele beloning verschilt per functie en is gemaximeerd op (gemiddeld) 20 procent van het vaste jaarsalaris. De Directie van SNS Bank N.V. komt niet in aanmerking voor variabele beloning of beoordelingstoeslag.

Vooruitlopend op de invoering van de Wet beloningsbeleid financiële ondernemingen (Wbfo) is eind 2014 besloten om het beloningsbeleid al per 1-1-2015 aan te passen aan de vereisten van de Wbfo.

In de Pillar 3-rapportage wordt uitgebreider ingegaan op het beloningsbeleid van de Directie en senior management van SNS Bank. In bovenstaande tabel staat de beloning opgenomen van de Management Body (deze bestaat uit de statutaire directie van SNS Bank en de Raad van Bestuur van SNS REAAL). Voor een verdere toelichting van het beloningsbeleid en de beloning van de statutaire directie van SNS Bank N.V. verwijzen we naar het Pillar 3 rapport deel Remuneratie welke is opgenomen als bijlage in dit jaarverslag.

CAO

Na een intensieve periode met veel complexe onderhandelingen heeft SNS REAAL eind 2014 een nieuwe cao afgesloten voor de periode 1 januari 2014 tot 1 januari 2016. In de zomer bereikten we al een principeakkoord op de beoordelingstoeslag en het sociaal plan. De looptijd van het Sociaal Plan is van 1 augustus 2014 tot en met 31 december 2016.

De situatie waarin de organisatie zich bevindt, rechtvaardigt slechts een zeer beperkte collectieve loonsverhoging van 0,3 procent per 1 januari 2015 in ruil voor het vervallen van Goede Vrijdag als betaalde vrije dag en van 1 procent per 1 juli 2015. Ook is afgesproken dat de activiteiten op het gebied van duurzame inzetbaarheid

verder worden voortgezet en geïntensiveerd. De cao is van toepassing op 98 procent van de medewerkers.

Pensioenregeling

Per 1 januari 2014 is de pensioenregeling op een aantal onderdelen gewijzigd. De belangrijkste wijziging is dat de pensioenleeftijd is verhoogd van 62 naar 67 jaar. Per 1 januari 2015 is de pensioenregeling opnieuw gewijzigd. Door aanpassingen in het Witteveen kader is het opbouwpercentage ouderdomspensioen vanaf die datum verlaagd van 2,15 procent naar 1,875 procent.

Kerncijfers medewerkers

	2014	2013
Gemiddeld aantal FTE's ¹	2.258	2.107
Aantal FTE's jaarultimo ¹	2.506	2.009
Verhouding man/vrouw	50%/50%	49%/51%
Vrouwelijke leidinggevenden	30%	23%
Fultime en parttime werkzaam	69%/31%	66%/34%
Tijdelijk contract	11%	10%
Opleidingskosten (euro's per fte)	1.930	1.390
Ziekteverzuim	4,5%	4,6%
Respons medewerkersonderzoek	79%	79%
Instroom	10,7%	7,4%
Uitstroom	5,4%	13,0%

1 Exclusief fte's van IT&C en Group Audit, deze waren in 2014 nog onderdeel van SNS REAAL.

5 Risicobeheer, liquiditeit en kapitaalmanagement

Adequate risicobeheersing vervult in onze groep een sleutelrol om onze strategie te ondersteunen en uit te voeren. Risicobeheersing draagt bij aan een excellente bedrijfsvoering waarin financiële en niet-financiële risico's op een gecontroleerde manier worden beheerst.

5.1 Samenvatting en leeswijzer

In 2014 is het risicodomein van SNS Bank opnieuw ingericht vanwege de ontvlechting van de risicobeheersingsorganisatie die voorheen op groepsniveau was ingericht. Dit bood de gelegenheid om verbeteringen door te voeren in de organisatie van het risicomanagement (paragraaf 5.2). Binnen de Directie is een Chief Risk Officer benoemd en tevens zijn de risicobereidheid en -maatstaven geherformuleerd. Rapportages en sturing op de risicobereidheid zijn verder uitgebouwd. SNS Bank heeft gericht aandacht besteed aan het uitdragen van een gedegen risicocultuur. De tone-at-the-top is daarbij bepalend voor de risicocultuur binnen het bedrijf.

SNS Bank streeft naar een gematigd risicoprofiel. In 2014 voldeed het risicoprofiel aan de organisatiedoelstellingen en bleef ruim binnen de maatstaven van de risicobereidheid. Zie voor een nadere toelichting paragraaf 5.3.

Kapitalisatie

SNS Bank 'stand-alone' beschikt over een sterke Tier 1-kernkapitaalratio van 18,3% per ultimo 2014. De voornaamste risico-ongewogen kapitaalratio, de leverage ratio, is in 2014 gestegen van 3,1% ultimo 2013 naar 3,8% ultimo 2014.

SNS Bank is in een goede positie om ruim binnen de gestelde tijdslijnen te kunnen voldoen aan kapitaaleisen voortvloeiend uit toekomstige regelgeving zoals de leverage ratio, Minimum Required Eligible Liabilities-ratio (MREL) en Total Loss Absorbing Capacity-ratio (TLAC).

De komende jaren worden gebruikt om de kapitaalpositie, onder andere met behulp van de uitgifte van achtergesteld kapitaal en de inhouding van winst, verder te versterken en te diversificeren. Zie voor een nadere toelichting paragraaf 5.4.

Kredietrisico

Het kredietrisico van de uitzettingen van SNS Bank is in 2014 licht verbeterd. Met name omdat de particuliere hypotheekmarkt tekenen van herstel vertoont terwijl

opvolging van klanten in achterstand en risicobewaking extra aandacht krijgen. De portefeuille achterstallige hypotheeken daalde fractioneel tot € 2,0 miljard hetgeen mede een gevolg is van een lagere instroom aan hypotheeken in achterstand. De voorziening van SNS Bank om eventuele verliezen uit achterstallige hypotheeken te dragen steeg licht tot € 326 miljoen.

De portefeuille mkb-kredieten nam licht af tot € 1,0 miljard, terwijl de dekkingsgraad (voorzieningen) van achterstallige leningen steeg tot 60%. De portefeuille onderhandse leningen aan (semi) publiek sector daalde tot € 1,8 miljard; eind 2014 waren er geen posten met achterstand in deze portefeuille. De kredietwaardigheid van tegenpartijen voor uitzettingen in financiële instrumenten (€ 7 miljard; hoofdzakelijk overheidsobligaties) bleef van goede kwaliteit. Zie voor een nadere toelichting paragraaf 5.5.

Marktrisico

Het marktrisico betreft voornamelijk het renterisico. Het marktrisico bleef relatief beperkt en binnen de gestelde limieten. De rentegevoeligheid van het eigen vermogen is laag. Zie voor een nadere toelichting paragraaf 5.6.

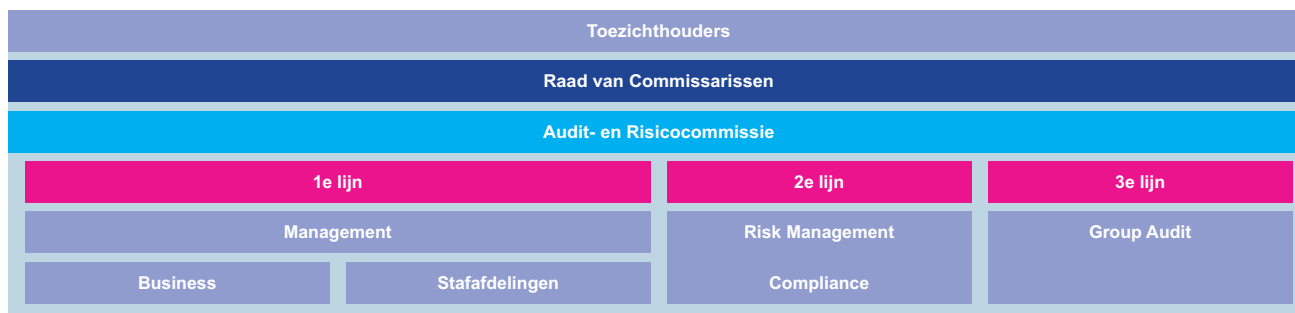
Liquiditeitsrisico

De liquiditeitspositie is verder verbeterd in 2014 en voldoet ruimschoots aan de doelstellingen. De Loan-to-Deposit-ratio is verbeterd van 122% ultimo 2013 naar 113% ultimo 2014 en de Net Stable Funding Ratio (NSFR) neemt toe van 120% in 2013 naar 130% in 2014. De Liquidity Coverage Ratio (LCR) blijft hoog en bedraagt ultimo 2014 455%. De funding van SNS Bank is robuust. Zij bestaat grotendeels uit spaargeld. Zie voor een nadere toelichting paragraaf 5.7.

Niet-financiële risico's

SNS Bank heeft in 2014 extra middelen ingezet om het beheer van de operationele risico's en de compliance-functie duurzaam te verstevigen. De uitrol van een Integrated Control Framework (ICF) zal bijdragen aan de beheersing van de processen en datakwaliteit. De uitrol van het ICF zal meerdere jaren vergen. Zie voor een nadere toelichting paragraaf 5.9.

5.2 Herinrichting risicomanagement

Als gevolg van de nieuwe inrichting van onze organisatie is per juli 2014 een nieuwe, op SNS Bank toegespitste risicogovernance en risicomanagementorganisatie ingericht. In de nieuwe risicomanagementorganisatie zijn de financiële en niet-financiële risico's onder aansturing van de Chief Risk Officer gebracht, net als de verantwoordelijkheid voor compliance en juridische zaken.

SNS Bank stuurt op een gematigd risicoprofiel. Ons risicoprofiel is in 2014 opnieuw vastgesteld en uitgewerkt in ons risicomanagement. In 2014 is vooral de nadruk gelegd op de uitwerking en sturing van financiële risico's. In 2015 leggen we extra focus op niet-financiële risico's en de verdere integratie van risicobereidheid in de planning- en budgetteringscyclus.

Een belangrijk onderdeel bij deze integratie is het verder uitrollen van het Integrated Control Framework. Daarmee kunnen we de komende jaren doorgroeien naar een risicobeheersing waarbij de verschillende hulpmiddelen goed op elkaar aansluiten en nog meer geïntegreerd zijn. Hiervoor is een extra investering in kennis, kunde en systemen gewenst. Dit zal er voor zorgen dat informatie en analyses sneller beschikbaar zijn ten behoeve van het management, klanten, stakeholders en toezichthouders.

Naast de verhoging van de snelheid waarmee rapportages ter beschikking komen, wordt er ook geïnvesteerd in de verhoging van de kwaliteit van integrale risicorapportages door aanscherping van (risico)definities, eenduidigheid van data en informatie. De verankering van wet- en regelgeving in de organisatie gaat hand in hand met het verder ontwikkelen van de juiste risicocultuur, zoals bepaald in ons Manifest en ons risicoprofiel.

5.2.1 Risicogovernance

5.2.1.1 Three lines of defence

De risicogovernance is het afgelopen jaar doorontwikkeld op basis van het 'three lines of defence' model.

Eerste lijn - Business

Het (lijn)management van de bedrijfsonderdelen van SNS Bank is verantwoordelijk voor het inrichten en uitvoeren van de eigen processen, voor het risico dat wordt genomen en voor de resultaten hiervan. Dit gebeurt binnen de kaders van het risicomanagementbeleid en de afgesproken risicobereidheid.

Tweede lijn – Risk Management

Risk Management bepaalt de grenzen voor de eerste lijn door beleidskaders en beleidsnormen op te stellen. Daarnaast ondersteunt en adviseert de tweede lijn het management in de eerste lijn en bewaakt ze of de eerste lijn zijn verantwoordelijkheden op een juiste wijze uitvoert. Hierover brengt de tweede lijn rapport uit, adviseert de Directie of de risicobeheersingscomités en escaleert indien nodig.

De Chief Risk Officer wordt ondersteund door risicomanagement-, compliance-, bijzonder beheer en juridische afdelingen in het zogenoemde risicodomein. De afdeling modelvalidatie is zelfstandig gepositioneerd binnen dit domein en vervult een onafhankelijke rol bij het toetsen en valideren van de risicomodellen.

Derde lijn – Group Audit

Group Audit toetst periodiek risicogebaseerd de opzet, bestaan en werking van de processen van de eerste en tweede lijn. Daarnaast evalueert Group Audit de effectiviteit van de governance, het risicomanagement en de beheersingsprocessen en geeft zij hierover een onafhankelijk oordeel aan de Directie en aan de Raad van Commissarissen van SNS Bank.

In de beschrijving van de belangrijkste risicocategorieën gaan we dieper in op de verantwoordelijkheden per risicogebied voor de eerste en de tweede lijn.

5.2.1.2 Risicocomités

De Directie van SNS Bank is eindverantwoordelijk voor de risicobeheersing binnen de bank. Zij wordt hierin ondersteund door de risicocomitéstructuur met vertegenwoordigers van de eerste en de tweede lijn.

- Het Bank Risico Comité (**BRC**) is het hoogste aan de Directie van SNS Bank rapporterende orgaan voor risicobeheersing. De voorzitter is de directievoorzitter. Het BRC definieert het gewenste risicoprofiel voor financiële en niet-financiële risico's. Ook stelt het de risicobereidheid, risicobeleidskaders en het risicobeheersingsraamwerk vast voor SNS Bank en alle daaronder vallende juridische entiteiten.
- Het Product Approval and Review Comité (**PARC Bank**) heeft als taak om nieuwe en bestaande producten die aan onze klanten worden aangeboden, periodiek te evalueren en goed te keuren. De directievoorzitter zit de vergadering voor. Sturing vindt plaats op het risicoprofiel van bestaande en nieuwe producten en diensten. Wet- en regelgeving, het belang van de klant en ons Manifest zijn hiervoor richtinggevend. Het PARC Bank beoordeelt de financiële en niet-financiële risico's bij de ontwikkeling van nieuwe producten of de revisie van bestaande producten.
- Het Niet-Financieel Risicocomité (**NFRC Bank**) is verantwoordelijk voor de sturing van de risicokaders en risicobereidheid voor niet-financiële risico's. De vergadering wordt geleid door de directievoorzitter. Tot de verantwoordelijkheden van het NFRC Bank behoren het vaststellen van normen en limieten op het gebied van niet-financiële risico's, binnen de kaders van het BRC. Daarnaast monitort het NFRC Bank de naleving van relevante wet- en regelgeving en aanwijzingen van de toezichthouders, de risicobereidheid en de werking van het ICF.
- Het Asset & Liability Comité (**ALCO Bank**) identificeert, monitort en beheert de marktrisico's, met als oogmerk een beheerste waardeontwikkeling van de balans van de bank op zowel de korte als lange termijn. Het ALCO Bank wordt door de CFO voorgezeten. Het Comité neemt besluiten over de sturing van onder meer het renteresultaat, de markt- en boekwaarde van het eigen vermogen en de liquiditeitspositie. Ook geeft het ALCO Bank invulling aan tactische keuzes voor normering van risico's, de invulling van modelparameters en aan besluitvorming over rente-, valuta- of cashmanagementtransacties.
- Het Krediet Comité (**KC Bank**) is verantwoordelijk voor de beheersing van kredietrisico's. De CRO is voorzitter. Dit Comité stelt beleid en kaders vast en houdt toezicht op de operationalisering ervan. Het KC Bank stelt acceptatiecriteria voor retailfinancieringen vast, geeft akkoord op banklijnen en accepteert kredietvoorstellen of wijst deze af. Daarnaast stelt het de voorzieningen en afboekingen vast. Tot slot stuurt en bewaakt het Comité de ontwikkeling van het kredietrisico in de portefeuilles.

- Het Directie Pricing Comité (**DPC Bank**) stuurt op een duurzaam winstgevend portefeuille en maakt hierbij een afweging tussen volume, risico en rendement. Dit gebeurt binnen de kaders van externe regelgeving, het risicobeleid en het Manifest. De directievoorzitter leidt de vergadering. Met behulp van het prijsbeleid wordt het pakket gestuurd zodat het aansluit bij de doelmarkten.
- Het Model Governance Comité (**MGC Bank**) bewaakt de kwaliteit en uniformiteit van alle financiële risico- en waarderingsmodellen. Dit doet het Comité door uitgangspunten voor modelontwikkeling vast te stellen en nieuwe of gewijzigde modellen goed te keuren. De CRO is voorzitter van dit Comité.

Naast de risicocomitéstructuur is in 2014 een **Regulatory Board** ingericht. Deze heeft als taak nieuwe, relevante wet- en regelgeving te signaleren en toe te zien op een juiste implementatie daarvan binnen onze bank. Daarnaast hebben we in 2014 de **Information Board** opgericht. Deze stelt beleid vast over datamanagement en bewaakt de implementatie ervan. Ook is de Information Board verantwoordelijk voor het vaststellen van de datadefinities die SNS Bank hanteert.

De Regulatory Board en de Information Board vallen beide onder de verantwoordelijkheid van de CRO en de CFO met als deelnemers de relevante vertegenwoordigers vanuit het risicodomein en het financiedomein. In de Information Board is ook de IT-afdeling vertegenwoordigd.

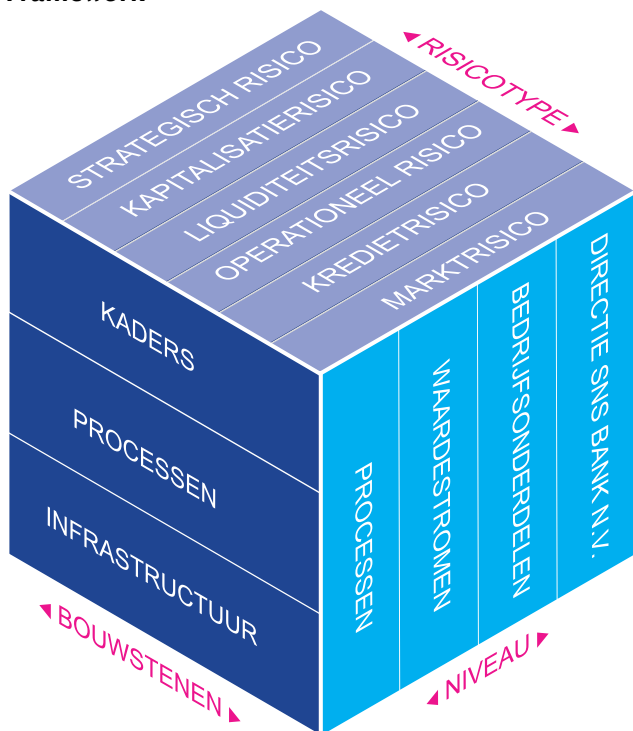
5.2.1.3 Risicobeheersing - Integrated Control Framework

In 2014 is gestart met de inrichting van het ICF als kader voor de risicobeheersingsmethodiek. Het ICF bestaat uit verschillende bouwstenen. De bouwstenen creëren duidelijke kaders en zorgen voor gestroomlijnde beheersprocessen met een passende infrastructuur. Ze geven hierdoor ook richting aan de juiste risicocultuur.

Om de belangrijkste procesoverstijgende risico's die onze strategische doelstellingen kunnen beïnvloeden in kaart te brengen, voeren we periodiek risico-assessments uit. De uitkomst hiervan kan aanleiding geven de strategische doelstellingen aan te passen.

Actuele ontwikkelingen in de risicotypen kunnen gevolgen hebben voor onze risicobereidheid. Dit monitoren we regelmatig. Overschrijdingen van de risicobereidheid worden hierdoor op tijd gesignaleerd zodat voorstellen voor mitigerende maatregelen kunnen worden voorgelegd aan de risicobeheersingscomités.

Figuur Schematische weergave Integrated Control Framework

SNS Bank heeft binnen het ICF een aantal typen beheersmaatregelen vastgesteld voor het realiseren en bewaken van de risicobereidheid. De belangrijkste hiervan zijn:

- **Entity-level controls** zijn organisatiebrede beheersmaatregelen. Bij de beoordeling van de Entity-level controls wordt de beheersingsstructuur van een organisatie beoordeeld, zoals de algehele controleomgeving, de organisatiebrede risicoanalyse door het management en de informatie- en communicatielijnen binnen de organisatie.
- **Proces controls** zijn beheersmaatregelen waarbij de beheersing op procesniveau centraal staat.
- **Preventieve controls** beperken voorzienbare risico's. Bijvoorbeeld door het gebruik van wachtwoorden om misbruik te voorkomen.
- **Detectieve controls** identificeren risico's zodra deze zich voordoen. Bijvoorbeeld door het monitoren van klachtenontwikkelingen om het risico van slechte dienstverlening te identificeren.
- **Key controls** dekken essentiële risico's af. Dit zijn beheersmaatregelen die (1) key risico's afdekken die betrekking hebben op een kritieke stap in het proces en/of een kritieke inhoudelijke controle, of (2) meerdere risico's tegelijkertijd afdekken, of (3) één of meerdere risico's afdekken die een strategische impact hebben.

Het ICF voorziet in periodieke rapportages over de mate dat de organisatie 'in control' is. Deze rapportages zullen

bijdragen aan de onderbouwing van de jaarlijkse 'in control'-verklaringen.

5.2.2 Risicocultuur

Het Manifest van SNS Bank is het anker voor ons denken en handelen om strategische ambities gestalte te geven. Het geeft tevens de kaders voor de risicocultuur die we nastreven.

Voor een gedragen risicocultuur is de 'tone-at-the-top' van belang. SNS Bank heeft hier in 2014 zichtbare invulling aan gegeven met de benoeming van een Chief Risk Officer in de Directie, de hernieuwde inrichting van de risicocomités en een evenwichtig beloningsbeleid met gepaste aandacht voor de verhouding tussen volume, risico en rendement.

Onderdeel van de strategie van SNS Bank is om tot een 'excellente bedrijfsvoering' te komen. Hiertoe behoort een voorspelbare en beheerste bedrijfsvoering binnen het gematigde risicoprofiel. Wij verwachten van de medewerkers dat ze binnen hun eigen verantwoordelijkheidsgebied bekend zijn met de risico's en hiermee op een bewuste manier omgaan.

De risicocultuur is doorvertaald in het beloningsbeleid en de planning- en beoordelingscyclus van individuele medewerkers. Leidinggevendens dragen er zorg voor dat de risicorichtlijnen bij de medewerkers bekend en inzichtelijk zijn.

Ter ondersteuning van de gewenste risicocultuur hebben we in 2014 verschillende initiatieven ondernomen om integriteit nog beter in de cultuur te verankeren. Er zijn diverse trainingen en workshops gehouden waaronder een trainings- en awarenessprogramma om het integriteitsbewustzijn te vergroten. Aan alle medewerkers is individueel het e-learningprogramma "Gezond Verstand, Gezond Geweten" aangeboden. Hierin staan de gedragsregels van SNS Bank centraal. Verder hebben we medewerkersbijeenkomsten georganiseerd waarin we het thema Klantbelang Centraal hebben verdiept. Specifieke doelgroepen volgden een training Klantintegriteit. Tenslotte zijn we begonnen met workshops over integere en beheerste bedrijfsvoering.

De komende jaren zullen we onze risicocultuur verder ontwikkelen. We gaan een risicobewustwordingsprogramma uitvoeren om de risicobeheersing verder te verbeteren.

Figuur Risicoclassificatie

5.3 Risicoprofiel en risicobereidheid

5.3.1 Belangrijkste risico's

We beschouwen het kredietrisico als het belangrijkste financiële risico. De kredietportefeuille heeft een zeer sterke focus op Nederlandse hypotheeklen. Ondanks deze (strategisch gekozen) concentratie kent de kredietportefeuille een ruime spreiding op de onderliggende kredietnemers. We nemen bovendien maatregelen om de kwaliteit van onze kredietportefeuilles te bewaken. Voor een deel van de bestaande klantenportefeuille zullen we aanvullende informatie over klantintegriteit vastleggen.

De financierbaarheid van SNS Bank vormt een belangrijk risico. De komende jaren zullen gebruikt worden om de kapitaalpositie verder te versterken waarmee de gewenste diversificatie in het verliesabsorberend vermogen van het kapitaal wordt bereikt.

Om de operationele risico's te beperken, optimaliseren wij de hypotheekketen. Dit bereiken we onder meer door een vereenvoudiging van het IT-landschap en verbetering van datakwaliteit. Deze maatregelen sluiten aan op onze strategie om te komen tot excellente bedrijfsvoering.

SNS Bank onderkent dat het cybercrimerisico een relevante en continue bedreiging is. Om onze klanten en organisatie hier verder tegen te beschermen, investeren we ook in 2015 in de verbetering van de weerbaarheid tegen cybercrime.

5.3.2 Risicoclassificatie

De risicoclassificatie vormt het stramien voor de opzet van risicobeheersing en risicobereidheid. Elk risicotype is verder uitgewerkt in onderliggende subrisico's en in kwalitatieve en interne meetbare maatstaven. De risicoclassificatie wordt jaarlijks geëvalueerd om te beoordelen of alle relevante risico's zijn onderkend en uitgewerkt in het risicoprofiel.

5.3.3 Risicobereidheid en maatstaven

De risicobereidheid is een uitwerking van ons risicoprofiel en geeft aan hoeveel risico wij bereid zijn te nemen bij het realiseren van de strategische doelstellingen. Onze doelstelling bij de vaststelling van de risicobereidheid is het waarborgen van de financiële soliditeit en het maken van de juiste afwegingen tussen risico en de verwachte inkomsten, binnen de kaders van ons Manifest.

Alle risico's in de risicoclassificatie zijn onderdeel van de risicobereidheid.

- Op basis van de risicoclassificatie formuleren we per risicotype een Risk Appetite Statement dat de risicobereidheid op kwalitatieve wijze beschrijft.
- We formuleren interne maatstaven waarmee we ons risicoprofiel meetbaar maken.
- We voorzien de maatstaven van begrensde risico-indicatoren en beoordelen of de actuele waarden van de risico-indicatoren binnen de normering blijven en of we derhalve aan ons gewenst risicoprofiel voldoen.

Dit proces van vaststellen en limiteren van risico-indicatoren is onderdeel van onze jaarlijkse planning- en controlcyclus.

Onderstaande tabel geeft de uitwerking van onze risicoclassificatie, Risk Appetite Statements en maatstaven:

Risicotype met definitie	Risk Appetite Statement	Risicomaatstaf
Strategisch risico		
Het risico dat strategische doelstellingen niet worden gerealiseerd, omdat de onderneming niet, niet in voldoende mate, of niet snel genoeg op veranderingen in de omgevingsfactoren en het ondernemingsklimaat reageert.	Wij willen een mensgerichte, maatschappelijke en duurzame retailbank zijn die in staat is zich tijdig aan te passen aan wijzigende businessomstandigheden met als doel klanten excellente diensten te verlenen.	Aanpassingsvermogen De mate waarin wij in staat zijn flexibel in te spelen op kansen en bedreigingen in de markt en omgeving en in staat zijn veranderingen tijdig, beheerst en kostenefficiënt door te voeren.

Financiële risico's

Risicotype met definitie	Risk Appetite Statement	Risicomaatstaf
Kapitalisatierisico		
Het risico dat de kapitaalpositie onvoldoende is om als buffer te dienen voor het optreden van onverwachte verliezen die kunnen optreden als één of meer risico's waaraan de onderneming blootstaat zich manifesteert.	Wij streven naar een solide kapitalisatie die aansluit bij de vereisten van toezichhouders en marktpartijen, zodat wij onze rol van retailbank in de toekomst bestendig kunnen blijven vervullen.	Kapitalisatiegraad De mate waarin wij inclusief dochterondernemingen gekapitaliseerd zijn.
Liquiditeitsrisico		
Het risico dat de onderneming niet op korte termijn kan beschikken over voldoende liquide middelen om aan financiële verplichtingen te voldoen, al dan niet onder normale omstandigheden of in tijden van stress. Daarnaast wordt onder liquiditeitsrisico de kans verstaan dat de balansstructuur zich zodanig ontwikkelt dat de onderneming overmatig blootgesteld raakt aan verstoringen binnen haar fundingbronnen.	Wij houden een adequate en flexibele liquiditeitspositie aan waarbij we nadrukkelijk rekening houden met de verschillende vormen van liquiditeitsrisico.	Balansstructuur De mate waarin wij toegang hebben tot funding door direct opvraagbaar retailgeld plus aanvullende kapitaalmarktfinanciering aan te trekken. Liquide activa van hoge kwaliteit Kwalificatie van het algehele liquiditeitsniveau onder normale omstandigheden, rekening houdend met lichte stress. Totale liquiditeitspositie Kwalificatie van het algehele liquiditeitsniveau onder extreme omstandigheden.
Kredietrisico		
Het risico dat een kredietnemer/tegenpartij een financiële of andere contractuele verplichting niet nakomt.	Kredietrisico hypotheek Wij streven ernaar om het kredietrisico als gevolg van hypotheekverstrekkingen zodanig te beheersen dat de kredietverliezen acceptabel zijn voor de bank. Het acceptatiebeleid voor hypotheek is er dan ook op gericht om klanten te behoeden voor onverantwoorde financiële risico's.	Nieuwe instroom Kwalificatie van volume en kwaliteit van de nieuwe instroom. Performing Kwalitatieve beoordeling van de bestaande portefeuille. Uitstroom Kwalificatie van volume en kwaliteit van de uitstroom.
	Kredietrisico zakelijk Wij streven ernaar het kredietrisico als gevolg van zakelijke activiteiten zodanig te beheersen dat onze financiële positie (kapitalisatie, liquiditeit) niet in gevaar komt.	Non-performing Kwalificatie van de achterstanden en het voorzieningenniveau. Concentratiegraad Mate van exposure-concentratie bij met elkaar verbonden tegenpartijen/debiteuren.

Risicotype met definitie	Risk Appetite Statement	Risicomaatstaf
Marktrisico		
Het risico dat het vermogen, resultaat of de continuïteit wordt bedreigd door bewegingen in het niveau van en/of volatiliteit in marktprijzen waaraan de onderneming blootstaat.	Wij streven ernaar de impact van het marktrisico op het eigen vermogen en resultaat adequaat te beheersen.	Rentemonitor Kwalificatie van de algehele impact op het vermogen en resultaat onze groep van de bewegingen van de rente en creditspreads op basis van de geaggregeerde beoordeling van de onderliggende indicatoren voor marktrisico.

Niet-financiële risico's

Risicotype met definitie	Risk Appetite Statement	Risicomaatstaf
Operationeel risico		
Het risico van directe of indirecte verliezen die het gevolg zijn van ontoereikende of gebrekkige interne processen en systemen, van ontoereikend of gebrekkig menselijk handelen, dan wel van externe gebeurtenissen (zoals fraude- en criminaliteitsrisico's).	Onze effectieve en efficiënte processen staan borg voor hoge kwaliteit. Wij accepteren lage foutenpercentages in de uitvoering en als fouten voorkomen leren we hiervan.	Waardestroom performance monitor De mate waarin wij in staat zijn onze belangrijke waardestromen kwalitatief uitstekend en op efficiënte en effectieve wijze uit te voeren. Monitor businesspartners De mate waarin de businesspartners in lijn opereren met onze doelstellingen, regels en eisen.
	Om onze klanten en bedrijfsprocessen te ondersteunen, hebben wij een efficiënte IT-voorziening en hebben wij een lage tolerantie voor verstoringen in; integriteit en continuïteit van systemen, de betrouwbaarheid en vertrouwelijkheid en integriteit van informatie.	Modelmonitor De mate waarin wij onze financiële modellen adequaat aanpassen aan actuele omstandigheden. IT-Performancemonitor De mate waarin wij beschikken over effectieve en efficiënte IT-systemen voor onze klanten en eigen bedrijfsvoering, inclusief de maatregelen die zijn getroffen om de beschikbaarheid, integriteit, vertrouwelijkheid en continuïteit van de informatievoorziening te waarborgen.
	Wij werken met voldoende, competente medewerkers en bieden een omgeving die hen in staat stelt met plezier en lef de organisatiedoelen te realiseren.	Personeelsmonitor De mate waarin wij beschikken over gemotiveerde, competente, kritische en tevreden medewerkers.
		Cultuurmonitor De mate waarin onze cultuur bijdraagt aan een integere en verantwoorde bedrijfsvoering. Fraude- en criminaliteitsmonitor De mate waarin wij in staat zijn verliezen door interne en externe fraude en (cyber)criminaliteit tijdig te signaleren en hiertegen maatregelen te nemen.
		Omgevingsmonitor

Risicotype met definitie	Risk Appetite Statement	Risicomaatstaf
		De mate waarin wij in staat zijn om de schade door externe gebeurtenissen te beperken.
Verslagleggingsrisico		
Het risico dat de onderneming haar interne en externe stakeholders en toezichthouders onbetrouwbare informatie verstrekt.	Wij bieden onze stakeholders (intern en extern) een redelijke mate van zekerheid dat de informatie betrouwbaar is.	Verslagleggingsmonitor De mate waarin de betrouwbaarheid van de (financiële) informatie, de verslagleggingsprocessen en de achterliggende data is gewaarborgd.
Compliancerisico		
Het risico dat de integriteit van de onderneming wordt aangetast door handelingen (of het nalaten hiervan) in strijd met haar interne (kern)waarden, maatschappelijke normen en waarden of gedrag gerelateerde wet- en regelgeving danwel voorschriften waaraan de onderneming gebonden is bij de verlening van haar financiële diensten, of de vertaalslag hiervan in interne regelgeving.	Wij hebben geen tolerantie voor overtredingen van interne en externe wet- en regelgeving.	Compliancemonitor De mate waarin onze integriteit wordt aangetast door de geleverde producten en diensten, door het handelen van medewerkers, door het handelen van de business partners en/of door (niet integere) klanten.
Juridisch risico		
Het risico dat de onderneming aansprakelijk wordt gesteld voor huidige en toekomstige schades.	Onze bedrijfsvoering draagt bij aan het voorkomen van claims. Indien zich onverhoopt toch claims voordoen, worden deze op zorgvuldige wijze afgewikkeld.	Litigation monitor De mate waarin wij materiële risico's lopen op claims van stakeholders en derden.
Reputatierisico		
Het risico dat doelstellingen niet (kunnen) worden behaald omdat onvoldoende rekening wordt gehouden met het door de buitenwereld gedeelde beeld en oordeel over de onderneming (onder wie klanten, tegenpartijen, aandeelhouders en toezichthouders).	Onze merken (SNS, BLG Wonen, ASN Bank, RegioBank, Zwitserleven) roepen vertrouwen op bij onze stakeholders door onze financiële producten en diensten, de integriteit van onze medewerkers, en de naleving van wet- en regelgeving. Om dit te waarborgen nemen wij toereikende maatregelen waarmee we potentiële aantasting van het vertrouwen van onze stakeholders kunnen beheersen.	Vertrouwensmonitor De mate waarin de stakeholders (onder wie klanten, businesspartners, aandeelhouders en toezichthouders) vertrouwen hebben in ons.

Interne stresstesting

Naast risicomaatstaven gebruikt SNS Bank ook stresstesting. Stresstesting wordt gebruikt als instrument om inzicht te krijgen in de risico's van SNS Bank. Dit risico wordt gemeten door het effect dat een extreem maar plausibel scenario heeft op onze posities en doelstellingen. De stresstest vormt een aanvulling op de bestaande (kwantitatieve) risicomodellen en -maatstaven. Daarnaast vormen ze een essentieel onderdeel van de interne processen ter beoordeling van de toereikendheid van kapitaal en liquiditeit. Zie voor een nadere toelichting paragrafen 5.4 en 5.7.

5.3.4 Relatie met IFRS 7 en Pillar 3

In dit hoofdstuk, 'Risicobeheer, liquiditeits- en kapitaalmanagement', geven wij informatie die is vereist op basis van IFRS 7 en IAS 1. Deze informatie is onderdeel van de accountantscontrole op de jaarrekening. Daarnaast is in de Pillar 3-rapportage aanvullende informatie opgenomen over de risico's, risicomangement en kapitaaltoereikendheid van SNS Bank. Deze informatie is vereist op basis van CRD IV en CRR maar vormt geen onderdeel van de accountantscontrole.

Door de invoering van de nieuwe CRD IV-richtlijn dit jaar worden in vergelijking tot 2013 deels andere vereiste tabellen opgenomen en daarnaast worden in de tabellen meer exposure classes onderkend. De vergelijkende cijfers

2013 zijn in overeenstemming gebracht met deze wijzigingen. In het geval dat vergelijkende cijfers zijn aangepast voor tabellen die niet zijn gewijzigd ten opzichte van tabellen die in de risicoparagraaf 2013 waren opgenomen wordt de aanpassing vermeld bij de tabel.

5.3.5 **EDTF referenties**

De Enhanced Disclosure Task Force (EDTF) is een initiatief van de Financial Stability Board. Deze internationale taskforce bestaat uit gebruikers en opstellers van jaarverslagen van financiële instellingen. De taskforce heeft 32 aanbevelingen gedaan voor disclosure van banken. SNS Bank onderschrijft de aanbevelingen en we hebben een groot aantal hiervan verwerkt in dit jaarverslag. In hoofdstuk 7 met aanvullende informatie is een overzicht opgenomen op welke wijze de EDTF-aanbevelingen in het jaarverslag en de Pillar 3-rapportage zijn verwerkt.

5.4 Kapitaalmanagement

Kapitaal vormt een buffer voor de risico's die SNS Bank loopt. Om de continuïteit te waarborgen en stakeholders te beschermen, stellen marktpartijen en toezichthouders eisen aan zowel de omvang als de samenstelling van het kapitaal. Daarnaast hanteert SNS Bank interne normen waaraan moet worden voldaan.

Belangrijkste ontwikkelingen

Zoals vermeld in de samenvatting in 5.1 zijn de belangrijkste ontwikkelingen:

Op 16 februari 2015 maakte SNS REAAL de verkoop van VIVAT aan Anbang Group Holdings Co. Ltd. bekend. De transactie is onder voorbehoud van goedkeuring van de toezichthouders en zal naar verwachting in het derde kwartaal van 2015 worden afgerond. Met het oog op de verkoop hebben de Nederlandse Staat en SNS REAAL besloten toe te werken naar een stand-alone positie van SNS Bank onder de Nederlandse Staat.

Na afronding van de verkoop wordt SNS Bank vanuit SNS REAAL holding overgedragen aan de Nederlandse Staat. Op dat moment zal SNS Bank N.V. niet langer deel uitmaken van de prudentiële consolidatiekring.

SNS Bank 'stand-alone' beschikt over een sterke kernkapitaal ratio van 18,3% (volledig ingefaseerd 17,4%) ultimo 2014. De voornaamste risico-ongewogen kapitaalratio, de leverage ratio, is in 2014 gestegen van 3,1% ultimo 2013 naar 3,8% ultimo 2014 (respectievelijk van 2,5% naar 3,6% volledig ingefaseerd), maar ligt nog niet boven de toekomstige eis van 4%.

Voor een bank die zich richt op particuliere hypotheeklen, leiden de verwachte normen voor ongewogen kapitaalratio's, zoals de voorziene Nederlandse norm voor de leverageratio van 4% Tier 1-kernkapitaal, tot een hoger vereist kapitaal dan op basis van de risicogewogen ratio's, althans op grond van de huidige risicowegingen. SNS Bank verwacht dat haar kapitaalratio's verder zullen verbeteren dankzij winstinhouding en de uitgifte van achtergestelde schuld in 2015 en daarna.

SNS Bank is goed gepositioneerd om te voldoen aan de kapitaalvereisten die uit toekomstige regelgeving voortvloeien, zoals de leverageratio, MREL en TLAC. SNS Bank streeft naar een gediversifieerde kapitaalstructuur met afdoende achtergestelde en senior unsecured funding, zodat rekeninghouders met een saldo van meer dan € 100.000 niet met een bail-in te maken krijgen. De komende jaren worden gebruikt om de kapitaalpositie verder te versterken en te diversificeren.

In 2014 heeft SNS Bank deelgenomen aan het Comprehensive Assessment welke de ECB en de EBA uitgevoerd hebben bij 128 grote banken in de Eurozone als onderdeel van de oprichting van een Europese bankenunie. Het Comprehensive Assessment kan gezien worden als een toelatingstest tot het Europese toezichtkader: het Single Supervisory Mechanism. SNS Bank is geslaagd voor de EU- brede stresstest. Hierbij kwam SNS Bank, gebaseerd op de ultimo 2013 cijfers, in het adverse scenario uit op 6,8% Tier 1-kernkapitaal, boven de 5,5% Tier 1-kernkapitaaldrempel, terwijl de bank volledig ingefaseerd uitkwam op 4,9%.

Doordat SNS Bank geslaagd is voor deze EU-brede stress test treden wij toe tot het Single Supervisory Mechanism, dat een onderdeel vormt van de Europese bankenunie.

5.4.1 Management en beheersing

Het primaire doel van kapitaalmanagement is ervoor te zorgen dat er altijd wordt voldaan aan de interne doelstellingen en externe kapitaalvereisten en te waarborgen dat er voldoende kapitaal beschikbaar is om de strategie van SNS Bank te ondersteunen.

De kapitaalbehoefte wordt bepaald aan de hand van de risicobereidheid en businessplannen, rekening houdend met de verwachtingen en vereisten van externe stakeholders, zoals klanten, toezichthouders en investeerders.

De kapitaaltoereikendheid van SNS Bank wordt continu gemonitord en afgezet tegen de risicobereidheid en strategie. Dit is onderdeel van het Internal Capital Adequacy Assessment Process (ICAAP).

Het kapitaalmanagement van SNS Bank bestaat uit de volgende hoofdactiviteiten:

- Bepalen van het minimaal benodigde kapitaal.
- Bepalen van de gewenste hoeveelheid kapitaal.
- (Kwalitatief) beoordelen van de kapitaaltoereikend.
- Uitvoeren van stresstesten op de kapitaaltoereikendheid.
- Sturen van de kapitaaltoereikendheid naar het gewenste niveau door kapitaalacties.

Als onderdeel van het Operationeel Plan stelt SNS Bank jaarlijks een Kapitalisatie- en Liquiditeitsplan op waarin meerdere risicoscenario's worden uitgewerkt en vergeleken met de risicobereidheid. In het kader van de jaarlijkse planning- en controlcyclus worden de strategische doelstellingen geëvalueerd en vastgesteld.

Bij de kwantitatieve beoordeling van de kapitaalpositie vergelijken we het aanwezige kapitaal en de samenstelling

daarvan zowel met de externe vereisten onder het huidige toezichtskader, als met onze interne normen en het economisch kapitaal. Wij houden hierbij ook rekening met verwachte ontwikkelingen in wet- en regelgeving met betrekking tot kapitalisatie. Wij zetten zowel instrumenten in om het vereiste kapitaal en daarmee samenhangende risico's te sturen, als instrumenten om het beschikbare kapitaal naar het gewenste niveau te sturen.

Iedere maand wordt aan de hand van een verkorte versie van het Kapitalisatie- en Liquiditeitsplan de ontwikkeling van dit plan behandeld in het ALCO Bank. Op basis hiervan kan desgewenst worden bijgestuurd.

Jaarlijks beoordeelt de toezichthouder de uitkomst van het ICAAP in het Supervisory Review and Evaluation Process (SREP) en gaat hierover met ons in gesprek.

Stresstesten op de kapitaaltoereikendheid

De robuustheid van de kapitalisatie wordt door middel van stresstesten op de proef gesteld. In 2014 heeft SNS Bank deelgenomen aan de EU-brede stresstest. Periodiek worden resultaten van stresstesten vergeleken met het vereiste toezichthouderkapitaal en het economisch kapitaal. Op kwartaalbasis wordt het economisch kapitaal berekend en gerapporteerd aan het ALCO Bank.

De belangrijkste doelen van stresstesten zijn:

- De uitkomsten van stresstesten worden gebruikt voor het bepalen en monitoren van de risicocapaciteit, risicobereidheid en doelstellingen. De resultaten hiervan worden meegenomen in de kapitaalplanning.
- Stresstesten worden gebruikt voor het beoordelen en aanscherpen van de triggers in de contingency plannen van SNS Bank.

ECB Comprehensive Assessment

De ECB heeft voorafgaand aan haar nieuwe rol als Europese toezichthouder in de periode van november 2013 tot oktober 2014 een uitgebreide beoordeling (Comprehensive Assessment) uitgevoerd bij 128 Europese banken, waaronder SNS Bank. Het doel van de Comprehensive Assessment was:

- Transparantie geven over de huidige positie van de individuele banken.
- Problemen bij de individuele banken signaleren en passende maatregelen te nemen.
- Vertrouwen herstellen in de Europese bankensector in zijn geheel en individuele banken in het bijzonder.

Het Comprehensive Assessment bestond uit de Asset Quality Review (AQR), en uit de EU-brede stresstest.

Asset Quality Review

In de AQR heeft de ECB gedetailleerd (op lening niveau) boekenonderzoek gedaan naar de kwaliteit van de portefeuilles van individuele banken. Het onderzoek bij SNS Bank was gericht op de woninghypotheken en op leningen groter dan € 1 miljoen.

In vergelijking met het stand-alone Tier 1-kernkapitaal van SNS Bank eind 2013, van € 2.266 miljoen (berekend volgens CRD IV op transitionele basis), resulteerde de berekening van het kapitaal volgens de AQR-benadering tot een bruto aanpassing van minus € 101 miljoen bruto. De netto aanpassing van € 76 miljoen kwam overeen met een daling van de CET1-ratio van 15,5% tot 14,9% (berekend volgens CRD IV op transitionele basis).

De aanpassing van bruto € 101 miljoen was het gevolg van enkele verschillen in parameters en aannames tussen voorzieningenmodellen voor leningen die enerzijds in de AQR en anderzijds door SNS Bank intern worden gebruikt. De belangrijkste verschillen waren het gebruik van een langere veronderstelde verliesidentificatieperiode² en een andere methodiek voor het bepalen van het veronderstelde herstel van leningen in default. Interne beoordeling van de hersteldata heeft niet geleid tot aanpassing van het door de toezichthouder goedgekeurde interne model op dit punt.

Op basis van de uitkomsten van de AQR hebben wij in de tweede helft van 2014 enkele aanpassingen gedaan in het voorzieningenproces. Zo hebben we de gemiddelde verliesidentificatieperiode (LIP) voor particuliere hypotheekleningen, onderdeel van de calculatie van voorzieningen, verlengd van 6 naar 10 maanden. Dit heeft geleid tot een eenmalige dotatie aan de voorziening voor particuliere hypotheekleningen (IBNR-voorziening) van € 23 miljoen.

² De verliesidentificatieperiode (Loss Identification Period of LIP) is het tijdsverschil tussen het optreden van het daadwerkelijke verlies en identificatie ervan door de bank.

EU-brede stresstest

De EU-brede stresstest beoordeelde de schokbestendigheid van de Europese bankensector aan de hand van hypothetische externe schokken over een periode van drie jaar (2014-2016) aan de hand van twee economische scenario's.

Uit de EU-brede stresstest is gebleken dat de CET1-ratio van SNS Bank in het basis-scenario nagenoeg stabiel blijft op 15,0%. Hiermee werd ruimschoots voldaan aan de minimumeis van 8%. In het adverse-scenario van de stresstest daalde de aangepaste CET1-ratio van 14,9% in 2013 tot 6,8% in 2016, een daling van 8,1 procentpunt. Dit is boven de drempel van 5,5% voor het adverse-scenario zoals vastgesteld door de ECB.

De daling van 8,1% was het gevolg van strikte methodologische aannames (-5,7%) en SNS Bank specifieke componenten (-2,4%). De strikte methodologische aannames leidden onder andere tot:

- hoge druk op de rentemarge als gevolg van hogere berekende financieringslasten, een toename van leningen met een betalingsachterstand, hogere bijzondere waardeverminderingen en;
- een toename van risicogewogen activa gedreven door een hogere risicoweging van leningen met een betalingsachterstand. Verder werd er geen herstel verondersteld van leningen met een betalingsachterstand gedurende de stressperiode.

SNS Bank specifieke componenten waren:

- de relatief hoge latente belastingvorderingen. Door de verliezen bij Property Finance, momenteel werkend onder de naam Propertize, zijn in de jaren voorafgaand aan de nationalisatie en door de nationalisatiemaatregelen de latente belastingvorderingen van SNS Bank relatief hoog. Onder CRD IV worden dergelijke latente belastingvorderingen van het Tier 1-kernkapitaal afgetrokken (dit wordt ingefaseerd met 20% per jaar vanaf 2014)
- de behandeling van dat deel van de hypotheekportefeuille dat op reële waarde is gewaardeerd. In de stresstestmethodologie worden hypotheekportefeuilles die op reële waarde op de balans staan en die worden verdisconteerd tegen RMBS spreads, gestressed als RMBS. Dit resulteerde in een aanzienlijk lagere waardering van deze hypotheekportefeuilles in de stresstest, ondanks het feit dat SNS Bank deze portefeuille niet voor handelsdoeleinden aanhoudt, maar tot het einde van de looptijd.

De uitkomst van het Comprehensive Assessment toont de schokbestendigheid van SNS Bank aan onder ongunstige economische omstandigheden en bij strikte methodologische aannames. De uitgebreide beoordeling toont aan dat SNS Bank geen kapitaaltekorten heeft waardoor er geen verplichting is om kapitaalplannen bij de ECB in te dienen.

Onder meer als gevolg van een betere uitgangspositie eind 2014 en een daling van de uitgestelde belastingvorderingen, voorzien we een beter resultaat als het ongunstige scenario van de EU-brede stresstest zou worden toegepast met als uitgangspunt de Tier 1-kernkapitaalratio van eind 2014 zowel op transitionele als op volledig ingefaseerde basis.

Capital contingency plan en Recovery plan

SNS Bank heeft een Capital contingency plan en een Recovery plan. Het Capital contingency plan biedt een kader om problemen ten aanzien van kapitaaltoereikendheid vroegtijdig te signaleren en daar adequaat op te reageren. Het Capital contingency plan definieert een reeks beschikbare maatregelen die we kunnen nemen, afhankelijk van de urgentie en ernst van mogelijke problemen.

In het Recovery plan is vastgelegd welke maatregelen wij kunnen nemen om te herstellen van grote kapitaaltekorten, al dan niet verwacht of actueel. Met het Recovery plan zijn we voorbereid op ernstige financiële problemen en kunnen we deze snel en effectief aanpakken.

5.4.2 Kapitaalstructuur

SNS Bank N.V. is een 100% dochter van SNS REAAL N.V. Op basis van de CRR/CRD IV-regelgeving is SNS REAAL N.V., als gemengde financiële holding, onderdeel van de prudentiële consolidatiekring van SNS Bank N.V. Als gevolg daarvan is SNS Bank N.V. vanaf 1 januari 2014 verplicht haar kapitaalpositie, op basis van de kapitaalpositie van SNS REAAL N.V. en haar geassocieerde deelnemingen, te rapporteren en openbaar te maken.

In deze paragraaf presenteren we de kapitaalpositie vanuit twee invalshoeken. Ten eerste vanuit de gemengde financiële holding. De kapitaalpositie van de gemengde financiële holding (Mixed Financial Holding of MFH) is uiteindelijk leidend voor SNS Bank zolang zij deel uitmaakt van SNS REAAL.

Ten tweede presenteren we de stand-alone kapitaalpositie van SNS Bank waarbij de moedermaatschappij buiten beschouwing wordt gelaten. Na aangekondigde

verplaatsing van SNS Bank naar een positie onder de Staat, worden de stand-alone kapitaalratio's leidend.

Prudentiële kapitalisatie

In onderstaande tabel wordt de kapitalisatie van SNS Bank op het niveau van MFH weergegeven.

Kapitalisatie SNS Bank prudentieel geconsolideerd

in miljoenen euro's	2014	2013	2014	2013
	CRD IV transitioneel	pro forma ¹ CRD IV transitioneel	CRD IV volledig ingefaseerd	pro forma ¹ CRD IV volledig ingefaseerd
Eigen vermogen SNS REAAL toe te schrijven aan aandeelhouder	3.999	4.496	3.999	4.496
Overwinst uit gesecuritiseerde activa	-22	-20	-22	-20
Cash flow hedge reserve en reële waarde reserve	-369	-157	-242	-94
Overige prudentiële aanpassingen	-5	-7	-5	-7
Totaal prudentiële filters²	-396	-184	-269	-121
Immateriële vaste activa	-15	-102	-15	-102
Uitgestelde belastingvorderingen	-48	-71	-239	-354
IRB-tekort ³	-56	-104	-56	-104
Totaal kapitaalafrekposten²	-119	-277	-310	-560
Totaal voorgeschreven aanpassingen op het eigen vermogen	-514	-461	-579	-681
CRD IV Tier 1-kernkapitaal	3.485	4.035	3.420	3.815
Aanvullend Tier 1-kapitaal	--	--	--	--
Tier 1-kapitaal	3.485	4.035	3.420	3.815
Tier 2-kapitaal	--	--	--	--
Totaal kapitaal	3.485	4.035	3.420	3.815

1 Voor de vergelijkbaarheid met de cijfers van 2014 zijn de cijfers van 2013 herrekend (pro forma) als gevolg van de invoering van CRD IV per 1 januari 2014. De cijfers zoals deze getoond zijn in het jaarverslag 2013 betroffen Basel II cijfers.

2 De prudentiële filters en kapitaalafrekposten zorgen voor de samenhang tussen de definitie van het eigen vermogen (own funds) en de definitie onder het IFRS accounting regime.

3 Het IRB-tekort (shortfall) betreft het verschil tussen het verwachte verlies onder de CRR/CRD IV richtlijnen en de IFRS-voorziening voor particuliere hypotheek. Als gevolg van de infasering van de CRD IV regels komt het IRB-tekort voor 20% ten laste van het kernkapitaal. Het restant wordt gelijk verdeeld tussen het aanvullende Tier 1- en Tier 2-kapitaal. Omdat de MFH niet beschikt over aanvullend Tier 1-kapitaal of Tier 2-kapitaal, betekent dit dat het IRB-tekort volledig binnen het kernkapitaal valt.

Bij de bepaling onder de CRR van zowel de prudentiële filters als de kapitaalafrekposten wordt naast de gegevens van SNS Bank rekening gehouden met de waarde van deze posten bij de verzekeraar VIVAT en de holding.

De mutatie van de prudentiële filters wordt grotendeels verklaard door de ontwikkeling van de reële waardereserve. Dit betreft de ongerealiseerde herwaardering van de Available For Sale (AFS) beleggingsportefeuille. De afname van de immateriële vaste activa is het gevolg van goodwill afschrijving van RegioBank.

De uitgestelde belastingvorderingen hebben betrekking op de mogelijkheid om in de toekomst verschuldigde belasting op gerealiseerde winsten te verrekenen met verliezen uit

het verleden. Deze belastingvorderingen bedroegen € 239 miljoen per eind 2014 (€ 354 miljoen per eind 2013). Deze uitgestelde belastingvorderingen zijn volledig toegekend aan SNS Bank, waar ook de hieraan ten grondslag liggende verliezen zijn verwerkt in de winst- en verliesrekening.

De uitgestelde belastingvordering met betrekking tot de voorwaartse verliescompensatie daalde van € 354 miljoen per december 2013 tot € 239 miljoen ultimo 2014 vanwege de fiscale winst van de fiscale eenheid. Deze uitgestelde belastingvordering wordt volledig door de entiteit SNS Bank verantwoord, waar in voorgaande jaren ook het bijbehorende verlies is verwerkt.

De inwerkingtreding van CRR/CRD IV heeft een grote invloed gehad op het toezichtskapitaal. De CRR verordonneert een stapsgewijze aftrek van onder andere uitgestelde belastingvorderingen, het IRB-tekort en immateriële activa voor de berekening van het toezichtskapitaal. Deze aftrek bedraagt 20% van deze posten met ingang van 1 januari 2014, en loopt met 20% per volgend jaar op tot uiteindelijk in 2018 volledige aftrek bereikt wordt.

Stand-alone kapitalisatie

De kapitaalstructuur van SNS Bank bestaat volledig uit Tier 1-kernkapitaal met uitzondering van de Tier 2 lening van SNS REAAL aan SNS Bank van € 40 miljoen. Op geconsolideerd niveau is deze Tier 2 niet van toepassing omdat de achtergestelde lening tussen SNS REAAL en SNS Bank wegvalt bij de consolidatie.

Onderstaande tabel geeft de stand-alone kapitalisatie van SNS Bank.

Kapitalisatie SNS Bank stand-alone

	2014	2013 pro forma ¹	2014	2013 pro forma ¹	2013
in miljoenen euro's	CRD IV transitioneel	CRD IV transitioneel	CRD IV volledig ingefaseerd	CRD IV volledig ingefaseerd	Basel II
Eigen vermogen SNS Bank NV toe te schrijven aan aandeelhouder	2.963	2.582	2.963	2.582	2.582
Netto resultaat 2 ^m halfjaar	-40	--	-40	--	--
Eigen vermogen SNS Bank NV toe te schrijven aan aandeelhouder voor CRD IV doeleinden	2.923	2.582	2.923	2.582	2.582
Faciliteit SNS REAAL	-100	-100	-100	-100	-100
Overwinst uit gesecuritiseerde activa	-22	-20	-22	-20	-20
Cash flow hedge reserve en reële waarde reserve	-179	30	-83	-51	53
Overige prudentiële aanpassingen	-5	-7	-5	-7	-7
Totaal prudentiële filters	-306	-97	-210	-178	-74
Immateriële vaste activa	-15	-85	-15	-85	-74
Uitgestelde belastingvorderingen	-48	-70	-239	-354	--
IRB-tekort ²	-34	-64	-56	-104	-19
Totaal kapitaalafrekenposten	-97	-219	-310	-543	-93
Totaal voorgeschreven aanpassingen op het eigen vermogen	-403	-316	-520	-721	-167
CRD IV Tier 1-kernkapitaal	2.520	2.266	2.403	1.861	2.415
Aanvullend Tier 1-kapitaal	--	--	--	--	--
Tier 1-kapitaal	2.520	2.266	2.403	1.861	2.415
Tier 2-vermogensbestanddelen	40	40	40	40	40
IRB-tekort ³	-22	-40	--	--	-18
Tier 2-kapitaal	18	--	40	40	22
Totaal kapitaal	2.538	2.266	2.443	1.901	2.437

- 1 Voor de vergelijkbaarheid met de cijfers van 2014 zijn de cijfers van 2013 herrekend (pro forma) als gevolg van de invoering van CRD IV per 1 januari 2014. De cijfers zoals deze getoond zijn in het jaarverslag 2013 betroffen Basel II cijfers.
- 2 Het IRB-tekort (shortfall) betreft het verschil tussen het verwachte verlies onder de CRR/CRD IV richtlijnen en de IFRS-voorziening voor particuliere hypotheek. Als gevolg van de infasering van de CRD IV regels komt het IRB-tekort voor 20% ten laste van het kernkapitaal. Het restant wordt gelijk verdeeld tussen het aanvullende Tier 1- en Tier 2-kapitaal. Omdat SNS Bank (standalone) niet beschikt over aanvullend Tier 1-kapitaal, betekent dit dat het IRB-tekort voor het deel dat betrekking zou hebben op het aanvullende Tier 1-kapitaal in aftrek is gebracht op het kernkapitaal.
- 3 Het IRB-tekort (shortfall) betreft het verschil tussen het verwachte verlies onder de CRD IV/CRR richtlijnen en de IFRS-voorziening voor particuliere hypotheek. Als gevolg van de infasering van de CRD IV regels komt het IRB-tekort voor 20% ten laste van het kernkapitaal. Het restant wordt gelijk verdeeld tussen het aanvullende Tier 1- en Tier 2-kapitaal. Omdat SNS Bank (standalone) niet beschikt over aanvullend Tier 1-kapitaal, betekent dit dat het IRB-tekort voor het deel dat betrekking zou hebben op het aanvullende Tier 1-kapitaal in aftrek is gebracht op het kernkapitaal.

Het stand-alone Tier 1-kernkapitaal steeg van € 2.266 miljoen in 2013 tot € 2.520 miljoen, voornamelijk als gevolg van de nettowinst over het eerste halfjaar van 2014, het feit dat met betrekking tot RegioBank geen goodwill werd afgetrokken van het Tier 1-kernkapitaal na een bijzondere waardevermindering van die goodwill en een lagere kapitaalafreken voor uitgestelde belastingvorderingen met betrekking tot voorwaartse verliescompensatie, en voor het IRB-tekort. SNS Bank heeft geen voorafgaande

toestemming verzocht bij de ECB voor het opnemen van de netto winst uit het tweede halfjaar 2014 en derhalve is deze winst niet opgenomen in het Tier 1-kernkapitaal.

Het Tier 2-kapitaal is als volgt samengesteld:

Kapitaalinstrumenten

in miljoenen euro's		Nominaal bedrag	
Upper Tier 2	Eerste call- optie datum	2014	2013
EURO 40,25 miljoen 4.082%	jun-15	40,25	40,25

In 2014 zijn geen kapitaaltransacties gedaan waarbij aanvullend Tier 1-kapitaal of Tier 2-kapitaal is aangetrokken.

De voorgenomen overdracht van SNS Bank N.V. van SNS REAAL N.V. aan de Nederlandse Staat heeft effect op de kapitaalpositie en -ratio's van SNS Bank N.V. Zie voor een uitgebreide toelichting paragraaf 4.5.3 van dit jaarverslag.

5.4.3 Kapitaalvereisten en risicogewogen activa

Pillar 1 bepaalt de minimale kapitaalvereisten voor de drie belangrijkste risicotypen: kredietrisico, operationeel risico en marktrisico. De volgende tabel toont de risicogewogen activa (RWA) per risicotype, exposurecategorie en wijze van berekening van kapitaalsvereiste.

Kapitalisatie RWA

	EAD ¹		Basel III RWA		8% Pillar 1 Kapitaaleis	
in miljoenen euro's	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Op interne ratings gebaseerd kredietrisico						
Particuliere hypotheek ²	40.921	38.148	6.804	7.723	544	618
Securitisatieposities	1.124	1.638	142	385	11	31
Overig	--	--	810	581	65	46
Totaal kredietrisico Internal Ratings Based	42.045	39.786	7.756	8.689	620	695
Kredietrisico						
Centrale overheden en centrale banken	9.728	15.848	--	--	--	--
Regionale of lokale overheden	2.139	1.567	--	--	--	--
Publiekrechtelijke lichamen	160	164	35	36	3	3
Multilaterale ontwikkelingsbanken	232	174	--	--	--	--
Internationale organisaties	18	4	--	--	--	--
Financiële instellingen	2.299	2.394	769	897	61	72
Ondernemingen	856	984	1.744	1.926	139	154
Particulieren exclusief hypotheek	261	284	185	214	15	17
Onroerend goed gedekt door hypotheek	1.217	1.362	865	1.000	69	80
Exposures in Default	131	134	157	166	13	13
Covered Bonds	24	--	2	--	--	--
Aandelenposities	10	11	10	11	1	1
Overige posten	178	336	120	158	10	13
Totaal kredietrisico gestandaardiseerde methode	17.253	23.262	3.887	4.408	311	353
Marktrisico (gestandaardiseerd)						
- Verhandelde schuldinstrumenten	2.928	1.234	274	187	22	15
- Aandelen	3	2	5	5	--	--
Operationeel risico						
- Gestandaardiseerd	--	--	1.566	1.516	125	121
Totaal overige risico's	2.931	1.236	1.845	1.708	147	136
Credit Valuation Adjustment (CVA)	--	--	283	316	23	25
Totaal SNS Bank stand alone	62.229	64.284	13.771	15.121	1.101	1.209
Kredietrisico gestandaardiseerde methode MFH						
Centrale overheden en centrale banken	8	64	--	--	--	--
Financiële instellingen	2	1	--	--	--	--
Ondernemingen	2.098	2.784	8.434	11.096	675	888
Aandelenposities	38	41	38	40	3	3
Overige posten	48	130	49	194	4	16
Totaal kredietrisico Standardised Approach MFH	2.194	3.020	8.521	11.330	682	906
Overig risico MFH						
Operationeel risico	--	--	79	255	6	20
- waarvan gestandaardiseerde methode	--	--	79	255	6	20
Totaal overig risico MFH	--	--	79	255	6	20
CVA	--	--	-1	-10	--	-1
Totaal MFH	2.194	3.020	8.599	11.575	688	926
Totaal prudentieel geconsolideerd	64.423	67.304	22.370	26.695	1.789	2.135

1 De EAD is de exposure op een tegenpartij op rapportagemoment. Voor de IRB gewogen hypotheek is de EAD gelijk aan de resterende hoofdsom van de hypotheek verhoogd met drie aanvullende rentetermijnen, vertragingsrente en eventuele niet getrokken kredietfaciliteiten.

2 Voor de bepaling van de RWA van de particuliere hypotheek wordt gebruik gemaakt van een model dat is goedgekeurd door DNB.

De EAD van de bank stand-alone neemt af van € 64,3 miljard naar € 62,2 miljard ultimo 2014. Dit wordt met name veroorzaakt door de verlaging van de EAD in de categorie 'Centrale overheden en centrale banken' van € 15,8 miljard naar € 9,7 miljard. Deze afname wordt verklaard door het wegvallen van de financiering aan Propertize. Deze financiering aan Propertize was gegarandeerd door de overheid en was daardoor opgenomen onder de categorie 'Centrale overheden en centrale banken'.

De stijging van de EAD van particuliere hypotheekbedroeg € 2,8 miljard. Deze stijging kwam tot stand door het beëindigen van securitisatietransacties (€ 3,0 miljard positief), de beëindiging van een hypotheektransactie met VIVAT die plaatsvond in het kader van de ontvlechting van SNS Bank en VIVAT (€ 0,4 miljard positief) en de reguliere portefeuilleontwikkeling door in- en uitstroom (€ 0,6 miljard negatief).

De EAD van de mixed financial holding neemt af van € 3,0 miljard tot € 2,2 miljard. Dit wordt vrijwel geheel veroorzaakt door een afname van de boekwaarde van VIVAT.

Ten opzichte van ultimo 2013 daalden de risicogewogen activa voor SNS Bank op stand-alone basis met € 1,3 miljard tot € 13,8 miljard. Ultimo 2014 had € 7,5 miljard van de risicogewogen activa betrekking op particuliere hypotheek (ultimo 2013: € 8,2 miljard). Het effect van calls van securitisaties en stijgingen van de Probability of Defaults (PD's) en Loss Given Defaults (LGD's) werden ruimschoots gecompenseerd door de invoering van herziene risicobeoordelingsmodellen, als gevolg waarvan de risicoweging van particuliere hypotheek daalde. Eind 2014 implementeerde SNS Bank een herziene versie van haar Advanced Internal Ratings Based-model (AIRB) voor particuliere hypotheek. Het model is herzien om de specifieke kenmerken van de onderliggende portefeuille op een meer granulaire wijze weer te geven en is nu meer geschikt om de procyclicaliteit in risicogewogen activa te temperen.

De RWA van de MFH nemen af met € 4,3 miljard van € 26,7 miljard naar € 22,4 miljard ultimo 2014. Voor de berekening van own funds op prudentieel geconsolideerd niveau past SNS REAAL artikel 49 CRR toe. Op basis daarvan krijgt het eigen vermogen van VIVAT een risicoweging van 400% toegekend. Door het gedaalde eigen vermogen van VIVAT daalden de risicogewogen activa met € 3,1 miljard (van € 10,4 miljard ultimo 2013 tot € 7,2 miljard). De achtergestelde leningen verstrekt door SNS REAAL N.V. aan de verzekeringsactiviteiten (€ 302 miljoen) kennen ook een risicoweging van 400%. De lening van SNS Bank N.V. aan

REAAL N.V. (€ 250 miljoen) met een risicoweging gelijk aan 500% is opgenomen in de RWA van SNS Bank N.V.

Verder nemen de RWA van particuliere hypotheek af met € 0,9 miljard: van € 7,7 miljard naar € 6,8 miljard, met name door de invoering van een herzien AIRB kredietrisicomodel voor particuliere hypotheek. Dit model is herzien om een verfijndere beoordeling van de karakteristieken van de onderliggende portefeuille mogelijk te maken. Het model is nu beter in staat om procyclische effecten in de risicogewogen activa te dempen.

De berekeningswijze van de post 'Verhandelde schuldinstrumenten' is aangepast. Ten opzichte van 2013 worden nu ook derivaten betrokken in de berekening van het risico, voor zover deze dienen ter afdekking van de valutarisico's van de verhandelde schuldinstrumenten.

Kapitaalratio's prudentieel geconsolideerd

	2014	2013 pro forma	2014	2013 pro forma
in miljoenen euro's	CRD IV transitioneel ¹	CRD IV transitioneel	CRD IV volledig ingefaseerd ²	CRD IV volledig ingefaseerd
CRD IV Tier 1-kernkapitaal	3.485	4.035	3.420	3.815
Tier 1-kapitaal	3.485	4.035	3.420	3.815
Totaal kapitaal	3.485	4.035	3.420	3.815
Risicogewogen activa	22.370	26.695	22.370	26.695
Risico-exposure gedefinieerd door CRR	127.360	128.299	127.273	128.038
Tier 1-kernkapitaalratio	15,6%	15,1%	15,3%	14,3%
Tier 1-ratio	15,6%	15,1%	15,3%	14,3%
Totaal kapitaalratio	15,6%	15,1%	15,3%	14,3%
Leverage ratio	2,7%	3,1%	2,7%	3,0%

1 Onder CRR/CRD IV worden gedurende een aanpassingsperiode van vijf jaar, additionele kapitaal aftrekposten en prudentiële filters ingefaseerd. De kolom 'Transitioneel' geeft de kapitaalvolumes en -ratio's weer conform de actuele vereisten.

2 De kolom 'Volledig ingefaseerd' past de vereisten toe die na volledige infasering zullen gelden.

5.4.4 Kapitaalratio's

Bovenstaande tabel geeft de MFH kapitaalratio's prudentieel geconsolideerd.

Ultimo 2014 bedraagt de Tier 1-kernkapitaal ratio 15,6% op prudentieel geconsolideerd niveau. Als gevolg van het

ontbreken van aanvullend Tier 1- en Tier 2-kapitaal is de Tier 1-ratio en de Totaal kapitaalratio eveneens 15,6%.

Onderstaande tabel geeft de stand-alone kapitaalratio's voor SNS Bank N.V.

Kapitaalratio's stand-alone

	2014	2013 pro forma	2014	2013 pro forma	2013
in miljoenen euro's	CRD IV transitioneel ¹	CRD IV transitioneel	CRD IV volledig ingefaseerd ²	CRD IV volledig ingefaseerd	Basel II
CRD IV Tier 1-kernkapitaal	2.520	2.266	2.403	1.861	2.415
Tier 1-kapitaal	2.520	2.266	2.403	1.861	2.415
Totaal kapitaal	2.538	2.266	2.443	1.901	2.437
Risicogewogen activa	13.771	15.121	13.771	15.121	14.578
Risico exposure gedefinieerd door CRR	66.724	73.913	66.607	73.508	74.629
Tier 1-kernkapitaalratio	18,3%	15,0%	17,4%	12,3%	16,6%
Tier 1-ratio	18,3%	15,0%	17,4%	12,3%	16,6%
Totaal kapitaalratio	18,4%	15,0%	17,7%	12,6%	16,7%
Leverage ratio	3,8%	3,1%	3,6%	2,5%	3,2%

1 Onder CRR/CRD IV worden gedurende een aanpassingsperiode van vijf jaar, additionele kapitaal aftrekposten en prudentiële filters ingefaseerd. De kolom 'Transitioneel' geeft de kapitaalvolumes en -ratio's weer conform de actuele vereisten.

2 De kolom 'Volledig ingefaseerd' past de vereisten toe die na volledige infasering zullen gelden.

Per eind 2014 bedraagt de Tier 1-kernkapitaal ratio 18,3% voor SNS Bank N.V. stand-alone. Dit is een stijging van 3,3% ten opzichte van de stand per eind 2013. De Tier 1-ratio bedraagt eveneens 18,3% en de Totaal kapitaalratio 18,4%. De stijging van de ratio's is te verklaren door de

stijging van het kernkapitaal met € 254 miljoen, waarvan € 111 miljoen winst over het eerste halve jaar, in combinatie met een daling van de RWA met € 1,4 miljard. De kapitaalratio's zijn exclusief het positieve nettoresultaat van 2014 van €40 miljoen. De daling van de RWA is voor

€ 0,9 miljard het gevolg van de overgang naar het herziene risicomodel voor de particuliere hypotheekportefeuille.

Onderstaande tabel geeft de onder Pillar 1 geldende kapitaaleisen weer met betrekking tot het Tier 1-kernkapitaal:

Pillar 1 vereisten SNS Bank onder CRR/CRD IV

	minimum	maximum
Basis	4,5%	4,5%
Capital conservation buffer	2,5%	2,5%
Other systemic important institutions buffer	1,0%	1,0%
Systemic risk buffer	nvt	nvt
Countercyclical buffer	0,0%	2,5%
Tier 1-kernkapitaalratio	8,0%	10,5%

De 'other systemic important institutions buffer' is in 2014 door DNB op 1% gesteld. De 'systemic risk buffer' geldt niet voor SNS Bank. De 'countercyclical buffer' heeft betrekking op de mate waarin naar het oordeel van DNB sprake is van oververhitte kredietverlening en is momenteel niet vastgesteld. Effectief geldt voor SNS Bank per einde 2014 onder Pillar 1 een eis voor het Tier 1-kernkapitaal van 8,0%.

5.4.5 Pro forma effecten verkoop REAAL N.V. in 2015

Op 16 februari 2015 maakte SNS REAAL N.V. bekend dat zij een overeenkomst heeft getekend met Anbang Group Holding Co. Ltd., een volledige dochter van Anbang Insurance Group Co. Ltd. (Anbang), een internationaal opererende Chinese verzekeringsmaatschappij, voor de verkoop van REAAL N.V. Zie ook paragraaf 4.5.3. voor verdere toelichting op ondermeer het pro forma effect van de verkooptransactie op de kapitaalpositie van SNS Bank.

5.5 Kredietrisico

SNS Bank loopt kredietrisico op haar hypotheekportefeuille, particuliere kredieten, zakelijke leningen en op haar beleggingen. Het kredietrisico vormt het belangrijkste financiële risico voor SNS Bank.

5.5.1 Risicoprofiel

Het kredietrisico van de uitzettingen van SNS Bank is in 2014 licht verbeterd. Het kredietrisico van SNS Bank wordt primair bepaald door het kredietrisicoprofiel van de particuliere hypotheekportefeuille en de zakelijke mkb-portefeuille.

De particuliere hypotheekmarkt vertoont duidelijke tekenen van herstel. Tegelijkertijd geven we extra aandacht aan opvolging van klanten in achterstand en risicobewaking bij acceptatie van nieuwe klanten. De particuliere hypotheekportefeuille is gedaald van € 47,0 miljard naar € 46,2 miljard. Het volume aan achterstallige hypotheekleningen is afgenomen van € 2,2 miljard naar € 2,0 miljard. De voorziening voor de particuliere hypotheekportefeuille is gedurende 2014 toegenomen van € 306 miljoen naar € 326 miljoen. SNS Bank heeft haar voorzieningen verhoogd ten opzichte van het uitstaande kredietrisico.

De uitzettingen in zakelijke mkb-kredieten namen af van € 1,3 miljard naar € 1,2 miljard. De achterstallige mkb-kredieten zijn toegenomen tot € 204 miljoen hetgeen grotendeels veroorzaakt wordt door een herclassificatie van reguliere mkb-kredieten naar achterstallig. Deze herclassificatie is een uitvloeisel van het door de ECB uitgevoerde Comprehensive Assessment in 2014. Als gevolg van deze herclassificatie zijn extra voorzieningen getroffen zodat de dekkingsgraad van achterstallige leningen is gestegen tot 60%.

5.5.1.1 Exposure kredietrisico

De strategie van SNS Bank is gericht op het aanbieden van betaal-, spaar- en hypotheekproducten voor hoofdzakelijk de particuliere klant in Nederland. Het merendeel van de uitzettingen (€ 52,8 miljard of 77%) heeft betrekking op 'Vorderingen op klanten', die voornamelijk zijn verstrekt aan particuliere klanten voor woninghypotheken. De onderstaande tabel geeft de exposure kredietrisico onder IFRS-balanswaarde weer. Hierbij wordt rekening gehouden met de gevormde voorzieningen. Met ontvangen onderpand of andere kredietrisico mitigerende instrumenten wordt geen rekening gehouden.

Het overige deel van de uitzettingen bestaat uit 'Kas- of kasequivalenten' (€ 2,0 miljard of 2,9%) en 'Vorderingen op Banken' (€ 2,6 miljard of 3,8%) of is gerelateerd aan 'Derivaten' (€ 2,7 miljard of 4,0%) en 'Financiële instrumenten' (€ 6,0 miljard of 8,7%).

De categorieën 'Vorderingen op banken' en 'Kas en kasequivalenten' betreffen uitzettingen, die hoofdzakelijk zijn gerelateerd aan het liquiditeitsmanagement van SNS Bank. De afname van 'Kas en kasequivalenten' is onder meer het gevolg van aflossing van de ESCB (LTRO) financiering. De afname van 'Vorderingen op Banken' is een gevolg van de aflossing door Propertize van de financiering (€ 4,1 miljard) die door SNS Bank aan Propertize was verstrekt.

De (netto) derivatenpositie komt voort uit afdekking van het renterisico op het bankboek. De financiële instrumenten betreffen beleggingen in hoofdzakelijk overheidsobligaties. Voor een toelichting op het liquiditeitsmanagement verwijzen we naar paragraaf 5.7.

Exposure kredietrisico

in miljoenen euro's

	2014	2013
Kas en kasequivalenten	1.968	5.528
Vorderingen op banken	2.604	6.063
Vorderingen op klanten	52.834	53.405
Financiële instrumenten (excl. aandelen)	5.954	4.944
Derivaten	2.702	2.484
Overig	715	1.239
Activa aangehouden voor verkoop	149	0
Exposure kredietrisico op de balans	66.926	73.663
Off-balance kredietfaciliteiten en garanties	1.471	2.414
Off-balance exposure kredietrisico	1.471	2.414
Totale exposure kredietrisico	68.397	76.077

5.5.1.2 Exposure at Default

Hieronder is de exposure van de uitzettingen aan kredietrisico opgenomen op basis van het begrip Exposure at Default (EAD). Uitgangspunt hiervoor zijn de cijfers zoals deze worden gehanteerd voor IFRS. Daarbij worden enkele voor de bepaling van EAD specifieke onderdelen gevoegd, zoals de verwerking van niet-getrokken leningdelen en de bijtelling van drie maanden betalingsachterstand.

Totale Exposure at Default (EAD)

in miljoenen euro's	2014	2013
Totale activa (IFRS balanstotaal)	68.159	74.537
Posten die niet onderhevig zijn aan kredietrisico	-1.233	-874
Exposure kredietrisico op de balans	66.926	73.663
<i>Off-balance verplichtingen</i>		
Kredietfaciliteiten en garanties	1.471	2.414
Totale exposure kredietrisico	68.397	76.077
Correcties op de activa ¹	-2.403	-5.685
Waarderingsaanpassingen ²	-5.773	-5.349
Herrekening off-balance sheet posten naar EAD waarde	-923	-1.995
Totale Exposure at Default	59.298	63.048
Kredietrisico RWA gedeeld door totale EAD	19,6%	20,8%

- 1 'Correcties op activa' betreffen de gesecuritiseerde hypotheekleningen.
2 Onder 'Waarderingsaanpassingen' wordt gecorrigeerd voor hedge-accounting, saldo van netting van derivaatposities en add on voor potentiële toekomstige exposure en kredietrisicomitigerende posten (m.n. collateral).

De volgende secties geven verdere detaillering of doorsnedes op basis van de IFRS-exposure of op basis van EAD. Waar dit laatste het geval is, staat dit expliciet aangegeven in de titelnaam van de tabel en/of in de naam van de betreffende kolom in de tabel.

5.5.1.3 Toelichting bij Vorderingen op klanten

Onderstaande tabel geeft een nadere opsplitsing van de categorie 'Vorderingen op klanten':

Vorderingen op klanten

in miljoenen euro's	2014	2013
Particuliere uitzettingen	46.443	47.256
Particuliere hypotheekleningen	46.230	47.010
Overige particuliere kredietleningen	213	246
Zakelijke uitzettingen	3.133	3.848
Zakelijke kredietleningen aan mkb	1.035	1.149
Onderhandse leningen aan (semi-) publieke sector ¹	1.768	2.372
Duurzame financieringen ASN Bank	330	327
Overheid ²	3.258	2.301
Totaal	52.834	53.405

- 1 Van het bedrag onder 'onderhandse leningen aan (semi-)publieke sector' betreft € 693 miljoen ultimo 2014 en € 745 miljoen ultimo 2013 vorderingen van ASN Bank.
2 Van het bedrag onder 'overheid' betreft € 837 miljoen ultimo 2014 en € 958 miljoen ultimo 2013 vorderingen van ASN Bank.

De Vorderingen op klanten bestaan uit drie onderdelen:

- particuliere uitzettingen
- zakelijke uitzettingen
- uitzettingen aan de overheid

De particuliere uitzettingen bestaan hoofdzakelijk uit hypotheekleningen verstrekt aan particulieren. Deze portefeuille is licht in omvang afgenomen van € 47 miljard eind 2013 naar € 46,2 miljard eind 2014. Dit is voornamelijk een gevolg van verhoogde inspanningen van klanten om hun hypotheek af te lossen. Naast particuliere hypotheekleningen verstrekt SNS Bank ook kredietproducten zoals doorlopende kredietleningen, debetstanden op betaalrekeningen, persoonlijke leningen, credit cards en effectenbevoorschotting. Deze portefeuille 'Overige particuliere kredietleningen' bedraagt € 213 miljoen in 2014 ten opzichte van € 246 miljoen in 2013.

De zakelijke uitzettingen inclusief onderhandse leningen en duurzame financieringen ASN Bank bedroegen in totaal € 3,1 miljard in 2014 ten opzichte van € 3,9 miljard in 2013. Hiervan is € 1,0 miljard gerelateerd aan de zakelijke hypotheekportefeuille in 2014 ten opzichte van € 1,1 miljard in 2013. Deze daling wordt veroorzaakt door verhoging van de aflossingen door klanten.

Een tweede deel van de zakelijke uitzettingen is gerelateerd aan onderhandse leningen verstrekt aan de (semi-)publieke sector met een totaal van € 1,8 miljard ten opzichte van € 2,4 miljard in 2013. De onderhandse leningen worden verstrekt via SNS Bank of via ASN Bank. De daling van de onderhandse leningen wordt veroorzaakt door aflossingen van onderhandse leningen en terugbetaling van uitgezette deposito's. De uitzettingen in

duurzame financieringen ASN Bank zijn nagenoeg stabiel gebleven op € 330 miljoen.

Als derde onderdeel van de categorie 'Vorderingen op klanten' vinden uitzettingen plaats bij de overheid. Het gaat hierbij om leningen die veelal verstrekt zijn aan lagere overheden (gemeentes, provincies). De omvang 'Vorderingen op overheid' bedraagt € 3,3 miljard ten opzichte van € 2,3 miljard in 2013.

Voorzieningen op vorderingen op klanten

in miljoenen euro's	2014	2013
Vorderingen op klanten	53.344	53.858
Specifieke voorziening	-441	-405
IBNR-voorziening	-69	-48
Totaal vorderingen op klanten	52.834	53.405

De voorziening is toegenomen van € 453 miljoen in 2013 naar € 510 miljoen in 2014. Een toelichting per categorie volgt in de paragrafen 5.5.2 - 5.5.6.

Dekkingsgraad

in miljoenen euro's	2014	2013
Leningen in achterstand ¹	2.303	2.425
Non-default	672	780
Impaired default	1.631	1.645
Specifieke voorziening	-441	-405
Percentage leningen in achterstand	4,3%	4,5%
Impaired ratio	3,1%	3,1%
Dekkingsgraad	27,0%	24,6%

¹ In de 'Leningen in achterstand' zijn niet begrepen de hypotheekleningen die in de balans op reële waarde worden gewaardeerd (2014: € 34 miljoen, 2013: 36 miljoen).

Het kredietrisico in de categorie 'Vorderingen op klanten' is licht afgenomen. Het volume aan leningen in achterstand is met € 122 miljoen gedaald naar € 2,3 miljard in 2014. De dekkingsgraad is toegenomen van 24,6% in 2013 naar 27,0% in 2014. Een toelichting per categorie volgt in de paragrafen 5.5.2 - 5.5.6.

De onderstaande tabel geeft een verdieping van de on-balance sheet maximale exposures naar regio en de woonplaats van de klant weer. Deze hoeft niet per definitie overeen te komen met de locatie van de gestelde zekerheid.

Vorderingen op klanten naar regio

in miljoenen euro's	2014	2013
Nederland	50.081	52.249
Europese Monetaire Unie excl. Nederland	2.417	1.064
Zwitserland	255	7
Verenigd Koninkrijk	42	44
Overig	39	41
Totaal	52.834	53.405

De tabel illustreert dat, gegeven de strategie en het business model van SNS Bank, er een sterke concentratie op Nederlandse klanten bestaat. De stijging van leningen binnen de Europese Monetaire Unie is het gevolg van meer onderhandse uitzettingen aan buitenlandse overheidsinstellingen.

5.5.1.4 Beheersing van kredietrisico

SNS Bank maakt in de beheersing van het kredietrisico onderscheid in drie subtypes:

Debiteurenrisico: dit risico ontstaat doordat een kredietnemer een financiële of andere contractuele verplichting jegens onze onderneming niet nakomt.

Het debiteurenrisico doet zich voor bij de verstrekte leningen en beleggingen van de bank. Wij onderscheiden daarin vorderingen op klanten, vorderingen op banken en instellingen alsook beleggingen. Vorderingen op klanten zijn meestal gedekt op basis van (hypothecaire) zekerheden. De vorderingen op banken en de beleggingen zijn grotendeels het gevolg van het liquiditeitsmanagement en hebben een laag kredietrisico. De primaire verantwoordelijkheid voor de beheersing van het kredietrisico ligt bij het service center Hypotheken, het service center Zakelijk Beheer en ASN Bank. Het service center Bijzonder Beheer is verantwoordelijk voor de afhandeling van leningen aan particulieren met achterstanden of leningen die speciale aandacht verdienen.

Concentratierisico: concentraties in factoren zoals met elkaar verbonden klanten, vertegenwoordiging in een bepaalde industriële sector of marktsegment, of een geografische regio bepalen de omvang van het kredietrisico.

De kredietportefeuille van SNS Bank heeft een zeer sterke focus op de Nederlandse markt en de particuliere hypotheekmarkt in het bijzonder. Ondanks dat dit een (strategisch gekozen) concentratie is, is sprake van een voldoende spreiding van de onderliggende kredietnemers

binnen de kredietportefeuille wegens het grote aantal klanten (270.000).

Tegenpartijrisico: als de tegenpartij bij een transactie in gebreke blijft voordat de definitieve afwikkeling van de met de transactie samenhangende kasstromen heeft plaatsgevonden, is sprake van tegenpartijrisico. Het tegenpartijrisico vloeit niet voort uit een kredietovereenkomst, maar uit bijvoorbeeld derivaten.

In het kader van het balansmanagement wordt bij de beheersing van het renterisico gebruik gemaakt van rentederivaten. Deze derivatenposities veroorzaken een tegenpartijrisico dat vanaf een contractueel afgesproken waarde gedekt is door onderpand. De verantwoordelijkheid voor het beheersen van het tegenpartijrisico en het gebruik van risico-mitigerende instrumenten is belegd bij de bedrijfsonderdelen waar tegenpartijrisico van toepassing is, te weten SNS Financial Markets (SNS FM) en SNS Securities. Per tegenpartij is een kredietlijn aanwezig. Kredietlijnen worden bepaald per tegenpartij en per productsoort al naar gelang de aard van het risico en de looptijd. De kredietlijn is tevens gekoppeld aan de credit rating van de tegenpartij en het toetsingsvermogen van SNS Bank. In principe worden er geen kredietlijnen toegekend aan banken zonder rating of banken met een credit rating lager dan BBB.

Kredietcomité:

Het KC Bank is verantwoordelijk voor de beheersing van kredietrisico's binnen SNS Bank. Tot de verantwoordelijkheden behoren onder meer:

- vaststellen van de limieten en het beleid en de invulling hiervan voor het kredietrisico voor de bank binnen de kaders die zijn vastgesteld door het BRC;
- acceptatie van kredieten of afwijzing ervan. Revisie van kredieten en zonodig bijstelling van de kredietvoorwaarden;
- toezicht houden op de operationalisering van het beleid en een verantwoorde invulling van de kredietverlening en het kredietbeheer, waaronder bijzonder beheer;
- vaststellen en monitoren van procedures en maatregelen voor het beheersen van het kredietrisico;
- vaststellen, goedkeuren, bijstellen, monitoren en evalueren van de kredietvoorzieningen, kredietverliezen en afschrijvingen. Het monitoren, evalueren en bijsturen van het risico in de kredietportefeuilles en de kredietposities.

Rapportages

De ontwikkelingen in de kredietportefeuille in relatie tot de risicomaatstaven worden regelmatig gerapporteerd aan het KC Bank en de Directie en gemonitord.

- Wekelijks publiceert de bank dashboards met ontwikkelingen van de hypotheekportefeuille.
- Maandelijks verschijnen overzichten van het kredietrisico, voorzieningen en businessreviews voor het retailsegment en het zakelijke segment.
- Op kwartaalbasis wordt gerapporteerd op het gebied van kredietrisico en voorzieningen.

Ten slotte vindt er minstens één maal per jaar een uitgebreide stresstest plaats, veelal als onderdeel van het ICAAP.

5.5.2 Particuliere hypotheek

5.5.2.1 Risicoprofiel

De particuliere hypotheekmarkt vertoont duidelijke tekenen van herstel. Deze portefeuille is gedaald van € 47,0 miljard naar € 46,2 miljard. Het volume aan achterstallige hypotheekleningen is afgenomen van € 2,2 miljard naar € 2,0 miljard. De voorziening voor de particuliere hypotheekportefeuille is gedurende 2014 toegenomen van € 306 miljoen naar € 326 miljoen.

De portefeuille particuliere hypotheekleningen bestaat nagenoeg geheel uit particuliere woonhuisfinancieringen in Nederland. De totale portefeuille is voor ruim twee derde deel opgebouwd uit aflossingsvrije hypotheekleningen. De portefeuille zal gedurende de komende jaren evolueren omdat spaar- en beleggingshypotheekleningen niet meer worden verkocht en aflossingsvrije hypotheekleningen fiscaal niet aantrekkelijk meer zijn. Er zal de komende jaren een geleidelijke verschuiving plaats vinden naar annuïteiten en lineaire hypotheekleningen. In 2014 zien we reeds dat het percentage annuïteitenhypotheekleningen toeneemt. Deze ontwikkelingen dragen bij aan een gestage vermindering van de gemiddelde Loan-to-Value (LTV) in de particuliere hypotheekportefeuille. Over de ontwikkelingen in de portefeuille wordt op reguliere wijze gerapporteerd aan het KC Bank.

5.5.2.2 Belangrijkste ontwikkelingen in 2014

De portefeuille is gedaald van € 47,0 miljard naar € 46,2 miljard. De instroom aan hypotheekleningen bedroeg in 2014 € 2,0 miljard terwijl de uitstroom uit de portefeuille € 3,4 miljard beliep. De instroom bestaat voornamelijk uit nieuwe hypotheekproductie, omzettingen en de overname van een hypotheekportefeuille van VIVAT. Van de nieuwe hypotheekproductie bestaat 67% uit hypotheekleningen verstrekt onder Nationale Hypotheek Garantie (NHG).

Het volume aan achterstallige hypotheekleningen (hypotheekleningen in achterstand) is afgenomen met € 143 miljoen. De voorziening voor de particuliere hypotheekportefeuille is gedurende 2014 toegenomen met € 20 miljoen. SNS Bank heeft hiermee het voorzieningenniveau aangepast waarbij

onder andere rekening is gehouden met de uitkomsten uit het Comprehensive Assessment.

Er is een afname zichtbaar bij de instroom van het aantal klanten in achterstand. Door licht economisch herstel en verbeteringen in het bijzonder beheerproces raakten minder klanten in achterstand en nam het aantal klanten, dat herstelde uit achterstand naar regulier beheer, gestaag toe. Gedurende 2014 is de opvolging van klanten in achterstand verder geïntensiveerd.

De acceptatievoorwaarden bij de productie van hypotheekportefeuille zijn aangescherpt en in lijn gebracht met de aangescherpte risicobereidheid van de bank. Het acceptatiemodel waarmee de kredietrisico's van (potentiële) klanten worden ingeschat, is vernieuwd en verbeterd. Hierdoor wordt met een hogere mate van betrouwbaarheid een beoordeling gemaakt van de kredietwaardigheid van een potentiële klant zodat een passend hypotheekaanbod kan worden gedaan aan de klanten met een verantwoord risicoprofiel voor de bank.

De interne kredietbeheersing van de hypotheekportefeuille is in 2014 op basis van het 'credit-cycle concept' georganiseerd. Alle relevante vakdisciplines zijn met inachtneming van het eerder vermelde three-lines-of-defence concept betrokken bij de risicosturing van de hypotheekportefeuille. Dit geldt voor elke fase van het hypotheekproces (i.e. van acceptatie tot aflossing en zo nodig afwikkeling van de hypotheek). Hierdoor kunnen we sneller en ook beter (op preventieve wijze) reageren op (mogelijke) achterstanden. De instroom vanuit de achterstandscategorie naar de defaultcategorieën zal hierdoor naar verwachting verder afnemen.

Voorts hebben we verscheidene initiatieven ondernomen om het bijzonder beheer te professionaliseren, zoals vakinhoudelijke trainingen, coaching gericht op motiverende gesprekstechnieken bij klantcontact, verfijning van de sturingsindicatoren en optimalisatie van de werkwijze op basis van 'continu verbeteren'.

Ten slotte zijn aanpassingen in de risicomodellen doorgevoerd. Het kredietrisico van de hypotheekportfolio wordt voortaan op een meer nauwkeurige en meer granulaire wijze bepaald en de risicodata zijn gekalibreerd op basis van recente verliesdata. De risicogewogen activa zijn afgenomen als gevolg van een dalende hypotheekportefeuille en door toedoen van het vernieuwde risicomodel. De risicogewogen activa bedroegen € 8,2 miljard in 2013 (€ 7,7 miljard verhoogd met conservatisme opslag van 6,5%) en € 7,5 miljard in 2014 (€ 6,8 miljard verhoogd met conservatisme opslag van 10%).

5.5.2.3 Kerncijfers

Onderstaande tabel toont de balanswaarde van de particuliere hypotheekvorderingen van SNS Bank, inclusief de specifieke voorziening en de 'Incurred But Not Reported'-voorziening (IBNR).

Voorzieningen op particuliere hypotheekportefeuille

in miljoenen euro's	2014	2013
Particuliere hypotheekportefeuille	46.556	47.316
Specifieke voorziening	-266	-265
IBNR-voorziening	-60	-41
Totaal particuliere hypotheekportefeuille	46.230	47.010

De omvang van de totale particuliere hypotheekportefeuille is gedaald door aflossingen aan het einde van de looptijd van de hypotheek. Daarnaast volgen aflossingen uit oversluitingen naar een andere aanbieder. Fiscale stimuleringsmaatregelen zoals de schenkingsvrijstelling tot € 100.000 en de algemene tendens om tijdens de loop van de hypotheek deelaflissingen te verrichten hebben geleid tot een hoge uitstroom van hypotheekvolume. De instroom van nieuwe hypotheekproductie hield geen gelijke tred met de uitstroom.

De toename van de voorziening, van € 306 miljoen naar € 326 miljoen, komt doordat klanten gemiddeld langer in default blijven. Hierdoor neemt de voorziening toe. We hebben in 2014 intensief met de klant gezocht naar oplossing voor herstel van de achterstand. Met als gevolg dat de behandeltrajecten die gericht zijn op het herstel van de achterstand, meer tijd vergen.

Een tweede oorzaak voor de toename van de voorziening bestaat uit twee incidentele aanpassingen: ten eerste heeft SNS Bank naar aanleiding van de AQR, de verliesidentificatieperiode (LIP) voor de IBNR-portefeuille in lijn gebracht met de geobserveerde periode. Deze bedraagt nu 10 maanden (€ 23 miljoen). Ten tweede is een correctie aangebracht op de lopende rente van de achterstallige hypotheekportefeuille (€ 27 miljoen).

Achterstanden particuliere hypotheekportefeuille/bijzonder beheer

Onderstaande tabel toont de achterstanden van vorderingen op particuliere hypotheekportefeuille. Bij een achterstand van ten hoogste 3 termijnen is sprake van een non-default achterstand. Een klant is 'in default' wanneer deze minimaal drie termijnen niet heeft voldaan aan zijn betalingsverplichting, wanneer wordt vastgesteld dat verdere betaling onwaarschijnlijk is of als bijvoorbeeld sprake is van fraude. Posten zijn pas weer uit default als de volledige achterstand is ingelopen.

in miljoenen euro's	2014	2013
Geen achterstand	44.508	45.123
1 - 3 maanden	1.026	1.183
4 - 6 maanden	254	287
7 - 12 maanden	260	320
> 12 maanden	508	403
Subtotaal achterstanden ¹	2.048	2.193
Voorziening	-326	-306
Totaal	46.230	47.010

1 In het subtotaal zijn begrepen de hypotheekleningen die in de balans op reële waarde worden gewaardeerd (2014: € 34 miljoen, 2013: 36 miljoen). In de tabel met dekkingsgraad worden deze posten niet meegenomen onder 'Leningen in achterstand'.

Het totaal uitstaande bedrag van achterstallige leningen daalde in 2014 met € 145 miljoen ten opzichte van 2013. De omvang van vorderingen met een achterstand tot 12 maanden nam af. De categorie met een achterstandsduur van meer dan 12 maanden is toegenomen. Ondanks de daling van het volume van achterstallige leningen is de voorziening gestegen. Achterstallige hypotheekleningen zijn dus in hogere mate voorzien.

We constateren in 2014 dat het aantal onderhandse verkopen en/of veilingen een lichte stijging vertoont ten opzichte van 2013. Tevens werken de verbeterde vooruitzichten voor de economie door in een beter betalingsgedrag van onze klanten.

De gemiddelde verblijftijd van klanten in de achterstandscategorieën van 4 maanden en hoger, is onder andere toegenomen door de verhoogde in- en doorstroom in recente jaren. Inmiddels lopen er meerdere initiatieven, zoals het herijken van het behandelbeleid van klanten in achterstand en de oprichting van een taskforce gericht op klanten in langdurige achterstand. We verwachten dat hierdoor de gemiddelde achterstand van klanten in default in 2015 zal afnemen.

Voorziening

Onderstaande tabel geeft het verloop van de voorziening weer over 2014.

Verloop voorziening particuliere hypotheekleningen

in miljoenen euro's	Specifiek		IBNR		Totaal	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Balanswaarde begin van het jaar ¹	265	199	41	15	306	214
Herclassificaties	--	-29	--	29	--	--
Onttrekkingen	-102	-80	--	--	-102	-80
Dotaties	162	209	17	17	179	226
Vrijvallen	-35	-34	-21	-20	-56	-54
Schattingwijziging	--	--	23	--	23	--
Overige mutaties	-24	--	--	--	-24	--
Stand eind van het jaar	266	265	60	41	326	306

1 In voorgaande jaren was de voorziening voor non-default leningen opgenomen in de specifieke voorziening. Vanaf 2014 is de voorziening voor non-default leningen opgenomen onder de IBNR-voorziening. De vergelijkende cijfers voor 2013 zijn hiervoor aangepast.

Onder de IBNR-voorziening is een 'Schattingwijziging' verantwoord van € 23 miljoen in 2014. Dit is het gevolg van de eerder genoemde wijziging in de verliesidentificatieperiode.

In 2014 veranderde SNS Bank de verdiscontering van de portefeuille waarover bijzondere waardeverminderingen zijn toegepast. Het gevolg was een rentecorrectie. De vrijval van de voorziening door deze rentecorrectie is gelijk aan € 27 miljoen en is verantwoord in de tabel onder 'Overige mutaties'.

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad geeft de procentuele dekking van de voorziening ten opzichte van de impaired defaultposten zoals gedefinieerd in onderstaande tabel.

Dekkingsgraad particuliere hypotheekleningen

in miljoenen euro's	2014	2013
Leningen in achterstand ¹	2.014	2.157
Non-default	657	762
Impaired default	1.357	1.395
Specifieke voorziening	-266	-265
Percentage leningen in achterstand	4,3%	4,6%
Impaired ratio	2,9%	2,9%
Dekkingsgraad	19,6%	19,0%

1 In de 'Leningen in achterstand' zijn niet begrepen de hypotheekleningen die in de balans op reële waarde worden gewaardeerd (2014: € 34 miljoen, 2013: 36 miljoen).

De dekkingsgraad van de portefeuille is licht gestegen in 2014. De stijging is het gevolg van de relatieve afname van de non-default leningen ten opzichte van de totale leningen in achterstand in verband met de bij aanvang van deze paragraaf genoemde verliesidentificatieperiode en de lopende rentecorrectie.

Loan-to-Value verdeling

SNS Bank heeft de verstrekingsvoorwaarden van nieuwe hypotheekleningen aangescherpt. De maximale hypotheekverstrekking is met name gebaseerd op de

marktwaaarde van het onderpand. Financiering mocht op basis van de regelgeving in 2014 nog verstrekt worden tot 104% van de marktwaaarde van het onderpand. Het maximale verstrekingspercentage van 104% zal stapsgewijs omlaag worden gebracht naar 100% in 2018.

Omdat de huidige portefeuille nog voor een groot deel bestaat uit hypotheekleningen die zijn afgesloten voor 2014, zijn de wijzigingen ten aanzien van verstrekkingen nog niet zichtbaar in de tabellen. In de komende jaren zal het kredietrisicoprofiel van SNS Bank verbeteren als gevolg van de aangescherpte verstrekingsvoorwaarden en -normen.

De mate van zekerheid kan worden afgelezen aan de Loan-to-Value (LTV). De LTV is de omvang van de lening uitgedrukt als een percentage van de marktwaaarde van het onderpand. Daarbij betekent een laag percentage van de LTV dat er een relatief hoge dekking is met onderpand. Indien een Nationale Hypotheek Garantie is afgegeven, is dit een additionele zekerheid.

Het overzicht in de volgende tabel geeft een opsplitsing van alle hypothecaire vorderingen gerangschikt naar de relevante LTV klasse.

Uitsplitsing particuliere hypotheekleningen naar LTV buckets

in miljoenen euro's ¹	2014		2013	
NHG	12.656	28%	12.344	27%
LTV <= 75%	13.610	30%	13.490	29%
LTV >75 <=100%	7.775	17%	8.052	17%
LTV >100 <=125%	8.890	20%	9.321	20%
LTV > 125%	2.326	5%	2.990	6%
Totaal	45.257	100%	46.197	100%
Reële waarde aanpassingen als gevolg van hedge accounting	973		813	
Totaal particuliere hypotheekleningen	46.230		47.010	

1 LTV op basis van geïndexeerde reële waarde onderpand.

Gedurende 2014 zagen we een uitstroom van klanten die de hypotheek oversluiten. Hierdoor is de hypotheekportefeuille licht afgenomen. In het algemeen is het gemiddelde risicoprofiel van de hypotheekportefeuille verbeterd; op basis van LTV zijn de volumes in de hogere LTV bandbreedtes (>125% en tussen 100% en 125%) afgenomen en zijn de volumes in de lagere LTV bandbreedte of hypotheekleningen met Nationale Hypotheek Garantie (NHG) toegenomen.

Van de leningen met een LTV groter dan 125% bevond zich een groot deel net boven het 125% niveau ultimo 2013. In

de portefeuille heeft een indexatie van de onderpandswaarde op basis van woningmarktontwikkelingen plaatsgevonden met een percentage van gemiddeld 2%. Dit heeft ertoe geleid dat het risicoprofiel is verbeterd voor de hogere LTV klassen. De LTV-klasse groter dan 125% is gedaald van € 3,0 miljard ultimo 2013 naar € 2,3 miljard ultimo 2014. Binnen de overige LTV klassen zorgt de indexatie uiteraard ook voor verschuivingen van leningen naar een lagere LTV-klasse. De gemiddelde LTV bedroeg 86% ultimo 2014 (88% ultimo 2013).

Verschillende factoren zorgen ervoor dat de LtV afnam en verder zal verbeteren. Ten eerste hebben we meer hypotheekvormen die gedurende de looptijd afgelost kunnen worden en konden klanten extra aflossingen doen vanwege fiscale stimuleringsmaatregelen. De gemiddelde LtV is tevens verbeterd door de recente aanpassingen van het maximale verstrekkingpercentage. Ten slotte heeft de gemiddelde huizenprijsstijging over 2014 geleid tot een verbetering van het risicoprofiel.

Kredietkwaliteitsverdeling particuliere hypotheek

De volgende tabel geeft de verdiepingsslag van de particuliere hypotheek naar kredietkwaliteitsklassen.

PD-risicoklassen particuliere hypotheek

in miljoenen euro's	2014		2013
PD-risicoklasse	EAD	Gewicht	Gewicht
0,07%	10.002	24,4%	22,1%
0,19%	5.079	12,4%	13,1%
0,32%	4.567	11,2%	10,2%
0,43%	4.994	12,2%	10,7%
0,71%	7.364	18,0%	19,5%
1,23%	1.783	4,4%	5,9%
1,26%	1.869	4,6%	5,2%
2,01%	882	2,2%	2,4%
3,44%	832	2,0%	2,1%
6,87%	1.027	2,5%	2,5%
13,36%	416	1,0%	1,0%
21,80%	439	1,1%	1,1%
41,85%	441	1,1%	1,2%
100,00%	1.226	3,0%	3,0%
Totaal IRB gebaseerde EAD particuliere hypotheek	40.921	100%	100%

De cijfers in de tabel zijn gebaseerd op het in 2014 herontwikkelde ratingmodel. De vergelijkende cijfers 2013 zijn aangepast. Op basis van het nieuwe model is voor de portefeuille per eind 2013 berekend welk deel van de portefeuille in de verschillende Probability of Default (PD)-risicoklassen zou zijn opgenomen. SNS Bank hanteert voor de particuliere hypotheekportefeuille een intern ontwikkeld Internal-Rating-Based (IRB) model, bestaande uit PD-, LGD- en EAD modellen (LGD staat voor Loss Given Default). Dit ratingmodel geeft aan wat de kans is dat een klant binnen één jaar in problemen raakt en wat het verlies dan zou zijn voor de bank. De uitkomsten worden gebruikt voor het vaststellen van de risicogewogen activa (RWA) en vormen de basis voor het berekenen van de IFRS kredietvoorzieningen. Het voorspellende en onderscheidende vermogen van het interne ratingmodel wordt continu gemonitord en geregeld gereviseerd.

In 2014 heeft een herontwikkeling plaatsgevonden van het model door gebruik te maken van recente verliesdata, statistieken en expertbeoordelingen. Hierbij zijn specifieke verbeteringen doorgevoerd. Er wordt bijvoorbeeld expliciet rekening gehouden met de situatie waarin een hypotheek hoger is dan de marktwaarde, omdat het risico van een eventuele restschuld bij verkoop sterk toeneemt. Daarnaast is er een betere aansluiting gerealiseerd met andere modellen en processen binnen de hypotheekportefeuille. De herziene versie is eind 2014 ingevoerd na interne goedkeuring door het Model Governance Committee (MGC) en na verkrijging van definitieve goedkeuring door de toezichthouder.

Het model is herzien om een meer verfijnde beoordeling van de karakteristieken van de onderliggende portefeuille mogelijk te maken. Het model is nu beter in staat om procyclische effecten in de risicogewogen activa te dempen. De introductie van dit model resulteert in een licht lagere gemiddelde PD, omdat het model een realistischere inschatting van de kans op default geeft. Daarnaast is het aantal PD-risicoklassen voor de performing portefeuille uitgebreid van 10 naar 14 in overeenstemming met de gehanteerde kredietkwaliteitsklassen: performing (1-5), recent hersteld (6-10), in achterstand (11-13) en non-performing (14).

Ten slotte zijn aanpassingen in de betreffende risicomodellen doorgevoerd. Het kredietrisico van de hypotheekportefeuille wordt voortaan op een meer nauwkeurige en meer granulaire wijze bepaald en de risicodata zijn gekalibreerd op basis van recente verliesdata. Voorts is een vernieuwde downturn LGD-methodiek ingevoerd waarmee de langjarige cyclus van de woningprijzen beter tot uitdrukking wordt gebracht. Tot slot is aan het gebruik van het risicomodel een hogere conservatisme-factor toegerekend met als gevolg een extra opslag voor het bepalen van de risicogewogen activa.

Er is overigens slechts een beperkt verschil tussen de totale 2013 EAD uit het oorspronkelijke model en herziene model. Dit verschil wordt veroorzaakt door het wegvallen van de vaste administratiekosten bij een achterstand en een aanpassing in de berekening van de vertragsrente. Daarnaast wordt in het herziene model de EAD voor klanten vastgezet op het moment dat ze in default gaan.

De risicogewogen activa gerelateerd aan particuliere hypotheek zijn afgenomen als gevolg van een dalende hypotheekportefeuille en door toedoen van het vernieuwde risicomodel. De risicogewogen activa bedroegen € 8,2 miljard in 2013 (€ 7,7 miljard verhoogd met conservatisme opslag van 6,5%) en € 7,5 miljard in 2014 (€ 6,8 miljard verhoogd met conservatisme opslag van 10%). De RWA-

dichtheid van particuliere hypotheekleningen daalde van 21,6% op jaareinde 2013 naar 18,3% op jaareinde 2014. De RWA-dichtheid is gedefinieerd als de risicogewogen activa gedeeld door de hypotheekexposures.

5.5.2.4 Beheersing van de portefeuille

Bij kredietrisicobeheer maken we onderscheid tussen beheer op op portefeuilleniveau en naar individuele klant.

Portefeuillebeheersing

Op portefeuilleniveau kijken we naar de karakteristieken van de portefeuille in termen van instroom, uitstroom, status van de performing portefeuille en van de non-performing portefeuille. Voor instroom vormen de LTV en een eventuele NHG-garantie een kwaliteitsaanduiding. SNS Bank hanteert voor acceptatie van hypotheekleningen een intern creditscoremodel. Het model beoordeelt zorgvuldig het vermogen van de klant om de lening terug te betalen. De beoordeling is gebaseerd op het acceptatiebeleid zoals dat door het KC Bank is vastgesteld in combinatie met een acceptatiescorekaart. Dit model drukt het kredietrisico van een hypotheek uit in een getal. Dit is belangrijke informatie voor de acceptatie en het beheer van een lening. Bij uitstroom ligt de focus op natuurlijke versus onnatuurlijke uitstroom. We krijgen additioneel inzicht in de evolutie van de kwaliteit van de portefeuille door te kijken naar het verwachte verlies (expected loss) van de uitstroom. Voor de performing portefeuille wordt gekeken naar de expected loss en gemiddelde LTV.

We beheersen het kredietrisico voor individuele bestaande klanten door actief te monitoren en navolging te geven aan achterstanden of signalen die kunnen leiden tot achterstanden. Kredietrisico beperken we door zekerheden te vragen, waaronder hypotheek op het woonhuis.

Verbeteringen in de aansturing van de hypotheekportefeuille hebben geleid tot een actievere en integrale beheersing: van de planning en acceptatie van een hypotheek tot beheer en aflossing. Hierdoor kunnen we bijvoorbeeld sneller en preventief reageren op achterstanden. De instroom vanuit de achterstandscategorie naar de defaultcategorieën kan hierdoor verder afnemen. Door deze aanpak verwachten we lagere voorzieningen te hoeven treffen en minder afschrijvingen te moeten doen.

Beheerproces bijzonder beheer particuliere hypotheekleningen

Het service center Bijzonder Beheer neemt samen met adviseurs van de merken actie om vroegtijdig klanten te helpen die problemen krijgen met het betalen van hypotheekleningen. Eventueel adviseren we klanten hoe ze de hypotheek weer betaalbaar kunnen krijgen en deze betaalbaar houden. Zo nodig helpen we om klanten meer

inzicht en controle te geven bij hun inkomsten en uitgaven. Klanten benaderen ons voor preventief beheer en wij nemen zelf tijdig initiatief door klanten te benaderen die een verhoogd risico op betalingsachterstand hebben op basis van de bij ons beschikbare gegevens.

Indien een klant eenmaal een betalingsachterstand heeft, zoeken wij samen met de klant naar mogelijkheden om de inkomsten en uitgaven weer in balans te krijgen, zodat de klant kan blijven wonen in het huis en de hypotheek in de toekomst kan blijven voldoen.

Indien nodig wordt een budgetcoach ingezet. Wij bespreken met de klant de situatie en gaan eventueel tot herstructurering over. Als herstel niet mogelijk is, wordt de klant begeleid bij de onderhandse verkoop van het huis. Verliesbeperking voor de klant en bank staat daarbij voorop. Mocht de klant na meerdere pogingen niet willen meewerken om verandering in de situatie aan te brengen of mocht er sprake zijn van speciale omstandigheden zoals fraude of criminaliteit, dan kan worden overgegaan tot verkoop van het huis via een executieverkoop.

Gedurende 2014 zijn er verscheidene initiatieven ondernomen om het bijzonder beheer verder te professionaliseren, zoals vakinhoudelijke trainingen, coaching gericht op motiverende gesprekstechnieken bij klantcontact, verfijning van de sturingsindicatoren en optimalisatie van de werkwijze op basis van 'continu verbeteren'.

5.5.3 Overige particuliere kredieten

5.5.3.1 Risicoprofiel

Naast de particuliere hypotheekportefeuille heeft SNS Bank een relatief kleine portefeuille met overige, particuliere kredieten. Deze portefeuille van € 268 miljoen omvat 0,4% (2013 0,5%) van het totaal aan vorderingen op klanten van SNS Bank. Onder deze portefeuille vallen kredietproducten zoals doorlopende kredieten, debetstanden op betaalrekeningen, persoonlijke leningen, credit cards en effectenbevoorschotting. Over de ontwikkelingen in de portefeuille wordt op reguliere wijze gerapporteerd aan het KC Bank.

5.5.3.2 Belangrijkste ontwikkelingen in 2014

De portefeuille overige particuliere kredieten is gedurende 2014 gedaald van € 293 miljoen naar € 268 miljoen. Daarbij is de voorziening toegenomen van € 47 miljoen tot € 55 miljoen. Gedurende het vierde kwartaal van 2014 heeft een herijking van de parameters in het voorzieningenmodel voor overige particuliere kredieten plaatsgevonden. De parameters met betrekking tot de kans op herstel en de recovery bij uitwinning zijn aangepast op

basis van recente gegevens. Dit heeft geleid tot een hogere voorziening.

5.5.3.3 Kerncijfers

Onderstaande tabellen geven een overzicht van de vorderingen en voorzieningen op overige particuliere kredieten.

Voorzieningen overige particuliere kredieten

in miljoenen euro's	2014	2013
Overige particuliere kredieten	268	293
Specifieke voorziening	-52	-46
IBNR-voorziening	-3	-1
Totaal overige particuliere kredieten	213	246

De totale omvang de leningen in achterstand is gedaald van € 97 miljoen naar € 85 miljoen ultimo 2014. Het aandeel performing leningen (geen achterstand) als percentage van het totaal aan leningen is met circa 68% gelijk gebleven.

Voorziening

In de afgelopen jaren is de relatieve omvang van de voorziening voor overige particuliere kredieten ten opzichte van het totaal gestegen. Dit is het gevolg van de invloed van verslechterende economische omstandigheden voor onze klanten. De stijging van de voorziening is tevens het gevolg van de herijking van het voorzieningenmodel. De volgende tabel geeft het verloop van de voorziening weer over 2014.

Achterstanden vorderingen op overige particuliere kredieten

in miljoenen euro's	2014	2013
Geen achterstand	183	196
1 - 3 maanden	17	21
4 - 6 maanden	3	6
7 - 12 maanden	5	7
> 12 maanden	60	63
Subtotaal achterstanden	85	97
Voorziening	-55	-47
Totaal	213	246

Verloop voorzieningen overige particuliere kredieten

in miljoenen euro's	Specifiek		IBNR		Totaal	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Balanswaarde begin van het jaar ¹	46	51	1	1	47	52
Onttrekkingen	-7	-9	--	--	-7	-9
Dotaties	15	5	2	--	17	5
Vrijvallen	-1	-1	--	--	-1	-1
Overboeking activa aangehouden voor verkoop	-1	--	--	--	-1	--
Stand eind van het jaar	52	46	3	1	55	47

¹ In voorgaande jaren was de voorziening voor non-default leningen opgenomen in de specifieke voorziening. Vanaf 2014 is de voorziening voor non-default leningen opgenomen onder de IBNR-voorziening. De vergelijkende cijfers voor 2013 zijn hiervoor aangepast.

Dekkingsgraad overige particuliere kredieten

in miljoenen euro's	2014	2013
Leningen in achterstand	85	97
Non-default	15	18
Impaired default	70	79
Specifieke voorziening	-52	-46
Percentage leningen in achterstand	31,7%	33,1%
Impaired ratio	26,1%	27,0%
Dekkingsgraad	74,3%	58,2%

De dekkingsgraad van de portefeuille is gestegen naar 74% in 2014, als gevolg van een daling van de leningen in achterstand en een stijging van de specifieke voorzieningen.

5.5.4 Zakelijke kredieten aan mkb

5.5.4.1 Risicoprofiel

De zakelijke portefeuille van het merk SNS bestaat uit een retail-mkb-portefeuille en groot-mkb-portefeuille. De zakelijke leningen kenmerken zich door hypothecaire zekerheid. De focus van de zakelijke portefeuille van SNS ligt op het beheer van de huidige klanten en reductie van het risicoprofiel door een gestage afbouw van de zakelijke kredieten.

De portefeuille telt ongeveer 4.500 klanten. Minder dan 5% van de klanten heeft een kredietomvang die groter is dan € 1 miljoen. De omvang van de leningenportefeuille met kredietlimieten groter dan € 1 miljoen, bedraagt ruim € 300 miljoen. Over de ontwikkelingen in de portefeuille wordt op reguliere wijze gerapporteerd aan het KC Bank.

5.5.4.2 Belangrijkste ontwikkelingen in 2014

De portefeuilleomvang is in het afgelopen jaar van € 1.149 miljoen naar € 1.035 miljoen teruggelopen. Dit komt door verhoging van de aflossingen door klanten. De totale uitstaande hoofdsom van mkb-leningen met een achterstand is gedurende 2014 gestegen van € 171 miljoen naar € 204 miljoen ultimo 2014. De voorziening is toegenomen waarmee de dekkingsgraad van achterstallige hypotheekleningen verder versterkt is van 55% naar 60%.

De focus van het beheer van de zakelijke portefeuille ligt op reductie van het risicoprofiel in het licht van de zekerhedenpositie van de klant. Doel is het realiseren van een gestage en gecontroleerde afbouw van de portefeuille, met name voor kredieten met een leningbedrag groter dan € 1 miljoen.

5.5.4.3 Kerncijfers

De tabel geeft de uitsplitsing van de vorderingen op zakelijke klanten:

Voorzieningen op zakelijke klanten

in miljoenen euro's	2014	2013
Mkb-leningen	1.164	1.249
Specifieke voorziening	-123	-94
IBNR-voorziening	-6	-6
Totaal zakelijk	1.035	1.149

We hebben een deel van de zakelijke portefeuille met leningbedragen hoger dan € 1 miljoen gereduceerd. In 2014 hebben we een aantal eenmalige posten verwerkt in de voorzieningen. Gecorrigeerd voor deze eenmalige posten is het voorzieningenniveau gedaald.

Achterstanden zakelijke vorderingen / bijzonder beheer

De volgende tabel toont de achterstanden voor de mkb-leningen van SNS Bank:

Achterstanden vorderingen op mkb-leningen

in miljoenen euro's	2014	2013
Geen achterstand	960	1.078
Totaal achterstanden	204	171
Voorziening	-129	-100
Totaal	1.035	1.149

De totale uitstaande hoofdsom van mkb-leningen met een achterstand is gedurende 2014 gestegen van € 171 miljoen naar € 204 miljoen ultimo 2014. Dit komt overeen met 18% van het uitstaande bedrag aan zakelijke mkb-kredieten. De stijging is grotendeels te wijten aan herclassificatie van leningen als achterstallig, mede een uitvloeisel van het door ECB uitgevoerde comprehensive assessment in 2014. Hiertoe is de voorziening verder opgevoerd naar € 129 miljoen overeenkomend met een dekkingsgraad van 60%.

Verloop voorziening

Het verloop van de voorziening over 2014 voor mkb-leningen is als volgt:

Verloop voorzieningen mkb-leningen

	Specifiek		IBNR		Total	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013
in miljoenen euro's						
Balanswaarde begin van het jaar ¹	94	87	6	1	100	88
Onttrekkingen	-15	-25	--	--	-15	-25
Dotaties	59	54	--	5	59	59
Vrijvallen	-15	-22	--	--	-15	-22
Stand eind van het jaar	123	94	6	6	129	100

1 In voorgaande jaren was de voorziening voor non-default leningen opgenomen in de specifieke voorziening. Vanaf 2014 is de voorziening voor non-default leningen opgenomen onder de IBNR-voorziening. De vergelijkende cijfers voor 2013 zijn hiervoor aangepast.

Gedurende 2014 liep de voorziening op van € 100 miljoen ultimo 2013 naar € 129 miljoen ultimo 2014. De voorziening is gestegen omdat we bij de behandeling van achterstallige klanten meer de nadruk leggen op herstel en herstructurering van kredietvoorwaarden. Als gevolg hiervan neemt de duur in default toe waardoor de voorziening langer per klant vastgehouden dient te worden. Verder draagt de hiervoor genoemde herclassificatie van leningen ertoe bij dat de voorzieningen toenemen.

Van de totale dotatie heeft ongeveer twee derde betrekking op kredieten met een uitstaand saldo van meer dan € 1 miljoen. De IBNR voorziening is relatief constant geweest gedurende 2014 met een omvang variërend tussen € 6 en € 8 miljoen.

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad voor de portefeuille mkb-leningen portefeuille is als volgt:

Dekkingsgraad mkb-leningen

in miljoenen euro's	2014	2013
Leningen in achterstand	204	171
Non-default	0	0
Impaired default	204	171
Specifieke voorziening	-123	-94
Percentage leningen in achterstand	17,5%	13,7%
Impaired ratio	17,5%	13,7%
Dekkingsgraad	60,3%	55,0%

Ten opzichte van 2013 is de dekkingsgraad op de leningen in achterstand toegenomen.

5.5.4.4 Beheersing van de portefeuille

Ook voor de zakelijke portefeuille zijn initiatieven ondernomen om de sturing op de beheerscyclus te

verbeteren teneinde lagere waardeveranderingen te verkrijgen. Door gebruik te maken van het Probability of Default-model hebben we de risicogedreven processturing verder vormgegeven en verbeterd. Integrale sturing geeft betere mogelijkheden om vroegtijdig oplossingen te vinden met en voor de klant en verhoogt de voorspelbaarheid van waardeveranderingen.

Voor de zakelijke portefeuilles focussen de kredietrisicomaatstaven op de concentratie van risico's bij een individuele klant door naast de portefeuille benadering een 'post voor post' benadering te hanteren. Daarbij wordt gekeken naar het totale kredietrisicoprofiel. Ook wordt rekening gehouden met de potentiële kredietfaciliteit waarop de klant nog aanspraak kan maken.

Om de kans op default (PD) en het verwachte verlies bij default (LGD) te ramen voor de zakelijke portefeuille van SNS Bank worden gedragsscoremodellen gebruikt. SNS Bank streeft ernaar goedkeuring te krijgen van de toezichthouder om deze modellen per 1 januari 2016 in gebruik te mogen nemen conform de Internal Ratings Based-benadering.

Beheerproces bijzonder beheer zakelijke klanten

Het service center Zakelijk Beheer neemt contact op met een zakelijke klant als er een betalingsachterstand is of als een klant zelf aangeeft dat er betalingsproblemen zijn. Ook bij andere signalen van mogelijke betalingsproblemen zoeken wij proactief contact. Samen met de klant inventariseren wij de mogelijkheden om de liquiditeitspositie van de klant weer op orde te krijgen. De continuïteit van zijn onderneming en herstelbaarheid van het krediet vormen belangrijke uitgangspunten. Bij een herstructurering wordt de ondernemer bijgestaan door een accountmanager van het service center Zakelijk Beheer die samen met de ondernemer en de accountant/adviseur het herstructureringsplan bespreekt.

Herstel is niet altijd mogelijk. In zo'n situatie begeleidt het service center Zakelijk Beheer de klant bij de onderhandse verkoop van het zakelijke onderpand. Doel is om de verliezen voor klant en bank te beperken. In speciale gevallen, zoals fraude, criminaliteit of herhaalde weigering van de klant om mee te werken, kan er worden overgaan tot gedwongen verkoop van het pand.

5.5.5 Onderhandse leningen aan (semi-)publieke sector

5.5.5.1 Risicoprofiel

De categorie 'Onderhandse leningen' bevat onderhandse leningen aan (semi-) publieke sectoren zowel op de balans van SNS als van ASN Bank. De portefeuille bestaat vooral uit leningen (of gestalde deposito's) aan woningbouwcorporaties, zorginstellingen, waterschappen en ondernemingen die in eigendom of gerelateerd zijn aan de overheid. Veelal is voor deze leningen een overheidsgarantie afgegeven of geldt er een WSW- of WfZ-garantie. Deze portefeuille kent daardoor een zeer laag risico. Over de ontwikkelingen in de portefeuille wordt op reguliere wijze gerapporteerd aan het KC Bank.

5.5.5.2 Belangrijkste ontwikkelingen in 2014

De portefeuille is gedaald van € 2.372 miljoen naar € 1.768 miljoen door aflossingen bij einde van de looptijd van de lening. Ultimo 2014 waren er binnen deze portefeuille geen posten met een betalingsachterstand. Er zijn geen leningen waarvoor het noodzakelijk was een voorziening te treffen.

5.5.5.3 Kerncijfers

Vorderingen op semi-publieke sectoren

in miljoenen euro's	2014	2013
SNS Bank	1.075	1.627
ASN Bank	693	745
Totaal	1.768	2.372

De categorie 'SNS Bank' is met € 552 miljoen gedaald door aflossingen van deposito's die zijn uitgezet ten behoeve van liquiditeitsmanagement. De portefeuille onderhandse leningen van ASN Bank is dit jaar in omvang afgenomen met € 52 miljoen door aflossingen op bestaande leningen.

De regel 'SNS Bank' omvat een lening van € 250 miljoen aan REAAL N.V. De lening aan REAAL N.V. zal worden afgelost wanneer de verkoop van VIVAT is afgerond. Zie voor een uitgebreide toelichting paragraaf 4.5.3 van dit jaarverslag.

5.5.5.4 Beheersing van de portefeuille

De portefeuille onderhandse leningen bij SNS Bank heeft als doel het liquiditeitsmanagement van SNS Bank te ondersteunen.

De ASN Bank portefeuille wordt beheerd door de vermogensbeheerder ACTIAM. ASN Bank heeft een mandaat aan ACTIAM afgegeven waaraan strikte eisen zijn verbonden. Een krediet moet aan alle eisen voldoen om in de portefeuille opgenomen te kunnen worden. Een belangrijke voorwaarde is dat de onderhandse leningen geen kapitaalbeslag mogen hebben. Daardoor kunnen alleen onderhandse leningen met een zeer laag kredietrisico in de portefeuille worden opgenomen. Veelal zijn deze leningen staatsgegarandeerd. Momenteel zijn we in gesprek met ACTIAM om het mandaat te herzien opdat een bredere set aan risico-indicatoren een rol gaat spelen in de mandaatstructuur en de rapportage. Hiermee zal de risicobeheersing op deze portefeuille verder verbeterd worden.

5.5.6 Duurzame financieringen ASN Bank

5.5.6.1 Risicoprofiel

ASN Bank wil haar portefeuille zakelijke leningen laten groeien in sectoren die zij onontbeerlijk vindt voor een duurzame samenleving, en met name de sector duurzame energie. Uit de blootstelling aan de sector duurzame energie kan een concentratierisico volgen. Dit wordt gemitigeerd door een gedegen kennis van de sector, een zorgvuldige spreiding van uitbetalingen naar geografie, naar type energie-opwekking (zon, wind, biogas, overige), naar achterliggende sponsor en naar leveranciers (zonnepanelen, windturbines, etc.). Daarnaast worden voldoende zekerheden en condities bedongen om bij negatieve afwijkingen onder de kredietovereenkomst herstel te kunnen plegen bijvoorbeeld door het gebruik van geblokkeerde financiële reserves, het versneld aflossen van lening, het inbrengen van additionele eigen middelen door de klant, etc. Over de ontwikkelingen in de portefeuille wordt op reguliere wijze gerapporteerd aan het KC Bank.

5.5.6.2 Belangrijkste ontwikkelingen in 2014

De portefeuille duurzame financieringen van ASN Bank steeg in 2014 licht van € 327 miljoen naar € 330 miljoen. Gelden die vrijkwamen door aflossingen binnen de portefeuille werden uitgezet in nieuwe leningen. De portefeuille zakelijke kredieten bevat een tweetal kleine leningen in achterstand. Hiervoor is een voorziening getroffen van € 0,4 miljoen.

Het risicoprofiel van de portefeuille duurzame financieringen vertoont geen negatieve ontwikkelingen en presteert goed. Om ASN Bank te faciliteren in een beheerste groei van haar kredietuitbetalingen, is het

risicomanagement ten behoeve van ASN in 2014 opgeschaald en aangepast. Wij verwachten daarmee in een goede positie te zijn om een gecontroleerde groei ambitie de komende jaren te kunnen bewerkstelligen.

5.5.6.3 Beheersing van de portefeuille

ASN Bank verstrekt en beheert zakelijke kredieten voor haarzelf en, in opdracht van ASN Beleggingsinstellingen Beheer B.V. (ABB), voor twee beleggingsfondsen. ASN Bank bespreekt zowel de kredieten die op eigen boek worden verstrekt als de kredieten ten bate van ABB, in het Kredietcomité ASN Bank.

Bij ASN Bank is een intern ontwikkeld rating model in gebruik (zogenaamde supervisory slotting model). Dit model kwantificeert het kredietrisico. Het wordt gehanteerd bij projectfinancieringen in de portefeuille duurzame financieringen. Op basis van kenmerken van de financieringsstructuur, de financiële draagkracht van het project en betrokken partijen, de juridische omgeving van het project en de zekerheden resulteert een score. Deze score maakt het mogelijk om de kredietkwaliteit van projecten onderling te vergelijken en de ontwikkelingen in de portefeuille te monitoren.

Tevens hanteert ASN Bank een kredietklassemodel om de kredietkwaliteit van de zakelijke klanten te monitoren. Dit model bepaalt voor alle leningen in de portefeuille duurzame financieringen de kredietrisicoscores. In het model zijn zakelijke financieringsnormen verwerkt voor de (gecorrigeerde) solvabiliteit, rentabiliteit en liquiditeit die blijken uit de jaarcijfers. Daarnaast worden zekerheden meegewogen. De uitkomst geeft een oordeel over de kredietwaardigheid met een sterke nadruk op de jaarcijfers. In portefeuilleraffortages worden de scores gebruikt om bewegingen in de portefeuille te kunnen monitoren.

5.5.7 Vorderingen op de overheid

In deze paragraaf worden de vorderingen op de overheid besproken. Het gaat hierbij om leningen veelal verstrekt aan lagere overheden. Deze vorderingen op overheden vallen binnen de grotere categorie 'Vorderingen op klanten'. Ze staan daarmee los van de uitzettingen ten behoeve van liquiditeitsmanagement zoals in paragraaf 5.5.5 benoemd.

Vorderingen op overheid

in miljoenen euro's	2014	2013
Vorderingen overheid	3.258	2.301
Specifieke voorziening	--	--
IBNR voorziening	--	--
Totaal vorderingen overheid	3.258	2.301

Ongeveer 25% van de vordering op de overheid staat uit via ASN Bank. Het overige deel wordt uitgezet via SNS Bank. In 2014 heeft ASN Bank geen nieuwe onderhandse leningen verstrekt.

Regionale en lagere overheden

Onderstaande tabel geeft de 'Regionale of lokale overheden' en 'Publiekrechtelijke lichamen' zoals deze getoond zijn in tabel 'Kapitalisatie RWA' in paragraaf 5.4.3.

Lokale overheden of autoriteiten (EAD)

in miljoenen euro's	2014	2013
Provincies	1.271	60
Gemeenten	567	1.179
Waterschappen	301	334
Academische Ziekenhuizen	156	158
Overige	4	--
Totaal	2.299	1.731

Leningen aan regionale overheden worden gegarandeerd door de bovenliggende overheid. Dit betreft voor twee derde deel de Nederlandse overheid. Voor het overige deel zijn voornamelijk de Zwitserse en Belgische overheid garantiegevend. Dit betekent dat de rating van de exposures minimaal AA is.

5.5.8 Centrale overheden en centrale banken

De geografische verdeling van centrale overheden en centrale banken zoals deze getoond zijn in tabel 'Kapitalisatie RWA' in paragraaf 5.4.3 is als volgt:

Centrale overheden en centrale banken (EAD)

in miljoenen euro's	2014	2013
Geografisch		
Nederland	3.264	11.197
België	1.554	576
Duitsland	2.824	2.435
Frankrijk	881	751
Italië	401	326
Ierland	118	132
Overig	686	431
Totaal	9.728	15.848
Ratings		
AAA tot AA-	9.209	13.631
A+ tot A-	118	1.759
BBB+ tot BBB-	401	458
BB+ tot B-	--	--
CCC tot D	--	--
Geen rating/teruggetrokken rating	--	--
Totaal	9.728	15.848

Uitzettingen kunnen naast de uitzettingen genoemd in paragraaf 5.5.5 gebruikt worden voor het liquiditeitsmanagement van SNS Bank. De grote verlaging in de AAA categorie is het gevolg van het wegvallen van leningen aan Propertize. Dit verklaart tevens voor een groot deel de daling van de vorderingen op banken.

5.5.9 Vorderingen op banken

De exposure van banken zoals deze getoond zijn in tabel 'Kapitalisatie RWA' in paragraaf 5.4.3 is als volgt uitgesplitst naar rating:

Financiële instellingen (rating) (EAD)

in miljoenen euro's	2014	2013
AAA tot AA-	1.201	823
A+ tot A-	1.047	1.507
BBB+ tot BBB-	19	15
BB+ tot B-	--	--
CCC tot D	--	--
Geen rating/teruggetrokken rating	32	49
Totaal	2.299	2.394

We hebben inspanningen verricht om het concentratierisico op individuele financiële instellingen die tegenpartij zijn in derivatentransacties verder te reduceren. Binnen de categorie 'AAA tot AA-' is een significante vordering op Rabobank opgenomen uit hoofde van derivatentransacties ten behoeve van de securitisatieprogramma's. We laten

waar mogelijk de afwikkeling van nieuwe en bestaande derivatentransacties via een zogenoemde centrale clearing party verlopen. Daarnaast hebben wij de limieten voor exposures op tegenpartijen aangescherpt en zijn enkele bestaande posities afgebouwd. Hierop vindt dagelijks monitoring plaats.

5.5.10 Beleggingen

Bijna alle beleggingen van SNS Bank betreffen rentedragende waarden. Uitzondering hierop is een beperkte hoeveelheid (€ 11 miljoen) beleggingen van ASN Bank in hernieuwbare energie/infrastructuurfondsen. De beleggingen zijn te verdelen naar drie types: beleggingen ten behoeve van liquiditeitsmanagement, uitzettingen voor ASN Bank en strategische beleggingen.

Verdeling reële waarde rentedragende beleggingen (rating)

in miljoenen euro's	2014	2013
AAA	3.631	3.093
AA	1.929	1.830
A	1.023	236
BBB	406	466
< BBB	--	18
Geen rating	--	--
Totaal	6.989	5.643

De beleggingen met AAA-rating stijgen door een toename in Nederlandse, Duitse en Oostenrijkse staatsobligaties. Onder de single A-rating is een kortlopende uitzetting van Japans staatspapier begrepen van € 578 miljoen.

ASN Bank

Van het totaal van de beleggingen van € 7,0 miljard heeft € 4,4 miljard betrekking op ASN Bank. Onderstaande tabel geeft een uitsplitsing van de beleggingen bij ASN Bank.

Beleggingsportefeuille ASN Bank

in miljoenen euro's	2014	2013
Staatsobligaties	3.650	3.105
Green bonds en sustainable bonds	321	171
Overige (bedrijfs)obligaties	475	418
Aandelen	9	11
Totaal	4.455	3.705

Staatsobligaties ASN Bank

ASN Bank beoordeelt landen die staatsobligaties uitgeven op haar duurzaamheidscriteria die betrekking hebben op mensenrechten, klimaat en biodiversiteit. Omdat ASN Bank

geen valutarisico wil lopen, komen alleen staatsobligaties in euro's in aanmerking. De staatsleningen op de balans van ASN Bank hebben een relatief laag risicoprofiel. Ultimo 2014 had 69,2% van de leningen een AAA-rating en 30,8% een AA-rating. In 2014 is de portefeuille staatsleningen met € 544 miljoen toegenomen. Deze stijging bestaat voor € 239 miljoen uit stijging van de marktwaarde van de leningen.

Greenbonds en sustainable bonds ASN Bank

Via 'greenbonds' investeert ASN Bank in vastrentende waarden op het gebied van duurzame energie, energiereductie en biodiversiteit. Deze relatief nieuwe investeringscategorie vormt een gewenste aanvulling op de balans van de bank. Deze bonds leveren namelijk een aanzienlijke bijdrage aan het bereiken van de interne doelstelling van ASN Bank om in 2030 volledig CO2-neutraal te zijn. Met haar investeringen in zogenoemde 'sustainable bonds' draagt ASN Bank bij aan ontwikkelingssamenwerking.

Overige (bedrijfs)obligaties ASN Bank

ASN Bank houdt een kleine portefeuille overige (bedrijfs)obligaties aan met een gemiddelde AA-rating. In deze portefeuille hebben in 2014 geen noemenswaardige mutaties plaatsgevonden.

5.5.11 Risicomitigering

5.5.11.1 Saldering van financiële activa en passiva

Zoals uit onderstaande tabel blijkt, worden de in het vermogensoverzicht opgenomen saldi niet gesaldeerd. De voor saldering in aanmerking komende bedragen hebben betrekking op bepaalde derivaten ten bedrage van € 1.646 miljoen in totaal (2013: € 1.121 miljoen) vanwege de daarmee verband houdende ISDA's. SNS Bank heeft naast kasgeld tevens staatsobligaties als Overig financieel onderpand verstrekt op haar derivatenverplichtingen ten bedrage van € 138 miljoen (2013: € 115 miljoen). De schulden aan banken van € 487 miljoen (2013: € 83 miljoen) hebben betrekking op repotransacties met staatsobligaties.

Financiële activa en passiva SNS Bank 2014

				Gerelateerde waarden niet gesaldeerd in de balanswaarde			
in miljoenen euro's	Ongesaldeerde opgenomen balanswaarde	Tegengestelde opgenomen balanswaarde	Gesaldeerde balanswaarde	Financiële instrument- en	Kas onderpand	Overig financieel onderpand	Gesaldeerde waarde
Financiële activa							
Derivaten	2.701	--	2.701	1.646	410	--	645
Vorderingen op banken	2.604	--	2.604	--	--	--	2.604
Totaal financiële activa	5.305	--	5.305	1.646	410	--	3.249
Financiële passiva							
Derivaten	3.266	--	3.266	1.646	805	138	677
Overige schulden aan klanten	10.542	--	10.542	--	--	--	10.542
Schulden aan banken	2.099	--	2.099	--	--	487	1.612
Totaal financiële passiva	15.907	--	15.907	1.646	805	625	12.831

Financiële activa en passiva SNS Bank 2013

in miljoenen euro's	Ongesaldeerde opgenomen balanswaarde	Tegengestelde opgenomen balanswaarde	Gesaldeerde balanswaarde	Gerelateerde waarden niet gesaldeerd in de balanswaarde			Gesaldeerde waarde
				Financiële instrument- en	Kas onderpand	Overig financieel onderpand	
Financiële activa							
Derivaten	2.484	--	2.484	1.121	644	--	719
Vorderingen op banken	6.063	--	6.063	--	--	--	6.063
Totaal financiële activa	8.547	--	8.547	1.121	644	--	6.782
Financiële passiva							
Derivaten	2.670	--	2.670	1.121	685	114	750
Overige schulden aan klanten	11.255	627	10.628	--	--	--	10.628
Schulden aan banken	7.457	--	7.457	--	--	83	7.374
Totaal financiële passiva	21.382	627	20.755	1.121	685	197	18.752

Door onderpand, garanties en kredietderivaten gedekte exposure 2014

in miljoenen euro's	Exposure	Waarvan gedekt door garanties	Waarvan gedekt door kredietderivaten	Waarvan gedekt door onderpand
Gestandaardiseerde risicoklassen				
Centrale overheden en centrale banken	8.108	--	--	--
Regionale of lokale overheden	1.442	--	--	6
Publiekrechtelijke lichamen	161	--	--	--
Multilaterale ontwikkelingsbanken	232	--	--	--
Internationale organisaties	18	--	--	--
Financiële instellingen	4.909	1.463	--	1.135
Ondernemingen	2.849	861	--	1.078
Particulieren exclusief hypotheek	892	1	--	1
Onroerend goed gedekt door hypotheek	1.243	15	--	2
Exposures in default	280	--	--	--
Covered bonds	24	--	--	--
Aandelenposities	10	--	--	--
Overige posten	177	--	--	--
Totaal gestandaardiseerde methode	20.345	2.340	--	2.222
IRB-risicoklassen¹				
Particuliere hypotheek	40.921	11.792	--	--
Securitisatie	1.124	--	--	--
Totaal IRB-methode	42.045	11.792	--	--
Totale exposure	62.390	14.132	--	2.222

¹ De IRB-risicoklasse betreft hypothecaire vorderingen. Deze hypotheek zijn gedekt door residentieel vastgoed. De waarde van dit vastgoed is inbegrepen in de LGD-berekeningen en wordt in deze tabel niet als onderpand verantwoord.

5.5.11.2 Zekerheden

Bovenstaande tabel geeft weer op welke manier exposures door zekerheden zijn gedekt per einde jaar 2014.

Het onderpand bij 'Financiële instellingen' betreft met name collateral uit hoofde van derivatentransacties, de garanties betreffen obligaties met garanties van regionale of centrale overheden. Uitzettingen onder 'Ondernemingen' zijn gedekt

door garanties van de overheid voor bijvoorbeeld gezondheidszorginstellingen of woningcorporaties. Van de IRB-risicoklasse 'Particuliere hypotheek' is bijna 29% (€ 11,8 miljard) gedekt door garanties. Dit gaat om NHG-garanties.

SNS Bank maakt geen gebruik van kredietderivaten als vorm van zekerheid.

Door onderpand, garanties en kredietderivaten gedekte blootstelling 2013

	Exposure	Waarvan gedekt door garanties	Waarvan gedekt door kredietderivaten	Waarvan gedekt door onderpand
in miljoenen euro's				
Gestandaardiseerde risicoklassen				
Centrale overheden en centrale banken	9.632	--	--	--
Regionale of lokale overheden	1.525	--	--	6
Publiekrechtelijke lichamen	165	--	--	--
Multilaterale ontwikkelingsbanken	174	30	--	--
Internationale organisaties	4	--	--	--
Financiële instellingen	9.174	4.771	--	1.180
Ondernemingen	3.830	1.497	--	1.297
Particulieren exclusief hypotheek	957	--	--	17
Onroerend goed gedekt door hypotheek	1.393	16	--	7
Exposures in default	240	--	--	--
Covered bonds	--	--	--	--
Aandelenposities	11	--	--	--
Overige posten	327	--	--	--
Totaal gestandaardiseerde methode	27.432	6.314	--	2.507
IRB risicoklassen¹				
Particuliere hypotheek	38.148	10.670	--	--
Securitisatie	1.638	--	--	--
Totaal IRB-methode	39.786	10.670	--	--
Totale exposure	67.218	16.984	--	2.507

1 De IRB-risicoklasse betreft hypothecaire vorderingen. Deze hypotheek zijn gedekt door residentieel vastgoed. De waarde van dit vastgoed is inbegrepen in de LGD-berekeningen.

Onderstaande tabel toont de onderlinge verhoudingen van de verkregen zekerheden zoals die in tabel 'Door onderpand, garanties en kredietderivaten gedekte blootstelling' zijn genoemd.

Concentratie zekerheden

	2014	2013
Garanties	86%	87%
Onderpand:		
- waarvan vastgoed	7%	7%
- waarvan financieel onderpand	7%	6%
Totaal	100%	100%

Zichtbaar is dat 'Garanties' een zeer groot aandeel uitmaken van de verkregen zekerheden (€ 14,1 miljard op een totaal van € 16,3 miljard ultimo 2014 oftewel 86%). Zoals hierboven is vermeld, is het onderpand van

particuliere woning hypotheek niet in deze tabel inbegrepen.

5.5.11.3 Derivaten en onderpand management

Om het tegenpartijrisico op derivatentransacties te beperken, handhaaft SNS Bank de volgende risicomitigerende volgorde bij het aangaan van dergelijke transacties:

- Transacties worden bij voorkeur afgesloten via een zogenoemde central clearing party (CCP) als dit mogelijk is. Uitzonderingen zijn type transacties die niet door de CCP worden ondersteund of zeer kortlopende transacties waarvoor de kosten van centrale clearing erg hoog zijn. We treden in overleg met tegenpartijen om het aandeel van bestaande transacties die bij een CCP zijn ondergebracht, verder te verhogen.
- Transacties worden afgesloten middels ISDA-gestandaardiseerde contracten met een vooraf per tegenpartij overeengekomen Credit Support Annex,

waarin de afspraken over onderpanden worden geregeld.

Overige risicomitigerende maatregelen zijn:

- SNS Bank zorgt dat derivatentransacties te allen tijde afgedekt worden met voldoende onderpand. SNS Bank toetst dagelijks of de marktwaardeontwikkeling van de posities met onderpandafspraken zich verhoudt tot het ontvangen onderpand dan wel te leveren onderpand.
- Valutatermijntransacties worden afgewikkeld via het Continuous Linked Settlement-systeem. Dit is een wereldwijd opererend afwikkelingssysteem dat het settlementrisico beperkt door pay versus payment-betaling en het verrekenen van netto-bedragen.
- We volgen de marktsituatie continu om te toetsen of de activa die we beschikbaar hebben, nog voldoen aan de eisen om als onderpand te dienen voor belening en bij de diverse transacties (bijvoorbeeld repo-transacties).
- Een valuationfunctie toetst of de marktwaarde van het onderpand die wordt gehanteerd, aannemelijk is.

Om tegenpartijrisico af te dekken, is het verstrekken van kasgeld en staatsobligaties als onderpand bij derivatentransacties de industriestandaard. De volgende soorten activa zijn algemeen geaccepteerd als onderpand: kasmiddelen, staatsobligaties van kredietwaardige overheden en eigen obligaties.

5.6 Marktrisico

Het marktrisico ontstaat als het ondernemingsresultaat en de marktwaarde van het eigen vermogen negatief worden beïnvloed door bewegingen in marktprijzen (rentetarieven, kredietopslagen, koersen van aandelen en vreemde valuta). Het marktrisico treedt op bij posities in het bankboek en de handelsportefeuille. Voor SNS Bank wordt dit risico beperkt gehouden door afdekking van het risico in het bankboek en door een limietenstelsel op de handelsportefeuille.

5.6.1 Risicoprofiel

Binnen het marktrisico onderkennen we de volgende subrisico's:

Renterisico: ontstaat door bewegingen in het niveau of de volatiliteit van de rentestanden en creditspreads (kredietopslagen). Deze bewegingen kunnen zich onder meer voordoen door veranderingen in de rentetermijnstructuur een ongelijke beweging van actief- en passief rentes, of, in geval van creditspreads, door een wijziging van de kredietwaardigheid van SNS Bank.

Valutarisico: ontstaat door bewegingen in het niveau of in de volatiliteit van de wisselkoersen.

Koersrisico: ontstaat door bewegingen in het niveau of in de volatiliteit van marktprijzen van effecten, grondstoffen, vastgoed en derivaten.

Het marktrisico van SNS Bank is relatief beperkt. Rente- en spreadrisico bevinden zich zowel in het bankboek als in de handelsportefeuille. Valutarisico is in het bankboek niet toegestaan. Exposures op vreemde valuta worden overgebracht naar de handelsportefeuille en van daaruit beheerd, binnen de Value at Risk (VaR)-limieten.

Belangrijkste ontwikkelingen in 2014

Het marktrisico is gedurende 2014 ruim binnen de risicobereidheid gebleven.

Het renterisico als gevolg van hypotheekoffertes werd voorheen apart gemeten. Door het opnemen van de offertes en verlengingen in het rentetypische gapprofiel en de duration-maatstaf, wordt de rentepositie integraal gemanaged.

Ook de Earning at Risk-methodiek is verbeterd. Rentescenario's kunnen door de gewijzigde methodiek ook negatieve rente tonen. Verder is de mate waarin de tarieven van dagelijks opvraagbaar spaargeld meebewegen met de marktrente afhankelijk gemaakt van het marktrentescenario.

Gedurende 2014 is de risicobeheersing van de (beperkte) handelsportefeuille verder aangescherpt, onder andere door een verdere invulling van de kaders en verantwoordelijkheden van de eerste en tweede lijn.

5.6.2 Management renterisico

Renterisico bankboek

Het renterisico van het bankboek wordt gemeten, bewaakt en gestuurd aan de hand van onder andere de duration van het eigen vermogen, het outlier criterium, Earnings at Risk (EaR), en het gapprofiel. De sturing van het renterisico vindt plaats op het totaal van rentedragende activa en passiva inclusief rentederivaten die gebruikt worden voor bijsturing van de rentepositie.

Een belangrijke maatstaf voor de marktwaardegevoeligheid is de duration van het eigen vermogen. De duration van het eigen vermogen meet de relatieve marktwaardedaling van het eigen vermogen bij een parallelle rentestijging van 1%. Gedurende 2014 was de strategische bandbreedte voor de duration van het eigen vermogen 0 tot 8. Voor de durationsturing stelt het ALCO Bank daarbinnen

maandelijks een tactische bandbreedte vast aan de hand van het beoogde risicoprofiel en marktverwachtingen.

EaR is de belangrijkste maatstaf voor de gevoeligheid van het renteresultaat. De EaR meet het maximale verlies in het renteresultaat binnen een jaar bij tien rentescenario's (zowel instantaan als geleidelijk), rekening houdend met de verwachte portefeuilleontwikkeling in de komende twaalf maanden. De EaR-berekening houdt rekening met de mate waarin klanttarieven van direct opvraagbaar spaargeld meebewegen met de marktrente. De veronderstelde beweeglijkheid kan per rentescenario verschillen.

Naast het beheersen van de duration van het eigen vermogen en de EaR stuurt SNS Bank ook op andere maatstaven, zoals de netto nominale rentepositie voor elke renteperiode. Deze netto nominale renteposities (bezittingen minus verplichtingen) geven het gapprofiel. Het gapprofiel geeft inzicht in de rentepositie bij het bepalen van de looptijden voor renteswaps om de rentepositie te sturen naar het gewenste niveau.

De maatstaven voor het renterisico worden maandelijks aan het ALCO Bank gerapporteerd. Bij de vaststelling en het beheer van het renterisico houden we rekening met toekomstige vervroegde aflossingen op hypotheekleningen en de gedragtypische looptijd van deposito's zonder vaste looptijd. De veronderstelde ratio van vervroegde aflossingen is gebaseerd op recente ervaringsgegevens. Het gedrag van houders van deposito's zonder vaste looptijd wordt gemodelleerd met hulp van een zogenoemde replicating portefeuille.

In de rapportage aan DNB is de meting van het outlier criterium voorgeschreven. Het outlier criterium betreft het

maximale marktwaardeverlies uitgedrukt als percentage van het toetsingsvermogen (exclusief Tier 3) bij een parallelle rentestijging of -daling van 200 basispunten (2%). Voor het outlier criterium geldt een limiet van 20%.

Voor de sturing van het renterisico zijn de volgende marktinstrumenten toegestaan:

- Interest rate swaps
- Futures
- Swaptions, caps en floors
- Future Rate Agreements (FRA's)
- Obligaties of andere vastrentende beleggingen

Renterisico handelsportefeuille

Het renterisico in de handelsportefeuille wordt dagelijks gemeten met behulp van Value at Risk (VaR) en stresstesting. Zowel voor de VaR als de stresstest wordt één dag vooruit gekeken (1-daags horizon). Het gehanteerde betrouwbaarheidsinterval is 99%.

De VaR-methodologie is gebaseerd op Monte Carlo-simulaties, waarbij de onderliggende kansverdelingen gebaseerd zijn op historische data. De VaR-modellen houden rekening met rente, credit spreads, valutarisico en aandelenkoersrisico op basis van Monte Carlo simulaties. Voor de stresstesting wordt gebruikt gemaakt van twaalf stress-scenario's.

5.6.3 Marktrisicoprofiel in cijfers

5.6.3.1 Marktrisico exposure handels- en niet-handelsrisico

Onderstaand overzicht toont de balans van SNS Bank gesplitst naar de risico's die betrekking hebben op het bankboek en de handelsportefeuille.

Marktrisico blootstelling verhandelde en niet-verhandelde risico's

	Boekwaarde	Marktrisicomaatstaven		Boekwaarde	Marktrisicomaatstaven		Primaire risico-gevoeligheid
in miljoenen euro's		Niet-verhandeld risico	Verhandeld risico		Niet-verhandeld risico	Verhandeld risico	
Activa onderhevig aan marktrisico	2014	2014	2014	2013	2013	2013	
Beleggingen: handelsdoeleinden	817	1	816	713	2	711	rente, wisselkoers, credit spread
Beleggingen: voor verkoop beschikbaar	6.184	6.184	--	4.944	4.944	--	rente, credit spread
Derivaten	2.702	2.524	178	2.484	2.325	159	rente, wisselkoers, credit spread
Vorderingen op klanten	52.834	52.834	--	53.405	53.405	--	rente
Vorderingen op banken	2.604	2.604	--	6.063	6.063	--	rente
Kas en kasequivalenten	1.968	1.968	--	5.528	5.528	--	rente
Activa aangehouden voor verkoop	149	24	125	--	--	--	rente, wisselkoers, rentecurve
Overig	901	901	--	1.400	1.400	--	
Totale activa	68.159	67.040	1.119	74.537	73.667	870	
Passiva onderhevig aan marktrisico							
Achtergestelde schulden	40	40	--	40	40	--	rente
Schuldbewijzen	11.252	11.252	--	16.439	16.439	--	rente, wisselkoers
Derivaten	3.266	3.082	184	2.670	2.527	143	rente, wisselkoers, credit spread
Spaargelden	35.666	35.666	--	33.276	33.276	--	rente
Overige schulden aan klanten	10.542	10.542	--	10.628	10.628	--	rente
Schulden aan banken	2.099	2.099	--	7.457	7.457	--	rente
Overig	5.294	5.294	--	4.027	4.027	--	
Totale passiva	68.159	67.975	184	74.537	74.394	143	

SNS Bank is gezien haar activiteiten vooral gevoelig voor het renterisico in het bankboek.

De posities in de handelsportefeuille zijn beperkt van omvang.

Renterisico

	2014	2013	limiet (2014)
Duration eigen vermogen	3,2	1,7	0 tot 8
Earnings at Risk	€ 30 mln	€ 21 mln	€ 60 mln
Outlier criterium	13,4%	6,4%	20%

SNS Bank heeft de duration van het eigen vermogen op basis van het renteklimaat beheerst tot een niveau van 3,2 ultimo 2014 (ultimo 2013: 1,7).

Ultimo 2014 is de Earnings at Risk (EaR) € 30 miljoen (ultimo 2013 € 21 miljoen). Het renteresultaat is het meest gevoelig voor een renteversteiling-scenario. In dit scenario draait de rentecurve rond het 1-jaarspunt: het korte uiteinde van de rentecurve daalt met 2%, waarbij we negatieve rentes begrenzen op -0,25%. De 10-jaars rente stijgt met +2% en de rentes van de overige looptijden worden tussen de genoemde punten geïnterpoleerd.

De EaR-uitkomst is hoger ten opzichte van 2013, mede doordat prudentere veronderstellingen zijn gedaan voor het

doorrijzen van rentestijgingen in het dagelijks opvraagbare spaargeld.

Het outlier criterium beschrijft de verandering van de waarde van het eigen vermogen na een parallelle verschuiving van de rentecurve met 200 basispunten. De outlier is in 2014 toegenomen in lijn met de gestegen duration van het eigen vermogen. Ultimo 2014 bedroeg de outlier 13,4% (ultimo 2013 6,4%), ruim binnen de toezichtshouderslimiet van 20%.

Gevoeligheidsanalyses illustreren het renterisico van de bankactiviteiten. Hierbij wordt het effect gemeten van een directe parallelle verschuiving van de rentecurve met +100 basispunten of -100 basispunten.

Gevoeligheid rente

in miljoenen euro's	Reële waarde eigen vermogen		Resultaat		Eigen vermogen	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Rente + 1%	-54	-16	-14	-1	-242	-145
Rente - 1%	63	42	-13	-5	169	148

In de kolom 'Reële waarde eigen vermogen' staat de gevoeligheid van de reële waarde van het eigen vermogen inclusief embedded opties. De gevoeligheid voor zowel een rentestijging als een rentedaling is toegenomen. Dit is in lijn met de duration van het eigen vermogen die ultimo 2014 hoger ligt dan ultimo 2013.

In de kolom 'Resultaat' staat de gevoeligheid van het resultaat voor rentebewegingen weergegeven voor de eerste 12 maanden. Bij een rentestijging en rentedaling ontstaat er ultimo 2014 een negatief effect op het renteresultaat. Het negatieve effect bij een rentestijging wordt veroorzaakt door prudent doorrijzen van rentestijgingen in de klanttarieven van direct opvraagbaar spaargeld. Het negatieve effect bij een rentedaling wordt veroorzaakt door de omvangrijke liquiditeitspositie van SNS Bank. De negatieve impact voor een rentedaling wordt beperkt door een rente-afkap op minus 0,25%.

In de kolom 'Eigen vermogen' komt tot uitdrukking wat de gevoeligheid is voor een parallelle rentestijging of -daling

met 100 basispunten vanuit de 'Available For Sale' beleggingsportefeuilles en de derivaten onder cashflow hedging en vanuit de aandelenportefeuille bij een directe 10% stijging of daling van de aandelenprijzen. De waarde van de beleggingsportefeuilles is in 2014 gestegen door additionele beleggingen in staatsobligaties. Hierdoor is de gevoeligheid van deze beleggingsportefeuilles, en daarmee de directe impact op het eigen vermogen, toegenomen.

Valutarisico

Het valutarisico in het bankboek wordt op dagbasis geminimaliseerd door middel van hedging. Ultimo 2014 bedroeg de exposure in vreemde valuta € 0,05 miljoen.

Aandelenkoersrisico

SNS Bank heeft een beperkte positie in aandelen van in totaal € 11 miljoen ultimo 2014.

Onderstaande tabel onderstreept de beperkte gevoeligheid voor aandelenkoersrisico.

Gevoeligheid aandelen

in miljoenen euro's	Reële waarde eigen vermogen		Resultaat		Eigen vermogen	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Aandelen +10%	1	1	--	--	1	1
Aandelen -10%	-1	-1	--	--	-1	-1

5.6.3.2 Sensitiviteitsanalyse voor renterisico en overige marktrisico's

Naast indicatoren zoals EaR en duration eigen vermogen geeft het gapprofiel inzicht in onze rentepositie. Het onderstaande overzicht toont de vervallende nominale bedragen op basis van de gedragsmatige rentetypische

looptijd voor de activa en de passiva. Dit resulteert in een rentegevoeligheid gap die in de laatste regel van de tabellen getoond wordt.

Vanuit het perspectief van het renterisico hebben zich geen bijzonderheden voorgedaan tussen 2013 en 2014.

Netto vervallende nominale bedragen per rentelooptijd 2014

in miljoenen euro's	< 1 maand	1 - 3 maanden	3 maanden - 1 jaar	1 - 5 jaar	> 5 jaar	Voorziening	Totaal
Activa							
Beleggingen (rentedragend)	238	113	485	2.467	3.686	--	6.989
Derivaten	593	720	551	566	271	--	2.701
Vorderingen op klanten	14.227	1.280	5.872	23.055	8.911	-511	52.834
Vorderingen op banken	2.604	--	--	--	--	--	2.604
Overige activa	913	--	--	--	--	--	913
Kas en kasequivalenten	1.968	--	--	--	--	--	1.968
Activa aangehouden voor verkoop	149	--	--	--	--	--	149
Subtotaal	20.692	2.113	6.908	26.088	12.868	-511	68.158
Off balance producten	14.492	12.440	8.850	5.898	-649	--	41.031
Totaal activa	35.184	14.553	15.758	31.986	12.219	-511	109.189
Passiva							
Achtergestelde schulden	--	40	--	--	--	--	40
Schuldbewijzen	5.087	5.564	121	260	220	--	11.252
Derivaten	725	541	629	979	391	--	3.265
Spaargelden	1.818	3.163	8.581	16.078	6.027	--	35.667
Overige schulden aan klanten	4.313	993	1.684	2.738	814	--	10.542
Schulden aan banken	1.234	865	--	--	--	--	2.099
Overige passiva	2.311	--	--	--	--	--	2.311
Passiva gehouden om te verkopen	18	--	--	--	--	--	18
Subtotaal	15.506	11.166	11.015	20.055	7.452	--	65.194
Off balance producten	9.112	6.796	7.905	12.304	4.915	--	41.032
Totaal passiva	24.618	17.962	18.920	32.359	12.367	--	106.226
Rentegevoeligheid gap	10.566	-3.409	-3.162	-373	-148	-511	2.963

Netto vervallende nominale bedragen per rentelooptijd 2013

in miljoenen euro's	< 1 maand	1 - 3 maanden	3 maanden - 1 jaar	1 - 5 jaar	> 5 jaar	Voorziening	Totaal
Activa							
Beleggingen (rentedragend)	1.109	509	508	1.118	2.399	--	5.643
Derivaten	547	635	375	679	248	--	2.484
Vorderingen op klanten	15.810	1.559	6.305	21.248	8.936	-453	53.405
Vorderingen op banken	5.618	440	5	--	--	--	6.063
Overige activa	1.415	--	--	--	-1	--	1.414
Kas en kasequivalenten	5.528	--	--	--	--	--	5.528
Activa aangehouden voor verkoop	--	--	--	--	--	--	--
Subtotaal	30.027	3.143	7.193	23.045	11.582	-453	74.537
Off balance producten	14.585	13.157	6.706	9.315	431	--	44.194
Totaal activa	44.612	16.300	13.899	32.360	12.013	-453	118.731
Passiva							
Participatiecertificaten en achtergestelde schulden	--	40	--	--	--	--	40
Schuldbewijzen	6.168	9.396	260	298	317	--	16.439
Derivaten	596	459	394	911	310	--	2.670
Spaargelden	1.745	3.132	8.339	14.323	5.737	--	33.276
Overige schulden aan klanten	4.620	1.538	1.447	2.321	702	--	10.628
Schulden aan banken	7.457	--	--	--	--	--	7.457
Overige passiva	1.445	--	--	--	--	--	1.445
Passiva gehouden om te verkopen	--	--	--	--	--	--	--
Subtotaal	22.031	14.565	10.440	17.853	7.066	--	71.955
Off balance producten	9.610	8.484	6.368	14.719	5.010	--	44.191
Totaal passiva	31.641	23.049	16.808	32.572	12.076	--	116.146
Rentegevoeligheid gap	12.971	-6.749	-2.909	-212	-63	-453	2.585

De positieve 1-maands rentegap wordt voornamelijk veroorzaakt doordat een deel van de hypotheekportefeuille een variabele rente heeft en door kas en kasequivalenten en korte uitzettingen aan banken. Aan de passiva zijde staat daartegenover direct opvraagbaar spaargeld, dat wordt gemodelleerd op basis van gedragsaspecten zodat niet het gehele direct opvraagbare volume aan de 1-maands rentegap is toegewezen. Dit verklaart de negatieve rentegaps tot 1 jaar.

De off balance producten worden weergegeven als de nominale waarde van de rentederivaten. De rentecomponenten staan onder 'Derivaten'.

5.6.3.3 Marktrisicoprofiel handelsportefeuille

Onderstaande tabel geeft de limieten van de handelsportefeuille weer.

Marktrisico handelsportefeuille

in miljoenen euro's	Value at risk (99% op dagbasis)		Stresstest	
	2014	2013	2014	2013
Limiet				
SNS Financial Markets	2,2	1,7	6,7	5,0
SNS Securities	1,0	0,5	3,0	1,4
Totaal	3,2	2,1	9,7	6,4

De totale VaR-limiet van de handelsportefeuille bedroeg per eind 2014 € 3,2 miljoen (2013: € 2,1 miljoen). Bij SNS Financial Markets heeft een beperkte verhoging van de VaR-limiet met € 350 duizend plaatsgevonden om een verandering in de handelsstrategie te accommoderen.

Voor SNS Securities³ wordt het spreadrisico nu ook onder de VaR-limiet gemeten en ingeperkt. Dit werd eerder apart gemonitord. Hiervoor hebben we de VaR-limiet verhoogd. De stresstestlimieten zijn overeenkomstig de veranderingen in de VaR-limieten, aangepast.

Ten aanzien van de stress-scenarios zijn voor SNS Financial Markets twaalf scenario's van toepassing. Voorheen werd één worst case scenario uit het verleden als basis gebruikt.

5.7 Liquiditeitsmanagement en financiering

Het liquiditeitsrisico is het risico dat SNS Bank op korte of lange termijn niet kan beschikken over voldoende liquide middelen om aan haar financiële verplichtingen te voldoen, al dan niet onder normale omstandigheden of in tijden van stress, zonder dat dit gepaard gaat met onaanvaardbare kosten of verliezen.

In deze paragraaf lichten wij ook onze financieringsstrategie nader toe.

5.7.1 Risicoprofiel

Wij besteden intensieve aandacht aan het beheersen van het liquiditeitsrisico, zodat wij voortdurend beschikken over adequate liquiditeitsreserves en steeds aan onze financiële verplichtingen kunnen voldoen.

Het liquiditeitsrisicomanagement is zo ingericht dat de effecten van bankspecifieke stressfactoren en spanningen op de geld- en kapitaalmarkten – kunnen worden opgevangen.

Belangrijkste ontwikkelingen in 2014

De liquiditeits- en financieringspositie van SNS Bank verbeterde in 2014 en voldeed ruimschoots aan de eisen. De daling van de Loan-to-Deposit ratio van 122% ultimo 2013 tot 113% was met name te wijten aan een stijging van de retailfinancieringen in combinatie met een geringe afname van vorderingen op klanten. De Liquidity Coverage Ratio (LCR) en de Net Stable Funding Ratio (NSFR) zijn

ruim boven de verwachte toekomstige wettelijke eis van 100%. De funding van SNS Bank bestaat grotendeels uit spaartegoeden en is verder gediversifieerd. Gedurende 2014 is SNS Bank geen openbare kapitaalmarkttransacties aangegaan, omdat zij wachtte op duidelijkheid omtrent de toekomst van VIVAT.

5.7.2 Management en beheersing

Liquiditeitsmanagement ondersteunt de strategie van SNS Bank. Op grond van de strategie, regelgeving en verwachtingen van externe belanghebbenden stellen wij onze risicobereidheid vast voor de liquiditeit. Vervolgens bepalen wij onze strategie en beleid om onze liquiditeitsbehoefte in te vullen.

De liquiditeitsbehoefte bepalen we aan de hand van de risicobereidheid, businessplannen en de verwachtingen en vereisten van externe stakeholders, zoals klanten, toezichthouders en investeerders. De positie van SNS Bank in de markt, alsmede ontwikkelingen op de financiële markten, bepalen onder andere de mate van toegang tot de kapitaalmarkten en de haalbaarheid van liquiditeitsacties.

De voornaamste activiteiten van het liquiditeitsrisicomanagement zijn het bepalen van de gewenste hoeveelheid liquiditeit, het (kwalitatief) beoordelen van de liquiditeitstoereikendheid, het uitvoeren van stresstesten op de liquiditeitstoereikendheid en het sturen van de aanwezige hoeveelheid liquiditeit naar de gewenste hoeveelheid. Deze activiteiten zijn tevens onderdeel van het Internal Liquidity Adequacy Assessment Process (ILAAP).

De liquiditeitstoereikendheid van SNS Bank wordt continu gemonitord en afgezet tegen de risicobereidheid en de strategie.

Jaarlijks stellen wij de strategische doelstellingen vast en evalueren deze. Daarbij inventariseren en classificeren we de samenhangende risico's. Op basis van de risicocapaciteit van SNS Bank wordt de risicobereidheid vastgesteld. Hierbij nemen we de belangen van alle stakeholders in acht. De risicobereidheid vormt een integraal onderdeel van de kaders voor de opstelling van het jaarlijkse Operationeel Plan waarvan het Kapitalisatie- en Liquiditeitsplan deel uitmaakt.

In het Kapitalisatie- en Liquiditeitsplan zetten we de verwachte ontwikkeling van de aanwezige liquiditeit, zowel de buffer als funding af tegen de vereiste behoefte, voortvloeiend uit het Operationeel Plan. Daartoe worden meerdere scenario's uitgewerkt. De beoordeling van de liquiditeitspositie omvat onder meer een vergelijking van de

³ Per 31 december 2014 is aan alle voorwaarden voldaan om de activa en passiva van SNS Securities in de balans aan te merken als "aangehouden voor verkoop" onder IFRS 5. De presentatie in de risicoparagraaf is hier niet voor aangepast.

aanwezige hoeveelheid liquiditeit met de interne normen onder het huidige toezichtskader. Bij de sturing zetten we zowel instrumenten in om financiering aan te trekken als instrumenten om de liquiditeit te verhogen.

Het management van liquiditeit is een continu proces. Naast de meerjarige planning in het Kapitalisatie- en Liquiditeitsplan maken we maandelijks een verkorte update van de ontwikkeling van dit plan, dat behandeld wordt in het ALCO Bank. Daarnaast vinden er wekelijkse en dagelijks rapportages en projecties plaats. Op basis hiervan sturen wij desgewenst bij.

Beheersinstrumenten

Kaspositie

Het belangrijkste going-concern-beheersinstrument betreft de kaspositie, van waaruit SNS Bank doorgaans aan al haar verplichtingen voldoet. De kaspositie omvat de direct en niet-direct opeisbare tegoeden bij DNB, rekening-couranttegoeden die via SNS FM uitstaan bij andere banken en deposito's met een oorspronkelijke looptijd van maximaal tien dagen. De kaspositie wijkt hierdoor af van het in de balans opgenomen saldo kas en kasequivalenten van de bankactiviteiten.

Liquiditeitsbuffer

Het belangrijkste beheersinstrument ten aanzien van contingency-liquiditeitsrisico betreft de liquiditeitsbuffer. Hiermee kunnen onverwachte schommelingen in de behoefte aan liquiditeit opgevangen worden. Aan de onderliggende beleggingen stellen we hoge liquiditeitseisen.

De liquiditeitsbuffer bestaat uit beleggingen die direct liquiditeit kunnen genereren omdat deze bijvoorbeeld beleenbaar zijn bij ECB, bezwaarbaar zijn in het kader van collateral management, verkoopbaar zijn in zeer liquide markten of in repo-transactie gebruikt kunnen worden. SNS Bank stuurt haar liquiditeitsbuffer centraal.

De liquiditeitsbuffer bestaat grotendeels uit staatsobligaties en Residential Mortgage Backed Securities (RMBS) van hypotheek van SNS Bank. De liquiditeitswaarde van de beleggingen in de liquiditeitsbuffer wordt bepaald op basis van de marktwaarde van de beleggingen na toepassing van de door de ECB bepaalde haircuts. De ECB publiceert periodiek een lijst van toegestane onderpanden met daaraan gekoppeld de haircut – een afslag op waarde voor belening. Op dit onderpand kan desgewenst liquiditeit worden verkregen tot de waarde na haircut.

Key liquiditeitsratio's

In CRR/CRD IV zijn twee liquiditeitsratio's geïntroduceerd: de Liquidity Coverage Ratio (LCR) en de Net Stable Funding Ratio (NSFR). Het doel van de LCR is te toetsen of er voldoende liquide assets aanwezig zijn om een 30-daags stress-scenario op te vangen. De NSFR heeft een langere horizon van één jaar en heeft als doel activa met stabielere vormen van funding te financieren. De verwachte norm vanuit de regelgeving voor beide liquiditeitsmaatstaven is 100% na een gefaseerde invoeringsperiode. Wij sturen zowel op de totale liquiditeitspositie zoals die wordt gerapporteerd in de liquiditeitsrapportage aan DNB als op de nieuwe liquiditeitsratio's, de LCR en NSFR.

Stresstesten op liquiditeit

De robuustheid van de liquiditeitspositie wordt door middel van stresstesten bepaald. In de interne extreme stresstest wordt onder andere rekening gehouden met een extreme uitloop van spaar- en creditgeld, het opdrogen van de funding op geld- en kapitaalmarkt en een daling van de marktwaarde van liquide activa. De interne extreme stresstest wordt maandelijks in de liquiditeitsrapportage aan het ALCO Bank geactualiseerd en jaarlijks herijkt. Jaarlijks wordt tevens getoetst of deze stress test nog steeds de "leading" stresstest is.

De belangrijkste doelen van het uitvoeren van stresstesten zijn:

- Bijdragen aan de bepaling en monitoring van de risicobereidheid: de uitkomsten van stresstesten worden gebruikt voor het bepalen van de risicocapaciteit, risicobereidheid en doelstellingen.
- Contingency planning: het beoordelen en aanscherpen van de triggers in de contingency plannen.

Liquiditeit Contingency Plan

Het Liquiditeit Contingency Plan (LCP) is er om tijdig maatregelen te nemen als er een plotselinge verslechterende liquiditeitspositie optreedt of een acute liquiditeitscrisis is. Doel is de continuïteit van SNS Bank te waarborgen. Het LCP definieert een reeks aan beschikbare maatregelen die kunnen worden genomen afhankelijk van de urgentie en zwaarte van mogelijke issues. Het LCP wordt jaarlijks geactualiseerd.

Herstelplan

Het belangrijkste doel van het Herstelplan is om ons voor te bereiden op een crisis zodanig dat wij op eigen kracht van een crisis kunnen herstellen. In een dergelijke situatie heeft SNS Bank verschillende herstelmaatregelen ter beschikking.

De set van maatregelen heeft een brede scope en omvat naast liquiditeitsaspecten ook kapitaalaspecten, operationele aspecten en communicatie-aspecten. Het Herstelplan wordt jaarlijks geactualiseerd.

5.7.3 Liquiditeitsrisicoprofiel in cijfers

SNS Bank voldeed in 2014 ruim aan zowel de interne als de wettelijke normen voor liquiditeitsrisico. De interne normen zijn significant strenger dan de wettelijke normen. Hoewel ons financieringsprofiel de laatste jaren steeds meer spaargeld-georiënteerd is (de Loan-to-deposit ratio is gedaald) zijn wij daarnaast ook gefinancierd door middel van verschillende financieringsinstrumenten op de kapitaalmarkt. Ook in de toekomst blijven wij streven naar een gediversifieerde financiering.

Onderstaande tabel geeft de liquiditeitspositie van SNS Bank weer. De liquide activa zijn hierbij uitgedrukt in marktwaarde na ECB-haircut.

Ontwikkeling liquiditeitspositie

in miljoenen euro's	2014	2013
Kaspositie	2.537	5.334
Liquide activa	11.008	6.294
Totale liquiditeitspositie	13.545	11.628

De kaspositie omvat de direct en niet-direct opeisbare tegoeden bij DNB, rekening-couranttegoeden die via SNS FM uitstaan bij andere banken en deposito's met een oorspronkelijke looptijd van maximaal tien dagen. De kaspositie wijkt hierdoor af van het in de balans opgenomen saldo kas en kasequivalenten van de bankactiviteiten.

De totale liquiditeitspositie bleef hoog en steeg tot € 13,5 miljard. De stijging werd vooral veroorzaakt door de aflossing van de financiering door Propertize. De opbrengst hiervan is door SNS Bank aangewend om € 5,5 miljard aan ECB-faciliteiten af te lossen, waarvan € 1,0 miljard in het tweede halfjaar van 2014. Dit resulteerde in een toename van de bij de ECB-beleenbare activa. De kaspositie daalde voornamelijk door de aflossing van € 5,5 miljard aan zakelijke funding, wat voor een deel werd gecompenseerd door de instroom van particuliere spaargelden van € 2,4 miljard en de uitgifte van € 0,6 miljard aan in eigen positie gehouden securitisatienotes.

De instroom van spaargelden bedroeg € 2,4 miljard in 2014. Deze instroom werd met name in het eerste halfjaar van 2014 gerealiseerd.

Ontwikkeling LCR, NSFR en Loan-to-deposit ratio

	2014	2013
LCR	455%	436%
NSFR	130%	120%
Loan-to-deposit ratio	113%	122%

De LCR toetst of er voldoende liquide assets aanwezig zijn om een 30 daags stressscenario op te vangen. De NSFR heeft een langere horizon van één jaar en heeft als doel activa met stabielere vormen van funding te financieren en afhankelijkheid van korte termijn financiering te limiteren. Zowel de LCR als de NSFR zijn gebaseerd op monitoringsdefinitie van de Basel III. Naar verwachting zal eind 2015 een aangepaste definitie van de LCR van kracht worden.

De Loan-to-deposit ratio is in 2014 verder gedaald. De daling, van 122% ultimo 2013 tot 113% ultimo 2014, is veroorzaakt door een daling van de vorderingen op klanten, die gepaard ging met een stijging van de spaargelden. De LCR (455%) en de NSFR (130%) zijn gestegen en liggen ruim boven de toekomstige normen die voor deze maatstaven gelden. Als gevolg van de relatief ruime liquiditeitsbuffer bleef de LCR hoog. De stijging van de spaargelden en de daling van de hypotheekportefeuille droegen bij aan een stijging van de NSFR.

5.7.4 Looptijd van activa en passiva

Deze paragraaf geeft een uitgebreide looptijdenanalyse van activa en passiva met een uitsplitsing naar resterende contractuele looptijd. Een indicatie van liquiditeitsrisico kan verkregen worden door netto (activa minus passiva) vervallende nominale bedragen per looptijd weer te geven in een zogenoemd gappingprofiel.

In de volgende tabel is het liquiditeitstypische gappingprofiel van de bankactiviteiten ultimo 2014 en 2013 weergegeven op basis van contractuele resterende looptijd. De direct opvraagbare spaargelden en creditgelden worden in de kolom 'kleiner dan 1 maand' gepresenteerd. Voor hypotheek wordt de contractuele looptijd aangehouden, zonder rekening te houden met vervroegde aflossingen.

In het balansmanagement wordt rekening gehouden met gedragstypische aspecten. Zo wordt bij de uitgifte van hypotheek en in de interne sturing een kortere looptijd gehanteerd als gevolg van verwachte vervroegde aflossingen. Voor direct opvraagbare spaargelden en saldi op betaalrekeningen van klanten, wordt in de interne sturing een langere looptijd toegekend, omdat klanten deze producten onder normale omstandigheden langer aanhouden.

Liquiditeitsrisico 2014

in miljoenen euro's	< 1 maand	1 - 3 maanden	3 maanden - 1 jaar	1 - 5 jaar	> 5 jaar	Voorziening	Totaal
Activa							
Beleggingen (rentedragend)	787	249	435	1.855	3.663	--	6.989
Derivaten	20	20	115	966	1.581	--	2.702
Vorderingen op klanten	3.352	285	110	1.467	48.130	-510	52.834
Vorderingen op banken	2.605	--	--	--	--	-1	2.604
Overige activa	1.951	--	--	--	930	--	2.881
Activa aangehouden voor verkoop	--	--	149	--	--	--	149
Totaal activa	8.715	554	809	4.288	54.304	-511	68.159
Passiva							
Eigen vermogen	--	--	--	--	2.963	--	2.963
Achtergestelde schulden	--	--	--	--	40	--	40
Schuldbewijzen	20	65	951	2.547	7.669	--	11.252
Derivaten	15	15	107	1.398	1.731	--	3.266
Spaargelden	29.550	133	549	2.703	2.731	--	35.666
Overige schulden aan klanten	6.073	10	1.339	357	2.763	--	10.542
Schulden aan banken	868	200	515	478	38	--	2.099
Overige passiva	2.313	--	--	--	--	--	2.313
Passiva aangehouden voor verkoop	--	--	18	--	--	--	18
Totaal passiva	38.839	423	3.479	7.483	17.935	--	68.159
Netto liquiditeitstypische gap	-30.124	131	-2.670	-3.195	36.369	-511	--

Liquiditeitsrisico 2013

in miljoenen euro's	< 1 maand	1 - 3 maanden	3 maanden - 1 jaar	1 - 5 jaar	> 5 jaar	Voorziening	Totaal
Activa							
Beleggingen (rentedragend)	427	109	279	1.374	3.454	--	5.643
Derivaten	34	87	47	1.165	1.151	--	2.484
Vorderingen op klanten	2.293	574	121	1.251	49.619	-453	53.405
Vorderingen op banken	1.576	423	4.065	--	--	-1	6.063
Overige activa	5.527	--	--	--	1.415	--	6.942
Activa aangehouden voor verkoop	--	--	--	--	--	--	--
Totaal activa	9.857	1.193	4.512	3.790	55.639	-454	74.537
Passiva							
Eigen vermogen	--	--	--	--	2.582	--	2.582
Achtergestelde schulden	--	--	--	--	40	--	40
Schuldbewijzen	72	2.787	1.530	3.774	8.276	--	16.439
Derivaten	21	10	125	1.526	988	--	2.670
Spaargelden	26.923	53	397	3.109	2.795	--	33.277
Overige schulden aan klanten	6.390	15	1.133	307	2.783	--	10.628
Schulden aan banken	782	142	--	6.496	37	--	7.457
Overige passiva	1.444	--	--	--	--	--	1.444
Passiva aangehouden voor verkoop	--	--	--	--	--	--	--
Totaal passiva	35.632	3.007	3.185	15.212	17.501	--	74.537
Netto liquiditeitstypische gap	-25.775	-1.814	1.328	-11.423	38.138	-454	--

Onderstaande tabellen geven een verbijzondering van bovenstaande liquiditeitstypische gapping tabellen voor financiële verplichtingen en derivaten ultimo 2014 en ultimo

2013. Deze tabellen bevatten in afwijking van bovenstaande tabellen eveneens de toekomstige kasstromen.

Liquiditeitsvervalkalender financiële verplichtingen 2014

in miljoenen euro's	< 1 maand	1 - 3 maanden	3 maanden - 1 jaar	1 - 5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Achtergestelde schulden	--	--	--	1	61	62
Schuldbewijzen	28	109	1.177	2.516	8.180	12.010
Spaargelden	29.872	161	653	2.945	2.790	36.421
Overige schulden aan klanten	6.039	62	715	1.060	3.811	11.687
Schulden aan banken	1.069	--	518	480	31	2.098
Totaal	37.008	332	3.063	7.002	14.873	62.278

Liquiditeitsvervalkalender financiële verplichtingen 2013

in miljoenen euro's	< 1 maand	1 - 3 maanden	3 maanden - 1 jaar	1 - 5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Participatificaten en achtergestelde schulden	--	--	--	2	78	80
Schuldbewijzen	82	2.937	1.938	4.342	9.154	18.453
Spaargelden	26.978	93	567	3.339	2.826	33.803
Overige schulden aan klanten	6.568	32	2.074	800	4.801	14.275
Schulden aan banken	786	143	8	6.637	33	7.607
Totaal	34.414	3.205	4.587	15.120	16.892	74.218

Liquiditeitsvervalkalender derivaten 2014

in miljoenen euro's	< 1 maand	1 - 3 maanden	3 maanden - 1 jaar	1 - 5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Rentederivaten	52	85	404	1.627	1.021	3.189
Valutacontracten	12	10	84	3	--	109
Totaal	64	95	488	1.630	1.021	3.298

Liquiditeitsvervalkalender derivaten 2013

in miljoenen euro's	< 1 maand	1 - 3 maanden	3 maanden - 1 jaar	1 - 5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Rentederivaten	58	85	1.099	1.528	461	3.231
Valutacontracten	19	45	750	76	--	890
Totaal	77	130	1.849	1.604	461	4.121

5.7.5 Financieringsstrategie

Als retailbank financiert SNS Bank zich voornamelijk met spaargeld. Via ons retailkanaal kunnen wij onder de verschillende merken spaargeld met looptijd, direct opvraagbaar spaargeld of particulier en zakelijk rekeningcouranten aantrekken. Verder financiert SNS Bank zich via de financiële markten, mede afhankelijk van de actuele marktsituatie.

Wij streven naar diversificatie van financieringsbronnen. Dit heeft betrekking op het gebruik van verschillende financieringsinstrumenten, looptijd, markt, regio en type belegger. Het is cruciaal om over een groot aantal financieringsbronnen te kunnen beschikken. Als één of meerdere bronnen niet beschikbaar zijn, kan een andere bron ingezet worden.

SNS Bank financiert zich daarom langer dan 1 jaar op de financiële markten via senior unsecured funding, (hypotheek)securitisaties (RMBS) en via een wettelijk covered bond programma. Onder dit programma kunnen naast openbare covered bonds ook onderhandse transacties worden uitgegeven. Daarnaast kunnen wij financiering verkrijgen met onze liquide assets als onderpand, bijvoorbeeld in een repo-transactie. Op snsreaal.nl zijn de verschillende financieringsprogramma's waarover SNS Bank kan beschikken, weergegeven.

In onderstaand figuur is een overzicht opgenomen van de uitstaande kapitaalmarktfinanciering met een oorspronkelijke looptijd groter dan 1 jaar ultimo 2014 en ultimo 2013. In de balans is deze funding opgenomen onder schuldbewijzen, schulden aan banken en overige schulden aan klanten. De gepresenteerde informatie is gebaseerd op de nominale waarde van de leningen die verschilt van de IFRS waardering in de balans. De verandering in de mix aan kapitaalmarktfinanciering in 2014 is vooral een gevolg van de

aflossing van de LTRO en de staatsgegarandeerde funding.

Wij houden in onze financieringsstrategie en -planning rekening met de introductie van het bail-in principe per 1 januari 2016. Een gediversificeerde kapitaalstructuur wordt beoogd met in ieder geval voldoende achtergestelde en senior unsecured funding zodanig dat spaarders met een saldo boven de € 100 duizend niet onder bail-in vallen. De exacte uitwerking van de regelgeving rondom MREL en TLAC, marktomstandigheden en de actuele financieringsbehoefte kunnen van invloed zijn op de invulling van de financieringsstrategie met zowel spaargelden als financiering via de kapitaalmarkt.

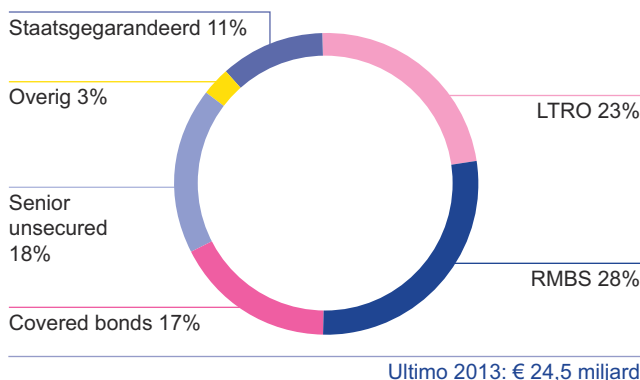
5.8 Credit ratings

Belangrijkste ontwikkelingen in 2014

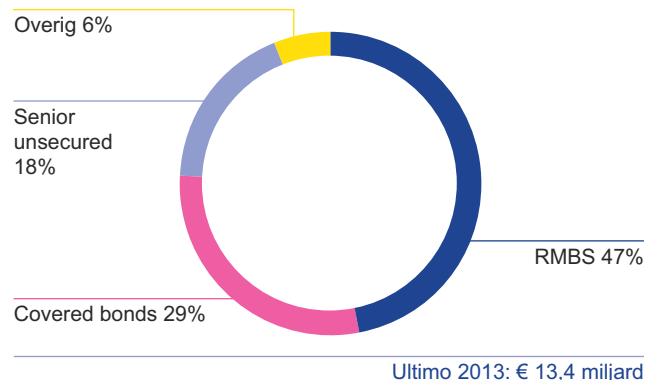
Verder herstel stand-alone ratings

In 2014 bleven de lange termijn creditratings van SNS Bank vrijwel stabiel. Alleen Moody's verhoogde in april de rating met een notch tot Baa2. Wel trad er een verder herstel op van de stand-alone ratings. Deze geven de kredietwaardigheid van SNS Bank weer zonder rekening te houden met de mogelijkheid van externe steun zoals die van de Staat. De stand-alone rating van SNS Bank bij S&P (de stand Alone Credit Profile) verbeterde van bb+ naar bbb-, de Bank Financial Strength Rating bij Moody's verbeterde van D- (ba3) naar D+ (ba1) en de viability rating bij Fitch verbeterde van bb- naar bbb-. Zowel bij S&P als bij Fitch bevindt de stand-alone credit rating zich weer op het niveau van 'investment grade'.

Kapitaalmarktfinancieringsmix 2013

Kapitaalmarktfinancieringsmix 2014

Verandering op komst met betrekking tot staatssteun als onderdeel van lange termijn ratings

In de huidige methodiek worden de lange termijn ratings van SNS Bank afgeleid van de stand-alone ratings, aangevuld met extra notches voor mogelijke staatssteun ('sovereign support'). SNS Bank wordt gezien als een systeemrelevante bank. S&P kent hiervoor een notch steun toe aan de stand-alone rating en Moody's twee notches. In de huidige methodiek van Fitch kan onze rating niet dalen onder BBB+ zolang de Nederlandse Staat een AAA-rating heeft, wat eveneens twee notches steun bovenop de stand-alone rating impliceert.

In de loop van 2014 hebben de rating agencies aangekondigd dat ze een nieuwe visie gaan ontwikkelen op mogelijke staatssteun voor houders van senior unsecured schuld papier en de manier waarop deze in ratings wordt verwerkt. Dat is een gevolg van de door de EU voorgestelde Bank Recovery & Resolution Directive (BRRD) en mogelijke toekomstige bail-in-regimes. De verwachting is dat mogelijke staatssteun als onderdeel van ratings zal afnemen of geheel verdwijnen, voor de invoering in januari 2016 van EU-bevoegdheden met betrekking tot de bail-in van senior unsecured schuld. Anders geformuleerd, rating agencies zullen er rekening mee gaan houden dat staatssteun in de toekomst gepaard kan gaan met verliezen voor niet alleen verschaffers van achtergestelde schuld maar ook van senior unsecured schuld. Als gevolg hiervan zijn de ratings van een groot aantal Europese banken, waaronder SNS Bank, in de loop van 2014 op een 'negative outlook' geplaatst.

Verandering ratings in chronologische volgorde

Op 26 maart 2014 bevestigde Fitch de BBB+ rating van SNS REAAL en SNS Bank en wijzigde het de outlook van de ratings van stabiel naar negatief. Tegelijkertijd verhoogde Fitch de viability rating van SNS Bank met 1 notch naar bbb-. Deze verhoging reflecteerde een verbetering van de 'stand-alone' kredietwaardigheid van de bank na de kapitaalinjectie van de Staat ten tijde van de nationalisatie en de afsplitsing van Property Finance. Het is de verwachting dat staatssteun waarbij senior schuldverschaffers worden ontzien, minder waarschijnlijk wordt in de toekomst. De wijziging van de outlook werd hierdoor gedreven.

Op 11 april 2014 verhoogde Moody's zowel de lange als de korte termijn rating van SNS Bank met 1 notch naar Baa2/P-2 (outlook stable). De rating van SNS REAAL werd

bevestigd op Ba2 (outlook stable). Ook verhoogde Moody's de BFSR van SNS Bank naar D+/ba1, voornamelijk gedreven door de definitieve implementatie van nationalisatiemaatregelen zoals de kapitaalinjectie en de afsplitsing van Property Finance. Bovendien merkte Moody's op dat de franchise van SNS Bank zich stabiliseerde en de structurele winstgevendheid een verbetering liet zien.

Op 30 april 2014 bevestigde S&P de ratings van SNS REAAL en SNS Bank op BBB (outlook negative). S&P had al eind 2013 de nationalisatiemaatregelen en de afsplitsing van Property Finance in haar ratings verwerkt. De negative outlook reflecteert S&P's overwegingen dat de steun voor senior unsecured schuldhouders in geval van staatsinterventie mogelijk zal verminderen door nieuwe regelgeving zoals de BRRD.

Op 30 mei 2014 bevestigde Moody's de ratings voor SNS REAAL en SNS Bank, maar verlaagde het de outlook naar negative. Ook bij Moody's reflecteert de negative outlook de ontwikkelingen met betrekking tot staatssteun voor banken onder de nieuwe BRRD regels.

Op 4 november 2014 verhoogde S&P de Stand Alone Credit Profile van SNS Bank met 1 notch naar BBB-. De verhoging weerspiegelde verbeteringen op het gebied van funding en liquiditeit en de verwachting dat SNS Bank in de loop van 2015 weer toegang zou verkrijgen tot de kapitaalmarkt. De korte termijn creditrating werd met een notch verhoogd naar A2. De lange termijn creditrating bleef ongewijzigd op BBB (outlook negative).

Op 17 maart 2015 verhoogde Fitch de viability rating van SNS Bank met een notch van bbb- naar bbb, wegens de vooruitgang in de transformatie van de bank naar een voornamelijk Nederlandse hypotheekverstrekker. Tegelijkertijd bevestigde Fitch de BBB+ ratings van SNS REAAL en SNS Bank, beide met een negative outlook.

Credit ratings per 31 december 2014

	S&P	Moody's	Fitch
Lange termijn	BBB (negatief)	Baa2 (negatief)	BBB+ (negatief)
Korte termijn	A2	P-2	F2

5.9 Niet-financiële risico's

De beheersing van de niet-financiële risico's is voor SNS Bank belangrijk: een beheerste bedrijfsvoering vormt de basis voor robuuste en efficiënte processen en een excellente klantbeleving waarin het klantbelang centraal staat.

Externe ontwikkelingen onderschrijven het belang van goede beheersing van de niet-financiële risico's. Deze ontwikkelingen zijn onder andere een toename van bedreigingen als gevolg van cybercrime, de grote hoeveelheid aan nieuwe wet- en regelgeving en de intensieve informatiebehoefte van toezichthouders en andere stakeholders.

Belangrijkste ontwikkelingen in 2014

We hebben verbeteringen in de risicobeheersing en risicogovernance doorgevoerd. Hierbij is een zwaarder belang toegekend aan het identificeren, analyseren, beheersen en mitigeren van de niet-financiële risico's.

Er heeft een herinrichting plaatsgevonden van de afdelingen en comités die de niet-financiële risico's als aandachtsgebied hebben. We zijn gestart met verbeteringen in de beheersing van processen en de datakwaliteit. Het nieuwe Integrated Control Framework zal hieraan bijdragen. Onze inspanningen bij het bestrijden van cybercrime zijn verder geïntensiveerd.

5.9.1 Management en beheersing

De beheersing van risico's is de primaire verantwoordelijkheid van het lijnmanagement. De niet-financiële risico's zijn breed aanwezig binnen een operationeel bankbedrijf en worden door verschillende

onderdelen en afdelingen van SNS Bank beheerst.

Analoog aan de beheersing van financiële risico's vraagt de beheersing van niet-financiële risico's om specialistische expertise. Daarom zijn er gespecialiseerde afdelingen zoals Veiligheidszaken, Informatiebeveiliging, Business Continuity Management en Interne Controle die de verantwoordelijke eerstelijnsmanagers ondersteunen bij de beheersing van de risico's.

De eerstelijnsmanagers zijn, ieder vanuit hun eigen rol en aandachtsgebied, verantwoordelijk voor het uitwerken van de risico's en de beheersing daarvan. Dit gebeurt binnen de kaders van het risicobeleid en de hieraan gerelateerde processen, het vaststellen van risicolimieten, het uitvoeren van risicocontroles en het monitoren van risicoblootstellingen.

Comités

De niet-financiële risico's omvatten veel verschillende risicotypen en worden in verschillende risicocomités besproken. Het NFRC Bank bestrijkt een breed spectrum van niet-financiële risico's. Voor een aantal onderwerpen vindt de bespreking in een specifiek risicocomité plaats. Het BRC buigt zich in dit verband over de strategische risico's. Het PARC Bank beoordeelt ondermeer de niet-financiële risico's van bestaande en nieuwe producten. In het DPC Bank wordt het prijsbeleid vastgesteld. Het MGC Bank ziet toe op een juist gebruik van modellen die in de processen worden gebruikt.

De niet-financiële risico's doen zich voor al naar gelang de aard van de activiteiten in diverse bedrijfsonderdelen. Op dit niveau hebben we processen ingericht om het risico te beheersen. De volgende tabel geeft een overzicht van de inrichting van de beheersing.

Risicotype	Beheersing
Strategisch risico	De beheersing vindt plaats door middel van jaarlijkse strategische risicoanalyses met de Directie en management en de verankering in de jaarplannen van de bedrijfsonderdelen.
Operationeel risico	<p>De beheersing van het operationele risico vindt plaats in alle facetten van onze bedrijfsvoering. De procesrisico's worden beheerst in de bedrijfsonderdelen waar deze processen worden uitgevoerd. De service centers nemen hierbij een belangrijke plaats in omdat veel processen binnen de service centers worden uitgevoerd. Group Audit toetst periodiek risicogebaseerd de opzet, bestaan en werking van de processen. Daarnaast voeren de bedrijfsonderdelen zelf periodiek controles uit op de effectiviteit van de beheersing. Zij worden daarbij ondersteund door de afdeling Interne Controle.</p> <p>We beheersen het personeelsrisico door middel van het wervings- en screeningsbeleid voor nieuwe medewerkers enerzijds en de verankering van jaarlijkse beoordeling en opleidingen van bestaande medewerkers anderzijds. De bedrijfsonderdelen worden daarbij ondersteund door de afdeling Personeel & Organisatie. De IT- en Change-organisatie beheerst het IT-risico. Zij is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de IT-infrastructuur en -systemen enerzijds en de ondersteuning van de business bij het doorvoeren van veranderingen anderzijds. De IT en Change-organisatie maakt hierbij gebruik van strikte richtlijnen en procedures gebaseerd op marktstandaarden zoals onder andere Cobit en ITIL.</p> <p>De afdeling Business Continuity Management die zorgdraagt voor de bedrijfscontinuïteit, beheerst het externe risico. Voor de beheersing van het externe risico worden jaarlijks voor alle bedrijfsonderdelen zogenoemde Business Impact Analyses en uitwijktesten uitgevoerd.</p>
Verslagleggingsrisico	We beheersen het verslagleggingsrisico door middel van borging van de datakwaliteit in het DataWareHouse en de inzet van geautomatiseerde rapportage- en informatie management oplossingen die worden beheerd door IT. De beheersing vindt voornamelijk plaats door gespecialiseerde afdelingen binnen Finance en het Riskdomein die zorgdragen voor de betrouwbaarheid van rapportages.
Compliance risico	Het compliance risico wordt beheerst door de eerstelijns bedrijfsonderdelen. Vanuit de tweede lijn zorgt de afdeling Compliance voor de kaders van het compliance risicobeleid en adviseert de afdeling Compliance over de implementatie van compliance beleid. Ook toetst Compliance op de effectiviteit van beheersmaatregelen. Het compliance risico, met bijbehorende beheersmaatregelen, is nader ingevuld met normen op de vier zogeheten integriteitspijlers: klant, product, samenwerkingsverbanden en medewerker.
Juridisch risico	<p>De beheersing vindt plaats binnen de bedrijfsonderdelen. Zij worden hierbij ondersteund door de gespecialiseerde afdeling Juridische Zaken binnen het riskdomein.</p> <p>We beheersen het juridisch risico door middel van een strikt en zorgvuldig toetsingsproces voor nieuwe en bestaande producten, waarbij JZ de producten toetst aan de eisen die vanuit wet- en regelgeving worden gesteld maar ook aan de waarden van ons Manifest.</p> <p>Daarnaast ondersteunt JZ onze bedrijfsonderdelen bij de implementatie van nieuwe wet- en regelgeving, het opstellen van juridische documentatie en bij juridische procedures. Verder draagt JZ zorg voor het vergroten van de juridische kennis en awareness in de organisatie door middel van opleidingen en trainingen.</p>
Reputatierisico	<p>De beheersing vindt plaats binnen de bedrijfsonderdelen. Zij worden hierbij ondersteund door gespecialiseerde afdelingen zoals de afdeling Corporate Communicatie, het webcareteam en de afdelingen Juridische Zaken en Operational Risk & Management Control binnen het Riskdomein.</p> <p>We beheersen het reputatierisico door zowel onze producten als de kwaliteit van onze processen te toetsen aan het Manifest en het belang van de klant. Onze servicemedewerkers van het klantcontactcentrum zorgen ervoor dat klanten direct worden geholpen bij vragen of klachten. Ons webcareteam volgt actief de reacties in (social)media en reageert hierop. Waar nodig ondersteunt het team mensen bij vragen of klachten over onze dienstverlening.</p> <p>Ook ontwikkelen wij onze producten en diensten steeds vaker in co-creatie met onze klanten waarbij de behoefte van onze klanten een prominente rol speelt.</p>

5.9.2 Belangrijke niet-financiële risico's

Het management van SNS Bank heeft halfjaarlijks een risicoassessment uitgevoerd. Dit assessment dient ter onderbouwing van de interne in control-verklaring die het management afgeeft. Daarin licht het management toe in welke mate wezenlijke risico's worden beheerst en welke maatregelen worden genomen om de onacceptabele risico's te beheersen. Voor SNS Bank als geheel zijn de volgende wezenlijke niet-financiële risico's geïdentificeerd:

Bedrijfsvoering service center Hypotheken

Risico:

Het is onze doelstelling om klanten te bedienen met efficiënte verwerkings- en serviceprocessen die door een zo efficiënt en schaalbaar mogelijk service center worden uitgevoerd. Dit willen we ook om het risicoprofiel van de particuliere hypotheekportefeuille in lijn te brengen met de waarden van ons Manifest. De groeiambitie om marktaandeel terug te winnen, legt extra druk op de processen van het service center Hypotheken, waardoor het risico bestaat dat de processen mogelijk niet de gewenste kwaliteit opleveren.

Maatregelen:

Om te komen tot een excellente bedrijfsvoering is gestart met de procesoptimalisatie van de hypotheekketen. De verbeteringen worden onder meer bereikt door een vereenvoudiging van het IT-landschap, verbeteringen in de beheersing van de hypotheekprocessen en verbetering van de datakwaliteit in de systemen.

Datakwaliteit

Risico:

Er worden steeds hogere eisen gesteld aan de betrouwbaarheid van informatie en data die daaraan ten grondslag liggen, zowel intern als extern. Ook willen toezichthouders vaker, sneller en beter geïnformeerd worden. Het risico bestaat dat de kwaliteit van data niet juist, niet volledig, of niet actueel is waardoor het management van SNS Bank mogelijk verkeerde beslissingen neemt of waardoor toezichthouders niet goed worden geïnformeerd.

Maatregelen:

Er is een Information Board opgericht voor de structurele borging van datamanagement binnen de organisatie. Tevens is binnen SNS Bank een Datamanagement Programma gestart waarin de eisen vanuit wet- en regelgeving op het gebied van datakwaliteit organisatiebreed worden opgepakt. Daarnaast loopt er een programma om de PERDARR-compliance (BCBS 239) te realiseren in de informatievoorziening met betrekking tot risicorapportages.

Klantintegriteit

Risico:

SNS Bank wil alleen diensten leveren aan klanten van wie het gedrag past bij de uitgangspunten zoals die in het Manifest zijn vastgelegd. Wij willen het risico minimaliseren dat we niet aan wet- en regelgeving hieromtrent voldoen. Hiertoe willen wij voor de klantportefeuille over de benodigde informatie kunnen beschikken.

Maatregelen:

Er is een bankbreed programma Klantintegriteit gestart met als doel klantinformatie verder aan te vullen en verschillende beheersmaatregelen in het klantbeheerproces te versterken. De programma-aanpak is afgestemd met de toezichthouder. Ook vindt periodieke afstemming met de toezichthouder plaats over de voortgang van het programma.

Cybercrime

Risico:

SNS Bank onderkent dat het cybercrimerisico een relevante en continue bedreiging vormt die kan resulteren in de onderbreking van de dienstverlening aan klanten, het verlies van vertrouwelijke informatie, en aantasting van vertrouwen en reputatie.

Maatregelen:

Hoewel het Nederlandse betalingsverkeer kwetsbaar blijft voor verstoringen als gevolg van cybercrime-aanvallen, hebben zich gedurende 2014 geen grote of langdurige verstoringen voorgedaan in onze dienstverlening. In de afgelopen jaren hebben wij verschillende beheersingsmaatregelen getroffen die succesvol blijken bij de verdediging tegen cybercrime. In 2014 hebben wij verder geïnvesteerd in vroegtijdige detectie en real-time bestrijding van frauduleuze transacties. Alle transacties binnen SNS Bank worden gemonitord door het service center Betalen en het Security Operations Center. Daarnaast werkt SNS Bank samen met collega-banken bij de bestrijding van cybercrime en nemen wij deel aan een landelijk overleg tussen banken, politie en justitie. Om klanten verder te beschermen tegen cybercrime wordt er ook in 2015 verder geïnvesteerd in de verbetering van onze weerbaarheid tegen cybercrime.

Interne beheersing

Risico:

Zowel de toezichthouder als het management van SNS Bank stelt hoge eisen aan een beheerste en verantwoorde bedrijfsvoering. Dit vertaalt zich in een aantoonbare beheersing van risico's en een toenemende vraag om risicomanagement. Dit vraagt tevens om versteviging van het eerste- en tweedelijns risicomanagement.

Maatregelen:

Ons risicomanagement is in 2014 verstevigd door middel van een nieuwe risicogovernancestructuur en risicoorganisatie. Tevens is gestart met het aantrekken van extra capaciteit ter versterking van de risicomanagementfunctie.

Verder is een start gemaakt met de uitrol van het Integrated Control Framework (ICF). In het kader van het ICF is gedurende 2014 het project Waardestroom Management gestart. Dit project richt zich op de verdere verbetering van aantoonbare risicobeheersing binnen belangrijke integrale processen.

In 2014 is een Regulatory Board opgericht die ontwikkelingen rondom nieuwe en toekomstige wijzigingen in wet- en regelgeving vroegtijdig signaleert. Daardoor kunnen processen voor implementatie eerder worden opgestart en op een meer beheerste manier worden uitgevoerd. Daarnaast is bankbreed gekozen voor de implementatie van een centrale veranderorganisatie.

Kapitaalvereiste niet-financiële risico's

SNS Bank houdt kapitaal aan voor het opvangen van verliezen die kunnen ontstaan als gevolg van het optreden van niet-financiële risico's. Wij volgen de standardised benadering voor de berekening van de wettelijke kapitaalvereisten voor niet-financiële risico's. Daarnaast voeren we jaarlijks het zogenaamde Internal Capital Adequacy Assessment Process (ICAAP) uit, op grond waarvan de omvang van het benodigde kapitaal wordt bepaald. Zie voor een verdere toelichting op het ICAAP, paragraaf 5.4.

6 Jaarrekening

Inhoudsopgave

Geconsolideerde jaarrekening	115	Toelichting enkelvoudige jaarrekening	184
Geconsolideerde balans	115	1 Vorderingen op banken	184
Geconsolideerde winst- en verliesrekening	116	2 Vorderingen op klanten	184
Geconsolideerd totaalresultaat	117	3 Beleggingen	184
Geconsolideerd overzicht mutaties eigen vermogen	118	4 Deelnemingen in groepsmaatschappijen	185
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	119	5 Vorderingen op groepsmaatschappijen	185
Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening	121	6 Materiële vaste activa	186
Grondslagen voor de geconsolideerde jaarrekening	121	7 Immateriële vaste activa	187
Acquisities en verkopen	140	8 Schulden aan klanten	187
1 Kas en kasequivalenten	141	9 Schulden aan banken	188
2 Vorderingen op banken	141	10 Overige verplichtingen	188
3 Vorderingen op klanten	141	11 Overige voorzieningen	189
4 Derivaten	144	12 Eigen vermogen	189
5 Beleggingen	144	13 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen	190
6 Materiële vaste activa	146	14 Verbonden partijen	191
7 Immateriële vaste activa	148	15 Accountantskosten	191
8 Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen	150	Overige gegevens	193
9 Vennootschapsbelasting	151	Regeling inzake de winst- en verliesbestemming	193
10 Overige activa	151	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	194
11 Spaargelden	152	Assurance-rapport van de onafhankelijke accountant	200
12 Overige schulden aan klanten	152		
13 Schulden aan banken	152		
14 Schuldbewijzen	153		
15 Overige verplichtingen	155		
16 Overige voorzieningen	155		
17 Achtergestelde schulden	156		
18 Activa en passiva aangehouden voor verkoop	156		
19 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen	157		
20 Specifieke toelichting financiële instrumenten	161		
21 Hedging en hedge accounting	168		
22 Verbonden partijen	170		
23 Gebeurtenissen na balansdatum	175		
24 Rentemarge	177		
25 Nettoprovisie en beheervergoedingen	177		
26 Resultaat uit beleggingen	178		
27 Resultaat financiële instrumenten	179		
28 Overige operationele opbrengsten	179		
29 Personeelskosten	179		
30 Overige operationele lasten	180		
31 Bijzondere waardeverminderingen (terugnemingen)	180		
32 Overige lasten	180		
33 Belastingen	181		
Enkelvoudige jaarrekening	182		
Enkelvoudige balans	182		
Enkelvoudige winst- en verliesrekening	182		
Grondslagen voor de enkelvoudige jaarrekening	183		

Geconsolideerde jaarrekening

Geconsolideerde balans

Voor resultaatverdeling en in miljoenen euro's	Toelichting ¹	31-12-2014	31-12-2013
Activa			
Kas en kasequivalenten	1	1.968	5.528
Vorderingen op banken	2	2.604	6.063
Vorderingen op klanten	3	52.834	53.405
Derivaten	4	2.702	2.484
Beleggingen	5	7.001	5.657
Materiële vaste activa	6	86	52
Immateriële vaste activa	7	15	89
Uitgestelde belastingvorderingen	8	450	507
Vennootschapsbelasting	9	66	208
Overige activa	10	284	544
Activa aangehouden voor verkoop	18	149	--
Totaal activa		68.159	74.537
Passiva			
Spaargelden	11	35.666	33.276
Overige schulden aan klanten	12	10.542	10.628
Schulden aan klanten		46.208	43.904
Schulden aan banken	13	2.099	7.457
Schuldbewijzen	14	11.252	16.439
Derivaten	4	3.266	2.670
Uitgestelde belastingverplichtingen	8	287	174
Overige verplichtingen	15	1.971	1.205
Overige voorzieningen	16	55	66
Achtergestelde schulden	17	40	40
Passiva aangehouden voor verkoop	18	18	--
Totaal overige schulden		18.988	28.051
Aandelenkapitaal		381	381
Overige reserves		2.431	3.553
Onverdeeld resultaat		151	-1.352
Eigen vermogen toe te schrijven aan aandeelhouder		2.963	2.582
Belang van derden		--	--
Totaal eigen vermogen		2.963	2.582
Totaal passiva		68.159	74.537

1 De bij de balansposten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

Geconsolideerde winst- en verliesrekening

in miljoenen euro's	Toelichting ¹	2014	2013
Baten			
Rentebaten		2.081	2.230
Rentelasten		1.057	1.273
Rentemarge	24	1.024	957
Provisie- en beheervergoedingen		95	103
Verschuldigde provisie en beheervergoedingen		51	53
Nettoprovisie en beheervergoedingen	25	44	50
Resultaat uit beleggingen	26	72	38
Resultaat financiële instrumenten	27	-46	-8
Overige operationele opbrengsten	28	5	6
Totaal baten		1.099	1.043
Lasten			
Personeelskosten	29	217	189
Afschrijvingen op materiële en immateriële vaste activa		17	17
Overige operationele lasten	30	257	316
Bijzondere waardeverminderingen	31	274	224
Overige lasten	32	83	8
Totaal lasten		848	754
Resultaat voor belastingen		251	289
Belastingen	33	100	105
Nettoresultaat uit voortgezette activiteiten		151	184
Nettoresultaat uit beëindigde bedrijfsactiviteiten		--	-1.536
Nettoresultaat over de periode		151	-1.352
Verdeling:			
Nettoresultaat toewijsbaar aan aandeelhouder		151	-1.352
Nettoresultaat toewijsbaar aan belang derden		--	--
Nettoresultaat over de periode		151	-1.352

¹ De bij de resultaatposten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening.

Geconsolideerd totaalresultaat

Overig geconsolideerd totaalresultaat

in miljoenen euro's	2014	2013
Posten die achteraf niet worden gereclassificeerd naar winst en verlies		
Overige mutaties totaalresultaat	1	--
Totaal posten nooit te reclassificeren naar winst en verlies	1	--
Posten die achteraf mogelijk worden gereclassificeerd naar winst en verlies		
Mutatie cashflow hedgereserve	31	-20
Mutatie herwaarderingen reële waardereserve	198	16
Totaal posten die achteraf mogelijk worden gereclassificeerd naar winst en verlies	229	-4
Mutatie overig totaalresultaat (na belastingen)	230	-4

Totaalresultaat over de periode

in miljoenen euro's	2014	2013
Nettoresultaat uit voortgezette activiteiten	151	184
Nettoresultaat beëindigde bedrijfsactiviteiten	--	-1.536
Mutatie overig totaalresultaat (na belastingen)	230	-4
Totaalresultaat over de periode	381	-1.356
Verdeling:		
Totaalresultaat toewijsbaar aan aandeelhouder	381	-1.356
Totaalresultaat toewijsbaar aan belang derden	--	--
Totaalresultaat over de periode	381	-1.356

Geconsolideerd overzicht mutaties eigen vermogen

Geconsolideerd overzicht mutaties eigen vermogen 2014

in miljoenen euro's	Geplaatst kapitaal ¹	Agio- reserve	Cashflow hedge reserve	Reële waarde reserve	Overige reserves	Onverdeeld resultaat	Totaal eigen vermogen
Stand per 1 januari 2014	381	3.787	48	-101	-181	-1.352	2.582
Overboeking nettoresultaat 2013	--	--	--	--	-1.352	1.352	--
Ongerealiseerde herwaarderingen	--	--	31	266	--	--	297
Realisatie herwaarderingen via winst- en verliesrekening	--	--	--	-67	--	--	-67
Overige mutaties	--	--	--	--	1	--	1
Bijzondere waardeverminderingen	--	--	--	-1	--	--	-1
Rechtstreekse mutaties in het eigen vermogen	--	--	31	198	1	--	230
Nettoresultaat 2014	--	--	--	--	--	151	151
Totaalresultaat 2014	--	--	31	198	-1.351	1.503	381
Kapitaalstorting	--	--	--	--	--	--	--
Omzetting achtergestelde schulden	--	--	--	--	--	--	--
Transacties met aandeelhouder	--	--	--	--	--	--	--
Totaal mutaties eigen vermogen 2014	--	--	31	198	-1.351	1.503	381
Stand per 31 december 2014	381	3.787	79	97	-1.532	151	2.963

1 Het geplaatst kapitaal is volgestort en bestaat uit 840.008 gewone aandelen met een nominale waarde van € 453,79 per aandeel.

Geconsolideerd overzicht mutaties eigen vermogen 2013

in miljoenen euro's	Geplaatst kapitaal	Agio- reserve	Cashflow hedge reserve	Reële waarde reserve	Overige reserves	Onverdeeld resultaat	Totaal eigen vermogen
Stand per 1 januari 2013	381	1.186	68	-117	538	-719	1.337
Overboeking nettoresultaat 2012	--	--	--	--	-719	719	--
Ongerealiseerde herwaarderingen	--	--	-20	23	--	--	3
Realisatie herwaarderingen via winst- en verliesrekening	--	--	--	-8	--	--	-8
Overige mutaties	--	--	--	--	--	--	--
Bijzondere waardeverminderingen	--	--	--	1	--	--	1
Rechtstreekse mutaties in het eigen vermogen	--	--	-20	16	--	--	-4
Nettoresultaat 2013	--	--	--	--	--	-1.352	-1.352
Totaalresultaat 2013	--	--	-20	16	--	-1.352	-1.356
Kapitaalstorting	--	1.900	--	--	--	--	1.900
Omzetting achtergestelde schulden	--	701	--	--	--	--	701
Transacties met aandeelhouder	--	2.601	--	--	--	--	2.601
Totaal mutaties eigen vermogen 2013	--	2.601	-20	16	-719	-633	1.245
Stand per 31 december 2013	381	3.787	48	-101	-181	-1.352	2.582

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

in miljoenen euro's	2014	2013
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten		
Resultaat voor belastingen	251	289
Resultaat beëindigde bedrijfsactiviteiten	--	-1.536
Aanpassingen voor:		
Afschrijving materiële en immateriële vaste activa	17	19
Mutaties in overige voorzieningen en belastinglatenties	159	-61
Bijzondere waardeverminderingen en terugnemingen	274	1.277
Ongerealiseerde resultaten beleggingen via winst- en verliesrekening	-54	-106
Niet uitgekeerd aandeel in resultaat van geassocieerde deelnemingen	--	725
Mutaties in operationele activa en passiva:		
Mutatie vorderingen op en schulden aan klanten	485 ¹	4.556
Mutatie vorderingen op en schulden aan banken	-1.899	-560
Mutatie spaargelden	2.390	461
Mutatie handelsportefeuille	-232	143
Mutatie overige operationele activiteiten	1.684 ²	-2.879
Nettokasstroom uit bedrijfsactiviteiten	3.075	2.328
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Verkoop van materiële vaste activa	7	3
Verkoop van dochterondernemingen	--	-107
Verkoop van vastgoedbeleggingen	--	23
Verkoop en aflossingen van beleggingen en derivaten	2.501	2.114
Verwerving van immateriële vaste activa	-1	-3
Verwerving van materiële vaste activa	-53	-2
Verwerving van beleggingen en derivaten	-3.199	-2.594
Nettokasstroom uit investeringsactiviteiten	-745	-566
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Uitgifte van aandelen en agio	--	1.900
Uitgifte van schuldbewijzen	660	--
Aflossing van schuldbewijzen	-6.550	-5.067
Nettokasstroom uit financieringsactiviteiten	-5.890	-3.167
Netto afname geldmiddelen en kasequivalenten	-3.560	-1.405
Geldmiddelen en kasequivalenten op 1 januari	5.528	6.933
Geldmiddelen van beëindigde bedrijfsactiviteiten	--	-107
Mutatie van geldmiddelen en kasequivalenten	-3.560	-1.298
Geldmiddelen en kasequivalenten op 31 december	1.968	5.528
Bijkomende toelichting inzake kasstromen uit bedrijfsactiviteiten:		
Ontvangen rentebaten	2.528	2.913
Ontvangen dividenden	1	1
Betaalde rentelasten	1.490	2.040

1 In de mutatie vorderingen op en schulden aan klanten is opgenomen, een terugkoop van een hypotheekportefeuille van REAAL van € 416 miljoen.

2 SNS Bank is onderdeel van de fiscale eenheid van SNS REAAL, in die hoedanigheid worden ontvangen en betaalde vennootschapsbelasting via de rekening-courant verrekend en derhalve niet afzonderlijk opgenomen in het kasstroomoverzicht.

Geconsolideerd kasstroomoverzicht beëindigde bedrijfsactiviteiten

in miljoenen euro's	2014	2013
Geldmiddelen en kasequivalenten op 1 januari	--	203
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten	--	-124
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	--	28
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	--	--
Geldmiddelen van beëindigde bedrijfsactiviteiten	--	-107
Geldmiddelen en kasequivalenten beëindigde bedrijfsactiviteiten op 31 december	--	--

Het kasstroomoverzicht beëindigde bedrijfsactiviteiten heeft in zijn geheel betrekking op Propertize (Property Finance) in 2013.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Grondslagen voor de geconsolideerde jaarrekening

Algemene informatie

SNS Bank N.V. (hierna te noemen SNS Bank), opgericht en gevestigd in Nederland, is een naamloze vennootschap naar Nederlands recht. Het adres van de statutaire zetel van SNS Bank is Croeselaan 1, 3521 BJ Utrecht. SNS REAAL N.V. is de moedermaatschappij van SNS Bank (hierna te noemen 'SNS REAAL').

Alle aandelen in SNS Bank worden gehouden door SNS REAAL.

De voornaamste grondslagen van de financiële verslaggeving die zijn gehanteerd bij de opstelling van de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening worden in dit hoofdstuk uiteengezet.

Vaststelling jaarrekening

De geconsolideerde jaarrekening van SNS Bank voor het jaar eindigend op 31 december 2014 is door de Raad van Bestuur vrijgegeven voor publicatie na instemming van de Raad van Commissarissen op 15 april 2015. De jaarrekening wordt ter vaststelling voorgelegd aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Op basis van de statuten van SNS REAAL is, voor de goedkeuring van de (geconsolideerde) jaarrekening van SNS Bank door de Raad van Bestuur van SNS REAAL, de voorafgaande goedkeuring van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van SNS REAAL (NLFI) vereist.

Gehanteerde grondslagen

Overeenstemming verklaring toepassing IFRS

SNS Bank stelt de geconsolideerde jaarrekening op conform de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU). Op grond van de geboden mogelijkheid in het Burgerlijk Wetboek 2, Titel 9, stelt SNS Bank haar enkelvoudige jaarrekening op volgens dezelfde grondslagen als die worden gebruikt in de geconsolideerde jaarrekening (zie ook paragraaf Grondslagen voor de enkelvoudige jaarrekening voor toepassing artikel 2:402 BW).

Om daar waar mogelijk toelichtingen te combineren en herhaling te voorkomen, hebben we op grond van IFRS 7 vereiste toelichtingen omtrent risico's met betrekking tot financiële instrumenten geïntegreerd in het verslag van de directie. Deze toelichtingen zijn opgenomen in hoofdstuk 5 Risicobeheer, liquiditeit en kapitaalmanagement op pagina 58 tot en met 113. Deze toelichtingen zijn een integraal deel van de geconsolideerde jaarrekening en onderdeel van de controle door onze externe accountant.

Wijzigingen in gepubliceerde standaarden en interpretaties effectief in 2014

Nieuwe of gewijzigde standaarden worden effectief op de datum zoals vermeld in de betreffende IFRS, waarbij eerdere toepassing kan worden toegestaan. In 2014 werden de volgende standaarden en interpretaties, uitgegeven door respectievelijk de International Accounting Standards Board (IASB) en de IFRS Interpretations Committee (IFRIC), verplicht en zijn door de Europese Unie aanvaard en van toepassing in het huidige boekjaar. Tenzij anders aangegeven, hebben de wijzigingen geen materiële invloed op de geconsolideerde jaarrekening van SNS Bank.

- IFRS 10 Consolidated Financial Statements
- IFRS 11 Joint Arrangements
- IFRS 12 Disclosures of Interests in Other Entities
- IAS 27 Separate Financial Statements (revised 2011)
- IAS 28 Investments in Associated and Joint Ventures (revised 2011)
- Amendments to IFRS 10, IFRS 12 and IAS 27 - "Investment Entities"
- Amendment to IAS 32 Financial Instruments: Presentation - "Offsetting Financial Assets and Liabilities"
- Amendment to IAS 36 Impairment of Assets - "Recoverable Amount Disclosures for Non-Financial Assets"
- Amendment to IAS 39 - "Novation of Derivatives and Continuation of Hedge Accounting"
- IFRIC 21 Levies

Toelichting op de belangrijkste wijzigingen:

IFRS 10 'Consolidated Financial Statements', IFRS 11 'Joint Arrangements', IFRS 12 'Disclosure of Interest in Other Entities', IAS 27 'Separate Financial Statements', IAS 28 'Investment in Associates and Joint Ventures'

IFRS 10 "Consolidated Financial Statements" vervangt de consolidatiebepalingen van IAS 27 "Consolidated and Separate Financial Statements" en SIC-12 "Consolidation - Special Purpose Entities". IFRS 10 vestigt het hebben van overheersende zeggenschap ("control") door de rapporterende entiteit als basis om te bepalen welke entiteiten moeten worden opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening. Control wordt vastgesteld aan de hand van een drietal criteria:

- beslissingsmacht bij de deelneming;
- blootstelling aan, of rechten op variabele rendementen voortvloeiend uit betrokkenheid bij de deelneming; en
- de mogelijkheid om de beslissingsmacht bij de deelneming te gebruiken om het investeringsrendement te beïnvloeden.

IFRS 11 "Joint Arrangements" vervangt de bepalingen gedefinieerd in IAS 31 "Interests in Joint Ventures" en SIC-13 "Jointly Controlled Entities - Non-Monetary Contributions by venturers". De standaard vereist dat een partij bij een gezamenlijke regeling ('joint arrangement') het type joint arrangement waarbij het betrokken is, vaststelt door de rechten en verplichtingen die voortvloeien uit de regeling te beoordelen. Onder IFRS 11 bepaalt uitsluitend de structuur van het samenwerkingsverband de wijze waarop dit in de verslaggeving wordt verantwoord. IFRS 11 maakt daarbij onderscheid tussen:

- Joint operations: de partijen hebben recht op de activa en de verplichtingen voortvloeiend uit de passiva van een samenwerkingsverband (proportionele consolidatie)
- Joint ventures: de partijen hebben recht op de netto activa van het samenwerkingsverband (equity methode)

IFRS 12 "Disclosures of Interests in Other Entities" vereist additionele toelichtingen op de aard van een belang, de overwegingen met betrekking tot de classificatie daarvan en eventueel voorkomende restricties in de uitoefening van zeggenschap of toegang tot de activa. Het is bedoeld om de gebruikers van de jaarrekening in staat te stellen om de risico's die samenhangen met belangen gehouden in andere entiteiten te beoordelen.

IAS 27 "Separate Financial Statements" beperkt zich nu tot de enkelvoudige jaarrekening, doordat de vereisten voor consolidatie die voorheen opgenomen waren in IAS 27 nu zijn opgenomen in IFRS 10.

IAS 28 "Investments in Associated and Joint ventures" is gewijzigd zodat de equity methode (vermogensmutatiemethode) van toepassing is op zowel minderheidsbelangen als joint ventures en wordt in combinatie met IFRS 12 van toepassing.

SNS Bank heeft de impact van deze wijzigingen op de geconsolideerde jaarrekening beoordeeld. Voorts heeft SNS Bank vastgesteld dat de hiervoor besproken veranderingen niet hebben geleid tot wijzigingen in de consolidatiekring en presentatie.

Amendment to IAS 32 Financial Instruments: Presentation – "Offsetting Financial Assets and Liabilities"

Deze wijzigingen verduidelijken de regels omtrent saldering van financiële activa en passiva in de jaarrekening. Daarbij gaat het om nadere uitleg over wanneer sprake is van een afdwingbaar recht om te salderen en wanneer er sprake is van het gelijktijdig realiseren van een financieel actief en het afwikkelen van een financiële verplichting. Van een afdwingbaar recht om te salderen is sprake mits:

- het niet afhankelijk is van een toekomstige gebeurtenis
- afdwingbaar zowel onder normale omstandigheden als ook bij faillissement

SNS Bank heeft vastgesteld dat deze wijziging geen gevolgen heeft voor de presentatie van financiële instrumenten in de jaarrekening.

IFRIC 21 Levies

Deze interpretatie geeft een nadere toelichting op de opname en verwerking van overheidsheffingen. Een levy is een verplichting tot een uitstroom van middelen die door overheden (lokaal, nationaal of internationaal) via wet- en regelgeving wordt opgelegd aan ondernemingen anders dan de uitstroom van middelen die binnen de reikwijdte van een andere IFRS standaard vallen en boetes. IFRIC 21 behandelt op welk moment de levy moet worden verwerkt. Hierbij is het "obligating event" doorslaggevend. Dit is de gebeurtenis die resulteert in een in rechte afdwingbare of een feitelijke verplichting.

SNS Bank heeft vastgesteld dat deze nieuwe interpretatie geen gevolgen heeft voor de verwerking van overheidsheffingen in de jaarrekening.

Interpretaties van bestaande standaarden of wijzigingen in standaarden, maar nog niet effectief in 2014

De volgende nieuwe standaarden, wijzigingen in bestaande standaarden en interpretaties, gepubliceerd voor 1 januari 2015 en effectief vanaf het verslagjaar 2015 of later, worden niet vervroegd toegepast door SNS Bank.

- IFRS 9 Financial Instruments
- IFRS 14 Regulatory Deferral Accounts
- IFRS 15 Revenue from contracts with Customers
- Amendments to IFRS 10 and IAS 28: Sale or Contribution of Assets between an Investor and its Associate or Joint Venture
- Amendments to IAS 27 Equity Method in Separate Financial Statements
- Amendments to IFRS 11: Accounting for Acquisition of Interests in Joint Operations
- Amendments to IAS 16 and IAS 38: Clarification of Acceptable Methods of Depreciation and Amortisation
- Amendments to IAS 16 and IAS 41: Bearer Plants
- Amendments to IAS 19 Defined Benefit Plans: Employee Contributions
- Improvements to IFRSs 2012
- Improvements to IFRSs 2013
- Improvements to IFRSs 2014

Toelichting belangrijkste wijzigingen:

IFRS 9 Financiële instrumenten

De eerste verplichte toepassingsdatum is door de IASB bepaald op 1 januari 2018. Deze nieuwe regelgeving vervangt de huidige standaard IAS 39 en is onderverdeeld in drie fasen: Classification and Measurement, Impairment en Hedge Accounting. De wijzigingen hebben als doel om de verwerking in de jaarrekening meer te laten aansluiten op het risicomanagementbeleid. De verschillende onderdelen van de nieuwe standaard zijn nog niet aanvaard door de EU, derhalve is een toepassing door SNS Bank vooralsnog niet mogelijk. Verwacht wordt dat de standaard significante gevolgen zal hebben voor de classificatie en waardering van de financiële activa en passiva van SNS Bank alsmede de toepassing van hedge accounting.

IFRS 15 Revenue from Contracts with Customers

IFRS 15 introduceert een nieuwe systematiek van opbrengst toewijzing aan een deel van een contract en daarmee verbonden opbrengsterkenning op een moment. Het basisprincipe is dat een onderneming opbrengsten moet verantwoorden voor geleverde goederen of diensten ter hoogte van een bedrag dat de vergoeding weerspiegelt die de onderneming verwacht te ontvangen in ruil voor die goederen of diensten. Om dit principe toe te passen moet de onderneming de volgende stappen doorlopen:

1. Identificeren van het contract met een klant
2. Identificeren en separeren van de prestatieverplichtingen
3. Bepalen van de transactieprijs
4. Alloceren van de transactieprijs naar de individuele prestatieverplichtingen
5. Omzet verantwoorden als aan prestatieverplichtingen is voldaan doordat zeggenschap / control is overgedragen aan de klant.

Verwacht wordt dat IFRS 15 geen significante impact op de jaarrekening van SNS Bank zal hebben.

Veranderingen in grondslagen, schattingen en presentatie

Schattingswijziging

Gewijzigde methodiek reële waardebeoordeling hypotheek

Het waarderingsmodel voor het bepalen van de reële waarde van de hypotheekportefeuille is in 2014 herontwikkeld. Het nieuwe model sluit beter aan bij de huidige inzichten op het gebied van waarderingsmethodieken.

De marktwaarde van de hypotheek wordt bepaald op basis van een contante-waarde methode. De rentecurve, die wordt gebruikt om de verwachte kasstromen van hypothecaire vorderingen contant te maken, is het gemiddelde van de laagste

vijf hypotheekrentes in de markt, gecorrigeerd voor rentes die als niet representatief worden beschouwd ('teaser rates'). Deze rente kan verschillen per deelportefeuille als gevolg van verschillen in looptijd, bevoorschottingsklasse en aflosvorm. Bij het bepalen van de verwachte kasstromen wordt rekening gehouden met verwachte toekomstige vervroegde aflossingen.

Dit waarderingsmodel wordt toegepast op zowel de hypotheekrentes die op reële waarde worden verantwoord op de balans, als de overige hypotheekrentes waarvoor de reële waarde wordt toegelicht. Het grootste deel van de hypotheekrentes die op marktwaarde worden gewaardeerd betreft een portefeuille met gesecuritiseerde hypotheekrentes. De marktwaarde van deze hypotheekrentes dienen in samenhang te worden gezien met die van de bijbehorende derivaten en obligaties.

Per 31 december 2014 is de impact op het resultaat als gevolg van het introduceren van het nieuwe model een last van € 10 miljoen.

Verlenging Loss Identification Period

In vergelijking met vorig jaar, heeft SNS Bank de "Loss Identification Period" (LIP) voor de hypotheekportefeuille verlengd op basis van verdere inzichten en een verscherpte definitie van loss event. De LIP wordt gebruikt om de voorziening voor de geleden verliezen op balansdatum te bepalen. Deze schattingswijziging heeft geresulteerd in een toename van de voorziening in het huidige jaar van € 23 miljoen. De daaruit voortvloeiende wijziging in de voorziening is opgenomen in de winst- en verliesrekening als een aanvullende bijzondere waardevermindering.

Presentatiewijziging

Per 31 december 2014 is aan alle voorwaarden voldaan om de activa en passiva van SNS Securities aan te merken als "aangehouden voor verkoop" onder IFRS 5. De activiteiten van SNS Securities voldoen niet aan de definitie van een beëindigde bedrijfsactiviteit en als zodanig is er geen wijziging in de presentatie van de resultaten van SNS Securities in de winst- of verliesrekening.

Gehanteerde grondslagen bij de opstelling van de jaarrekening

De hierna uiteengezette grondslagen voor financiële verslaggeving zijn consistent toegepast voor alle gepresenteerde perioden in deze geconsolideerde jaarrekening. De grondslagen voor financiële verslaggeving zijn door alle tot SNS Bank behorende entiteiten uniform gehanteerd.

Waarderingsgrondslagen balansposten

Bij het opstellen van de jaarrekening worden als waarderingsgrondslagen zowel de reële waarde, geamortiseerde kostprijs als historische kostprijs gehanteerd.

De reële waarde wordt gebruikt voor:

- onroerend goed in eigen gebruik
- een deel van de vorderingen op klanten
- beleggingen opgenomen tegen reële waarde via de winst- en verliesrekening
- voor verkoop beschikbare beleggingen
- derivaten
- een deel van de schuldbewijzen

Overige financiële activa (met inbegrip van kredieten en vorderingen) en verplichtingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. De boekwaarde van tegen geamortiseerde kostprijs opgenomen activa en verplichtingen die deel uitmaken van een fair value hedge, wordt aangepast met de reële waardeveranderingen die voortvloeien uit het afgedekte risico.

Niet-financiële activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen historische kostprijs. Behoudens de kasstroominformatie wordt de jaarrekening opgesteld op basis van het toerekeningsbeginsel.

Functionele en rapporteringsvaluta

De geconsolideerde jaarrekening luidt in miljoenen euro's (€). De euro fungeert als functionele en rapporteringsvaluta van SNS Bank. Alle financiële informatie gepresenteerd in euro's is afgerond naar het dichtstbijzijnde miljoen, tenzij anders aangegeven. Tellingen zijn gebaseerd op de niet afgeronde bedragen. De som daarvan kan afwijken van de som van de

afgeronde bedragen. De omrekening van transacties en balansposten in vreemde valuta wordt behandeld in paragraaf Vreemde valuta.

Belangrijkste waarderingsgrondslagen, schattingen en veronderstellingen

Algemeen

Het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening vereist dat SNS Bank schattingen en veronderstellingen maakt, gebaseerd op complexe en subjectieve aannames en inschattingen. Deze schattingen zijn van materiële invloed op de omvang van de gerapporteerde activa en verplichtingen en de voorwaardelijke activa en verplichtingen op de datum van de geconsolideerde jaarrekening en de gerapporteerde baten en lasten over de verslagperiode. Hierbij beoordeelt het management situaties op basis van beschikbare informatie en financiële gegevens die in de toekomst kunnen wijzigen. Hoewel deze schattingen naar beste weten van het management worden gemaakt, kunnen de feitelijke uitkomsten afwijken van die schattingen en het gebruik van andere veronderstellingen of gegevens kan resulteren in materieel andere resultaten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden periodiek beoordeeld. De impact hiervan wordt opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, of in de periode van herziening én toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden. De belangrijkste waarderingsgrondslagen waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen betreffen het vaststellen van de voorziening op vorderingen, het bepalen van reële waarden van financiële activa en verplichtingen en het vaststellen van bijzondere waardeverminderingen.

Voor gedetailleerde informatie en toelichting op de schattingen en veronderstellingen wordt verwezen naar de volgende paragrafen en de toelichting op de jaarrekeningposten.

Gebruik van schattingen en veronderstellingen bij de opstelling van de jaarrekening

Bij een aantal balansposten is de waardering in sterke mate onderhevig aan het gebruik van schattingen en veronderstellingen. Een nadere verduidelijking hiervan wordt gegeven bij de specifieke grondslagen van de balansposten. Het gebruik van schattingen en veronderstellingen bij de reële waardebepaling van financiële instrumenten, welke betrekking hebben op zowel de balanswaarderingen als toelichtingen, wordt behandeld in paragraaf Reële waarden van financiële activa en verplichtingen.

Reële waarden van financiële activa en verplichtingen

De reële waarde van financiële activa en verplichtingen wordt bepaald aan de hand van beurskoersen als deze beschikbaar zijn. Zulke beurskoersen worden primair verkregen van handelsprijzen voor genoteerde instrumenten. Wanneer een handelsprijs niet beschikbaar is, worden marktprijzen gebruikt van onafhankelijke marktpartijen of andere deskundigen. SNS Bank gaat bij het bepalen van de reële waarde uit van een overdrachtprijs, derhalve worden financiële activa in eerste instantie gewaardeerd tegen de biedprijs en financiële verplichtingen tegen de laatprijs.

In markten die minder actief of inactief zijn geworden, kan voor hetzelfde financiële actief of financiële verplichting de bandbreedte van de koersen uit verschillende bronnen significant zijn. Het selecteren van de meest geschikte koers voor de waardering vereist inschattingsvermogen. Hierbij wordt de beschikbare marktinformatie over de reële waarde van het instrument meegenomen.

Voor bepaalde financiële activa en verplichtingen is geen marktprijs beschikbaar. Voor deze financiële activa en verplichtingen wordt de reële waarde bepaald met behulp van waarderingstechnieken. Deze waarderingstechnieken variëren van netto contante waardeberekening tot waarderingsmodellen die gebruik maken van aanvaarde economische methoden. Input voor de modellen is zoveel mogelijk gebaseerd op in de markt waarneembare parameters. Alle gebruikte waarderingstechnieken worden intern beoordeeld en goedgekeurd volgens de governance procedures van SNS Bank.

Gehanteerde grondslagen voor de consolidatie

Groepsmaatschappijen

Groepsmaatschappijen, dat wil zeggen de vennootschappen en andere entiteiten (met inbegrip van zogenoemde special purpose entities) waarover SNS Bank direct of indirect 'control' uitoefent, worden in de consolidatie betrokken. Van de

uitoefening van control over een vennootschap of andere entiteit is sprake indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- Macht over de vennootschap of andere entiteit, tot uitdrukking komend in de mogelijkheid om op basis van bestaande rechten de relevante activiteiten van de vennootschap of andere entiteit te sturen;
- Blootstelling aan of rechten op variabele opbrengsten voortvloeiend uit betrokkenheid bij de vennootschap of andere entiteit;
- De mogelijkheid om macht over de vennootschap of andere entiteit uit te oefenen om daarmee het rendement voor SNS Bank te beïnvloeden.

Groepsmaatschappijen worden integraal in de consolidatie betrokken vanaf het moment waarop SNS Bank de control heeft, tot aan het moment waarop deze eindigt. Deze groepsmaatschappijen worden integraal geconsolideerd, waarbij gebruik wordt gemaakt van SNS Bank grondslagen voor waardering en resultaatbepaling. De belangen van derden worden afzonderlijk in de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening opgenomen.

Geassocieerde deelnemingen en joint ventures

Geassocieerde deelnemingen (deelnemingen) zijn entiteiten waarin SNS Bank in het algemeen tussen de 20% tot en met 50% van de zeggenschap heeft of waarin SNS Bank op andere wijze invloed van betekenis kan uitoefenen op het operationele en financiële beleid, maar waarin zij geen control heeft.

Joint ventures zijn entiteiten waarover SNS Bank gezamenlijke zeggenschap heeft, waarbij deze zeggenschap in een overeenkomst is vastgelegd en waarin strategische beslissingen over het financiële en operationele beleid met unanieme stemming worden genomen.

De geconsolideerde jaarrekening omvat het aandeel van SNS Bank in het totaalresultaat van deelnemingen en joint ventures, vanaf de datum waarop SNS Bank voor het eerst invloed van betekenis heeft, tot aan de datum waarop deze invloed eindigt. Het resultaat wordt verwerkt volgens de vermogensmutatiemethode (de 'equity'-methode), na eventuele aanpassing van het resultaat om dit in overeenstemming te brengen met de grondslagen van SNS Bank.

Deelnemingen en joint ventures worden bij de eerste verwerking verantwoord tegen kostprijs (inclusief de transactiekosten) en daarna verantwoord volgens de vermogensmutatiemethode. In de post is ook bij de acquisitie betaalde goodwill begrepen, verminderd met eventuele cumulatieve bijzondere waardeverminderingen.

Onder de vermogensmutatiemethode wordt het aandeel van SNS Bank in de resultaten van de deelnemingen en joint ventures in de winst- en verliesrekening verantwoord in het resultaat deelnemingen. Het aandeel van SNS Bank in wijzigingen in de reserves van de deelneming of joint venture, wordt rechtstreeks verwerkt in het eigen vermogen (mutatie aandeel deelnemingen in overig totaalresultaat).

Indien de waardering van de deelneming nihil is geworden, worden geen verdere verliezen meer verantwoord, tenzij SNS Bank namens de deelneming verplichtingen is aangegaan of al betalingen voor de deelneming heeft verricht dan wel dat SNS Bank zich garant heeft gesteld.

Eliminatie van transacties bij consolidatie

Intragroepstransacties, -verhoudingen en niet-gerealiseerde resultaten op transacties tussen groepsmaatschappijen worden geëlimineerd bij het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening.

Niet-gerealiseerde winsten op transacties tussen SNS Bank en haar geassocieerde deelnemingen en joint ventures worden geëlimineerd voor het belang van SNS Bank in deze investeringen.

Niet-gerealiseerde verliezen worden op dezelfde wijze geëlimineerd als niet-gerealiseerde winsten, maar slechts voor zover er geen aanwijzing is voor een bijzondere waardevermindering.

Vreemde valuta

Transacties in vreemde valuta worden bij de eerste verwerking omgerekend naar euro's tegen de wisselkoers op de transactiedatum. Monetaire balansposten in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de wisselkoers per

balansdatum. Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling van deze transacties dan wel bij de omrekening van monetaire balansposten uitgedrukt in vreemde valuta worden verantwoord in de winst- en verliesrekening onder resultaat uit beleggingen of resultaat financiële instrumenten, afhankelijk van de balanspost waarop deze betrekking hebben.

Voor niet-monetaire balansposten die worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij de waardemutaties in het resultaat worden verantwoord, worden de koersverschillen verantwoord als onderdeel van deze waardemutaties. Voor niet-monetaire balansposten die worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardemutaties in de reële-waardereserve in het eigen vermogen worden verantwoord, worden koersverschillen eveneens in het eigen vermogen verwerkt. Niet-monetaire posten die worden gewaardeerd tegen historische kostprijs worden omgerekend tegen de wisselkoers op de oorspronkelijke transactiedatum.

Administratieve verwerking op basis van de transactiedatum en de afwikkelingsdatum

Alle volgens standaardmarktconventies afgewikkelde aan- en verkopen van financiële instrumenten worden op de transactiedatum verwerkt, dat wil zeggen de datum waarop SNS Bank zich verbindt om het actief of de verplichting te kopen of verkopen. Alle overige aan- en verkopen worden tot de afwikkeling opgenomen als een termijntransactie.

Saldering van financiële instrumenten

Financiële activa en verplichtingen worden gesaldeerd gepresenteerd in de balans wanneer er een juridisch afdwingbaar recht bestaat om de opgenomen bedragen te verrekenen en ook het voornemen bestaat om de bedragen gesaldeerd af te wikkelen, of het actief en de verplichting tegelijkertijd af te wikkelen. Van een afdwingbaar recht om te salderen is sprake mits: het niet afhankelijk is van een toekomstige gebeurtenis en het juridisch afdwingbaar is onder normale omstandigheden als ook bij faillissement. Indien niet aan deze voorwaarden wordt voldaan vindt geen saldering plaats.

Beëindigde activiteiten of activa aangehouden voor verkoop

Activa en passiva die deel uitmaken van activiteiten die worden beëindigd en activa die worden aangehouden voor verkoop, waarbij het op balansdatum zeer waarschijnlijk is dat de beëindiging of verkoop binnen twaalf maanden plaatsvindt, worden opgenomen tegen de boekwaarde of, indien lager, de reële waarde onder aftrek van de verwachte verkoopkosten. Een eventuele afwaardering wordt verdeeld over de activa binnen het waarderingstoepassingsgebied van IFRS 5. Financiële instrumenten aangehouden voor verkoop volgen de waardering van het instrument conform de vereisten van IAS 39.

Specifieke grondslagen balans

Immateriële vaste activa

Goodwill

Acquisities worden verantwoord volgens de overnamemethode, waarbij de kostprijs van de acquisities wordt toegerekend aan de reële waarde van de verkregen identificeerbare activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen. Goodwill, zijnde het verschil tussen de kostprijs van de acquisitie en het aandeel van SNS Bank in de reële waarde van de verkregen identificeerbare activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen op de acquisitiedatum, wordt geactiveerd als immaterieel vast actief. Is het verschil negatief (negatieve goodwill), dan wordt dit onmiddellijk in de winst- en verliesrekening verantwoord.

Een eventuele verandering in de opgenomen reële waarde van verworven activa en verplichtingen per de verkrijgingsdatum die binnen één jaar na acquisitie wordt vastgesteld, wordt gecorrigeerd op de goodwill indien sprake was van een voorlopige waardebepaling. Afwijkingen die na het verstrijken van de periode van één jaar worden vastgesteld, worden verwerkt in de winst- en verliesrekening. Wijzigingen in de kostprijs die afhankelijk zijn van toekomstige gebeurtenissen en voor zover deze niet al zijn opgenomen in de kostprijs, worden opgenomen in de kostprijs van de acquisitie op het moment dat de aanpassing waarschijnlijk is en betrouwbaar kan worden gewaardeerd.

Op de goodwill wordt niet afgeschreven. In plaats daarvan wordt jaarlijks, of vaker als er aanwijzingen zijn, een impairmenttest uitgevoerd om vast te stellen of een bijzondere waardevermindering heeft plaatsgevonden (zie paragraaf Bijzondere waardeverminderingen van immateriële vaste activa).

Software

Kosten die direct verband houden met het ontwikkelen van identificeerbare softwareproducten waarover SNS Bank de beschikkingsmacht heeft en waarmee waarschijnlijk in de toekomst economische voordelen zullen worden gegenereerd die hoger zijn dan deze kosten, worden geactiveerd als immateriële vaste activa. De directe kosten omvatten de aan softwareontwikkelingen uitgegeven externe kosten en direct toerekenbare personeelskosten. Alle overige kosten in verband met de ontwikkeling of het onderhoud van software worden als last opgenomen in de periode waarin deze worden gemaakt.

Op de geactiveerde ontwikkelingskosten voor software wordt lineair afgeschreven gedurende de gebruiksduur, met een maximum van vijf jaar. Op elke verslagdatum wordt beoordeeld of er een indicatie is die wijst op mogelijke bijzondere waardeverminderingen.

Overige immateriële vaste activa

De overige immateriële vaste activa omvatten activa met bepaalde en onbepaalde gebruiksduur, zoals distributiekkanalen en klantenportefeuilles. De activa met een bepaalde gebruiksduur worden lineair over hun gebruiksduur afgeschreven of op basis van de winststromen van de onderliggende portefeuilles. Dit is over het algemeen een periode tussen de vijf en vijftien jaar. Indien objectieve aanwijzingen daartoe aanleiding geven vindt een toetsing plaats op een bijzondere waardevermindering. Op de activa met een onbepaalde gebruiksduur wordt niet afgeschreven. Deze immateriële vaste activa worden op iedere balansdatum getoetst op bijzondere waardeverminderingen.

Bijzondere waardeverminderingen immateriële vaste activa

Een immaterieel vast actief heeft een bijzondere waardevermindering ondergaan als de boekwaarde hoger is dan de opbrengstwaarde uit het voortgezette gebruik (value-in-use) of verkoop van het actief. De opbrengstwaarde van de activa die niet tegen reële waarde via de winst- en verliesrekening zijn geclassificeerd, wordt geschat als er indicaties zijn dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Goodwill, immateriële activa met een onbepaalde looptijd en immateriële activa nog niet beschikbaar voor gebruik worden tenminste jaarlijks getest. Zijn deze immateriële activa initieel opgenomen tijdens de verslagperiode dan wordt vóór het einde van de verslagperiode getoetst op een bijzondere waardevermindering.

Goodwill

Goodwill die ontstaat bij de acquisitie van dochterondernemingen, geassocieerde deelnemingen en joint ventures wordt toegerekend aan kasstroomgenererende eenheden. De boekwaarde van de kasstroomgenererende eenheid (KGE) (inclusief goodwill) wordt jaarlijks vergeleken met de berekende realiseerbare waarde, berekend op basis van value-in-

use. Indien de realiseerbare waarde lager is dan de boekwaarde, wordt het verschil als een bijzondere waardevermindering verwerkt in de winst- en verliesrekening. Voor deze goodwill impairment test gelden de volgende uitgangspunten:

- voor iedere KGE afzonderlijk wordt de value-in-use bepaald;
- de value-in-use wordt bepaald op basis van de business plannen van de desbetreffende KGE;
- de disconteringsvoet wordt bepaald op basis van het capital asset pricing model, waarbij de beta is bepaald op basis van een vergelijkbare groep bedrijven. Deze referentiegroep wordt bepaald per KGE.

Software en overige immateriële activa

De geactiveerde kosten voor software, distributiekanaal en klantenportefeuilles worden op elke verslagdatum beoordeeld op indicaties die wijzen op mogelijke bijzondere waardeverminderingen.

Merknamen worden jaarlijks getoetst op bijzondere waardeverminderingen. Voor de bepaling van de realiseerbare waarde wordt een value-in-use berekening uitgevoerd. De belangrijkste aannames hierin zijn de disconteringsvoet en het gebruik van de merknaam (royalty rate).

Terugname bijzondere waardevermindervingsverliezen

Met uitzondering van goodwill worden bijzondere waardevermindervingsverliezen op immateriële vaste activa teruggenomen als er bewijs is dat er een verandering in de schattingen van de opbrengstwaarde is opgetreden na het moment van de opname van het bijzondere waardevermindervingsverlies. De terugname wordt verwerkt in het resultaat onder bijzondere waardeverminderingen. De boekwaarde na terugname kan nooit hoger zijn dan het bedrag voor opname van het bijzondere waardevermindervingsverlies.

Materiële vaste activa

Terreinen en gebouwen in eigen gebruik

Vastgoed in eigen gebruik bestaat voornamelijk uit kantoren (gebouwen en terreinen) en wordt gewaardeerd tegen de reële waarde (herwaarderingsmodel) gebaseerd op jaarlijkse taxaties, uitgevoerd door externe, onafhankelijke taxateurs met voldoende vakbekwaamheid en ervaring in de specifieke locaties en categorieën van vastgoed.

Vastgoed in eigen gebruik wordt, afhankelijk van de situatie, gewaardeerd op reële waarde in onverhuurde of (gedeeltelijk) verhuurde staat. Het doel van de waardering is om het bedrag te bepalen waarvoor het actief zou worden overgedragen door bereidwillige partijen in een marktconforme transactie. De kapitalisatiemethode wordt gehanteerd voor de bepaling van deze waarde. Voor de kapitalisatiemethode wordt op basis van een verwacht aanvangsrendement en de markthuurwaarde bepaald wat de reële waarde van een actief is. De bepaling van het rendement van het vastgoed in eigen gebruik is onder meer afhankelijk van huurincentives, disconteringsvoet en leegstandsverwachting, alsmede van locatie, kwaliteit, ouderdom en courantheid van het betreffende onroerend goed.

Toename van de reële waarde boven de kostprijs wordt toegevoegd aan de herwaarderingsreserve in het eigen vermogen, onder aftrek van uitgestelde belastingverplichtingen. Positieve herwaarderingsreserves worden ten gunste van de winst- en verliesrekening gebracht, voor zover deze een terugname van eerdere bijzondere waardeverminderingen op hetzelfde actief vormen. Dalingen in de reële waarde worden ten laste van die herwaarderingsreserve gebracht, voor zover ze de terugname van eerdere positieve herwaarderingsreserves van hetzelfde actief vormen. De herwaarderingsreserve kan niet negatief zijn. Alle andere dalingen in de reële waarde worden in de winst- en verliesrekening verwerkt.

Op gebouwen wordt lineair afgeschreven gedurende de economische levensduur, met een maximum van 50 jaar, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Periodiek wordt beoordeeld of de terreinen en gebouwen een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan.

Reparatie- en onderhoudskosten worden opgenomen in de overige operationele lasten op het moment dat de uitgaven worden gedaan. Uitgaven die worden gedaan na verwerving van een actief die de toekomstige economische voordelen van terreinen en gebouwen in eigen gebruik vergroten of verlengen ten opzichte van het oorspronkelijke gebruik worden geactiveerd en vervolgens afgeschreven.

Bij verkoop wordt het deel van de herwaarderingsreserve gerelateerd aan het verkochte onroerend goed, binnen het vermogen, overgeboekt naar de overige reserves.

Informatieverwerkende apparatuur en overige roerende bedrijfsmiddelen

Deze overige materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen kostprijs onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen en, indien van toepassing, cumulatieve bijzondere waardeverminderingen.

De kostprijs omvat de uitgaven die direct toewijsbaar zijn aan de verwerving van de activa en wordt lineair afgeschreven gedurende de gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. De geschatte gebruiksduur kan variëren van 3 tot 10 jaar.

Periodiek wordt beoordeeld of de overige materiële vaste activa een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan. Indien de boekwaarde van een materieel actief hoger is dan de opbrengstwaarde, wordt het actief afgeboekt tot de opbrengstwaarde.

Reparatie- en onderhoudskosten worden opgenomen in de overige operationele lasten op het moment dat de uitgaven worden gedaan. Uitgaven die worden gedaan na verwerving van een actief die de toekomstige economische voordelen van overige materiële vaste activa vergroten of verlengen ten opzichte van het oorspronkelijke gebruik worden geactiveerd en vervolgens afgeschreven.

Resultaten op de verkoop van materiële vaste activa worden bepaald als het saldo van de opbrengstwaarde onder aftrek van transactiekosten en de boekwaarde. Deze resultaten worden als onderdeel van de overige operationele opbrengsten verantwoord.

Financiële instrumenten

SNS Bank deelt haar financiële instrumenten in een van de volgende categorieën in: (1) tegen reële waarde via de winst- en verliesrekening, (2) leningen en vorderingen en (3) voor verkoop beschikbaar. De indeling is afhankelijk van het doel waarvoor de financiële activa worden verworven. Het management bepaalt in welke categorie een instrument moet worden ingedeeld.

Financiële instrumenten worden bij eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde inclusief de transactiekosten, met uitzondering van de categorie reële waarde via de winst- en verliesrekening, waarbij de transactiekosten direct ten laste van de winst- en verliesrekening worden gebracht.

De categorieën voor beleggingen worden in de volgende paragraaf nader toegelicht.

Beleggingen

Tegen reële waarde via de winst- en verliesrekening

Een belegging wordt geclassificeerd als gewaardeerd tegen reële waarde via de winst- en verliesrekening indien het wordt aangehouden voor handelsdoeleinden ('handelsdoeleinden') of als het bij eerste opname als zodanig is aangemerkt ('aangewezen'). Beleggingen worden alleen aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde via de winst- en verliesrekening indien:

- Hierdoor een inconsistentie tussen X en Y, die anders zou zijn ontstaan in waardering of opname, wordt geëlimineerd of aanzienlijk wordt beperkt;
- SNS Bank de beleggingen beheert en beoordeelt op basis van de reële waarde.

De beleggingen worden opgenomen tegen reële waarde. Ongerealiseerde en gerealiseerde waardeveranderingen worden rechtstreeks in de winst- en verliesrekening opgenomen onder het resultaat uit beleggingen.

De verdiende rente op aangehouden effecten wordt opgenomen als rentebate onder de rentemarge. Ontvangen dividend wordt opgenomen onder het resultaat uit beleggingen.

Leningen en vorderingen (geamortiseerde kostprijs)

De post leningen en vorderingen bevat niet-beursgenoteerde beleggingen met een vaste looptijd. De leningen en vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, eventueel verminderd met een voorziening voor bijzondere waardevermindering.

Voor verkoop beschikbaar (reële waarde via overig totaalresultaat)

Beleggingen die niet voldoen aan de door het management aangegeven criteria om te worden opgenomen in de categorieën leningen en vorderingen of tegen reële waarde via de winst- en verliesrekening, worden geclassificeerd als voor verkoop beschikbaar.

Voor verkoop beschikbare beleggingen worden na de eerste opname in de balans geherwaardeerd op reële waarde. Niet-gerealiseerde winsten en verliezen die voortvloeien uit reële waardeveranderingen van deze beleggingen worden, rekening houdend met uitgestelde belastingverplichtingen, in het overig totaalresultaat (eigen vermogen) verwerkt.

Wanneer de beleggingen worden verkocht, worden hiermee verband houdende cumulatieve reële waardeaanpassingen verwerkt in de winst- en verliesrekening als resultaat uit beleggingen. SNS Bank hanteert de gemiddelde kostprijsmethode voor de bepaling van het gerealiseerde resultaat.

Bijzondere waardeverminderingen van beleggingen

SNS Bank beoordeelt iedere rapportagedatum of er objectieve aanwijzingen bestaan dat de beleggingen die zijn geclassificeerd als leningen en vorderingen en als voor verkoop beschikbaar een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan. Bijzondere waardeverminderingen worden direct in de winst- en verliesrekening verantwoord onder de post bijzondere waardeverminderingen. Bij voor verkoop beschikbare beleggingen wordt eerst een eventuele positieve herwaarderingsreserve in het eigen vermogen afgeboekt.

Beleggingen in schuldbewijzen

Beleggingen in schuldbewijzen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs of als voor verkoop beschikbaar worden getoetst op een bijzondere waardevermindering indien er objectieve aanwijzingen zijn voor financiële problemen bij de tegenpartij, het wegvallen van een markt voor het product van de tegenpartij of andere aanwijzingen. Deze beoordeling omvat zowel kwantitatieve als kwalitatieve overwegingen. Voor schuldbewijzen worden onder andere beoordeeld de verwachte en reeds opgetreden kredietverliezen (bijvoorbeeld door wanbetaling), marktgegevens over kredietverliezen en overig bewijsmateriaal dat de uitgever van het instrument niet aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen.

Beleggingen in aandelen

Een belegging in aandelen wordt geacht een bijzondere waardevermindering te hebben ondergaan indien de boekwaarde de realiseerbare waarde duurzaam overtreft, dat wil zeggen dat de reële waarde:

- 25% of meer gedaald is onder de kostprijs, of
- langer dan negen maanden tenminste 5% lager is dan de kostprijs.

Voor de beleggingen in de vorm van niet-genoteerde aandelen wordt de reële waarde bepaald volgens de volgende criteria, afhankelijk van beschikbaarheid van gegevens:

- De prijs van de meest recente transactie als indicatie.
- Actuele reële waarden van andere beleggingen (in entiteiten) die vergelijkbaar zijn.
- Het gebruik van waarderingstechnieken die zoveel als mogelijk gebruik maken van marktgegevens, en die in overeenstemming zijn met aanvaarde economische methoden.

Terugname van bijzondere waardeverminderingen van schuldbewijzen en aandelen

Indien in een periode daarna de bijzondere waardevermindering afneemt en de afname objectief kan worden toegeschreven aan een gebeurtenis die zich na de afwaardering heeft afgespeeld, wordt de bijzondere waardevermindering teruggenomen via de winst- en verliesrekening. Dit geldt niet voor beleggingen in aandelen, waarbij een waardevermeerdering altijd via het eigen vermogen wordt verwerkt.

Derivaten

Algemeen

Derivaten zijn afgeleide financiële instrumenten en worden opgenomen tegen reële waarde bij het aangaan van het contract. De reële waarde van openbaar verhandelde derivaten is gebaseerd op genoteerde biedprijzen voor gehouden activa of uit te geven verplichtingen en genoteerde laatprijzen voor te verwerven activa of gehouden verplichtingen.

De reële waarde van niet-openbaar verhandelde derivaten is afhankelijk van het type instrument en wordt gebaseerd op een contantewaardemodel of een optiewaarderingsmodel. SNS Bank neemt derivaten met een positieve marktwaarde op onder de activa en derivaten met een negatieve marktwaarde onder de verplichtingen.

Veranderingen in de reële waarde van derivaten die niet vallen onder cashflow hedge accounting worden verwerkt in de winst- en verliesrekening in het resultaat financiële instrumenten.

In contracten besloten derivaten

Een in een contract besloten derivaat wordt gewaardeerd als een apart derivaat als er geen nauw verband bestaat tussen de economische kenmerken en risico's van het in een contract besloten derivaat en die van het basiscontract, als het basiscontract niet tegen reële waarde via de winst- en verliesrekening is gewaardeerd en als een afzonderlijk instrument met dezelfde kenmerken zou voldoen aan de definitie van een derivaat. Deze in een ander contract besloten derivaten worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardemutaties in het resultaat worden verwerkt.

Hedge accounting

SNS Bank gebruikt derivaten als onderdeel van het balans- en risicobeheer. Deze instrumenten worden gebruikt voor het afdekken van interest- en valutarisico's, inclusief risico's uit hoofde van toekomstige transacties. SNS Bank kan bepaalde derivaten aanwijzen als hetzij:

1. Een afdekking van het risico van veranderingen in de reële waarde van een opgenomen actief of verplichting of vaststaande toezegging (fair value hedge); of
2. Een afdekking van de mogelijke variabiliteit van toekomstige kasstromen die is toe te rekenen aan een bepaald risico dat is verbonden met een opgenomen actief of verplichting, of een hoogst waarschijnlijke verwachte transactie (cashflow hedge).

Hedge accounting wordt toegepast voor derivaten die aldus zijn aangewezen en die voldoen aan de voorwaarden van IAS 39 Financiële instrumenten: opname en waardering.

Een hedge relatie wordt geacht effectief te zijn indien SNS Bank, vanaf het begin en gedurende de looptijd, kan verwachten dat veranderingen van de reële waarde of de kasstromen van de afgedekte positie vrijwel volledig worden gecompenseerd door veranderingen van de reële waarde of kasstromen van het afdekkingsinstrument, voor zover deze het afgedekte risico betreffen, en de werkelijke uitkomsten binnen een bandbreedte van 80% tot 125% blijven.

SNS Bank beëindigt de hedge relatie zodra het management daartoe besluit. Ook wordt hedge accounting beëindigd zodra wordt vastgesteld dat een derivaat niet langer effectief is als afdekkingsinstrument, dan wel wanneer het derivaat vervalt, wordt verkocht, beëindigd of uitgeoefend; of wanneer de afgedekte positie vervalt, de afgedekte positie wordt verkocht of afgelost; of wanneer een verwachte transactie niet langer zeer waarschijnlijk wordt geacht.

Fair value hedge accounting

Derivaten die worden aangewezen als afdekking van de reële waarde van opgenomen activa of van een vaststaande verplichting, worden verwerkt als fair value hedge. Veranderingen van de reële waarde van de derivaten die zijn aangewezen als afdekking worden rechtstreeks verwerkt in de winst- en verliesrekening op dezelfde regel waar ook de corresponderende verandering van de reële waarde van het afgedekte actief of de afgedekte verplichting, die is toe te schrijven aan dat specifieke afgedekte risico, wordt verwerkt.

Indien de afdekking niet langer aan de voorwaarden voor hedge accounting voldoet, wordt een aanpassing van de boekwaarde van een afgedekt financieel instrument geamortiseerd ten laste of ten gunste van de winst- en verliesrekening gedurende de verwachte resterende looptijd van het voorheen afgedekte financiële instrument.

Op het moment dat de afgedekte positie niet langer wordt opgenomen, dat wil zeggen dat het wordt verkocht of afgelost, wordt het niet geamortiseerde deel van de reële-waarde aanpassing van het afgedekte actief direct in de winst- en verliesrekening opgenomen.

Cashflow hedge accounting

Derivaten kunnen worden aangewezen als afdekking van het risico op variabiliteit van de toekomstige kasstromen van een opgenomen actief of verplichting of van een verwachte, zeer waarschijnlijke transactie. Veranderingen van de reële waarde van het effectieve deel van derivaten, die zijn aangewezen als cashflow hedge en die voldoen aan de voorwaarden voor cashflow hedge accounting, worden opgenomen in de cashflow hedge reserve als aparte component van het eigen vermogen. Het ineffektieve deel wordt in de winst- en verliesrekening wordt verwerkt. De onderliggende waardering van de gehedgede positie, die is aangewezen als onderdeel van een cashflow hedge, wijzigt niet.

Vanaf het moment dat de verwachte transactie resulteert in de daadwerkelijke opname van een actief of een verplichting, worden de cumulatieve winsten en verliezen die voorheen in de cashflow hedge reserve opgenomen waren, overgeboekt naar de winst- en verliesrekening en verwerkt in de perioden waarin de afgedekte transactie van invloed is op het resultaat.

Indien het afdekkingsinstrument zelf vervalt of wordt verkocht, wordt beëindigd of uitgeoefend of niet meer aan de voorwaarden voldoet, blijft het cumulatieve resultaat volledig in de cashflow hedge reserve (eigen vermogen) opgenomen, totdat de verwachte transactie daadwerkelijk plaatsvindt.

Indien de verwachte transactie naar verwachting niet meer zal plaatsvinden, wordt het in het eigen vermogen verwerkte cumulatieve resultaat onmiddellijk naar de winst- en verliesrekening overgeboekt.

Vorderingen op klanten

Hypotheeken en hypothecair gedekte vastgoedfinancieringen

Hieronder worden verstaan kredieten aan klanten met hypothecaire zekerheid. Deze kredieten worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode. De voorwaarden van kredieten kunnen wijzigen als gevolg van heronderhandeling of anderszins. Indien de netto contante waarde van de kasstromen onder de nieuwe voorwaarden afwijkt van de netto contante waarde van de kasstromen onder de huidige voorwaarden dan wordt dit als een aanleiding voor het uitvoeren van een toets op een bijzondere waardevermindering beschouwd.

Daarnaast wordt een aantal gesecuritiseerde kredieten met hypothecaire zekerheid, nog te securitiseren hypotheeken en de verbonden verplichtingen, gewaardeerd op basis van reële waarde. Dit betreft de hypotheeken vallend onder het securitisatie programma Holland Homes MBS en hypotheeken die voor handelsdoeleinden worden aangehouden. Deze hypotheeken zijn nader gespecificeerd in de toelichting.

Niet-hypothecair gedekte vastgoedfinancieringen en overige vorderingen

Hieronder worden kredieten aan zakelijke en particuliere klanten zonder hypothecaire zekerheid verstaan. De kredieten worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode. Als de voorwaarden van kredieten zonder hypothecaire zekerheid wijzigen, kennen de vervolgacties dezelfde criteria als de hypotheeken en hypothecair gedekte vastgoedfinancieringen.

Voorzieningen vorderingen op klanten

Met betrekking tot de kredieten met en zonder hypothecaire zekerheid wordt een voorziening uit hoofde van bijzondere waardevermindering getroffen indien er objectieve aanwijzingen bestaan dat SNS Bank niet in staat zal zijn om alle bedragen te incasseren die volgens de oorspronkelijke contractuele leningsvoorwaarden moeten worden ontvangen. Voor kredieten die individueel belangrijk zijn, is het bedrag van de voorziening gelijk aan het verschil tussen de boekwaarde en de netto contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen. Deze waarde is gelijk aan de verwachte toekomstige kasstromen, inclusief de bedragen die uit hoofde van garanties en onderpand worden gerealiseerd, verdisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van de kredieten.

De criteria voor bijzondere waardevermindering worden toegepast op de gehele kredietportefeuille. Homogene leninggroepen met een kleinere omvang per individuele lening (en overeenkomstig kredietrisico) zoals hypotheeken en

consumptieve kredieten worden op collectieve basis getoetst op bijzondere waardevermindering. Ditzelfde geldt voor kleinere bedrijfskredieten die op portefeuillebasis worden beheerd. De voorziening op basis van de collectieve benadering wordt bepaald met behulp van modellen, waaronder 'risk rating models' voor homogene pools van kredieten aan particulieren en het midden- en kleinbedrijf. De verliesfactoren die met behulp van dergelijke modellen worden ontwikkeld zijn gebaseerd op historische verliesgegevens van SNS Bank en worden aangepast op basis van actuele gegevens die, naar het oordeel van het management, van invloed zijn op de inbaarheid van de portefeuille op de beoordelingsdatum.

De voorziening voor waardeverminderingen dekt tevens verliezen in gevallen waar objectieve aanwijzingen erop duiden dat in onderdelen van de kredietportefeuille waarschijnlijke verliezen schuilen, waarvan de aanleiding voor het verlies op meetmoment wel heeft plaatsgevonden, maar nog niet is geïdentificeerd (IBNR: 'incurred but not reported'). Voor hypotheek en hypotheekair gedekte vastgoedfinancieringen zijn deze verliezen geschat op basis van historische verliespatronen van kredieten met risicokenmerken die vergelijkbaar zijn met die van andere kredieten in de portefeuille. Verliezen op niet-hypotheekair gedekte vastgoedfinancieringen en overige vorderingen worden bepaald op basis van historische verliespatronen en de kredietwaardigheid van de kredietnemers. Beide schattingen houden rekening met het actuele economische klimaat waarin de kredietnemers opereren.

Indien het bedrag van de bijzondere waardevermindering vervolgens daalt als gevolg van een gebeurtenis na de afboeking wordt de vrijval van de voorziening ten gunste gebracht van de winst- en verliesrekening. Wanneer een krediet oninbaar is, wordt dit afgeschreven ten laste van de hiermee verband houdende voorziening voor bijzondere waardeverminderingen. Bedragen die daarna alsnog worden geïnd, worden in mindering gebracht op de dotatie aan de voorziening voor bijzondere waardeverminderingen in de winst- en verliesrekening.

Vorderingen op banken

Dit betreft vorderingen op banken met een resterende looptijd van een maand of langer, voor zover niet in de vorm van rentedragende effecten. De waardering van deze vorderingen geschiedt tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode onder aftrek van bijzondere waardeverminderingen.

Kas en kasequivalenten

Onder kas en kasequivalenten zijn begrepen de direct en niet-direct opeisbare tegoeden bij De Nederlandsche Bank (DNB) en vorderingen van de bankactiviteiten op kredietinstellingen met een resterende looptijd korter dan één maand. De niet-direct opvraagbare tegoeden van SNS Bank op andere kredietinstellingen zijn opgenomen onder vorderingen op banken. De waardering van deze vorderingen geschiedt tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode onder aftrek van bijzondere waardeverminderingen.

Belastingen

Acute belastingvorderingen en -verplichtingen

De vennootschapsbelasting betreft te vorderen of verschuldigde belasting met betrekking tot de belastbare winst over de verslagperiode en eventueel nog niet afgerekende verschuldigde belasting over voorgaande periodes. Acute belastingvorderingen en -schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde volgens het geldende belastingtarief waartegen afgerekend zal worden.

Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen

Voor voorwaartse verliescompensatie en voor tijdelijke verschillen tussen de fiscale boekwaarde van activa en verplichtingen en de boekwaarde worden uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen gevormd. Hierbij wordt uitgegaan van de belastingtarieven die gelden per balansdatum en de tarieven die zullen gelden in de periode waarin de uitgestelde belastingvorderingen of verplichtingen worden afgewikkeld. De uitgestelde belastingen worden gewaardeerd op nominale waarde.

Uitgestelde belastingvorderingen worden alleen opgenomen indien verwacht wordt dat in de nabije toekomst voldoende fiscale winsten worden gerealiseerd ter compensatie van deze tijdelijke verschillen. Voor tijdelijke verschillen tussen de boekwaarde en fiscale waarde van investeringen in groepsmaatschappijen en deelnemingen worden uitgestelde belastingen opgenomen, behalve als SNS Bank het tijdstip kan bepalen waarop deze tijdelijke verschillen aflopen en het daarbij waarschijnlijk is dat deze verschillen niet zullen aflopen in de nabije toekomst.

De uitgestelde belastingvorderingen worden op balansdatum beoordeeld en indien het niet langer waarschijnlijk is dat de gerelateerde belastingbaten wordt gerealiseerd, wordt de vordering tot de realiseerbare waarde verminderd.

De belangrijkste tijdelijke verschillen vloeien voort uit de herwaardering van materiële vaste activa, bepaalde financiële activa en verplichtingen waaronder derivatencontracten en toepassing van hedge accounting, voorwaarts te verrekenen verliezen, en, met betrekking tot acquisities, uit het verschil tussen (a) het saldo van de reële waarde van de overgenomen netto-activa en (b) de fiscale waarde.

Uitgestelde belastingen met betrekking tot de herwaardering van hiervoor genoemde activa en passiva waarvan waardeveranderingen direct ten laste of ten gunste van het eigen vermogen worden gebracht, worden ook ten gunste of ten laste van het eigen vermogen gebracht en worden bij realisatie samen met de uitgestelde waardeveranderingen opgenomen in de winst- en verliesrekening.

Overige activa

De overige activa bestaan uit overige belastingen (o.a. btw, loonbelasting), overige vorderingen en overlopende activa. Het netto bedrag van vorderingen en voorzieningen in het kader van het depositogarantiestelsel is geboekt onder overige vorderingen. Onder de overlopende activa zijn tevens opgenomen de opgebouwde rente op financiële instrumenten die worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, alsmede de overige overlopende activa, waaronder de vordering van SNS Bank op klanten en de clearing tegenpartij inzake derivatenposities.

Eigen vermogen

Geplaatst aandelenkapitaal en agioreserve

Het aandelenkapitaal bestaat uit de geplaatste en volgestorte gewone aandelen. De agioreserve betreft het gestorte kapitaal dat in aanvulling op de nominale waarde op de uitgegeven gewone aandelen is gestort. De kosten die direct zijn toe te rekenen aan de uitgifte van eigen vermogensinstrumenten worden, na aftrek van belasting, in mindering gebracht op de emissieopbrengst.

Dividend op gewone aandelen

De verwerking van dividend over een boekjaar, dat na de balansdatum wordt gedeclareerd, wordt behandeld in paragraaf Regeling inzake de winst- en verliesbestemming onder de Overige gegevens.

Herwaarderingsreserve

De herwaarderingsreserves van onroerend goed voor eigen gebruik worden opgenomen in de herwaarderingsreserve (zie paragraaf Terreinen en gebouwen in eigen gebruik).

Cashflow hedgereserve

De cashflow hedge reserve bestaat uit het effectieve deel van de cumulatieve veranderingen in de reële waarde van gebruikte derivaten in het kader van de toepassing van cashflow hedge accounting, na aftrek van belastingen, mits de afgedekte transactie nog niet heeft plaatsgevonden. Zie paragraaf Hedge accounting.

Reële-waardereserve

In de reële-waarde reserve worden winsten en verliezen als gevolg van veranderingen in de reële waarde van voor verkoop beschikbare activa verwerkt, onder aftrek van belastingen. Indien de desbetreffende activa worden verkocht, geïnd of anderszins worden vervreemd, wordt het daarop betrekking hebbende cumulatieve resultaat dat in de reële waardereserve is verwerkt, overgeboekt naar de winst- en verliesrekening (zie paragraaf Beleggingen). Tevens worden valutakoersverschillen op niet-monetaire financiële activa die worden geclassificeerd als voor verkoop beschikbaar opgenomen in deze reserve.

Overige reserves

De overige reserves bestaan met name uit de ingehouden winsten van SNS Bank.

Achtergestelde schulden

De achtergestelde schulden van SNS Bank zijn als onderdeel van het oteigeningsbesluit oteigend door de Nederlandse Staat. In 2013 zijn de achtergestelde obligatieleningen tegen uitgifte van agio ingebracht in SNS Bank waarna de

achtergestelde obligaties doormiddel van schuldvermenging teniet zijn gegaan. Voor de achtergestelde onderhandse schulden geldt dat de schuldtitels zijn onteigend ten gunste van de Stichting AOS. Het tenietgaan van de achtergestelde onderhandse schulden is ten gunste van het resultaat verantwoord.

Schuldbewijzen

Uitstaande schuldbewijzen worden bij eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde, dat wil zeggen de emissieopbrengst (de reële waarde van de ontvangen vergoeding) onder aftrek van de gemaakte transactiekosten. Na eerste opname worden ze gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode.

Een specifieke categorie uitstaande schuldbewijzen (de gesecuritiseerde hypotheeken via Holland Homes transacties) blijft na eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening zodat een inconsistentie in de waardering wordt geëlimineerd die anders zou zijn ontstaan door de afwijkende waardering van activa en verplichtingen.

Wanneer SNS Bank eigen schuldbewijzen terugkoopt, worden deze schuldbewijzen van de balans verwijderd.

Overige voorzieningen

Algemeen

Voorzieningen worden getroffen wanneer er sprake is van een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die voortvloeit uit gebeurtenissen in het verleden, het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van de verplichting een uitstroom van economische middelen noodzakelijk is en een betrouwbare schatting van de omvang van de verplichting kan worden gemaakt. De voorzieningen worden gewaardeerd op de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen. Dotaties en eventuele latere vrijvallen worden in de winst- en verliesrekening verwerkt.

Reorganisatievoorziening

De reorganisatievoorziening is een specifieke voorziening en bestaat uit de naar verwachting te betalen ontslagvergoedingen en andere kosten die direct zijn toe te rekenen aan herstructureringsprogramma's. Deze kosten worden opgenomen in de periode waarin een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting tot betaling ontstaat. Voor kosten of toekomstige bedrijfsverliezen die betrekking hebben op de voortgezette activiteiten wordt vooraf geen voorziening getroffen.

SNS Bank neemt ontslagvergoedingen op wanneer SNS Bank zich aantoonbaar heeft verbonden middels een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting door:

- beëindiging van het dienstverband van huidige werknemers volgens een gedetailleerd formeel plan zonder dat het plan kan worden ingetrokken; of
- uitkering van ontslagvergoedingen als gevolg van een aanbod ter aanmoediging van vrijwillig ontslag.

Vergoedingen die na meer dan twaalf maanden na balansdatum verschuldigd zijn, worden contant gemaakt.

Voorziening voor juridische kosten

SNS Bank treft een voorziening voor gerechtelijke procedures voor de geschatte verplichting op de balansdatum met betrekking tot lopende juridische procedures. De voorziening omvat een schatting van de juridische kosten en in de loop van de juridische procedures te verrichten betalingen, voor zover het waarschijnlijk is dat op de balansdatum een verplichting bestaat en een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van de verplichting.

Financiële verplichtingen

Derivaten

Zie de paragraaf Derivaten.

Spaargelden, schulden aan klanten en schulden aan banken

Spaargelden bestaan uit saldi op (bank)spaarrekeningen, spaardeposito's en termijndeposito's van particuliere klanten.

Schulden aan klanten hebben betrekking op niet-achtergestelde schulden aan niet-banken voor zover niet belichaamd in schuldbewijzen. De post bestaat voornamelijk uit direct opvraagbare tegoeden, kasgelden en hypotheekdepots.

Schulden aan banken betreffen de niet-achtergestelde schulden aan kredietinstellingen. De obligaties gehouden door banken vallen onder de schuldbewijzen. Onder de schulden aan banken vallen onderhandse leningen, rekeningen courant en uitgezette repo's.

Spaargelden, schulden aan klanten en schulden aan banken worden bij de eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde, inclusief de gemaakte transactiekosten is. Vervolgwaarderingen zijn tegen geamortiseerde kostprijs.

Een verschil tussen de eerste waardering en de aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rentemethode opgenomen in de winst- en verliesrekening onder de rubriek rentelasten bancaire activiteiten gedurende de looptijd van deze spaargelden en schulden.

Overige verplichtingen

De overige verplichtingen bestaan voornamelijk uit opgebouwde rente op financiële instrumenten die worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Deze post omvat tevens crediteuren, overige belastingen en overlopende passiva, waaronder tevens de schuld van SNS Bank aan klanten en de clearing tegenpartij inzake derivatenposities.

Specifieke grondslagen winst- en verliesrekening

Baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Kosten worden verantwoord in de kostencategorie waarop deze betrekking hebben.

Een aantal stafafdelingen waren geheel of gedeeltelijk gedurende het jaar gemeenschappelijk voor SNS REAAL. De kosten van de concernstaf worden doorbelast aan SNS Bank door SNS REAAL. De kosten van de financiële holding, de kosten voor strategische herstructurering van SNS REAAL en hieruit voortvloeiende incidentele kosten worden niet doorbelast aan SNS Bank.

Segment reporting

In de interne rapportages die door de Raad van Bestuur wordt gebruikt om mensen en prestatiedoelstellingen te monitoren, wordt SNS Bank beschouwd als één operationeel segment.

Baten

De baten geven de reële waarde weer van de diensten na eliminatie van intragroepstransacties binnen SNS Bank. De verantwoording van de baten geschiedt als beschreven in de hiernavolgende paragrafen.

Rentebaten

De rentebaten omvatten de aan de periode toe te rekenen rente op monetaire financiële activa van de bankactiviteiten. Rente op financiële activa wordt opgenomen met behulp van de effectieve rentemethode initieel gebaseerd op de werkelijke transactieprijs.

De effectieve rentemethode is gebaseerd op de verwachte stroom van kasontvangsten, waarbij rekening wordt gehouden met het risico van vervroegde aflossing van het onderliggende financiële instrument en de directe kosten en opbrengsten, zoals de in rekening gebrachte transactiekosten, bemiddelingsprovisies en disagio of agio. Indien het risico van vervroegde aflossing in onvoldoende mate betrouwbaar kan worden bepaald, gaat SNS Bank uit van de kasstromen gedurende de gehele contractuele looptijd van de financiële instrumenten.

Bereidstellingsprovisies, samen met de hiermee verband houdende directe kosten, worden uitgesteld en opgenomen als aanpassing van de effectieve rente van een lening indien het waarschijnlijk is dat SNS Bank een specifieke leningsovereenkomst zal afsluiten. Indien de bereidstelling eindigt zonder dat SNS Bank de lening verstrekt, wordt de provisie geboekt op het moment dat de bereidstellingsperiode eindigt. Indien het onwaarschijnlijk is dat een specifieke leningsovereenkomst wordt aangegaan, wordt de bereidstellingsprovisie pro rata als bate opgenomen gedurende de bereidstellingsperiode.

De rentebaten op monetaire financiële activa die een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan en die zijn afgeschreven tot de geschatte realiseerbare waarde of reële waarde, worden daarna opgenomen op basis van de rentevoet die is gebruikt om middels discontering van de toekomstige kasstromen de realiseerbare waarde te bepalen.

Rentelasten

De rentelasten omvatten de rentelasten uit hoofde van financiële verplichtingen. Rente op financiële verplichtingen die niet worden gewaardeerd tegen reële waarde via de winst- en verliesrekening, wordt verantwoord op basis van de effectieve-rentemethode. Rente op financiële verplichtingen die worden gewaardeerd tegen reële waarde via de winst- en verliesrekening wordt verantwoord op basis van nominale rentes.

Provisiebat en baten uit beheervergoedingen

Dit betreft de opbrengsten van effectentransacties voor klanten, vermogensbeheer, provisie voor verzekeringen en andere hieraan gerelateerde diensten die door SNS Bank worden aangeboden. Deze worden opgenomen in de verslagperiode waarin de dienstverlening plaatsvindt. Provisies gerelateerd aan transacties met financiële instrumenten voor eigen rekening worden verwerkt in de geamortiseerde kostprijs van dit instrument, tenzij dit instrument is opgenomen in de categorie reële waarde via de winst- en verliesrekening, in welk geval de provisie wordt verantwoord in het resultaat.

Provisielasten en kosten van beheervergoedingen

Hieronder worden betaalde provisies en beheervergoedingen opgenomen, voor zover deze betrekking hebben op de in de verslagperiode ontvangen dienstverlening.

Resultaat deelnemingen

Hieronder wordt het aandeel van SNS Bank in de resultaten van de deelnemingen verantwoord. Indien de waardering van de deelneming nihil is geworden, worden geen verdere verliezen meer verantwoord, tenzij SNS Bank namens de deelneming verplichtingen is aangegaan of al betalingen voor de deelneming heeft verricht.

De grondslagen van de financiële verslaggeving van geassocieerde deelnemingen zijn waar nodig aangepast teneinde consistentie te waarborgen met de grondslagen van SNS Bank.

Resultaat uit beleggingen

Het resultaat uit beleggingen bestaat uit: rente, dividend, huur en waardeinstijgingen en -dalingen.

Rente

De post rente omvat de rentebaten uit beleggingen.

Dividend

Dividendbaten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen op het moment dat het recht van de entiteit op betaling wordt gevestigd. In geval van genoteerde effecten is dit de datum waarop deze effecten ex-dividend noteren.

Huur

De huur omvat de huuropbrengsten van beleggingen in vastgoed en vastgoedprojecten. Deze huuropbrengsten worden op lineaire basis over de looptijd van de huurovereenkomst als bate verantwoord.

Waardeinstijgingen en -dalingen

Voor de beleggingen in de categorie reële waarde via de winst- en verliesrekening worden hieronder zowel de ongerealiseerde als de gerealiseerde waardeinstijgingen en -dalingen opgenomen. Deze waardemutaties betreffen het verschil tussen enerzijds de reële waarde aan het eind van het verslagjaar of de netto verkoopopbrengst in het verslagjaar en anderzijds de reële waarde aan het begin van het verslagjaar of de aankoopwaarde in het verslagjaar.

Voor de overige categorieën worden hieronder de gerealiseerde waardeinstijgingen en -dalingen opgenomen, zijnde het verschil tussen de verkoopprijs en de geamortiseerde kostprijs.

Resultaat financiële instrumenten

Onder deze post wordt het resultaat uit derivaten en overige financiële instrumenten verantwoord. Derivaten worden gewaardeerd tegen reële waarde. De winst of het verlies uit herwaardering naar reële waarde wordt onmiddellijk in de winst- en verliesrekening opgenomen in de post resultaat financiële instrumenten. Indien derivaten in een hedge accounting relatie zijn toegewezen, is de opname van een resulterende winst of een resulterend verlies afhankelijk van de

aard van de post die wordt afgedekt. Het niet-effectieve deel van eventuele winsten of verliezen van een cashflow hedge wordt direct opgenomen onder resultaat financiële instrumenten.

Onder deze post wordt tevens de winst of het verlies uit herwaardering van de vorderingen op klanten en uitstaande schuldbewijzen verantwoord die na eerste opname worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening. Daarnaast worden de resultaten op terugkoop van eigen schuldpapier en verkoop van volwaardige kredieten onder deze post verantwoord.

Overige operationele opbrengsten

Deze omvatten alle baten die niet onder bovengenoemde posten kunnen worden verantwoord.

Lasten

Lasten worden in de winst- en verliesrekening verantwoord op basis van een rechtstreeks verband tussen de gemaakte kosten en de bijbehorende economische voordelen. Wanneer wordt verwacht dat de economische voordelen verspreid over verschillende verslagperiodes zullen ontstaan, worden lasten in de winst- en verliesrekening verwerkt op basis van een systematische toerekeningsmethodiek. Een kostenpost wordt onmiddellijk in de winst- en verliesrekening verwerkt wanneer er geen toekomstige economische voordelen meer worden gegenereerd.

Bijzondere waardeverminderingen

Bijzondere waardeverminderingen betreffen afwaarderingen van activa onder de boekwaarde. Immateriële vaste activa, materiële vaste activa, geassocieerde deelnemingen, beleggingen, vastgoedprojecten, vorderingen en overige activa kunnen aan bijzondere waardeverminderingen onderhevig zijn. Zodra een bijzondere waardevermindering wordt geconstateerd, wordt deze verwerkt in de winst- en verliesrekening. De specifieke grondslagen voor bijzondere waardeverminderingen worden verder toegelicht in paragraaf Specifieke grondslagen balans bij de van toepassing zijnde posten.

Personeelskosten

Deze kosten betreffen alle op het personeel betrekking hebbende kosten. Hieronder vallen onder andere salarissen, sociale lasten en pensioenlasten.

Afschrijvingen op materiële en immateriële activa

Deze post omvat alle afschrijvingen met betrekking tot materiële en immateriële vaste activa. De specifieke grondslagen voor de afschrijvingen worden verder toegelicht in paragraaf Specifieke grondslagen balans bij de van toepassing zijnde posten.

Overige operationele lasten

Hieronder worden kantoor-, huisvestings- en andere bedrijfskosten verantwoord.

Lease

De leaseovereenkomsten die SNS Bank als huurder (lessee) afsluit betreffen operationele lease. Het totaal van de onder de leaseovereenkomsten betaalde bedragen wordt lineair in het resultaat verantwoord over de looptijd van de overeenkomst. De toekomstige verplichtingen uit hoofde van operationele leasecontracten zijn verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichting. Onder deze post vallen het gehuurde onroerend goed in eigen gebruik en het wagenpark.

Overige lasten

Overige lasten zijn kosten die niet in gespecificeerde rubrieken van de jaarrekening kunnen worden verantwoord. Dit betekent dat deze kosten geen directe relatie hebben met de uitoefening van de primaire en secundaire bedrijfsactiviteiten en hierdoor een incidenteel karakter hebben en slechts in één jaar voorkomen of in één jaar ontstaan en over meerdere jaren worden verdeeld.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Voorwaardelijke verplichtingen zijn verplichtingen die niet worden opgenomen in de balans, omdat het bestaan afhankelijk is van het zich in de toekomst al dan niet voordoen van een of meer onzekere gebeurtenissen zonder dat SNS Bank

daarop doorslaggevende invloed kan uitoefenen. Het is niet mogelijk om een betrouwbare schatting van de verplichting te maken.

Het maximale potentiële kredietrisico uit hoofde van borgtochten en garanties wordt in de toelichting vermeld. Voor de bepaling van het maximale potentiële kredietrisico wordt verondersteld dat alle tegenpartijen hun contractuele verplichtingen niet meer nakomen en alle bestaande zekerheden geen waarde hebben.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit bedrijfs-, investerings- en financieringsactiviteiten. Kasstromen in vreemde valuta worden omgerekend tegen de wisselkoers op de transactiedatum. Bij de kasstroom uit bedrijfsactiviteiten wordt het resultaat voor belastingen gecorrigeerd voor baten en lasten die niet hebben geresulteerd in ontvangsten en uitgaven in hetzelfde boekjaar en voor wijzigingen in voorzieningen en overlopende posten.

Investerings- en deelnemingen worden vermeld onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten. De op acquisitiedatum aanwezige liquide middelen worden op de aankoopprijs in mindering gebracht.

In het kader van het kasstroomoverzicht zijn de kas en kasequivalenten gedefinieerd conform de balanspost kas en kasequivalenten.

Acquisities en verkopen

In 2014 hebben er geen materiële acquisities en/of verkopen plaats gevonden.

1 Kas en kasequivalenten

Specificatie kas en kasequivalenten

in miljoenen euro's	2014	2013
Direct opeisbare tegoeden bij DNB	860	3.354
Niet-direct opeisbare tegoeden bij DNB	--	1.000
Kortlopende banktegoeden	1.051	1.090
Kasmiddelen	57	84
Totaal	1.968	5.528

De niet-direct opeisbare tegoeden bij DNB zijn niet beschikbaar voor gebruik in de dagelijkse bedrijfsvoering van SNS Bank en hebben een resterende looptijd van minder dan een maand. De daling van de opeisbare tegoeden bij DNB wordt verklaard door de aflossing van een lening van de ESCB (LTRO).

Ultimo 2014 is er voor € 14 miljoen aan kas en kasequivalenten van SNS Securities gepresenteerd onder de activa aangehouden voor verkoop.

2 Vorderingen op banken

Dit betreffen vorderingen op banken, voor zover niet in de vorm van rentedragende waardepapieren, met een resterende looptijd langer dan drie maanden.

In 2014 heeft Propertize haar lening voor een bedrag van € 4,1 miljard volledig afgelost.

Een deel van de vorderingen op banken is in onderpand gegeven aan derden. De boekwaarde van het onderpand is € 1,1 miljard (2013: € 1,1 miljard).

3 Vorderingen op klanten

Specificatie vorderingen op klanten

in miljoenen euro's	Vorderingen		Voorzieningen		Balanswaarde	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Particuliere hypotheek	46.556	47.316	-326	-306	46.230	47.010
Overige particulier	268	293	-55	-47	213	246
Mkb	1.164	1.249	-129	-100	1.035	1.149
Overig	5.356	5.000	--	--	5.356	5.000
Totaal	53.344	53.858	-510	-453	52.834	53.405

SNS Bank heeft een deel van de hypothecaire vorderingen gesecuritiseerd. De uitstaande hoofdsom van de gesecuritiseerde portefeuille bedraagt € 21,0 miljard (2013: € 23,0 miljard), waarvan voor een bedrag van € 9,0 miljard (2013: € 10,6 miljard) aan obligaties op eigen boek wordt gehouden. Een verdere toelichting op de securitisatietransacties is opgenomen onder de post schuldbewijzen.

Van de hypotheek is € 18,1 miljard (2013: € 18,7 miljard) als onderpand aan derden verschaft via de securitisatieprogramma's Hermes, Pearl en Holland Homes en de uitgifte van Covered Bonds, waarvan de verplichtingen zijn verkocht aan derden. Deze verpandingen hebben onder normale marktcondities plaatsgevonden.

Onder de vorderingen op klanten is een lening aan REAAL van € 250 miljoen gepresenteerd. Zoals toegelicht onder noot 23 kan het niet doorgaan van de verkoop van REAAL aan Anbang de waardering van deze lening negatief beïnvloeden.

Verloop vorderingen op klanten 2014 (bruto)

in miljoenen euro's	Particuliere hypotheken	Overige	Mkb	Totaal
Balanswaarde begin van het jaar	47.316	5.293	1.249	53.858
Aankopen	416	--	--	416
Verstrekkings	2.026	291	--	2.317
Aflossingen	-3.365	-228	-92	-3.685
Verkopen	--	--	--	--
Reële waardemutatie als gevolg van hedge accounting	36	--	--	36
Reële waardemutatie hypotheken via winst- en verliesrekening	105	--	--	105
Mutatie rekening-courant	--	277	7	284
Overige mutaties	22	-2	--	20
Overboeking activa aangehouden voor verkoop	--	-7	--	-7
Balanswaarde eind van het jaar	46.556	5.624	1.164	53.344

SNS Bank heeft een portefeuille hypothecaire kredieten teruggekocht van SRLEV voor een bedrag van € 416 miljoen.

De mutatie rekening-courant van € 284 miljoen (2013: € 52 miljoen) betreft kortlopende uitzettingen.

Verloop vorderingen op klanten 2013 (bruto)

in miljoenen euro's	Particuliere hypotheken	Overige	Mkb	Totaal
Balanswaarde begin van het jaar	49.559	4.556	1.511	55.626
Aankopen	--	--	--	--
Verstrekkings	1.428	882	--	2.310
Aflossingen	-3.535	-98	-248	-3.881
Verkopen	121	--	--	121
Reële waardemutatie als gevolg van hedge accounting	-313	--	--	-313
Reële waardemutatie hypotheken via winst- en verliesrekening	59	--	--	59
Mutatie rekening-courant	--	66	-14	52
Overige mutaties	-3	-3	--	-6
Overboeking activa aangehouden voor verkoop	--	-110	--	-110
Balanswaarde eind van het jaar	47.316	5.293	1.249	53.858

In 2009 kocht SNS Bank een deel van de hypotheken van REAAL, die zij aanhield voor handelsdoeleinden, tegen de op dat moment in de balans van REAAL opgenomen reële waarde. Management wijzigde de intentie deze hypotheken aan te houden voor handelsdoeleinden en ze voortaan aan te houden in de voorziene toekomst of tot einde looptijd. Hierbij is gebruikgemaakt van de mogelijkheid tot herclassificatie op grond van IAS 39.50D. Als gevolg hiervan is binnen de hypotheken een bedrag van € 680 miljoen in 2009 geherclassificeerd van de categorie tegen reële waarde via de winst- en verliesrekening naar de categorie leningen en vorderingen. Als gevolg van verkopen en aflossingen had deze portefeuille per 31 december 2014 een waarde van € 538 miljoen (2013: € 576 miljoen, 2012: € 604 miljoen, 2011: € 628 miljoen, 2010: € 649 miljoen, 2009: € 674 miljoen). De reële waardeverandering van de portefeuilles is gering en zou daarmee geen significante invloed op het resultaat hebben gehad. Op het moment van herrubricering was het gewogen gemiddelde effectieve interestpercentage op de geherrubriceerde hypotheken 5,2%. De verwachte terug te verdienen kasstromen bedroegen € 700 miljoen voor de portefeuille op het moment van herclassificatie in 2009.

Verloop voorziening vordering op klanten specifiek

	Particuliere hypotheeken		Overige particulier		Mkb		Totaal	
in miljoenen euro's	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Stand begin van het jaar	265	199	46	51	94	134	405	384
Herclassificaties	--	-29	--	--	--	--	--	-29
Onttrekkingen	-102	-80	-7	-9	-15	-25	-124	-114
Dotaties	162	209	15	5	59	54	236	268
Vrijvallen	-35	-34	-1	-1	-15	-22	-51	-57
Overige mutaties	-24	--	--	--	--	--	-24	--
Overboeking activa aangehouden voor verkoop	--	--	-1	--	--	-47	-1	-47
Stand eind van het jaar	266	265	52	46	123	94	441	405

In vorige rapportageperiodes werd de collectieve voorziening voor non-default leningen in achterstand verantwoord onder de specifieke voorziening. Vanaf de huidige rapportageperiode wordt deze voorziening verantwoord onder de IBNR-voorziening. Vergelijkende cijfers zijn hierop aangepast.

In 2014 veranderde SNS Bank de verdiscontering van de portefeuille waarover bijzondere waardeverminderingen zijn toegepast. Als gevolg van deze verandering wordt de effectieve rente op voorziene leningen als rentebate in het resultaat gepresenteerd. Dit is in het verloopoverzicht van de voorzieningen opgenomen onder overige mutaties voor € 27 miljoen. Een corresponderende verandering in de voorziening op rentevorderingen van voorziene leningen van € 26 miljoen is gepresenteerd onder de dotaties en onttrekkingen. Als gevolg van deze aanpassing is er een beperkt netto effect op de hoogte van de voorziening en het resultaat van het lopende jaar. Tevens heeft SNS Bank een portefeuille hypothecaire kredieten verworven waarvoor € 3 miljoen is toegevoegd aan de specifieke voorziening vordering op klanten. Dit bedrag is verantwoord onder de overige mutaties.

Verloop voorziening vordering op klanten IBNR

	Particuliere hypotheeken		Overige particulier		Mkb		Totaal	
in miljoenen euro's	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Stand begin van het jaar	41	15	1	1	6	1	48	17
Herclassificaties	--	29	--	--	--	--	--	29
Onttrekkingen	--	--	--	--	--	--	--	--
Dotaties	17	17	2	--	--	5	19	22
Vrijvallen	-21	-20	--	--	--	--	-21	-20
Overige mutaties	--	--	--	--	--	--	--	--
Schattingswijziging	23	--	--	--	--	--	23	--
Overboeking activa aangehouden voor verkoop	--	--	--	--	--	--	--	--
Stand eind van het jaar	60	41	3	1	6	6	69	48

Naar aanleiding van de AQR heeft SNS Bank in vergelijking met vorig jaar de "Loss Identification Period" voor de hypotheek portefeuille verlengd. Deze wordt gebruikt om de voorziening voor de geleden maar nog niet geïdentificeerde verliezen op balansdatum te bepalen. Deze schattingswijziging heeft geresulteerd in een toename van de voorziening van € 23 miljoen in 2014. De daaruit voortvloeiende wijziging in de voorziening is opgenomen in de winst- en verliesrekening als een aanvullende bijzondere waardevermindering.

4 Derivaten

Specificatie derivaten

in miljoenen euro's	Positieve waarde		Negatieve waarde		Saldo	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Derivaten aangehouden voor cashflow hedge accounting	141	88	13	4	128	84
Derivaten aangehouden voor fair value hedge accounting	1.992	1.725	2.382	1.792	-390	-67
Derivaten aangehouden voor balansbeheer die niet in aanmerking komen voor hedge accounting	391	512	687	730	-296	-218
Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden	178	159	184	144	-6	15
Totaal	2.702	2.484	3.266	2.670	-564	-186

De meeste derivaten worden aangehouden om ongewenste marktrisico's te beperken. Dit is toegelicht in 21 Hedging en hedge accounting.

Verloop derivaten

in miljoenen euro's	2014	2013
Balanswaarde begin van het jaar	-186	61
Verkopen	-52	-97
Herwaarderingen	-337	-107
Valutakoersverschillen	11	-43
Balanswaarde eind van het jaar	-564	-186

5 Beleggingen

Specificatie beleggingen

in miljoenen euro's	2014	2013
Reële waarde via winst- en verliesrekening (handel)	817	713
Beschikbaar voor verkoop	6.184	4.944
Totaal	7.001	5.657

Reële waarde via winst- en verliesrekening: notering

	Handelsdoeleinden				Aangewezen				Totaal	
	Aandelen en vergelijkbare beleggingen		Rentetragende waarden		Aandelen en vergelijkbare beleggingen		Rentetragende waarden			
in miljoenen euro's	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Beursgenoteerd	1	2	816	711	--	--	--	--	817	713
Niet-beursgenoteerd	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Totaal	1	2	816	711	--	--	--	--	817	713

Reële waarde via winst- en verliesrekening: verloop

	Handelsdoeleinden				Aangewezen					
	Aandelen en vergelijkbare beleggingen		Rentedragende waarden		Aandelen en vergelijkbare beleggingen		Rentedragende waarden		Totaal	
in miljoenen euro's	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Balanswaarde begin van het jaar	2	1	711	847	--	--	--	103	713	951
Herclassificaties	--	--	-8	--	--	--	--	--	-8	--
Verkopen	--	--	--	--	--	--	--	-103	--	-103
Herwaarderingen	--	--	5	13	--	--	--	--	5	13
Mutatie handelsportefeuille ¹	--	1	232	-144	--	--	--	--	232	-143
Overboeking activa aangehouden voor verkoop	-1	--	-124	--	--	--	--	--	-125	--
Overige	--	--	--	-5	--	--	--	--	--	-5
Balanswaarde eind van het jaar	1	2	816	711	--	--	--	--	817	713

1 De aan- en verkopen binnen de handelsportefeuille worden gesaldeerd weergegeven op de verloopregel "mutatie handelsportefeuille".

Als gevolg van de onrust op de financiële markten heeft SNS Bank in oktober 2008 besloten tot het herclassificeren (met terugwerkende kracht vanaf 1 juli 2008) van een deel van de beleggingen voor een bedrag van € 590 miljoen van de categorie handelsdoeleinden tegen reële waarde via de winst- en verliesrekening naar de categorie voor verkoop beschikbaar. Per 31 december 2014 is deze portefeuille nihil (2013: € 4 miljoen; 2012: € 27 miljoen; 2011: € 52 miljoen; 2010: € 220 miljoen; 2009: € 341 miljoen; 2008: € 562 miljoen) als gevolg van verkoop en herwaarderingen. De reële waardeverandering over 2014 is nihil (2013: € 0,5 miljoen positief, 2012: € 2 miljoen positief, 2011: € 1 miljoen negatief, 2010: € 3 miljoen positief, 2009: € 5 miljoen negatief; 2008: € 23 miljoen negatief) en is verwerkt in de reële waardeverandering. Indien herclassificatie niet had plaatsgevonden, dan was deze reële waardeverandering ten gunste gebracht van het resultaat.

Voor verkoop beschikbaar: notering

	Aandelen en vergelijkbare beleggingen		Rentedragende waarden		Totaal	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013
in miljoenen euro's						
Beursgenoteerd	--	1	6.174	4.932	6.174	4.933
Niet-beursgenoteerd	10	11	--	--	10	11
Totaal	10	12	6.174	4.932	6.184	4.944

Voor verkoop beschikbaar: verloop

	Aandelen en vergelijkbare beleggingen		Rentedragende waarden		Totaal	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013
in miljoenen euro's						
Balanswaarde begin van het jaar	12	11	4.932	4.340	4.944	4.351
Aankopen	1	1	3.198	2.593	3.199	2.594
Verkopen	-1	--	-2.448	-1.914	-2.449	-1.914
Herwaarderingen	--	1	506	-82	506	-81
Bijzondere waardeverminderingen	-1	-1	--	--	-1	-1
Amortisatie	--	--	-16	-15	-16	-15
Overige	-1	--	2	10	1	10
Balanswaarde eind van het jaar	10	12	6.174	4.932	6.184	4.944

Voor verkoop beschikbaar: waardering

	Aandelen en vergelijkbare beleggingen		Rentedragende waarden		Totaal	
in miljoenen euro's	2014	2013	2014	2013	2014	2013
(geamortiseerde) Kostprijs	11	11	5.650	4.826	5.661	4.837
Ongerealiseerde waardeveranderingen	-1	1	524	106	523	107
Totaal	10	12	6.174	4.932	6.184	4.944

Een deel van de beleggingen is in onderpand gegeven bij schulden aan banken (repo's) en achtergestelde schulden (obligatieleningen). De boekwaarde van de in onderpand gegeven beleggingen bedraagt op 31 december 2014 € 1,3 miljard (31 december 2013: € 882 miljoen).

De boekwaarde van de beleggingen die in onderpand zijn gegeven bij het Europese Stelsel van Centrale Banken (ESCB) is € 11,7 miljard (2013: € 12,5 miljard).

6 Materiële vaste activa**Specificatie materiële vaste activa**

in miljoenen euro's	2014	2013
Terreinen en gebouwen in eigen gebruik	23	30
Informatieverwerkende apparatuur	14	--
Overige materiële vaste activa	49	22
Totaal	86	52

Verloop materiële vaste activa 2014

in miljoenen euro's	Terreinen en gebouwen	Informatieverwerkende apparatuur	Overige materiële vaste activa	Totaal
Cumulatieve aanschaffingswaarden	60	30	82	172
Cumulatieve herwaarderingen	-16	--	--	-16
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	-21	-16	-33	-70
Balanswaarde eind van het jaar	23	14	49	86
Balanswaarde begin van het jaar	30	--	22	52
Herclassificaties	3	--	-3	--
Herwaarderingen	1	--	--	1
Investerings	--	1	17	18
Desinvesterings	-7	--	--	-7
Buiten gebruikstellingen	--	--	-3	-3
Afschrijvingen	-1	-1	-7	-9
Bijzondere waardeverminderingen	-3	--	--	-3
Terugnemingen bijzondere waardeverminderingen	--	--	2	2
Wijziging groepsstructuur	--	14	21	35
Overboeking activa aangehouden voor verkoop	--	--	--	--
Balanswaarde eind van het jaar	23	14	49	86

Ultimo 2014 bedragen de verbouwingen voor nog niet in gebruik genomen gehuurde kantoorpanden € 4 miljoen (2013: € 1 miljoen).

In het kader van de wijziging van de groepsstructuur en de hieruit voortvloeiende ontvlechting van SNS REAAL vond er in 2014 overdracht van materiële vaste activa tegen boekwaarde plaats van respectievelijk SNS REAAL (Informatieverwerkende apparatuur: € 14 miljoen) en VIVAT (overige materiële vaste activa: € 21 miljoen) aan SNS Bank.

Verloop materiële vaste activa 2013

in miljoenen euro's

	Terreinen en gebouwen	Informatieverwerkende apparatuur	Overige materiële vaste activa	Totaal
Cumulatieve aanschaffingswaarden	64	5	47	116
Cumulatieve herwaarderings	-12	--	--	-12
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	-22	-5	-25	-52
Balanswaarde eind van het jaar	30	--	22	52
Balanswaarde begin van het jaar	40	1	30	71
Herclassificaties	-1	--	1	--
Herwaarderings	--	--	--	--
Investerings	--	--	2	2
Desinvesterings	-3	--	--	-3
Buiten gebruikstellingen	--	--	--	--
Afschrijvingen	--	-1	-6	-7
Bijzondere waardeverminderingen	-6	--	-3	-9
Terugnemings bijzondere waardeverminderingen	--	--	--	--
Wijziging groepsstructuur	--	--	--	--
Overboeking activa aangehouden voor verkoop	--	--	-2	-2
Balanswaarde eind van het jaar	30	--	22	52

Taxatie terreinen en gebouwen in eigen gebruik

Alle terreinen en gebouwen in eigen gebruik met een reële waarde groter dan € 1 miljoen worden jaarlijks door een externe taxateur gewaardeerd. De overige terreinen en gebouwen in eigen gebruik worden minimaal eens in de 3 jaar getaxeerd.

De taxaties zijn uitgevoerd in de periode tussen september en december 2014.

Waardering terreinen en gebouwen in eigen gebruik

in miljoenen euro's

	Getaxeerd	Balanswaarde	Getaxeerde waarde als % van de totale balanswaarde
2014	14	23	61%
2013	19	30	63%
2012	28	40	70%

Hiërarchie reële waardebeoordeling bij materiële vaste activa

De volgende tabel verdeelt de materiële vaste activa die in de balans zijn opgenomen tegen reële waarde over level 1 (de reële waarde is gebaseerd op gepubliceerde koersen in een actieve markt), level 2 (de reële waarde is gebaseerd op beschikbare marktinformatie) en level 3 (de reële waarde is niet gebaseerd op beschikbare marktinformatie).

Hiërarchie materiële vaste activa

In miljoenen euro's	Level 1	Level 2	Level 3	Totaal
Terreinen en gebouwen voor eigen gebruik 2014	--	--	23	23
Terreinen en gebouwen voor eigen gebruik 2013	--	30	--	30

De terreinen en gebouwen in eigen gebruik zijn door SNS Bank in 2014 geclassificeerd als level 3 reële waarde waardering (2013: level 2). Deze activa worden gewaardeerd op basis van jaarlijkse taxaties. De voornaamste parameters voor deze taxaties zijn de markthuurwaarde en het verwachte rendement. Per jaareinde 2014 is geconcludeerd dat deze parameters niet in de markt observeerbaar zijn aangezien deze verschillen per object en dat de invloed van deze parameters op de waardering van de activa significant is. Hierdoor heeft in 2014 een verschuiving van level 2 naar level 3 plaatsgevonden.

7 Immateriële vaste activa**Specificatie immateriële vaste activa**

In miljoenen euro's	2014	2013
Goodwill	--	67
Software	6	11
Overige immateriële vaste activa	9	11
Totaal	15	89

De boekwaarde van de software ultimo 2014 bestaat voor € 6 miljoen (2013: € 11 miljoen) uit intern ontwikkelde software. De overige immateriële vaste activa bestaat uit € 9 miljoen (2013: € 11 miljoen) distributienetwerk van RegioBank.

Verloop immateriële vaste activa 2014

In miljoenen euro's	Goodwill	Software	Overige immateriële vaste activa	Totaal
Cumulatieve aanschaffingswaarden	67	23	34	124
Cumulatieve afschrijving en bijzondere waardeverminderingen	-67	-17	-25	-109
Balanswaarde eind van het jaar	--	6	9	15
Balanswaarde begin van het jaar	67	11	11	89
Geactiveerde kosten	--	1	--	1
Aankopen	--	--	--	--
Afschrijvingen geactiveerde kosten	--	-6	--	-6
Afschrijvingen aankopen	--	--	-2	-2
Bijzondere waardeverminderingen	-67	--	--	-67
Balanswaarde eind van het jaar	--	6	9	15

Verloop immateriële vaste activa 2013

in miljoenen euro's

	Goodwill	Software	Overige immateriële vaste activa	Totaal
Cumulatieve aanschaffingswaarden	69	36	34	139
Cumulatieve afschrijving en bijzondere waardeverminderingen	-2	-25	-23	-50
Balanswaarde eind van het jaar	67	11	11	89
Balanswaarde begin van het jaar	67	16	15	98
Geactiveerde kosten	--	2	--	2
Aankopen	--	1	--	1
Afschrijvingen geactiveerde kosten	--	-8	--	-8
Afschrijvingen aankopen	--	--	-4	-4
Bijzondere waardeverminderingen	--	--	--	--
Balanswaarde eind van het jaar	67	11	11	89

Realiseerbare waarde van goodwill

Op goodwill wordt niet afgeschreven. In plaats daarvan wordt jaarlijks, of zoveel vaker als daar aanwijzingen voor zijn, beoordeeld of een bijzondere waardevermindering heeft plaatsgevonden. De boekwaarde van de gerelateerde kasstroomgenererende eenheden (inclusief goodwill) wordt vergeleken met de berekende realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde van een kasstroomgenererende eenheid wordt bepaald door value-in-use berekeningen. De value-in-use berekeningen worden met hulp van een onafhankelijk extern adviesbureau opgesteld.

Goodwill kasstroomgenererende eenheden

in miljoenen euro's

	2014	2013
RegioBank	--	67

De goodwill van de kasstroomgenererende eenheid RegioBank is in 2014 volledig afgewaardeerd (€ 67 miljoen). De afwaardering van de goodwill is het gevolg van dalende marges op spaargeld en nieuwe wettelijke eisen die een negatieve invloed hebben op de kasstromen. Deze nieuwe wettelijke eisen zijn de invoering van een ex-ante Europees depositogarantiestelsel per 1 juli 2015, de resolutieheffing van de Europese Centrale Bank per 1 januari 2015 en de verwachte 4% leverage ratio die vanaf 2018 van toepassing is. In 2013 werd het excess capital nog berekend op basis van risicogewogen kapitaal, in 2014 is dit berekend op basis van de leverage ratio.

Uitgangspunten value-in-use berekeningen**Specificatie uitgangspunten value-in-use berekeningen**

	RegioBank
Langdurige baten na de budgetperiode per jaar	1,5%
Cost of equity	9,0%
Aanwezige solvabiliteit	14,0%
Leverage ratio	4,25%
Disconteringsvoet vóór belastingen 2014	14,2%
Disconteringsvoet vóór belastingen 2013	15,0%

De belangrijkste aannames die bij de impairmenttest per kasstroomgenererende eenheid worden gebruikt, zijn gebaseerd op verschillende financiële en economische variabelen, zoals operationele plannen, rente, belastingpercentages en

verwachte inflatie. Het management stelt deze variabelen vast. De uitkomsten en aannames zijn beoordeeld door een onafhankelijk extern adviesbureau. In de testen worden veronderstellingen gemaakt met betrekking tot:

- rente- en (her)beleggingsrendement;
- (krediet)voorzieningen en risicogewogen activa;
- (operationele) kosten, inclusief doorbelaste groepskosten;
- aanwezige en vereiste solvabiliteit;
- disconteringsvoet.

De value-in-use berekeningen zijn opgesteld op basis van het operationele plan voor de periode 2015-2017 van RegioBank. De aannames zijn gebaseerd op verwachte toekomstige marktontwikkelingen en ervaringen uit het verleden en op de langetermijnkenmerken van de markten waarin RegioBank opereert.

8 Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen

Specificatie uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen

in miljoenen euro's	2014	2013
Uitgestelde belastingvorderingen	450	507
Uitgestelde belastingverplichtingen	-287	-174
Totaal	163	333

Oorsprong en verloop uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen 2014

in miljoenen euro's	1 januari	Mutatie via W&V	Mutatie via vermogen	Overige mutaties	31 december
Immateriële vaste activa	1	-1	--	--	--
Materiële vaste activa	2	1	--	--	3
Beleggingen	--	-24	-66	--	-90
Derivaten	129	71	-10	--	190
Vorderingen op klanten	-178	-16	--	-7	-201
Voorzieningen	19	-3	--	--	16
Fiscaal compensabele verliezen	354	-115	--	--	239
Overige	6	--	--	--	6
Totaal	333	-87	-76	-7	163

Oorsprong en verloop uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen 2013

in miljoenen euro's	1 januari	Mutatie via W&V	Mutatie via vermogen	Overige mutaties	31 december
Immateriële vaste activa	2	-1	--	--	1
Materiële vaste activa	1	1	--	--	2
Beleggingen	-25	30	-5	--	--
Derivaten	221	-99	7	--	129
Vorderingen op klanten	-277	99	--	--	-178
Voorzieningen	17	2	--	--	19
Fiscaal compensabele verliezen	89	265	--	--	354
Overige	6	--	--	--	6
Totaal	34	297	2	--	333

Fiscaal compensabele verliezen

in miljoenen euro's	2014	2013
Totaal fiscaal compensabele verliezen	956	1.418
Uitgestelde belastingvorderingen berekend op fiscaal compensabele verliezen	239	354
Gemiddeld belastingpercentage	25,0%	25,0%

De uitgestelde belastingvorderingen ultimo 2014 bevatten een bedrag van € 239 miljoen aan voorwaartse verliescompensatie (ultimo 2013: € 354 miljoen) veroorzaakt door een (fiscaal) verlies als gevolg van de afwaardering van de vastgoedfinancieringsportefeuille van Property Finance (Propertize) in 2013. Fiscaal komen deze verliezen in beginsel toe aan de fiscale eenheid, SNS REAAL. De uitgestelde belastingvordering is volledig erkend bij SNS Bank, waar ook het commerciële verlies is gevallen. Binnen de fiscale eenheid SNS REAAL kan de uitgestelde belastingvordering worden afgezet tegen toekomstige fiscale winsten in de komende acht jaren. Op het moment van publicatie van deze jaarrekening is het echter waarschijnlijk dat de fiscale eenheid eerder zal worden verbroken. Management heeft in dit kader een analyse gemaakt van de maatregelen die voor verbreking van de fiscale eenheid zouden kunnen worden getroffen om de binnen de fiscale eenheid aanwezige stille reserves versneld te realiseren en te verrekenen met de compensabele verliezen. Op grond van deze analyse en na afweging van de daarmee samenhangende onzekerheden heeft management geconcludeerd de uitgestelde belastingvordering volledig te kunnen waarderen.

9 Vennootschapsbelasting

De vennootschapsbelasting heeft betrekking op voorschotten en verschuldigde bedragen. De vennootschapsbelasting is inclusief ingehouden dividendbelasting, die wordt bepaald door middel van de aangifte vennootschapsbelasting.

De acuut te vorderen en verschuldigde vennootschapsbelasting tot en met de jaren 2010 staat onherroepelijk vast. De aangiftes 2011 en 2012 zijn in 2014 verstuurd. De op basis van aangiftes verschuldigde vennootschapsbelasting van diverse onderdelen zijn afgerekend met het hoofd van de fiscale eenheid. De aanslagen zijn echter nog niet definitief vastgesteld. Behoudens afwijkende aanslagen over deze jaren, dienen alleen de jaren 2013 tot en met 2014 nog te worden afgerekend met het hoofd van de fiscale eenheid. Dit zal gebeuren wanneer de aangifte over deze jaren wordt vastgesteld.

Ultimo 2014 is er voor € 3 miljoen aan te betalen vennootschapsbelasting van SNS Securities gepresenteerd onder de passiva aangehouden voor verkoop.

10 Overige activa

Specificatie overige activa

in miljoenen euro's	2014	2013
Lopende rente	191	208
Overig overlopende activa	93	253
Overlopende activa	284	461
Overig	--	83
Totaal	284	544

De overige overlopende activa bestaan onder meer uit het door SNS Bank aan DNB betaalde voorschot van € 63 miljoen (2013: € 148 miljoen) onder het depositogarantiestelsel voor haar aandeel in het faillissement van DSB Bank. Dit voorschot is verminderd met de voorziening van € 17 miljoen (2013: € 20 miljoen). De voorziening is de inschatting van het verwachte tekort van SNS Bank na uitwinning van de boedel.

Ultimo 2014 is er voor € 4 miljoen aan overige activa van SNS Securities gepresenteerd onder activa aangehouden voor verkoop.

11 Spaargelden

Specificatie spaargelden

in miljoenen euro's	2014	2013
Direct opvraagbaar	28.969	26.687
Overige spaargelden	6.697	6.589
Totaal	35.666	33.276

Spaargelden bestaan uit saldi op spaarrekeningen, bankspaarrekeningen, spaardeposito's en termijndeposito's van particuliere klanten. Te betalen rente op spaargelden is opgenomen onder de overige verplichtingen.

Onder de spaargelden is voor een bedrag van € 3.056 miljoen (2013: € 3.041 miljoen) aan banksparen en voor € 231 miljoen (2013: € 216 miljoen) aan levensloopsparen opgenomen.

12 Overige schulden aan klanten

Specificatie overige schulden aan klanten

in miljoenen euro's	2014	2013
Onderhandse leningen	2.335	2.390
Direct opvraagbare tegoeden	6.161	6.353
Hypotheekdepots	89	61
Spaardepots	1.957	1.824
Totaal	10.542	10.628

Ultimo 2014 is er voor € 5 miljoen aan overige schulden aan klanten van SNS Securities gepresenteerd onder passiva aangehouden voor verkoop.

13 Schulden aan banken

Specificatie schulden aan banken

in miljoenen euro's	2014	2013
Direct opvraagbaar	580	576
Deposito's en certificaten	487	5.582
Onderhandse leningen	1.032	1.295
Overige schulden aan banken	--	4
Totaal	2.099	7.457

De deposito's en certificaten bestaan uit verplichtingen uit hoofde van repo-contracten ter waarde van € 487 miljoen (2013: € 83 miljoen). Tegenover de verplichtingen uit deze repo-contracten staan beleggingen die voor het overgrote deel bestaan uit staatsobligaties met een hoge rating. Deze schulden zullen op hetzelfde moment als de bijbehorende beleggingen worden afgewikkeld.

De daling van de deposito's en certificaten wordt veroorzaakt door de volledige aflossing van de driejaarsleningen met de ESCB (LTRO) met een waarde van € 5,5 miljard.

Ultimo 2014 is er voor € 4 miljoen aan schulden aan banken van SNS Securities gepresenteerd onder passiva aangehouden voor verkoop.

14 Schuldbewijzen

Specificatie schuldbewijzen

in miljoenen euro's	2014	2013
Medium Term Notes	5.004	9.672
Schuldbewijzen uitgegeven onder securitisatieprogramma's Hermes en Pearl	5.141	5.547
Schuldbewijzen geclassificeerd tegen reële waarde via winst- en verliesrekening (securitisatieprogramma Holland Homes)	1.107	1.220
Balanswaarde eind van het jaar	11.252	16.439

Onder schuldbewijzen zijn opgenomen de niet-achtergestelde obligaties en andere schuldbewijzen met een vaste of variabele rente.

Medium Term Notes

Specificatie Medium Term Notes

	Couponrente	Balanswaarde	Nominale waarde	Balanswaarde	Nominale waarde
in miljoenen euro's		2014	2014	2013	2013
SNS Bank N.V.	Fixed	4.238	4.010	7.248	7.080
SNS Bank N.V.	Structured	503	437	598	581
SNS Bank N.V.	Floating	249	248	1.791	1.789
SNS Bank N.V.	Zero	14	21	35	44
Totaal		5.004	4.716	9.672	9.494

De Medium Term Notes hebben een looptijd korter dan 5 jaar en omvatten zowel onderhandse leningen als openbare leningen die zijn uitgegeven onder het EMTN raamwerk. Schuldbewijzen vallend onder de garantieregeling van de Nederlandse Staat zijn in 2014 afgelost (2013: € 2,7 miljard).

Schuldbewijzen uitgegeven onder securitisatieprogramma's Hermes, Pearl en Lowland

SNS Bank heeft een deel van de hypothecaire vorderingen gesecuritiseerd. In deze securitisatietransacties is het economische eigendom van hypothecaire vorderingen overgedragen aan afzonderlijke vennootschappen. Deze vorderingen zijn overgedragen tegen nominale waarde plus een uitgestelde verkoopprijs. Een positief resultaat binnen de vennootschappen leidt tot het ontstaan van een positieve waarde van de uitgestelde verkoopprijs. SNS Bank houdt hiermee een economisch belang in de vennootschappen en heeft deze vennootschappen integraal in de jaarrekening geconsolideerd.

De securitisatietransacties kennen een zogenaamde call & step-up structuur. Dit houdt in dat vanaf een vooraf vastgestelde datum (call) de vennootschap het recht heeft om de obligatieleningen vervroegd af te lossen. Tevens zal op deze datum de coupon op de obligaties een renteverhoging (step-up) kennen. Onder normale marktomstandigheden zal er hierdoor een economisch motief ontstaan om de obligaties vervroegd af te lossen. Alle obligaties die onderdeel zijn van de securitisatie met een call-datum in 2014 zijn daadwerkelijk vervroegd afgelost. In de tabel is een overzicht opgenomen van de securitisaties per 31 december.

Overzicht schuldbewijzen uitgegeven onder securitisatieprogramma's Hermes, Pearl en Lowland

	Oorspronkelijke hoofdsom	Aanvang securitisatie	Balanswaarde Obligaties		Eerste call- optie datum	Contractuele expiratie
in miljoenen euro's			2014	2013		
Hermes IX	1.529	05-2005	--	756	18-02-2014	01-02-2039
Hermes X	1.528	09-2005	762	849	18-03-2015	01-09-2039
Hermes XI	1.528	02-2006	888	971	18-09-2015	01-09-2040
Hermes XII	2.241	10-2006	1.107	1.212	18-03-2016	01-12-2038
Hermes XV ¹	1.618	04-2008	1.204	1.286	18-04-2015	01-04-2042
Hermes XVIII	960	10-2012	820	886	18-09-2017	01-09-2044
Pearl I ¹	1.014	09-2006	1.014	1.014	18-09-2026	01-09-2047
Pearl II ¹	852	05-2007	594	687	18-09-2016	01-06-2046
Pearl IV	1.000	07-2010	907	985	18-07-2015	01-07-2047
Lowland I	3.793	01-2012	2.898	3.198	18-02-2017	18-01-2044
Lowland II	1.917	07-2013	1.660	1.787	18-07-2018	18-10-2042
Lowland III	2.613	12-2013	2.335	2.525	18-12-2018	18-09-2045
Totaal	20.593		14.189	16.156		
In eigen positie			9.048	10.609		
Totaal			5.141	5.547		

1 Na herstructurering

SNS Bank heeft in 2014 obligaties, uitgegeven door de securitisatieprogramma's, met een geamortiseerde kostprijs van € 9,0 miljard in eigen positie genomen (2013: € 10,6 miljard) en heeft daarnaast achtergestelde obligaties, uitgegeven door verschillende Pearl's, met een geamortiseerde kostprijs van € 91 miljoen gekocht (2013: € 91 miljoen).

De senior tranches van Hermes XV, XVIII, Pearl IV en de Lowlands securitisaties worden grotendeels op eigen boek gehouden en kwalificeren als beleenbare activa bij de Europese Centrale Bank.

Op 18 maart 2015 zijn de schuldbewijzen uitgegeven onder securitisatieprogramma Hermes X afgelost.

Schuldbewijzen geclassificeerd tegen reële waarde met waardemutaties via winst- en verliesrekening (securitisatieprogramma's Holland Homes)

SNS Bank heeft naast haar reguliere securitisatieprogramma's een deel van haar hypotheek gesecuritiseerd via de Holland Homes-transacties. De bij deze transacties opgerichte vennootschappen (special purpose entities) zijn gefinancierd met door deze vennootschappen uitgegeven langetermijnobligaties. De verplichtingen aan de obligatiehouders en de inkomsten uit de hypotheek zijn gematcht met behulp van interest rate swaps.

Aangezien deze derivatencontracten met partijen buiten SNS Bank zijn afgesloten, zou na consolidatie van de vennootschappen een boekhoudkundige mismatch ontstaan doordat de derivaten in tegenstelling tot de obligaties en de hypotheek worden gewaardeerd tegen reële waarde via de winst- en verliesrekening. Door naast de derivaten ook de obligaties en hypotheek te waarderen tegen reële waarde via de winst- en verliesrekening wordt deze mismatch gedeeltelijk opgeheven. Bij een looptijdverschil dat ontstaat door vervroegde aflossing van de obligaties kan een mismatch ontstaan. In de waardering van de derivaten is hiermee rekening gehouden.

De securitisatietransacties kennen een zogenaamde clean-up call-structuur. Dit houdt in dat wanneer het bedrag aan uitstaande notes kleiner is dan 10% van de initieel uitstaande notes (notional), de uitgevende instelling de optie tot aflossing van de notes heeft.

Naast bovengenoemde clean-up call kennen deze securitisatietransacties ook een put plus step-down structuur. Dit houdt in dat de obligatiehouder het recht heeft vanaf een vooraf bepaalde datum (put) de obligaties vervroegd te laten aflossen. Wanneer bij uitoefening van het recht door de obligatiehouder zowel SNS Bank, die als initiërende partij als eerste de

obligaties krijgt aangeboden, als een eventuele derde partij de obligaties niet terugneemt, volgt een renteverhoging van de coupon. Na deze datum zal de coupon op de obligaties een renteverlaging kennen indien door de obligatiehouders niet van dit recht gebruik wordt gemaakt. Onder normale marktomstandigheden zal hierdoor voor zowel de vennootschap als de obligatiehouder een economisch motief ontstaan om de obligaties vervroegd af te lossen.

Specificatie securitisatieprogramma's Holland Homes

	Oorspronkelijke hoofdsom	Aanvang securitisatie	Balanswaarde Obligaties		Datum put- optie	Contractuele expiratie
in miljoenen euro's			2014	2013		
Holland Homes (MBS 2000-1)	350	11-2000	106	110	n.a.	24-09-2030
Holland Homes (MBS 2005-1)	757	11-2005	462	513	20-12-2015	31-12-2083
Holland Homes (MBS (Oranje) 2005-1)	1.601	04-2006	539	597	20-01-2018	31-12-2083
Totaal	2.708		1.107	1.220		
In eigen positie			--	--		
Totaal			1.107	1.220		

Het contractuele niet-verdisconteerde bedrag dat afgelost zal moeten worden aan het einde van de looptijd van de obligaties bedraagt in totaal € 1.168 miljoen (2013: € 1.258 miljoen).

15 Overige verplichtingen

Specificatie overige verplichtingen

in miljoenen euro's	2014	2013
Overige belastingen	--	1
Overige schulden	1.253	245
Lopende rente	718	959
Totaal	1.971	1.205

Ultimo 2014 bestaat het saldo van de overige schulden voor € 952 miljoen uit een kasgeldlening, waarvan de uitbetaling op 02 januari 2015 heeft plaatsgevonden.

Ultimo 2014 is er voor € 5 miljoen aan overige verplichtingen van SNS Securities gepresenteerd onder passiva aangehouden voor verkoop.

16 Overige voorzieningen

Specificatie overige voorzieningen

in miljoenen euro's	2014	2013
Reorganisatievoorziening	15	26
Overige voorzieningen	40	40
Totaal	55	66

De reorganisatievoorziening heeft betrekking op reorganisaties behorend bij lopende kostenbesparingsprogramma's.

In het kader van de wijziging van de groepsstructuur en de hieruit voortvloeiende ontvlechting van SNS REAAL vond er in 2014 een overdracht van een deel van de reorganisatievoorziening plaats van € 4 miljoen aan SNS Bank.

De overige voorzieningen hebben een overwegend langlopend karakter en zijn voornamelijk gevormd in verband met het risico dat (juridische) claims niet geschikt kunnen worden. Het tijdstip van de verwachte uitstroom van middelen is onzeker.

Ten behoeve van een claim inzake Madoff fondsen van Stichting Claim SNS/Bos & Partners is ultimo 2014 een voorziening opgenomen ter grootte van € 20 miljoen (2013: € 20 miljoen). Zie voor meer informatie paragraaf juridische procedures.

Verloop overige voorzieningen

	Reorganisatie- voorziening		Overige voorzieningen		Totaal	
in miljoenen euro's	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Balanswaarde begin van het jaar	26	52	40	30	66	82
Wijziging groepsstructuur	4	--	--	--	4	--
Dotaties / vrijvallen	-9	5	4	64	-5	69
Onttrekkingen	-7	-17	-4	-54	-11	-71
Overboeking passiva aangehouden voor verkoop	--	-14	-1	--	-1	-14
Overige mutaties	1	--	1	--	2	--
Balanswaarde eind van het jaar	15	26	40	40	55	66

In 2014 heeft een vrijval plaatsgevonden van een deel van de reorganisatievoorziening welke grotendeels gerelateerd is aan het feit dat meer medewerkers dan initieel ingeschat, zijn mee verhuisd naar Utrecht.

17 Achtergestelde schulden

Het bedrag van € 40 miljoen (2013: € 40 miljoen) betreft een onderhandse lening van SNS REAAL. Het gemiddelde rentepercentage bedroeg 4,1%. De volgende aflossingsmogelijkheid is in juni 2015.

De achtergestelde onderhandse leningen bij SNS Bank maken deel uit van het toetsingsvermogen dat wordt gebruikt bij het bepalen van de solvabiliteit van SNS Bank N.V. op het niveau van SNS Bank enkelvoudig.

18 Activa en passiva aangehouden voor verkoop

De saldi van de activa en passiva aangehouden voor verkoop per 31 december 2014 bestaat volledig uit activa en passiva van SNS Securities en deze zullen naar verwachting in 2015 worden overgedragen als onderdeel van de verkoop van SNS Securities. Als en wanneer deze desinvestering is afgerond, zal dit naar verwachting leiden tot een substantieel boekverlies ten opzichte van de boekwaarde. Activa en passiva aangehouden voor verkoop zijn gewaardeerd op boekwaarde of lagere reële waarde verminderd met verkoopkosten met uitzondering van activa die buiten het waarderingstoepassingsgebied van IFRS 5 vallen. De belangrijkste activa van SNS Securities zijn financiële instrumenten en vallen daarmee buiten het waarderingstoepassingsgebied van IFRS 5..

Specificatie activa aangehouden voor verkoop

in miljoenen euro's	2014	2013
Kas en kasequivalenten	14	--
Vorderingen op klanten	6	--
Beleggingen	125	--
Overige activa	4	--
Totaal	149	--

Specificatie passiva aangehouden voor verkoop

in miljoenen euro's	2014	2013
Overige schulden aan klanten	5	--
Schulden aan banken	4	--
Overige voorzieningen	1	--
Vennootschapsbelasting	3	--
Overige verplichtingen	5	--
Totaal	18	--

SNS Securities heeft meerdere intercompany posities met andere onderdelen van SNS Bank. Deze intercompany posities worden geëlimineerd bij het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening van SNS Bank en vormen daarmee geen onderdeel van de activa en passiva aangehouden voor verkoop.

19 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen Voorwaardelijke verplichtingen

Specificatie voorwaardelijke verplichtingen

in miljoenen euro's	2014	2013
Verplichtingen wegens verstrekte borgtochten en garanties	--	--
Verplichtingen uit hoofde van onherroepelijke faciliteiten	1.471	2.414
Terugkoopverplichtingen	1.132	1.266
Totaal	2.603	3.680

In bovenstaande tabel zijn niet de verstrekte garanties opgenomen die SNS Bank in het verleden separaat heeft verstrekt aan enkele wederpartijen van Propertize. SNS Bank heeft ultimo 2014 garanties jegens Alberta Ltd. en Eurohypo AG. Inzake Alberta Ltd. heeft SNS Bank een financieringsverplichting van CAD 4 miljoen, waarvan momenteel CAD 1,5 miljoen resterend is. Daarnaast bestaat er een terugkoopverplichting van het 33%-belang middels put/call-optie voor \$1. SNS Bank ontvangt geen vergoeding voor de afgegeven garantie.

Propertize maakt deel uit van joint venture Überseequartier Project B.V. (ÜSQ). SNS Bank heeft een garantie verstrekt voor de nakoming van de verplichtingen van Propertize voor ÜSQ. De kans dat beroep op deze garantie wordt gedaan acht SNS Bank zeer klein.

De onherroepelijke faciliteiten bestaan onder meer uit kredietfaciliteiten die zijn toegezegd aan klanten, maar waarop nog geen beroep is gedaan. Deze faciliteiten zijn toegezegd voor een vastgestelde tijdsduur en tegen een variabel rentepercentage. Voor het merendeel van de onherroepelijke kredietfaciliteiten zijn zekerheden gesteld.

Op een deel van de vorderingen met hypothecaire zekerheid die zijn verkocht of zijn gesecuritiseerd onder het Holland Homes-programma rust een terugkoopverplichting op de renteherzieningsdatum van de vordering. Bij het bepalen van onderstaand vervalschema wordt rekening gehouden met een vervroegd aflossingsrisico op hypotheek van 6,8% (2013: 5%). Naast een terugkoopverplichting op renteherzieningsdatum van de vordering wordt ook aangenomen dat op de uitoefendatum van de put-optie de Holland Homes transacties worden teruggekocht. Dit is meegenomen in de vervalkalender.

Vervalschema terugkoopverplichtingen

in miljoenen euro's	2014	2013
< 1 jaar	131	141
1 - 5 jaar	391	407
> 5 jaar	610	718
Totaal	1.132	1.266

Garantie- en compensatiestelsels

De Europese richtlijn voor het depositogarantiestelsel geeft gemeenschappelijke vereisten in de hele EU met het doel de bescherming van de spaarders te versterken. Het zorgt ervoor dat spaarders profiteren van een gegarandeerde dekking tot € 100.000 in geval van faillissement. Deze bescherming wordt gerealiseerd door voor dit depositogarantiestelsel de middelen te vergaren uit de bankensector. De totale jaarlijkse bijdrage van de banken bestaat daarbij uit twee pijlers: (1) jaarlijkse basis bijdrage en (2) de risicobijdrage. Het beleid voor het vaststellen van de omvang van de risicobijdrage is daarbij nog niet bepaald.

In april 2014 heeft het Europees Parlement de Bank Recovery and Resolution Directive (BRRD) aanvaard. De BRRD biedt de lidstaten een set van regels om zowel met falende banken op nationaal niveau om te gaan als ook over de onderlinge samenwerking bij grensoverschrijdende falende banken. In 2015 is een Nationaal Resolutie Fonds (NRF) opgericht voor de financiering van ordelijke liquidaties van falende banken. Dit fonds wordt door (ex-ante) bijdragen van de banken gefinancierd. In 2016 zal het NRF worden vervangen door het Single Resolution Fonds (SRF). De benodigde middelen voor het SRF worden in acht jaar opgebouwd, met als doel het bereiken van ten minste 1% van het bedrag aan gedekte deposito's van alle kredietinstellingen van alle deelnemende lidstaten.

Toekomstige betalingsverplichtingen

De toekomstige minimale betalingsverplichtingen operationele leasecontracten betreffen gehuurde panden.

Looptijd toekomstige minimale betalingsverplichtingen operationele leasecontracten

in miljoenen euro's	2014	2013
< 1 jaar	6	6
1 - 5 jaar	8	7
> 5 jaar	--	--
Totaal	14	13

De toekomstige betalingsverplichtingen van de operationele leasecontracten worden bij realisatie verantwoord onder de post overige operationele lasten. De belangrijkste overeenkomsten hebben verlengingsmogelijkheden. Er bestaan geen opties tot het verwerven van eigendom en geen opgelegde beperkingen uit hoofde van de leasecontracten.

SNS Bank heeft voor de IT ondersteuning enkele grote langlopende contracten afgesloten voor een bedrag van € 12 miljoen (2013: nihil). In 2014 zijn deze contracten van SNS REAAL overgegaan naar SNS Bank in verband met de herstructurering van SNS REAAL.

Looptijd toekomstige IT verplichtingen

in miljoenen euro's	2014	2013
< 1 jaar	6	--
1 - 5 jaar	6	--
> 5 jaar	--	--
Totaal	12	--

Juridische procedures

SNS Bank en haar dochter ondernemingen zijn en kunnen van tijd tot tijd betrokken worden bij de overheids-, gerechtelijke en arbitrageprocedures die betrekking hebben op vorderingen die voortvloeien uit de normale bedrijfsuitoefening. Deze procedures kunnen worden ingesteld door en tegen de betreffende vennootschap. De belangrijkste procedures worden hieronder beschreven.

Madoff

Een stichting die optreedt namens een groep execution-only-klanten heeft in april 2010 een gerechtelijke procedure tegen SNS Bank aangespannen wegens de vermeende verliezen die men op beleggingen in bepaalde buitenlandse beleggingsfondsen (waaronder Madoff-toevoerfondsen) had geleden. In de procedure bij de rechtbank is in januari 2013 vonnis gewezen. De rechter heeft geoordeeld dat SNS Bank fouten heeft gemaakt en daarmee contractuele verplichtingen niet is nagekomen. SNS Bank heeft hoger beroep ingesteld. Ten behoeve van de claim is een voorziening getroffen.

In 2010 is door drie Madoff-toevoerfondsen in New York een gerechtelijke procedure gestart tegen onder andere SNS Global Custody, het bewaarbedrijf van SNS Bank, en haar klanten als voormalig economische eigenaren van beleggingen in deze fondsen. Een soortgelijke procedure is opgestart door een van deze fondsen tegen SNS Global Custody op de Britse Maagdeneilanden (BVI). Zij vorderen terugbetaling van de door de fondsen verrichte betalingen met betrekking tot de inkoop van beleggingen door deze economische eigenaren. In het verlengde van deze rechtszaken is ook de curator van Madoff een procedure tegen SNS Bank en SNS Global Custody gestart. De hiervoor genoemde procedures in New York, waarin vele financiële instellingen wereldwijd zijn gedagvaard in soortgelijke procedures, bevinden zich in een overwegend beginnend stadium. SNS Bank zal zich krachtig verdedigen en kan op dit moment geen betrouwbare inschatting maken van een eventuele voorziening als gevolg van deze vorderingen. Ten aanzien van een aantal belangrijke voorvragen met betrekking tot de claim op de BVI is tot in laatste instantie een uitspraak gedaan die in het voordeel is van SNS Bank.

Procedures naar aanleiding van de nationalisatie

Algemeen

Diverse oorspronkelijke rechthebbenden van de onteigende effecten en vermogensbestanddelen zijn juridische procedures gestart om hun schade vergoed te krijgen. Per datum van het opmaken van de jaarrekening zijn er (nog) geen gerechtelijke procedures gestart tegen SNS Bank (en/of SNS REAAL) anders dan hierna vermeld. Op dit moment is nog geen inschatting te maken van zowel de kans dat mogelijke juridische procedures van oorspronkelijke rechthebbenden of overige betrokkenen bij de nationalisatie tot een verplichting zullen leiden als de hoogte van de financiële impact op SNS Bank (en/of SNS REAAL). Om die reden zijn ten aanzien van mogelijke juridische procedures door rechthebbenden van de onteigende effecten en vermogensbestanddelen en overige betrokkenen eind 2014 geen voorzieningen gevormd. Aangezien de uitkomst van mogelijke juridische procedures niet met zekerheid bepaald kan worden, valt niet uit te sluiten dat een negatieve uitkomst daarvan een materiële negatieve financiële impact zou kunnen hebben op de vermogenspositie, resultaten en/of kasstromen van SNS Bank (en/of SNS REAAL).

Enquêteprocedure Vereniging van Effectenbezitters

Op 6 november 2014 heeft de Vereniging van Effectenbezitters (de 'VEB') bij de Ondernemingskamer te Amsterdam een verzoekschrift ingediend tot het houden van een enquête naar het beleid van SNS REAAL, SNS Bank en het voormalige SNS Property Finance, thans Propertize, over de periode 2006 – heden. Op 19 februari 2015 vond een preliminaire behandeling van de bevoegdheid en ontvankelijkheid van de VEB plaats. Deze bevoegdheid wordt door SNS REAAL, SNS Bank en Propertize betwist. Alleen wanneer de VEB ontvankelijk wordt geoordeeld in haar verzoek, kunnen de inhoudelijke gronden van het verzoek worden behandeld.

Verklaringen uit hoofde van art. 2:403 BW Propertize c.s.

Deze procedure houdt geen rechtstreeks verband met het onteigeningsbesluit maar vloeit voort uit de daarop volgende verzelfstandiging van Propertize B.V. In het kader van die verzelfstandiging hebben SNS REAAL en SNS Bank de in het verleden voor Propertize c.s. afgegeven 403-verklaringen ingetrokken. Door het verstrijken van de verzettermijn is deze intrekking voor crediteuren onherroepelijk geworden, met uitzondering van twee partijen die vorderingen op Propertize c.s. pretenderen, Commerzbank en - zakelijk weergegeven - de curatoren in de faillissementen van de 2SQR-vennootschappen, voormalige cliënten van Propertize. Bij eindbeschikking van 14 januari 2015 is het door deze partijen

ingestelde verzet tegen de intrekking van de 403-verklaringen door de rechtbank Midden-Nederland gegrond verklaard. SNS REAAL, SNS Bank en ook Propertize zullen tegen deze eindbeschikking hoger beroep instellen. De uitkomst van deze verzetprocedure heeft als zodanig geen materiële betekenis voor de balans van SNS Bank. Voor de onderliggende door Propertize betwiste gepretendeerde vorderingen zijn geen voorzieningen getroffen.

Verder hebben enkele wederpartijen van Propertize die juridische procedures voeren tegen Propertize daarbij tevens SNS REAAL en/of SNS Bank gedaagd. De juridische grondslag daarvan is onduidelijk en SNS REAAL en SNS Bank achten de kans van slagen van deze claims tegen SNS REAAL en/of SNS Bank ook beperkt.

Overige procedures relevant voor SNS Bank

Verder zijn er nog procedures waarbij SNS Bank geen (proces)partij of rechtstreeks onderwerp van onderzoek is doch het verloop en uitkomst van deze trajecten mogelijk materiële invloed kan hebben op de positie van SNS Bank.

Dit geldt allereerst voor de door rechthebbenden van de onteigende effecten en vermogensbestanddelen gestarte schadeloosstellingsprocedure bij de Ondernemingskamer. In de door de Ondernemingskamer op 11 juli 2013 gewezen tussenbeschikking zijn deskundigen benoemd ter bepaling van de waarde van de op 1 februari 2013 onteigende vermogensbestanddelen en effecten, en heeft de Ondernemingskamer ook zelf uitgangspunten voor de waardebepaling gegeven. De Hoge Raad heeft zich in zijn arrest van 20 maart 2015 over die uitgangspunten uitgesproken.

Een van de uitgangspunten was dat de schadeloosstelling hoger moet zijn dan het aanbod van € 0,--, omdat de Minister dat aanbod onvoldoende heeft toegelicht. Volgens de Hoge Raad moet de Ondernemingskamer zelf, dus los van het aanbod, de schadeloosstelling vaststellen, en daarvoor is niet van belang hoe de Minister zijn aanbod heeft toegelicht. Dat betekent dat de schadeloosstelling alsnog op € 0,-- zou kunnen uitkomen.

Daarnaast beoordeelt de Hoge Raad een groot aantal andere door de Ondernemingskamer gegeven uitgangspunten voor de schadeloosstelling, onder meer over de betekenis van de beurskoers voor de waardebepaling en de vraag of rekening mag worden gehouden met het optreden van De Nederlandsche Bank voorafgaand aan de onteigening (het zogenaamde SREP-besluit). Op diverse punten worden nieuwe uitgangspunten geformuleerd.

Het gevolg van de uitspraak van de Hoge Raad is dat de schadeloosstellingsprocedure, die bij de Ondernemingskamer wordt voortgezet, op diverse punten moet worden bijgesteld.

Indien de Ondernemingskamer – met inachtneming van de in het arrest van de Hoge Raad van 20 maart 2015 gegeven kaders – zou bepalen dat (anders dan de Minister heeft aangeboden) een schadeloosstelling verschuldigd is, dan dient deze te worden vastgesteld door deskundigenonderzoek. Een eventuele daaruit voortvloeiende schadeloosstelling wordt voldaan door de Staat.

Daarnaast heeft een aantal partijen de uitkomst van de beroepsprocedure bij de Raad van State, waarbij het onteigeningsbesluit in stand is gelaten, ter toetsing voorgelegd aan het Europees Hof voor Rechten van de Mens ('EHRM'). Bij uitspraken van 14 januari 2014 en 11 februari 2014 heeft het EHRM de zaken op een aantal onderdelen niet-ontvankelijk verklaard en voor het overige geoordeeld dat momenteel nog nationale procedures aanhangig zijn over (eventuele) compensatie in verband met de onteigening. Het gaat daarbij met name om de schadeloosstellingsprocedure voor de Ondernemingskamer. Een hernieuwde rechtsgang naar het EHRM na het onherroepelijk eindigen van de Ondernemingskamer-procedure behoort tot de mogelijkheden. Deze rechtsgang zal dan echter in beginsel alleen betrekking kunnen hebben op de procesgang rondom de schadeloosstelling in verband met de nationalisatie. Het EHRM heeft bij uitspraak van 9 april 2015 namelijk geoordeeld dat de beroepsprocedure zelf als rechtmatig heeft te gelden. Het EHRM verklaarde de hiertegen gerichte klachten niet-ontvankelijk. Het Hof stelde dat obligatiehouders tijdens het proces van de onteigening niet geconfronteerd werden met een oneerlijk nadeel.

20 Specifieke toelichting financiële instrumenten

Reële waarde van financiële activa en passiva

in miljoenen euro's	2014		2013	
	Reële waarde	Balanswaarde	Reële waarde	Balanswaarde
Financiële activa				
Beleggingen				
- Reële waarde via de W&V: Handelsdoeleinden	817	817	713	713
- Reële waarde via de W&V: Aangewezen	--	--	--	--
- Voor verkoop beschikbaar	6.184	6.184	4.944	4.944
Derivaten	2.702	2.702	2.484	2.484
Vorderingen op klanten	54.839	52.834	54.829	53.405
Vorderingen op banken	2.604	2.604	6.063	6.063
Overige activa	284	284	544	544
Kas en kasequivalenten	1.968	1.968	5.528	5.528
Activa aangehouden voor verkoop	149	149	--	--
Totaal financiële activa	69.547	67.542	75.105	73.681
Financiële passiva				
Achtergestelde schulden	41	40	40	40
Schuldbewijzen	11.672	11.252	16.861	16.439
Derivaten	3.266	3.266	2.670	2.670
Spaargelden	36.369	35.666	33.547	33.276
Overige schulden aan klanten	10.765	10.542	10.657	10.628
Schulden aan banken	2.172	2.099	7.472	7.457
Overige verplichtingen	1.971	1.971	1.205	1.205
Passiva aangehouden voor verkoop	18	18	--	--
Totaal financiële passiva	66.274	64.854	72.452	71.715

De tabel geeft inzicht in de reële waarde van de financiële activa en passiva van SNS Bank. Hierbij is voor een aantal waarderingen gebruik gemaakt van schattingen. In deze tabel zijn enkel de financiële activa en financiële passiva opgenomen. De balansposten die niet voldoen aan de definitie van een financieel actief of passief zijn niet in deze tabel opgenomen. Het totaal van de hierboven weergegeven reële waarde geeft niet de onderliggende waarde van SNS Bank weer en dient derhalve niet als zodanig te worden geïnterpreteerd.

De reële waarden vertegenwoordigen de bedragen waarvoor de financiële instrumenten op de balansdatum tussen marktpartijen hadden kunnen worden verhandeld in een ordelijke transactie. De reële waarde van financiële activa en passiva is gebaseerd op genoteerde marktprijzen, voor zover deze beschikbaar zijn. Voor het geval dat actieve marktprijzen ontbreken, zijn er diverse waarderingsmethoden gehanteerd om de reële waarde van deze instrumenten te bepalen. De parameters van deze waarderingsmethoden kunnen subjectief zijn en maken gebruik van diverse veronderstellingen, bijvoorbeeld met betrekking tot de disconteringsvoet en het tijdstip en de omvang van de verwachte toekomstige kasstromen. De mate van subjectiviteit is van invloed op de reële waarde hiërarchie, welke in de paragraaf "Hiërarchie reële waardebepaling bij financiële instrumenten" wordt behandeld. Waar mogelijk en beschikbaar, maken deze modellen gebruik van informatie die waarneembaar is in de relevante markt. Veranderingen in de veronderstellingen kunnen de geschatte reële waarden significant beïnvloeden. De belangrijkste veronderstellingen zijn in de volgende paragraaf per balanspost toegelicht.

Voor financiële activa en passiva waarvan waardering tegen geamortiseerde kostprijs plaatsvindt, is de reële waarde getoond exclusief overlopende rente. De overlopende rente van deze instrumenten valt onder de rubriek overige activa of overige verplichtingen.

Toelichting waardering financiële activa en passiva

De volgende methoden en veronderstellingen zijn gebruikt om de reële waarde van de financiële instrumenten te bepalen.

Beleggingen

De reële waarden van aandelen zijn gebaseerd op gepubliceerde koersen van actieve markten of overige beschikbare marktinformatie. De reële waarden van rentedragende waardepapieren, voor zover geen hypothecaire leningen, zijn eveneens gebaseerd op beurskoersen of – indien er geen actieve beurskoersen zijn te verkrijgen – op de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen. Deze contante waarden zijn gebaseerd op de relevante markttrentre zoals deze van toepassing is met inachtneming van de liquiditeit, de kredietwaardigheid en de looptijd van de betreffende belegging.

Vorderingen op klanten

De reële waarde van de hypotheekleningen wordt bepaald op basis van een contante-waarde methode. De rentecurve, die wordt gebruikt om de verwachte kasstromen van hypothecaire vorderingen contant te maken, is het gemiddelde van de laagste 5 hypotheekrentes in de markt, gecorrigeerd voor rentes die als niet representatief worden beschouwd ('teaser-rates'). Deze rente kan verschillen per deelportefeuille als gevolg van verschillen in looptijd, bevoorschottingsklasse en aflosvorm. Bij het bepalen van de verwachte kasstromen wordt rekening gehouden met verwachte toekomstige vervroegde aflossingen.

De reële waarde van overige vorderingen op klanten is vastgesteld door middel van het bepalen van de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen. Voor de contante waardeberekening is gebruik gemaakt van verschillende opslagen op de rentecurve. Hierbij is onderscheid gemaakt naar aard van de vorderingen en klantengroepen waarop de vordering betrekking heeft.

Derivaten

De reële waarden van bijna alle derivaten zijn gebaseerd op waarneembare marktinformatie, zoals markttrentes en valutakoersen. Voor een aantal instrumenten waarvoor niet alle informatie in de markt waarneembaar is, worden schattingen of aannames gebruikt binnen een netto contante waarde model of een optiewaarderingsmodel om de reële waarde te bepalen. Bij het bepalen van de reële waarde wordt rekening gehouden met het kredietrisico wat een marktpartij zou inprijzen.

Vorderingen op banken

Door het kortlopende karakter van de leningen die onder de vorderingen op banken vallen, wordt de balanswaarde geacht een redelijke benadering te zijn van de reële waarde.

Overige activa

Door het overwegend kortlopende karakter van de overige vorderingen wordt de balanswaarde geacht een redelijke benadering te zijn van de reële waarde.

Kas en kasequivalenten

De balanswaarde van de liquide middelen wordt geacht een redelijke benadering te zijn van de reële waarde.

Achtergestelde schulden

De reële waarde van achtergestelde schulden is geschat op basis van de contante waarde van de geldstromen, gebruikmakend van de interestvoet plus een risico-opslag. De risico-opslag is gebaseerd op het door de markt veronderstelde kredietrisico dat houders van deze achtergestelde instrumenten hebben ten opzichte van SNS Bank of de entiteit binnen de SNS Bank groep die de contractuele verplichting heeft, gedifferentieerd naar looptijd en type instrument.

Schuldbewijzen

De reële waarde van de schuldbewijzen is geschat op basis van de contante waarde van de geldstromen, gebruik makend van de interestvoet plus een risico-opslag. De risico-opslag is gebaseerd op het door de markt veronderstelde kredietrisico dat houders van deze instrumenten hebben ten opzichte van SNS Bank.

Schulden aan klanten

Voor direct opvraagbare spaargelden en spaargelden met looptijd wijkt de reële waarde af van de nominale waarde vanwege het feit dat de rente niet dagelijks wordt aangepast en de klant de spaargelden in de praktijk voor langere tijd op de rekening laat staan. De reële waarde is berekend door de rentetypische kasstromen van deze portefeuilles contant te maken met een specifieke disconteringscurve. Voor het spaargeld gedekt door het Deposito Garantie Stelsel (DGS) is de curve gebaseerd op de gemiddelde huidige tarieven van verschillende Nederlandse aanbieders. Voor het spaargeld niet gedekt door het DGS is de Internal Funds Transfer Price-curve (IFTP) van SNS Bank gebruikt.

Schulden aan banken

De reële waarde van de schulden aan banken is geschat op basis van de contante waarde van de toekomstige geldstromen, gebruikmakend van de interestvoet plus een risico-opslag. De risico-opslag is gebaseerd op het door de markt veronderstelde kredietrisico dat houders van deze instrumenten hebben ten opzichte van SNS Bank, gedifferentieerd naar looptijd en type instrument. Voor schulden met een looptijd van maximaal een maand wordt de balanswaarde geacht een redelijke benadering te zijn van de reële waarde.

Overige verplichtingen

De balanswaarde van de overige verplichtingen wordt geacht een redelijke benadering te zijn van de reële waarde.

Hiërarchie reële waardebepaling bij financiële instrumenten

Een belangrijk deel van de financiële instrumenten wordt in de balans opgenomen tegen reële waarde. Daarnaast wordt de reële waarde van de overige financiële instrumenten toegelicht. De volgende tabel verdeelt deze instrumenten over level 1, level 2 en level 3. Er wordt geen levelindeling gegeven van de financiële activa en passiva, waarbij de boekwaarde een redelijke benadering is van de reële waarde.

Nadere toelichting van de levelindeling

Voor financiële instrumenten die tegen reële waarde op de balans staan of waarvoor de reële waarde wordt toegelicht, wordt deze reële waarde ingedeeld in een level. Dit level is afhankelijk van de parameters die gebruikt worden om de reële waarde te bepalen en geeft verder inzicht in de waardering. Hieronder worden de verschillende levels uiteengezet:

Level 1 – Reële waarde gebaseerd op gepubliceerde koersen in een actieve markt

Van alle financiële instrumenten in deze waarderingscategorie zijn gepubliceerde koersen afkomstig van een beurs, broker of prijsinstelling beschikbaar. Bovendien is bij deze financiële instrumenten sprake van een actieve markt. Hierdoor vormen de koersen een goede afspiegeling van actuele en regelmatig voorkomende markttransacties tussen onafhankelijke partijen. De beleggingen in deze categorie omvatten voornamelijk beursgenoteerde aandelen en obligaties, inclusief de beleggingsfondsen voor rekening en risico polishouders waarvan de onderliggende beleggingen beursgenoteerd zijn.

Level 2 – Reële waarde gebaseerd op beschikbare marktinformatie

De categorie bevat financiële instrumenten waarvoor geen afgegeven prijzen beschikbaar zijn, maar waarvan de reële waarde is bepaald met behulp van modellen waarbij de parameters bestaan uit beschikbare marktinformatie. Het gaat bij deze instrumenten met name om onderhands afgesloten derivaten. In deze categorie vallen verder beleggingen waarvan prijzen zijn afgegeven door brokers, maar waarvan tevens geconstateerd is dat sprake is van inactieve markten. In dat geval zijn de beschikbare koersen grotendeels onderbouwd en gevalideerd met behulp van marktinformatie waaronder marktrentes en actuele risico-opslagen behorende bij de verschillende creditratings en sectorindelingen.

Level 3 – Reële waarde niet gebaseerd op beschikbare marktinformatie

De financiële instrumenten in deze categorie zijn voor een significant deel bepaald aan de hand van niet in de markt waarneembare aannames en parameters. Dit zijn bijvoorbeeld veronderstelde default percentages behorend bij een bepaalde rating. De level 3-waarderingen van beleggingen (aandelen) zijn gebaseerd op quotes afkomstig uit niet-liquide markten. De derivaten in level 3 zijn verbonden aan enkele hypotheeksecuritisaties en de waardering is deels afhankelijk van de onderliggende hypotheekportefeuilles en bewegingen in risicospreads.

Hiërarchie financiële instrumenten 31 december 2014

in miljoenen euro's	Boekwaarde	Level 1	Level 2	Level 3	Totaal reële waarde
Financiële activa gewaardeerd op reële waarde					
Beleggingen					
- Reële waarde via W&V: Handelsdoeleinden	817	816	1	--	817
- Reële waarde via W&V: Aangewezen	--	--	--	--	--
- Voor verkoop beschikbaar	6.184	5.923	250	11	6.184
Derivaten	2.702	--	2.323	379	2.702
Vorderingen op klanten ¹	2.206	--	--	2.206	2.206
Activa aangehouden voor verkoop	125	1	120	4	125
Financiële activa niet gewaardeerd op reële waarde					
Vorderingen op klanten ¹	50.628	--	--	52.633	52.633
Vorderingen op banken	2.604	--	--	--	--
Overige activa	284	--	--	--	--
Kas en kasequivalenten	1.968	--	--	--	--
Activa aangehouden voor verkoop	24	--	--	--	--
Financiële passiva gewaardeerd op reële waarde					
Derivaten	3.266	--	2.589	677	3.266
Schuldbewijzen ¹	1.107	--	--	1.107	1.107
Financiële passiva niet gewaardeerd op reële waarde					
Achtergestelde schulden	40	--	41	--	41
Schuldbewijzen ¹	10.145	--	--	10.565	10.565
Spaargelden	35.666	--	31.277	5.092	36.369
Overige schulden aan klanten	10.542	--	10.765	--	10.765
Schulden aan banken	2.099	--	2.172	--	2.172
Overige verplichtingen	1.971	--	--	--	--
Passiva aangehouden voor verkoop	18	--	--	--	--

1 Een deel van de Vorderingen op klanten en Schuldbewijzen staat gewaardeerd op reële waarde en het resterende deel op geamortiseerde kostprijs

Hiërarchie financiële instrumenten 31 december 2013

in miljoenen euro's	Boekwaarde	Level 1	Level 2	Level 3	Totaal reële waarde
Financiële activa gewaardeerd op reële waarde					
Beleggingen					
- Reële waarde via W&V: Handelsdoeleinden	713	548	165	--	713
- Reële waarde via W&V: Aangewezen	--	--	--	--	--
- Voor verkoop beschikbaar	4.944	4.284	649	11	4.944
Derivaten	2.484	--	2.484	--	2.484
Vorderingen op klanten ¹	2.223	--	2.223	--	2.223
Activa aangehouden voor verkoop	--	--	--	--	--
Financiële activa niet gewaardeerd op reële waarde					
Vorderingen op klanten ¹	51.181	--	52.605	--	52.605
Vorderingen op banken	6.063	--	--	--	--
Overige activa	544	--	--	--	--
Kas en kasequivalenten	5.528	--	--	--	--
Activa aangehouden voor verkoop	--	--	--	--	--
Financiële passiva gewaardeerd op reële waarde					
Derivaten	2.670	--	2.428	242	2.670
Schuldbewijzen ¹	1.220	--	1.220	--	1.220
Financiële passiva niet gewaardeerd op reële waarde					
Achtergestelde schulden	40	--	--	--	--
Schuldbewijzen ¹	15.219	--	--	15.641	15.641
Spaargelden	33.276	--	28.850	4.697	33.547
Overige schulden aan klanten	10.628	--	10.657	--	10.657
Schulden aan banken	7.457	--	7.472	--	7.472
Overige verplichtingen	1.205	--	--	--	--
Passiva aangehouden voor verkoop	--	--	--	--	--

1 Een deel van de Vorderingen op klanten en Schuldbewijzen staat gewaardeerd op reële waarde en het resterende deel op geamortiseerde kostprijs

Verloop financiële instrumenten gewaardeerd op reële waarde level 3 2014

in miljoenen euro's	Reële waarde via de W&V: handelsdoeleinden	Voor verkoop beschikbaar	Vorderingen op klanten	Activa aangehouden en voor verkoop	Derivaten		Schuldbewijzen
					Activa	Passiva	
Balanswaarde begin van het boekjaar	--	11	--	--	--	242	--
Verschuiving naar level 3	--	1	2.206	4	379	386	1.107
Ongerealiseerde opbrengsten of verliezen verwerkt via W&V	--	--	--	--	--	49	--
Verkoop/afwikkeling	--	-1	--	--	--	--	--
Balanswaarde eind van het boekjaar	--	11	2.206	4	379	677	1.107

Verloop financiële instrumenten gewaardeerd op reële waarde level 3 2013

in miljoenen euro's	Reële waarde via de W&V: handels-doeleinden	Voor verkoop beschikbaar	Vorderingen op klanten	Activa aangehouden en voor verkoop	Derivaten		Schuld-bewijzen
					Activa	Passiva	
Balanswaarde begin van het boekjaar	14	--	--	--	--	--	--
Verschuiving naar level 3	--	11	--	--	--	242	--
Verkoop/afwikkeling	-14	--	--	--	--	--	--
Balanswaarde eind van het boekjaar	--	11	--	--	--	242	--

Onderverdeling financiële instrumenten level 3

in miljoenen euro's	2014	2013
Obligaties van financiële instellingen	4	--
Aandelen	11	11
Derivaten	379	--
Vorderingen op klanten	2.206	--
Totaal activa	2.600	11
Derivaten	677	242
Schuldbewijzen	1.107	--
Totaal passiva	1.784	242

Gevoeligheid van level 3 waarderingen financiële instrumenten

Level 3 financiële instrumenten worden grotendeels gewaardeerd met een netto contante waarde methodiek waarin met behulp van marktdata verwachtingen over en projecties van toekomstige kasstromen teruggerekend worden naar een contante waarde. De modellen maken gebruik van in de markt waarneembare informatie, zoals rentecurves, of niet in de markt waarneembare informatie zoals aannames over bepaalde kredietopslagen of aannames over klantgedrag. In het geval van een level 3 instrument kan de waardering significant wijzigen als gevolg van wijzigingen in deze aannames.

Gevoeligheden niet-observeerbare parameters financiële instrumenten level 3

	Waarderings-techniek	Belangrijkste aanname	Boekwaarde	Redelijkerwijs mogelijke alternatieve aannames	
in miljoenen euro's				Toename in reële waarde	Afname in reële waarde
Activa					
Vorderingen op klanten	Verdisconteerde kasstromen	Disconteringscurve / pre-payment rate	2.206	58	-57
Derivaten	Verdisconteerde kasstromen	Disconteringscurve / pre-payment rate	379	38	-38
Passiva					
Schuldbewijzen	Verdisconteerde kasstromen	Disconteringscurve	1.107	4	-4
Derivaten	Verdisconteerde kasstromen	Disconteringscurve / pre-payment rate	677	39	-39

Onder de derivaten aan passivazijde van de balans zijn bepaalde contracten opgenomen waarbij met de tegenpartij vaste pre-payment rates zijn afgesproken. Deze contracten zijn daarmee niet gevoelig voor veranderingen.

De belangrijkste niet in de markt waarneembare parameters bij de reële waarde bepaling van de level 3 instrumenten zijn de gehanteerde inschatting van vervroegde aflossingen en de verdisconteringscurve. Met betrekking tot de verdisconteringscurve zijn met name de aannames om de kredietopslag te bepalen niet in de markt waarneembaar. SNS Bank heeft de verdisconteringscurve met 50 basispunten naar boven of beneden aangepast en de verwachting van vervroegde aflossingen met 1% laten toenemen en afnemen om de gevoeligheid aan te tonen. Hierbij dient te worden opgemerkt dat er een directe relatie is tussen de reële waardes van de vorderingen op klanten, de schuldbewijzen en een deel van de derivaten, aangezien deze posities onderdeel zijn van een securitisatie structuur. Eventuele waardeveranderingen van de vorderingen op klanten, worden daardoor gecompenseerd door waardeveranderingen op de schuldbewijzen en derivaten. De overige level 3 derivaten hebben eveneens betrekking op securitisatietransacties. Ook hierbij geldt dat er sprake is van een relatie tussen de reële waardes. Dit is het gevolg van het feit dat de derivaten van de SPV's (front swaps) door SNS Bank met dezelfde tegenpartijen zijn tegengesloten (back swaps). Hierdoor is de waardeverandering van de front en back swaps altijd vergelijkbaar, maar tegengesteld.

In onderstaande tabel worden de veranderingen in reële waarde weergegeven die door kredietrisico worden veroorzaakt.

Veranderingen in reële waarde door kredietrisico

	Balanswaarde	Geaccumuleerde veranderingen in reële waarde door kredietrisico	Balanswaarde	Geaccumuleerde veranderingen in reële waarde door kredietrisico
in miljoenen euro's	2014		2013	
Vorderingen op klanten	2.206	-73	2.223	-38
Totaal activa	2.206	-73	2.223	-38
Schuldbewijzen	1.107	-61	1.220	-92
Totaal passiva	1.107	-61	1.220	-92

De geaccumuleerde veranderingen in reële waarde als gevolg van kredietrisico in de vorderingen op klanten bedraagt - € 73 miljoen. Dit is berekend vanaf 2010, het moment dat de (hypotheaire) vorderingen door SNS Bank zijn opgenomen op de balans. De mutatie als gevolg van kredietrisico in 2014 is € 35 miljoen.

Bijzondere waardeverminderingen en terugnemingen naar categorie

	Level 1		Level 2		Level 3		Total	
in miljoenen euro's	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Aandelen	--	--	--	--	1	1	1	1
Totaal	--	--	--	--	1	1	1	1

SNS Bank verantwoordt een bijzondere waardevermindering op aandelen indien de marktwaaarde 25% of meer gedaald is onder de kostprijs, of negen maanden of langer onafgebroken onder de kostprijs noteert.

SNS Bank verantwoordt een bijzondere waardevermindering op financiële instrumenten indien bij het financieel instrument sprake is van een tot verlies leidende gebeurtenis. Ter identificatie hiervan worden de financiële instrumenten periodiek beoordeeld aan de hand van een aantal door het Financial Committee vastgestelde criteria. Financiële instrumenten die aan één of meer van deze criteria voldoen worden individueel geanalyseerd en beoordeeld. Uit deze analyse wordt geconcludeerd of sprake is van een tot verlies leidende gebeurtenis.

De tabel hieronder toont de verschuivingen tussen de levels onderling van de financiële activa en passiva gewaardeerd op reële waarde.

Verschuivingen tussen categorieën 2014

in miljoenen euro's	naar Level 1	naar Level 2	naar Level 3	Totaal
Van:				
Gebaseerd op beschikbare marktinformatie (Level 2)	409	--	4.082	4.491

Mutaties tussen level 1, 2 en 3 onderling

Hieronder worden de significante verschuivingen verder toegelicht.

Verschuivingen tussen level 2 en 1

Begin 2014 heeft er een verschuiving plaatsgevonden van level 2 naar level 1 voor een bedrag van € 409 miljoen aan beleggingen voor verkoop beschikbaar. Deze verschuiving is het gevolg van een verdere verfijning van de levelindeling.

Verschuivingen tussen level 2 en 3

Ultimo 2014 heeft er een verschuiving plaatsgevonden van level 2 naar level 3 voor een bedrag van € 2.206 miljoen aan vorderingen op klanten, € 379 miljoen aan derivaten aan activazijde, € 386 miljoen aan derivaten aan passivazijde en € 1.107 miljoen aan schuldbewijzen. Deze verschuivingen zijn het resultaat van een nieuwe methodiek voor het bepalen van de reële waarde van de hypotheekportefeuille van SNS Bank. De vorderingen op klanten worden gewaardeerd op basis van deze methodiek en de waardering van de derivaten en schuldbewijzen zijn hiervan afgeleid.

Verschuivingen tussen categorieën 2013

in miljoenen euro's	naar Level 1	naar Level 2	naar Level 3	Totaal
Van:				
Gebaseerd op beschikbare marktinformatie (Level 2)	--	--	253	253

Verschuiving tussen level 2 en 3

Ultimo 2013 heeft er een verschuiving plaatsgevonden van level 2 naar level 3 voor een bedrag van € 253 miljoen. Dit betreft voor € 11 miljoen aan beleggingen voor verkoop beschikbaar en € 242 miljoen aan rentederivaten.

21 Hedging en hedge accounting

De hedgestrategieën zijn veelal gericht op de beheersing van het renterisico en het valutarisico. Onder IFRS worden derivaten gewaardeerd op reële waarde in de balans en worden reële waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening verantwoord. In het geval de reële waardebeweging van het gehedgde risico niet via de winst- en verliesrekening wordt verantwoord, ontstaat er een mismatch in de resultaatverantwoording en worden de resultaten volatieler. In deze gevallen wordt zoveel mogelijk hedge accounting toegepast om deze mismatches en volatiliteit te mitigeren. De derivaten voor handelsdoeleinden zijn in dit overzicht niet opgenomen.

Derivaten voor hedgedoeleinden 2014

in miljoenen euro's	Nominale waarden				Reële waarde	
	< 1 jaar	1 - 5 jaar	> 5 jaar	Totaal	Positief	Negatief
Rentecontracten						
- Swaps en FRAs	13.274	30.142	14.119	57.535	2.470	-3.069
- Opties	3.110	1.405	710	5.225	6	--
Valuta contracten						
- Swaps	69	15	22	106	47	-13
- Forwards	--	--	--	--	--	--
Totaal	16.453	31.562	14.851	62.866	2.523	-3.082

Derivaten voor hedgedoeleinden 2013

in miljoenen euro's	Nominale waarden				Reële waarde	
	< 1 jaar	1 - 5 jaar	> 5 jaar	Totaal	Positief	Negatief
Rentecontracten						
- Swaps en FRAs	13.320	77.844	30.194	121.358	2.243	-2.492
- Opties	1.585	4.500	1.265	7.350	49	--
Valutacontracten						
- Swaps	777	168	45	990	33	-35
- Forwards	--	--	--	--	--	--
Totaal	15.682	82.512	31.504	129.698	2.325	-2.527

De nominale waarden betreffen de rekeneenheden, die met betrekking tot derivaten de verhouding weergeven met de onderliggende waarden van de primaire financiële instrumenten. Deze nominale waarden geven géén indicatie van de omvang van de kasstromen en het aan de transacties verbonden marktrisico en kredietrisico.

Hedging

De derivaten worden voor de volgende doeleinden gebruikt:

- het afdekken van het basisrisico;
- het managen van de duration van het eigen vermogen. Het beleid is dat deze tussen de 0 en 8 ligt;
- het indekken van specifieke embedded opties in hypotheek. Het gaat hierbij om hypotheek waarbij de rente niet boven een plafond kan stijgen of waarbij rentebewegingen gedempt worden doorberekend aan de cliënt;
- het omzetten van vastrentende funding in variabele funding;
- het indekken van risico's die samenhangen met hybride spaarproducten;
- het indekken van het offerterisico bij het aanbieden van hypotheek wanneer er sprake is van substantiële productie in rentevaste hypotheek;
- het afdekken van valutarisico door het omzetten van niet-euro-funding in euro-funding; en
- het hedgen van risico's in beleggingsportefeuilles.

Hedge accounting

Bij het merendeel van de in de vorige paragraaf toegelichte hedgestrategieën past SNS Bank hedge accounting toe. Hierbij bestaat naast het hoofdonterscheid tussen fair value hedges en cashflow hedges ook een onderscheid tussen micro hedges en macro hedges. Bij micro hedges worden risico's op afzonderlijke contracten gehedged. Bij macro hedges wordt het risico van een portefeuille van contracten gehedged. SNS Bank past de volgende vormen van hedge accounting toe:

Fair value hedges

Hedging van het renterisico in het bankboek (macro hedge)

De portefeuille die wordt gehedged bestaat uit de rentevaste hypotheek van SNS Bank. Dit zijn hypotheek die als rentetype een rentevaste periode hebben van meer dan 6 maanden. De hedginginstrumenten zijn renteswaps die zijn

aangegaan in het kader van renterisicosturing in het ALM-proces. Het risico dat wordt gehedged is het risico van de mutatie in de marktwaarde van de portefeuille als gevolg van bewegingen van de marktrente.

Hedging van embedded derivaten in hypotheek (macro hedge)

De hypotheekportefeuille bevat hypotheekrentederivaten in de hypotheek zijn gestructureerd. Deze zogenaamde embedded opties worden gehedged door gespiegelde rentederivaten in de markt te kopen. De twee producten waar hedge accounting wordt toegepast zijn de Rentedemperhypotheek en de Plafondhypotheek. Met de hedge wordt het renterisico afgedekt dat ontstaat door het schrijven van de embedded renteoptie naar de klant.

Hedging van renterisico op funding (micro hedge)

SNS Bank gebruikt micro-hedges om vastrentende funding met renteswaps om te zetten naar variabele rente. Indien het financieren in vreemde valuta betreft, worden hierbij valutaswaps gehanteerd. Naast het omzetten van vreemde valuta in euro's en vastrentende funding in variabele funding, wordt ook gebruik gemaakt van derivaten om gestructureerde funding om te zetten naar variabel rentende funding. Bij gestructureerde funding hangt de fundinglast samen met bijvoorbeeld de ontwikkeling in een aandelenindex of de inflatie. Ook rentestructuren, zoals variabel rentende coupons met een multiplier of een leverage-factor vallen onder het fundingsprogramma. SNS Bank dekt het renterisico op deze structuren volledig af.

Hedging van renterisico op beleggingen (macro hedge)

Het renterisico op vastrentende beleggingen (staatsobligaties) wordt afgedekt door de coupon met renteswaps naar variabele rente te swappen. De in de beleggingen aanwezige landen- of creditspread maakt geen deel uit van de hedge. De hedges vormen een bescherming voor de opgebouwde herwaarderingsreserve van de betreffende vastrentende beleggingen.

Cashflow hedges

Hedging van het offerterisico van hypotheek

Het offerterisico dat wordt gehedged, is de variabiliteit van de rente tot aan het financieringsmoment. De intrinsieke marktwaardemutaties van de derivaten tot aan het moment van uitbetalen van de hypotheek (maximaal 3 maanden) worden geboekt in het eigen vermogen. Na afloop van de hedge wordt de opgebouwde waarde gedurende de looptijd van de funding geamortiseerd naar het resultaat. De opgebouwde waarde in het eigen vermogen was op 31 december 2014 € 4,5 miljoen negatief bruto (2013: € 5,6 miljoen negatief bruto).

Hedging van variabele rentestromen

Het risico van variabele rentecashflows op kaspositie, variabele hypotheekrentes, vastgoedleningen en funding wordt ingedekt door het afsluiten van renteswaps en basisswaps. De opgebouwde waarde van de derivaten wordt gedurende de looptijd van de hedge opgenomen in het eigen vermogen. De opgebouwde waarde in het eigen vermogen was op 31 december 2014 € 110,4 miljoen positief bruto (2013: € 70,2 miljoen positief bruto).

22 Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Partijen worden als verbonden beschouwd wanneer één partij bij de besluitvorming over financiële of operationele kwesties zeggenschap of invloed van betekenis kan uitoefenen over de andere partij. SNS Bank onderhoudt in het kader van haar gewone bedrijfsvoering verschillende soorten normale zakelijke relaties met verbonden ondernemingen en partijen. De verbonden partijen van SNS Bank kunnen zijn moeder SNS REAAL, zustermaatschappijen, geassocieerde deelnemingen, joint ventures, Stichting administratiekantoor beheer financiële instellingen (NLFI), de Nederlandse Staat en het topkader inclusief naaste familieleden. De relaties met deze verbonden partijen zijn vooral op het gebied van gewone bancaire- en verzekeringsactiviteiten, belastingen en andere administratieve relaties.

Transacties met verbonden partijen hebben plaatsgevonden op marktconforme voorwaarden, behalve indien anders vermeld. Bij de transacties met verbonden partijen is voldaan aan Best Practice-bepalingen II.3.2, II.3.3, II.3.4, III.6.1, III.6.3 en III.6.4 van de Nederlandse Corporate Governance Code.

SNS Bank heeft samen met moederbedrijf SNS REAAL verschillende groepsstaven, kosten die op groepsniveau worden gemaakt, worden structureel toegerekend aan de bankactiviteiten.

Posities en transacties verbonden partijen

Posities en transacties tussen SNS Bank, SNS REAAL en zustermaatschappijen

in € miljoenen	SNS REAAL		Zustermaatschappijen	
	2014	2013	2014	2013
Posities				
Vorderingen	20	202	1.056	1.116
Vennootschapsbelasting (vordering)	54	207	--	--
Achtergestelde schulden	40	40	--	--
Overige verplichtingen	76	197	2.681	3.147
Transacties				
Mutatie vorderingen	-182	-58	-60	680
Mutatie achtergestelde schulden	--	--	--	--
Mutatie overige verplichtingen	-121	-24	-466	523
Opbrengsten	--	1	11	8
Overige kosten	141	193	86	93

Fiscale eenheid

SNS Bank N.V. is een 100% dochter van SNS REAAL N.V. Samen met andere groepsmaatschappijen vormen ze een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting en de omzetbelasting. Alle vennootschappen binnen deze fiscale eenheid zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden uit hoofde van vennootschapsbelasting respectievelijk de omzetbelasting van de betreffende fiscale eenheid. Zie voor meer informatie over de acuut te vorderen vennootschapsbelasting, toelichting 9 Vennootschapsbelasting van de geconsolideerde jaarrekening.

Funding gerelateerde intragroep transacties en posities

SNS Bank heeft een rekening-courant faciliteit verleend aan SNS REAAL van € 100 miljoen. De looptijd is tot en met 31 december 2015 met één jaar verlengingsoptie voor SNS REAAL. De faciliteit is dagelijks herroepelijk en opeisbaar. De rente van de lening is de eenmaands EURIBOR plus 300 basispunten. SNS REAAL heeft zich in de akte jegens SNS Bank verplicht nooit enig pandrecht, recht van hypotheek of ander zekerheidsrecht op enige van zijn vermogensbestanddelen te vestigen en verder zal SNS REAAL ter zekerheidsstelling onverwijld na een daartoe strekkend verzoek een pandrecht vestigen ten behoeve van SNS Bank op haar aandelen in het aandelenkapitaal van REAAL. Deze faciliteit aan SNS REAAL wordt niet als 'at arm's length' beschouwd en wordt volledig op het kapitaal van SNS Bank in mindering gebracht in de berekening van de solvabiliteit van SNS Bank stand-alone. Op 31 december 2014 is deze faciliteit niet getrokken.

SNS Bank heeft een onderhandse lening verstrekt van € 250 miljoen (2013: € 250 miljoen) aan REAAL. Deze lening expireert op 31 december 2015 en een optie ter verlenging met één jaar. De lening heeft een rentepercentage van 2,52% per jaar en heeft een weging van 500% in de solvabiliteitsbepaling.

Hypotheek gerelateerde intragroep transacties en posities

SRLEV en SNS Bank hebben zogeheten spaarhypotheek aan hun klanten verkocht. Een spaarhypotheek is een financieel product bestaande uit een combinatie van een verzekeringspolis uitgegeven door SRLEV en een hypotheeklening verstrekt door SNS Bank. De opbrengst van de verzekeringspolis zal uiteindelijk worden gebruikt om de hypotheek af te lossen. De spaardelen van deze verzekeringspremies die SRLEV van de polishouders ontvangt, zijn door SRLEV op naam en voor risico van SRLEV bij SNS Bank in depot gestort tegen een rente die gelijk is aan de rente op de hypotheek die aan deze verzekeringspolis is gekoppeld.

SRLEV en SNS Bank zijn een cessie-retrocessietransactie aangegaan. Bij deze transactie heeft SRLEV een deel van de juridisch eigendom van elke spaarhypotheek van SNS Bank gekocht en overgedragen gekregen en zal blijven kopen en geleverd krijgen. Het betreffende deel is gelijk aan de bedragen van de spaardelen die SRLEV bij SNS Bank in depot heeft gestort, inclusief de rente die betrekking heeft op dit spaardeel. De bij SNS Bank in depot gestorte bedragen,

inclusief de rente die daarop is opgebouwd, zijn gelijk aan de aankoopprijs van de juridisch eigendom van de hypotheek. Voor zover deze bedragen toenemen door nieuwe (maandelijke) spaardelen door SRLEV in depot gestort bij SNS Bank en door de daarop opgebouwde rente, wordt dit bedrag door SRLEV aan SNS Bank betaald en verkoopt SNS Bank aanvullende delen juridisch eigendom van spaarhypotheek en draagt de eigendom daarvan over aan SRLEV. Voor zover deze bedragen afnemen, zoals in het geval van het verstrijken van de verzekeringspolis, koopt SNS Bank de juridisch eigendom van de hypotheek terug en wordt het overgedragen tegen een vooraf vastgestelde aankoopprijs die gelijk is aan het bedrag van de afname van de in depot gestorte spaardelen inclusief de daarop/over opgebouwde rente. Bovengenoemde cessie-retrocesstetransactie geldt niet voor gesecuritiseerde hypotheek. In aanvulling op het bovenstaande is het SNS Bank zonder voorafgaande toestemming van SRLEV niet toegestaan om (securitisatie)transacties aan te gaan met spaarhypotheek gekoppeld aan verzekeringspolissen van SRLEV.

Omdat de verkoopprijs van het juridische eigendom overeenkomt met de terugkoopprijs en de cessie/retrocesstie overeenkomst uitdrukkelijk bepaalt dat het kredietrisico op de spaarhypotheek bij SNS Bank blijft, vindt geen overdracht van economische eigendommen plaats. Daarom zijn de hypotheek blijvend geactiveerd op de balans van SNS Bank. Per 31 december 2014 bedraagt de totale uitstaande spaarwaarde tussen SNS Bank en SRLEV € 1.641 miljoen (2013: € 1.586 miljoen), waarvan € 806 miljoen betrekking heeft op sub-participaties in securitisaties. Het saldo van deze twee bedragen is door SNS Bank juridisch aan SRLEV overgedragen via cessie/retrocesstie.

Met betrekking tot de bedragen die door SRLEV bij SNS Bank worden aangehouden uit hoofde van hypotheek die worden gesecuritiseerd door SNS Bank (31 december 2014: € 806 miljoen; 31 december 2013: € 811 miljoen) heeft SRLEV een lening van SNS Bank ontvangen ter aankoop van sub-participaties in de gesecuritiseerde hypotheek van de betreffende gestructureerde ondernemingen.

Per 31 december 2014 verstrekke ASN Bank een financiering ten bedrage van € 4,5 miljard (2013: € 4,5 miljard) middels een door hypotheek gedekte lening aan Woonhuishypotheek B.V., een volledige geconsolideerde dochteronderneming van SNS Bank. De onderliggende hypotheek zijn van oorsprong door SNS Bank en RegioBank geïnitieerd.

In 2014 heeft SNS Bank een portefeuille hypothecaire kredieten teruggekocht van REAAL voor een bedrag van € 416 miljoen met een nominale waarde van € 404 miljoen.

Posities en transacties met dochtermaatschappijen

	RegioBank		SNS Securities		ASN		Overige		Totaal	
in € miljoenen	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Vorderingen	80	3	257	224	58	10	2.948	3.281	3.343	3.518
Schulden	9.011	8.309	581	133	741	326	82	166	10.415	8.934
Ontvangen opbrengsten	--	--	1	--	33	--	96	202	130	202
Betaalde kosten	124	122	1	1	142	135		161	267	419

Overige belangrijke transacties tussen SNS Bank N.V. en zustermaatschappijen

- De door SNS Bank N.V. aan Propertize verstrekte lening van € 4,1 miljard is volledig afgelost. De ontvangsten zijn door SNS Bank gebruikt om € 4,5 miljard aan ECB faciliteiten af te lossen (LTRO).
- Ultimo 2014 bedroegen de beleggingen van SRLEV in vastrentende waarden uitgegeven door SNS Bank € 23 miljoen (2013: € 27 miljoen).
- Ultimo 2014 bedroegen de beleggingen van SRLEV in obligaties, uitgegeven door verschillende Holland Homes securitisaties die volledig geconsolideerd worden door SNS Bank, tegen een geamortiseerde kostprijs van € 48 miljoen (2013: € 54 miljoen).
- In het kader van de wijziging van de groepsstructuur en de hieruit voortvloeiende ontvlechting van SNS REAAL vond er een overdracht tegen boekwaarde plaats van € 25 miljoen (materiële vaste activa € 14 miljoen, financiering lease auto's € 8 miljoen en overig € 3 miljoen) van SNS REAAL naar SNS Bank. Daarnaast is de materiële vaste activa van € 21 miljoen van het facilitair bedrijf van VIVAT overgedragen naar SNS Bank.

- Per 1 januari 2015 gaan de operationele activiteiten van Reaal Bancaire Diensten onderdeel van VIVAT over naar BLG Wonen. Per 31 december 2014 zijn de medewerkers van Reaal Bancaire Diensten overgenomen door BLG Wonen.

Posities en transacties met het topkader van SNS Bank

Het topkader bestaat uit de vier leden van de Raad van Bestuur van SNS REAAL (2013: 3 van de 4 leden) en de Directie van SNS Bank. Het topkader bestond uit 9 personen (2013: 9 personen).

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de totale beloning van het topkader.

Specificatie beloning topkader

in duizenden euro's	Statutair		Overige		Totaal	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Jaarinkomen	1.583	1.850	1.651	1.090	3.234	2.940
Pensioenopbouw	241	282	256	158	497	440
Langetermijnbeloning	--	--	--	--	--	--
Beëindigingsvergoeding	--	250	--	--	--	250
Totaal	1.824	2.382	1.907	1.248	3.731	3.630

Onder "Jaarinkomen" (IFRS: "Korte termijn personeelsbeloning") wordt de vaste beloning (inclusief vakantiegeld, dertiende maand, voordeel van het privégebruik van een ter beschikking gestelde auto, bijdrage in de ziektekostenverzekering en sociale lasten) en de over 2014 onvoorwaardelijk toegekende en direct uit te keren variabele beloning verstaan. Er is over 2014 geen variabele beloning toegekend aan het topkader.

Voor de leden van het topkader zijn twee verzekeringen afgesloten die worden gezien als inkomen: een arbeidsongeschiktheidsverzekering en een overlijdensrisicoverzekering. De premies hiervoor worden door SNS REAAL betaald. Deze premies maken ook onderdeel uit van het Jaarinkomen.

Op grond van de "Wet uitwerking fiscale maatregelen Begrotingsakkoord 2013" is een "crisisheffing" van 16% verschuldigd over het loon dat zij in 2013 aan medewerkers heeft betaald, voor zover dat loon (per medewerker) hoger was dan € 150 duizend. De crisisheffing maakte onderdeel uit van het Jaarinkomen over 2013. Over 2014 is de crisisheffing niet meer verschuldigd.

Onder "Pensioenopbouw" (IFRS: "Vergoeding na uitdiensttreding") wordt de door de werkgever betaalde pensioenpremie verstaan, na aftrek van de door de werknemer betaalde eigen bijdrage.

Onder "Lange termijn beloning" (IFRS: "Andere lange termijn personeelsbeloningen") wordt de over 2014 voorwaardelijk toegekende en later uit te keren variabele beloning verstaan. Er is over 2014 geen variabele beloning toegekend aan het topkader.

Onder "Beëindigingsvergoeding" (IFRS: "Ontslagvergoeding") wordt de vergoeding in het kader van de beëindiging van de arbeidsovereenkomst verstaan, inclusief eventuele beloning waarop in het kader van de beëindiging van de arbeidsovereenkomst recht bestaat, zonder dat daar een arbeidsprestatie tegenover staat.

Specificatie leningen topkader

in duizenden euro's	Openstaand per 31 december		Gemiddelde rentevoet ¹		Aflossingen		Verstrekkingsen	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Hypothecaire geldleningen	2.222	2.440	3,61%	3,51%	53	103	--	--

¹ De gemiddelde rentevoet is de betaalde rente als percentage van de gemiddelde openstaande restschuld van het betreffende jaar.

Bovenstaande tabel geeft een overzicht van de leningen die zijn verstrekt aan leden van het topkader en die op 31 december 2014 openstonden. Het betreft uitsluitend hypothecaire geldleningen, verstrekt onder de normale bedrijfsuitoefening en voorwaarden die ook gelden voor andere personeelsleden.

Het verschil tussen uitstaande schuld 2014 en 2013 wordt veroorzaakt door aflossingen in 2014 en door mutaties in het topkader.

Groepsmaatschappijen SNS Bank N.V.

Specificatie belangrijkste groepsmaatschappijen

	Vestigingsplaats	Aard van activiteiten	Aandeel in aandelen
ASN Bank N.V.	Den Haag	Bankactiviteiten	100%
SNS Securities N.V.	Amsterdam	Beleggingsonderneming	100%
RegioBank N.V.	Utrecht	Bankactiviteiten	100%

Overige kapitaalbelangen

Het overzicht als bedoeld in de artikelen 2:379 BW en 2:414 BW, is gedeponeerd bij het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Utrecht.

Geconsolideerde gestructureerde maatschappijen

De gestructureerde entiteiten waarover SNS Bank zeggenschap kan uitoefenen worden geconsolideerd. Activiteiten van SNS Bank met betrekking tot gestructureerde entiteiten worden hieronder in de volgende categorieën toegelicht.

- Securitatisatieprogramma
- Covered bond programma

Securitatisatieprogramma

SNS Bank heeft securitatisatieprogramma's opgezet om financiering te verkrijgen en om de liquiditeit te verbeteren. Binnen het programma verkoopt SNS Bank de door haar verstrekte hypothecaire vorderingen aan een gestructureerde entiteit (Special Purpose Vehicle). De SPV geeft effecten uit die als beleenbaar onderpand voor de Europese Centrale Bank zijn. In de meeste programma's werkt SNS Bank als investeerder van de gesecuritiseerde effecten. De SPV's worden opgericht ten behoeve van SNS Bank en er is beperkte overdracht van risico's en voordelen. Hierdoor blijft SNS Bank de SPV's consolideren.

Specificatie securitisaties

in miljoenen euro's	2014	2013
Hermes	4.781	5.960
Pearl	2.515	2.686
Lowland	6.893	7.510
Holland Homes	1.107	1.220
Totaal	15.296	17.376

SNS Bank heeft verschillende securitisaties opgericht welke op 31 december 2014 € 15,3 miljard (2013: 17,4 miljard) hebben uitstaan. SNS Bank heeft € 9,0 miljard (2013: € 10,6 miljard) op eigen boek.

Covered bond programma

Onder dit programma heeft SNS Bank obligaties uitgegeven. De betaling van rente en hoofdsom wordt gegarandeerd door een gestructureerde entiteit, SNS Covered Bond Company BV (CBC). Om CBC zijn garantie te kunnen laten vervullen, heeft SNS Bank door haar verstrekte Nederlandse hypothecaire leningen juridisch overgedragen aan CBC.

Tevens biedt SNS Bank bescherming tegen verslechtering van de hypothecaire leningen. CBC wordt volledig mee geconsolideerd door SNS Bank.

23 Gebeurtenissen na balansdatum

Verkoop REAAL N.V. en voorgenomen overdracht SNS Bank N.V.

Op 16 februari 2015 maakte SNS REAAL N.V. bekend dat zij een overeenkomst voor de verkoop van REAAL N.V. heeft getekend met Anbang Group Holdings Co. Ltd., een volledige dochter van Anbang Insurance Group Co. Ltd. (Anbang), een toonaangevende Chinese verzekeringsmaatschappij.

Op grond van de overeenkomst verwerft Anbang 100% van de aandelen van REAAL N.V. tegen betaling van € 150 miljoen. Dit bedrag kan wijzigen als gevolg van mutaties in het IFRS eigen vermogen van REAAL N.V. tussen 31 december 2014 en 30 juni 2015, de verwachte effectieve verkoopdatum. Als onderdeel van de overeenkomst zal een intragroepslening van SNS Bank N.V. aan REAAL N.V. van € 250 miljoen volledig worden terugbetaald.

De afronding van de verkoop van REAAL N.V. aan Anbang is voorwaardelijk aan goedkeuring door toezichthouders in Nederland en China. Ook is een voorwaarde dat het IFRS eigen vermogen van REAAL N.V. tussen 31 december 2014 en 30 juni 2015 niet tot onder vastgestelde grenzen daalt. Op het moment van opmaken van deze jaarrekening is er geen reden om te veronderstellen dat aan de voorwaarden van de verkoop niet zal worden voldaan. Volledige zekerheid over afronding van de transactie bestaat op dit moment echter niet.

Op basis van de boekwaarde van REAAL N.V. per 31 december 2014 zal de transactie in 2015 in een boekverlies van € 1.659 miljoen voor SNS REAAL N.V. resulteren.

Op basis van de CRR/CRD IV-regelgeving is SNS REAAL N.V., als gemengde financiële holding, onderdeel van de prudentiële consolidatiekring van SNS Bank N.V. Als gevolg daarvan is SNS Bank N.V. verplicht haar kapitaalpositie, op basis van de kapitaalpositie van SNS REAAL N.V. en haar geassocieerde deelnemingen, te rapporteren. De ontwikkelingen ten aanzien van REAAL N.V. en SNS REAAL N.V. hebben daardoor invloed hebben op de kapitaalpositie en -ratio's van SNS Bank N.V. prudentieel geconsolideerd. De daaraan verbonden onzekerheid kan een negatieve invloed hebben op het vermogen van SNS Bank om haar financiële positie verder te versterken en diversificeren via de uitgifte van leningen op de kapitaalmarkt met het oog op toekomstige regelgeving

Daarom zal in overleg met de Nederlandse Staat SNS Bank, kort na de afronding van de verkoop van REAAL N.V., vanuit SNS REAAL N.V. rechtstreeks in eigendom komen van de Nederlandse Staat. De Nederlandse Staat zal SNS Bank N.V. van SNS REAAL N.V. kopen tegen marktwaarde. De overdracht van SNS Bank N.V. vereist goedkeuring van de Europese Centrale Bank en kan leiden tot een boekverlies voor SNS REAAL N.V.

Na de overdracht van SNS Bank N.V. zullen het toetsingskapitaal en de kapitaalratio's uitsluitend stand-alone worden beoordeeld.

Bij de nationalisatie heeft de Staat aan SNS REAAL N.V. een overbruggingslening verstrekt van € 1,1 miljard. Deze overbruggingslening zal worden verrekend met het verkoopbedrag dat wordt ontvangen voor SNS Bank N.V. Het resterende bedrag zal door SNS REAAL N.V. als vordering op de Nederlandse Staat worden opgenomen en zal al naargelang de liquiditeitsbehoefte van SNS REAAL N.V. worden verrekend totdat SNS REAAL N.V. wordt ontmanteld.

Indien de verkoop van REAAL N.V. geen doorgang vindt zal SNS Bank N.V. als gevolg van de hierdoor ontstane onzekerheid belemmeringen ondervinden, onder andere in de noodzakelijke verdere versterking en diversificatie van haar kapitaalpositie. Het management van SNS REAAL N.V. zal, in nauwe samenwerking met de Nederlandse Staat, overwegen welke maatregelen in dit geval getroffen moeten worden om SNS Bank N.V. te beschermen tegen hieruit voortvloeiende negatieve gevolgen, inclusief een eventuele overdracht van SNS Bank N.V. aan de Nederlandse Staat.

De te nemen maatregelen kunnen een materiële negatieve impact hebben op de financiële positie van SNS REAAL N.V. en op de kapitalisatie van SNS Bank op prudentieel geconsolideerd niveau waarin SNS REAAL wordt meegeconsolideerd. Tevens kan dit van invloed zijn op de waardering van vorderingen van SNS Bank op SNS REAAL N.V. en REAAL N.V., waaronder een door SNS Bank N.V. verstrekte lening aan REAAL N.V. van € 250 miljoen.

Op het moment van de overeenkomst inzake de verkoop van REAAL N.V. (14 februari jl.) dient SNS REAAL N.V. een verwacht verlies te verantwoorden van € 1.659 miljoen ten opzichte van de boekwaarde van REAAL N.V. per 31 december 2014. Dit leidt tot een verslechtering van de Tier 1-kernkapitaalratio (en de total capital ratio) op prudentieel geconsolideerd niveau van 15,6% tot 12,6% (volledig ingefaseerd: van 15,3% tot 12,1%).

Zie ook paragraaf 4.5.3. voor verdere toelichting op ondermeer het pro forma effect van de verkooptransactie op de kapitaalpositie van SNS Bank.

Werkgeverschap

Per 1 januari 2015 is voor bijna alle medewerkers het juridisch werkgeverschap gewijzigd van SNS REAAL N.V. naar SNS Bank N.V. of REAAL N.V. Dit is tot stand gekomen zonder gevolgen voor de arbeidsvoorwaarden van de medewerkers. De werkingssfeer van de cao, de personeelsgids, de pensioenregeling en het sociaal plan is uitgebreid naar de juridische entiteiten SNS Bank N.V. en REAAL N.V.

De pensioenrechten van het grootste deel van de medewerkers van SNS Bank N.V. en REAAL N.V., waaronder de opbouw van alle nieuwe pensioenrechten van actieve medewerkers, zijn ondergebracht in de toegezegde bijdrageregeling bij de zelfstandige Stichting Pensioenfonds SNS REAAL N.V.

Een klein deel van de pensioenrechten is aan te merken als toegezegde pensioenregelingen. Deze rechten zijn in het verleden door medewerkers opgebouwd en vloeien voort uit de bij acquisities overgenomen pensioenregelingen. Voor deze rechten werd tot en met 31 december 2014 een voorziening voor personeelsverplichtingen conform IAS 19 in de balans van SNS REAAL N.V. opgenomen. Begin 2015 zijn de verplichtingen als gevolg van de overgang van het juridisch werkgeverschap overgegaan op SNS Bank N.V. en REAAL N.V. voor zover de medewerkers daar in dienst zijn gekomen. Voor zover het medewerkers betreft die inmiddels uit dienst zijn gegaan en dus niet in de splitsing van het juridisch werkgeverschap zijn betrokken, zijn de verplichtingen bij SNS REAAL N.V. gebleven. De verplichtingen van SNS REAAL N.V. en SNS Bank N.V. inclusief bijbehorende belastinglatenties zullen uit efficiency overwegingen na verkregen goedkeuring naar verwachting in het eerste halfjaar 2015 tegen reële waarde worden overgedragen aan REAAL N.V.

Onder overige personeelsverplichtingen zijn voorzieningen voor personeelskortingen aan gepensioneerden op eigen producten opgenomen. De voorziening inclusief bijbehorende belastinglatenties op de balans van SNS REAAL N.V. zal in het eerste halfjaar 2015 worden verdeeld naar SNS Bank N.V. en REAAL N.V.

24 Rentemarge

Specificatie rentemarge

in miljoenen euro's	2014	2013
Rentebaten	2.081	2.230
Rentelasten	1.057	1.273
Rentemarge	1.024	957

Onder rentebaten zijn opgenomen de opbrengsten uit de bankactiviteiten die voortvloeien uit het uitlenen van gelden en daarmee samenhangende transacties, alsmede hiermee verband houdende provisies en andere baten die het karakter hebben van rente.

Onder rentelasten zijn opgenomen de lasten uit de bankactiviteiten voortvloeiend uit het lenen van gelden en daarmee samenhangende transacties alsmede andere lasten die het karakter van rente hebben.

De rentebaten bestaat voor € 48 miljoen uit rente inkomsten op leningportefeuille waarover bijzondere waardeverminderingen zijn toegepast. Ook is onder de rentebaten en lasten het renteresultaat uit derivaten verantwoord, voor zover deze zijn afgesloten ter beperking van het renterisico op de afgedekte financiële instrumenten.

Specificatie rentebaten

in miljoenen euro's	2014	2013
Hypotheken	1.954	1.962
Overige vorderingen op klanten	104	104
Vorderingen op banken	16	137
Beleggingen	7	27
Totaal	2.081	2.230

Specificatie rentelasten

in miljoenen euro's	2014	2013
Schuldbewijzen	91	214
Achtergestelde schulden	2	11
Spaargelden	762	802
Overige schulden aan klanten	173	175
Schulden aan banken	26	71
Overig	3	--
Totaal	1.057	1.273

25 Nettoprovisie en beheervergoedingen

Onder deze post zijn opgenomen de vergoedingen uit hoofde van verrichtte dienstverlening, voor zover deze niet het karakter van rente hebben.

Specificatie nettoprovisie en beheervergoedingen

in miljoenen euro's	2014	2013
Inkomsten uit provisie en beheervergoedingen:		
Betalingsverkeer	36	33
Effectenbedrijf	6	7
Assurantiebeprijing	16	18
Beheervergoedingen	26	36
Advisering en bemiddeling	10	4
Overige activiteiten	1	5
Totaal inkomsten uit provisie en beheervergoedingen	95	103
Verschuldigde provisie en beheervergoedingen	34	41
Provisie franchise	17	12
Totaal	44	50

26 Resultaat uit beleggingen

Specificatie resultaat uit beleggingen

in miljoenen euro's	2014	2013
Reële waarde via de W&V	36	140
Voor verkoop beschikbaar	36	-94
Leningen en vorderingen	--	-8
Totaal	72	38

Verdeling resultaat uit beleggingen 2014

in miljoenen euro's	Reële waarde via winst- en verliesrekening				Totaal
	Handels-doeleinden	Aangewezen	Voor verkoop beschikbaar	Leningen en vorderingen	
Dividend	--	--	1	--	1
Rente	--	--	--	4	4
Gerealiseerde waardeveranderingen	1	-70	90	-4	17
Ongerealiseerde waardeveranderingen	--	105	-55	--	50
Totaal	1	35	36	--	72

Verdeling resultaat uit beleggingen 2013

in miljoenen euro's	Reële waarde via winst- en verliesrekening				Totaal
	Handels-doeleinden	Aangewezen	Voor verkoop beschikbaar	Leningen en vorderingen	
Dividend	--	--	1	--	1
Rente	--	--	--	-2	-2
Gerealiseerde waardeveranderingen	--	78	10	-6	82
Ongerealiseerde waardeveranderingen	--	62	-105	--	-43
Totaal	--	140	-94	-8	38

Onder het resultaat uit beleggingen is per saldo een positief valutakoersverschil opgenomen van € 4 miljoen (2013: € 2 miljoen negatief).

27 Resultaat financiële instrumenten

Specificatie resultaat financiële instrumenten

in miljoenen euro's	2014	2013
Marktwaaarde mutatie hedging instrumenten	15	288
Marktwaaarde mutatie afgedekte positie toe te rekenen aan afgedekte risico's	-23	-308
Marktwaaarde mutatie derivaten aangehouden voor fair value hedge accounting	-8	-20
Marktwaaarde mutatie derivaten aangehouden voor balansbeheer die niet in aanmerking komen voor hedge accounting	--	-1
Marktwaaarde mutatie derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden	-7	1
Marktwaaarde mutatie overige derivaten	16	--
Marktwaaarde mutatie overige financiële instrumenten	-50	--
Terugkoop schuldinstrumenten	3	--
Onteigening onderhandse leningen	--	12
Totaal	-46	-8

Onder het resultaat op financiële instrumenten is een negatief resultaat van € 82 miljoen (2013: € 117 miljoen) verantwoord in verband met de put-optie op het securitisatieprogramma's van de Holland Homes. De positieve marktwaardemutatie in 2014 van de daartegenover staande gesecuritiseerde hypotheek bedroeg € 78 miljoen. Dit resulteert in een negatief nettoresultaat € 4 miljoen.

28 Overige operationele opbrengsten

De overige operationele opbrengsten in 2014 bedragen € 5 miljoen (2013: € 6 miljoen).

29 Personeelskosten

Al het personeel is in dienst van SNS REAAL, de personeelskosten worden door SNS REAAL doorbelast aan SNS Bank.

Specificatie personeelskosten

in miljoenen euro's	2014	2013
Salaries	123	111
Pensioenkosten	20	21
Sociale lasten	19	17
Op aandelen gebaseerde beloningen	--	--
Overige personeelskosten	55	40
Totaal	217	189

Overige personeelskosten bestaan grotendeels uit kosten van tijdelijk ingehuurd personeel, het wagenpark, reiskosten en opleidingskosten. De leaseverplichtingen voor het wagenpark bedragen € 4 miljoen (2013: € 4 miljoen) en inhuur personeel € 39 miljoen (2013: € 19 miljoen).

Aantal fulltime-equivalenten (fte's)

in aantallen	2014	2013
Aantal medewerkers op basis van fte's	2.506	2.009

De governancestructuur van de groep is in 2014 gewijzigd, een deel van de stafmedewerkers van SNS REAAL is in de loop van 2014 overgegaan naar de bank. Per 1 januari 2015 hebben al deze medewerkers een nieuwe werkgever gekregen: SNS Bank N.V.

Onder de nieuwe regeling, van kracht vanaf 1 januari 2013, wordt een eventuele variabele beloning aan medewerkers van SNS REAAL en haar groepsentiteiten deels toegekend in phantom shares. De waarde-ontwikkeling van de phantom shares wordt gebaseerd op de ontwikkeling van het resultaat van SNS REAAL, eventueel geschoond voor incidentele baten of lasten. De waarde van de phantom shares wordt na afloop van de looptijd in geld uitgekeerd. In zowel 2014 als 2013 zijn geen phantom shares toegekend.

30 Overige operationele lasten

Specificatie overige operationele lasten

in miljoenen euro's	2014	2013
Huisvestingskosten	23	31
Automatiseringskosten	99	90
Kosten marketing en public relations	36	28
Kosten externe adviseurs	23	9
Overige kosten	76	158
Totaal	257	316

De overige kosten bestaan voor € 9 miljoen (2013: € 1 miljoen) uit kosten uit hoofde van leaseverplichtingen.

31 Bijzondere waardeverminderingen (terugnemingen)

Specificatie bijzondere waardeverminderingen (terugnemingen) per asset categorie

in miljoenen euro's	Waardeverminderingen		Terugnemingen		Totaal	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Via winst- en verliesrekening						
Vorderingen op klanten	278	290	72	76	206	214
Beleggingen	--	1	--	--	--	1
Materiële vaste activa	3	9	2	0	1	9
Immateriële vaste activa	67	--	--	--	67	--
Totaal via winst- en verliesrekening	348	300	74	76	274	224
Via eigen vermogen						
Beleggingen	1	1	--	--	1	1
Totaal via eigen vermogen	1	1	--	--	1	1

In 2014 is een waardevermindering van € 67 miljoen (2013: nihil) opgenomen betreffende de goodwill op RegioBank. Zie voor meer details toelichting 7 immateriële vaste activa.

32 Overige lasten

Onder de overige lasten is een bedrag van € 76 miljoen opgenomen dat betrekking heeft op een eenmalige banken heffing uit hoofde van de "Tijdelijke wet resolutieheffing 2014". Het resterende bedrag van € 7 miljoen (2013: € 8 miljoen) betreft de bankenbelasting die vanaf 2012 wordt geheven bij bancaire instellingen die in Nederland actief zijn.

33 Belastingen

Specificatie belastingen

in miljoenen euro's	2014	2013
Verslagjaar	13	394
Correcties voorgaande jaren	--	8
Verschuldigde winstbelasting	13	402
Ontstaan en afwikkeling tijdelijke verschillen	87	-297
Uitgestelde belasting	87	-297
Totaal	100	105

Aansluiting tussen het nominale en effectieve belastingpercentage

in miljoenen euro's	2014	2013
Nominaal belastingpercentage	25,0%	25,0%
Resultaat voor belasting	251	289
Nominaal belastingbedrag	63	72
Vrijstellingen	20	25
Correcties voorgaande jaren (inclusief vrijval belastingvoorziening)	--	8
Permanente verschillen	17	--
Totaal	100	105
Effectief belastingpercentage	40,0%	36,5%

Onder permanente verschillen heeft € 17 miljoen betrekking op de afwaardering van de goodwill van RegioBank.

Utrecht, 15 April 2015

Raad van commissarissen

J.J. Nooitgedagt (voorzitter)
C.M. Insinger
M.R. Milz
J.A. Nijhuis
J.A. Nijssen
J.C.M. van Rutte
L.J. Wijngaarden

Directie

D.J. Okhuijsen (voorzitter)
A.T.J. van Melick
V.A. Baas
R.G.J. Langezaal
M. Wissels

Enkelvoudige jaarrekening

Enkelvoudige balans

Voor resultaatverdeling en in miljoenen euro's	Toelichting	31-12-2014	31-12-2013
Activa			
Kas en kasequivalenten		1.106	4.683
Vorderingen op banken	1	2.605	6.063
Vorderingen op klanten	2	33.530	33.600
Derivaten		2.702	2.484
Beleggingen	3	2.546	1.778
Geassocieerde deelnemingen	4	863	580
Vorderingen op groepsmaatschappijen	5	3.343	3.518
Materiële vaste activa	6	71	34
Immateriële vaste activa	7	6	78
Uitgestelde belastingvorderingen		446	502
Vennootschapsbelasting		108	207
Overige activa		586	395
Totaal activa		47.912	53.922
Passiva			
Spaargelden	8	15.421	14.330
Overige schulden aan klanten	8	7.297	7.647
Schulden aan klanten		22.718	21.977
Schulden aan banken	9	2.099	7.451
Schuldbewijzen		5.047	9.722
Derivaten		2.589	1.947
Uitgestelde belastingverplichtingen		220	177
Overige verplichtingen	10	12.181	9.962
Overige voorzieningen	11	55	64
Achtergestelde schulden		40	40
Totaal schulden		44.949	51.340
Aandelenkapitaal	12	381	381
Agioreserve	12	3.787	3.787
Cashflow hedgereserve	12	79	48
Reële waarderreserve	12	-138	-118
Wettelijke reserve deelnemingen	12	239	25
Overige reserves	12	-1.536	-189
Onverdeeld resultaat	12	151	-1.352
Totaal eigen vermogen		2.963	2.582
Totaal passiva		47.912	53.922

Enkelvoudige winst- en verliesrekening

in miljoenen euro's	2014	2013
Resultaat groepsmaatschappijen na belasting	465	-280
Overige resultaten na belasting	-314	-1.072
Nettoresultaat	151	-1.352

Grondslagen voor de enkelvoudige jaarrekening

SNS Bank N.V. stelt de enkelvoudige jaarrekening op in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van artikel 2:402 BW. Op basis hiervan wordt in de winst- en verliesrekening slechts het resultaat uit deelnemingen na aftrek van de belastingen daarover als afzonderlijke post vermeld. Hierbij is gebruik gemaakt van de door artikel 2:362 lid 8 BW geboden mogelijkheid om in de enkelvoudige jaarrekening de grondslagen van waardering en resultaatbepaling toe te passen die in de geconsolideerde jaarrekening worden gehanteerd. Voor een beschrijving van deze grondslagen wordt verwezen naar de toelichting op de Grondslagen voor de geconsolideerde jaarrekening.

Voor zover posten in de enkelvoudige balans niet zijn toegelicht, wordt verwezen naar de Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening.

Het overzicht als bedoeld in de artikelen 2:379 BW en 2:414 BW, is gedeponeerd bij het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Utrecht.

Deelnemingen in groepsmaatschappijen zijn vennootschappen of andere entiteiten waarvan SNS Bank N.V. direct of indirect het financiële en operationele beleid kan bepalen, en waar SNS Bank N.V. zeggenschap heeft. De deelnemingen in groepsmaatschappijen worden gewaardeerd volgens de netto vermogenswaarde.

Wijzigingen in de balanswaarde bij deelnemingen in groepsmaatschappijen als gevolg van mutaties in de herwaarderings-, cashflow- of reële waarde reserve van de deelnemingen worden in de wettelijke reserve deelnemingen verantwoord, welke is begrepen in het eigen vermogen.

De wettelijke reserve voor de in de balans geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling van software van de deelnemingen worden verantwoord onder wettelijke reserve deelnemingen.

Wijzigingen in de balanswaarde uit hoofde van overeenkomstig de grondslagen van SNS Bank N.V. verantwoorde resultaten van de deelnemingen worden in de winst- en verliesrekening verantwoord. De voor uitkering beschikbare reserves van de deelnemingen zijn opgenomen onder de overige reserves.

Vorderingen op en schulden aan groepsmaatschappijen betreffen intragroep saldi, welke worden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs.

Onder kas en kasequivalenten zijn begrepen de direct en niet-direct opeisbare tegoeden bij De Nederlandsche Bank (DNB) en vorderingen van de bankactiviteiten op kredietinstellingen met een resterende looptijd korter dan één maand.

Toelichting enkelvoudige jaarrekening

1 Vorderingen op banken

Specificatie vorderingen op banken

in miljoenen euro's	2014	2013
Verdeling naar resterende looptijd:		
Direct opeisbaar	2.605	1.575
Niet direct opeisbaar:		
> 1 maand < 3 maanden	--	423
> 3 maanden < 1 jaar	--	4.065
> 1 jaar < 5 jaar	--	--
> 5 jaar	--	--
Totaal	2.605	6.063

2 Vorderingen op klanten

Specificatie vorderingen op klanten

in miljoenen euro's	2014	2013
Verdeling naar resterende looptijd:		
Direct opeisbaar	3.488	2.338
Niet direct opeisbaar:		
> 1 maand < 3 maanden	288	565
> 3 maanden < 1 jaar	23	27
> 1 jaar < 5 jaar	465	444
> 5 jaar	29.266	30.226
Totaal	33.530	33.600

Onder de vorderingen op klanten zijn inbegrepen de obligaties van Hermes, Pearl en Lowlands die niet bij externe partijen zijn geplaatst voor een bedrag van € 7,9 miljard (2013: € 9,3 miljard). Deze obligaties zijn opgenomen onder de categorie > 5 jaar.

3 Beleggingen

Specificatie beleggingen

in miljoenen euro's	2014	2013
Reële waarde via winst- en verliesrekening	817	540
Beleggingen voor verkoop beschikbaar	1.729	1.238
Totaal	2.546	1.778

Verloop beleggingen

	Reële waarde via W&V		Voor verkoop beschikbaar		Totaal	
in miljoenen euro's	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Balanswaarde begin van het jaar	540	692	1.238	1.141	1.778	1.833
Aankopen	--	--	1.281	658	1.281	658
Verkopen	--	--	-968	-576	-968	-576
Amortisatie/disagio	--	--	-6	-5	-6	-5
Herwaarderingen	-5	4	181	19	176	23
Mutatie handelsportefeuille	282	-151	3	1	285	-150
Overige	--	-5	--	--	--	-5
Balanswaarde eind van het jaar	817	540	1.729	1.238	2.546	1.778

4 Deelnemingen in groepsmaatschappijen

Verloop deelnemingen in groepsmaatschappijen

in miljoenen euro's	2014	2013
Balanswaarde begin van het jaar	580	272
Kapitaalstorting	--	1.961
Verkopen	--	-1.127
Herwaarderingen	217	-83
Resultaat	465	-280
Uitkeringen	-399	-163
Balanswaarde eind van het jaar	863	580

Onder de regel uitkeringen zijn opgenomen de uitgekeerde voorschotten op de uitgestelde verkoopprijs van de hypothecaire vorderingen door de SPV's. Voor zover het saldo van de ingehouden resultaten binnen deze SPV's uitkomen boven de contractueel minimaal aan te houden buffer-vereisten worden deze, vooruitlopend op de eindafrekening, tussentijds uitgekeerd.

5 Vorderingen op groepsmaatschappijen

Specificatie vorderingen op groepsmaatschappijen

in miljoenen euro's	2014	2013
Kas en kasequivalenten	1.273	1.319
Vorderingen op banken	164	220
Vorderingen op klanten	1.241	1.456
Overige activa	665	523
Totaal	3.343	3.518

Een deel van de vorderingen op klanten betreft € 1,1 miljard (2013: € 1,4 miljard) door SNS Bank N.V. teruggekochte obligaties van Hermes.

6 Materiële vaste activa

Specificatie materiële vaste activa

in miljoenen euro's	2014	2013
Terreinen en gebouwen in eigen gebruik	11	15
Informatieverwerkende apparatuur	14	--
Overige materiële vaste activa	46	19
Totaal	71	34

Verloop materiële vaste activa 2014

in miljoenen euro's	Terreinen en gebouwen	Informatie-verwerkende apparatuur	Overige materiële vaste activa	Totaal
Cumulatieve aanschaffingswaarden	33	30	78	141
Cumulatieve herwaarderingen	-3	--	--	-3
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	-19	-16	-32	-67
Balanswaarde eind van het jaar	11	14	46	71
Balanswaarde begin van het jaar	15	--	19	34
Herclassificaties	3	--	-3	--
Herwaarderingen	3	--	--	3
Investeringsen	--	1	18	19
Desinvesteringen	-7	--	--	-7
Buitengebruikstellingen	--	--	-3	-3
Afschrijvingen	--	-1	-7	-8
Bijzondere waardeverminderingen	-3	--	--	-3
Terugnemingen bijzondere waardeverminderingen	--	--	2	2
Wijziging groepsstructuur	--	14	20	34
Balanswaarde eind van het jaar	11	14	46	71

Verloop materiële vaste activa 2013

in miljoenen euro's	Terreinen en gebouwen	Informatie-verwerkende apparatuur	Overige materiële vaste activa	Totaal
Cumulatieve aanschaffingswaarden	38	4	42	84
Cumulatieve herwaarderingen	-3	--	--	-3
Cumulatieve afschrijving en bijzondere waardeverminderingen	-20	-4	-23	-47
Balanswaarde eind van het jaar	15	--	19	34
Balanswaarde begin van het jaar	24	1	24	49
Herclassificaties	-1	--	1	--
Herwaarderingen	1	--	--	1
Investeringsen	--	--	2	2
Desinvesteringen	-4	--	--	-4
Buitengebruikstellingen	--	--	--	--
Afschrijvingen	--	-1	-4	-5
Terugnemingen bijzondere waardeverminderingen	--	--	--	--
Bijzondere waardeverminderingen	-5	--	-4	-9
Balanswaarde eind van het jaar	15	--	19	34

7 Immateriële vaste activa

Specificatie immateriële vaste activa

in miljoenen euro's	2014	2013
Goodwill	--	67
Software	6	11
Totaal	6	78

Verloop immateriële vaste activa

in miljoenen euro's	Goodwill		Software		Totaal	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Cumulatieve aanschaffingswaarden	67	69	23	36	90	105
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	-67	-2	-17	-25	-84	-27
Balanswaarde eind van het jaar	--	67	6	11	6	78
Balanswaarde begin van het jaar	67	67	11	16	78	83
Geactiveerde kosten	--	--	1	--	1	--
Investerings	--	--	--	3	--	3
Afschrijvingen	--	--	-6	-8	-6	-8
Bijzondere waardeverminderingen	-67	--	--	--	-67	--
Balanswaarde eind van het jaar	--	67	6	11	6	78

De goodwill van de kasstroomgenererende eenheid RegioBank is in 2014 volledig afgewaardeerd (€ 67 miljoen). De afwaardering van de goodwill is het gevolg van dalende marges op spaargeld en nieuwe wettelijke eisen die een negatieve invloed hebben op de kasstromen. Deze nieuwe wettelijke eisen zijn de invoering van een ex-ante Europees depositogarantiestelsel per 1 juli 2015, de resolutieheffing van de Europese Centrale Bank per 1 januari 2015 en de verwachte 4% leverage ratio die vanaf 2018 van toepassing is. In 2013 werd het excess capital nog berekend op basis van risicogewogen kapitaal, in 2014 is dit berekend op basis van de leverage ratio.

8 Schulden aan klanten

Specificatie overige schulden aan klanten

in miljoenen euro's	2014	2013
Spaargelden	15.421	14.330
Overige schulden aan klanten	7.297	7.647
Totaal	22.718	21.977

Looptijd schulden aan klanten

in miljoenen euro's	2014	2013
Verdeling naar resterende looptijd:		
Direct opeisbaar	17.162	16.251
Niet direct opeisbaar:		
> 1 maand < 3 maanden	74	46
> 3 maanden < 1 jaar	605	426
> 1 jaar < 5 jaar	1.555	1.897
> 5 jaar	3.322	3.357
Totaal	22.718	21.977

9 Schulden aan banken

Looptijd schulden aan banken

in miljoenen euro's	2014	2013
Verdeling naar resterende looptijd:		
Direct opeisbaar	581	698
Niet direct opeisbaar:		
> 1 maand < 3 maanden	487	142
> 3 maanden < 1 jaar	515	80
> 1 jaar < 5 jaar	478	6.495
> 5 jaar	38	36
Totaal	2.099	7.451

10 Overige verplichtingen

Specificatie overige verplichtingen

in miljoenen euro's	2014	2013
Schulden aan groepsmaatschappijen	10.415	8.934
Overige	1.766	1.028
Totaal	12.181	9.962

Specificatie schulden aan groepsmaatschappijen

in miljoenen euro's	2014	2013
Schulden aan banken	2.857	2.629
Rekening courant groepsmaatschappijen	7.558	6.305
Totaal	10.415	8.934

11 Overige voorzieningen

Specificatie overige voorzieningen

in miljoenen euro's	2014	2013
Reorganisatievoorziening	15	26
Overige voorzieningen	40	38
Totaal	55	64

12 Eigen vermogen

Overzicht mutaties eigen vermogen 2014

in miljoenen euro's	Geplaatst kapitaal	Agio- reserve	Cashflow hedge- reserve	Reële- waarde reserve	Wettelijke reserve deel- nemingen	Overige reserves	Onverdeeld resultaat	Totaal eigen vermogen
Stand per 1 januari 2014	381	3.787	48	-118	25	-189	-1.352	2.582
Overboeking nettoresultaat 2013	--	--	--	--	--	-1.352	1.352	--
Ongerealiseerde herwaarderingen	--	--	31	23	243	--	--	297
Realisatie van herwaarderingen via winst- en verliesrekening	--	--	--	-42	-25	--	--	-67
Overige mutaties	--	--	--	--	-4	5	--	1
Bijzondere waardeverminderingen	--	--	--	-1	--	--	--	-1
Kapitaalstorting	--	--	--	--	--	--	--	--
Transacties met aandeelhouder	--	--	--	--	--	--	--	--
Rechtstreekse mutaties in eigen vermogen	--	--	31	-20	214	5	--	230
Nettoresultaat 2014	--	--	--	--	--	--	151	151
Totaalresultaat 2014	--	--	31	-20	214	5	151	381
Totaal mutaties eigen vermogen 2014	--	--	31	-20	214	-1.347	1.503	381
Stand per 31 december 2014	381	3.787	79	-138	239	-1.536	151	2.963

Overzicht mutaties eigen vermogen 2013

in miljoenen euro's	Geplaatst kapitaal	Agio- reserve	Cashflow hedge- reserve	Reële- waarde reserve	Wettelijke reserve deel- nemingen	Overige reserves	Onverdeeld resultaat	Totaal eigen vermogen
Stand per 1 januari 2013	381	1.186	68	-215	88	542	-719	1.337
Overboeking nettoresultaat 2012	--	--	--	--	--	-719	719	--
Ongerealiseerde herwaarderingen	--	--	-20	96	-73	--	--	3
Realisatie van herwaarderingen via winst- en verliesrekening	--	--	--	--	-8	--	--	-8
Overige mutaties	--	--	--	--	18	-12	--	--
Bijzondere waardeverminderingen	--	--	--	1	--	--	--	1
Kapitaalstorting	--	1.900	--	--	--	--	--	1.900
Transacties met aandeelhouder	--	701	--	--	--	--	--	701
Rechtstreekse mutaties in eigen vermogen	--	2.601	-20	97	-63	-12	--	2.597
Nettoresultaat 2013	--	--	--	--	--	--	-1.352	-1.352
Totaalresultaat 2013	--	2.601	-20	97	-63	-12	-1.352	1.245
Totaal mutaties eigen vermogen 2013	--	2.601	-20	97	-63	-731	-633	1.245
Stand per 31 december 2013	381	3.787	48	-118	25	-189	-1.352	2.582

Geplaatst kapitaal

Het geplaatste kapitaal is volgestort en bestaat uit alleen gewone aandelen. De nominale waarde van de gewone aandelen is € 453,79.

In aantallen	2014	2013
Aandelen begin van het jaar	840.008	840.008
Uitgifte van aandelen	--	--
Totaal eind van het jaar	840.008	840.008

13 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

SNS Bank N.V. heeft garanties gesteld in de zin van artikel 2:403 BW voor SNS Securities N.V., ASN Bank N.V., RegioBank N.V. en Pettelaar Effectenbewaarbedrijf N.V. SNS REAAL N.V. heeft haar garantie zoals bedoeld in artikel 2:403 BW voor SNS Bank N.V. ingetrokken. SNS REAAL N.V. heeft nog wel garanties gesteld voor verschillende deelnemingen van SNS Bank N.V.; SNS Beheer B.V. en Holland Woningfinanciering N.V.

Zie voor meer informatie over de overige niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen, toelichting 19 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen van de geconsolideerde jaarrekening.

14 Verbonden partijen

Posities en transacties tussen SNS Bank N.V. en deelnemingen

	RegioBank		SNS Securities		ASN		Overige		Totaal	
in € miljoenen	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Vorderingen	80	3	257	224	58	10	2.948	3.281	3.343	3.518
Schulden	9.011	8.309	581	133	741	326	82	166	10.415	8.934
Ontvangen opbrengsten	--	--	1	--	33	--	96	202	130	202
Betaalde kosten	124	122	1	1	142	135		161	267	419

Zie voor meer informatie over de verbonden partijen [toelichting 22 Verbonden partijen](#) van de geconsolideerde jaarrekening.

15 Accountantskosten

Specificatie accountantskosten

	KPMG Accountants N.V.	Overige KPMG Nederland	Totaal
in duizenden euro's, exclusief van toepassing zijnde btw	2014	2014	2014
Onderzoek van de jaarrekening, waaronder de controle van de statutaire jaarrekeningen en overige statutaire controles van dochtervennootschappen en andere geconsolideerde maatschappijen	859	--	859
Andere controlediensten	430		430
Adviesdiensten op fiscaal terrein	--	15	15
Andere niet-controlediensten	--		--
Totaal	1.289	15	1.304

Voor de honoraria die betrekking hebbend op 2013 wordt, gebaseerd op het Burgerlijk Wetboek 2, artikel 382a, verwezen naar het gelijknamige overzicht in de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening 2013 van SNS REAAL. In dit overzicht zijn de honoraria, die ten laste van SNS Bank komen, verwerkt.

Utrecht, 15 April 2015

Raad van commissarissen

J.J. Nooitgedagt (voorzitter)

C.M. Insinger

M.R. Milz

J.A. Nijhuis

J.A. Nijssen

J.C.M. van Rutte

L.J. Wijngaarden

Directie

D.J. Okhuijsen (voorzitter)

A.T.J. van Melick

V.A. Baas

R.G.J. Langezaal

M. Wissels

Overige gegevens

Regeling inzake de winst- en verliesbestemming

Bepalingen van de statuten regeling inzake de winst- en verliesbestemming

Artikel 33

1. De winst staat ter vrije beschikking van de algemene vergadering.
2. De vennootschap kan aan de aandeelhouders en andere gerechtigden tot de voor uitkering vatbare winst slechts uitkeringen doen, voorzover haar eigen vermogen groter is dan het geplaatste kapitaal vermeerderd met de reserves die krachtens de wet moeten worden aangehouden.
3. Uitkering van winst geschiedt slechts na vaststelling van de jaarrekening, waaruit blijkt dat zij geoorloofd is.

Artikel 34

1. Dividenden worden betaalbaar gesteld binnen veertien dagen na vaststelling, tenzij de algemene vergadering daartoe op voorstel van de directie een andere datum bepaalt.
2. Dividenden die binnen vijf jaren, nadat zij opeisbaar zijn geworden, niet in ontvangst zijn genomen, vervallen aan de vennootschap.
3. Indien de algemene vergadering op voorstel van de directie zulks bepaalt, wordt een interimdividend uitgekeerd, daaronder begrepen een tussentijdse uitkering van reserves, mits met inachtneming van het bepaalde in artikel 2:105 lid 4 Burgelijk Wetboek.
4. Ten laste van de door de wet voorgeschreven reserves mag een tekort slechts worden gedelgd, voorzover de wet dat toestaat.

Winst- en verliesbestemming

De winst over boekjaar 2014 is toegevoegd aan de overige reserves.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: De Algemene Vergadering van Aandeelhouders van SNS Bank N.V.

Verklaring over de jaarrekening 2014

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2014 van SNS Bank N.V. ('de vennootschap' of 'SNS Bank') te Utrecht gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Naar ons oordeel:

- geeft de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van SNS Bank op 31 december 2014 en van het resultaat en de kasstromen over 2014, in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).
- geeft de enkelvoudige jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van SNS Bank op 31 december 2014 en van het resultaat over 2014 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde balans per 31 december 2014;
2. de volgende geconsolideerde overzichten over 2014: de winst-en-verliesrekening, het overzicht totaalresultaat voor de periode, het overzicht mutaties eigen vermogen en het kasstroomoverzicht; en
3. de toelichting met een overzicht van de relevante grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. de enkelvoudige balans per 31 december 2014;
2. de enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2014; en
3. de toelichting met een overzicht van de relevante grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van SNS Bank zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 30 miljoen. De materialiteit is gebaseerd op een percentage van de totale baten van SNS Bank (2,7%). Wij hebben voor totale baten als benchmark gekozen omdat deze goed aansluit bij de belangrijkste bedrijfsactiviteiten van SNS Bank en de daarmee samenhangende risico's op onjuistheden in de jaarrekening: kredietverlening en het aanbieden van betaal- en spaarproducten. Daarnaast wordt deze benchmark minder beïnvloed door eenmalige of volatiele posten, zoals bij de ook veel toegepaste benchmark winst voor belasting het geval is.

We hebben daarnaast deze materialiteit getoetst aan de benchmark eigen vermogen. SNS Bank acteert in een gereguleerde markt waarbij het niveau van het eigen vermogen moet voldoen aan minimale kapitaalseisen. Gerelateerd

aan het eigen vermogen van SNS Bank bedraagt de materialiteit 1% van de benchmark eigen vermogen. Wij houden tenslotte ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

De controle van groepsonderdelen is uitgevoerd met een materialiteit die gelijk is aan de door ons vastgesteld materialiteit voor SNS Bank. Omdat de controle van de groepsonderdelen door ons team is uitgevoerd zonder gebruik te maken van andere accountants is naar ons oordeel geen afslag op de door ons vastgestelde materialiteit voor groepsdoeleinden noodzakelijk.

Wij hebben aan de Raad van Commissarissen alle tijdens onze controle geconstateerde en niet gecorrigeerde afwijkingen boven EUR 1,5 miljoen gerapporteerd, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de groepscontrole

SNS Bank staat aan het hoofd van een groep van juridische entiteiten en operationele eenheden. Wij hebben onze controle primair gericht op die entiteiten en operationele eenheden die materieel zijn in het kader van de jaarrekening, bestaande uit SNS Bank N.V., ASN Bank N.V., Regio Bank N.V., SNS Financial Markets en de Service Centra Betalen en Sparen, Hypotheken, Zakelijk Beheer en Beleggen ('de groepsonderdelen'). De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de jaarrekening van SNS Bank. Voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening van SNS Bank hebben wij de aard en omvang van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen bepaald. Hierbij hebben we ook beoordeeld welke werkzaamheden verricht dienen te worden ten aanzien van entiteiten die op grond van materialiteit niet in onze scope zijn betrokken. Deze werkzaamheden bestaan bijvoorbeeld uit cijferanalyses en het verrichten van controlewerkzaamheden ten aanzien van specifieke jaarrekeningposten die naar onze professionele oordeelsvorming een verhoogd inherent risico op een materiële fout in zich bergen. Al onze controlewerkzaamheden zijn uitgevoerd door hetzelfde controleteam als het controleteam dat verantwoordelijk is voor de controle van SNS Bank N.V.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de Raad van Commissarissen en de directie van SNS Bank gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Ontvlechting van SNS Bank uit de SNS REAAL groep

Het jaarrekeningrisico – Op 19 december 2013 heeft SNS REAAL N.V. ('SNS REAAL') van de Europese Commissie goedkeuring verkregen voor het naar aanleiding van de nationalisatie ingediende herstructureringsplan. In dit plan is aangegeven dat de SNS REAAL groep wordt ontvlochten en dat het bank- en verzekeringsbedrijf worden verzelfstandigd. Voor een meer gedetailleerde beschrijving verwijzen wij naar noot 23 in de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening. Deze ontwikkelingen hebben consequenties voor onze controle van de jaarrekening van SNS Bank:

- De organisatorische verzelfstandiging heeft geleid tot veranderingen in de interne beheersing van SNS Bank. Het niet effectief functioneren van de interne beheersing kan leiden tot onjuistheden in de jaarrekening.
- De voorgenomen ontvlechting van SNS REAAL, in aanloop naar het verkoopklaar maken van de bank en verzekeringsonderdelen, leidt tot een aantal (complexe) transacties (met verbonden partijen) met een verhoogd inherent risico van een onjuiste verantwoording of toelichting in de jaarrekening.

Onze controleaanpak – In onze controleaanpak onderscheiden wij twee hoofdcomponenten:

- Wij hebben de gevolgen van de verzelfstandiging van SNS Bank voor de interne beheersing onderzocht voor zover relevant in het kader van de controle van de jaarrekening. Dit betreft bijvoorbeeld de overgang van Group Finance en Group Risk Management naar een financiële en risicomanagement functie op het niveau van SNS Bank. Wij hebben onze bevindingen daaromtrent gebruikt voor het bepalen en eventueel bijstellen van onze controleaanpak. Voor een beschrijving van de wijzigingen in de governance en de risicobeheerorganisatie verwijzen wij naar paragraaf 5.2 van het jaarverslag.

- Wij hebben specifieke controlewerkzaamheden uitgevoerd ten aanzien van de juiste verwerking van en toelichting op de in 2014 afgewikkelde financiële relaties tussen SNS Bank en SNS REAAL / REAAL N.V. ('VIVAT') alsmede ten aanzien van de per 31 december 2014 resterende financiële relaties. In dit kader hebben we tevens de volwaardigheid van vorderingen van SNS Bank op VIVAT en SNS REAAL en haar dochtermaatschappijen beoordeeld, inclusief de toereikendheid van de toelichting hierop.

Onze werkzaamheden hebben onder andere bestaan uit het inwinnen van inlichtingen bij het management en de Raad van Commissarissen, verificatie van de analyses van management en de in de toelichting opgenomen informatie aan de hand van onderliggende documentatie zoals kasstroomprojecties en scenario analyses ten aanzien van VIVAT.

Onze observaties – Wij hebben vastgesteld dat in de jaarrekening een adequate toelichting is opgenomen op de transacties met verbonden partijen (noot 22 in de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening), alsmede de wijzigingen in de governance en risicobeheerorganisatie (paragraaf 5.2 van het jaarverslag). Wij zijn daarnaast van mening dat de vorderingen op groepsmaatschappijen per 31 december 2014 volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen zijn gewaardeerd en dat de daarmee samenhangende kredietrisico's adequaat zijn toegelicht.

Effect van de verkoop van VIVAT op de geconsolideerde solvabiliteitspositie van SNS Bank

Het jaarrekeningrisico – Op 16 februari 2015 heeft SNS REAAL, in overleg met de Nederlandse Staat, bekend gemaakt dat het een verkoopovereenkomst heeft getekend om 100% van de aandelen van VIVAT te verkopen. Deze verkoop is aan bepaalde voorwaarden gebonden. SNS REAAL verwacht dat de verkoop van VIVAT zal leiden tot een boekverlies van EUR 1,7 miljard. Dit boekverlies heeft impact op de geconsolideerde solvabiliteitspositie van SNS Bank (*mixed financial holding / prudentiële consolidatie*). Wij verwijzen naar noot 23 in de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening en paragraaf 4.5.3 van het jaarverslag voor een toelichting op de verkooptransactie en de impact op de geconsolideerde solvabiliteitspositie.

De voorgenomen verkoop van VIVAT is een gebeurtenis na balansdatum met een materiële impact op de prudentieel geconsolideerde solvabiliteit van SNS Bank, omdat het verwachte boekverlies leidt tot een sterke daling van het toetsingsvermogen op prudentieel geconsolideerd niveau. Gezien het bijzondere karakter en de nog met de verkoop samenhangende onzekerheden is er sprake van een verhoogd inherent risico op een materiële fout in de toelichting hierop in de jaarrekening van SNS Bank.

Onze controleaanpak – Wij hebben specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de juiste toelichting, als gebeurtenis na balansdatum, van de impact van de verkoop van VIVAT op de geconsolideerde solvabiliteitspositie van SNS Bank. In dit kader hebben wij, aan de hand van de op 14 februari 2015 door SNS REAAL getekende overeenkomst met betrekking tot de verkoop van VIVAT, onderzocht of de impact daarvan op de geconsolideerde solvabiliteit van SNS Bank juist is berekend en opgenomen in de toelichting op de gebeurtenissen na balansdatum. Wij zijn hierbij nagegaan of de onzekerheden die verbonden zijn aan de verkoop van VIVAT en de gevolgen hiervan voor SNS Bank op een adequate wijze zijn toegelicht in de jaarrekening. Hiertoe hebben wij onder meer overleg gevoerd met de directie en de Raad van Commissarissen van SNS Bank en SNS REAAL alsmede met De Nederlandsche Bank (DNB). Tevens hebben wij kennis genomen van relevante correspondentie tussen SNS Bank en haar toezichthouders (Europese Centrale Bank en DNB)

Onze observaties – Wij zijn van mening dat impact van de verkoop van VIVAT op de geconsolideerde solvabiliteitspositie van SNS Bank adequaat is toegelicht als gebeurtenis na balansdatum. In deze toelichting wijst de directie van SNS Bank op een aantal met de verkoop samenhangende onzekerheden en de eventuele gevolgen als de verkoop niet zou doorgaan.

Schattingonzekerheid in de waardering van de portefeuille hypothecaire leningen

Het jaarrekeningrisico – SNS Bank heeft een portefeuille hypothecaire leningen van EUR 46,6 miljard op 31 december 2014. Zoals toegelicht op pagina 133 van de waarderingsgrondslagen wordt de overgrote meerderheid van deze hypotheek (EUR 44,4 miljard) gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs, verminderd met een voorziening voor eventuele oninbaarheid (EUR 326 miljoen). Deze voorziening wordt bepaald als er op balansdatum objectieve aanwijzingen zijn, zoals bijvoorbeeld het bestaan van een betalingsachterstand, dat niet alle contractueel overeengekomen kasstromen zullen worden ontvangen. Voor een volledige beschrijving van de voor hypothecaire kredieten gehanteerde

waarderingmethoden verwijzen wij naar de in de jaarrekening opgenomen waarderingsgrondslagen. Het niet tijdig onderkennen van objectieve aanwijzingen voor mogelijke oninbaarheid en/of onjuistheden in de schatting van de verwachte kasstromen voor posten die als impaired worden aangemerkt kan leiden tot onjuiste waardering van de portefeuille hypothecaire leningen in de jaarrekening. Wij hebben in dat kader geconstateerd dat SNS Bank is gestart met het implementeren van een aantal verbetermaatregelen op het gebied van datakwaliteit, het robuuster maken van het voorzieningenproces en het verder verfijnen van de gehanteerde modellen.

Gezien de relatieve omvang van de hypotheekportefeuille van SNS Bank (68% van het geconsolideerde balanstotaal) hebben wij de waardering van de kredietportefeuille als kernpunt voor onze controle aangemerkt.

Onze controleaanpak – Onze controleaanpak bestaat uit het testen van de effectiviteit van de interne beheersmaatregelen en uit gegevensgerichte controlewerkzaamheden.

Onze werkzaamheden met betrekking tot de interne beheersing hebben zich voornamelijk gericht op het beheer rondom de verstrekking van hypothecaire leningen, de juiste primaire registratie van lening- en onderpandgegevens in bronsystemen, het proces van het identificeren van betalingsachterstanden en de management respons daarop. Tevens hebben wij interne beheersingsmaatregelen getest van de interne onafhankelijke validatie van de door SNS Bank gehanteerde modellen voor de bepaling van de voorzieningen en de periodieke evaluatie van de in deze modellen gehanteerde modelparameters.

Aanvullend hebben wij gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Zo hebben wij onafhankelijk van de interne validatie door SNS Bank zelf, samen met onze eigen credit risk management specialisten, de toereikendheid van de gehanteerde modellen beoordeeld. Dit hebben wij gedaan door, aan de hand van de modeldocumentatie, te toetsen of de modellen adequaat zijn ontwikkeld. Daarnaast hebben we de backtesting resultaten van het model geanalyseerd. Tevens hebben wij de juistheid van de in de modellen gehanteerde gegevens met betrekking tot de hypotheekportefeuille per 31 december 2014 onderzocht door deze aan te sluiten op de achterliggende hypotheekadministraties. Tenslotte hebben wij diverse alternatieve analyses gemaakt van de omvang van de kredietvoorzieningen in relatie tot de ontwikkelingen in de onderliggende hypotheekportefeuille, met als doel de uitkomsten van het model te challengen en te verifiëren.

Tenslotte hebben we kennisgenomen van de bevindingen uit de door de Europese Centrale Bank uitgevoerde Asset Quality Review ('AQR'). Dit betreft in het bijzonder de bevinding ten aanzien van de zogenaamde Loss Identification Period (LIP) voor de particuliere hypotheek portefeuille. Deze LIP wordt toegepast om de voorziening voor gerealiseerde maar nog niet geïdentificeerde verliezen te bepalen. Naar aanleiding van de uitkomst van de AQR heeft SNS Bank de LIP voor de particuliere hypotheekportefeuille verlengd van een gemiddelde van 6 maanden naar 10 maanden. Dit heeft in 2014 geresulteerd in een dotatie van EUR 23 miljoen aan de kredietvoorziening. Wij hebben controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de historische gegevens en analyses van management die ten grondslag liggen aan deze schattingswijziging. Wij verwijzen naar de toelichting in paragraaf 5.4.1 van het jaarverslag.

Onze observaties – Wij zijn van mening dat de hypotheekportefeuille van SNS Bank volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen evenwichtig is gewaardeerd in de jaarrekening per 31 december 2014.

Schattingsonzekerheid in de waardering van de actieve belastinglatentie

Het jaarrekeningrisico – Per 31 december 2014 heeft SNS Bank een actieve belastinglatentie uit hoofde van voorwaartse verlies compensatie verantwoord van EUR 239 miljoen. Deze latentie hangt samen met de verliezen die zijn gerealiseerd door haar voormalige dochteronderneming SNS Property Finance B.V.

De inschatting van de realiseerbaarheid van deze voorwaarts compensabele verliezen is gebaseerd op de inschatting van management ten aanzien van de toekomstige fiscale winst van SNS REAAL (als hoofd van de fiscale eenheid waartoe SNS Bank behoort). Daarbij geldt in het bijzonder dat SNS Bank bij het in 2015 verbreken van de fiscale eenheid afhankelijk is van het, door middel van specifiek daarop gerichte transacties, versneld realiseren van in haar activa besloten stille reserves. Deze transacties moeten zijn afgerond voordat de fiscale eenheid SNS REAAL wordt verbroken. Wij verwijzen naar noot 8 in de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening.

Gezien het materiële belang en de onzekerheid gerelateerd aan het maken van schattingen ten aanzien van toekomstige fiscale winst is er een verhoogd inherent risico van een onjuiste waardering van de actieve belastinglatentie.

Onze controleaanpak – Wij hebben kennisgenomen van de door het management gemaakte inschatting van de verwachte fiscale winst die beschikbaar is voor de realisatie van compensabele verliezen, inclusief de consequenties van de verwachte verandering in de samenstelling van de fiscale eenheid.

Wij hebben de redelijkheid van management's inschatting van de verwachte fiscale winst beoordeeld door deze te toetsen aan hand van de onderliggende begrotingen. Ook hebben wij de aannames en veronderstellingen die zijn gehanteerd bij het bepalen van de verwachte fiscale winst getoetst aan de fiscale wet- en regelgeving, waarbij wij in het bijzonder aandacht hebben besteed aan de uit te voeren transacties om de in de balans aanwezige stille reserves versneld te realiseren en fiscale winst te genereren voordat de samenstelling van de fiscale eenheid wijzigt. In dat kader hebben we ook de gehanteerde modellen en input parameters die zijn gebruikt voor het bepalen van de in de activa besloten stille reserves getoetst. Tenslotte zijn wij nagegaan dat de inschatting van de realiseerbaarheid van de fiscaal compensabele verliezen juist is toegelicht in de jaarrekening. Fiscaal specialisten hebben hierbij deel uit gemaakt van ons controleteam.

Onze observaties – Wij hebben vastgesteld dat de directie van SNS Bank de met de realisatie van de latente belastingvordering uit hoofde van verliescompensatie samenhangende onzekerheden heeft onderkend en betrokken in haar oordeelsvorming over de waardering. In overeenstemming met de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen zijn de waardering en onzekerheden toegelicht in noot 8 in de geconsolideerde jaarrekening.

Verantwoordelijkheden van de directie en de Raad van Commissarissen voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW en voor het opstellen van het jaarverslag in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening. De Raad van Commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraude ontdekken.

Een volledige beschrijving van onze verantwoordelijkheden is beschikbaar op: www.nba.nl/standaardteksten-controleverklaring.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Verklaring betreffende het jaarverslag en de overige gegevens

Wij vermelden op basis van de wettelijke verplichtingen onder Titel 9 Boek 2 BW (betreffende onze verantwoordelijkheid om te rapporteren over het jaarverslag en de overige gegevens):

- dat wij geen tekortkomingen hebben geconstateerd naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de door Titel 9 Boek 2 BW vereiste overige gegevens zijn toegevoegd;
- dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Benoeming

Wij zijn voor aanvang van 2008 benoemd als externe accountant van SNS Bank en hebben sindsdien als zodanig gefunctioneerd. Onze benoeming als externe accountant van SNS Bank wordt jaarlijks herbevestigd. Zoals vereist door de wet zullen wij met ingang van het boekjaar 2016 niet meer als externe accountant van SNS Bank N.V. functioneren.

Amstelveen, 15 april 2015

KPMG Accountants N.V.

P.A.M. de Wit RA

Assurance-rapport van de onafhankelijke accountant

Aan de lezers van het Jaarverslag 2014 van SNS Bank N.V.

Wat is onze conclusie?

Wij hebben de informatie inzake Verantwoord Ondernemen, zoals opgenomen in hoofdstukken 1, 2 en 4 van het Jaarverslag, alsmede de bijlagen 'Stakeholderdialoog' en 'Overige VO prestatie-indicatoren' en gedefinieerd in bijlage 'Over dit verslag' op pagina's 207-210 (hierna: de VO-informatie) van SNS Bank N.V. (hierna SNS Bank) beoordeeld.

Uit onze werkzaamheden is niet gebleken dat de VO-informatie weergegeven in hoofdstukken 1, 2 en 4 van het Jaarverslag niet in alle van materieel zijnde aspecten is weergegeven in overeenstemming met de relevante onderdelen van de G4, zoals beschreven op pagina 207 van het Jaarverslag.

Wat was de basis voor onze conclusie?

We hebben onze opdracht uitgevoerd in overeenstemming met de Nederlandse Standaard 3810N "Assurance-opdrachten inzake maatschappelijke verslagen".

We verstrekken geen zekerheid bij de haalbaarheid van de doelstellingen, verwachtingen en ambities van SNS Bank.

Onze verantwoordelijkheden op grond van Standaard 3810N en de uitgevoerde werkzaamheden zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de VO informatie'.

Wij zijn onafhankelijk van SNS Bank zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen assurance-informatie voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie.

Welke punten waren het meest belangrijk in onze beoordeling?

In de kernpunten van onze beoordeling beschrijven we zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens de beoordeling van de VO-informatie. De kernpunten van onze beoordeling hebben wij met het Audit Committee gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze beoordelingswerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de beoordeling van de VO-informatie als geheel. Onze bevindingen over die kernpunten moeten niet als afzonderlijke conclusies over die kernpunten worden gezien.

Beoordelen van de materialiteitsanalyse door de Directie

- **Het risico** –De Directie van SNS Bank heeft op basis van verwachtingen van stakeholders en de strategie van de onderneming een analyse gemaakt van onderwerpen die zij ten aanzien van de VO-informatie van materieel belang acht voor de lezers van het Jaarverslag. Een dergelijke analyse is afhankelijk van het oordeel van de Directie en derhalve bestaat het risico, dat materiële onderwerpen niet in de VO-informatie is opgenomen.
- **Onze reactie** –Wij hebben het proces dat SNS Bank in 2014 heeft doorlopen om tot de materiële onderwerpen te komen, beoordeeld. In onze beoordeling hebben we ook resultaten van onze eigen media-analyse en vergelijking met andere banken meegenomen. De resultaten van onze beoordeling hebben we vervolgens geconfronteerd met de daadwerkelijk in het Jaarverslag opgenomen onderwerpen ten aanzien van de VO-informatie.
- **Onze observaties** –Wij hebben vastgesteld dat SNS Bank een voldoende solide proces heeft doorlopen om tot identificatie van materiële onderwerpen ten aanzien van de VO-informatie te komen. Wij hebben tevens vastgesteld, dat deze materiële onderwerpen ook daadwerkelijk in het Jaarverslag aan de orde zijn gekomen.

Rapporteren over de behaalde resultaten ten aanzien van VO

- **Het risico** –SNS Bank rapporteert haar voortgang ten aanzien van VO aan de hand van geselecteerde indicatoren. De selectie daarvan is afhankelijk van het oordeel van de Directie en daarmee subjectief van aard.

- **Onze reactie** –Wij hebben de selectie en definitie van indicatoren beoordeeld. Daarnaast hebben wij voor de gerapporteerde resultaten onderliggend bewijsmateriaal opgevraagd en dit vergeleken met de gerapporteerde resultaten. Tevens hebben we het gehele beeld dat de VO-informatie oproept beoordeeld teneinde te bepalen in hoeverre dit beeld mogelijk onjuist kan worden geïnterpreteerd.
- **Onze observaties** –Wij hebben vastgesteld dat de gepresenteerde resultaten in voldoende mate door onderliggend bewijsmateriaal worden ondersteund. Tevens stellen we vast dat de rapportage over de behaalde resultaten concreter wordt indien SNS Bank meer kwantitatieve indicatoren in haar rapportage zou opnemen. We nemen nu waar dat de behaalde resultaten vooral beschrijvend van aard zijn. In het kader van de herijkte strategie voor VO is SNS Bank gestart met de implementatie van meer concrete (kwantitatieve) prestatie-indicatoren.

Wat zijn de verantwoordelijkheden van het bestuur voor de VO-informatie?

SNS Bank hanteert de Sustainability Reporting Guidelines (G4) van de Global Reporting Initiative (GRI) voor het opstellen van haar Jaarverslag. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken van de VO-informatie zoals beschreven onder ‘Wat is onze conclusie?’ in overeenstemming met de relevante onderdelen van de G4, zoals beschreven op pagina 207 van het Jaarverslag. De VO-informatie in het Verslag moet worden beschouwd in samenhang met deze toelichting. Wij zijn van mening dat de rapportagecriteria toepasbaar zijn binnen de context van onze assurance-opdracht.

In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de VO-informatie mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Wat zijn onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de VO-informatie?

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van de assurance-opdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte assurance-informatie verkrijgen voor de door ons af te geven conclusie.

De werkzaamheden die worden verricht bij het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid zijn gericht op het vaststellen van de plausibiliteit van informatie en zijn geringer in diepgang dan de werkzaamheden die worden verricht bij het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid.

Wij hebben de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Het uitvoeren van een risico-analyse, waaronder een media-analyse, ter verdieping van ons inzicht in de relevante duurzaamheids- en sociale onderwerpen voor SNS Bank gedurende de rapportage periode.
- Het evalueren van de opzet en implementatie van de systemen en processen voor informatieverzameling en -verwerking voor de VO-informatie.
- Het evalueren van interne en externe documentatie, op basis van deelwaarnemingen, om vast te stellen of de VO-informatie voldoende is onderbouwd.
- Tevens stellen we, voor zover mogelijk, vast dat de duurzaamheidsinformatie in de overige delen van het Jaarverslag verenigbaar is met de VO-informatie

Amstelveen, 15 april 2015

KPMG Accountants N.V.

P.A.M. de Wit RA

7 Aanvullende informatie

Samenstelling Directie

Dick Okhuijsen, Chief Executive Officer

Dick Okhuijsen (1965) is Chief Executive Officer van SNS Bank N.V. In 2009 is hij toegetreden tot de Raad van Bestuur van SNS REAAL. Daarvoor werkte hij in diverse nationale en internationale functies bij ING en Nationale Nederlanden. In dienst van ING was Okhuijsen onder andere werkzaam als CEO in Japan, Tsjechië en Slowakije. Naast zijn werkzaamheden bij SNS Bank is hij bestuurslid van de Nederlandse Vereniging van Banken, vicevoorzitter van de Stichting Management Studies, voorzitter van de raad van toezicht van PPI Zwitserleven, voorzitter van de Stichting Geldinzicht en Ambassadeur van de Universiteit Twente.

Annemiek van Melick, Chief Financial Officer

Annemiek van Melick (1976) is Chief Financial Officer van SNS Bank N.V. In juli 2014 werd zij benoemd tot statutair CFO van SNS Bank. In 2008 is Annemiek van Melick in dienst getreden bij SNS REAAL allereerst in de functie van directeur corporate strategie en mergers & acquisitions van SNS REAAL. In 2012 werd zij benoemd tot Chief Financial & Risk Officer van SNS Bank. Van Melick heeft ruime ervaring in de financiële sector en werkte eerder onder meer voor Goldman Sachs in Londen. Zij is tevens lid van de Raad van Commissarissen van RegioBank N.V., ASN Bank N.V. en SNS Securities N.V.. Naast haar werkzaamheden bij SNS Bank is zij lid van de raad van toezicht van Radio Netherlands Worldwide en lid van de commissie toezichtzaken bij de Nederlandse Vereniging van Banken.

Martijn Wissels, Chief Risk Officer

Martijn Wissels (1958) is Chief Risk Officer en statutair lid van de Directie van SNS Bank N.V. sinds 1 juli 2014. In november 2013 werd hij aangesteld als directeur Group Risk Management van SNS REAAL, een functie die hij tot op heden nog steeds bekleedt. Wissels was eerder werkzaam voor Achmea als CFRO van Achmea Bank. Tevens was hij directeur Credit and Market Risk bij Fortis Bank Nederland en werkte hij in Singapore en New York voor Fortis en MeesPierson. Naast zijn werkzaamheden bij SNS Bank is hij lid van de Programma Adviesraad van de Nyenrode Commissarissencyclus.

Rob Langezaal, Chief Commercial Officer

Rob Langezaal (1958) is Chief Commercial Officer van SNS Bank N.V. Sinds de governanceverandering van SNS REAAL in 2014 maakt hij deel uit van de statutaire directie van SNS Bank N.V. Hij is verantwoordelijk voor de retail activiteiten van de merken ASN Bank, BLG Wonen, RegioBank, SNS en ZwitserlevenBank. In 2007 werd hij lid van de hoofddirectie van SNS Bank. Als directeur/bestuurder was hij verantwoordelijk voor de portefeuilles marketing, verkoop en productmanagement. Langezaal is tevens voorzitter van de Raad van Commissarissen ASN Bank N.V., RegioBank N.V. en SNS Beleggingsfondsen N.V. Voor zijn komst naar SNS Bank in 2007 werkte hij bij KPN. Naast zijn werkzaamheden bij SNS Bank is hij lid van de commissie consumentenzaken van de Nederlandse Vereniging van Banken en bestuurslid/penningmeester van stichting Weet Wat Je Besteedt.

Alexander Baas, Chief Operations Officer

Alexander Baas (1966) is Chief Operations Officer van SNS Bank N.V. Sinds juli 2014 is hij statutair lid van de directie met als aandachtsgebied de service centers voor betalen, sparen, hypotheken, beleggen en zakelijk beheer. Eveneens is hij verantwoordelijk voor IT & Change en het facilitair bedrijf. In 2005 werd hij aangesteld als CIO van SNS Bank. Daarvoor werkte hij in verschillende IT-functies bij SNS Bank en een ingenieursbureau.

Naast zijn werkzaamheden bij SNS Bank N.V. is hij bestuurslid van de Betaalvereniging Nederland en voorzitter van de raad van advies Stichting HBO-I.

Samenstelling Raad van Commissarissen

Jan Nooitgedagt, Voorzitter

Jan Nooitgedagt (1953) is al meer dan 35 jaar werkzaam in de financiële dienstverlening. Van april 2009 tot mei 2013 was hij CFO en lid van de Raad van Bestuur bij Aegon N.V. Hiervoor was Nooitgedagt 28 jaar werkzaam bij Ernst & Young, onder meer als voorzitter en Managing Partner in Nederland en België. Hij is lid van de raad van commissarissen van N.V. Bank Nederlandse Gemeenten, Robeco Groep N.V. en Telegraaf Media Groep N.V. Hij is voorzitter van de Vereniging Effecten Uitgevende Ondernemingen en voorzitter van het bestuur van Stichting Nyenrode.

Nooitgedagt is als commissaris en voorzitter van de RvC benoemd op 1 november 2013. Hij treedt af uiterlijk op de eerste algemene vergadering van aandeelhouders na 1 november 2017.

Charlotte Insinger

Charlotte Insinger (1965) is zelfstandig bestuursadviseur en interim bestuurder. Insinger was tot oktober 2014 lid van de raad van toezicht van Stichting Rijnland Zorggroep en is lid van de raad van toezicht van Luchtverkeersleiding Nederland, voorzitter van de raad van toezicht van de Stichting World Expo Rotterdam 2025, commissaris bij Ballast Nedam N.V. en lid van de Strategisch Audit Commissie van het ministerie van Buitenlandse Zaken, waarin zij een adviesrol vervult.

Insinger is voor de eerste keer als commissaris benoemd op 15 april 2009 op voordracht van de Nederlandse Staat. Zij is herbenoemd op 6 juni 2013. Zij treedt af uiterlijk op de eerste algemene vergadering van aandeelhouders na 6 juni 2017.

Monika Milz

Monika Milz (1957) is sinds 2011 professioneel toezichthouder en bestuursadviseur. Zij heeft gedurende dertig jaar in de bankwereld gewerkt, 20 jaar bij ABN AMRO en van 2000 - 2011 bij Rabobank Groep. Haar bank-specifieke kennis en expertise behelst de dienstverlening aan bedrijvenklanten enerzijds en Human Resources Management anderzijds. Al sinds twee decennia vervult Milz ook toezichtfuncties. Op dit moment is zij onder andere lid van de raad van toezicht bij Stichting Hogeschool van Amsterdam, lid van de raad van commissarissen van ConQuaestor Holding B.V. en voorzitter van de Green Deal Board.

Milz is als commissaris benoemd op 1 november 2013. Zij is bij SNS REAAL N.V. benoemd conform het versterkte recht van aanbeveling van de Centrale Ondernemingsraad van SNS REAAL. Zij treedt af uiterlijk op de eerste algemene vergadering van aandeelhouders na 1 november 2017.

Jos Nijhuis

Jos Nijhuis (1957) is president-directeur van de Schiphol Group. Daarvoor was hij voorzitter van de raad van bestuur van PwC. Nijhuis is Non Executive Board Member van Aeroports de Paris S.A., Non-Executive Director van Brisbane Airport Corporation PTY Ltd en lid van de raad van commissarissen van Aon Groep Nederland B.V. Daarnaast is hij lid van de raad van toezicht van Stichting Kids Moving the World en lid van de raad van toezicht van Stichting Nationale Opera & Ballet.

Nijhuis is voor de eerste keer als commissaris benoemd op 15 april 2009 en herbenoemd op 6 juni 2013. Hij treedt af uiterlijk op de eerste algemene vergadering van aandeelhouders na 6 juni 2017.

Jan Nijssen

Jan Nijssen (1953) is partner en aandeelhouder van Montae Groep (onafhankelijke pensioen consultancy). In de periode 1978 tot en met 2005 heeft Nijssen diverse functies in binnen- en buitenland bekleed bij Nationale Nederlanden en ING Groep. In 1997 werd hij bestuurslid van ING Nederland, in 2000 bestuurslid van ING Europa en in 2004 CEO Centraal Europa ING Verzekeringen & Pensioenen. Hij is tevens lid van de raad van commissarissen van Garanti Emeklilik (Turkije), lid van de commissie Intern Toezicht van Shell Pensioenfonds, chairman van de Board of Directors (RvC) Three Wheels United (Bangalore, India), voorzitter van het bestuur van Stichting 'Duurzame Micropensioenen Ontwikkelingslanden' (DMO) en lid van de raad van toezicht van Prodeba B.V.

Nijssen is voor de eerste keer als commissaris benoemd op 13 september 2011. Hij treedt af uiterlijk op de eerste algemene vergadering van aandeelhouders na 13 september 2015.

Jan van Rutte

Jan van Rutte (1950) is in zijn lange carrière voorzitter van de Raad van Bestuur van Fortis Bank Nederland, CFO van ABN AMRO en bestuurslid van de Nederlandse Vereniging van Banken geweest. Verder is hij lid van de raad van commissarissen van ORMIT Holding B.V., lid van de raad van toezicht van Stichting de Koninklijke Schouwburg in Den Haag, lid van het bestuur van Stichting ABN AMRO Foundation en lid van de raad van toezicht van de Stichting Health Center Hoenderdaal.

Van Rutte is als commissaris benoemd op 1 november 2013. Hij treedt af uiterlijk op de eerste algemene vergadering van aandeelhouders na 1 november 2017.

Ludo Wijngaarden

Ludo Wijngaarden (1947) was tot 2008 directievoorzitter van Nationale Nederlanden en bestuurslid ING Nederland. Daarvoor was hij directievoorzitter van de Postbank en de divisie ING Retail. Tot oktober 2008 was hij voorzitter van het Verbond van Verzekeraars, bestuurslid VNO-NCW en lid van de Bankraad van De Nederlandsche Bank. Wijngaarden is voorzitter van de raad van commissarissen van Oasen N.V., lid van de raad van commissarissen van woningbouwcorporatie Rochdale, lid van de raad van bestuur van DAK Intermediaircollectief, lid van de raad van advies van het College Bescherming Persoonsgegevens en lid van de Raad van Commissarissen van PubliQ B.V.. Tot 30 juni 2014 was hij lid van de raad van advies van Oracle Nederland B.V.

Wijngaarden is voor de eerste keer als commissaris benoemd op 15 april 2009 op voordracht van de Nederlandse Staat en herbenoemd op 6 juni 2013. Hij treedt af uiterlijk op de eerste algemene vergadering van aandeelhouders na 6 juni 2017.

Afkortingen

Afkorting	Omschrijving	Afkorting	Omschrijving
AC	Audit Commissie	ILAAP	Internal Liquidity Adequacy Assessment Process
AFM	Autoriteit Financiële Markten	IRB	Internal Rating Based (approach)
ALCO	Asset & Liability Comité	ISDA	International Swaps and Derivatives Association
ALM	Asset Liability Management	KC	Krediet Comité
AQR	Asset Quality Review	KPI	Key Performance Indicator
ASN	Algemene Spaarbank voor Nederland	LCP	Liquiditeit Contingency Plan
BLG	Bouwfonds Limburgse Gemeenten	LCR	Liquidity Coverage Ratio
BRC	Bank Risicocomité	LGD	Loss Given Default
BRRD	Bank Recovery and Resolution Directive	LTRO	Long Term Refinancing Operation
BSM	Balance Sheet Management	LtV	Loan to value
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst	MBS	Mortgage Backed Securities
CDO	Collateralised Debt Obligation	MFH	Mixed Financial Holding
CFO	Chief Financial Officer	MGC	Model Governance Comité
CLO	Collateralised Loan Obligation	MKB	Midden en kleinbedrijf
CO ₂	Koolstofdioxide	MREL	Minimum Requirement for own funds and eligible liabilities
COO	Chief Operations Officer		
COR	Centrale Ondernemingsraad	MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
CRD	Capital Requirements Directive	NFRC	Niet-Financieel Risicocomité
CRO	Chief Risk Officer	NHG	Nationale Hypotheek Garantie
CRR	Capital Requirements Regulation	NLFI	NL Financial Investments
CSA	Credit Support Annex	NPS	Net Promoter Score
CVA	Credit Valuation Adjustment	NSFR	Net Stable Funding Ratio
DMA	Disclosure on Management Approach	P&O	Personeel en Organisatie
DNB	De Nederlandsche Bank	PARC	Product Approval and Review Comité
DPC	Directie Pricing Comité	PD	Probability of Default
EAD	Exposure at Default	RAROC	Risk Adjusted Return On economic Capital
EaR	Earnings at Risk	RC	Risico Commissie
EBA	European Banking Authority	REV	Rendement op het Eigen Vermogen
EC	Europese Commissie	RMBS	Residential Mortgage Backed Securities
ECB	Europese Centrale Bank	RvC	Raad van Commissarissen
EDTF	Enhanced Disclosure Task Force	RWA	Risk Weighted Assets
EMTN	European Medium Term Note	SNS	Samenwerkende Nederlandse Spaarbanken
ESCB	Europees Stelsel van Centrale Banken	SPV	Special Purpose Vehicle
FTE	Full Time Equivalent	SREP	Supervisory Review and Evaluation Process
GRI	Global Reporting Initiative	STP	Straight Through Processing
IAS	International Accounting Standard	SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities & Threats
IBNR	Incurred but not Reported	TLAC	Total Loss-Absorbing Capacity
ICAAP	Internal Capital Adequacy Assessment Process	VaR	Value at Risk
ICF	Integrated Control Framework	Wft	Wet op het financieel toezicht
IFRS	International Financial Reporting Standards	WfZ	Waarborgfonds voor de Zorgsector
IIRC	International Integrated Reporting Council	WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw

Over dit verslag

SNS Bank N.V. stelt de geconsolideerde jaarrekening op conform de International Financial Reporting Standards (IFRS). Tevens hebben we gekozen om in lijn te rapporteren met de nieuwste richtlijnen van Global Reporting Initiative, G4, en daarbij de 'In accordance' optie 'Core' te kiezen. In deze nieuwe richtlijnen zijn materialiteit en relevantie veel sterker gepositioneerd dan in de vorige versie. Dit past bij onze nieuwe strategie waarbij we teruggrijpen op onze kernwaarden en meer focussen op de materiële onderwerpen die relevant zijn voor het realiseren van onze visie en strategische doelstellingen.

Materialiteitsbepaling jaarverslag 2014

De materiële onderwerpen voor SNS Bank zijn bepaald door drie stappen te doorlopen. Ten eerste is een lijst samengesteld van alle mogelijke onderwerpen waarover wij kunnen rapporten. Deze lijst is gebaseerd op de volgende bronnen:

- Richtlijnen en raamwerken
- De huidige strategie en Manifest-thema's
- Het Jaarverslag 2013
- Workshop Materialiteitsbepaling in samenwerking met MVO Nederland
- De uitkomsten van de stakeholderdialoog die wij in 2013 hebben gevoerd
- Verslaggeving van branchegenoten
- Onderwerpen die in de media onder de aandacht zijn gebracht
- Trends in MVO en trends binnen de sector.

Op basis van de eerste lijst zijn vervolgens 41 mogelijke relevante onderwerpen geïdentificeerd. De derde stap betrof een kwantitatieve enquête onder 165 interne en externe stakeholders. Op basis van de uitkomsten van de enquête (78 respondenten) hebben wij onze materialiteitsanalyse afgerond.

De belangrijkste onderwerpen per stakeholdergroep hebben wij gevisualiseerd in onderstaande cirkel. De overall resultaten hebben wij gevisualiseerd in materialiteitsmatrix waarin het belang voor stakeholders en voor onze onderneming zijn samengevoegd. De onderwerpen in rechterbovenhoek hebben wij gedefinieerd als materiële onderwerpen; ze worden kwalitatief toegelicht in dit verslag. Tevens zijn de geïdentificeerde materiële onderwerpen verwerkt in de GRI G4-tabel op pagina 217 en verder.

In de tabel aan het einde van dit hoofdstuk is een toelichting opgenomen voor elk materieel onderwerp. Hierbij is ook aangegeven waar de onderwerpen in dit verslag worden toegelicht.

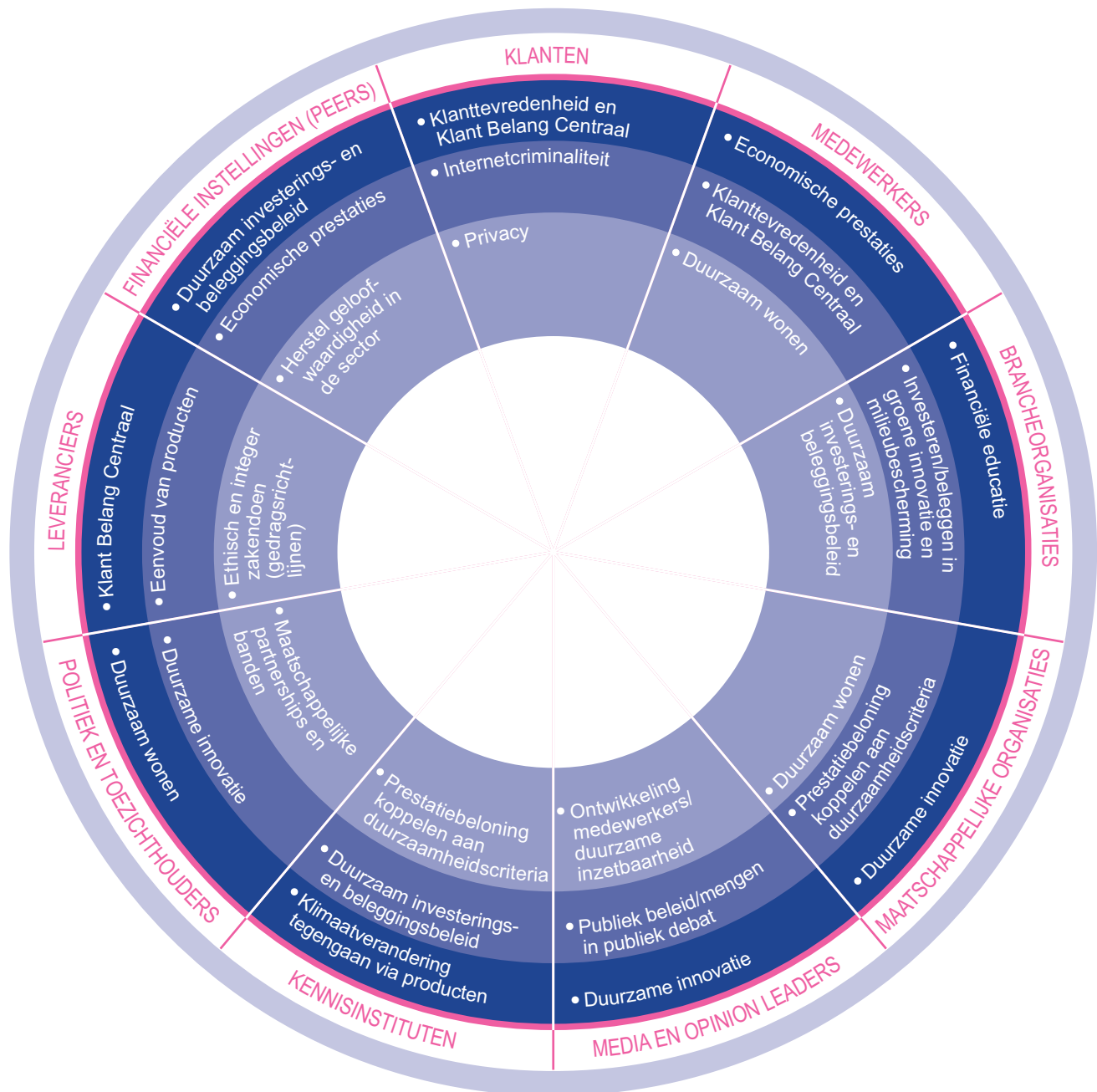
Managementaanpak materiële onderwerpen

De directie van SNS Bank is eindverantwoordelijk voor de implementatie van de materiële onderwerpen. Veel van deze onderwerpen zijn al onderdeel van de dagelijkse

gang van zaken. De betrokken afdelingen hebben dan ook een goed beeld van de relevante taken en verantwoordelijkheden en toegewezen tijd en middelen.

Hoe wij de data verzamelen over de onderwerpen waarover wij nu al rapporteren lichten we verder toe bij paragraaf Dataverzameling en rapportage. Voor een aantal materiële onderwerpen zijn nog geen relevante gemeten prestatie-indicatoren beschikbaar; we hebben hierbij wel doelstellingen opgenomen. Vanaf 2015 zullen we ook van deze onderwerpen de voortgang en prestaties meten.

De materiële onderwerpen zijn gekoppeld aan de nieuwe strategie en komen tot uiting in de doelstellingen van het Manifest die eind 2014 gezamenlijk zijn opgesteld door managementteam en directieleden. De Manifest-aanpak en de geformuleerde onderwerpen zijn behandeld in bijeenkomsten van de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen.

Reikwijdte van het verslag

Dit verslag heeft betrekking op alle activiteiten in het kalenderjaar 2014 die behoren tot SNS Bank N.V. en haar bedrijfsonderdelen. Indien Verantwoord Ondernemen (VO)-data betrekking hebben op andere delen van de organisatie dan SNS Bank N.V. is dit aangegeven bij de betreffende VO-data. Dit verslag is gepubliceerd op 16 april 2015.

Dataverzameling en rapportage

De informatie in dit verslag heeft betrekking op alle merken en bedrijfsactiviteiten van SNS Bank N.V. De gegevens zijn verzameld aan de hand van kwalitatieve interviews en kwantitatieve dataverzoeken. We spreken hiervoor de voor VO verantwoordelijken aan binnen de bedrijfsonderdelen

en stafafdelingen (projectmanagers, beleidsmedewerkers, programmamanagers, etc.). De materiële onderwerpen zijn aan bod gekomen in de interviews en de G4-richtlijnen sluiten zo veel mogelijk aan bij de uitgevraagde dataverzoeken.

De VO-verantwoordelijken binnen de businessunits leveren de uitgevraagde kwantitatieve data op en geven dagelijks sturing aan de VO-onderwerpen. Aanvullende gegevens komen uit centrale informatiesystemen, zoals data over personeel en organisatie en over milieuprestaties.

De afdeling Verantwoord Ondernemen controleert de verkregen data door middel van een aannemelijkheidscontrole. KPMG verifieert vervolgens de

verwerkte data. Toetsing van de inhoud van het verslag vindt vervolgens plaats in de bedrijfsonderdelen en in de diverse stafafdelingen zoals P&O, Corporate Communicatie, Facilitair Bedrijf, Inkoop, Juridische Zaken en Compliance, Veiligheidszaken & Operationeel Risico Management.

De gerapporteerde VO-data hebben betrekking op het verslagjaar 2014. Met uitzondering van de milieudata, deze worden gerapporteerd op basis van de realisatieprestaties van het eerste tot en met het derde kwartaal van 2014, aangevuld met een inschatting voor het vierde kwartaal die gebaseerd is op de realisatie van het vierde kwartaal van 2013.

Dit jaarverslag zal beoordeeld worden in de jaarlijkse Transparantiebenchmark van het Ministerie van Economische Zaken. Het jaarverslag 2013 van SNS REAAL heeft op de voorgaande Transparantiebenchmark een score van 152 punten behaald. Onze positie, ontwikkeling en resultaat op deze benchmark is op de website van de Transparantiebenchmark met andere ondernemingen te vergelijken. In het jaarlijkse algemene onderzoek van de Eerlijke Bankwijzer (Jaarupdate 2014) eindigde SNS Reaal in de top 3 als bankgroep met het meest duurzame beleid (gemiddeld cijfer 6,9). Op de site van de Eerlijke

Bankwijzer zijn onze prestaties te vergelijken met andere banken.

Externe assurance

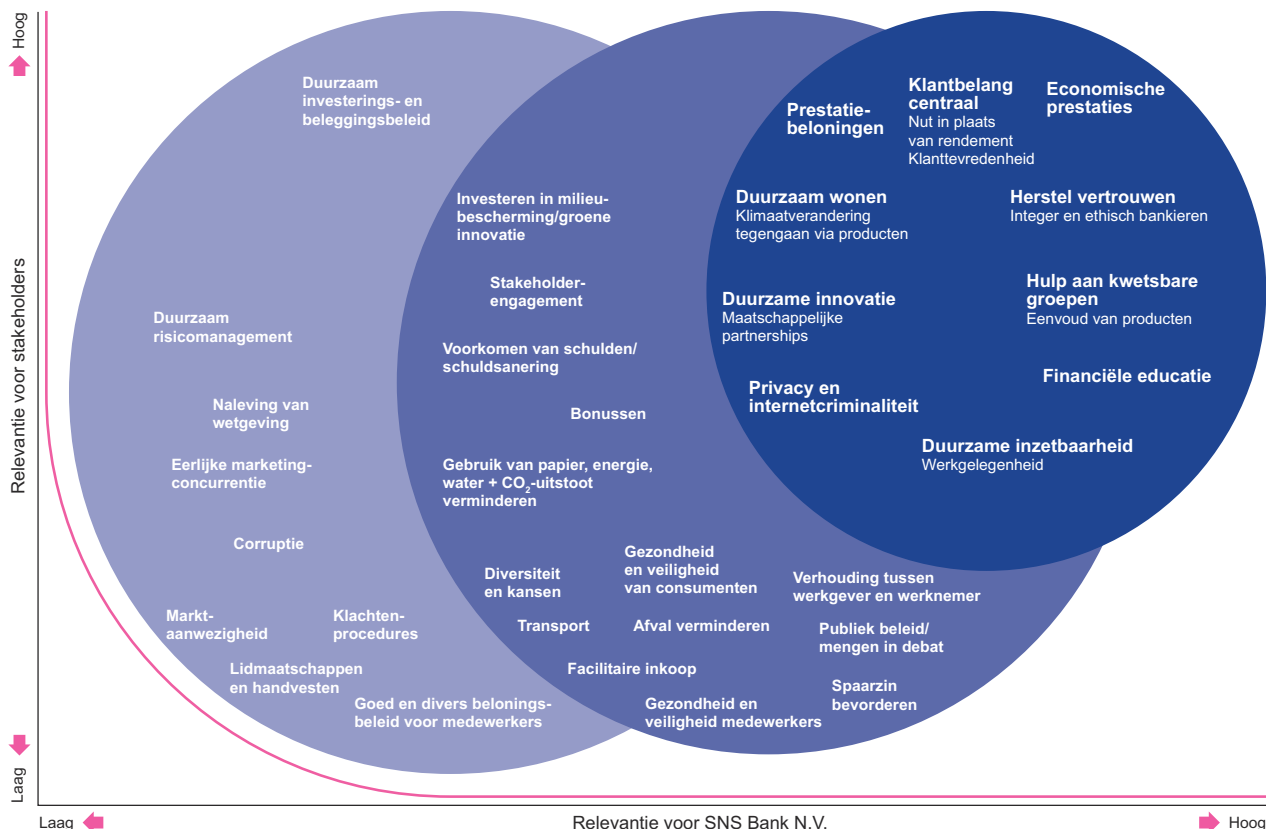
KPMG heeft de VO-gerelateerde onderwerpen geverifieerd en van een goedkeurende verklaring voorzien met een 'beperkte mate van zekerheid'. De werkzaamheden van KPMG zijn uitgevoerd in overeenstemming met de Assurance Standaard 3810N 'Assurance-opdrachten inzake maatschappelijke verslagen' zoals deze is opgesteld door de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA).

De VO-gerelateerde onderwerpen worden beschreven in Hoofdstuk 1, Hoofdstuk 4, Over dit verslag, Stakeholderdialoog, Overige Verantwoord Ondernemen prestatie-indicatoren en GRI-Tabel SNS Bank N.V. We hechten belang aan de verificatie op deze delen van het verslag om zo de betrouwbaarheid, volledigheid en transparantie richting onze stakeholders te verhogen.

SNS Bank stelt uw mening over dit verslag op prijs

Wij nodigen alle stakeholders uit, waaronder maatschappelijke organisaties, om vragen te stellen, klachten kenbaar te maken en tips te delen via verantwoord.ondernemen@sns.nl

Materialiteitsmatrix

Materiële onderwerpen	Toelichting op materieel onderwerp	Referentie
Duurzaam wonen	Vergroening bestaande hypotheke, stimulering duurzame (nieuwe) hypotheke, ontwikkeling sociaal beleid.	Paragraaf 4.5.2
Duurzame innovatie	Vernieuwende samenwerkingsverbanden, ontwikkeling duurzame producten en diensten	Paragraaf 4.5
Prestatiebeloning koppelen aan duurzaamheidscriteria	Koppeling remuneratie aan maatschappelijke prestaties	Hoofdstuk 3 & paragraaf 4.3.1
Herstel vertrouwen (Integer en ethisch bankieren)	Vergroot geloofwaardigheid financiële sector, terugwinnen vertrouwen consument, eenvoud van producten	Bijlage Overige Verantwoord Ondernemen prestatie-indicatoren, paragraaf 4.5.2 & paragraaf 4.6.4
Economische prestaties	Financieel zelfstandige en gezonde organisatie die op eigen benen staat	Jaarrekening & paragraaf 4.3.2
Financiële educatie	Aanbieden programma's aan kinderen, jongeren en financieel kwetsbare volwassenen	Paragraaf 4.5.2 & Bijlage Overige Verantwoord Ondernemen prestatie-indicatoren
Duurzame inzetbaarheid	Ontwikkeling opleidings- en trainingsaanbod weerbaarheid op de (toekomstige) arbeidsmarkt	Paragraaf 4.6.7
Kwetsbare groepen helpen	Diensten om financieel kwetsbare groepen te helpen	Paragraaf 4.5.2 & Bijlage Overige Verantwoord Ondernemen prestatie-indicatoren
Klantbelang centraal	Focus houden op behoeften klant en transparant zijn over toegevoegde waarde	Paragraaf 4.5.2 & Bijlage Overige Verantwoord Ondernemen prestatie-indicatoren
Privacy en internetcriminaliteit	Goed zorgdragen klantgegevens. Inbreuk privacy tegengaan	Bijlage Overige Verantwoord Ondernemen prestatie-indicatoren & Paragraaf 4.5.3

Stakeholderdialogoog

SNS Bank N.V. en haar merken zijn continu in dialoog met verschillende groepen stakeholders over diverse maatschappelijke vraagstukken. De belangrijkste voor ons zijn: klanten, medewerkers en verkoopadviseurs, brancheorganisaties, maatschappelijke organisaties, media en opinion leaders, kennisinstituten en politiek en toezichthouders. In onderstaande tabel tonen we de belangrijkste groepen stakeholders op welke wijze we met hen in gesprek zijn geweest. Tevens is inzichtelijk wat de meest belangrijke besprekpunten en uitkomsten per groep stakeholders zijn en hoe deze (materiële) onderwerpen doorwerken in het jaarverslag.

Stakeholdergroep	Vorm en frequentie meest belangrijke stakeholderdialogen	Meest belangrijke besprekpunten en uitkomsten van de dialoog
Klanten	Klantenraden (4 x per jaar) Klantbijeenkomsten (2 tot 4 x per jaar) Klantconsultatie Mini-symposia Enquête in het kader van onderzoek naar belangrijkste (materiële) onderwerpen (1 x per 2 jaar) Consumentenbond (halfjaarlijks gesprek)	Klantbelang Centraal Dierenwelzijnsbeleid, Klimaatneutraal doelstelling Mensenrechten bij mijnbouw ASN Bank koploper klimaatbeleid
Medewerkers en verkoopadviseurs	Ondernemingsraad (elk kwartaal) Rondetafelgesprekken met verkoopadviseurs BLG Wonen (maandelijks) Enquête in het kader van onderzoek naar belangrijkste (materiële) onderwerpen (1 x per 2 jaar) Rondetafelbijeenkomst over maatschappelijke vraagstukken/manifestdoelen (jaarlijks) Workshops en bijeenkomsten Loopbaan adviesgesprekken en Loopbaanplaza-events (147 in totaal)	Toekomst en rol medewerkers ten gevolge van splitsing Aanscherping strategie Implementatie Manifest Toekomstige arbeidsmarkt en carrièremogelijkheden
Brancheorganisaties	Vergaderingen (wekelijks) Enquête in het kader van onderzoek naar belangrijkste (materiële) onderwerpen (1 x per 2 jaar) Rondetafelbijeenkomst over maatschappelijke vraagstukken/manifestdoelen (jaarlijks)	Privacy Transparantie Consumentenzaken Duurzaam wonen Schuldhelpverlening Compliance Financiële educatie Economische prestaties
Maatschappelijke organisaties	Enquête in het kader van onderzoek naar belangrijkste (materiële) onderwerpen (1 x per 2 jaar) Rondetafelbijeenkomst over maatschappelijke vraagstukken/manifestdoelen (jaarlijks) Bilaterale afspraken	Duurzaam wonen Transparantie Mijnbouw Belastingontwikking Recycling
Media en opinion leaders	Enquête in het kader van onderzoek naar belangrijkste (materiële) onderwerpen (1 x per 2 jaar) Persconferenties Presentatie jaarcijfers	Jaarcijfers
Kennisinstituten	Vergaderingen en bilaterale afspraken Enquête in het kader van onderzoek naar belangrijkste (materiële) onderwerpen (1 x per 2 jaar) Rondetafelbijeenkomst over maatschappelijke vraagstukken/manifestdoelen (jaarlijks)	Samenwerking kennisinstituten Opmerkingen op eerste concept Manifest verwerkt Duurzaam Bankieren Impactmeting
Politiek en toezichthouders	Participatie hoorzitting Duurzaam Bankieren in de Tweede Kamer	Transparantie Manifest

Stakeholdergroep	Vorm en frequentie meest belangrijke stakeholderdialogen	Meest belangrijke besprekpunten en uitkomsten van de dialoog
	Enquête in het kader van onderzoek naar belangrijkste (materiële) onderwerpen (1 x per 2 jaar) Rondetafelbijeenkomst over maatschappelijke vraagstukken/manifestdoelen (jaarlijks) Vergaderingen en bilaterale afspraken Lobbygesprekken Propositie	Splitsing 3 dagen extra rood staan zonder rente te betalen en inzet kredietwaarschuwing Bouwsparen Aanpassen provisieverbod

Stakeholderdialoog over onze strategie en Manifest

Eén van de dialogen die in het oog springt is de stakeholderdialoog die wij op 29 oktober 2014 hebben georganiseerd. Tijdens deze rondetafelbijeenkomst hebben wij met kennisinstituten, brancheorganisaties, toezichthouders en maatschappelijke organisaties ons concept strategisch manifest gepresenteerd en de aanwezigen om feedback gevraagd. De belanghebbenden zijn geïdentificeerd en geselecteerd op basis van hun kennis van SNS Bank en eerdere vormen van dialoog die wij met hen hebben gehad. Aanwezig was ook het verantwoordelijke directielid die de conceptstrategie heeft gepresenteerd. Uit de hierop volgende discussie zijn zeer waardevolle opmerkingen en suggesties gekomen die wij hebben verwerkt in het Manifest en de onderliggende doelstellingen. Deze aangescherpte versie hebben wij tijdens een aantal interne stakeholdersessies met medewerkers en managementleden nog verder aangescherpt. Hetgeen uiteindelijk geleidt heeft tot het strategisch manifest zoals dat in dit jaarverslag is gepresenteerd.

Lobbygesprekken

SNS Bank maakt zich sterk voor verschillende maatschappelijke vraagstukken en voert dan ook regelmatig gesprekken met onder meer ministeries, de Tweede Kamer, gemeenten, toezichthouders, brancheorganisaties, maatschappelijke organisaties en consumentenorganisaties. Onderstaand zijn de belangrijkste onderwerpen opgenomen waar SNS Bank zich hard voor heeft gemaakt in 2014:

- Als gevolg van gesprekken met de Tweede Kamer, het ministerie van Financiën en toezichthouders is het gelukt om het in 2013 ingevoerde provisieverbod aan te passen, zodat wij gratis adviezen kunnen verstrekken aan financieel kwetsbare klanten. Voorheen moesten klanten hiervoor betalen, terwijl wij deze klanten juist proactief en gratis willen helpen om betalingsachterstanden te voorkomen en op tijd betalingsafspraken te maken. Dit is gelukt, vanaf 2015

hoeven wij klanten geen financiële bijdrage hiervoor meer te vragen.

- Na afstemming met AFM is het voor SNS Bank mogelijk geworden om een nieuwe dienst te leveren, namelijk om klanten de eerste drie dagen dat zij rood staan geen rente te laten betalen. Ook kunnen wij binnen deze termijn een kredietwaarschuwing uit geven aan onze klanten, zodat ze zelf de tijd hebben om maatregelen te treffen.
- SNS Bank is ervan overtuigd dat Bouwsparen (zoals de bewezen Duitse vorm) voor de Nederlandse markt grote voordelen biedt. Door klanten eerst een deel eigen geld in te laten inbrengen voordat ze een hypotheek afsluiten, levert het afsluiten minder risico op en kunnen (minder)restschulden worden voorkomen. Wij hebben hierover het afgelopen jaar verschillende gesprekken gevoerd met consumentenorganisaties, hoogleraren, politieke partijen en diverse ministeries. Ook hebben wij geparticipeerd in een hoorzitting van de Tweede Kamer over Bouwsparen en hebben we een nieuwe website gelanceerd: www.bouwsparen.nl
- Rondom de verzelfstandiging van SNS Bank zijn diverse gesprekken gevoerd met zowel onze eigen medewerkers als met de Minister van Financiën en Tweede Kamerleden.
- Op initiatief van de Tweede Kamer hebben wij geparticipeerd in een hoorzitting over Duurzaam Bankieren.
- Rondom het thema leefbaarheid en geldfaciliteiten in krimpgebieden in Nederland hebben wij diverse gesprekken gevoerd met gemeenten, lokale ondernemers, brancheorganisaties en toezichthouders. Ook hebben wij geparticipeerd in een hoorzitting in de Tweede Kamer over dit onderwerp.

Raad van Advies

Sinds 2012 heeft SNS REAAL een Raad van Advies, die in 2015 over zal gaan in SNS Bank. Met de Raad van Advies bespreken we dilemma's en vraagstukken waar wij als bedrijf mee te maken hebben. In de Raad van Advies zitten leden die afkomstig zijn uit verschillende geledingen in het

maatschappelijk middenveld. Op deze manier organiseren wij extra kritisch vermogen en advies. In 2014 kwam de Raad van Advies drie maal bijeen en bestond deze uit de volgende leden: Gerhard van den Top, Peter Verhaar, Giuseppe van der Helm, Fokko Wientjes en Henriëtte Prast. Dirk Schoenmaker was lid tot 1 december 2014.

Richtlijnen en lidmaatschappen

SNS Bank heeft de richtlijnen van UN Global Compact ondertekend, dit is een strategisch beleidskader voor bedrijven die zich committeren aan de principes van de Verenigde Naties op het gebied van mensenrechten, arbeid, milieu en corruptiebestrijding. Met het Global Compact wil de VN bedrijven, VN-organisaties, vakbonden en maatschappelijke organisaties met elkaar verbinden. Tevens onderschrijft SNS Bank de OESO-richtlijnen, de ILO-richtlijnen (International Labour Organisation) en de Universele Rechten van de Mens. SNS Bank en de merken zijn onder meer lid van MVO Nederland, de VBDO en UNEP FI.

Zie voor een volledig overzicht onze website: <http://www.snsreaal.nl/verantwoord-ondernemen/beleid-en-lidmaatschappen.html>

Dilemma's

Dilemma Advisering klanten

Door de invoering van een aparte adviesvergoeding voor complexe producten onderzoeken veel klanten of zij een dergelijk product zonder advies af kunnen sluiten. Dat kan goed gaan, maar kan ook fout gaan als de klant zijn eigen kennis en inzicht overschat. Dit stelt de bank voor een dilemma. We willen klanten graag dat bieden waar ze om vragen, maar voelen ons ook verantwoordelijk voor de gevolgen die een vrije keuze van de klant met zich mee brengt. Om die reden verkopen onze bankmerken bijvoorbeeld (nog) geen overlijdensrisicoverzekeringen en bankspaarproducten zonder advies. Wij willen eerst meer zekerheid hebben over de betrouwbaarheid van testen die aangeven of de klant een product koopt dat daadwerkelijk bij hem past.

Dilemma Stimuleren duurzaam woongedrag

Onze bankmerken zijn zich bewust van de impact die het woongedrag heeft op het klimaat. In 2014 hebben we ons daarom de doelstelling gesteld om in 2020 met onze gehele hypotheekportefeuille 20% minder CO₂ (gemiddeld per woning) uit te stoten. Om dit te bereiken willen we bij onze klanten energiebesparingen en het opwekken van duurzame energie stimuleren. Een potentieel krachtig middel om in te zetten is een lagere rente voor hypotheekklanten met een energiezuinige woning. Dit verlies in rentemarge zal echter ergens anders

'goedgemaakt' moeten worden. Het lijkt dan ook voor de hand te liggen om de rente voor hypotheekklanten met een onzuinige woning te verhogen. Wat hier niet wenselijk aan is, is dat we klanten met een onzuinige woning extra belasten. Binnen deze groep is het aantal klanten met een beperkt besteedbaar inkomen relatief groot. Hoge energielasten drukken daarbij op het besteedbaar inkomen en er zijn niet altijd direct de middelen aanwezig om te investeren in de woning. Een hogere hypotheekrente voor onzuinige woningen zou voor deze klanten betekenen dat het besteedbaar inkomen nóg verder onder druk komt te staan. De uitdaging is 1) verduurzaming van woningen te belonen middels een lagere hypotheekrente en 2) klanten die zelf hier niet de middelen voor hebben tóch helpen energie én geld te besparen.

Overige Verantwoord Ondernemen prestatie-indicatoren

In deze bijlage is een toelichting gegeven op een aantal materiële thema's die niet worden gerapporteerd in de hoofdstukken van dit verslag. Wij zijn voornemens om deze onderwerpen in 2015 te integreren in de dataverzamelingscyclus en/of aan te sluiten op de strategische manifestdoelstellingen. De opgenomen milieudata rapporteren wij in het verslag, omdat wij deze data nog niet online beschikbaar kunnen maken. Wij zijn voornemens deze minder-materiële data in de toekomst te rapporteren via onze website.

Privacy

SNS Bank heeft privacy hoog in het vaandel. In 2014 heeft privacy extra aandacht gekregen, wat geleid heeft tot inrichting van een privacyprogramma. Dit mede naar aanleiding van de verwachte komst van de Europese Privacyverordening in 2015. Het doel van dit programma is het verder inrichten van de organisatie, teneinde blijvend te kunnen voldoen aan de wet en regelgeving ten aanzien van het verwerken van persoonsgegevens. Het privacyprogramma is organisatiebreed en gaat over alle entiteiten. Binnen het programma hebben wij enkele processen verbeterd, waaronder het proces inzake inzageverzoeken van onze klanten. Hierdoor hebben wij beter inzicht in door ons over hen verwerkte persoonsgegevens.

In 2014 hebben wij 52 klachten gegrond moeten verklaren ten aanzien van de privacy van klanten, dit is een daling van 23 klachten ten opzichte van 2013.

	2014	2013
Gegronde klachten over inbreuken op privacy van klanten en het verlies van klantgegevens	52	75

Klantbelang centraal

Wij laten 100% van onze nieuw geïntroduceerde en herziene producten en diensten toetsen door een klantpanel, of wij laten een klantpanel mee-ontwikkelen. Zie voor een uitgebreide toelichting op onze activiteiten ten aanzien van klanttevredenheid en hoe klantbelang centraal staat in paragraaf 4.6.

Herstel vertrouwen

SNS Bank wil het vertrouwen van de samenleving krijgen en een specifieke rol pakken om de geloofwaardigheid in de financiële sector te vergroten. In 2014 is er een eerste meting gedaan onder de belangrijkste stakeholders van SNS Bank naar onze reputatie. Hierin kregen we een 5 op een schaal van 1 tot 10.

Zie voor een toelichting op onze activiteiten ten aanzien van Herstel vertrouwen onder meer op klanttevredenheid in paragraaf 4.6.

Kwetsbare groepen

SNS Bank wil zich inzetten voor kwetsbare groepen in de samenleving door middel van diensten en service aan klanten die potentieel in betalingsproblemen kunnen komen. Om die reden is er in 2014 het project 'Rustig wonen' opgestart en een Hulpteam Hypotheken opgericht. Dit team helpt verkoopadviseurs om klanten die in de moeilijkheden kunnen komen preventief te helpen. Zie voor een verdere toelichting op onze activiteiten ten aanzien Hulpteam Hypotheken van het materiële thema Kwetsbare groepen in paragraaf 4.6.

Het project 'Rustig wonen' is opgestart in 2014. Om deze ontwikkeling goed onder de aandacht te brengen zijn de volgende activiteiten uitgevoerd. Van de klanten die preventief geholpen is 83,2% niet in trajecten van Bijzonder Beheer terecht gekomen, een succesratio waar we op willen monitoren en sturen in de komende jaren.

	2014
Verstuurd brieven Hypotheekinzicht	10.028
Verstuurd e-mails hypotheektesttool	10.243
Bezoeken hypotheektest tool SNS Bank en BLG Wonen	24.656
Succesratio van Hulpteam Hypotheken (HTH)	83,2%

Milieu

SNS Bank maakt zich sterk voor een duurzame wereld bij haar merken. Dit zowel in het beleggingsbeleid als in de eigen bedrijfsvoering. Van het zuinig omgaan met energie tot het duurzaam inkopen van producten en diensten.

Door minder energie te verbruiken realiseren we ook een lagere CO₂-uitstoot. Binnen de gemaakte afspraken van het energieconvenant MJA3 meet SNS Bank de energie efficiëntie per FTE van de financiële dienstverleners. Dit impliceert dat we ons committeren aan onze energie efficiëntie doelstellingen, die getoetst worden door de overheid.

Naast de aankoop van groene energiebronnen compenseren wij verder onze resterende CO₂-uitstoot uit de interne bedrijfsvoering en mobiliteit door de aankoop van Gold Standard credits. Met de aanschaf van deze

credits wordt geïnvesteerd in efficiënte kookfornuizen (cookstoves) in Ghana waarmee de CO₂-uitstoot daar wordt verlaagd.

Wij rapporteren onze CO₂-uitstoot op basis van scope 1, 2 en 3 van het Greenhouse Gas Protocol. Scope 1 betreft de uitstoot veroorzaakt door brandstoffen die wij zelf inkopen en verbruiken (zoals generatoren voor verwarming en de brandstof van onze lease-auto's), in scope 2 rapporteren wij de CO₂-uitstoot als gevolg van het elektriciteitsverbruik (deze CO₂ stoten wij niet zelf uit maar de elektriciteitsmaatschappij) en in scope 3 geven wij weer

hoeveel CO₂ wordt uitgestoten door andere partijen dan waar SNS Bank zelf niet de inkoop van verzorgd en direct uitstoot. Dit betreft onder meer het woon-werk verkeer van onze medewerkers zonder lease-auto's en het verbruik door externe partijen waar wij diensten van af nemen (zoals vliegverkeer).

Daarnaast is SNS Bank. voor haar interne bedrijfsvoering gecertificeerd voor ISO 14001. Dit impliceert dat het milieumanagementsysteem dat wij hebben ingericht om milieurisico's te mitigeren en onze milieuprestaties doorlopend te verbeteren, extern is geverifieerd.

Categorie	Eenheid	2014	2013
<i>Energieverbruik kantoren</i>			
Groen gas	GJ	7.165	10.523
Grijs gas	GJ	0	1.892
Generatoren	GJ	5.131	9.107
Groene stroom	GJ	25.361	26.116
Grijze stroom	GJ	0	3.414
Totaal energieverbruik	GJ	37.658	51.052
<i>Energieverbruik per FTE</i>	<i>GJ</i>	<i>10,6</i>	<i>14,7</i>
<i>Energieverbruik per m²</i>	<i>GJ</i>	<i>0,8</i>	<i>0,9</i>
<i>Aandeel groen energieverbruik kantoren</i>			
% Groene stroom	% van totaal	100%	88%
% Groene energie	% van totaal	86%	72%
<i>CO₂ emissies</i>			
Verwarming	ton	407	710
Lease auto's	ton	2.344	2.990
Scope 1	ton	2.751	3.699
Elektriciteit	ton	3.297	3.839
Scope 2	ton	3.297	3.839
Vluchten	ton	338	404
Woonwerk verkeer	ton	5.120	5.135
Zakelijk verkeer	ton	1.764	1.806
Scope 3	ton	7.222	7.345
Bruto CO ₂ emissies	ton	13.270	14.884
Netto CO ₂ emissies	ton	9.568	10.893
<i>CO₂ in tonnen per FTE</i>	<i>ton</i>	<i>2,7</i>	<i>3,1</i>
<i>Vervoersmodaliteit</i>			
Lease auto's	km	11.164.000	14.236.000
Vluchten	km	1.940.000	2.337.000
Woon-werk verkeer (auto)	km	18.440.000	18.965.000
Woon-werk verkeer (ov)	km	20.458.000	18.886.000
Zakelijk Verkeer (auto)	km	8.188.000	8.274.000
Zakelijk Verkeer (ov)	km	726.000	1.129.000
Totaal Vervoersmodaliteit	km	60.916.000	63.827.000
<i>Kilometers per FTE</i>	<i>km</i>	<i>17.000</i>	<i>18.000</i>
<i>Papierverbruik</i>			
Papier	ton	685	662
<i>Papier in kg per FTE</i>	<i>kg per fte</i>	<i>193</i>	<i>190</i>
<i>Afval</i>			
Restafval	ton	95	niet beschikbaar
GFT	ton	33	niet beschikbaar
KCA	ton	0,3	niet beschikbaar
Bedrijfsafval	ton	5	niet beschikbaar
Papier en kartonafval	ton	112	niet beschikbaar
Plastic	ton	15	niet beschikbaar
Totaal afval	ton	261	niet beschikbaar
<i>Aandeel restafval</i>	<i>%</i>	<i>36%</i>	niet beschikbaar
<i>Afval in kg per FTE</i>	<i>kg per fte</i>	<i>129</i>	niet beschikbaar

GRI-tabel SNS Bank N.V.

Indicator	Omschrijving indicator	Verwijzing / toelichting	Externe verificatie
Algemene indicatoren			
Strategie en analyse			
G4-1	Verklaring van de hoogste beslissingsbevoegde van de organisatie.	2. Voorwoord	X
G4-3	Naam van de organisatie.	SNS Bank N.V.	O
G4-4	Voornaamste merken, producten en/of diensten.	1.2 Strategie	X
G4-5	Locatie van het hoofdkantoor van de organisatie.	Utrecht	O
G4-6	Het aantal landen waar de organisatie actief is.	Nederland	O
G4-7	Eigendomsstructuur en rechtsvorm.	1.4 Ontvlechting van SNS Bank	X
G4-8	Afzetmarkten.	Nederland	O
G4-9	Omvang van de verslaggevende organisatie.	Kerncijfers	O
G4-10	Samenstelling medewerkersbestand.	Kerncijfers	O
G4-11	Werknemers onder een collectieve arbeidsovereenkomst.	4.7 Onze mensen - Arbeidsvoorwaarden	X
G4-12	Beschrijving van de toeleveringsketen van de organisatie.	1.5 Waardecreatie - Deze visualisatie is een versimpelde weergave van de verschillende waardeketens waarin wij actief zijn	X
G4-13	Significante veranderingen tijdens de verslagperiode.	4.5 Voortgang EC Besluit	X
G4-14	Uitleg over de toepassing van het voorzorgsprincipe door de verslaggevende organisatie.	We hebben het voorzorgsprincipe niet formeel geadopteerd maar we beoordelen en managen wel systematisch de milieu-, veiligheids, keten-, operationele en andere risico's zoals beschreven in dit verslag	O
G4-15	Extern ontwikkelde economische, milieugerelateerde en sociale handvesten, principes die door de organisatie worden onderschreven.	Bijlage Stakeholderdialoog	X
G4-16	Lidmaatschappen van verenigingen (zoals brancheverenigingen) en nationale en internationale belangenorganisaties.	Bijlage Stakeholderdialoog	X
Materiële onderwerpen en afbakening			
G4-17	Overzicht van alle ondernemingen die in de geconsolideerde jaarrekening zijn opgenomen en die niet onder dit verslag vallen.	Bijlage Over dit verslag	X
G4-18	Proces voor het bepalen van de inhoud en specifieke afbakening van het verslag en hierbij gehanteerde uitgangspunten.	Bijlage Over dit verslag	X
G4-19	Materiële onderwerpen die tijdens het proces ter bepaling van de inhoud van het verslag zijn vastgesteld.	Bijlage Over dit verslag	X
G4-20	Afbakening per materieel onderwerp binnen de organisatie.	Bijlage Over dit verslag	X
G4-21	Afbakening van de materiële onderwerpen buiten de organisatie.	Bijlage Over dit verslag	X

Indicator	Omschrijving indicator	Verwijzing / toelichting	Externe verificatie
G4-22	Gevolgen van een eventuele herformulering van informatie die in een eerder verslag is verstrekt en de redenen voor deze herformulering.	Bijlage Over dit verslag	X
G4-23	Significante veranderingen ten opzichte van vorige verslagperiodes ten aanzien van reikwijdte en afbakening.	Bijlage Over dit verslag	X
Overleg met belanghebbenden			
G4-24	Lijst van groepen belanghebbenden die de organisatie heeft betrokken.	Bijlage Stakeholderdialoog	X
G4-25	Uitgangspunten voor de inventarisatie en selectie van belanghebbenden.	Bijlage Stakeholderdialoog	X
G4-26	Wijze waarop belanghebbenden worden betrokken.	Bijlage Stakeholderdialoog	X
G4-27	Belangrijkste onderwerpen en vraagstukken die uit het overleg met belanghebbenden naar voren zijn gekomen.	Bijlage Stakeholderdialoog	X
Verslagprofiel			
G4-28	Verslagperiode waarop de verstrekte informatie betrekking heeft.	1 januari 2014 tot en met 31 december 2014	O
G4-29	Datum van het meest recente, vorige verslag.	5 maart 2014	O
G4-30	Verslaggevingscyclus.	Jaarlijks	O
G4-31	Contactpersoon voor vragen over het verslag of de inhoud daarvan.	corporatecommunicatie@sns.nl, verantwoord.ondernemen@sns.nl	O
G4-32	GRI-toepassingsniveau en GRI-tabel.	GRI G4 Core	O
G4-33	Beleid met betrekking tot assurance.	Bijlage Over dit verslag	X
Bestuursstructuur			
G4-34	De bestuursstructuur van de organisatie.	4.5 Voortgang EC Besluit	X
Ethiek en integriteit			
G4-56	Beschrijving van de door de organisatie gehanteerde waarden, principes, standaarden en gedragsnormen, zoals een gedragscode.	Bijlage Stakeholderdialoog	X
Specifieke indicatoren			
Materiële onderwerpen			
Economische prestaties			
DMA	a. Toelichting op de materialiteit per onderwerp b. Omgang van het management met het materiële onderwerp en de impact ervan. c. Evaluatie van de managementaanpak per materieel onderwerp	Bijlage Over dit verslag	X
G4-EC1	Directe economische waarden die zijn gegenereerd en gedistribueerd.	6 Jaarrekening	O
G4-EC4	Significante steun van de overheid	1.3 Geschiedenis	X
Indirecte economische prestaties			
DMA	a. Toelichting op de materialiteit per onderwerp b. Omgang van het management met het materiële onderwerp en de impact ervan.	Bijlage Over dit verslag	X

Indicator	Omschrijving indicator	Verwijzing / toelichting	Externe verificatie
	c. Evaluatie van de managementaanpak per materieel onderwerp		
G4-EC7-8	Indirect economische invloed, inclusief het bereik van de invloed.	Bijlage Overige Verantwoord Ondernemen prestatie-indicatoren	X
Producten en services			
DMA	a. Toelichting op de materialiteit per onderwerp b. Omgang van het management met het materiële onderwerp en de impact ervan. c. Evaluatie van de managementaanpak per materieel onderwerp	Bijlage Over dit verslag	X
G4-EN27	Milieu-impact van producten en services.	4.6.2 Sociaal en groen wonen	X
Werkgeverschap			
DMA	a. Toelichting op de materialiteit per onderwerp b. Omgang van het management met het materiële onderwerp en de impact ervan. c. Evaluatie van de managementaanpak per materieel onderwerp	Bijlage Over dit verslag	X
G4-LA1	Totaal aantal (nieuwe) werknemers en personeelsverloop per leeftijdsgroep en geslacht.	4.7 Onze mensen - Arbeidsvoorwaarden	X
G4-LA4	Minimale termijnen (vastgelegd in de CAO) voor het informeren van werknemers en hun vertegenwoordigers over grote operationele veranderingen.	4.7 Onze mensen - Arbeidsvoorwaarden	X
Training en educatie			
DMA	a. Toelichting op de materialiteit per onderwerp b. Omgang van het management met het materiële onderwerp en de impact ervan. c. Evaluatie van de managementaanpak per materieel onderwerp	Bijlage Over dit verslag	X
G4-LA9	Trainingsuren per type medewerker, leeftijdsgroep en geslacht.	4.7 Onze mensen - Arbeidsvoorwaarden	X
Diversiteit en gelijke kansen			
DMA	a. Toelichting op de materialiteit per onderwerp b. Omgang van het management met het materiële onderwerp en de impact ervan. c. Evaluatie van de managementaanpak per materieel onderwerp	Bijlage Over dit verslag	X
G4-LA12	Samenstelling van bestuurslichamen en onderverdeling van medewerkers per categorie, naar geslacht, leeftijdsgroep, het behoren tot een bepaalde maatschappelijke minderheid en andere diversiteitsindicatoren.	4.7 Onze mensen - Kerncijfers P&O	X
Lokale gemeenschappen			
DMA	a. Toelichting op de materialiteit per onderwerp b. Omgang van het management met het materiële onderwerp en de impact ervan.	Bijlage Over dit verslag	X

Indicator	Omschrijving indicator	Verwijzing / toelichting	Externe verificatie
	c. Evaluatie van de managementaanpak per materieel onderwerp		
G4-SO1-2	Percentage producten met impact op lokale gemeenschappen.	4.6.2 Sociaal en groen wonen	X
Informatie over producten en diensten			
DMA	a. Toelichting op de materialiteit per onderwerp b. Omgang van het management met het materiële onderwerp en de impact ervan. c. Evaluatie van de managementaanpak per materieel onderwerp	Bijlage Over dit verslag	X
G4-PR3	Type informatievoorziening over producten en diensten dat verplicht is gesteld volgens de procedures van de organisatie en het percentage belangrijke producten en diensten waarvoor die informatieplicht geldt.	Bijlage Overige Verantwoord Ondernemen prestatie-indicatoren	X
G4-PR5	Resultaten van onderzoeken naar klanttevredenheid	4.6.2 Klanttevredenheid	X
Privacy van klanten			
DMA	a. Toelichting op de materialiteit per onderwerp b. Omgang van het management met het materiële onderwerp en de impact ervan. c. Evaluatie van de managementaanpak per materieel onderwerp	Bijlage Over dit verslag	X
G4-PR8	Aantal klachten ten aanzien van privacy van klanten en verlies van klantdata.	Bijlage Overige Verantwoord Ondernemen prestatie-indicatoren	X

Binnen scope accountantscontrole X

Buiten scope accountantscontrole O

EDTF referenties

EDTF	Beknopte omschrijving van de artikelen	In risicoparagraaf/ jaarverslag	In Pillar 3- rapportage	Niet of beperkt opgenomen
Algemeen				
1	Verantwoord alle risicogerelateerde informatie in één rapport	Hoofdstuk 5	Hoofdstuk 8	
2	Definieer de risicoterminologie en risicomaatstaven van de bank en geef de belangrijkste parameterwaarden aan	5.5.3		Parameterwaarden
3	Beschrijf en bespreek de belangrijkste en toenemende risico's. Voeg kwantitatieve toelichtingen en veranderingen in risico-exposure toe	5.3.1; 5.5.1; 5.6.3; 5.7.3; 5.9.2;		
4	Schets, zodra de van toepassing zijnde regels definitief zijn, schets plannen om aan elke belangrijke ratio te voldoen en verstrek ze	5.4.4		
Risicogovernance en risicomanagement strategieën/business model				
5	Geef een samenvatting van de organisatie, het proces en de belangrijkste functies van het risicomanagement van de bank	5.2.1		
6	Geef een beschrijving van de risicocultuur van de bank. Procedures en strategieën om de cultuur te ondersteunen.	5.2.2		
7	Beschrijf de belangrijkste risico's van de bedrijfsmodellen en activiteiten van de bank. Risk appetite en beschrijf hoe de bank dergelijke risico's beheerst.	5.4.1; 5.5.1.4; 5.6.2; 5.7.2		
8	Beschrijf het gebruik van stresstesten binnen het governance en kapitaalraamwerk van de bank	5.4.1; 5.7.2		
Kapitaaltoereikendheid en risicogewogen activa				
9	Geef minimale Pillar 3 kapitaaleisen, toeslagen, countercyclische en conservation buffers, minimale interne kapitaalratio's	5.4.3; 5.4.4	8.3.1; 8.3.2; 8.3.3.1	Minimale interne ratio's
10	Geef een overzicht van de belangrijkste kapitaalcomponenten, inclusief kapitaalinstrumenten en wettelijke aanpassingen. Geef een brugstaat van de accounting balans naar de balans gebruikt voor toezichtdoeleinden.	5.4.2; 5.5.1.2	8.2	Brugstaat: wel totaal aansluiting IFRS-EAD van kredietrisico opgenomen.
11	Verloop mutaties in toetsingsvermogen, inclusief veranderingen in Tier 1-kernkapitaal, Tier 1- en Tier 2-kapitaal.	5.4.3	8.2	
12	Bespreek kwalitatief en kwantitatief de planning van het vereiste of gewenste kapitaalniveau en hoe dit niveau bereikt gaat worden.	5.4.1; 5.7.5		Kwantitatieve kapitaalplanning
13	Geef duidelijke informatie over hoe risicogewogen activa (RWA) samenhangen met de bedrijfsactiviteiten en daaraan gerelateerd risico's	5.4.3	8.3.1	
14	Geef in een tabel de kapitaalvereisten weer per methode die wordt gebruikt om de RWA voor kredietrisico te berekenen. Geef informatie over belangrijke modellen.	5.4.3	8.4.3.3	Modellen: downturn parameters, methode LGD
14	Idem voor markt risico en operationeel risico.	5.4.3	8.5.2	
15	Geef in een tabel het kredietrisico in het bankboek weer inclusief de gemiddelde probability of default (PD), LGD, exposure at default (EAD). Voor non-retail de PD-banden tegen externe credit ratings.	5.5.2.3	8.4.3.3	
16	Geef een verloopoverzicht van RWA in de periode voor elk RWA risicotype		8.3.2	
17	Geef een beschrijving waarin de vereisten voor Pillar 3 backtesten in perspectief worden gezet, inclusief een inschatting van de modelprestaties en validatie afgezet tegen default en verlies.	5.4.1	8.4.3.5	
Liquiditeit				

EDTF	Beknopte omschrijving van de artikelen	In risicoparagraaf/ jaarverslag	In Pillar 3- rapportage	Niet of beperkt opgenomen
	Beschrijf hoe de haar bank potentiële liquiditeitsbehoefte beheerst. Geef een kwantitatieve analyse van de componenten van de liquiditeitsreserve aangehouden om in deze behoeften te voorzien. Verklaar mogelijke beperkingen voor het gebruik van de liquiditeitsreserve.	5.7.3		
	Funding			
19	Geef in tabelvorm een samenvatting van bezwaarde en onbezwaarde activa per balanscategorie.		8.6.1	
20	Maak een tabel met daarin de geconsolideerde totale activa, passiva en off-balance sheet verplichtingen naar resterende contractuele looptijd op balansdatum. Licht instrumenten apart toe. Management benadering ten aanzien van de bepaling van gedragskenmerken van financiële activa en passiva.	5.7.4	8.4.4	
21	Bespreek de fundingstrategie van de bank, inclusief de belangrijkste bronnen en funding concentratie om op effectieve wijze inzicht te verschaffen.	5.7.5		
	Markt risico			
22	Informatie over de verbanden tussen balansposten en de winst- en verliesrekening met posities vermeld in de toelichting over verhandelde marktrisico's.	5.6.3		
23	Geef verdere kwalitatieve en kwantitatieve overzichten van belangrijke verhandelde en niet-verhandelde marktrisico's	5.6.3	8.5.2; 8.5.3	
24	Geef kwantitatieve en kwalitatieve toelichtingen over belangrijke beperkingen in de modelbepaling voor marktrisico, assumpties, validatie procedures, gebruik van proxies, veranderingen in risicomaatstaven en modellen in de tijd, reden voor uitzonderingen bij backtesting en over hoe de uitkomsten worden gebruikt om de parameters van het model te verbeteren.	5.6.2; 5.6.3		beperkingen model bepaling marktrisico, uitzonderingen backtesting, parameters
25	Beschrijving van risicomanagementtechnieken om de risico's van verliezen voorbij gerapporteerde risicomaatstaven en parameters te meten en te beoordelen. Bespreek hoe de liquiditeitshorizonten van de markt zijn overwogen en toegepast op dergelijke maatstaven.	5.6.3		beperkte toelichting i.v.m. lage materialiteit
	Krediet risico			
26	Geef informatie over het kredietrisicoprofiel van de bank, inclusief belangrijke kredietrisicoconcentraties en een kwantitatieve samenvatting van aggregatie kredietrisico-exposure met aansluiting naar de balans. De toelichting dient tevens informatie te bevatten over kredietrisico dat redelijkerwijs kan ontstaat door off-balance sheet verplichtingen naar type.	5.5.1; 5.5.2 (hypotheke)	8.4.2.2	
		5.5.2.3		
27	Beschrijf het beleid voor het identificeren van voorziene of non-performing leningen, inclusief de wijze waarop de bank voorziene en non-performing, geherstructureerde en returned-to-performing leningen definieert. Uitleg over beleid met betrekking tot forbearance.	(ook in hoofdstuk 6, de jaarrekening, is toelichting opgenomen)		Forbearance beleid Kwantitatief forbearance
28	Aansluiting van een begin- en eindbalans van non-performing of voorziene leningen en voorzieningen voor verliezen op leningen. Voeg een uitleg bij over de gevolgen van acquisities van leningen	5.5.1.3; 5.5.2.3 (hypotheke)		

EDTF	Beknopte omschrijving van de artikelen	In risicoparagraaf/ jaarverslag	In Pillar 3- rapportage	Niet of beperkt opgenomen
	op de bewegingen van ratio's en informatie over geherstructureerde leningen.			
29	Geef een kwalitatieve en kwantitatieve analyse van het tegenpartijrisico van de bank gerelateerd aan de derivatentransacties. Kwantificeer nominale exposure van derivaten en geef aan of derivaten OTC of op erkende beurzen worden verhandeld. Indien het OTC-derivaten betreft, kwantificeer dan hoeveel door een centrale tegenpartij is afegerekend en hoeveel niet.	5.5.11.2	8.4.4	Uitsplitsing OTC derivaten naar centrale tegenpartij
30	Geef kwalitatieve informatie over mitigering van kredietrisico, inclusief onderpand dat aangehouden wordt voor elke vorm van kredietrisico en kwantitatieve informatie indien noodzakelijk. Toelichtingen met betrekking tot onderpand dienen voldoende gedetailleerd te zijn om een beoordeling te geven van de kwaliteit van het onderpand. Bespreek het gebruik van mitigerende maatregelen om kredietrisico te beheersen welke ontstaat door marktrisico-exposures en afzonderlijke concentraties.	5.5.11	8.4.5.2	
	Overige risico			
31	Beschrijf 'andere risicotypen' op basis van de classificaties van het management en bespreek hoe elk risico wordt geïdentificeerd, gemeten en beheerst. Naast risico's zoals operationeel risico, reputatierisico, fraude-risico en juridisch risico, kan het relevant zijn om actuele risico's op te nemen zoals de bedrijfscontinuïteit, naleving van de regelgeving technologie en outsourcing.	5.9.1	8.8	
32	Bespreek algemeen bekende risicogebeurtenissen gerelateerd aan overige risico's, waaronder operationele, naleving van de regelgeving en juridische risico's, indien het gaat om wezenlijke dan wel potentiële gebeurtenissen. Dergelijke toelichtingen dienen zich te richten op de impact op het bedrijf, de lessons learned en de daaruit voortvloeiende veranderingen in de risicoprocessen die reeds geïmplementeerd of onderhanden zijn.	5.9.2		

8 **Pillar 3 rapport**

Inhoudsopgave

8.1 Inleiding	225
8.2 Eigen vermogen en leverage	228
8.3 Kapitaalvereisten	235
8.4 Kredietrisico	240
8.5 Marktrisico	256
8.6 Liquiditeitsrisico	258
8.7 Securitatie	259
8.8 Operationeel risico	266
8.9 Remuneratie	266

8.1 Inleiding

8.1.1 Inleiding Pillar 3

De Pillar 3-rapportage van SNS Bank handelt over de kapitaaltoereikendheid en het risicomanagement. De rapportage geeft onder meer inzicht in de kapitaalpositie, de omvang en samenstelling van het kapitaal en hoe het kapitaal is gerelateerd aan de risico's, zoals uitgedrukt in risicogewogen activa (RWA).

Deze rapportage is opgenomen als bijlage bij het jaarverslag van SNS Bank en is zelfstandig leesbaar. Het jaarverslag bevat eveneens een uitgebreide toelichting op het kapitaal- en risicomanagement. De informatie in het jaarverslag en in deze Pillar 3-rapportage is consistent en deels overlappend.

De Pillar 3-rapportage is opgesteld om te voldoen aan de rapportagevereisten die de Europese richtlijn stelt. Dat betreft de Capital Requirements Regulation (CRR) en de Capital Requirements Directive (CRD) IV. De Pillar 3 rapportage geeft inzicht in alle daarin genoemde onderwerpen, voor zover deze van toepassing zijn op SNS Bank. De richtlijn schrijft voor dat de Pillar 3-rapportage de situatie op het niveau van de gemengde financiële holding beschrijft. Voor SNS Bank betekent dit dat ook de moedermaatschappij, SNS REAAL, in de cijfers wordt gepresenteerd.

De informatie in de Pillar 3-rapportage is niet door de externe accountant van SNS REAAL en SNS Bank geaudit.

De Pillar 3-rapportage van SNS Bank wordt jaarlijks opgesteld. Periodieke updates van de belangrijkste onderwerpen komen beschikbaar via de persberichten van SNS REAAL.

8.1.2 Gedetailleerde index met Pillar 3 referenties

De Pillar 3-disclosures zijn beschreven in deel 8 van de CRR. De tabel hieronder geeft inzicht in deze disclosure-vereisten en benoemt waar de lezer deze informatie kan vinden in het jaarverslag en/of in de Pillar 3-rapportage.

CRR §	Pillar 3 disclosure-vereisten	Locatie in Pillar 3-rapportage	Toelichting
435	Doelstellingen en beleidslijnen betreffende risicobeheer		Paragraaf 3.6.1 van het jaarverslag bevat de Bestuursverklaring. In het jaarverslag gaat hoofdstuk 5 in op het risicobeheer, kapitaal- en liquiditeitsmanagement. In dit hoofdstuk komen onderwerpen aan bod als strategie, beleid, risicoprofiel, governance, organisatie, rapportage en maatstaven. Paragraaf 5.1 bevat een samenvatting met daarin een uiteenzetting van het risicoprofiel en belangrijke ratio's en kengetallen. Paragraaf 3.5 van het jaarverslag gaat in op de bepalingen ten aanzien van de governance. Paragraaf 4.7 van het jaarverslag behandelt ondermeer het diversiteitsbeleid.
436	Werkings sfeer	Paragraaf 8.1.3 Werkingssfeer	
437	Eigen Vermogen	Paragraaf 8.2.1 Eigen Vermogen	Paragraaf 5.4.2 van het jaarverslag gaat in op de kapitaalstructuur en de volledige reconciliatie van het eigen vermogen.
438	Kapitaalvereisten	Paragraaf 8.3.1 Minimale kapitaalvereisten en risicogewogen activa	Paragraaf 5.4.3 van het jaarverslag gaat eveneens in op de kapitaalvereisten en risicogewogen activa. Paragraaf 5.4.1 van het jaarverslag gaat in op de kapitaaltoereikendheid en de bijbehorende interne beheersing en processen.
439	Blootstelling aan tegenpartijkredietrisico	Paragraaf 8.4.5 Tegenpartijrisico	
440	Kapitaalbuffers	Paragraaf 8.3.4 Kapitaal Buffers	
441	Indicatoren voor mondiale systeemrelevantie	Niet opgenomen	SNS Bank is niet aangemerkt als een instelling met een mondiale systeemrelevantie

CRR §	Pillar 3 disclosure-vereisten	Locatie in Pillar 3-rapportage	Toelichting
442	Kredietrisico-aanpassingen		Paragraaf 5.5 van het jaarverslag geeft detailinformatie over de kredietrisicoexposure. Deze wordt in verscheidene doorsneden gepresenteerd. Tevens geeft deze paragraaf inzicht in de exposure aan leningen met achterstandenen getroffen voorzieningen.
443	Niet-bezwaarde activa	Paragraaf 8.6.1 Onbezwaarde activa	
444	Gebruik van EKB's	Paragraaf 8.4.2.2 Berekening van risicogewogen activa en gebruik van credit rating agencies	
445	Blootstelling aan marktrisico	Hoofdstuk 8.5 Marktrisico	Paragraaf 5.6.3 van het jaarverslag gaat hier ook op in.
446	Operationeel risico	Hoofdstuk 8.8 Operationeel risico	
447	Niet in de handelsportefeuille opgenomen blootstelling met betrekking tot aandelen	Paragraaf 8.5.2 Exposures in aandelen buiten de handelsportefeuille	
448	Blootstelling aan renterisico in verband met niet in de handelsportefeuille opgenomen posities	Paragraaf 8.5.3 Exposures in renterisico buiten de handelsportefeuille	
449	Blootstelling met betrekking tot securitisatieposities	Hoofdstuk 8.7 Securitisatie	
450	Beloningsbeleid	Hoofdstuk 8.9 Remuneratie	Paragraaf 3.4 van het jaarverslag bevat het remuneratierapport.
451	Hefboomfinanciering	Paragraaf 8.2.2 Leverage	
452	Gebruik van de IRB benadering voor kredietrisico	Paragraaf 8.4.3 Gebruik van de IRB-benadering voor kredietrisico Paragraaf 8.4.4 Off balance sheet exposures	
453	Gebruik van kredietrisico limiteringstechnieken		Paragraaf 5.5 van het jaarverslag gaat hier op in. Hier beschrijven we voor onze portefeuilles het beheer en het ingezette instrumentarium ter beheersing van het kredietrisico.
454	Gebruik van de geavanceerde meetbenaderingen voor het operationeel risico	Niet opgenomen	SNS Bank maakt geen gebruik van interne modellen voor de berekening van kapitaalvereisten voor operationeel risico.
455	Gebruik van interne modellen voor het marktrisico.	Niet opgenomen	SNS Bank maakt geen gebruik van interne modellen voor de berekening van kapitaalvereisten voor marktrisico.

8.1.3 Werkingssfeer

Het vertrekpunt voor het bepalen van de werkingssfeer van de CRR/CRD IV-regelgeving zijn de consolidatiegrondslagen volgens IFRS voor SNS Bank en de gemengde financiële holding SNS REAAL N.V. In het algemeen geldt dat alle juridische entiteiten met een bankvergunning ook tot de werkingssfeer van de CRR/CRD IV-regelgeving behoren (conform artikel 7 en 9 CRR). Voor de gemengde financiële holding is daarnaast met name artikel 18 van de CRR van belang. Meer informatie over de consolidatiebeginselen is te vinden in hoofdstuk 6 van het jaarverslag.

De volgende tabel toont de in de IFRS-consolidatiegrondslag betrokken belangrijkste dochterondernemingen. SNS Bank heeft de volledige zeggenschap over deze dochters, zodat deze volledig worden meegeconsolideerd. Hoewel deze dochters over een eigen bankvergunning beschikken, vindt het solvabiliteits- en liquiditeitstoezicht eveneens op geconsolideerd niveau plaats.

Tussen SNS Bank N.V. en haar licentiehoudende dochtermaatschappijen RegioBank N.V. en ASN Bank N.V. bestaat geen feitelijke of juridische belemmering van wezenlijk belang die een onmiddellijke overdracht van eigen vermogen of terugbetaling van passiva kan verhinderen.

Belangrijkste dochtermaatschappijen SNS Bank

	Stemrecht	Vestigingsplaats
ASN Bank N.V. ¹	100%	Den Haag
SNS Securities N.V. ²	100%	Amsterdam
RegioBank N.V. ¹	100%	Utrecht

1 Bankvergunning maar uitgezonderd van solo toezicht

2 SNS Securities N.V. beschikte tot mei 2014 over een bankvergunning, daarna handelt zij onder een vergunning als beleggingsonderneming

De moedermaatschappij SNS REAAL N.V. kent naast SNS Bank N.V. een 100% belang in REAAL N.V. en onderliggende dochtermaatschappijen welke in onderstaande tabel staan vermeld. Het belang in REAAL N.V. wordt onder CRR/CRD IV niet meegeconsolideerd, maar tegen vermogenswaarde op de balans van de gemengde financiële holding meegenomen in de risicogewogen activa en daarmee niet van het beschikbare eigen vermogen afgetrokken.

Gedurende de herstructureringsperiode van SNS REAAL vindt geen herallocatie van kapitaal plaats door overdracht van eigen vermogen van SNS Bank naar de verzekeringsactiviteiten en vice versa. Deze verplichting is opgenomen in het door de Europese Commissie op 27 mei 2014 gepubliceerde definitieve besluit met betrekking tot de nationalisatiemaatregelen en het herstructureringsplan voor SNS REAAL.

Daarnaast geldt in het algemeen dat overdracht van eigen vermogen van vergunning houdende dochtermaatschappijen aan de moedermaatschappij aan voorwaarden is gebonden. Dit komt omdat naast het niveau van de gemengde financiële holding SNS REAAL, ook op het stand-alone niveau van SNS Bank aan alle prudentiële eisen voor kredietinstellingen moet worden voldaan. Hetzelfde geldt ten aanzien van de solvabiliteitseisen die worden gesteld aan de verzekeringsactiviteiten van SNS REAAL.

Belangrijkste aanvullende groepsmaatschappijen MFH

	Stemrecht	Vestigingsplaats
REAAL N.V, waaronder	100%	Utrecht
- SRLEV N.V.	100%	Alkmaar
- REAAL Schadeverzekeringen N.V.	100%	Zoetermeer
- Proteq Levensverzekeringen N.V.	100%	Alkmaar
- SNS Verzekeringen B.V.	100%	Zoetermeer
- Zwitserleven PPI N.V.	100%	Utrecht
- Actiam N.V.	100%	Utrecht
SNS Bank N.V.	100%	Utrecht

8.1.4 Bestuursverklaring over de toereikendheid van het risicomanagement

Voor de uitgebreide bestuursverklaring verwijzen we naar paragraaf 3.6.1 van het jaarverslag.

8.2 Eigen vermogen en leverage

Onder CRR/CRD IV wordt SNS REAAL, als gemengde financiële holding, opgenomen in de prudentiële consolidatiekring van SNS Bank. Als gevolg daarvan zijn we vanaf 1 januari 2014 verplicht onze kapitaalpositie op basis van de kapitaalpositie van SNS REAAL en haar geassocieerde deelnemingen te rapporteren.

In deze paragraaf presenteren we de kapitaalpositie vanuit twee invalshoeken. Ten eerste vanuit de gemengde financiële holding. De kapitaalpositie van de gemengde financiële holding is uiteindelijk leidend voor SNS Bank zolang zij deel uitmaakt van SNS REAAL. Deze kapitaalpositie wordt ook wel aangeduid als de 'mixed financial holding' (MFH). In de tabellen wordt de prudentiële consolidatiekring van de MFH aangeduid als 'prudentieel geconsolideerd'.

Vanwege het boekverlies dat samenhangt met de door de minister aangekondigde voorgenomen verkoop van REAAL verslechtert de geconsolideerde kapitaalratio van SNS Bank. De minister heeft daarom op 16 februari 2015 aangekondigd dat een oplossing is om SNS Bank te verplaatsen van een positie onder de Holding naar een positie onder de Staat, zodat de consolidatie met de Holding wordt doorbroken. Na deze omhanging worden de SNS Bank 'stand-alone' kapitaalratio's leidend.

8.2.1 Eigen vermogen

Deze paragraaf geeft de condities en componenten van het aanwezig eigen vermogen. De volgende tabel geeft de volledige opbouw van het eigen vermogen en is opgebouwd in lijn met de CRD IV-regelgeving. De kapitaalbasis van SNS Bank bestaat uit Tier 1-kernkapitaal en Tier 2-kapitaal. De uitleg over deze kapitaalbegrippen in relatie tot de kapitaalopbouw staat onder de tabel. We geven hierbij aandacht aan de mate waarin de kapitaalonderdelen verliezen kunnen absorberen en restricties die van toepassing zijn.

Kapitaalratio's worden vervolgens berekend door het kapitaal te delen door de risicogewogen activa (RWA).

Kapitalisatie SNS Bank prudentieel geconsolideerd

	2014	2013 pro forma ¹	2014	2013 pro forma ¹
in miljoenen euro's	CRD IV transitioneel	CRD IV transitioneel	CRD IV volledig ingefaseerd	CRD IV volledig ingefaseerd
Eigen vermogen SNS REAAL toe te schrijven aan aandeelhouder	3.999	4.496	3.999	4.496
Overwinst uit gesecuritiseerde activa	-22	-20	-22	-20
Cash flow hedge reserve en reële waarde reserve	-369	-157	-242	-94
Overige prudentiële aanpassingen	-5	-7	-5	-7
Totaal prudentiële filters²	-396	-184	-269	-121
Immateriële vaste activa	-15	-102	-15	-102
Uitgestelde belastingvorderingen	-48	-71	-239	-354
IRB-tekort ³	-56	-104	-56	-104
Totaal kapitaalafrekenposten²	-119	-277	-310	-560
Totaal voorgeschreven aanpassingen op het eigen vermogen	-514	-461	-579	-681
CRD IV Tier 1-kernkapitaal	3.485	4.035	3.420	3.815
Aanvullend Tier 1-kapitaal	--	--	--	--
Tier 1-kapitaal	3.485	4.035	3.420	3.815
Tier 2-kapitaal	--	--	--	--
Totaal kapitaal	3.485	4.035	3.420	3.815

1 Voor de vergelijkbaarheid met de cijfers van 2014 zijn de cijfers van 2013 herrekend (pro forma) als gevolg van de invoering van CRD IV per 1 januari 2014. De cijfers zoals deze getoond zijn in het jaarverslag 2013 betroffen Basel II cijfers.

2 De prudentiële filters en kapitaalafrekenposten zorgen voor de samenhang tussen de definitie van het eigen vermogen (own funds) en de definitie onder het IFRS accounting regime.

3 Het IRB-tekort (shortfall) betreft het verschil tussen het verwachte verlies onder de CRR/CRD IV richtlijnen en de IFRS-voorziening voor particuliere hypotheek. Als gevolg van de infasering van de CRD IV regels komt het IRB-tekort voor 20% ten laste van het kernkapitaal. Het restant wordt gelijk verdeeld tussen het aanvullende Tier 1- en Tier 2-kapitaal. Omdat de MFH niet beschikt over aanvullend Tier 1-kapitaal of Tier 2-kapitaal, betekent dit dat het IRB-tekort volledig binnen het kernkapitaal valt.

Bij de bepaling van zowel de prudentiële filters als de kapitaalafrekenposten onder de CRD IV wordt naast de gegevens van SNS Bank rekening gehouden met de waarde van deze posten bij de verzekeraar REAAL en SNS REAAL.

De mutatie van de prudentiële filters wordt grotendeels verklaard door de ontwikkeling van de reële waarde reserve. Dit betreft de ongerealiseerde herwaardering van de 'available for sale' beleggingsportefeuille. De afname van de immateriële vaste activa is het gevolg van een goodwill afschrijving van RegioBank.

De inwerkingtreding van CRD IV heeft een grote invloed gehad op het toezichtkapitaal. CRD IV verordonneert een stapsgewijze aftrek van onder andere uitgestelde belastingvorderingen, het IRB-tekort en immateriële activa voor de berekening van het toezichtkapitaal.

De daling van het IFRS-eigen vermogen van € 4,5 miljard naar € 4,0 miljard met name het gevolg is van het (negatieve) nettoresultaat van € 712 miljoen over 2014 bij REAAL.

De kapitaalstructuur van SNS Bank bestaat bijna volledig uit Tier 1-kernkapitaal. Er is per saldo geen sprake van Aanvullend Tier 1-kapitaal of Tier 2-kapitaal in de solvabiliteit van de MFH. Er is één Tier 2-lening die door SNS REAAL aan SNS Bank is verstrekt.

In onderstaande tabel staan de belangrijkste kenmerken en voorwaarden van de eigenvermogensbestanddelen van SNS Bank en de MFH genoemd:

Belangrijkste elementen van het kapitaal

	niveau MFH	SNS Bank stand-alone	
	Tier 1-kernkapitaal	Tier 1-kernkapitaal	Tier 2 kapitaal
bedragen in miljoenen euro's			
Uitgevende instelling	SNS REAAL N.V.	SNS Bank N.V.	SNS Bank N.V.
Toepasselijke wet(ten) voor het instrument	Nederlands recht	Nederlands recht	Nederlands recht
Door de regelgeving voorgeschreven behandeling			
CRR-regels tijdens de overgangsperiode	Tier 1-kernkapitaal	Tier 1-kernkapitaal	Tier 2
CRR-regels na de overgangsperiode	Tier 1-kernkapitaal	Tier 1-kernkapitaal	Tier 2
In aanmerking komend op solo/ge(sub)consolideerde/ solo- & ge(sub)consolideerde basis	Geconsolideerd	Solo	Solo
Soort instrument	Gewone aandelen	Gewone aandelen	Achtergestelde leningen
In het toetsingsvermogen opgenomen bedrag (per 31 december 2014)	3.485	2.520	40
Nominaal bedrag van het instrument	469	381	40
Uitgifteprijs	469	381	40
Aflossingsprijs	Nvt	Nvt	40
Boekhoudkundige indeling	Eigen vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen - geamortiseerde kostprijs
Oorspronkelijke datum van uitgifte	Nvt	Nvt	21 June 2010
Onbepaalde of bepaalde looptijd	Onbepaald	Onbepaald	Onbepaald
Oorspronkelijke vervaldatum	Geen vervaldatum	Geen vervaldatum	Geen vervaldatum
Vervroegd aflosbaar door de emittent behoudens voorafgaande goedkeuring door de toezichthouder	Nee	Nee	Ja
Optionele datum van vervroegde aflossing, voorwaardelijke datums van vervroegde aflossing en aflossingsbedrag	Nvt	Nvt	21 June 2015
Eventuele volgende datums van vervroegde aflossing	Nvt	Nvt	Elke rentebetaaldatum volgend op de eerste optionele calldatum
Coupons / dividenden			
Vaste of variabele dividenden/coupons	Variabel	Variabel	Variabel
Couponrente en elke gerelateerde index	Nvt	Nvt	3 mnds Euribor + 400 bp.
Bestaan van een "dividend stopper"	Nee	Nee	Nee
Volledig naar keuze, gedeeltelijk naar keuze of verplicht (wat tijdsaspect betreft)	Volledig naar keuze	Volledig naar keuze	Volledig naar keuze
Volledig naar keuze, gedeeltelijk naar keuze of verplicht (wat bedrag betreft)	Volledig naar keuze	Volledig naar keuze	Verplicht
Aanwezigheid van een oplopende couponrente of een andere prikkel om af te lossen	Nvt	Nvt	Nee
Niet-cumulatief of cumulatief	Niet-cumulatief	Niet-cumulatief	Cumulatief
Indien afwaardering, afwaarderingstrigger(s)	Nvt	Nvt	Faillissement, liquidatie van de vennootschap en

bedragen in miljoenen euro's	niveau MFH	SNS Bank stand-alone	
	Tier 1- kernkapitaal	Tier 1- kernkapitaal	Tier 2 kapitaal
			toepassing van de noodregeling.
Indien afwaardering, volledig of gedeeltelijk	Nvt	Nvt	Volledig of gedeeltelijk
If write-down, permanent or temporary	Nvt	Nvt	Permanent
Indien tijdelijke afwaardering, beschrijving van het opwaarderingsmechanisme	Nvt	Nvt	Nvt
Positie in achterstellingshierarchie bij liquidatie	Meest achtergestelde positie	Meest achtergestelde positie	Achtergesteld ten opzichte van senior unsecured financiering
Non-compliant overgangskennmerken	Nee	Nee	Nee

Binnen de MFH valt de achtergestelde Tier 2-lening weg als gevolg van de consolidatie bij SNS Bank.

De volgende tabel geeft de stand-alone kapitalisatie van SNS Bank N.V.

Kapitalisatie SNS Bank stand-alone

	2014	2013 pro forma ¹	2014	2013 pro forma ¹	2013
in miljoenen euro's	CRD IV transitioneel	CRD IV transitioneel	CRD IV volledig ingefaseerd	CRD IV volledig ingefaseerd	Basel II
Eigen vermogen SNS Bank NV toe te schrijven aan aandeelhouder	2.963	2.582	2.963	2.582	2.582
Netto resultaat 2 ^o halfjaar	-40	--	-40	--	--
Eigen vermogen SNS Bank NV toe te schrijven aan aandeelhouder voor CRD IV doeleinden	2.923	2.582	2.923	2.582	2.582
Faciliteit SNS REAAL	-100	-100	-100	-100	-100
Overwinst uit gesecuritiseerde activa	-22	-20	-22	-20	-20
Cash flow hedge reserve en reële waarde reserve	-179	30	-83	-51	53
Overige prudentiële aanpassingen	-5	-7	-5	-7	-7
Totaal prudentiële filters	-306	-97	-210	-178	-74
Immateriële vaste activa	-15	-85	-15	-85	-74
Uitgestelde belastingvorderingen	-48	-70	-239	-354	--
IRB-tekort ²	-34	-64	-56	-104	-19
Totaal kapitaalafrekenposten	-97	-219	-310	-543	-93
Totaal voorgeschreven aanpassingen op het eigen vermogen	-403	-316	-520	-721	-167
CRD IV Tier 1-kernkapitaal	2.520	2.266	2.403	1.861	2.415
Aanvullend Tier 1-kapitaal	--	--	--	--	--
Tier 1-kapitaal	2.520	2.266	2.403	1.861	2.415
Tier 2-vermogensbestanddelen	40	40	40	40	40
IRB-tekort ³	-22	-40	--	--	-18
Tier 2-kapitaal	18	--	40	40	22
Totaal kapitaal	2.538	2.266	2.443	1.901	2.437

- 1 Voor de vergelijkbaarheid met de cijfers van 2014 zijn de cijfers van 2013 herrekend (pro forma) als gevolg van de invoering van CRD IV per 1 januari 2014. De cijfers zoals deze getoond zijn in het jaarverslag 2013 betroffen Basel II cijfers.
- 2 Het IRB-tekort (shortfall) betreft het verschil tussen het verwachte verlies onder de CRR/CRD IV richtlijnen en de IFRS-voorziening voor particuliere hypotheek. Als gevolg van de infasering van de CRD IV regels komt het IRB-tekort voor 20% ten laste van het kernkapitaal. Het restant wordt gelijk verdeeld tussen het aanvullende Tier 1- en Tier 2-kapitaal. Omdat SNS Bank (standalone) niet beschikt over aanvullend Tier 1-kapitaal, betekent dit dat het IRB-tekort voor het deel dat betrekking zou hebben op het aanvullende Tier 1-kapitaal in aftrek is gebracht op het kernkapitaal.
- 3 Het IRB-tekort (shortfall) betreft het verschil tussen het verwachte verlies onder de CRD IV/CRR richtlijnen en de IFRS-voorziening voor particuliere hypotheek. Als gevolg van de infasering van de CRD IV regels komt het IRB-tekort voor 20% ten laste van het kernkapitaal. Het restant wordt gelijk verdeeld tussen het aanvullende Tier 1- en Tier 2-kapitaal. Omdat SNS Bank (standalone) niet beschikt over aanvullend Tier 1-kapitaal, betekent dit dat het IRB-tekort voor het deel dat betrekking zou hebben op het aanvullende Tier 1-kapitaal in aftrek is gebracht op het kernkapitaal.

Het verschil tussen het IFRS eigen vermogen (€ 2.963 miljoen) ultimo 2014 en het prudentieel eigen vermogen (€ 2.922 miljoen) betreft de nettowinst over het tweede halfjaar die nog niet meegenomen is.

Doordat het IRB-tekort tussen het verwachte verlies ('regulatory expected loss') en de IFRS-voorziening groter is dan het Tier 2-kapitaal, resteert per saldo geen Tier 2-kapitaal in 2013 (transitioneel).

In 2014 zijn geen kapitaaltransacties gedaan waarbij Aanvullend Tier 1-kapitaal of Tier 2-kapitaal is aangetrokken.

Onderstaande tabel geeft de kapitaalratio's van de prudentieel geconsolideerde MFH variant en voor SNS Bank stand-alone. De opbouw van de risicogewogen activa komt terug in Paragraaf 8.3.

Kapitaalratio's prudentieel geconsolideerd

	2014	2013 pro forma	2014	2013 pro forma
in miljoenen euro's	CRD IV transitioneel ¹	CRD IV transitioneel	CRD IV volledig ingefaseerd ²	CRD IV volledig ingefaseerd
CRD IV Tier 1-kernkapitaal	3.485	4.035	3.420	3.815
Tier 1-kapitaal	3.485	4.035	3.420	3.815
Totaal kapitaal	3.485	4.035	3.420	3.815
Risicogewogen activa	22.370	26.695	22.370	26.695
Risico-exposure gedefinieerd door CRR	127.360	128.299	127.273	128.038
Tier 1-kernkapitaalratio	15,6%	15,1%	15,3%	14,3%
Tier 1-ratio	15,6%	15,1%	15,3%	14,3%
Totaal kapitaalratio	15,6%	15,1%	15,3%	14,3%
Leverage ratio	2,7%	3,1%	2,7%	3,0%

1 Onder CRR/CRD IV worden gedurende een aanpassingsperiode van vijf jaar, additionele kapitaal aftrekposten en prudentiële filters ingefaseerd. De kolom 'Transitioneel' geeft de kapitaalvolumes en -ratio's weer conform de actuele vereisten.

2 De kolom 'Volledig ingefaseerd' past de vereisten toe die na volledige infasering zullen gelden.

Ultimo 2014 bedraagt de Tier 1-kernkapitaal ratio 15,6% op prudentieel geconsolideerd niveau. Als gevolg van het ontbreken van aanvullend Tier 1- en Tier 2-kapitaal zijn de drie ratio's gelijk.

Kapitaalratio's stand-alone

	2014	2013 pro forma	2014	2013 pro forma	2013
in miljoenen euro's	CRD IV transitioneel ¹	CRD IV transitioneel	CRD IV volledig ingefaseerd ²	CRD IV volledig ingefaseerd	Basel II
CRD IV Tier 1-kernkapitaal	2.520	2.266	2.403	1.861	2.415
Tier 1-kapitaal	2.520	2.266	2.403	1.861	2.415
Totaal kapitaal	2.538	2.266	2.443	1.901	2.437
Risicogewogen activa	13.771	15.121	13.771	15.121	14.578
Risico exposure gedefinieerd door CRR	66.724	73.913	66.607	73.508	74.629
Tier 1-kernkapitaalratio	18,3%	15,0%	17,4%	12,3%	16,6%
Tier 1-ratio	18,3%	15,0%	17,4%	12,3%	16,6%
Totaal kapitaalratio	18,4%	15,0%	17,7%	12,6%	16,7%
Leverage ratio	3,8%	3,1%	3,6%	2,5%	3,2%

1 Onder CRR/CRD IV worden gedurende een aanpassingsperiode van vijf jaar, additionele kapitaal aftrekposten en prudentiële filters ingefaseerd. De kolom 'Transitioneel' geeft de kapitaalsvolumes en -ratio's weer conform de actuele vereisten.

2 De kolom 'Volledig ingefaseerd' past de vereisten toe die na volledige infasering zullen gelden.

Per eind 2014 bedraagt de stand-alone Tier 1-kernkapitaal ratio 18,3% een stijging van 3,3% ten opzichte van de stand per eind 2013. De Tier 1-ratio bedraagt 18,3% en de Totaal kapitaalratio 18,4%. De stijging van de ratio's is te verklaren door de stijging van het kernkapitaal met € 254 miljoen, waarvan € 111 miljoen winst over het eerste half jaar, in combinatie met een daling van de RWA met € 1,4 miljard. De daling van de RWA is voor ongeveer € 900 miljoen het

gevolg van de overgang naar het herziene ratingmodel voor de particuliere hypotheekportefeuille (zie toelichting in paragraaf 8.4.3.3).

8.2.2 Leverage

Onderstaande tabel presenteert de leverage-ratio voor SNS Bank stand-alone en de MFH.

De leverage ratio maakt onderdeel uit van de Risk Appetite Statement van SNS Bank. Het Kapitalisatie- en Liquiditeitsplan bevat een 3-jaars prognose voor de leverage ratio. Het ALCO Bank en de Directie van SNS Bank beoordelen dit plan. Elke maand bespreekt het ALCO Bank een kapitalisatierapport waarin de prognose van de leverage ratio is opgenomen. Zo nodigt stuurt het ALCO Bank bij naar het gewenste niveau van de leverage ratio.

Leverage ratio 2014

in miljoenen euro's	SNS Bank N.V.	Aanpassingen MFH	Totaal MFH
Positiewaarden			
Derivaten: marktwarde	1.181	-14	1.168
Derivaten: opslag mark-to-marketmethode	272	-1	271
Niet opgenomen kredietfaciliteiten	83	--	83
Buiten de balans: handel met gemiddeld/laag risico	129	--	129
Overige activa	65.458	60.762	126.220
Vermogensaanpassingen en voorgeschreven aanpassingen			
Tier 1-kapitaal – volledig ingefaseerd	2.403	1.017	3.420
Tier 1-kapitaal – transitioneel	2.520	965	3.485
Voorgeschreven aanpassingen (Tier 1 volledig ingefaseerd)	-515	-82	-596
Voorgeschreven aanpassingen (Tier 1 transitioneel)	-397	-74	-471
Risico-exposure gedefinieerd door CRR			
Volledig ingefaseerd	66.607	60.666	127.273
Transitioneel	66.724	60.636	127.360
Leverage ratio			
Volledig ingefaseerd	3,6%		2,7%
Transitioneel	3,8%		2,7%

Leverage ratio 2013

in miljoenen euro's	SNS Bank N.V.	Aanpassingen MFH	Totaal MFH
Positiewaarden			
Derivaten: marktwaarde	1.484	--	1.484
Derivaten: opslag mark-to-marketmethode	429	--	429
Niet opgenomen kredietfaciliteiten	190	--	190
Buiten de balans: handel met gemiddeld/laag risico	68	--	68
Overige activa	72.053	54.529	126.582
Vermogensaanpassingen en voorgeschreven aanpassingen			
Tier 1-kapitaal – volledig ingefaseerd	1.860	1.956	3.816
Tier 1-kapitaal – transitieel	2.266	1.770	4.036
Voorgeschreven aanpassingen (Tier 1 volledig ingefaseerd)	-716	1	-715
Voorgeschreven aanpassingen (Tier 1 transitieel)	-310	--	-417
Risico-exposure gedefinieerd door CRR			
Volledig ingefaseerd	73.508	54.530	128.038
Transitieel	73.913	54.386	128.299
Leverage ratio			
Volledig ingefaseerd	2,5%		3,0%
Transitieel	3,1%		3,1%

De leverage ratio is gedurende 2014 verbeterd voor SNS Bank. Dit is zowel het gevolg van een daling van de activa (noemer effect) als een stijging van het Tier 1-kapitaal (teller effect).

De daling van de activa is het gevolg van daling van de zakelijke portefeuilles, daling van de hypotheekexposure en daling van de uitzettingen bij centrale overheden en centrale banken.

De daling van de zakelijke portefeuille is het gevolg van een interne strategische beslissing. Deze strategische beslissing had niet tot doel om de leverage ratio direct te beïnvloeden.

De afname van uitzettingen bij centrale overheden en centrale banken wordt verklaard door het wegvallen van de financiering aan Propertize. Deze financiering aan Propertize was gegarandeerd door de Nederlandse overheid en was daarom opgenomen onder de categorie 'Centrale overheden en centrale banken'.

De stijging van het kapitaal is met name het gevolg van ongerealiseerde herwaarderingen die betrekking hebben op de 'available for sale' beleggingsportefeuille en het netto resultaat over 2014 van € 151 miljoen. Het resultaat over het tweede halfjaar van € 40 miljoen maakt nog geen onderdeel uit van de berekening van de leverage ratio.

Voor de MFH is de leverage ratio verslechterd. De daling is met name veroorzaakt door de gedaalde kapitalisatie van de MFH als gevolg van het netto verlies bij REAAL (€ 712 miljoen). De noemer, de risicoblootstelling gedefinieerd door CRR, is nagenoeg ongewijzigd.

8.3 Kapitaalvereisten

Dit hoofdstuk beschrijft de kapitaalvereisten van SNS Bank. De risicotypen waarvoor de kapitaalvereisten worden berekend, zijn krediet-, markt-, en operationeel risico. Deze vereisten zijn gebaseerd op Pillar 1 in CRD IV.

8.3.1 Minimale kapitaalvereisten en risicogewogen activa

SNS Bank heeft van DNB goedkeuring gekregen om de Advanced Internal Rating Based (AIRB)-benadering toe te passen op de particuliere hypotheekportefeuille en de securitisatieportefeuille.

De standaardbenadering wordt (en zal worden) gehanteerd voor de portefeuilles waarvoor SNS Bank goedkeuring van DNB heeft verkregen of die volgens de wet zijn vrijgesteld van IRB. DNB heeft het gebruik van de standaardbenadering goedgekeurd voor de diverse portefeuilles. Wij zijn voornemens om de mkb-kredietportefeuille eveneens onder de IRB-methode te brengen voor de berekening van de kapitaalvereisten.

De volgende tabel toont de risicogewogen activa per risicotype, exposurecategorie en regulatory approach.

Kapitalisatie RWA

	EAD ¹		Basel III RWA		8% Pillar 1 Kapitaaleis	
in miljoenen euro's	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Op interne ratings gebaseerd kredietrisico						
Particuliere hypotheek ²	40.921	38.148	6.804	7.723	544	618
Securitisatieposities	1.124	1.638	142	385	11	31
Overig	--	--	810	581	65	46
Totaal kredietrisico Internal Ratings Based	42.045	39.786	7.756	8.689	620	695
Kredietrisico						
Centrale overheden en centrale banken	9.728	15.848	--	--	--	--
Regionale of lokale overheden	2.139	1.567	--	--	--	--
Publiekrechtelijke lichamen	160	164	35	36	3	3
Multilaterale ontwikkelingsbanken	232	174	--	--	--	--
Internationale organisaties	18	4	--	--	--	--
Financiële instellingen	2.299	2.394	769	897	61	72
Ondernemingen	856	984	1.744	1.926	139	154
Particulieren exclusief hypotheek	261	284	185	214	15	17
Onroerend goed gedekt door hypotheek	1.217	1.362	865	1.000	69	80
Exposures in Default	131	134	157	166	13	13
Covered Bonds	24	--	2	--	--	--
Aandelenposities	10	11	10	11	1	1
Overige posten	178	336	120	158	10	13
Totaal kredietrisico gestandaardiseerde methode	17.253	23.262	3.887	4.408	311	353
Marktrisico (gestandaardiseerd)						
- Verhandelde schuldinstrumenten	2.928	1.234	274	187	22	15
- Aandelen	3	2	5	5	--	--
Operationeel risico						
- Gestandaardiseerd	--	--	1.566	1.516	125	121
Totaal overige risico's	2.931	1.236	1.845	1.708	147	136
Credit Valuation Adjustment (CVA)	--	--	283	316	23	25
Totaal SNS Bank stand alone	62.229	64.284	13.771	15.121	1.101	1.209
Kredietrisico gestandaardiseerde methode MFH						
Centrale overheden en centrale banken	8	64	--	--	--	--
Financiële instellingen	2	1	--	--	--	--
Ondernemingen	2.098	2.784	8.434	11.096	675	888
Aandelenposities	38	41	38	40	3	3
Overige posten	48	130	49	194	4	16
Totaal kredietrisico Standardised Approach MFH	2.194	3.020	8.521	11.330	682	906
Overig risico MFH						
Operationeel risico	--	--	79	255	6	20
- waarvan gestandaardiseerde methode	--	--	79	255	6	20
Totaal overig risico MFH	--	--	79	255	6	20
CVA	--	--	-1	-10	--	-1
Totaal MFH	2.194	3.020	8.599	11.575	688	926
Totaal prudentieel geconsolideerd	64.423	67.304	22.370	26.695	1.789	2.135

1 De EAD is de exposure op een tegenpartij op rapportagemoment. Voor de IRB gewogen hypotheek is de EAD gelijk aan de resterende hoofdsom van de hypotheek verhoogd met drie aanvullende rentetermijnen, vertragingsrente en eventuele niet getrokken kredietfaciliteiten.

2 Voor de bepaling van de RWA van de particuliere hypotheek wordt gebruik gemaakt van een model dat is goedgekeurd door DNB.

De EAD neemt af van € 64,3 miljard naar € 62,2 miljard ultimo 2014. Dit wordt met name veroorzaakt door de verlaging van de EAD in de categorie 'Centrale overheden en centrale banken' van € 15,8 miljard naar € 9,7 miljard. Deze afname wordt verklaard door het wegvallen van de financiering aan Propertize. Deze financiering aan Propertize was gegarandeerd door de overheid en was daardoor opgenomen onder de categorie 'Centrale overheden en centrale banken'.

De stijging van de EAD van particuliere hypotheekbedroeg € 2,8 miljard. Deze stijging kwam tot stand door het terughalen van securitisatietransacties naar de prudentiële balans (€ 3,0 miljard positief), de beëindiging van een hypotheektransactie met REAAL in het kader van de ontvlechting van SNS Bank en REAAL (€ 0,4 miljard positief) en de reguliere portefeuilleontwikkeling door in- en uitstroom (€ 0,6 miljard negatief).

De RWA berekend op basis van IRB voor SNS Bank stand-alone neemt af van € 8,7 miljard naar € 7,8 miljard ultimo 2014. Dit is met name het gevolg van de overgang naar het goedgekeurde, herziene ratingmodel voor de particuliere hypotheekportefeuille.

De RWA-afname van de balansonderdelen waarvoor de gestandaardiseerde methode van toepassing is voor SNS Bank stand-alone is met name het gevolg van de afname van de zakelijke portefeuilles. Deze RWA zullen verder afnemen wanneer de verkoop van REAAL is afgerond en SNS Bank wordt losgekoppeld van de holding. De huidige interne lening aan REAAL tegen 500% RWA en de faciliteit aan SNS REAAL komen na closing te vervallen.

8.3.2 Evolutie van de risicogewogen activa

Onderstaande tabel presenteert de evolutie van de risicogewogen activa over 2014.

Verloopstaat voor RWA

in miljoenen euro's

	SNS Bank N.V.	Aanpassingen MFH	Totaal MFH
Beginstand	15.121	11.574	26.695
<i>Kredietrisico standaard methode</i>			
Mutatie in kredietrisico	-521	-162	-683
Verlaging waarde REAAL N.V.	--	-2.647	-2.648
Mutatie CVA kredietrisico	-33	10	-23
Totale verandering kredietrisico standaard methode	-554	-2.799	-3.354
<i>Kredietrisico IRB</i>			
Re-risking (calls securitisatieprogramma's)	604	--	604
Investerings in particuliere hypotheek	90	--	90
Modelupdates	-949	--	-949
Methodiek en beleid	77	--	77
Desinvesteringen in kredietrisico IRB	-755	--	-755
Totale mutatie IRB portefeuille	-933	--	-933
Marktrisico	87	--	87
Operationeel risico	50	-176	-126
Totale mutatie	-1.350	-2.975	-4.325
Eindstand	13.771	8.599	22.370

8.3.3 Kapitaalbuffers

8.3.3.1 Countercyclische kapitaalbuffer

De countercyclische kapitaalbuffer houdt rekening met de kredietcyclus en risico's van excessieve kredietgroei in het betreffende land. De countercyclische kapitaalbuffer is minimaal 0% en maximaal 2,5% van de risicogewogen activa en dient te worden ingevuld met eigen vermogen (Tier 1-kernkapitaal). De toezichthouderseisen voor deze buffer waren in

2014 nog niet van kracht. Wij houden in ons kapitaalmanagement niettemin rekening met de countercyclische kapitaalbuffer.

Geografische distributie van kredietblootstelling t.b.v. de berekening van de countercyclische kapitaalbuffer 2014

in miljoenen euro's	Algemeen		Securitisaties	Vereist toetsingsvermogen		Totaal
	EAD standaard benadering	EAD IRB-benadering	EAD IRB-benadering	waarvan: algemene krediet EAD	waarvan: securitisatie EAD	
Verdeling naar land:						
Nederland	8.779	40.748	1.124	892	11	903
België	1.937	90	--	9	--	9
Duitsland	2.906	14	--	5	--	5
Frankrijk	1.020	5	--	8	--	8
Spanje	1	2	--	--	--	--
Italië	402	1	--	--	--	--
Ierland	118	--	--	--	--	--
Griekenland	--	--	--	--	--	--
Zwitserland	1.239	--	--	--	--	--
Overig	851	61	--	6	--	6
Totaal	17.253	40.921	1.124	920	11	931

Geografische distributie van kredietblootstelling t.b.v. de berekening van de countercyclische kapitaalbuffer 2013

in miljoenen euro's	Algemeen		Securitisaties	Vereist toetsingsvermogen		Totaal
	EAD standaard benadering	EAD IRB-benadering	EAD IRB-benadering	waarvan: algemene krediet EAD	waarvan: securitisatie EAD	
Verdeling naar land:						
Nederland	17.758	37.971	1.638	982	31	1.013
België	672	93	--	10	--	10
Duitsland	2.519	13	--	5	--	5
Frankrijk	928	6	--	10	--	10
Spanje	--	2	--	--	--	--
Italië	326	1	--	--	--	--
Ierland	132	--	--	--	--	--
Griekenland	1	--	--	--	--	--
Zwitserland	4	1	--	--	--	--
Overig	921	60	--	10	--	10
Totaal	23.261	38.148	1.638	1.017	31	1.048

De daling voor 'EAD standaardbenadering' bij 'Nederland' is met name het gevolg van een lagere EAD bij 'Centrale overheden en centrale banken'. Binnen deze categorie vielen ook de door de Staat gegarandeerde leningen aan Propertize. Deze leningen zijn afgelost.

De stijgingen in de EAD standaardbenadering bij 'België' en Zwitserland betreffen aankopen in regionale overheden in de beleggingsportefeuille.

De stijging in Nederlandse exposure onder de 'EAD IRB-benadering' is met name het gevolg van het terugkomst van exposure uit securitisatieprogramma's door het callen van programma's (Hermes 9 en Provide Lowland) of het doorkijken op programma's (Hermes 15 en 18). Ook de aankoop van een hypotheekportefeuille van REAAL zorgde voor een stijging.

8.3.3.2 Buffer voor overige systeemrelevante instellingen

Op 29 april 2014 heeft DNB bekend gemaakt op basis van de Implementatiewet CRD IV een extra kapitaalbuffervereiste in te stellen voor de vier Nederlandse grootbanken. SNS Bank is hierbij aangemerkt als lokale systeembank en niet als wereldwijde systeembank. Voor SNS Bank zal de systeembuffer 1% van de risicogewogen activa bedragen. Deze buffer zal tussen 2016 en 2019 ingefaseerd worden en dient te worden ingevuld met eigen vermogen (Tier 1-kernkapitaal). Wij houden in ons kapitaalmanagement rekening met de systeembuffer.

8.4 Kredietrisico

8.4.1 Inleiding

SNS Bank heeft een kredietrisicoportefeuille die onderverdeeld kan worden in verschillende zogenoemde exposureklassen. Voor de berekeningen van de kapitaalvereisten voor retailhypothekenportefeuilles en securitisaties hanteren we de Advanced Internal Rating Based (AIRB) benadering. Voor alle overige portefeuilles gebruiken we de Standardised Approach (SA) voor de berekening van het vereiste kapitaal. Wij hebben de ambitie om binnen enkele jaren ook voor de mkb-portefeuille (leningen kleiner dan € 1 miljoen) de AIRB-benadering toe te passen.

Binnen de Pillar 3 rapportage is de kredietrisicoportefeuille gepresenteerd volgens de regelgeving: SA versus internal rating based (IRB), waarna is verbijzonderd binnen de exposureklassen.

De onderstaande tabel geeft een opsplitsing van de vorderingen op klanten naar sector. De particuliere uitzettingen bestaan hoofdzakelijk uit hypotheken verstrekt aan particulieren. De categorie 'Overheid' betreft leningen die veelal verstrekt zijn aan lagere overheden (gemeenten, provincies). De overige categorieën (ultimo 2014 € 3,1 miljard) betreffen zakelijke uitzettingen. Hieronder bevinden zich ook uitzettingen aan de (semi-)publieke sector zoals nutsbedrijven en gezondheidszorginstellingen.

Vorderingen op klanten naar sector

in miljoenen euro's	2014
Particulieren	46.443
Overheid	3.258
Financiële dienstverlening	880
Administratie en ondersteuning	408
Gezondheidszorg	324
Vastgoed	681
Elektriciteit, gas, stoom	253
Nijverheid	194
Groothandel en detailhandel	206
Overig zakelijk	187
Totaal SNS Bank	52.834
Aanpassingen MFH	302
Totaal MFH	53.136

8.4.2 Standardised benadering (SA)

8.4.2.1 Exposureklassen

Binnen SA maken we onderscheid tussen de volgende exposureklassen:

- **Centrale overheden of centrale banken.** Naast directe exposures op centrale overheden en centrale banken, vallen hier ook posten met een garantie van de lokale overheden onder.
- **Regionale of lokale overheden.** Dit betreffen bijvoorbeeld provincies, gemeenten of waterschappen.
- **Publiekrechtelijke lichamen.** Dit zijn ondermeer administratieve organen zonder winstoogmerk die verantwoording afleggen aan centrale, regionale of lokale overheid, zoals bijvoorbeeld universiteiten of academische ziekenhuizen.
- **Multilaterale ontwikkelingsbanken.** Een voorbeeld in deze exposureklasse is de Europese Investeringsbank.
- **Internationale organisaties.** Een rechtspersoon, vallend onder internationaal recht en zich uitstrekkend over minstens drie landen. Opgericht op basis van een verdrag of een akkoord. Voorbeelden zijn het Europese Financial Stability Facility of het Europese Stabiliteitsmechanisme.
- **Financiële instellingen.** Dit betreft met name kredietinstellingen.
- **Ondernemingen.** Hieronder vallen grote bedrijven.
- **Particulieren exclusief hypotheek.** Deze categorie bevat naast natuurlijke personen ook kleine mkb-ondernemingen.
- **Gedekt door hypotheek op onroerend goed.** Hieronder vallen vorderingen gedekt door zowel woningen als bedrijfspanden. Bij SNS Bank is dit een bescheiden klasse omdat het merendeel van de hypotheek onder de AIRB wordt verantwoord.
- **Exposures in Default.** Alle SA exposures met een achterstand groter dan 90 dagen zijn in default.
- **Covered bonds.** Dit zijn obligaties waarbij aan de houders van de obligatie een extra zekerheid is verschaft.
- **Aandelen.** Binnen deze categorie vallen posities in aandelen van ondernemingen en dergelijke.
- **Overige posten.** Alle overige exposures die niet in één van de voorgaande klassen vallen, worden in deze categorie ondergebracht.

8.4.2.2 Berekening risicogewogen activa en gebruik van kredietbeoordelingbureaus

Onder de SA wordt het kredietrisico gemeten op basis van risicogewichten. De toepassing van de risicogewichten binnen de SA is gehouden aan een set van vaste regels en is met name bepaald door de risicoclassificatie van de onderliggende activapost.

Voor de bepaling van de risicogewogen activa met behulp van de SA kunnen externe ratings van erkende kredietbeoordelingsbureaus als input dienen voor de bepaling van het risicogewicht.

De tabellen hieronder geven de exposures per risicogewicht weer inclusief de RWA en het kapitaalbeslag. Een exposure met bijvoorbeeld een risicogewicht van 100% zal niet altijd leiden tot vergelijkbare RWA als gevolg van kredietrisicomitigatie en het gebruik van een kredietconversiefactor. Verdere informatie omtrent kredietconversiefactoren is weergegeven in paragraaf Disclosure van off-balance sheet posten. De effecten van kredietrisicomitigatie zijn beperkt.

Exposureklassen verdeeld naar risicogewogen activa en kapitaalvereisten per risicoweging 2014

in miljoenen euro's	Risicoweging										Totaal	Totaal kapitaaleis
	0% - 10%	20%	35%	50%	75%	100%	150%	250%	400%	500%		
Standaardbenadering												
Centrale overheden en centrale banken	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Regionale of lokale overheden	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Publiekrechtelijke lichamen	--	31	--	--	--	4	--	--	--	--	35	3
Multilaterale ontwikkelingsbanken	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Internationale organisaties	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Financiële instellingen	--	254	--	515	--	--	--	--	--	--	769	61
Ondernemingen	4	--	--	1	--	488	--	--	--	1.251	1.744	139
Particulier excl. hypotheek	--	--	--	--	178	7	--	--	--	--	185	15
Onroerend goed gedekt door hypotheek	--	--	99	--	506	260	--	--	--	--	865	69
Exposures in default	--	--	--	--	--	78	79	--	--	--	157	13
Covered bonds	2	--	--	--	--	--	--	--	--	--	2	--
Aandelenposities	--	--	--	--	--	10	--	--	--	--	10	1
Overige posten	--	--	--	--	--	120	--	--	--	--	120	10
Totaal gestandaardiseerde risicogewogen activa	6	285	99	516	684	967	79	--	--	1.251	3.887	
SNS Bank												
Totale kapitaalvereisten	--	23	8	41	55	78	6	--	--	100		311
SNS Bank												
Totaal gestandaardiseerde risicogewogen activa											3.887	
SNS Bank												
Aanpassingen RWA MFH	--	--	--	--	--	74	--	--	8.447	--	8.521	682
Totaal gestandaardiseerde risicogewogen activa MFH	6	285	99	516	684	1.041	79	--	8.447	1.251	12.408	
Totale kapitaalvereisten MFH prudentieel geconsolideerd	--	23	8	41	55	83	6	--	676	100		993

Exposureklassen verdeeld naar risicogewogen activa en kapitaalvereisten per risicoweging 2013

in miljoenen euro's	Risicoweging										Totaal	Totaal kapitaaleis
	0% - 10%	20%	35%	50%	75%	100%	150%	250%	400%	500%		
Standaardbenadering												
Centrale overheden en centrale banken	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Regionale of lokale overheden	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Publiekrechtelijke lichamen	--	32	--	--	4	--	--	--	--	--	36	3
Multilaterale ontwikkelingsbanken	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Internationale organisaties	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Financiële instellingen	--	201	--	696	--	--	--	--	--	--	897	72
Ondernemingen	--	--	--	57	--	618	--	--	--	1.251	1.926	154
Particulier excl. hypotheek	--	--	--	--	212	--	2	--	--	--	214	17
Onroerend goed gedekt door hypotheek	--	--	72	--	658	270	--	--	--	--	1.000	80
Exposures in default	--	--	--	--	--	70	96	--	--	--	166	13
Covered bonds	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Aandelenposities	--	--	--	--	--	11	--	--	--	--	11	1
Overige posten	--	--	--	--	--	158	--	--	--	--	158	13
Totaal gestandaardiseerde risicogewogen activa	--	233	72	753	874	1.127	98	--	--	1.251	4.408	
SNS Bank												
Totale kapitaalvereisten	--	19	6	60	70	90	8	--	--	100		353
SNS Bank												
Totaal gestandaardiseerde risicogewogen activa											4.408	
SNS Bank												
Aanpassingen RWA MFH	--	--	--	--	--	144	--	91	11.095	--	11.330	906
Totaal gestandaardiseerde risicogewogen activa MFH	--	233	72	753	874	1.271	98	91	11.095	1.251	15.738	
Totale kapitaalvereisten	--	19	6	60	70	102	8	7	888	100		1.259
MFH prudentieel geconsolideerd												

De positie in 'Ondernemingen' met een risicoweging gelijk aan 500% betreft een lening aan REAAL. Bij de verkoop van REAAL zal deze lening afgelost worden, hetgeen een aanzienlijke verlichting van de kapitaalvereiste zal opleveren. Tevens zal een verdere kapitaalverlichting verwacht kunnen worden als gevolg van de afname van de mkb-portefeuille. De mkb-posten met een individuele hoofdsom kleiner dan € 1 miljoen zijn verwerkt binnen de categorie 'Onroerend goed gedekt door hypotheek' en 'Particulieren excl. hypotheek'. Mkb-posten met een individuele hoofdsom groter dan € 1 miljoen zijn verwerkt binnen de categorie 'Ondernemingen'.

SNS Bank gebruikt de erkende externe ratings van Standard & Poor's, Moody's en Fitch Ratings. De kredietbeoordeling wordt gerelateerd aan de kredietkwaliteitscategorie. In de Toezichthoudersregels Kredietrisico is voor verschillende risicoklassen aangegeven welk risicogewicht bij welke kredietkwaliteitscategorie hoort. Onderstaande tabellen geven verdere toelichting voor de exposureklassen waarbij kredietkwaliteitstrappen van toepassing zijn. De in deze tabellen getoonde RWA sluiten aan op de RWA zoals opgenomen in bovenstaande tabellen.

Onderstaande tabel toont de EAD en RWA voor centrale overheden of centrale banken naar ratingklassen.

Exposure op centrale overheden en centrale banken 2014

in miljoenen euro's	Kredietkwaliteitscategorie	Risicoweging	EAD	RWA Basel III
AAA tot AA-	1	0%	9.209	--
A+ tot A-	2			
- EMU		0%	118	--
BBB+ tot BBB-	3			
- EMU		0%	401	--
Totale exposure SNS Bank			9.728	--
Aanpassingen MFH			8	--
Totale exposure MFH			9.736	--

Exposure op centrale overheden en centrale banken 2013

in miljoenen euro's	Kredietkwaliteitscategorie	Risicoweging	EAD	RWA Basel III
AAA tot AA-	1	0%	15.390	--
A+ tot A-	2			
- EMU			--	--
BBB+ tot BBB-	3			
- EMU		0%	458	--
Totale exposure SNS Bank			15.848	--
Aanpassingen MFH			64	--
Totale exposure MFH			15.912	--

Op genoemde uitzettingen in de EMU is geen kapitaalbeslag van toepassing, waardoor het risicobeslag nihil is voor SNS Bank.

Onderstaande tabel toont de EAD en RWA voor regionale of lokale overheden naar ratingklassen.

Exposure op regionale of lokale overheden 2014

in miljoenen euro's	Kredietkwaliteitscategorie	Risicoweging	EAD	RWA Basel III
AAA tot AA-	1	0%	1153	--
A+ tot A-	2	0%	228	--
Geen rating		0%	758	--
Totale exposure SNS Bank			2.139	--
Aanpassingen MFH			--	--
Totale exposure MFH			2.139	--

Exposure op regionale of lokale overheden 2013

in miljoenen euro's	Kredietkwaliteitscategorie	Risicoweging	EAD	RWA Basel III
AAA tot AA-	1	0%	649	--
A+ tot A-	2		--	--
Geen rating		0%	918	--
Totale exposure SNS Bank			1.567	--
Aanpassingen MFH			--	--
Totale exposure MFH			1.567	--

Er is geen risicobeslag van toepassing voor de uitzettingen door SNS Bank op regionale overheden. Dit is het gevolg van de behandeling als (centrale) overheid.

Onderstaande tabel laat de ratingverdeling zien voor publiekrechtelijke lichamen. De exposure op publiekrechtelijke lichamen is beperkt.

Exposure op publiekrechtelijke lichamen 2014

in miljoenen euro's	Kredietkwaliteitscategorie	Risicoweging	EAD	RWA Basel III
AAA tot AA-	1	20%	61	12
Geen rating		20%	95	19
Geen rating		100%	4	4
Totale exposure SNS Bank			160	35
Aanpassingen MFH			--	--
Totale exposure MFH			160	35

Exposure op publiekrechtelijke lichamen 2013

in miljoenen euro's	Kredietkwaliteitscategorie	Risicoweging	EAD	RWA Basel III
AAA tot AA-	1	20%	57	12
Geen rating		20%	101	20
Geen rating		75%	6	4
Geen rating		100%	--	--
Totale exposure SNS Bank			164	36
Aanpassingen MFH			--	--
Totale exposure MFH			164	36

Onderstaande tabel laat de ratingverdeling zien voor multilaterale ontwikkelingsbanken. De exposure op multilaterale ontwikkelingsbanken is beperkt.

Exposure op multilaterale ontwikkelingsbanken 2014

in miljoenen euro's	Kredietkwaliteitscategorie	Risicoweging	EAD	RWA Basel III
AAA tot AA-	1	0%	232	--
Totale exposure SNS Bank			232	--
Aanpassingen MFH			--	--
Totale exposure MFH			232	--

Exposure op multilaterale ontwikkelingsbanken 2013

in miljoenen euro's	Kredietkwaliteitscategorie	Risicoweging	EAD	RWA Basel III
AAA tot AA-	1	0%	174	--
Totale exposure SNS Bank			174	--
Aanpassingen MFH			--	--
Totale exposure MFH			174	--

Onderstaande tabel geeft de ratingverdeling voor internationale organisaties.

Exposure op internationale organisaties 2014

in miljoenen euro's	Kredietkwaliteitscategorie	Risicoweging	EAD	RWA Basel III
AAA tot AA-	1	0%	18	--
Totale exposure SNS Bank			18	--
Aanpassingen MFH			--	--
Totale exposure MFH			18	--

Exposure op internationale organisaties 2013

in miljoenen euro's	Kredietkwaliteitscategorie	Risicoweging	EAD	RWA Basel III
AAA tot AA-	1	0%	4	--
Totale exposure SNS Bank			4	--
Aanpassingen MFH			--	--
Totale exposure MFH			4	--

Onderstaande tabel toont de ratingverdeling voor financiële instellingen.

Exposure op financiële instellingen 2014

in miljoenen euro's	Kredietkwaliteitscategorie	Risicoweging	EAD	RWA Basel III
AAA tot AA-	1	20%	1.199	240
A+ tot A-	2			
- < 3 maanden		20%	38	8
- < 3 maanden		50%	35	17
- > 3 maanden		50%	975	487
BBB+ tot BBB-	3			
- < 3 maanden		20%	--	--
- > 3 maanden		50%	19	9
Geen rating			33	8
Totale exposure SNS Bank			2.299	769
Aanpassingen MFH		0%	2	--
Totale exposure MFH			2.301	769

Exposure op financiële instellingen 2013

in miljoenen euro's	Kredietkwaliteitscategorie	Risicoweging	EAD	RWA Basel III
AAA tot AA-	1	20%	823	165
A+ tot A-	2			
- < 3 maanden		20%	141	28
- < 3 maanden		50%	79	40
- > 3 maanden		50%	1.287	643
BBB+ tot BBB-	3			
- < 3 maanden		20%	1	--
- > 3 maanden		50%	14	7
Geen rating			49	14
Totale exposure SNS Bank			2.394	897
Aanpassingen MFH		0%	1	--
Totale exposure MFH			2.395	897

Onderstaande tabel toont de exposureverdeling naar ratingklassen voor ondernemingen. De lening aan REAAL (€ 250 miljoen) is in deze tabel verwerkt met een risicogewicht gelijk aan 500%.

Exposure op ondernemingen 2014

in miljoenen euro's	Kredietkwaliteitscategorie	Risicoweging	EAD	RWA Basel III
A+ tot A-	2	2%	49	1
A+ tot A-	2	4%	67	3
A+ tot A-	2	100%	26	26
BBB+ tot BBB-	3	100%	2	2
BB+ tot B-	4	100%	78	78
Geen rating		50%	2	1
Geen rating		100%	382	382
Geen rating		500%	250	1.251
Totale exposure SNS Bank			856	1.744
Aanpassingen MFH		400%	2.098	8.434
Totale exposure MFH			2.954	10.178

Exposure op ondernemingen 2013

in miljoenen euro's	Kredietkwaliteitscategorie	Risicoweging	EAD	RWA Basel III
A+ tot A-	2	50%	25	12
BBB+ tot BBB-	3	100%	--	--
BB+ tot B-	4	100%	208	208
Geen rating		50%	91	45
Geen rating		100%	410	410
Geen rating		500%	250	1.251
Totale exposure SNS Bank			984	1.926
Aanpassingen MFH		400%	2.784	11.096
Totale exposure MFH			3.768	13.022

De daling is het gevolg van de daling van de mkb-portefeuille gedurende 2014.

Exposure op covered bonds 2014

in miljoenen euro's	Kredietkwaliteitscategorie	Risicoweging	EAD	RWA Basel III
AAA tot AA-	1	10%	24	2
Totale exposure SNS Bank			24	2
Aanpassingen MFH			--	--
Totale exposure MFH			24	2

Exposure op covered bonds 2013

in miljoenen euro's	Kredietkwaliteitscategorie	Risicoweging	EAD	RWA Basel III
AAA tot AA-	1	10%	--	--
Totale exposure SNS Bank			--	--
Aanpassingen MFH			--	--
Totale exposure MFH			--	--

8.4.3 Gebruik van IRB-benadering voor kredietrisico

8.4.3.1 Exposureklassen

Binnen de 'internal rating based'-benadering (IRB) maakt SNS Bank onderscheid tussen de volgende exposureklassen:

Particuliere hypotheeken

Exposures op individuele particulieren waarbij zekerheid is gegeven door een verbonden onderpand en eventueel een Nationale Hypotheek Garantie (NHG) zijn geclassificeerd als vorderingen op klanten. De particuliere hypotheekportefeuille beslaat eind 2014 87,5% (2013: 88,0%) van de totale vorderingen op klanten van SNS Bank.

Securitisatie

De exposureklasse securitisatie bestaat met name uit gesecuritiseerde hypotheeken van SNS Bank waarvoor de securitisatie-entiteiten obligaties hebben uitgegeven die niet verkocht zijn aan investeerders, of zijn teruggekocht en op eigen boek worden gehouden. Daarnaast is er een beperkte positie van securitisatieposities van derden. Externe ratings en senioriteit van de obligaties zijn daarbij de relevante karakteristieken.

8.4.3.2 Beleid, procedures en modellen

8.4.3.2.1 AIRB parameters

Met de AIRB-benadering wordt het kredietrisico gemeten aan de hand van modellen met interne input voor de berekening van de Probability of Default (PD), Loss Given Default (LGD) en Exposure at Default (EAD). De parameters en het ratingsysteem worden hierna beschreven. In 2014 is het voor de AIRB gebruikte ratingmodel vernieuwd en goedgekeurd door de toezichthouder. De impact van het vernieuwde model komt aan de orde in Paragraaf 8.4.3.3.

Probability of Default bij klanten

We beoordelen de kredietkwaliteit van kredietnemers door toekenning van een interne risicoring. De rating geeft de kans weer, onderbouwd door statistiek, dat een klant in een bepaalde ratingcategorie binnen de eerstkomende twaalf maanden in gebreke blijft.

Exposure at Default

Bij de EAD wordt gekeken naar de mate waarin, naar verwachting, van een kredietfaciliteit gebruik is gemaakt op het moment dat de klant in gebreke blijft. De klant kan gedurende de looptijd van een lening mogelijk nog niet het volledige bedrag hebben opgenomen of al een deel van de hoofdsom hebben terugbetaald. We houden bij de beoordeling van leningen rekening met de EAD op basis van de ruime ervaring die in het verleden is opgedaan. Daarbij onderkennen we

dat klanten meer dan gemiddeld van hun kredietfaciliteit gebruik kunnen maken naarmate ze verder in betalingsonmacht raken.

Omvang van de Loss Given Default

Wanneer een klant in gebreke blijft, kan meestal een deel van de uitstaande vordering worden verhaald. Het deel dat niet kan worden verhaald, het feitelijke verlies, wordt opgeteld bij de economische kosten die samenhangen met het verhaalproces. De uitkomst daarvan wordt de LGD genoemd. De omvang van de LGD wordt gemeten als een percentage van de EAD. Op basis van historische gegevens kunnen we een inschatting maken van het gemiddelde verlies dat in geval van default naar verwachting zal worden geleden op de verschillende kredietsoorten.

In het herziene ratingmodel berekenen we voor iedere klant een individuele LGD, deze voorspellingen lopen van 0% tot 100%. Daarnaast stellen we een *downturn* LGD vast, welke een schatting is van de uit wanbetaling voortvloeiende verliezen die worden geleden in geval van een economische neergang. Hierbij worden historische data en statistische technieken toegepast om het conjunctuurbeeld zo goed mogelijk te schatten.

8.4.3.2.2 Internal ratingprocedure

Particuliere hypotheeken

Onze interne ratingprocedure voor particuliere hypotheeken is gebaseerd op verschillende data-elementen zoals bijvoorbeeld Loan to Value, huistype of betaalgedrag waarmee geborgd wordt dat het risico op de juiste wijze wordt gemeten. Tijdens de ratingprocedure worden de ratings automatisch toegekend, het is niet mogelijk om een toegekende rating te overrulen.

8.4.3.2.3 Controle mechanisme voor het interne ratingsysteem

Modeldocumentatie

Documentatie dient voldoende gedetailleerd te zijn, zodat op basis van de oorspronkelijke gegevensbronnen een onafhankelijke validatie van het model kan plaatsvinden. Hierbij dient een beschrijving te worden gegeven van de bij de modelontwikkeling gebruikte gegevens, de gehanteerde methodiek (en de redenen voor het kiezen van deze methodiek), alle in het model gehanteerde aannames en het benoemen van de bekende sterktes en zwaktes van het model.

Initiële en periodieke modelvalidatie

Alle modellen worden aan een onafhankelijk validatie- en toetsingsproces onderworpen voordat ze kunnen worden goedgekeurd en tot implementatie ervan kan worden overgegaan. Met betrekking tot risicomodellen ziet het Model Governance Comité (MGC) erop toe dat de processen voor modelbouw en -goedkeuring worden gevolgd en verschillende modellen onderling consistent zijn. Hierbij adviseert de afdeling Modelvalidatie aan het MGC vanuit een onafhankelijke rol. Voorts wordt er beoordeeld of aan relevante wet- en regelgeving wordt voldaan en wordt beoordeeld of het model geschikt is voor de beoogde toepassing.

Model aftekening

Voor het proces van modelgoedkeuring zijn duidelijke regels vastgesteld. De risicomodellen binnen SNS Bank worden voor goedkeuring voorgelegd aan het MGC Bank, waarbij tevens het ALCO Bank in de gelegenheid wordt gesteld om te besluiten over de impact van de modellen en de timing van de implementatie.

8.4.3.3 Exposures onder de IRB-benadering

De cijfers in de tabel zijn gebaseerd op het in 2014 herontwikkelde ratingmodel. Dit ratingmodel geeft aan wat de kans is dat een klant binnen één jaar in problemen raakt en wat het verlies dan zou zijn voor de bank. De uitkomsten worden gebruikt voor het vaststellen van de RWA. Het voorspellende en onderscheidende vermogen van het interne ratingmodel wordt continu gemonitord en geregeld gereviseerd.

In 2014 heeft een herontwikkeling plaatsgevonden van het model door gebruik te maken van recente verliesdata, statistieken en expertbeoordelingen. Hierbij zijn specifieke verbeteringen doorgevoerd. Er wordt bijvoorbeeld expliciet rekening gehouden met de situatie waarin een hypotheek hoger is dan de marktwaarde, omdat het risico van een eventuele restschuld bij verkoop sterk toeneemt. Daarnaast is er een betere aansluiting gerealiseerd met andere modellen en processen binnen de hypotheekportefeuille. De herziene versie is eind 2014 ingevoerd na interne goedkeuring door het MGC Bank en na verkrijging van definitieve goedkeuring door de toezichthouder.

Het model is herzien om een meer verfijnde beoordeling van de karakteristieken van de onderliggende portefeuille mogelijk te maken. Het model is nu beter in staat om pro-cyclische effecten in de risicogewogen activa te dempen. De introductie van dit model resulteert in een licht lagere gemiddelde PD, omdat het model een realistischere inschatting van de kans op default geeft. Daarnaast is het aantal PD-risicoklassen voor de performing portefeuille uitgebreid van 10 naar 14 in overeenstemming met de gehanteerde kredietkwaliteitsklassen: performing (1-5), recent hersteld (6-10), in achterstand (11-13) en non-performing (14). Klasse 7 refereert aan een klein deel van de portefeuille dat niet direct door het ratingmodel wordt gescoord, maar op basis van de gemiddelde weging in het totaal wordt meegenomen.

Ten slotte zijn aanpassingen in de betreffende risicomodellen doorgevoerd. Het kredietrisico van de hypotheekportfolio wordt voortaan op een meer nauwkeurige en meer granulaire wijze bepaald en de risicodata zijn gekalibreerd op basis van recente verliesdata. Voorts is een vernieuwde 'down-turn LGD'-methodiek ingevoerd waarmee de langjarige cyclus van de woningprijzen beter tot uitdrukking wordt gebracht. Tot slot is aan het gebruik van het risicomodel een hogere conservatisme-factor toegerekend met als gevolg een extra opslag voor het bepalen van de risicogewogen activa.

Er is overigens slechts een beperkt verschil tussen de totale 2013 EAD uit het oorspronkelijke model en herziene model. Dit verschil wordt veroorzaakt door het wegvallen van de vaste administratiekosten bij een achterstand en een aanpassing in de berekening van de verdragingsrente. Daarnaast wordt in het herziene model de EAD voor klanten vastgezet op het moment dat ze in default gaan.

Er is geen relatie tussen de interne ratingklassen en ratings die door externe ratingagencies worden gehanteerd.

Exposures (EAD) per interne ratingklasse en bijbehorende PD, LGD en RWA 2014

Interne ratingklasse	Gemiddelde LGD	Gemiddelde PD	EAD in elke klasse	RWA's in elke klasse (of bandbreedte)
Performing				
1	8,74%	0,07%	10.002	159
2	8,97%	0,19%	5.079	188
3	11,56%	0,32%	4.567	314
4	13,65%	0,43%	4.994	507
5	17,78%	0,71%	7.364	1.375
6	18,40%	1,23%	1.783	498
7	12,63%	1,26%	1.869	365
8	17,61%	2,01%	882	323
9	13,35%	3,44%	832	317
10	14,31%	6,87%	1.027	601
11	14,97%	13,36%	416	333
12	13,91%	21,80%	439	370
13	14,88%	41,85%	441	383
Non-performing	20,51%	100,00%	1.226	1.071
Totaal			40.921	6.804

In vergelijking tot 2013 is de gemiddelde PD gestegen, maar in de laatste maanden van 2014 is een dalende trend waarneembaar. De PD per einde 2014 wordt ook beïnvloed door het 'callen' van gesecuritiseerde leningen die weer terugkomen op 'eigen boek'. Aangezien het risicoprofiel van deze teruggekochte securitisaties enigszins boven het gemiddelde risicoprofiel van de hypotheekportefeuille ligt, ontstaat een geringe stijging in de gemiddelde PD.

De risicogewogen activa, gerelateerd aan particuliere hypotheekleningen, zijn afgenomen als gevolg van een dalende hypotheekportefeuille en door toedoen van het vernieuwde risicomodel. De risicogewogen activa bedroegen € 7,7 miljard in 2013 en € 6,8 miljard in 2014. De RWA-dichtheid van particuliere hypotheekleningen daalde van 21,6% op jaareinde 2013 naar

18,3% op jaareinde 2014. De RWA-dichtheid is gedefinieerd als de risicogewogen activa gedeeld door de hypotheekexposures.

Ter referentie geeft onderstaande tabel de cijfers van 2013 die van toepassing waren op basis van het oorspronkelijke ratingmodel.

Exposures (EAD) per interne ratingklasse en bijbehorende PD, LGD en RWA 2013

Interne ratingklasse	Gemiddelde LGD	Gemiddelde PD	EAD in elke klasse	RWA's in elke klasse (of bandbreedte)
Performing				
1	6,47%	0,06%	4.434	68
2	9,73%	0,19%	8.478	341
3	17,85%	0,45%	10.537	1.434
4	16,53%	0,81%	4.819	920
5	11,99%	1,35%	1.838	356
6	18,62%	1,89%	3.941	1.465
7	18,64%	6,55%	1.482	1.103
8	18,18%	17,02%	932	974
9	18,72%	36,90%	518	586
Non-performing	16,92%	100,00%	1.169	476
Totaal			38.148	7.723

8.4.3.4 Kredietrisico-aanpassingen in de IRB-benadering

De kapitaalbasis is aangepast voor het verschil tussen het verwachte verlies en de daadwerkelijke voorziening voor de gerelateerde IRB exposures. Een negatief verschil is toegevoegd als IRB tekort. Een negatief verschil ontstaat wanneer het verwachte verlies hoger is dan de IFRS-voorziening. Op basis van de CRR/CRD IV regelgeving wordt het tekort afgetrokken van het Tier 1-kernkapitaal. In de transitiefase kan in 2014 het tekort voor 20% afgetrokken worden van het Tier 1-kernkapitaal. Het restant wordt afgetrokken van de kapitaalbasis waarbij er een gelijke verdeling is tussen het Aanvullende Tier 1-kapitaal en Tier 2-kapitaal. Wanneer er een positief verschil zou zijn (de voorziening is dan hoger dan het verwachte verlies), zou dit overschot toegevoegd kunnen worden aan het Tier 2-kapitaal rekening houdend met bepaalde restricties. Voor SNS Bank is een negatief verschil van toepassing.

8.4.3.5 Vergelijking verwachte en gerealiseerde verliezen

Voorzieningenproces en modelvalidatie

De uitkomsten van het voor de AIRB gebruikte ratingmodel helpen bij het bepalen van de vereiste voorziening voor de particuliere portefeuilles in default. Het ratingmodel berekent tevens de voorziening voor de Incurred But Not Reported (IBNR) verliezen voor de particuliere hypotheekportefeuille die niet in default is.

De afdeling Modelvalidatie herzielt periodiek het voor de AIRB gebruikte ratingmodel. Voor kredietmodellen zijn backtesten daarbij een vast onderdeel. Een backtest maakt de vergelijking tussen realisaties van relevante modelparameters en modelverwachtingen. Een model kan onvoldoende robuust zijn of backtesting van het model kan duiden op een matige modelperformance. In deze gevallen geeft de afdeling Modelvalidatie het advies een model te herkalibreren of over te gaan op herontwikkeling van het model. Significante modelwijzigingen die voortvloeien uit herontwikkeling leggen wij voor aan DNB.

Onderstaande tabel geeft de resultaten van backtesten van het PD-model en het verwachte-verliezenmodel voor particuliere hypotheeken. Voor het uitvoeren van deze analyse is de performance van de hypotheekportefeuille ultimo 2013 gevolgd gedurende 2014. Het resultaat is uitgedrukt in default-percentages en verliezen.

De modellen zijn gekalibreerd op basis van een historische tijdreeks van 7 jaar. De backtest laat vervolgens de verwachtingen zien van het model versus de gerealiseerde uitkomsten in 2014. De vergelijking van modelverwachtingen en realisaties geeft een indicatie van de modelperformance.

Elk kwartaal monitoren we de modelverwachtingen versus de gerealiseerde modelparameters. Daarnaast vindt er jaarlijks een uitgebreide review plaats, waarin ook de backtest is opgenomen.

Uitkomsten back test AIRB particulier hypotheek model

	Model schatting (2013)	Geobserveerd (2014)
Default percentages (PD)	1,22	1,44

Overigens verandert het verwachte verlies met de tijd, omdat de rating gedurende de conjunctuercyclus verandert. Hieruit blijkt dat het ratingmodel van SNS Bank niet geheel *through-the-cycle* zijn en ook niet geheel *point-in-time*. Het gevolg is dat het verwachte verlies dat aan het begin van de conjunctuercyclus is berekend, geen weergave vormt van het verwachte verlies voor de volledige cyclus. Ook geldt dat de verschillen in de feitelijke verliezen niet volledig door de veranderingen kunnen worden verklaard. Verwacht wordt dat het gemiddelde nettoverlies voor de lange termijn overeenkomt met het gemiddelde op termijn verwachte verlies.

Alternatieve toepassingen van de IRB-benadering

We gebruiken het interne ratingmodel niet alleen om de EAD, de RWA en de kapitaalvereisten te berekenen, maar ook voor de volgende processen:

- Inningsprocessen, vervroegde en vertraagde incasso
- Voorzieningsprocessen
- Prijsstelling
- Portefeuillebeheer
- Marketing

8.4.4 Off-balancesheet exposures

Dit hoofdstuk gaat in op niet uit de balans blijvende posten (off balance), waarbij we in het bijzonder stilstaan bij derivaten. Off balance posten worden onderverdeeld in twee verschillende positiesoorten in overeenstemming met de berekening van de naar kredietrisico gewogen activa in CRD IV:

- Off-balance posten: de belangrijkste categorieën van niet uit de balans blijvende posten zijn garanties, kredietverplichtingen en het ongebruikte deel van goedgekeurde kredietfaciliteiten.
- Derivaten: financiële instrumenten waarvan de waarde wordt ontleend aan onderliggende rentestanden, valuta's, aandelen, creditspreads of grondstofprijzen. Derivaten leiden niet alleen tot tegenpartijrisico, gemeten binnen de naar kredietrisico gewogen activa, maar zijn tevens van invloed op het marktrisico.

Voor de verschillende soorten off balance uitzettingen die hiervoor zijn genoemd, zijn voor de berekeningsgrondslag verschillende waardes mogelijk. Bij off balance posten wordt de nominale waarde van de garantie toegepast met een Credit Conversion Factor (CCF) om de EAD te berekenen. De CCF is 50% of 100%, afhankelijk van de soort garantie; met andere woorden er kan een lagere risicoweging gelden voor per saldo dezelfde positie.

Kredietverplichtingen en ongebruikte bedragen betreffen het deel van de externe verplichting dat niet is aangewend. Dit bedrag vormt de berekeningsgrondslag waarvoor een CCF wordt gehanteerd om de EAD te berekenen. De CCF wordt vermenigvuldigd met de berekeningsgrondslag en bedraagt 0%, 20%, 50%, 75% of 100%, afhankelijk van de benadering, het type product en de vraag of de ongebruikte bedragen onvoorwaardelijk kunnen worden ingetrokken.

Bij derivaten gaat het om een combinatie van de marktwaarde en de nominale waarde.

In de tabel zijn de algemene kapitaalvereisten voor deze posten opgenomen. De cijfers voor derivaten zijn aan het tegenpartijrisico ontleend. Hieruit kan worden geconcludeerd dat de off balance posten weliswaar hoog zijn, maar dat het

effect op de risicogewogen activa minder is doordat bij het berekenen van de EAD gebruik wordt gemaakt van een CCF. Deze CCF's zijn vaste percentages binnen de standaardbenadering. Ze hebben betrekking op vooraf vastgestelde afdekkinginstrumenten (hedging set).

Exposure, RWA en kapitaalvereisten per exposure categorie 2014

in miljoenen euro's	On-balance posten	Off-balance posten	Derivaten	Totaal SNS Bank	Aanpassingen MFH	Totaal MFH
Exposure kredietrisico	62.140	1.471	1.181	64.792	2.194	66.986
EAD	57.569	548	1.181	59.298	2.194	61.492
RWA	10.999	69	576	11.644	8.521	20.165
Kapitaaleis	880	6	46	932	682	1.614
Gemiddelde risicoweging	19%	13%	49%	20%	388%	33%

Exposure, RWA en kapitaalvereisten per exposure categorie 2013

in miljoenen euro's	On-balance posten	Off-balance posten	Derivaten	Totaal SNS Bank	Aanpassingen MFH	Totaal MFH
Exposure kredietrisico	68.709	2.414	1.484	72.607	3.020	75.627
EAD	61.145	419	1.484	63.048	3.020	66.068
RWA	12.256	53	788	13.097	11.330	24.427
Kapitaaleis	980	4	63	1.048	906	1.954
Gemiddelde risicoweging	20%	13%	53%	21%	375%	37%

Voor de opbouw van de EAD voor SNS Bank verwijzen we naar tabel in paragraaf 8.3.1. Zoals het jaarverslag ook aangeeft, is de daling van de EAD met name het gevolg van de daling van de omvang van de particuliere en zakelijke portefeuilles. De introductie van het herziene ratingmodel voor de particuliere hypotheekportefeuille zorgt voor een additionele daling van de RWA ten opzichte van 2013.

De daling van de EAD bij de MFH van € 3,0 miljard naar € 2,2 miljard ultimo 2014 is het gevolg van een lagere corporate exposure. Dit is het gevolg van de waardevermindering van de deelneming in REAAL.

8.4.5 Tegenpartijrisico

8.4.5.1 Methodiek

Pillar 1-methode voor tegenpartijrisico

Sinds 2011 maakt SNS Bank gebruik van de 'waardering tegen marktwaarde gebaseerde methode' om de EAD te berekenen conform de regelgeving. Daarbij wordt uitgegaan van de positieve marktwaarde van de derivaten plus een opslag op basis van het type contract, resterende looptijd en de notionele c.q. onderliggende waarde – ter afdekking van de huidige en potentiële toekomstige tegenpartijrisico's van deze contracten. De positieve marktwaarde respectievelijk de opslag worden in de tabellen hieronder getypeerd als de current exposure respectievelijk de add-on.

8.4.5.2 Onderpand

Beperking van tegenpartijrisico-exposure

SNS Bank voert transacties op de geld- en kapitaalmarkt uit met diverse financiële instellingen. Het betreft hier onder andere derivatentransacties die zijn gericht op het afdekken van rente- en valutarisico's. Ter beperking van het tegenpartijrisico zijn met deze instellingen ISDA⁴. Master Agreements afgesloten. Deze voorzien er onder andere in dat bij in gebreke blijven van de tegenpartij alle derivatentransacties binnen de in de ISDA gedefinieerde netting set mogen worden beëindigd, waarbij slechts een gesaldeerde vordering of verplichting ten opzichte van de tegenpartij resteert.

4 International Swaps and Derivatives Association (www.isda.org)

Verdere beperking van het tegenpartijrisico wordt bereikt middels de Credit Support Annex (CSA) binnen de ISDA Master Agreement. Hierbij wordt op reguliere (veelal dagelijkse) basis onderpand uitgewisseld met de tegenpartij voor de gesaldeerde marktwaarde van de uitstaande derivatentransacties.

Beide tegenpartijrisicobeperkende maatregelen hebben een verlagend effect op de berekening van de EAD volgens de CRR/CRD IV-regelgeving.

SNS Bank is in een aantal ISDA/CSA's met de tegenpartij overeengekomen dat SNS Bank meer onderpand zal leveren wanneer de creditrating van SNS Bank verslechtert. Bij een verlaging van de rating met 1 notch, dient SNS Bank in het worst case geval € 3 miljoen extra onderpand leveren.

Naast CSA's maakt SNS Bank gebruik van centrale clearing van OTC-derivatentransacties om de het tegenpartijrisico naar de centrale counterparty (CCP) te verplaatsen en te beperken. Deze centrale clearing heeft ook een verlagend effect op de berekening van de RWA. Deze posities worden verantwoord onder de categorie 'Ondernemingen' en kennen een risicogewicht van 2% of 4%.

SNS Bank maakt geen gebruik van kredietderivaten als vorm van zekerheid of als instrument om kredietrisico af te dekken.

In onderstaande tabel wordt vermeld op welke wijze het tegenpartijrisico wordt verminderd met behulp van technieken voor risicobeperking.

Beperking van exposure aan tegenpartijrisico middels overeenkomsten inzake saldering bij vroegtijdige beëindiging en onderpandovereenkomsten 2014

in miljoenen euro's	Huidige exposure (bruto)	Impact securitisatie back-to-back swaps	Vermindering uit hoofde van verrekenings-overeenkomsten/ onderpand	Add-on	Huidige exposure (netto)
SNS Bank	2.702	--	-1.792	271	1.181
Aanpassingen MFH	-14	--	--	--	-14
Totaal MFH	2.688	--	-1.792	271	1.167

Beperking van exposure aan tegenpartijrisico middels overeenkomsten inzake saldering bij vroegtijdige beëindiging en onderpandovereenkomsten 2013

in miljoenen euro's	Huidige exposure (bruto)	Impact securitisatie back-to-back swaps	Vermindering uit hoofde van verrekenings-overeenkomsten/ onderpand	Add-on	Huidige exposure (netto)
SNS Bank	2.484	-224	-1.465	429	1.224
Aanpassingen MFH	-12	--	--	--	-12
Totaal MFH	2.472	-224	-1.465	429	1.212

8.4.5.3 Credit Valuation Adjustment risico

De Credit Valuation Adjustment (CVA) is gedefinieerd als het tegenpartijrisicogedeelte van de (totale) marktwaarde van een derivaat.

De waardering van de marktwaarde van OTC-derivaten met tegenpartijen gebeurt op basis van de onderliggende waardebepalende factoren, zoals rentestanden bij renteswaps. Wanneer de kredietwaardigheid van de tegenpartij van

een renteswap verslechtert, moet een hogere rente (c.q. credit spread) worden gehanteerd in de waardering, waardoor deze waardering verandert.

Daarnaast eist CRR/CRD IV dat de RWA worden bepaald ten behoeve van de veranderingen in deze CVA (reservering), als gevolg van een mogelijke verslechtering in de kredietwaardigheid van de derivatentegenpartijen.

In onderstaande tabel worden zowel de EAD als de RWA en de kapitaalvereisten uitgesplitst naar de verschillende exposureklassen. Onderstaande tabellen geven in de kolom 'CVA' de risicogewogen activacijfers, niet de CVA-reserveringen.

Exposure op tegenpartijrisico 2014

in miljoenen euro's	EAD	CVA	RWA incl. CVA	Kapitaaleis
Centrale overheden en centrale banken	9.728	--	--	--
Regionale of lokale overheden	2.139	--	--	--
Publiekrechtelijke lichamen	160	--	35	3
Multilaterale ontwikkelingsbanken	232	--	--	--
Internationale organisaties	18	--	--	--
Financiële instellingen	2.299	282	1.051	84
Ondernemingen	856	1	1.745	139
Particulier excl. hypotheek	261	--	185	15
Onroerend goed gedekt door hypotheek	1.217	--	865	69
Exposures in default	131	--	157	13
Covered bonds	24	--	2	--
Aandelenposities	10	--	10	1
Overige posten	178	--	120	10
Totaal SNS Bank stand-alone	17.253	283	4.170	334
Aanpassingen MFH	2.194	-1	8.521	682
Totaal MFH	19.447	282	12.691	1.016

Exposure op tegenpartijrisico 2013

in miljoenen euro's	EAD	CVA	RWA incl. CVA	Kapitaaleis
Centrale overheden en centrale banken	15.848	--	--	--
Regionale of lokale overheden	1.567	--	--	--
Publiekrechtelijke lichamen	164	--	36	3
Multilaterale ontwikkelingsbanken	174	--	--	--
Internationale organisaties	8	--	--	--
Financiële instellingen	2.394	269	1.202	88
Ondernemingen	980	47	1.938	158
Particulier excl. hypotheek	283	--	214	17
Onroerend goed gedekt door hypotheek	1.363	--	1.000	80
Exposures in default	134	--	166	13
Covered bonds	--	--	--	--
Aandelenposities	11	--	11	1
Overige posten	336	--	158	13
Totaal SNS Bank stand-alone	23.262	316	4.724	372
Aanpassingen MFH	3.032	-10	11.332	907
Totaal MFH	26.294	306	15.988	1.279

8.4.5.4 Wrong-way risk

Wrong-way risk gaat over een ongunstig verband tussen de kredietwaardigheid van de tegenpartij en het exposure op deze tegenpartij: Als de kredietwaardigheid achteruit gaat, loopt het exposure (tegelijkertijd) op. We maken onderscheid tussen general wrong-way risk en specific wrong-way risk.

General wrong-way risk betreft de situatie waar algemene marktomstandigheden of macro-economische factoren aanleiding zijn voor dit risico zijn. Een voorbeeld heeft men in de afgelopen jaren kunnen zien, met verslechterende economische omstandigheden, een dalende rentestand, en bedrijven die in problemen raakten. Wanneer zulke bedrijven interest rate swaps met een bank hebben afgesloten, waarbij het bedrijf zijn renterisico heeft gehedged door een vaste rente te betalen en een variabele rente te ontvangen, dan loopt bij een dalende rente de marktwaarde (lees: het exposure) van de swap voor de bank op. De bank ontvangt immers de vaste rente en betaalt een steeds lagere variabele rente.

Specific wrong-way risk betreft de situatie waar dit ongunstige verband meer rechtstreeks is, en eigenlijk in de (uitvoer van de) transactie zelf ligt opgesloten. Een voorbeeld is een derivatentransactie waar een bankaandeel als onderpand wordt geleverd, en de tegenpartij onderdeel van dezelfde bank is. Of een reverse repotransactie met de centrale bank van een soevereine staat, waarbij staatsobligaties van dezelfde staat als collateral worden ontvangen.

SNS Bank sluit voornamelijk 'plain-vanilla' rente- en valutaderivatentransacties af. Bovendien worden deze transacties grotendeels centraal afgewikkeld bij een CCP of vallen ze onder een ISDA/CSA met dagelijkse collateralverrekening. Op deze wijze minimaliseren we het tegenpartijrisico-exposure en daarmee dus ook een mogelijk wrong-way risk exposure. De eerste lijn van SNS Bank ziet toe op het onderkennen en vermijden van mogelijke specific wrong-way risk transacties.

8.5 Marktrisico

8.5.1 Handelsportefeuille

We maken gebruik van de standaardbenadering in CRD IV om de kapitaalvereisten voor het handelsboek te berekenen. Ultimo 2014 bedragen de Pillar 1-kapitaalvereisten € 11 miljoen (ultimo 2013: € 15 miljoen). Het model heeft betrekking op rente- en aandelenrisico en is gebaseerd op vaste risicowegingen.

8.5.2 Aandelen buiten de handelsportefeuille

In de risicocategorie Aandelen zijn de aandelenbelangen van SNS Bank buiten het handelsboek opgenomen. Bij alle in onderstaande tabel getoonde aandelen komt de boekwaarde overeen met de reële waarde. Gepubliceerde koersnoteringen in een actieve markt vormen het beste bewijs van de reële waarde en worden, mits beschikbaar, gebruikt om de financiële activa en passiva te meten. We maken overwegend gebruik van gepubliceerde noteringen om de reële waarde van aandelen vast te stellen.

Ultimo 2014 was de exposure in aandelen in het bankboek van SNS Bank € 11 miljoen, waarvan € 10 miljoen beleggingen van ASN Bank in duurzame fondsen.

Exposure in aandelen buiten het handelsboek 2014

in miljoenen euro's	Boekwaarde	Reële waarde	Reële waarde beursgenoteerde aandelen	Genoteerde koerswaarde	Ongerealiseerde winsten/verliezen	Gerealiseerde winsten/verliezen vanaf 1 januari	Kapitaaleis
Deelnemingen	--	--	--	--	--	--	--
Joint ventures	--	--	--	--	--	--	--
Beleggingen: voor verkoop beschikbaar	10	10	--	--	--	--	1
Totaal SNS Bank	10	10	--	--	--	--	1
Aanpassingen MFH	38	--	--	--	--	--	3
Totaal MFH	48	10	--	--	--	--	4

Exposure in aandelen buiten het handelsboek 2013

in miljoenen euro's	Boekwaarde	Reële waarde	Reële waarde beursgenoteerde aandelen	Genoteerde koerswaarde	Ongerealiseerde winsten/ verliezen	Gerealiseerde winsten/ verliezen vanaf 1 januari	Kapitaaleis
Deelnemingen	--	--	--	--	--	--	--
Joint ventures	--	--	--	--	--	--	--
Beleggingen: voor verkoop beschikbaar	11	11	--	--	--	-2	1
Totaal SNS Bank	11	11	--	--	--	-2	1
Aanpassingen MFH	41	--	--	--	--	--	3
Totaal MFH	52	11	--	--	--	-2	4

8.5.3 Renterisico buiten de handelsportefeuille

Ultimo 2014 is de duration eigen vermogen 3,2 (ultimo 2013 1,7). Gezien haar renteverwachting heeft SNS Bank ervoor gekozen de duration eigen vermogen gedurende 2014 tot een niveau van rond de 3 te verhogen.

Ultimo 2014 is de Earnings at Risk € 30 miljoen (ultimo 2013 € 21 miljoen). Het renteresultaat is het meest gevoelig voor een renteversteiling-scenario. In dit scenario daalt het korte uiteinde van de rentecurve tot aan het afkappunt van -0,25% en vanaf het 10-jaarspunt stijgt de curve met met 2%. De EaR-uitkomst is hoger ten opzichte van 2013, mede doordat prudentere veronderstellingen zijn gedaan voor het doorprijsen van rentestijgingen in het dagelijks opvraagbare spaargeld.

Maatstaven

Het renterisico buiten de handelsportefeuille wordt gemeten, bewaakt en gestuurd aan de hand van onder andere de duration van het eigen vermogen, het outlier criterium, Earnings-at-Risk (EaR), en het gapprofiel. De sturing van het renterisico vindt plaats op het totaal van rentedragende activa en passiva inclusief rentederivaten die gebruikt worden voor bijsturing van de rentepositie.

Een belangrijke maatstaf voor de marktwaardegevoeligheid is de duration van het eigen vermogen. De duration van het eigen vermogen meet de relatieve marktwaardedaling van het eigen vermogen bij een parallelle rentestijging van 1%. Gedurende 2014 was de strategische bandbreedte voor de duration van het eigen vermogen 0 tot 8. Voor de durationsturing stelt het ALCO Bank daarbinnen maandelijks een tactische bandbreedte vast aan de hand van het beoogde risicoprofiel en marktverwachtingen.

EaR is de belangrijkste maatstaf voor de gevoeligheid van het renteresultaat. De EaR meet het maximale verlies in het renteresultaat binnen een jaar bij tien rentescenario's (zowel instantaan als geleidelijk), rekening houdend met de verwachte portefeuilleontwikkeling in de komende twaalf maanden. De EaR-berekening houdt rekening met de mate waarin klanttarieven van direct opvraagbaar spaargeld meebewegen met de marktrente. De veronderstelde beweeglijkheid kan per rentescenario verschillen.

Naast het beheersen van de duration van het eigen vermogen en de EaR stuurt SNS Bank ook op andere maatstaven, zoals de netto nominale rentepositie voor elke renteperiode. Deze netto nominale renteposities (bezittingen minus verplichtingen) geven het gapprofiel. Het gapprofiel geeft inzicht in de rentepositie bij het bepalen van de looptijden voor renteswaps om de rentepositie te sturen naar het gewenste niveau.

De maatstaven voor het renterisico worden maandelijks aan het ALCO Bank gerapporteerd. Bij de vaststelling en het beheer van het renterisico houden we rekening met toekomstige vervroegde aflossingen op hypotheekleningen en de gedragtypische looptijd van deposito's zonder vaste looptijd. De veronderstelde ratio van vervroegde aflossingen is

gebaseerd op recente ervaringsgegevens. Het gedrag van houders van deposito's zonder vaste looptijd wordt gemodelleerd met hulp van een zogenoemde replicating portefeuille.

We maken gebruik van de proprietary waiver conform artikel 432 CRR ten aanzien van de kwantitatieve disclosure over belangrijke aannames voor klantgedrag die het renterisico buiten de handelsportefeuille beïnvloeden.

We verwijzen naar het jaarverslag (paragraaf 5.6 Marktrisico) voor een verdere uiteenzetting voor het renterisico buiten de handelsportefeuille.

8.6 Liquiditeitsrisico

8.6.1 (On)bezwaarde activa

Deze paragraaf geeft inzicht in de bezwaarde en onbezwaarde assets die gebruikt kunnen worden om de financieringsbehoefte te ondersteunen.

(On)bezwaarde activa 2014

in miljoenen euro's	Bezwaard	Onbezwaard	Totaal
Kas en kasequivalenten	--	1.968	1.968
Liquide onderpand	1.279	--	1.279
Eigenvermogensinstrument	--	11	11
Overige beleggingswaarden	1.141	5.848	6.989
Leningen	14.064	40.094	54.158
Overige financiële activa	--	2.702	2.702
Niet-financiële activa	--	1.052	1.052
Totaal SNS Bank	16.484	51.675	68.159
Aanpassingen MFH	--	2.239	2.239
Totaal MFH	16.484	53.914	70.398

(On)bezwaarde activa 2013

in miljoenen euro's	Bezwaard	Onbezwaard	Totaal
Kas en kasequivalenten	--	5.528	5.528
Liquide onderpand	1.328	--	1.328
Eigenvermogensinstrument	--	14	14
Overige beleggingswaarden	732	4.911	5.643
Leningen	18.888	40.579	59.467
Overige financiële activa	--	2.484	2.484
Niet-financiële activa	--	72	72
Totaal SNS Bank	20.949	53.588	74.537
Aanpassingen MFH	--	2.995	2.995
Totaal MFH	20.949	56.583	77.532

Van de activa is ultimo december 2014 € 16,5 miljard bezwaard uit hoofde van onder meer securitisaties, covered bonds, repo-transacties, CSA's, FX-transacties en betalingsverkeer. Op het niveau van SNS Bank is de overige € 51,7 miljard onbezwaard en kan gedeeltelijk liquide worden gemaakt. Gesecuritiseerde hypotheeklen waarvan SNS Bank zelf de obligaties in bezit heeft, worden niet als bezwaard aangemerkt, behalve als deze obligaties als onderpand voor bijvoorbeeld een repo-transactie zijn ingezet.

Ontvangen collateral

SNS Bank heeft in totaal een bedrag van € 557 miljoen aan collateral ontvangen. Dit bestaat vrijwel geheel (€ 541 miljoen) uit ontvangen cash-stortingen die als onderpand dienen voor de (positieve marktwaarde van) uitstaande derivatenposities.

Totaal bezwaarde activa

Het totaal aan bezwaarde activa van de bank bedraagt € 16,5 miljard en bestaat voor het grootste deel uit de in onderpand gegeven hypotheeklen inzake de securitisatie transacties. Het totaal van de verplichtingen dat is gerelateerd aan deze activa bedraagt € 13,2 miljard en bestaat voor het grootste deel uit de door de securitisatie entiteiten uitgegeven obligaties.

8.7 Securitisatie

8.7.1 Doelstelling

SNS Bank heeft eind 2014 € 15,3 miljard woninghypotheken gesecuritiseerd. Wij securitiseren alleen door ons verstrekte woninghypotheken. De securitisatietransacties dragen het economische en juridische eigendom van de woninghypotheken over aan separate entiteiten, zogenoemde Special Purpose Vehicles (SPV's).

Er zijn drie redenen waarom het securitiseren van woninghypotheken wordt ingezet:

1. Financiering. Securitisatie is een financieringsinstrument dat onze financieringsbasis verbreedt en diversifieert.
2. Lagere kapitaallasten. Het securitiseren van woninghypotheken stelt ons in staat om de risicogewogen activa te verlagen.
3. Liquiditeit. Met de securitisatie van woninghypotheken creëren we nieuwe activa die als onderpand kunnen dienen.

Wij kennen geen hersecuritisatie-activiteiten. Evenmin voeren we securitisatieprogramma's voor derden uit.

We hebben woninghypotheken onder vier verschillende programma's gesecuritiseerd: Hermes, Pearl, Holland Homes en Lowland. Hermes startte in 1999 en is het programma voor woninghypotheken van SNS Bank. De securitisaties via het Pearl-programma bevatten alleen woninghypotheken op basis van een NHG-garantie. Het Holland Homes programma is afkomstig van de acquisitie van DBV en valt nu onder de hoede van SNS Bank. Sinds 2012 hebben we een vierde securitisatieprogramma, Lowland.

SNS Bank kende een synthetische securitisatie onder de naam Provide Lowland. Deze synthetische securitisatie was eind 2013 € 296 miljoen en is in 2014 geheel afgelost.

De securitisatieprogramma's Hermes en Holland Homes dienen vooral als financiering en ter sturing van de kapitaallasten. Het Pearlprogramma vult een financieringsdoeleinde in. De posities in Lowland 1, 2 en 3 zijn ontwikkeld voor liquiditeitsdoeleinden.

De volgende tabel beschrijft omvang van de securitisatieprogramma's van SNS Bank en de behandeling die wordt toegepast voor de berekening van de kapitaalvereisten.

Securitisatieprogramma SNS Bank

in miljoenen euro's	2014	Kapitaal- behandeling	2013	Kapitaal- behandeling
Hermes 9	--	--	756	securitisatie
Hermes 10	762	securitisatie	849	securitisatie
Hermes 11	888	securitisatie	971	securitisatie
Hermes 12	1.107	securitisatie	1.212	securitisatie
Hermes 15	1.204	doorkijk	1.286	securitisatie
Hermes 18	820	doorkijk	886	securitisatie
Pearl 1	1.014	doorkijk	1.014	doorkijk
Pearl 2	594	doorkijk	687	doorkijk
Pearl 4	907	doorkijk	985	doorkijk
Holland Homes 1	106	securitisatie	110	securitisatie
Holland Homes 3	462	securitisatie	513	securitisatie
Holland Homes Oranje	539	doorkijk	597	doorkijk
Lowland 1	2.898	doorkijk	3.198	doorkijk
Lowland 2	1.660	doorkijk	1.787	doorkijk
Lowland 3	2.335	doorkijk	2.525	doorkijk
Totaal	15.296		17.376	

Voor berekening van de kapitaalvereisten wordt van het totaal volume aan securitisatieprogramma's (€ 15,3 miljard ultimo 2014) een vijftal programma's (Hermes 10-12, Holland Homes 1 en 3 - in totaal € 3,3 miljard) als securitisatieposities meegenomen. Voor het restant van het volume kijken we naar de onderliggende individuele hypotheekleningen om de kapitaalvereisten vast te stellen; het zogenoemde 'doorkijken'.

8.7.2 Risico's

Uit hoofde van de securitisatieprogramma's onderkent SNS Bank een aantal risico's, in het bijzonder kredietrisico, renterisico en liquiditeitsrisico.

Het kredietrisico dat kan ontstaan uit de securitisatieprogramma's betreft de mogelijke kredietverliezen op de onderliggende woninghypotheken. De programma's Hermes 10-12 en Holland Homes 1 en 3 verleggen het kredietrisico naar de investeerders in de verschillende obligatievormen onder die programma's. De opzet van deze securitisatieprogramma's resulteert erin dat het kredietrisico niet volledig bij de investeerders kan worden neergelegd. Via de uitgestelde verkoopprijs en de nettomarge van het programma blijft een beperkt deel van het kredietrisico voor rekening van SNS Bank⁵. Bij de Hermes 15 en 18-, de Pearl-, Holland Homes Oranje- en Lowland-programma's behoudt SNS Bank kredietrisico van de onderliggende hypotheekleningen grotendeels of geheel. De onderliggende hypotheekleningen worden gewogen op basis van het interne risicomodel.

Daarnaast kent SNS Bank een direct kredietrisico doordat er securitisatie-obligaties van programma's van derden op de balans staan.

Er is ook een tegenpartijrisico op tegenpartijen waarmee risico's in swaptransacties zijn afgedekt. Zie hierna de toelichting op het renterisico voor een beschrijving van de achtergrond van de swaptransacties. De krediet- en tegenpartijrisico's worden in de reguliere beheersprocessen voor hypotheekleningen, tegenpartijrisico en balansbeheer gestuurd.

SNS Bank houdt het renterisico van de door haar gesecuritiseerde woninghypotheken op de balans. De SPV's hebben het renterisico van de securitisatieprogramma's met renteswaps afgedekt. De renteswaps zijn afgesloten met derde

⁵ Voor een uitgebreide beschrijving van de securitisatieprogramma's van SNS Bank, inclusief de bijbehorende prospecti en rapporten verwijzen we naar www.securitisation.nl

partijen. We hebben back-to-back swaps met deze derde partijen afgesloten. De Holland Homes-transacties vormen een uitzondering. Voor Holland Homes hebben we geen back-to-back swaps afgesloten. In dit geval ligt het renterisico bij de swaptegenpartij. Het renterisico van de andere, back-to-back, swaps wordt meegenomen in het reguliere proces voor sturing van de balans.

Het liquiditeitsrisico van de eigen securitisatieposities betreft de mogelijke kasuitstromen door de rol van liquidity provider en door het eventueel moeten storten van cash collateral in swaptransacties. De impact op de liquiditeitspositie wordt in het reguliere proces van liquiditeitsmanagement meegenomen. Zie de risicoparagraaf van het jaarverslag voor een toelichting op de reguliere processen voor krediet-, rente- en liquiditeitsrisico: respectievelijk secties 5.5, 5.6 en 5.7.

De risico's van posities in securitisaties van derden betreffen vooral een kredietrisico op wanbetaling op de onderliggende hypotheek. We beperken dit risico door aankoop van tranches van de hoogste senioriteit; de zogenaamde A-obligaties. Daarnaast monitoren we de investor reports van deze transacties.

8.7.3 Rollen

SNS Bank speelt verschillende rollen in de eigen securitisatieprogramma's. We hebben als 'originator' zelf de onderliggende woninghypotheken verstrekt. Daarnaast zijn we actief als 'arranger': we structureren de transactie en voeren onderhandelingen met de rating agencies. We coördineren samen met onze juridische adviseur de documentatie van de transactie. Als 'manager' zijn we medeverantwoordelijk voor het plaatsen van stukken bij institutionele beleggers. We werken hierbij samen met andere financiële instellingen.

SNS Bank treedt in een aantal gevallen op als swapcounterparty ten behoeve van de renterisicobeheersing van de SPV's. De SPV heeft een renteswap afgesloten met een derde partij die op haar beurt de swap een-op-een tegensluit met ons. We spelen dus geen rol als swaptegenpartij in de swaptransacties van de SPV zelf. Voor het Holland Homes-securitisatieprogramma's hebben we geen back-to-back swaps afgesloten. Het Lowland securitisatieprogramma kent geen swaps.

Wij zijn als 'servicer' verantwoordelijk voor het dagelijks operationeel beheer van de onderliggende woninghypotheken. We hebben een stichting opgezet die de inning van de hoofdsom- en rentebetalingen verzorgt, de Stichting Hypotheken Incasso. De stichting draagt zorg voor de incasso van de verschillende hypotheekbetalingen en draagt deze bedragen over aan de betreffende SPV's.

We verlenen geen ondersteuning aan onze securitisatieprogramma's die verder reikt dan de contractuele verplichtingen. Evenmin treden we op als sponsor van een programma.

Onderstaande tabel geeft de rollen aan die SNS Bank in de verschillende securitisatieprogramma's speelt:

Rollen securitisatieprogramma's

Naam programma	Originator	Arranger	Manager	Servicer	Swap CP (indirect)
Hermes	x	x	x	x	x
Pearl	x	x	x	x	x
Holland Homes	x				
Lowland	x	x	x	x	

8.7.4 Beleid en processen

Voor het risicobeheer van de hypothecaire leningen kijken we door (behouden) securitisatieposities heen naar de onderliggende hypothecaire leningen. Het rente- en liquiditeitsrisico van deze hypotheek valt onder het reguliere proces voor balansbeheer. Het kredietrisico is opgenomen in het reguliere proces voor bewaking van hypothecaire leningen. Dit proces maakt geen onderscheid naar geplaatste of behouden securitisatieposities. We voeren daarom geen afzonderlijk

beleid om de risico's met betrekking tot (behouden) securitisatieposities af te dekken. Zie hiervoor ook paragraaf 5.3 van dit rapport waarin het renterisico buiten het handelsboek wordt toegelicht.

SNS Financial Markets voert het operationeel beheer van de behouden of ingekochte securitisatieposities uit. Zij doet dit binnen het door de Directie gestelde mandaat.

De belangen in securitisatieposities van derden zijn onderdeel van de beleggingen van dochter ASN Bank. De beleggingscommissie van ASN Bank heeft binnen de aan haar gedelegeerde bevoegdheden de ruimte om posities in te nemen en stuurt de risico's van deze beleggingen.

8.7.5 Securitatie exposures

De gesecuritiseerde leningen zijn verkocht aan de SPV op nominale waarde met daarboven een uitgestelde verkoopprijs. Deze uitgestelde verkoopprijs houdt in dat wij een claim houden op de SPV. Deze claim komt tot uitkering op het moment dat de securisatietransactie volledig is afgerond.

Onder de stukken die de SPV uitgeeft, zitten zogenaamde equity notes (E-obligaties). Dit zijn stukken met een hoog risico en rendement. De E-obligaties vormen na de nettomarge in de transacties de tweede verliespositie. De E-obligaties van de securitisatieprogramma's zijn in een aantal gevallen niet bij beleggers geplaatst. De bank houdt de E-obligaties van het Hermes18-programma en de Lowland-programma's op haar eigen boek. Stresstests hebben aangetoond dat SNS Bank kredietrisico loopt als gevolg van de uitgestelde verkoopprijs en de E-obligaties. De som van de uitgestelde verkoopprijzen van alle actieve securitisatieprogramma's bedroeg € 29 miljoen ultimo 2014 inclusief kredietvoorzieningen. Er bestaat een volgorde waarin E-obligaties en de uitgestelde verkoopprijs worden aangesproken bij kredietverliezen: Verliezen gaan eerst ten laste van de nettomarge, vervolgens van de uitgestelde verkoopprijs en daarna van de E-obligaties. Mocht dit onvoldoende zijn om de verliezen te dekken, dan worden volgtijdelijk de D- tot en met de A-obligaties aangesproken.

In de opzet van het securitisatieprogramma is een bepaalde verwachting voor het vervroegde aflossingsgedrag op de hypotheek verondersteld. Wanneer blijkt dat de werkelijke vervroegde aflossingen hoger zijn, zullen de obligaties sneller aflossen. De aflossingen vinden eerst op de A-obligatie en vervolgens op de B-, C- en navolgende obligaties plaats.

De securisatietransacties die SNS Bank sinds 2001 op de markt heeft gebracht, kennen een zogenaamde 'call + step-up'-structuur. Dit houdt in dat de SPV het recht heeft om de uitgegeven obligaties voortijdig af te lossen op een bepaalde calldatum. Bovendien zal de rentevergoeding op de obligaties vanaf die calldatum, verhoogd worden (step-up). De step-up geeft een economische prikkel om de obligaties af te lossen. Alle obligaties die een dergelijke calldatum in 2014 kenden, zijn afgelost.

We hebben verschillende achtergestelde obligaties op het boek die onder de Pearl-programma's zijn uitgegeven. Aangezien Pearl een financieringstransactie betreft, hebben we de achtergestelde stukken niet verkocht. Tevens houdt SNS Bank obligaties van een aantal Hermes-programma's op het eigen boek aan. Deze zijn ingekocht in het kader van marktonderhoud voor de securitisatieprogramma's. De posities in Lowland zijn ontwikkeld voor liquiditeitsdoeleinden en kunnen indien gewenst bij beleggers worden geplaatst.

In 2014 heeft SNS Bank geen nieuwe securisatietransacties uitgevoerd. Eind 2014 was er geen securisatie transactie in voorbereiding.

Hierna volgt een cijfermatige toelichting op de exposures. Dit betreffen exposures in het bankboek; SNS Bank houdt geen securisatie-exposures in de handelsportefeuille aan.

Uitstaande bedragen aan gesecuritiseerde exposure 2014

in miljoenen euro's	Traditioneel		Synthetisch	
	Originator ¹	Investeerder	Originator	Investeerder
Obligaties	3.339	188	--	--
Totaal	3.339	188	--	--

1 Cijfers in 'Originator' posities hebben betrekking op de securitisatieprogramma's Hermes 10-12, Holland Homes 1 en 3.

Uitstaande bedragen aan gesecuritiseerde exposure 2013

in miljoenen euro's	Traditioneel		Synthetisch	
	Originator ¹	Investeerder	Originator	Investeerder
Obligaties	6.670	179	296	--
Totaal	6.670	179	296	--

1 Cijfers in 'Originator' posities hebben betrekking op de securitisatieprogramma's Hermes 9-12, 15, 18 en Holland Homes 1 en 3 ('Traditioneel') en Provide Lowland ('Synthetisch').

De bovenstaande tabellen geven de uitstaande nominale waarden aan van de eigen securitisatieprogramma's plus de investeringsposities in securitisaties van derden. De afname van de eigen securitisatieprogramma's is het gevolg van reguliere aflossingen in de programma's, de call van het Hermes 9 programma en de doorkijk in het Hermes 15 en Hermes 18 programma. De mutatie in de investeringsposities in securitisaties van derden wordt veroorzaakt door een beperkte uitbreiding. De onderstaande tabellen laten de samenstelling van de programma's zien naar type obligatie, en welk deel daarvan als eigen positie wordt aangehouden.

Samenstelling securitisatieprogramma's 2014

in miljoenen euro's ¹	Huidige omvang programma	Eigen positie ultimo 2014 ²
A-obligaties	3.036	1.052
B-obligaties	145	78
C-obligaties	108	92
D-obligaties	50	60
E-obligaties	--	--
Totaal	3.339	1.282

1 Cijfers hebben betrekking op de securitisatieprogramma's Hermes 10-12, Holland Homes 1 en 3.

2 De eigen positie bestaat uit ongeplaatste en ingekochte stukken.

Samenstelling securitisatieprogramma's 2013

in miljoenen euro's¹

	Huidige omvang programma	Eigen positie ultimo 2013 ²
A-obligaties	6.023	1.216
B-obligaties	212	78
C-obligaties	209	92
D-obligaties	119	60
E-obligaties	61	14
Totaal	6.624	1.460

1 Cijfers hebben betrekking op de securitisatieprogramma's Hermes 9-12, 15, 18 en Holland Homes 1 en 3.

2 De eigen positie bestaat uit ongeplaatste en ingekochte stukken.

Uitstaande bedragen aan gesecuritiseerde en afgewaardeerde exposure 2014

in miljoenen euro's	Afgewaardeerd/vervallen		Verliezen	
	Originator ¹	Investeerder	Originator	Investeerder
Obligaties	22	--	--	--
Totaal	22	--	--	--

1 Cijfers in 'Originator' posities hebben betrekking op de securitisatieprogramma's Hermes 10-12, Holland Homes 1 en 3.

Uitstaande bedragen aan gesecuritiseerde en afgewaardeerde exposure 2013

in miljoenen euro's	Afgewaardeerd/vervallen		Verliezen	
	Originator ¹	Investeerder	Originator	Investeerder
Obligaties	42	--	16	--
Totaal	42	--	16	--

1 Cijfers in 'Originator' posities hebben betrekking op de securitisatieprogramma's Hermes 9-12, 15, 18 en Holland Homes 1 en 3.

De bovenstaande tabellen beschrijven de uitstaande nominale waarden van gesecuritiseerde leningen die afgewaardeerd/vervallen zijn, of waar verliezen zijn gerealiseerd.

De omvang van deze posten is afgenomen met ongeveer de helft. Dit is het gevolg van de overeenkomstige afname van de algehele securitisatieposities.

De verliezen zijn eind 2014 per saldo verwaarloosbaar. Dit is een netto effect van een vrijval in de voorzieningen in het Hermes 11-programma, een opbrengst, die andere verliezen compenseert.

Positie en kapitaalbeslag van aangehouden of aangekochte securitisatieposities per risicowegingsbandbreedte

in miljoenen euro's	Omvang RWA ¹		Kapitaalbeslag	
	2014	2013	2014	2013
<= 10%	1.053	1.394	6	8
> 10% <= 20%	33	78	--	1
> 20% <= 50%	10	44	--	1
> 50% <= 100%	16	96	1	5
> 100% <= 650%	12	12	4	2
> 650% < 1.250%	--	--	--	--
1250%	--	14	--	14
Totaal	1.124	1.638	11	31

1 Voor Provide Lowland hoefden we ultimo 2013 geen RWA aan te houden, aangezien de risico's geheel waren overgedragen. Provide Lowland is in 2014 geheel afgelost.

Bovenstaande tabel geeft een overzicht van de opbouw van de risicoklassen binnen de securitisatieprogramma's. De genoemde percentages zijn de risicogewichten. Een lager risicogewicht wijst op een klasse met een laag risico. De E-obligatie van Hermes 18 (RWA gelijk aan € 14 miljoen ultimo 2013) valt niet langer onder de 1250% klasse, omdat sinds 2014 op het Hermes 18 programma wordt doorgekeken.

8.7.6 Berekening Risk Weighted Exposure

SNS Bank hanteert voor securitisaties waarop wordt doorgekeken de AIRB-benadering om de risicogewogen exposure te berekenen. In deze benadering worden de onderliggende hypotheekleningen beoordeeld met een intern ratingmodel. Dit betreft de Hermes 15 -, Hermes 18-, Pearl-, Holland Homes Oranje- en Lowland-programma's.

We passen de zogenoemde Rating Based Approach (RBA) toe voor de eigen posities in Hermes 10-12 evenals de posities in securitisaties van derden waarin is geïnvesteerd. Onder de RBA geldt dat de risicogewogen activa bepaald worden door het nominale bedrag van de exposure te vermenigvuldigen met een risicogewicht. De risicogewichten zijn afhankelijk van de externe rating en de senioriteit van de positie. We houden in de Holland Homes 1- en Holland Homes 3-programma's geen positie op de balans aan, derhalve is de risicogewogen exposure gelijk aan nul.

8.7.7 Accounting beleid voor securitisaties

SNS Bank heeft de onderliggende leningen tegen nominale waarde overgedragen aan afzonderlijke SPV's. Een positief resultaat op de SPV's creëert ook een positief resultaat op de uitgestelde verkoopprijs. Op deze manier hebben wij een economisch belang in de SPV's: we hebben een meerderheid van de risico's en economische voordelen. Derhalve consolideert SNS Bank deze betreffende SPV's volledig in haar geconsolideerde jaarrekening op basis van de economische werkelijkheid van de relatie tussen SNS Bank en de SPV.

8.7.8 Rating agencies

SNS Bank heeft credit ratings verkregen op haar woninghypotheeksecuritisaties van de belangrijkste credit rating agencies. Onderstaande tabel geeft welke credit rating agencies ratings hebben afgegeven op de securitisatieprogramma's die eind 2014 actief waren.

Credit ratings securitisatieprogramma's

Naam programma	Moody's	Standard & Poors	Fitch
Hermes 10	x		x
Hermes 11	x	x	x
Hermes 12	x		x
Hermes 15	x		x
Hermes 18	x		x
Pearl 1	x		x
Pearl 2	x		x
Pearl 4	x	x	
Holland Homes 1	x		x
Holland Homes 3	x		x
Holland Homes Oranje	x		x
Lowlands 1	x		x
Lowlands 2	x		x
Lowlands 3	x		x

8.8 Operationeel risico

De kapitaalvereisten voor niet-financiële risico's berekent SNS Bank volgens de standardised benadering, waarbij alle activiteiten zijn onderverdeeld in acht gestandaardiseerde bedrijfsonderdelen: corporate finance, trading & sales, retail banking, commercial banking, payment & settlement, agency services, vermogensbeheer en retail brokerage. Ultimo 2014 bedragen de Pillar 1-kapitaalvereisten € 125 miljoen voor de operationele risico's (ultimo 2013: € 121 miljoen).

De totale kapitaalvereiste voor niet-financiële risico's wordt berekend als de som van de kapitaalvereisten voor elk van de bedrijfsonderdelen. Het totale kapitaal wordt berekend als het 3-jaarsgemiddelde van de som van de wettelijke kapitaalkosten over elk van de divisies. De kapitaalvereiste voor elke business line is gelijk aan een vermenigvuldigingsfactor (beta-coëfficiënt) maal het bruto-inkomen. De beta coëfficiënten verschillen tussen business lines en zijn 12%, 15% of 18%. De op jaarbasis berekende kapitaalvereiste vormt input voor het Internal Capital Adequacy Assessment proces (ICAAP).

SNS Bank beheert haar niet-financiële risico's door het plannen, uitvoeren en monitoren van activiteiten die tot doel hebben:

- voorspelbare prestaties te realiseren;
- SNS Bank te beschermen tegen onvoorziene verliezen;
- voldoende zekerheid over de betrouwbaarheid van informatie te bieden, zodat (strategische) doelstellingen kunnen worden gerealiseerd.

Bij de uitvoering van de Corporate Governance Code, heeft SNS Bank gekozen om zoveel mogelijk synergie tussen de risicobeheervereisten van deze code en de naleving van de vereisten van CRD IV te realiseren.

8.9 Remuneratie

8.9.1 Inleiding

SNS REAAL rapporteert jaarlijks in het kader van de Regeling beheerst beloningsbeleid Wft 2014 over de beloning en het beloningsbeleid van de medewerkers die materiële impact hebben op het risicoprofiel van de organisatie (Identified Staff). Deze gegevens staan in de rapportage Beloningsbeleid Identified Staff SNS REAAL die op de website van SNS REAAL wordt geplaatst onder Corporate Governance/Beloningen. In dit jaarverslag rapporteren wij over de beloning en het

beloningsbeleid van de Identified Staff van SNS Bank N.V. in het kader van Pillar 3. De rapportage is onderverdeeld in drie groepen:

1. Management Body, die bestaat uit de Raad van Bestuur (RvB) SNS REAAL en de statutaire directie van SNS Bank N.V. (8 personen);
2. Senior Management, dat bestaat uit de Identified Staff die rapporteren aan de Management Body (39 personen);
3. Overige Identified Staff, de overige Identified Staff medewerkers (16 personen).

Het beloningsbeleid van de Identified Staff is vastgelegd in het Groepsbeleid Beloning SNS REAAL en is gebaseerd op de daarin genoemde uitgangspunten voor beloning die gelden voor alle onderdelen en groepen van SNS REAAL. Die uitgangspunten zijn:

- Het beleid voldoet aan de geldende wet- en regelgeving;
- Het beloningsbeleid kenmerkt zich door aandacht voor alle stakeholders van de onderneming; klanten, werknemers, aandeelhouder en de maatschappij;
- De beloning is transparant;
- De beloning past bij het risicoprofiel van SNS REAAL en het risicoprofiel van betrokken functiehouder;
- Het beleid is in overeenstemming met en draagt bij aan een degelijke en doeltreffende risicobeheersing en moedigt niet aan tot het nemen van meer risico's dan voor de onderneming aanvaardbaar is;
- Het totale beloningspakket doet recht aan de gevraagde output van de betreffende functiehouder;
- Het beleid ondersteunt het aantrekken en behouden van goede mensen, daarbij rekening houdend met de specifieke positie van SNS REAAL;
- Het beleid draagt bij aan de realisatie van de strategie en lange termijn belangen van SNS REAAL;
- Er bestaat een passende verhouding tussen de vaste- en de variabele beloning;
- Het beleid is zo consistent mogelijk voor de gehele groep om uitwisselbaarheid en doorstroom van werknemers te bevorderen;
- Het veranderde verdienmodel en de situatie waarin het bedrijf zich bevindt zijn aanleiding de beloning te matigen.

8.9.2 Governance

In verband met de materiele impact van de Identified Staff op het risicoprofiel van de organisatie is er een "control framework" opgezet om toezicht te houden op de beloning en het beloningsbeleid van de Identified Staff. De controleafdelingen Risk en Compliance werken daarvoor in een Werkgroep Beloning samen met de stafafdelingen Finance, Juridische Zaken en P&O. De werkzaamheden van de Werkgroep Beloning worden getoetst door de Stuurgroep Beloning waar de eindverantwoordelijke directieleden van de werkgroepleden in zetten onder voorzitterschap van de voorzitter Raad van Bestuur. Audit toetst als controleafdeling onafhankelijk de vaststelling en toepassing van het beloningsbeleid en het directielid van Audit neemt ook deel aan de Stuurgroep Beloning. Besluitvorming over de beloning en het beloningsbeleid van de Identified Staff ligt vooral bij de RvC, op de uitvoering van de regelingen van cao medewerkers na, wat de verantwoordelijkheid van de RvB is. De RvC beslist ook over de totale som aan variabele beloning.

De Remuneratie en Nominatie Commissie (ReNomCo) die verantwoordelijk is voor de voorbereiding van de beslissingen van de RvC met betrekking tot beloning is in 2014 negen keer bij elkaar gekomen. Alle stukken voor de ReNomCo worden aangeleverd via de RvB. Die rol wordt na de splitsing van bank en verzekeraar overgenomen door de Directie SNS Bank. Die directie ziet nu overigens ook alle relevante beloningsstukken voordat deze worden aangeleverd voor de ReNomCo.

Om de onafhankelijkheid van medewerkers in controlefuncties zoveel als mogelijk te waarborgen hebben ze prestatieafspraken die volledig gericht zijn op de eigen functieinhoud. Medewerkers in controle functies hebben alleen niet-financiële prestatieafspraken.

De eindverantwoordelijke directieleden van de controleafdelingen zijn Identified Staff net als de andere directieleden in hun managementteam. Alle andere medewerkers in controlefuncties zijn geen Identified Staff.

8.9.3 Vaststellen van de Identified Staff

Naar aanleiding van een nieuwe technical standard van de EBA en de Regeling beheerst beloningsbeleid Wft 2014 is de Identified Staff volgens de nieuwe regels eind 2014 opnieuw door de RvC vastgesteld. De ingangsdatum van de aanwijzing van de nieuwe Identified Staff is met terugwerkende kracht vastgesteld op 1 januari 2014. Bij de vaststelling van de Identified Staff (63 medewerkers bij SNS Bank N.V.) heeft SNS REAAL gebruik gemaakt van een door Risk

opgestelde matrix die is afgeleid van de EBA technical standard. Jaarlijks wordt bekeken of die vaststelling nog correct is. Mutaties indienst, uitdienst en verschuiving intern worden door P&O gevolgd en gedurende het jaar verwerkt.

8.9.4 Relatie tussen beloning en prestatie

Met iedere medewerker worden jaarlijks prestatieafspraken gemaakt, ongeacht of er een regeling variabele beloning van toepassing is. Indien er een regeling variabele beloning van toepassing is, dan is het behalen van die prestatieafspraken een voorwaarde voor toekenning van de variabele beloning.

Prestatieafspraken moeten duidelijk en meetbaar zijn. Bij de vaststelling van de prestatieafspraken worden, indien relevant en mogelijk, alle stakeholders van SNS REAAL in aanmerking genomen:

- Klanten;
- Werknemers;
- De Nederlandse Staat als enig aandeelhouder;
- De maatschappij.

Jaarlijks worden er door de RvB richtlijnen vastgesteld voor de prestatieafspraken van het senior management.

De prestatieafspraken zijn onderverdeeld in financiële KPI's en niet-financiële KPI's.

Iedere KPI heeft een wegingsfactor uitgedrukt in een percentage van het totaal van 100%.

Afhankelijk van de functie varieert de verhouding tussen de financiële KPI's en de niet-financiële KPI's. Traders worden vooral beloond naar het rendement dat zij behalen. Daarbij gelden duidelijke kaders om het klantbelang te dienen en risico's te beperken. Dit maakt dat voor deze functies het percentage financiële KPI's relatief hoog is (max 80%). Met ingang van 2015 is dat percentage maximaal 50%. De overige functies zijn veelal managementfuncties en daarbij wordt vooral gestuurd op de niet-financiële KPI's zoals klantbelang, strategische projecten en medewerkerstevredenheid. Wel is voor deze functies een minimum van 20% aan financiële KPI's vastgesteld om de binding met de bedrijfsresultaten te behouden. Voor controlefuncties gelden afwijkende KPI's om hun onafhankelijkheid te waarborgen.

De KPI's van de Directie SNS Bank 2015 zijn:

KPI's Directie SNS Bank N.V. 2015

Verdeling financieel/ niet-financieel	KPI	Weging ¹
30% financieel	1. Financieel resultaat	30%
70% niet-financieel	2. Klantbelang	20%
	3. Medewerkerstevredenheid	10%
	4. Manifest SNS Bank N.V.	10%
	5. Marktaandeel	10%
	6. Strategische projecten	20%
Totaal		100%

¹ dit betreft de gemiddelde weging van de directieleden van SNS Bank N.V.

Naast de realisatie van de KPI's zijn er op groepsniveau ook kaders, de zogenaamde 'guiding principles', vastgesteld voor de toekenning van variabele beloning. Indien niet wordt voldaan aan de guiding principles, dan kan de variabele beloning worden verlaagd of kan worden besloten om helemaal geen variabele beloning uit te keren. Beloning moet in alle gevallen invulling geven aan onze missie en de realisatie van de (lange termijn) strategie van SNS REAAL.

8.9.5 Ex-ante en ex-post risicoanalyse

De controleafdelingen voeren aan het begin van het prestatiejaar een ex ante risico analyse uit om te borgen dat de KPI's zijn opgesteld en dat ze voldoen aan de gestelde criteria. Hieronder volgen de vijf onderscheiden stappen van de ex ante risico analyse:

1. Beoordeling van methodiek om Identified Staff te bepalen en controle of lijst Identified Staff up to date is;
2. Evaluatie van algemene KPI vereisten voor Identified Staff;

3. Evaluatie van de KPI's zoals die voor de Management Body, het Senior Management en de overige Identified Staff zijn vastgesteld in aanvulling op de onder 2 genoemde zaken;
4. Evaluatie van de KPI's zoals die voor de controlefuncties zijn vastgesteld in aanvulling op de onder 2 genoemde zaken;
5. Controle of de guiding principles met betrekking tot de variabele beloning nog actueel zijn.

Aan het eind van de prestatieperiode voeren de controleafdelingen een ex post risicoanalyse uit.

De ex post risico analyse richt zich op de vaststelling van de variabele beloning over het voorgaande jaar en de voorwaardelijke en uitgestelde delen variabele beloning uit eerdere jaren.

Er wordt gekeken of de voorgestelde variabele beloning op de juiste wijze is vastgesteld. Tevens wordt onderzocht of er aanleiding is om de toe te kennen variabele beloning neerwaarts bij te stellen of om reeds toegekende variabele beloning terug te vorderen. Daarbij wordt onder andere gekeken naar eventuele gevolgen van handelingen van Identified Staff die zich in de uitstelperiode ('deferral' periode) openbaren en die een nieuw beeld werpen op de handelingen in de beoordelingsperiode. Aan de hand hiervan wordt geadviseerd of de variabele beloning kan worden toegekend of neerwaarts aangepast moet worden.

Indien de uitkering van variabele beloning heeft plaatsgevonden op basis van onjuiste informatie over het bereiken van de aan de variabele beloning ten grondslag liggende doelen of over de omstandigheden waarvan de variabele beloning afhankelijk was gesteld, dan kan de gehele of een deel van de variabele beloning worden teruggevorderd, ook nadat deze onvoorwaardelijk is toegekend en uitgekeerd (claw back). De vordering kan namens SNS REAAL ook worden ingesteld door de RvC.

8.9.6 Het beloningsbeleid van de Identified Staff

De Identified Staff van SNS Bank is geen homogene groep, maar is verdeeld over de organisatie en bestaat uit zowel senior management als cao medewerkers. Los van de beloning die per Identified Staff medewerker zal verschillen zijn er duidelijke regels voor de toekenning en de uitbetaling van beloningen aan Identified Staff medewerkers. Dit beleid is vastgelegd in het Groepsbeleid Beloning SNS REAAL en de uitvoering daarvan wordt gecontroleerd door de controleafdelingen.

Vooruitlopend op de invoering van de Wet beloningsbeleid financiële ondernemingen (Wbfo) is eind 2014 besloten om het beloningsbeleid al per 1-1-2015 aan te passen aan de vereisten vanuit de Wbfo, waaronder voor bepaalde groepen senior management de maximering van de ontslagvergoeding op één vast jaarsalaris en/of bevrozing van het vaste jaarsalaris (exclusief eventuele Cao-verhoging) in combinatie met een verbod op variabele beloning. Zoals is vermeld in 4.7.8 komen de leden van de Directie niet in aanmerking voor een variabele beloning.

Het volgende geldt voor alle Identified Staff medewerkers:

- De variabele beloning bestaat uit een direct deel en een uitgesteld deel, welke beide zijn gebaseerd op een eenjarige prestatieperiode;
- Zowel het directe deel als het uitgestelde deel worden voor 50% in contanten en voor 50% in fantoom aandelen uitgekeerd;
- Het directe deel is onvoorwaardelijk en bedraagt 60% van de totale variabele beloning: Bij de toekenning wordt er door de werkgever loonbelasting ingehouden over het totale directe deel.
  - Na inhouding van de loonbelasting wordt van het resterende netto deel de helft uitgekeerd in contanten;
  - Na inhouding van de loonbelasting wordt het resterende netto deel de helft in de vorm van fantoom aandelen toegekend. Hiervoor geldt een retentieperiode van een jaar, waarna de waarde op dat moment zal worden uitgekeerd in contanten. Het langer in bezit houden van de fantoom aandelen is niet mogelijk.
- Het uitgestelde deel is voorwaardelijk en bedraagt 40% van de totale variabele beloning. De hoogte van de definitieve toekenning is afhankelijk van de ontwikkelingen in de 'uitstel periode' en de redelijkheidstoets/ex post risicoanalyse. Bij de voorwaardelijke toekenning wordt nog geen loonbelasting ingehouden, dat gebeurt bij de onvoorwaardelijke toekenning. Het voorwaardelijk toegekende deel wordt gesplitst in 50% contanten en 50% fantoom aandelen.
  - De uitstelperiode voor het deel in contanten (20%) is drie jaar. Na de redelijkheidstoets/ ex post risicoanalyse kan dit deel drie jaar na voorwaardelijke toekenning onvoorwaardelijk worden toegekend;

- De uitstelperiode voor het deel in fantoomaandelen (20%) is vier jaar. Na de redelijkheidstoets/ ex post risicoanalyse kan dit deel vier jaar na voorwaardelijke toekenning onvoorwaardelijk worden toegekend. Uitbetaling van de waarde van de fantoomaandelen op dat moment vindt plaats in contanten. Gezien de lange uitstelperiode is er geen retentieperiode toegepast. Die wordt beschouwd onderdeel te zijn van de uitstelperiode.

De verhouding tussen vaste beloning en variabele beloning verschilt per functie(groep). Statutaire directie alsmede Raad van Bestuur en enkele senior managers die vallen onder de definitie in de WBFO die geldt voor staatsgesteunde ondernemingen hebben geen recht op variabele beloning. Het overige senior management heeft onder condities recht op een variabele beloning van maximaal 20%. Voor twee groepen specialisten met een aparte regeling variabele beloning geldt dat er recht is op gemiddeld 20% waarbij door SNS Bank zelf is bepaald dat de variabele beloning nooit meer mag zijn dan 50%.

8.9.7 Beloning Management Body, Senior Management en overig Identified Staff over 2014

Beloning Management Body 2014

in duizenden euro's	Totaal	Direct uitgekeerd	Uitgesteld
Vaste beloning			
Gerard van Olphen	550	550	--
Maurice Oostendorp	440	440	--
Dick Okhuijsen	440	440	--
Wim Henk Steenpoorte	440	440	--
Annemiek van Melick (vanaf 1-7)	145	145	--
Alexander Baas (vanaf 1-7)	119	119	--
Rob Langezaal (vanaf 1-7)	145	145	--
Martijn Wissels (vanaf 1-7)	142	142	--
Totale vaste beloning	2.421	2.421	--
Variabele beloning			
Gerard van Olphen	--	--	--
Maurice Oostendorp	--	--	--
Dick Okhuijsen	--	--	--
Wim Henk Steenpoorte	--	--	--
Annemiek van Melick (vanaf 1-7)	--	--	--
Alexander Baas (vanaf 1-7)	--	--	--
Rob Langezaal (vanaf 1-7)	--	--	--
Martijn Wissels (vanaf 1-7)	--	--	--
Totale variabele beloning	--	--	--
Totaal vaste en variabele beloning	2.421	2.421	--

Over 2014 is aan de leden van de Management Body geen variabele beloning uitgekeerd en daardoor is er ook geen beloning in aandelen uitgekeerd.

Beloning Senior Management 2014

in duizenden euro's	Totaal	Direct uitgekeerd	Uitgesteld
Vaste beloning			
contant	6.981	6.981	--
aandelen SNS REAAL	--	--	--
Totale vaste beloning	6.981	6.981	--
Variabele beloning			
Contanten	--	--	--
aandelen SNS REAAL	--	--	--
Totale variabele beloning	--	--	--
Totaal vaste en variabele beloning	6.981	6.981	--

Beloning overige Identified Staff 2014

in duizenden euro's	Totaal	Direct uitgekeerd	Uitgesteld
Vaste beloning			
Contanten	4.169	4.169	--
Fantoomaandelen SNS REAAL	--	--	--
Totale vaste beloning	4.169	4.169	--
Variabele beloning			
Contanten	33	20	13
Fantoomaandelen SNS REAAL	33	20	13
Totale variabele beloning	66	40	26
Totaal vaste en variabele beloning	4.235	4.209	26

In 2014 heeft er niemand bij SNS Bank N.V. een beloning ontvangen van € 1 miljoen of meer en dat is met de huidige beloningsregelingen ook niet mogelijk.

8.9.8 Welkomst- en ontslagvergoedingen toegekend in 2014, gegarandeerde variabele beloning over 2014 en uitstaande variabele beloning

Welkomstbonussen en ontslagvergoedingen toegekend in 2014

in duizenden euro's	Management Body	Senior management	Overige Identified Staff
Welkomstbonussen			
Uitgekeerd bedrag	--	--	--
Aantal begunstigden	--	--	--
Ontslagvergoedingen			
Uitgekeerd bedrag	--	960	--
Aantal begunstigden	--	3	--
Hoogste individuele uitkering	--	454	--

Gegarandeerde variabele beloning over 2014

in duizenden euro's	Management Body	Senior management	Overige Identified Staff
Gegarandeerd variabel			
Uitgekeerd bedrag	--	--	--
Aantal begunstigden	--	--	--

In 2014 zijn er geen gegarandeerde variabele beloningen en/of welkomstbonussen toegekend.

Uitstaande variabele beloning per 1 maart 2014

in duizenden euro's	Onvoorwaardelijk	Voorwaardelijk
Contanten	--	835
Aandelen	27	43

